

StB o sobě

**Výpověď vyšetřovatele
Bohumila Doubka**

Připravil Karel Kaplan

© Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002
ISBN 80-902885-9-6

OBSAH

I.	Úvod	5
II.	Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka	46
III.	Přílohy.....	228
1.	Závěrečná zpráva generálního prokurátora pro politické byro ÚV KSČ o výsledcích vyšetřování Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka (23. dubna 1956)	228
2.	Dopis Bohumila Doubka prezidentu ČSR Antonínu Zápotockému předložený 125. schůzi politického byra ÚV KSČ (21. června 1956).....	247
3.	Návrh generálního prokurátora na soudní líčení s Bohumilem Doubkem a Vladimírem Kohoutkem předložený politickému byru ÚV KSČ (9. dubna 1957)	304
4.	Zpráva ministru spravedlnosti o soudním líčení s Bohumilem Doubkem a Vladimírem Kohoutkem pro politické byro ÚV KSČ (5. června 1957)	342
5.	Zpráva generálního prokurátora o procesu s Bohumilem Doubkem a Vladimírem Kohoutkem pro politické byro ÚV KSČ (11. června 1957)	347
6.	Usnesení 218. schůze politického byra ÚV KSČ o udělení milosti Bohumilu Doubkovi a dokumenty připojené jako podkladový materiál k jednání (16. prosince 1957)	352

7. Výpisy z protokolů pořizovaných z výsledků Bohumila Doubka na Generální prokuratuře	362
8. Seznam pracovníků VI. sektoru 1951 – 1952	391
9. Fotografické přílohy.....	395
IV. Kdo byl kdo	399
V. Jmenný rejstřík	416
VI. Resumé	430

ÚVODEM

Karel Kaplan

Dokument publikovaný v této knize v originále nadepsaný: **„Vlastnoručně psaná výpověď Bohumila Doubka ke státně bezpečnostnímu vyšetřování v letech 1950 - 1953“** podává svědectví o motivech a o zákulisí „výroby“ politických procesů v Československu na počátku padesátých let.

Svědectví člověka, který „byl u toho“ jako přímý účastník, obsahuje nejen osobní poznatky, ale také vlastní hodnocení událostí. Jeho výklad je samozřejmě poznamenán dobou svého vzniku - Doubkova výpověď pochází z roku 1955, kdy se pravda o procesech oficiálně zamlčovala a jenom nepatrná zmínka či náznak pochybnosti o nich se trestaly jako vyzrazení státního tajemství.

Ačkoli vyšetřovatel Bohumil Doubek, autor „svědectví“, dobře věděl, jak se takoveto „procesy vyráběly“, nechybí v jeho textu osobní přesvědčení o „protistátní činnosti a odůvodněném potrestání obviněných“. To odpovídá názoru tehdejšího komunistického vedení a jeho funkcionářských sborů, který byl samozřejmě zakořeněný a také záměrně udržovaný i v StB.

Všechny případy „protistátní činnosti“, o nichž se uváděný dokument zmiňuje, byly později (částečně v šedesátých letech a zcela po roce 1989) rehabilitovány. Některé proto, že byly vyprovokovány Státní bezpečností a jinými nezákonnými způsoby, ostatní jako projevy odporu a boje proti komunistickému režimu.

Politické procesy - hlavní činnost Státní bezpečnosti

Politické procesy měly v každé diktatuře svou důležitou roli, funkci a poslání. Bez perzekucí a represí, jejichž nejvyšším stupněm a vrcholem politické procesy byly, nemohla diktatura existovat. Byly tak neoddělitelnou složkou fungování a nezbytným faktorem udržení komunistického režimu i v Československu. Staly se běžně používaným prostředkem či nástrojem oficiální politiky, vyvinuly se v normální politickou praxi a v trvalý způsob ochrany režimní moci.

Při uskutečňování svých záměrů, zájmů a při vnucování své vůle narážela komunistická moc přirozeně na nesouhlas a odpor jednotlivců, skupin občanů, ba většiny společnosti. Právě tyto rozpory a konflikty se společenskými skupinami řešili představitelé a vykonavatelé moci převážně represemi a perzekucí...

Napětí, spory a konflikty se společností provázely komunistický režim nepřetržitě. Během jeho čtyřicetiletého trvání se úloha politických procesů - jejich počet, stupeň krutosti vyšetřování i rozsudků, motivy, koncepce a „technologie jejich výroby“ - jen měnila v závislosti na vnějších vlivech a na událostech vnitropolitických.

V důsledku mezinárodních vztahů byly motivem některých procesů přímo zahraničněpolitické záměry (např. procesy s cizími diplomaty, novináři, politiky apod.). U mnohých se úsilí dát procesům mezinárodní rámec, politickou koncepci (podle níž jsou „trestné činy“ dílem střetu dvou světových bloků) promítalo do obviňování ze špionáže, ze spojení se „zrádným exilem“, z jednání podle pokynů cizích zpravodajských centrál, ze styků s agenty, ale i do obviňování z tzv. ideologické diverze.

Mezinárodní poměry ovlivňovaly i rozsah a krutost rozsudků podle toho, jak představitelé režimu brali (či museli brát) ohledy na

zahraniční veřejné mínění, nebo když vlastní zájem o udržení své moci musel být podřízen „snahám o zlepšení vztahů ke státům druhého světového tábora“.

Charakter a účinnost vnějších vztahů souvisely s vývojem studené války mezi Východem a Západem. Znepřátelené strany se připravovaly na válku skutečnou, zejména v dobách vyhrocujícího se napětí. Očekávání válečného konfliktu a příprava na něj vedly k militarizaci ekonomiky a významně se podílely na vytváření politické atmosféry v Československu. Strašení válkou prováděné oficiální propagandou nezůstávalo bez vlivu na myšlení velké části obyvatel, a představitelé komunistického režimu je využívali k prosazování svých záměrů a velmocenských zájmů Sovětského svazu.

Protože otevřený střet s nepřítelem se neodehrával na válečném bojišti, ale na poli diplomatickém, politickém, hospodářském, na půdě mezinárodních institucí či ve zpravodajských centrálach, zesílila orientace na hledání a objeovávání „domácích“ nepřátel - skutečných, potenciálních, vymyšlených a provokacemi vyvolaných. Vlastní občané se tak stali početnou zásobárnou pro výběr obětí vykonstruovaných politických procesů.

U zrodu procesů s vedoucími komunistickými funkcionáři stál tvrdě prosazovaný požadavek Moskvy na upevnění jednoty jejího mocenského bloku a na jeho bezvýhradné podřízení sovětským velmocenským záměrům. Tyto procesy měly několik úkolů: „odhalit“ před světem mezinárodní protisovětské spiknutí, zastrašit každého, u něhož by se jen náznakem objevila - podle moskevských měřítek - vědomá či nevědomá odchylka od sovětských požadavků a zájmů, odstranit funkcionáře, kteří se Moskvě přestali líbit (buď na ně padl stín podezření, nebo si Moskva přála z různých důvodů odstranit i ty věrné a do vedoucích funkcí prosadit už jen ty poslušné, bez vlastních názorů, námětů a návrhů, pouhé vykonavatele jejích přání).

Strach vedoucích funkcionářů KSČ vyvolaný procesy s jejich bývalými soudruhy uvolnil stavidla přílivu sovětských poradců do všech oblastí. Volali po nich sami českoslovenští činitelé; a posléze bez doporučení, stanovisek a rad poradců již instituce nepřijímaly žádná rozhodnutí, dokonce ani v záležitostech velmi málo významných. Z hlediska politických procesů to především znamenalo zavedení „sovětských zkušeností“ do „výrobní technologie“ procesů a do konstrukce monstrprocesů.

Politika sovětského bloku ve vyhocené fázi studené války záměrně směřovala k izolaci od ostatního, „nepřátelského světa“. Na počátku padesátých let vystoupilo Československo z více než padesáti mezinárodních organizací a diplomatické styky s kapitalistickými státy omezilo na nejnужnější úroveň či je zmrazilo. Jejich zastupitelské úřady byly považovány za střediska špionáže a podpory domácí protistátní činnosti. Někteří diplomaté byli vyhoštěni a různé kulturní instituce a tiskové agentury, které v ČSR ve třech poválečných letech svobodně působily, byly zakázány.

K této izolaci od „nepřátelského západního světa“ sloužily také politické procesy. Téměř všechny byly vykonstruovány na základě provokací Státní bezpečnosti, aby „ukázaly a dokázaly“ nepřátelskou (obvykle špionážní) činnost obviněných diplomatů, tiskových a kulturních institucí.

Oběti politických procesů nevybírala StB v nejvyšších diplomatických funkcích - vybírala z vicekonzulů, novinářů, ale také z československých zaměstnanců zastupitelských úřadů. Obvinění a odsouzení na této úrovni, jejich vynucená „doznání“ při výsleších, poskytovali pak možnost obvinít i diplomaty ve vyšším postavení. Politické procesy, které se odehrály jako střety na kolbišti studené války, přispěly nebo přímo podnítily ochlazení až umrtvení diplomatických vztahů s Jugoslávií (Kevič a spol.), Francií, Velkou Británií, USA (Oatis a spol., Nechanický a spol., D. Kacerovská), Izraelem (Oren a Orenstein), Vatikánem (církevní procesy).

Zmírnění studené války, oslabení napětí v mezinárodních vztazích v druhé polovině padesátých let, bylo sice občas přerušováno zostřením vztahů mezi Východem a Západem, dařilo se je však překonávat nebo omezit na lokální válečné konflikty. Politika mocenských bloků doznala v pokračující studené válce změny. Sovětský svaz a jeho spojenci vyhlásili jako svůj cíl a prvořadý úkol dosáhnout svého vítězství nad kapitalismem v ekonomické soutěži dvou společenských systémů. Po Chruščovově pádu v říjnu 1964 se sovětské vedení utvrdilo v nereálnosti takového cíle a vymezilo si cíl reálnější: zastavit stupňující se ekonomické zaostávání za průmyslovými státy Západu.

Politika ekonomické soutěže - jako hlavní pole „historického střetu“ dvou systémů (se snahou udržet si vojenskou převahu) - rozrušila dosavadní záměrnou a cílevědomou izolaci východního bloku od ostatního světa. Země sovětského bloku se začaly pootevírat Západu. Politikové a diplomaté obou táborů se stýkali, účastnili se mezinárodních konferencí, zastupitelské úřady již přestaly být považovány za střediska špionáže a před soudem stanuli „špioni“ mnohem nižší úrovně: agenti-chodci, skuteční nebo vykonstruovaní spolupracovníci zpravodajských centrál. Velké procesy s diplomaty-špiony skončily.

Změny v politice Sovětského svazu a jeho spojenců se odrazily i v přípravě politických procesů v této etapě. Pootvírání se Západu vytvářelo tlak na státy bloku, jejichž vedení již nemohla zcela ignorovat světové veřejné mínění. Mezinárodní tlak byl proto jednou z příčin ukončení velkých monstrprocesů a veřejných procesů vůbec. Vedl i k tomu, že se jejich konstrukce víceméně řídily platnými zákony; ty ovšem stále sloužily k ochraně a udržení diktátorského režimu a na druhé straně umožňovaly trestně stíhat jeho kritiky, odpůrce a veřejně projevený nesouhlas s oficiální politikou.

Pootvěření se Západu, a s tím časově shodný generační posun ve společnosti, přinesly nové motivy pro represí a perzekuci.

Komunistický režim rozpoutal cílený boj proti tzv. ideologické diverzi a proti antikomunismu: Od šedesátých let řadilo československé vedení tento boj na přední místo zápasu s kapitalismem. Ideologii pak mezi hlavní bitevní pole dvou systémů.

Tažení proti „ideologické diverzi“ bylo obranou režimu proti šíření západních vlivů („buržoazní ideologie“) citelně oslabujících účinnost oficiální a státní ideologie. V ideovém působení Západu a jeho životního stylu vidělo vedení KSČ hlavní příčinu úpadku vlastního vlivu a rostoucího nesouhlasu občanů s jeho politikou. Zvláště důležité bylo, že boj proti ideologické diverzi zaujímal prvořadé místo v zápasu režimu o mladou generaci. Ve srovnání s minulostí však moc v šedesátých letech používala politických procesů v nepoměrně menším rozsahu.

Masová nezákonnost

Studená válka sice ovlivňovala politické procesy, zejména jejich koncepci a krutost, rozhodující pro jejich vznik však byla sama podstata komunistického režimu. Komunistická vedení ve střední a východní Evropě používala politických procesů již ve svém boji o mocenský monopol - v Bulharsku, Rumunsku, Maďarsku, Polsku. Českoslovenští komunisté je připravovali již před únorem 1948 (např. tzv. spiknutí na Slovensku nebo tzv. mostecká špionážní aféra), ale přistoupili k nim až po dobytí moci.

Po státním převratu používali komunističtí představitelé a instituce politické procesy nejprve k definitivnímu nastolení a poté k udržení vlastního režimu, jehož mocenský aparát byl vždy schopen podle své potřeby vyvolat další vlnu procesů. Charakteristickým znakem přitom byla masová nezákonnost postihující všechny oblasti života společnosti a v různé míře pronikající do samotných mocenských a řídicích struktur. Umožňovala to jednak soustava zákonů, vládních nařízení a směrnic zajišťujících mocenský monopol komunistické

strany a likvidujících občanská a politická práva běžná v demokratických společnostech, jednak nadřazování rozhodnutí stranických a jiných neústavních orgánů nad samotné zákony.

Politická usnesení komunistického vedení často přímo odporovala zákonům i ústavě. Výklad zákonů a jejich využívání či zneužívání se podřizovaly právě uskutečňovaným politickým záměrům a potřebám stranického vedení.

Masový rozsah nezákonnosti, s níž se občané setkávali při řešení nejrůznějších více či méně důležitých případů, pramenil ze zvláště nižších článků moci, místních, vyšších i centrálních institucí státní správy, orgánů hospodářského řízení, v obcích, městech, na závodech, u soudů, v bezpečnosti, v armádě, ve škole, v kultuře, ve sdělovacích prostředcích.

Svévolné počínání a zvláště institucí, úředníků a komunistických funkcionářů, porušování zákonů a nařízení, ať vědomé či z neznalosti, nadřízené orgány a úřady tolerovaly, mnohdy k nim i nabádaly. Oprávněné stížnosti postižených zamítaly, a tak ochraňovaly původce nesprávných rozhodnutí. Evidované dopisy pracujících (s kolísavým počtem stížností) poskytovaly nepřesný obraz o rozsahu nezákonnosti a odrážely i skutečnost, že mnoho občanů si nestěžovalo, neboť si bylo předem jisto neúspěšným výsledkem své snahy o nápravu. Přesto i zaujaté nadřízené orgány, které stížnosti prošetřovaly, přiznávaly oprávněnost u téměř poloviny stížností.

Uvedené praktiky nezákonností se v padesátých letech rozšiřovaly o řadu dalších činů. Přední místo mezi nimi zaujímalo sledování a „kádrování“ velkého množství občanů různými skupinami i jednotlivci, poskytujícími požadované informace (uliční výbory, domovní důvěrníci) stranickým i státním orgánům. Výbory komunistických organizací nižších stupňů vystavovaly kádrové posudky, schvalovaly nebo zamítaly doporučení do funkcí; jejich stanovisky se řídily nadřízené instituce při rozhodování o občanech

a jejich osudech. Často se tyto kádrové posudky a vyjádření vyskytovaly jako důkazy v politických procesech, v některých případech dokonce i jako motivy těchto procesů.

„**Nezákonost každodennosti**“ postihovala přímo či nepřímo téměř všechny občany. Obdobný účinek měla i její druhá stránka - získávání privilegií, korupce, beztrestnost a ochrana porušovatelů zákonů.

Korupce - zpočátku mocí, později skutečná - se šířila, až se rozrostla v běžný jev a samozřejmost jak u těch, kteří úplatky poskytovali, tak i u těch, co je přijímali. Sloužila buď jako obrana proti porušování předpisů či „hmotný dík“ za jejich dodržení, nebo jako výzva k porušení předpisu a odměna za poskytnutí výhody, privilegia. Masová nezákonnost a korupce se stávaly charakteristickými znaky komunistického režimu a běžnými jevy jeho fungování, zaběhnutými praktikami, které ožívaly stále v nových formách. Obrana proti nezákonnosti legálními prostředky zůstávala neúčinná, více úspěchů přinášela korupce.

Nositelé komunistické moci o těchto jevech a nepříznivých důsledcích věděli, dokonce je i kritizovali, ale nebyli schopni nalézt způsob a opatření, které by jejich rozsah omezily, natož je likvidovaly. Vyzývali sice k boji proti nim (zejména od roku 1953 proti nezákonnostem nižších funkcionářů), ve skutečnosti však charakter režimu a jeho politika vylučovaly možnost tento boj vést. Museli tedy příslušné jevy tolerovat a smířovat se s jejich existencí, protože důsledné vymýcení by destabilizovalo stávající režim, neboť by postihlo vlastní vykonavatele vůle KSČ, funkcionáře v centru i na nižších stupních moci.

Zůstává tedy otázkou, zda masová nezákonnost a korupce, přestože negativně ovlivňovaly vztah občanů k režimu, paradoxně nefungovaly jako stabilizující prvky stávajícího režimu.

Sociální rozdělování občanů na dělníky, rolníky, pracující inteligenci a příslušníky „vykořisťovatelských tříd“, jakož i politické rozdělování na stoupence - opory režimu, a na druhé straně na jeho odpůrce a nepřátele patřilo k základním postulátům nejen komunistické ideologie a politiky, ale bylo i smyslem tzv. **třídní justice**. Její uplatnění odporovalo klíčovému principu právního státu - tj. rovnosti všech občanů před zákonem.

Tato destrukce právního řádu začínala už tvorbou většiny zákonů, o nichž nerozhodovaly příslušné ústavní instituce, ale vedení KSČ. Pro vládu a parlament byla rozhodnutí stranického vedení závazná. Nadřazenost usnesení politických orgánů nad zákony, kdy se právo stávalo služkou moci, vyplývala z tzv. **vedoucí úlohy komunistické strany ve státě, od roku 1960 zakotvené v ústavě**. Tato obecná formulace, která měla politicky a ideologicky zdůvodnit komunistickou monopolní moc, poskytovala volnost pro šíření masové nezákonnosti, ba dokonce ji ospravedlňovala. Výsledkem byl mimo jiné úpadek právního vědomí, absence právní jistoty, víry ve spravedlnost a důvěry v justici jako celku, k soudům a soudcům zvláště.

Politické procesy, nejhrůznější a nejvyšší stupeň nezákonností, byly přímo klasickým příkladem **degradace práva**. V právním prostředí, v němž se nezákonnost stala běžným, přirozeným, dokonce i vychvalovaným jevem, kde i zcela zjevné porušování zákonů a jiných právních norem státní orgány tolerovaly a vědomě přehlížely, nic nebránilo výrobcům politických procesů, aby stejné praktiky v největším rozsahu a v nejhrubší formě neuplatňovali ve svých pracovních metodách.

Velitelé a pracovníci Státní bezpečnosti považovali za svůj úkol realizaci usnesení své strany a pokynů jejích funkcionářů, a to bez zábran, bez ohledu na zákony; za oprávněné pokládali hrubé násilí i psychický teror. Konstruování protistátní činnosti a koncepce politických procesů ovládala politická účelnost.

Princip vedoucí role komunistické strany - i přes pozdější reformní pokusy přizpůsobit jeho uplatňování měnícím se politickým podmínkám - znamenal již od vzniku režimu likvidaci tradiční dělby a kontroly moci.

Všechna rozhodovací pravomoc se koncentrovala v nejvyšších stranických institucích nebo v jimi pověřených a jimi řízených komisích. O konání, průběhu, koncepci politických procesů, o výběru obviněných, soudců, prokurátorů a trestech rozhodovala stranická grémia, nikoliv justiční orgány. Několik let dokonce vynášely „**tresty na svobodě**“ (např. příkazy k vystěhování z bytů, z obce apod.) anonymní komise, jejichž „**rozsudky bez soudu**“ (bez žaloby a trestního a soudního řízení) přikazovaly občany do koncentračních táborů různého druhu.

Likvidace dělby a kontroly moci byla předpokladem i podnětem vzniku **mechanismu na výrobu politických procesů**. Aparát tohoto mechanismu měl privilegované postavení, vytvořil si ukrývanou „**technologie**“, jeho pracovní metody a činnost se vymykaly platným zákonům a právním normám a zvyklostem. O osudu obžalovaných bylo rozhodnuto už před soudním řízením, většinou v orgánech StB.

Státní bezpečnost prováděla své rozsáhlé sledování občanů, vybíraných nejdříve ze současných i bývalých, skutečných i předpokládaných či vykonstruovaných odpůrců komunistického režimu. Vybírala svévolně, jen podle svého rozhodnutí. Později se zaměřila na kritiky, aktivní zastánce reformy komunismu, na odpůrce komunistické ideologie i na jinak politicky podezřelé. Takovéto sledování vytvářelo trvalou a stále doplňovanou „zásobárnu“ potenciálních obětí politických procesů či jiných druhů perzekuce.

Státní bezpečnost si mohla „vyrábět“ své oběti a nepřetržitě tak obnovovat důvody pro svou existenci. Sledování prováděla pomocí sítě agentů a informátorů - registrovaných i neregistrovaných, speciálními technickými prostředky. Získávala poznatky

z vynucených i dobrovolných výpovědí vězňů nebo jejich vyslychaných spolupracovníků. Cenné informace jí dodávaly komunistické instituce a funkcionáři, uliční výbory, domovní důvěrníci. Počet sledovaných osob překračoval počet osob oficiálně registrovaných a uváděných v kartotékách a statistikách StB. Nikdy jejich počet (ani oněch oficiálně registrovaných) neklesl pod deset tisíc. Takové množství dostačovalo pro výrobu politických procesů rozsahem a zaměřením odpovídajících eventuální potřebě komunistické moci...

Přes výzvy a usnesení k obnově tzv. socialistické zákonnosti po roce 1953, přes změny v trestním zákoně a řádu, v postavení soudních orgánů a Státní bezpečnosti, přes personální změny v obou útvarech od šedesátých let, přes pokusy o nápravu těch nejkřiklavějších případů z minulosti, zůstávala nezákonnost, včetně politických procesů, neoddělitelnou součástí a jednou z podmínek existence komunistického režimu. Případné provedené úpravy, změny a snahy o nápravu minulosti pouze odstraňovaly nebo jen mírnily důsledky. Příčiny trvaly.

Socialistická zákonnost, uplatňovaná v rámci monopolu komunistické moci, sama v sobě obsahovala zdroje nezákonností. Jejím cílem nebylo nastolit respekt k právu a spravedlnost, ale přizpůsobit se měnícím se politickým poměrům a nadále sloužit komunistickému režimu.

Zakladatelské období komunistického režimu

Státním převratem v únoru 1948 začalo zakladatelské období komunistického režimu, které vyvrcholilo jeho krizí v polovině padesátých let. Touto etapou prošly všechny komunistické režimy bez ohledu na to, zda to bylo za života Stalina nebo po jeho smrti v roce 1953. Ve čtyřicetileté historii komunistického režimu zaujímal tento

úsek jen asi pětinu doby své existence, avšak poznamenal jej až do konce. Jeho komunističtí představitelé totiž neměli (a nemají) vůli, odvahu, zájem ani sílu se s dědictvím této nejkřutější etapy důsledně vyrovnat.

Zakladatelské období komunistického režimu - v poválečné historii Československa nejhroznější úsek dějin - se vyznačovalo největším rozsahem a nejvyšším stupněm nezákonností.

Zvůle mocných, politické perzekuce a represe, které v různých podobách a s různou krutostí postihly přímo čtvrt milionu občanů, zasáhly do životních osudů téměř poloviny rodin, celých sociálních vrstev a skupin občanů poválečného Československa. Oběťmi se stali příslušníci všech sociálních skupin (paradoxní „pro režim dělnické třídy“ bylo, že nejpočetnější skupinu perzekvovaných tvořili právě dělníci), odpůrci, kritikové režimu i jeho budovatelé a představitelé, včetně nejvyšších, věřící i bezvěrci, Češi, Slováci i příslušníci národnostních menšin, bývalí i současní funkcionáři nekomunistických stran... Zvláště krutě se komunistická moc „odměnila“ těm, kteří doma nebo v zahraničí bojovali za vznik a obnovu Československé republiky - účastníkům prvního a druhého odboje.

V tomto období 1948 - 1955 se v naší republice uskutečnilo nejvíce politických procesů, s největším počtem obětí a s nejkřutějšími rozsudky. Každý týden se před soudy v Praze, Brně, Bratislavě a jiných městech, ale i v továrnách, závodech či podnicích odehrávaly nejméně dvě, tři, ale i více tragédií nevinných občanů. Postupně se takovéto politické procesy stávaly, zvláště za přispění hromadných sdělovacích prostředků nebo účastníků-diváků, běžným jevem. Většina společnosti je chápala téměř jako normální součást chodu režimu a života v Československu.

Nejsilnější vlna nejkřutějších politických procesů přímo souvisela s charakterem tohoto zakladatelského období, byla jeho

produktem. S přihlédnutím k již zmíněným důsledkům mezinárodní politiky, doplněných o tlak ministerstva spravedlnosti (Alexeje Čepičky) na příslušné instituce, aby zvýšily pracovní tempo a vynášely dostatečně vysoký počet rozsudků dodávajících pracovní síly - vězně do uranových dolů, měl velký počet politických procesů v letech 1948 -1954 několik příčin.

Základní a výchozí příčinou byla zásadní změna režimu, nové uspořádání společnosti započaté brzy po únoru 1948. Tak rozsáhlé a tak hluboké přeměny rozrušily dosavadní způsob života a předurčily osud většině občanů a rodin, zejména poté, co komunistická strana zcela programově převzala sovětský vzor či model socialismu.

Přechod od dosavadní „lidové demokracie“ k diktatuře charakterizovalo prosazování monopolní moci komunistické strany nejen v řídicích strukturách a institucích státních i hospodářských, ale také ve všech zájmových a masových organizacích. Přeměna státních orgánů a mocenských útvarů v pouhé vykonavatele vůle komunistického vedení (od ústředí po nejnižší složky strany), „zpracování“ masových i zájmových organizací, a v neposlední řadě podřízení sdělovacích prostředků v poslušný „systém převodových pák“ - to byly podmínky a hlavní nástroje k nastolení nadvlády nad společností.

Přechod k monopolní moci provázely rozsáhlé politické čistky, různé formy perzekucí a represí. Znamenal likvidaci občanských a politických práv a svobod včetně tradičních dělnických práv, likvidaci občanské společnosti a její „transformaci“ v systém převodových pák.

Rozsáhlé znárodnění a vytvoření státních podniků, převod živnostníků „ve vyšší formy podnikání“ (družstva a komunální podniky) a kolektivizace zemědělství tak dopadly na statisíce občanů a ze společnosti vyřadily střední stav. Ve státním a družstevním sektoru nyní pracovalo přes 90 procent zaměstnanců, kteří byli ekonomicky a sociálně podřízeni existující moci a do značné míry na

ní závislí. Také tento hluboký společenský zásah byl uskutečňován různými formami hospodářské perzekuce a politické i administrativně mocenské represe.

Protiprávní represí a perzekucí plodil také strach o moc.

Ohrožování režimu (a tedy vlastní moci) vnějšími a vnitřními nepřáteli patřilo ke stálým proklamacím vládnoucí strany. Její vedoucí představitelé buď hrozbě věřili, nebo jí zdůvodňovali oprávněnost represí. Někteří ukázněně, jiní z přesvědčení, přejímali tyto názory přicházející ze Sovětského svazu.

Přesvědčení ve stále ohrožování režimu a obava z jeho nepevnosti v prvním období po státním převratu byly motivem hledání, konstruování, vytváření a odhalování nepřátel, vlastizrádců, špiónů, iniciátorů a organizátorů protistátní činnosti všeho druhu; a to jak jednotlivců, tak i skupin.

Změny, které komunistická moc uskutečnila v krátké době čtyř či pěti let po únoru 1948, postihly společnost v mnohem větším rozsahu a hloubce, než lze na tomto místě uvést. Rozrušily dosavadní vztahy mezi občany, přátelské, sousedské, rodinné vazby. Vyvolaly nebo prohloubily přehradu mezi oporami režimu a jeho odpůrci. Společnost se v důsledku šířící a stupňované atmosféry strachu drobila do skupin vzájemně izolovaných; pouze „organizované demonstrace souhlasu“ jako dílo davové psychózy alespoň formálně tuto atomizaci retušovaly.

Komunistickému režimu se s větším či menším úspěchem dařilo měnit, až zcela převrátit, stupnici hodnot. Z hrdinů dělal zrádce, aktivní účastníky osvobozovacího boje prezentoval jako agenty nepřátel a zbabělce, snažil se znehodnotit a pošpinit nejdůležitější události zápasu za samostatnost a proti nacismu. Princip solidarity, soucit s takto postiženými a pomoc jim, byl označován za trestný čin.

Důsledky těchto společenských změn se přirozeně projevíly i v samotném mocenském centru. Mezi jednotlivými články komunistické moci a v řadách jejích nositelů a vykonavatelů přibývalo rozporů, konfliktů, někteří jejich aktéři končili ve vězení a na popravišti. Politická moc v každém režimu poznamenává její nositele a vykonavatele, ovlivňuje jejich charakter, myšlení, city i vztahy k přátelům i odpůrcům. V komunistickém režimu s nekontrolovatelnou a centralizovanou mocí jsou však zmíněné vlivy mnohem silnější. Boj o moc, boj o členství v mocenských skupinách se zdaleka neomezoval pouze na získání privilegované pozice ve společnosti. Úsilí o udržení se stávalo záležitostí existence.

Na tomto celkovém stavu společnosti, kdy se bortily a ničily dosavadní a utvářely jiné vztahy mezi občany, vztahy mezi mocí, státem, jeho institucemi a občany, kdy se převracela stupnice lidských hodnot, kdy právní jistota vystřídala masová nezákonnost, kdy se od základů a nuceně měnila sociální struktura obyvatelstva, kdy se v hrozivé podobě a ukrutnostmi představovala diktátorská moc a jí vytvářená atmosféra strachu, kdy se ekonomika a politika podřizovala sovětským velmocenským zájmům - na tomto stavu společnosti se podílely politické procesy nejen jako pasivní produkt zakladatelského období komunistického režimu, ale jako aktivní faktor prvořadé důležitosti.

Stručně o „výrobě“ politických procesů

Politické procesy jsou obecně všechna soudní řízení, do kterých zasahují jiné než příslušné justiční orgány, přičemž není rozhodující, zda takové instituce rozhodují o procesu od jeho přípravy až po vynesení rozsudku, nebo vstupují až v některé z fází činnosti prokuratury a soudu.

Ve velkých procesech v Československu v letech 1949 - 1954 zasahovaly do soudních procesů především a převážně

institute komunistické strany a Státní bezpečnosti, a to od počátku do konce. Později vstupovalo komunistické vedení až do jejich závěrečné fáze, tj. do schvalování žaloby a rozsudku, zatímco Státní bezpečnost se nechtěla zbavit kontroly celého průběhu.

U menších procesů se komunistické instituce vyjadřovaly k některým fázím jejich „výroby“, každopádně však k výši trestů. Státní bezpečnost pak prosazovala politické zaměření procesu, výběr obžalovaných a jejich „přípravu“ k soudu.

Politické procesy v zakladatelském období režimu lze rozdělit do několika kategorií:

První místo zaujímaly případy **soudní perzekuce politické povahy**, tzn. politické procesy v pravém a úzkém smyslu slova, ve kterých před soudem stanuly osoby žalované a odsouzené za skutečnou politickou činnost, vykonstruovanou nebo vyprovokovanou, zaměřenou proti komunistickému režimu. Jejich „trestné činy“ byly zvláště „těžkého kalibru“.

Druhou početnou skupinu tvořily **procesy politicky motivované**. Šlo v nich o „trestné činy“ převážně hospodářského rázu, o činy nebo přestupky skutečné či uměle nastražené, využité k prosazení politického záměru tlakem na oběti (např. k vynucení vstupu rolníků do družstva). Dále využité k „odhalování viníků“ (z řad odpůrců režimu nebo třídních nepřátel) a příčin hospodářských obtíží a neúspěchů hospodářské politiky v republice.

Do třetí skupiny patřily soudy a rozsudky za **politické činy verbálního charakteru**, tzv. pobořovačky. Probíhaly na nižších stupních prokuratury a soudů, žaloba se obvykle týkala „protistátních výroků“, urážky představitelů státu a spojenců, rozšiřování nepravdivých poplašných zpráv, pobořování apod.

Do čtvrté skupiny lze řadit **rozsudky nevynášené soudy, ale tajnými komisemi**, které posílaly své oběti do různých koncentračních pracovních táborů. Soudní rozsudky i rozhodnutí komisí měly stejné motivy - politické; perzekuci osob režimu nepohodlných. Také výsledek byl stejný - ztráta osobní svobody. Procedura se shodovala v tom, že v obou případech nerozhodovaly pouze (nebo vůbec ne) instituce justiční. Rozdíl byl jen ten, že jedni postižení stanuli před soudem a znali tudíž své žalobce a soudce, zatímco druzí se s těmi, kteří o jejich potrestání rozhodli, ani nesetkali.

Zejména procesy první a druhé skupiny měly předem připravenou koncepci, která vycházela z momentálních politických potřeb a zájmů stranické moci nebo se jim přizpůsobovala. U zrodu většiny významnějších procesů stál politický motiv již rozvedený do koncepce, která se pak během „výroby procesu“ dále upravovala.

Pro příklad jmenujme: procesy proti funkcionářům nekomunistických stran, proti vojákům, procesy proti emigraci a jejímu spojení s domovem, procesy proti diplomatům některých států, proti sociáldemokratismu, sionismu, trockismu, proti nepřátelům kolektivizace a další a další.

Politická koncepce procesů v největší míře předurčovala jejich konstrukci a také zamýšlený a očekávaný účinek ve veřejnosti. Jen ve výjimečných případech byl vztah koncepce a konstrukce opačný.

Při konstruování procesu zaujímaly prvořadé místo „výběr sestavy“ obžalovaných a obětí a vysoká míra nebezpečnosti „trestných činů“, jejichž přiznání bylo vynuceno (např. vlastizrada, snaha zničit socialistický režim, politické vraždy, očekávání války a vítězství Západu, špionáž....).

Velké procesy, tzv. **monstrprocesy**, se odehrávaly jako veřejné drama, s předpokládaným celostátním a mezinárodním ohlasem a účinkem. Naprosto však převládaly procesy regionální s působností v kraji, okrese, obci, závodě.

Až do roku 1953 se jen výjimečně konaly **procesy neveřejné**, tj. s vyloučením obecnostva, a ojediněle politická místa trvala na utajení procesu vůbec (např. s hokejisty). U **veřejných procesů**, zejména s krajskou či okresní působností, však šlo o tzv. organizovanou veřejnost, kdy výběr diváků zajišťovaly instituce komunistické strany, nebo z jejich pověření samy soudy. V některých případech tvořili „organizovanou veřejnost“ v soudní síni pouze příslušníci bezpečnosti.

Rozdíly existovaly též v konstrukci procesů. V některých byli souzeni lidé, kteří se skutečně o odbojovou aktivitu pokoušeli, ale jejich „protistátní činnost“ vyšetřovatelé úmyslně zveličovali, kvalifikovali jako akce vysoké až nejvyšší společenské nebezpečnosti a požadovali tomu odpovídající výši trestů. Mnoho politických procesů bylo konstruováno tak, že se bezpečnostním orgánům podařilo odhalit nebo získat informace o ilegální skupině, pronikly do ní prostřednictvím svých příslušníků nebo agentů, ovlivňovaly její činnost, rozšiřovaly a vystupňovaly její aktivitu (např. dodaly zbraně a přeměnily tak politickou skupinu ve skupinu teroristickou).

Řada politických procesů byla **vyprovokována Státní bezpečností** a Obranným zpravodajstvím: proti jednotlivcům například podstrčením tiskovin, podivnými návštěvami, ale třeba také nasazením hmyzu do obilí, nebo přímým vytvářením celých ilegálních skupin.

Konstruování procesů způsobovalo jejich tvůrcům i obtíže při sestavování různých „**protistátních skupin**“. Vymýšleli krkolomné

kombinace; nebylo totiž výjimkou, že členové uměle sestavovaných skupin se vůbec neznali nebo nestýkali. Bezpečnost také musela zachraňovat své agenty-provokatéry, utajit je nebo dosáhnout toho, aby od soudu vyšli bez trestu.

Provokace v pracovních metodách Státní bezpečnosti a Obranného zpravodajství natolik zdomácněly, že je mnozí soudci přijímali, a až do konce padesátých let je ani vedení komunistické strany nepovažovalo za podnět k revizi procesů.

Přesné údaje o politických procesech z let 1948 - 1954 nejsou dosud k dispozici. Dokonce ani o těch velkých a nejznámějších „monstrprocesech“, tím méně údajů je o procesech ostatních.

Oběti soudní perzekuce politické povahy eviduje přehled o rehabilitovaných osobách podle zákona 119/1990 Sb.

Statistika za léta 1948 - 1954 uvádí **95 600 odsouzených**. Toto vysoké číslo ještě zvyšují počty odsouzených v procesech politicky motivovaných, za verbální delikty a také „přikázání“ do různých táborů.

Celkem bylo přímo postiženo více než 250 000 lidí.

Různým formám perzekuce byly pak vystaveny rodiny, další příbuzní i přátelé obětí politických procesů; jejich počet se pohyboval **nejméně mezi 1,5 - 2 miliony občanů**.

Politické procesy svým rozsahem, výsledky a ohlasem společnost šokovaly a stupňovaly v ní atmosféru strachu. Jejich prostřednictvím režim demonstroval sílu své moci. Mimořádně významným dílem působily na vytváření takového politického klimatu ve společnosti, který následně Komunistické straně Československa usnadňoval přechod k diktatuře.

Důsledky politických procesů se neomezovaly na hrubé a tragické zásahy do životních osudů; měly rozměr mnohem širší, s dlouhodobou působností. K třídní diferenciaci společnosti, kterou komunistická moc ve svém vztahu k občanům uplatňovala, přibyla další skupina: trestanci-zločinci z politických důvodů, **protistátní kriminálníci a jejich příbuzní**. Tohoto Kainova znamení se nezbavili ani po opuštění vězení, ani po amnestii, dokonce ani po soudní rehabilitaci. Pro ty, kteří v mocenských institucích rozhodovali o jejich osudu, stále zůstávali zločinci, nanejvýš svůj názor na ně jen mírně poopravili.

Mezi nejzávažnější důsledky politických procesů patřila **destrukce práva**. Nejvíce se o ni přičinili všichni původci politických procesů, ať vědomě či nevědomě. Způsob jejich počínání, kdy odkazy na zákony a právní ustanovení sloužily jen jako právnícké ornamenty mocensko-politických rozhodnutí, se šířil ve všech člancích řídících institucí. Pohrdání právem dosáhlo takového rozsahu a stupně, že mezi oběťmi tolik proklamované „třídní justice“ se nejpočetnější sociální vrstvou stali - dělníci.

Politické procesy, přesněji „technologie jejich výroby“ v zakladatelském období režimu, rozrušovaly tvořící se vnitřní strukturu moci. V ní měl „mechanismus na výrobu politických procesů“, který vznikl ze tří článků mocenského ústrojí (politické vedení, Státní bezpečnost a justice), privilegované postavení. V řetězu vytvořeného mechanismu na výrobu politických procesů - od orgánů KSČ přes útvary StB a justici, až po hromadné sdělovací prostředky, které jako nástroj propagandy tento řetěz uzavíraly, si **Státní bezpečnost získala a dlouho udržovala zcela mimořádné, privilegované postavení**. Jejím záměrům sloužily a její požadavky, návrhy a názory respektovaly útvary justice i sdělovací prostředky.

Složitější vztah se vyvinul mezi **Státní bezpečností a politickými orgány**. Na jedné straně se Státní bezpečnost řídila obecnými principy politiky KSČ (a svým způsobem a metodami její

záměry uskutečňovala), na straně druhé však její výsostné postavení ve výrobě politických procesů umožňovalo a vybízelo k tomu, aby nebyla jen pasivním vykonavatelem oficiální politiky, ale podílela se, byť nepřímou, na její tvorbě. StB vytvářela koncepce procesů, které ovlivňovaly rozhodování vedoucích politických orgánů, a zvláště silně pak působily v personálních záležitostech.

Státní bezpečností koncipovaná obvinění z vykonstruovaných „nepřátelských, protistátních činů“ se stávala podnětem usnesení komunistických institucí o boji proti této činnosti. Státní bezpečnost se přímo vyjadřovala k politické spolehlivosti osob navrhovaných do funkcí, nebo různým způsobem a z různých zdrojů získávala „závadové poznatky“ na funkcionáře, a podle svých úvah a potřeb o nich informovala politické orgány. Vytvářela skupiny podezřelých a nepřátel v mocenských institucích (např. z bývalých interbrigadistů, členů nekomunistických stran, příslušníků exilu na Západě aj.).

Později, v polovině padesátých let, kdy si členové komunistického vedení už uvědomovali, že mohou být praktikami StB sami ohroženi, kvalifikovali její postavení jako „**nadřazování se nad stranu**“ a snažili se nad činností StB získat kontrolu.

O dokumentu - vlastnoručně psané výpovědi vyšetřovatele Doubka

Dokument „*Vlastnoručně psaná výpověď Bohumila Doubka ke státně bezpečnostnímu vyšetřování v letech 1950 – 1953*“, který tato předmluva uvádí, je svědectvím o „výrobní technologii“ politických procesů, přesněji o těch jejích fázích, které prováděla Státní bezpečnost. Omezuje se - neboť jeho autor byl vedoucím vyšetřovacího sektoru StB „nepřátel ve straně“ - na **politické procesy s vysokými stranickými funkcionáři** (Slánský a spol. a procesy následné).

Zvláštností procesů s vedoucími komunisty bylo, že oběťmi se stali samotní tvůrci režimu, jeho opory, vykonavatelé moci, z nichž někteří sami patřili mezi budovatele a aktivní činitele mechanismu na výrobu politických procesů. O těchto procesech lze hovořit jako o „**procesech sovětských**“ - natolik se o ně zajímali sovětsí představitelé a natolik se na jejich přípravě podíleli sovětsí poradci.

Uveřejněná svědectví a výpovědi sice přímo seznamují s pozadím jen malé části politických procesů, ale jejich platnost byla obecná a odlišnosti v používané „výrobní technologii“ nepodstatné (např. okolnost, že na vyslychané komunistické funkcionáře vyšetřovatelé apelovali „stranickou povinností“ doznat se k vykonstruovaným činům).

Význam tohoto „Doubkova“ dokumentu spočívá v tom - a to je také hlavním motivem pro jeho zveřejnění - že poskytuje údaje o lidech, kteří „byli u toho“, ale nikoliv jako oběti. Přibližuje „výrobní metody“ procesů, důkazy o vytváření konstrukcí, o způsobech vyšetřování, o hrůze násilí, hrubosti, nelidskosti, o zločinnosti a charakterech vyšetřovatelů. Zobrazuje charakteristický rys komunistického režimu v jeho zakladatelském období.

Fakta uváděná dobrovolně „svědkem“ Bohumilem Doubkem lze považovat za maximálně věrohodná. Výklad i hodnocení událostí jsou ovšem samozřejmě poznamenány nejen dobou svého vzniku, ale přirozeně i osobními názory samotného autora (např. stále trvajících a neskrývaných přesvědčení vyšetřovatele Doubka o nepřátelské trestné činnosti odsouzených, kteří byli později plně rehabilitováni). Z tohoto hlediska je svědectví a výpověď také přesvědčivým dokumentem o myšlenkovém světě autora.

V době, kdy „výroba“ nezákonných politických procesů byla hlavní pracovní náplní i smyslem existence Státní bezpečnosti, působil autor tohoto dokumentu - **Bohumil Doubek - ve funkci velitele skupiny vyšetřování**. Do jeho resortu - **skupiny VI A** - spadalo **vyšetřování tzv. nepřátel ve straně**, vedoucích komunistických funkcionářů. Velitelem druhé vyšetřovací skupiny - **VI B**, která se zabývala případy ostatními, byl Milan Moučka.

Doubkova cesta do Státní bezpečnosti byla tehdy běžná a dokonce snadná. Brzy po válce působil v Ústředním sekretariátu KSČ a na podzim 1949 si ho vybral pracovník aparátu ÚV KSČ Karel Šváb, tehdy vedoucí odboru evidence (odbor plnil roli „stranické bezpečnosti a zpravodajství“), do již zmíněné skupiny pro odhalování nepřátel ve straně.

Ve svých třiceti letech začal tedy Doubek jako vyšetřovatel, možno říci stranicko-státní. Od 1. ledna 1950 přešel do stavu Státní bezpečnosti (do té doby zůstával zaměstnancem komunistického sekretariátu) a v říjnu 1950 již patřil mezi hlavní vyšetřovatele dosud nejvyššího „nepřítele ve straně“ Otty Šlinga. Po dalších čtyřech měsících se stává vedoucím jedné ze dvou vyšetřovacích skupin a záhy pak celého vyšetřování vedoucích komunistů, které se na krátkou dobu přemístilo do zámku v Kolodějích. K 1. dubnu 1951 byl povýšen na majora. V této funkci zůstal až do října 1953. Příprava procesu s tzv. centrem, v níž hrál Bohumil Doubek jednu z klíčových rolí, patřila pak k vrcholu jeho činnosti.

Za svého působení v StB zažil čtyři ministry vnitra nebo národní bezpečnosti (Václav Nosek, Ladislav Kopřiva, Karol Bacílek, Rudolf Barák), čtyři velitele Státní bezpečnosti (Jindřich Veselý, Osvald Závodský, Jaroslav Hora, Antonín Prchal), tři vedoucí sovětských poradců (Lichačov, Vladimír Bojarský, Alexej Besčasov).

Pět let, po kterých vyšetřovatel Doubek působil ve Státní bezpečnosti, patřilo k nejhoršímu období v životě této instituce.

Stanula na vrcholu své moci, nekontrolovaná a fakticky nekontrolovatelná. Obávaná, mimořádně aktivní a sebevědomá. Přesvědčená o své výjimečné roli, o „historickém poslání“ jediného důsledného ochránce režimu - socialismu, proti všem nepřátelům i ve vlastních řadách a ve vedoucích funkcích.

Bylo to v historii Státní bezpečnosti vrcholné období nezákonností, represe a perzekuce, provokací, násilných metod, nelidskosti, krutosti a jiných zločinů. Období masové „výroby politických procesů“ a nejvyššího počtu obětí. Období nejkrutějších rozsudků na statisíce let nevinně strávených v krutých věznicích, období rozsudků na stovky poprav...

Vinou této „státní instituce“ byly zlomeny desetitisíce životních osudů a nadějí.

Bohumil Doubek patřil mezi její funkcionáře, kteří se na profilu, pracovním zaměření a metodách zločinné StB podstatnou měrou podíleli.

V tomto pětiletém období v životě StB, kdy se utvářela její vnitřní podoba, vládly poměry džungle. Mocná instituce nabobtnávala přílivem nových příslušníků, nezkušených, mladých a rozhodnutých chránit režim všemi prostředky. Tak, jak to od nich jejich stranické vedení požadovalo a jak jim kázala „třídní příslušnost“, považovali za samozřejmé řídit se ve své činnosti „**třídním vědomím a citem**“, nikoliv zákony.

S růstem privilegovaného postavení StB v mocenském systému se stupňoval i zápas o její ovládnutí. O vliv usilovali vedoucí političtí funkcionáři. Uvnitř probíhal mezi jednotlivci i skupinami ostrý boj o vedoucí pozice provázený pomluvami, projevy nedůvěry, intrikami, obstaráváním kompromitujících materiálů, obviňováním a udáváním u nadřízených a u sovětských poradců aj. Protože se tyto konflikty odehrávaly na půdě velmi mocné instituce, měly tvrdý průběh a také tvrdé důsledky: neúspěšní

odcházel, byli zbavováni vedoucích funkcí, hrozilo jim zatčení a nechyběla ani sebevražda.

I vyšetřovatel Bohumil Doubek se těchto sporů účastnil. Také se však sám stal předmětem jednoho z nich. To když se jeho odpůrci (Bohumil Smola se svými společníky, patřil mezi ně např. Karel Arasin) snažili získat Doubkovu funkci vedoucího vyšetřovatele „nepřátel ve straně“. Stěžovali si u sovětských poradců i na sovětském velvyslanectví na špatný směr vyšetřování vedoucích komunistických funkcionářů zatčených na počátku roku 1951. Odpovědnost přepisovali mimo jiné též Doubkovi, a jako hlavní argument uváděli, že do bezpečnosti ho přivedl a do vedoucí funkce prosadil Karel Šváb, který již byl v té době mezi zatčenými „stranickými zločinci“. Doubek pak podle svých odpůrců úmyslně vedl vyšetřování nesprávným směrem, aby kryl sebe a znemožňoval tak odhalit zločiny v celém rozsahu. Za Doubka se však postavil ministr národní bezpečnosti Ladislav Kopřiva a útok proti němu odrazil.

Krátce po dokončení vrcholného díla své kariéry vyšetřovatele - po procesu s „centrem“, za který byl vyznamenán, povýšen na podplukovníka a odměněn 30 000,- Kčs, chtěl Bohumil Doubek odejít z funkce a z bezpečnosti. Narazil zde však na nesouhlas sovětských poradců i nadřízených. Možná i to přispělo k nadměrnému požívání alkoholu, kterému se vyšetřovatel StB Doubek poddal.

V té době si jeho nadřízení zřejmě konečně uvědomili **neudržitelnost situace hlavního vyšetřovatele největšího československého procesu s komunisty** a k 1. listopadu 1953 ho přeřadili do funkce zástupce náčelníka Správy výchovných zařízení. Ani na novém pracovišti se však nezměnil, neměl zájem o práci a služební povinnosti neplnil.

Rozhodnutím kolegia ministerstva vnitra byl následující rok propuštěn ze služeb ministerstva a nastoupil na místo úředníka

v propagačním oddělení Motokovu. Jako důvody svého rozhodnutí uvádělo ministerstvo Doubkovy nesprávné metody práce na Správě nápravných zařízení, machinace se státními penězi, nemírné požívání alkoholických nápojů aj. Jeho základní komunistická organizace požadovala zavést disciplinární řízení a poukazovala na závažné skutečnosti z Doubkova působení na Správě vyšetřování StB.¹

Nabízí se otázka o příčině, o motivu Doubkova nečekaného rozhodnutí k odchodu z vysoké funkce. Hnulo se v něm svědomí? Věděl snad přesně, jak se rodil a konstruoval ukončený proces s „centrem“ a nechtěl se podílet na procesech dalších, následných?

Proč tedy neodešel již dříve, v době, kdy naopak nešetřil svou aktivitou a iniciativou? Protože věřil v pravdivost nepřátelských úmyslů vyslychaných, nebo že sloužil straně a plnil přání a pokyny jejího vedení?

Anebo víra v postupy a zkušenosti sovětských poradců přehlušila jeho osobní případné pochyby o správnosti „stranického“ počínání? (Poradci mu říkali: „Doubku, z takové funkce v bezpečnosti se dobrovolně neodchází, nebo jen nohama dopředu.“)

Mohl se také cítit zklamán a podveden, když se mezi jeho nejbližšími spolupracovníky mluvilo o ujištění nadřízených, že soud v procesu s „centrem“ sice vynese tresty smrti, ale že obvinění popraveni nebudou a dostanou milost? (Takový slib nikdo z jeho nadřízených ani z vedoucích politiků při pozdějším šetření revizních komisí ÚV KSČ nikdy nepotvrdil, ale naopak vyvracel, což ovšem nic nedokazuje.)

Není vyloučena ani možnost, že motivem Doubkova rozhodnutí z bezpečnosti odejít, byly i únava a alkoholismus...

Na novém pracovišti (Správa výchovných zařízení, viz výše), kam přešel v říjnu 1953, si Bohumil Doubek dlouho nepobyl - za rok

¹ Státní ústřední archiv (SÚA), f. Komise II, sv. 5, a. j. 46.

už pracoval v Motokovu jako úředník. Již v této době začalo kolem něho vyšetřování.

První šetření se týkalo finančních záležitostí. Obviňovali ho ze zneužívání finančních prostředků StB pro vlastní potřeby a z nepořádků v hospodaření. Doubek se bránil a obvinění vyvracel, ale kontrolní orgány a své nadřízené úplně nepřesvědčil. Toto obvinění pak také figurovalo jako jeden z důvodů jeho propuštění ze služeb ministerstva vnitra.

Druhé šetření bylo mnohem závažnější a je opředeno otázkami, na které dosud nemáme zcela jednoznačné odpovědi. Podstatu šetření tvořila obnova už dřívějšího sporu mezi Doubkovou skupinou a tzv. náhodskou skupinou (v čele B. Smola) o zaměření a způsobu vyšetřování zatčených vedoucích komunistických funkcionářů. Ve sporu či „souboji“ těchto skupin, o kterém jsme se už zmínili na straně 29, se tehdy v roce 1951 postavil za Doubka ministr národní bezpečnosti Ladislav Kopřiva. Odpůrce stihl značný trest: byli přemístěni nebo propuštěni z bezpečnosti, potrestáni stranicky, jeden uvězněn (Václav Roček), jeden skončil smrtí (Bořivoj Holvek - sebevražda či vražda).

Buď krátce před zahájením procesu s „centrem“ nebo v jeho průběhu, v listopadu 1952, se dožadoval nápravy své perzekuce ze strany ministra Kopřivy jeden z postižených tzv. náhodské skupiny - Jiří Čermák, který žádal o přešetření nejen svého případu z roku 1951. Na výzvu pracovníka ústředního aparátu KSČ Václava Hrubého, aby svoji stížnost podal písemně, učinil tak 28. listopadu 1952, den po ukončení procesu Slánský a spol. V dopise připomněl mj. obdobnou nespokojenost dalšího stejně postiženého, kterého vyzval k následování v podání stížnosti. Dopis Karla Arasina komunistickému ústředí odešel 2. prosince 1952.

Vyvstává otázka: Proč se oba stranicky postižení ozvali se stížností a požadavkem o přešetření svého případu právě v době

procesu, při jehož přípravě se sami marně snažili získat důležitou roli?

Šlo jim pouze o „nápravu křivd“? Stěžovali si, že byli neprávem postiženi a opakovali své stížnosti na nedůsledné vyšetřování vedoucích komunistů. Chtěli obnovit dřívější konflikt s Doubkem, jehož řešením se stále cítili neprávem postiženi? Nebo šlo o mnohem víc a případ obou stěžovatelů fungoval jako záminka, podnět k větší politické akci?

Proces s „centrem“ skončil pro jeho výrobce a politická místa úspěšně. Jeho výrobci, v první řadě Doubek, slavili svůj dosud největší úspěch. Tehdy nikdo z vedoucích činitelů nepochyboval o výborně vykonané práci, o vzorném splnění úkolů - jinak by aktéry nepovyšovali ve funkcích a nevyznamenávali státními řády.

Pro oba stěžovatele (Čermáka i Arasina) a jejich stejně postižené přátele byl proces s „centrem“ na jedné straně potvrzením správnosti jejich tehdejšího postupu, neboť mezi obžalovanými stáli i ti, které právě oni sami - osobně - vyslyšali. V tomto směru mohli tedy považovat proces s „centrem“ za svůj a také s výsledkem mohli být spokojeni.

Na druhé straně se však v procesu neobjevila fakta, na která Čermák, Arasin a další upozorňovali již na počátku přípravy procesu, ani nezazněla jména odpovědných osob za souzené „trestné činy“, na něž tehdy obstarávali poznatky. Příčinu spatřovali v záměrech Doubka a Kopřivy. Je málo pravděpodobné, že by snad chtěli zpochybnit proces, který měl ve straně i ve společnosti takový ohlas. Více než pravděpodobné se naopak jeví, že se stěžovatelé domáhali odčinění jim způsobených křivd a chtěli si tak vynutit otevření vlastního případu. Hlavními osobami, na které svou kritiku zaměřili, byli Bohumil Doubek, Ladislav Kopřiva a Kamil Pixa.

Půldruhého roku se s jejich stížnostmi zřejmě nic nedělo. Není dosud známo, zda se vůbec prošetřovaly nebo zda se šetření omezilo

jen na revizi stranických trestů. Až 30. srpna 1954 ustavilo politické byro ÚV KSČ komisi v sestavě Emil Kalínský, Rudolf Dosoudil, Václav Hrubý, doplněnou v září o pracovníky Inspekce ministra vnitra Antonína Šlechtu, J. Drápalíka a Josefa Michálka. Komise měla prošetřit Arasinovy a Čermákovy stížnosti na nedůslednosti (dokonce i nezákonnosti) při vyšetřování a na nesprávnou přípravu procesu s komunisty.

Proč se po tak dlouhém mlčení rozhodlo komunistické vedení záležitost oživit a šetřit? Jeho členové, kteří se nějakým způsobem na procesu s „centrem“ podíleli, nemohli nevědět, že každé „šetření“ může vrhnout na tento proces stín pochyb, případně zpochybnit i další připravované procesy. S určitostí lze vyloučit zájem komunistického vedení o případ Doubka a případ bývalého ministra národní bezpečnosti Kopřivy. I když už oba pracovali mimo bezpečnost, mohlo obnovení jejich případu vyvolat v StB nežádoucí neklid a spory.

Není vyloučeno, že motivem pro řešení stížností dvou zklamaných a rozzlobených bývalých příslušníků StB se staly události v Sovětském svazu - především zatčení Lavrentije Beriji a dalších činitelů sovětské bezpečnosti roku 1953, i propouštění tisíců nevinných ze sovětských věznic a lágrů. Také ovšem propouštění vězňů v Maďarsku a rehabilitace Noela Fielda, který figuroval i v konstrukci československého procesu.

V případě, že by se museli vedoucí komunisté procesy s komunisty zabývat, měli k dispozici vhodné viníky, a přitom by jim nevadilo, že stěžovatelé patřili ke skupině nespokojené s mírným odhalováním dalších zločinů či dokonce s jejich záměrným krytím.

Komise hovořila s několika příslušníky Státní bezpečnosti, současnými i minulými. Rozhovory však nevedla s těmi, kterých se šetření týkalo. Zprávu, kterou měla zpracovat do měsíce - tedy do 30. září, předložila až v listopadu 1954, a dala stěžovatelům za pravdu: **potvrdila používání nesprávných, hrubých vyšetřovacích metod a řadu dalších nezákonností při přípravě procesů.**

Doporučila zmírnit (nikoli zrušit) stranické tresty postiženým, Bohumila Doubka zajistit a vyšetřovat jej zvláštní skupinou na Krajské správě ministerstva vnitra v Praze. Na Ladislava Kopřivu rozpracovat a uzavřít poznatky.²

Bohumil Doubek však zatčen nebyl. Předkladatel zprávy Antonín Novotný zřejmě od původního návrhu nakonec ustoupil, protože se obával, stejně jako resortní ministr Rudolf Barák, důsledků ve Státní bezpečnosti, kde se o „případů stěžovatelů“ stále mnoho hovořilo. Po půl roce však Doubek ve vězení stejně byl - na základě jiných šetření...

Pracovní skupiny komise ÚV KSČ (celou tuto komisi vedl Rudolf Barák; v letech 1955 - 1957 měla za úkol prověřovat minulé politické procesy) odhalovaly používání hrubých vyšetřovacích metod. Po tři měsíce - od dubna do června 1955 - takové případy pouze registrovaly, i když někteří členové skupin doporučovali první poznatky již také prověřovat. V červnu pak vyplula na povrch další fakta, zejména ze stížností těch, kteří přežili proces se Slánským. **Teprve 22. června 1955 komise rozhodla vypracovat návrhy na opatření proti těm příslušníkům StB, kteří nesprávné metody používali.**

Protože se komise omezila jen na revizi procesů s vysokými komunistickými funkcionáři a bezprostředním podnětem jejího rozhodnutí byl případ Slánského, navrhla mimo jiné i zatčení vedoucího vyšetřovacího úseku VI A Bohumila Doubka. Politické byro ÚV KSČ tento návrh schválilo 11. července 1955 a druhý den byl Doubek ve vazbě.

Politické byro ÚV KSČ přijalo neobvykle velmi podrobné usnesení. Uložilo generálnímu prokurátorovi vydat příkaz k zatčení Bohumila Doubka a rozhodlo, aby samotné zatčení a eskortování do věznice provedli tři příslušníci ministerstva vnitra: František Mastný, Miloslav Kudrna, Josef Křištof.

² *Tamtéž.* Proti návrhu zatknout Doubka protestoval Karel Košťál.

Další usnesení určilo i vyšetřovatele z Generální prokuratury ČR (Emil Hloušek) a ze Správy vyšetřování StB (František Mastný) pod přímým vedením Eduarda Švacha z Generální prokuratury.

Povolení k výslechům mohli dávat pouze R. Barák a E. Švach. Náměstkovi ministra vnitra Jindřichu Kotálovi uložilo vyčlenit tři větší, vzájemně sousedící cely v pankrácké věznici a zajistit potřebný počet spolehlivých dozorců ke střežení cel. Následná zpráva potvrzovala, že vše proběhlo podle usnesení. Doubek byl umístěn v uzavřeném oddělení věznice, střežen zvláštním útvarem a stravován z mimovězeňské kuchyně. Kromě toho byla u něho provedena domovní prohlídka a zabaveny různé tajné dokumenty.³

Následovaly téměř každodenní výslechy a kromě toho ve dnech mezi 10. a 17. srpem 1955 Bohumil Doubek sám sepisuje své „svědectví“.

Během výslechů Barákova komise ÚV KSČ svou činnost velmi omezila, jako by čekala na výsledky šetření. Teprve 17. srpna navrhla provést pohovory s pracovníky Státní bezpečnosti, o nichž už Doubek vypovídal. Za měsíc se pak usnesla zpracovat průběžnou zprávu o Doubkově vyšetřování. Když komise zprávu 21. září projednávala, rozhodla o zatčení vyšetřovatele Vladimíra Kohoutka, aby se Doubkova trestná činnost prokázala. **Dne 26. října se komise zabývala již přepracovanou zprávou se závěrem, že „...o případu Doubek nebude polbyru ÚV KSČ předkládána zvláštní zpráva“.**

Po třech týdnech však komise svůj názor změnila: uložila zpracovat žalobu na Doubka a Kohoutka a pořídit informativní zprávu o činnosti Karla Košťála a Milana Moučky. O návrhu žaloby pak komise ÚV KSČ jednala 23. a 30. listopadu, schválila její doplnění a předložení politickému byru ÚV. Na jeho pořad se závěrečná zpráva o výsledcích vyšetřování dostala až 23. dubna 1956. Komunistické vedení se shodlo: „... až na další nepodávat žalobu“, zřejmě motivováno obavou, aby v politicky neklidné

³ *Tamtéž.* sv. 5, a. j. 46 a 50.

atmosféře nepronikla na veřejnost „politická výbušnina“ - alespoň částečná pravda o politických procesech. Možná byla i obava, aby důsledky procesu neovlivnily už tak obtížnou, dokonce krizovou situaci, v níž se StB nacházela a k níž zatčení dvou jejích vedoucích příslušníků přispělo. Politické vedení i vedoucí činitelé ministerstva vnitra neměli jistotu, že by stejné obvinění nepadlo na řadu dalších pracovníků StB, a snažili se udržet vyšetřování pouze u Doubka a Kohoutka, nerozšiřovat je o další obviněné.

V tomto směru dostávala prokuratura od politických činitelů závazné pokyny. Ve zprávě z března 1956 její pracovníci uvádějí: „...*V souvislosti s tím podotýkáme, že vyšetřování prováděné námi v daných případech nepřesahovalo nikde rámec trestné činnosti obviněných B. Doubka a Vl. Kohoutka, jak nám to bylo náměstkem generálního prokurátora s. dr. Eduardem Švachem /člen Barákovy komise - pozn. aut./ uloženo, takže trestná činnost dalších osob nemohla být v plné míře dosud prováděným vyšetřováním ukázána.*“

Mnohým funkcionářům, zejména ve vedení ministerstva vnitra a ve Státní bezpečnosti, nepodání žaloby vyhovovalo a uspokojilo je. Přáli si zahrát případ do ztracena a takovým způsobem jej vlastně ukončit.

Jako takový se však znovu vynořil v únoru roku 1957. Oživil jej Barákův názor přednesený v komisi, že vazba obou vyšetřovaných překračuje přípustnou délku, je tedy nezákonná a soud by je stejně nemohl odsoudit, z čehož by vyplývalo, že oba by museli být propuštěni na svobodu. Barák však narazil na odpor ostatních členů komise (Eduard Švach z Generální prokuratury a Květoslav Innemann vedoucí oddělení ÚV KSČ) a vyvolal ostrou diskusi, v níž sám vystupoval jako obhájce nejen obou vězňených, ale Státní bezpečnosti vůbec. Tři členové komise „...*odmítají připomínky přednesené s. Barákem, že vazba je nezákonná a že žádný soud nemůže Doubka ani Kohoutka odsoudit, a uvádějí opak, že soud pravděpodobně vyměří trest u nejvyšší hranice trestu, neboť jejich odpovědnost je jasná.*“ Proti tomu Barák namítal, že „...*tím, že se*

stavi před soud Doubek a Kohoutek, očišťuje se Slánský, Taussigová a Šváb. Oba vyšetřování byli jen prováděcími orgány, a proto je nemůže žádný soud odsoudit.“ Svou argumentaci rozvíjel tvrzením, že nezákonné metody, za něž mají být oba souzeni, se zrodily už v roce 1949 a že tedy „odpovědnost padá na Slánského, Švába, Taussigovou, Závodského, Kopřivu, Köhlera, Gottwalda a další lidi z aparátu strany, kteří do vyšetřování zasahovali“.⁴

Spor o vině a odsouzení Doubka a Kohoutka ukončilo 9. dubna 1957 rozhodnutí politického byra ÚV KSČ o hlavním líčení. Návrh předložila Generální prokuratura a vyjmenovala dalších 64 osob, které používaly stejných nezákonných metod. Politické byro souhlasilo, aby tyto osoby nebyly souzeny, a přijalo i Barákovo stanovisko, aby se upustilo od jejich kázeňského potrestání.

Soud s bývalými vysokými vyšetřovateli Bohumilem Doubkem a Vladimírem Kohoutkem se konal ve dnech 13. - 17. května 1957. **Doubek byl odsouzen k devíti letům a Kohoutek k sedmi letům vězení za nezákonnosti při vyšetřování.** U obou prokurátor zdůvodňoval „zákonou možnost“ jejich propuštění na svobodu. A již také 16. prosince politické byro ÚV KSČ schválilo, aby byli Doubek s Kohoutkem ještě před vánocemi propuštěni; tedy **jen několik měsíců po procesu oba vězňáci opustili. Bohumil Doubek nastoupil jako pracovník Čedoku. Jejich oběti však zůstaly ve vězení a většina z nich musela čekat na amnestii v roce 1960.**

Doubkova manželka pracovala v podniku zahraničního obchodu KOVO a na pokyn Ústředního sekretariátu KSČ nebyla propuštěna. Jednou za měsíc mohla navštěvovat svého manžela ve vazbě. Jeho vyšetřování nesla těžce; několikrát písemně žádala o osobní rozhovor s Antonínem Novotným, tehdejším prvním tajemníkem ÚV KSČ, a o manželovo omilostnění.

⁴ *Tamtéž, Rehabilitační komise ÚV KSČ, 1968 - 69, informace č. 18 (L. Lehár).*

Brzy po svém propuštění z věznice, 29. prosince 1957, navštívil Doubek ústřední komunistický sekretariát a hovořil s Miloslavou Kunštátovou ve věci svého zaměstnání. Byl také přijat prvním tajemníkem ÚV KSČ (a tehdy již také prezidentem republiky) Antonínem Novotným, „*kde mu bylo řečeno, aby ve svém životopise nerozváděl důvody, proč byl souzen*“. Rozhodnutím vyšších stranických orgánů byl také Doubek zaměstnán ve výše zmíněném kontrolním oddělení Čedoku. Ústřední komunistický sekretariát pak navštívil ještě vícekrát. Měl zdravotní obtíže, „... *krátce po nástupu /do Čedoku - pozn. aut./ onemocněl tuberkulózou a tehdy na zákrok s. Novotného (vyřizovala s. Kunštátová) mu byla do nároků na nemocenské pojištění započítána celá doba tak, jako kdyby nebyl trestán...*“.⁵

Vedoucí komunističtí funkcionáři a také ti, kteří se o něho na Ústředním sekretariátě ÚV KSČ „starali“, nepovažovali Doubka za „*protistátního elementa, nýbrž že jde o člověka, který byl odsouzen za to, že neplnil řádně své povinnosti jako pracovník bezpečnosti*“. Toto poznání Doubka velice uspokojovalo: „... *již vynesemím rozsudku viděl, že ve skutečnosti se na něho nehledí jako na zrádce, to ho uklidňovalo*“. V tomto pocitu ho utvrzoval i vztah komunistického sekretariátu k potížím jeho ženy, obsah rozhovoru s Novotným, starostlivost pracovníků sekretariátu o jeho zaměstnání i pomoc v jeho nemoci. Dotazoval se také na budoucí možnost svého návratu do KSČ, ze které byl vyloučen ihned po svém zatčení a které vždy věrně sloužil.⁶

V rozhovorech s funkcionáři komunistického sekretariátu ujišťoval Bohumil Doubek, že chce svou vinu odčinit, a že první krok učinil ve vazbě tím, že ve svých výpovědích mluvil vždy pravdu, i když směřovala proti němu. **Zůstal však přesvědčen, že přes**

⁵ Tamtéž, sv. 5, a. j. 51.

⁶ Tamtéž. Doubek 29. 12. 1957: „... straně děkuje, jak krásně se soudruzi chovali k jeho manželce, jak jí pomáhali v bytové záležitosti i v zaměstnání.“

různé konstrukce v procesu s „centrem“ „... je rozsudek nad Slánským spravedlivý ... svůj trest si zasloužil“.

Velice ho - podle vlastních slov - v průběhu jeho soudu zklamali svědci, zejména Karel Košťál, „ ... který si musel být vědom, že vlastně on, Doubek, sedí i za něho“. Košťálova manželka, která rovněž pracovala v Čedoku, Doubkovi tlumočila (podle záznamu o rozhovoru na ÚV KSČ dne 3.4. 1958) názor svého muže, že: „ ...těžkou osobní situaci si Doubek zavinił sám, neboť po svém zatčení příliš mnoho mluvil, ačkoliv jako bývalý vyšetřovák mohl mít dost zkušeností. Kdyby prý se podobná věc stala jejímu muži, vyšel by z toho jinak a nikdy by tak dlouho nesešel.“⁷

Přirozené otázky

Uveřejňovaný dokument a také stovky dalších svědeckví obětí zvučle a zločinnosti Státní bezpečnosti vnucují řadu otázek:

Proč se příslušníci Státní bezpečnosti dopouštěli tak hrozných nelidskostí a zločinů, zvláště na nevinných občanech?

Proč vymýšleli a používali násilí a podvody, vědomé lži a provokace, v jejichž důsledcích byly desetitisíce občanů odsouzeny do vězení?

Jaké byly motivy nebo příčiny jejich zruďného počínání?

Šlo o charakterové vady, které se pak vstupem do represivní instituce rozrostly do děsivých rozměrů? Vyhledávaly se do služeb StB cílevědomě osoby s takovými vadami?

⁷ *Tamtéž.* V roce 1962 byl Karel Košťál zatčen a odsouzen, přičemž byl Doubek vyšetřován v jeho trestní věci. Při náhodném setkání Košťálova manželka Doubkovi řekla: „... že by si před ním nejraději odplivla“.

Ovlivnily je poměry v těchto institucích, kde získání očekávaného výsledku - tzn. doznání vyšetřovaného - fungovalo jako jedno z důležitých hodnotících kritérií úspěšnosti a schopnosti příslušníka, který dostával pokyn: „Udělej ho!“? (Jako klady se například započítávaly počty vyslychaných, kteří se „doznali“, délka nepřetržitého vyšetřování, rychlost získání podpisu pod falešně sestavený protokol apod.)

Patřilo k příčinám nelidského počinání nedostatečné vzdělání? Mezi vyšetřovateli sice převažovali dělníci bez vyšších škol, ale absolventi středních a vysokých škol se v používaných praktikách od nich nijak nelišili.

Nebo působilo nedostatečné vzdělání vyšetřovatele na jeho poměr k vyšetřovanému, když si často musel uvědomovat, že nestačí na znalosti své oběti? Nestal se tento rozdíl motivem vymáhání „poslušnosti“ násilím? A nepřispíval k tomu navíc pocit nadřazenosti a moci, že rozhoduje o osudu člověka, který ještě před nedávnem byl mocným a váženým politikem, důstojníkem, „kapitánem“ hospodářství, významným občanem v obci či okrese?

Pocit vlastní moci a bezmocnost oběti nepochybně k používání všech způsobů represe podněcovaly.

Mohl obdobně působit i nízký věk příslušníků Státní bezpečnosti? Většina z nich v počátcích padesátých let byla ve věku mezi dvaceti pěti až třiceti roky, tedy bez životních zkušeností, bez znalosti práce v represivních složkách. Byli snadno manipulovatelní a poslušní, toužící po kariéře, naplnění pracovním elánem, bez větších zábran a s přesvědčením, že všechno, co vede k určenému cíli, je dovoleno.

Nebyl hlavním motivem zvěle, násilí a zločinností komunistický fanatismus?

Všichni věřili, že slouží straně, že dělají to, co strana chce a počinají si tak, aby přispěli ke splnění jejích záměrů. Věřili, že jako jediní jsou vyvoleni k uskutečnění zvláštního, až „historického“ poslání - být sloupem a nejdůležitějším ochráncem režimu a strany

před nepřáteli. Víra v toto poslání u mnohých přerostla v přesvědčení o úkolu chránit „čistotu strany“, nedůvěřovat nikomu, ani těm nejvyšším funkcionářům.

Neměnil se fanatismus a politické přesvědčení v pracovní rutinu, u někoho i v zálibu - ovšem stále vykonávanou ve službách straně?

Ještě jeden motiv byl důležitý: poslouchat a řídit se pokyny svých vzorů - sovětských poradců. Všichni ve Státní bezpečnosti bezmezně uznávali jejich autoritu, viděli v nich zkušené odborníky pro úspěšný boj s vnitřním i vnějším nepřítelem a bezvýhradně se jim podřizovali i v případech, kdy s nimi zcela nesouhlasili. Snažili se získat jejich důvěru a přízeň, protlačit se mezi ty vyvolené, se kterými byli sovětské poradcí ve zvlášť dobrém vztahu a častém styku.

Není možné odpovědět obecně, tj. určit, které z uvedených motivů (nepochybně k nim ještě dále patří i vzestup sociálního postavení a kariéry) působily na příslušníky Státní bezpečnosti. Jejich motivy byly individuální, u každého jiné, u každého působící rozdílnou silou. U všech nebo téměř u všech byl důležitým faktorem fanatismus, posilovaný a oživovaný „třídní nenávisť“. Všichni příslušníci těchto represivních složek nesou plnou odpovědnost za nezákonné činy, kterých se sami dopustili. A nesou i spoluodpovědnost za celkovou činnost těchto zločineckých institucí, za poměry, které v nich panovaly, za metody, které tyto instituce uplatňovaly.

Existuje však ještě jedna odpovědnost, jakási vyšší, která nesnižuje vinu jednotlivců a institucí. **Jde o odpovědnost režimu:** to on udržoval a používal Státní bezpečnost, vytvořil podmínky pro rozmach její trestné činnosti a zároveň beztrestnost jejích příslušníků. Většinu nepotrestal vůbec, několik jen z donucení a symbolicky, a jen velmi výjimečně je postihl vyšším trestem. Naopak StB a její příslušníky odměňoval, vychvaloval je a vyznamenával,

neboť je potřeboval jako svou ochranu a oporu. Prováděli totiž, byť zločinnými metodami, jeho politiku, protože byli příslušníky institucí patřícím k symbolům režimu, tvořily jeho součást, byly s ním a s jeho představiteli stále spjati pevným poutem.

Otázkou zůstává postoj komunistického vedení a vedoucích funkcionářů k politickým procesům a k nezákonnostem.

Věděli tito činitelé o způsobech, jakým se procesy konstruovaly, o vyšetřovacích metodách Státní bezpečnosti a Obranného zpravodajství, o protiprávním počínání justice?

Odpověď je jednoznačná: věděli.

Nemuseli znát všechno, nemuseli znát podrobnosti, ale takové množství poznatků a informací, které dostávali, mohlo samozřejmě stačit k zastavení hrůz, nezákonností, utrpení a odsuzování nevinných.

Zde jen stručný výčet dokumentů z jejich archivů:

V roce 1949 zpráva o vyšetřovacích metodách na krajské správě Státní bezpečnosti v Uherském Hradišti, stížnosti na provokace a na týrání ve vyšetřovací vazbě, při hlavním líčení, zprávy o sebevraždách ve vězení.

V roce 1950 zprávy o přípravě a konstrukci církevních monstrprocesů a procesu s Miladou Horákovou.

V roce 1951 zprávy o průběhu a výsledcích vyšetřování v Kolodějích, žaloba proti pracovníkům Obranného zpravodajství.

V roce 1952 poslední dopisy před popravou obětí v procesu s „centrem“.

V roce 1953 zpráva o zatčení a obžalovacím spisu Lavrentije Beriji.

V roce 1954 dopisy několika odsouzených, kteří popisovali vyšetřovací metody Státní bezpečnosti a jak byly procesy zkonstruovány.

V roce 1955 poznatky získané komisí ÚV KSČ pro revizi politických procesů v rozhovorech s odsouzenými, dále pak Doubkovo a Kohoutkovo svědectví.

Ve výčtu podobných důkazů bylo by možné pokračovat a rozšířit je o další, zejména o obsah žalob postavených na složité vykonstruovaných a vymyšlených trestných činech, přidat bychom mohli také hodnotící zprávy prokurátorů a soudců o soudních přelíchích. Nejvyšší představitelé režimu na tyto důkazy nereagovali vůbec nebo velmi podivně, cynicky.

Nepochybně první příčinou jejich postoje k důkazům byl **strach o mocenské postavení a o vlastní - nejen politickou - existenci**. Ve vedení dlouho seděli ti, kteří se na politických procesech a nezákonnostech přímo i nepřímo podíleli a nesli za ně odpovědnost.

Druhá příčina kořenila v obavách o komunistický režim, o jeho existující podobu nebo alespoň o jeho stabilitu. Nezákonnost a politické procesy byly důležitým prvkem při utváření pounorového režimu, při přechodu k diktatuře. Již v roce 1954 se však tyto procesy stávaly destabilizačním faktorem a představitelé režimu se snažili tento vývoj zastavit, tlumit nebo jej řídit tak, aby nevyvolal otřes stávajícího komunistického režimu a jeho nosných sloupů. Neboť se v prvé řadě obávali důsledků, které by důkladná náprava nezákonností způsobila ve vlastní straně a ve Státní bezpečnosti.

První pokusy o revizi procesů v letech 1955 - 1957 a zmírnění některých trestů u několika bývalých vedoucích komunistů narazily zejména u některých nižších funkcionářů KSČ na nepochopení i odpor. Obdobný ohlas měly i ve Státní bezpečnosti.

Vedoucí komunisté v diskusích a rozhodování o revizi a rehabilitaci politických procesů potvrzovali své přesvědčení, že odsouzení se opravdu dopouštěli nepřátelské a protistátní činnosti, že byli potrestáni právem. Způsoby, jakými se doznání získávalo, nepovažovali za důležité. Tato argumentace zní u mnohých jako výmluva, používaná i v pozdějších letech, kdy už byly zločinné metody StB zcela nepochybně prokázány. S touto výmluvou je spojena i další - o metodách Státní bezpečnosti že sami nevěděli, takže se po jejich odhalení a zveřejnění tváří překvapeně nad tím, co všechno se mohlo dít...

Od roku 1953 se v politice komunistické strany relativně často ozývalo heslo o dodržování zákonitosti a hovořilo o jejím porušování v minulosti. Dosavadní charakter a zájem režimu však zabránil jeho funkcionářům důsledně a spravedlivě se se svými zločiny vypořádat. Komunistické vedení sice vydalo do roku 1957 za nezákonnosti a zvlášť několik pracovníků Státní bezpečnosti a Obranného zpravodajství soudu a „povolilo“ je odsoudit. Ovšem - a to je hlavní - **nezrušilo rozsudky, které soudy vynesly na základě vynucených doznání a vykonstruovaných trestných činů.** Nevinné oběti dále trpěly ve vězeních, protože nešlo o spravedlnost, ale o další politický akt, o další kolo politických procesů, které mělo potvrdit oprávněnost kola předešlého.

*

Několik editorských poznámek autora a editora publikace

Rukopis Doubkova svědectví, které vyšetřovatel StB psal ve své vyšetřovací vazbě v srpnu 1955, je uložen ve Státním ústředním archivu. Má 163 strojopisných stran, z nichž každá je opatřena Doubkovým vlastnoručním podpisem a datem dokončení. Zde tyto podpisy zařazujeme pouze za posledním zápisem patřícím danému datu. Výjimkou jsou místa, kde je navíc i datovaný strojopisný podpis, a kde data vzájemně nesouhlasí.

Ke „svědectví“ jsou připojeny přílohy. Jde o dokumenty týkající se dalšího Doubkova osudu do jeho propuštění v roce 1957. Další pak obsahují výňatky ze záznamů vyšetřovacích protokolů, v nichž Doubek vypovídal o otázkách, o kterých se ve svém „hlavním“ psaném svědectví přímo nezmiňuje, nebo se na ně občas odvolává.

Pravopis dokumentů je převážně přizpůsoben současné normě. Nesrozumitelné části textu jsou označeny vykřičníkem !/!. Upravena je interpunkce a hrubé pravopisné chyby, v šikmých závorkách jsou doplněna chybějící slova, o jejichž smyslu nebylo pochyb. Nejsou-li uvedena křestní jména, nepodařilo se je zjistit. Jména i příjmení v kulatých závorkách za jmény označují jejich další uváděné možnosti, většinou chybné. (Zásadně chybně je skloňováno příjmení Prchal /Antonín/ - Prchala - Prchaly!)

Z originálu ponecháváme zachovány charakteristické znaky Doubkovy gramatiky a stylu (např.: v procese, případu, pracech, souhlase, konkrétně; před tím, přesto že ... /předtím, přestože... / ap.). Chybně psané termíny „Fieldovština“ či „Šlingiáda“, STb apod. přepisujeme poprvé jako v rukopisu (se správným pravopisem v šikmých závorkách), dále již jen v tomto tvaru Zásadně platí, že šikmé závorky vstupují do textu autora glosou, vysvětlivkou apod.

Pro charakteristiku doby zachováváme tehdejší pravopis ve slovech „illegální“ a koncovku „-elní, -elně“ ve slovech typu eventu-elní, oficielní apod. Také zkratky (především u sovětských poradců) s., ss., SS znamenající : soudruh, soudruzi, Soudruzi (na počátku věty) jsou vypovídajícím prvkem doby, o níž publikace pojednává.

Lepší orientaci ve složitém textu pak usnadňuje kapitálka Kdo byl kdo a Jmenný rejstřík.

Na přípravě publikace se kromě Úřadu dokumentace a vyšetřovací zločinů komunismu podílelo i čtvrté oddělení Státního ústředního archivu a ediční oddělení Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR.

K. K. a L. K.

II

A - ÚV KSC	Fond: KRMIE NIT-1
	Sv.: 5
	Ar. j.: 58
	Lišta: 163

Bohumil Doubek.

Výsověď ke státní bezpřenosnému
vyšetřování v letech 1950 - 1953. 1-96

Kdo byl informován a pomíček
ve vyšetřování v Rusyni. 97-132

Poměry ve vyšetřování na
odboru VI. B. 133-140

Spolupráce vyšetřování s operativou 141-151

Dodatky k celkovému líčení 152-163.

VLASTNORUČNĚ PSANÁ VÝPOVĚĎ BOHUMILA DOUBKA KE STÁTNĚ BEZPEČNOSTNÍMU VYŠETŘOVÁNÍ V LETECH 1950 - 1953

Do vyšetřování na MV jsem přišel koncem roku 1949 a pracoval jsem v něm do září 1953. Již jsem v některých líčeních popsal způsoby a formy v té době prováděného vyšetřování a vylíčil jsem i vyšetřování některých případů.⁸

K tomu, co budu psát dále, chci zdůraznit, že se jedná pouze o případy politického charakteru, nikoliv o obyčejné případy špionáže nebo sabotáže, u kterých byl jasný materiál a u kterých vyšetřování probíhalo normálním způsobem.

O vyšetřování případů politického charakteru, jehož vedením jsem byl pověřen já, mohu zcela zodpovědně prohlásit, že při něm docházelo ke klamání strany i veřejnosti, což vedlo v mnoha případech k tomu, že jako nepřátelé byli odstraňováni a odsuzováni poctiví funkcionáři strany. K získání podkladů pro toto, správně nazváno, falšování skutečností bylo při vyšetřování používáno násilných, protizákonných a jiných metod, které i když nebyly násilné, byly stejně nebo ještě více nebezpečné.

Bezpečnostní aparát, a to hlavně prostřednictvím vyšetřování, si přivlastnil práva příslušející jedině straně, pomocí výpovědí vyšetřovaných získaných nezákonným způsobem prakticky v některých případech určoval kádrová opatření, která sice dělala strana, ovšem v důvěře v serióznost jí předkládaných materiálů.

⁸Doubkovy poznatky obsahují jeho vyšetřovací protokoly pořízené vojenským útvarem Generální prokuratury v roce 1955, 1956 a také dodatky k jeho svědectví; některé uvádíme v příloze.

Dále bezpečnostní aparát, a to opět hlavně vyšetřování, hodnotil opět pomocí výpovědí vyšetřovaných některá stranická opatření jako škodlivá nebo dokonce nepřátelská, a to ještě dříve, než se k tomu strana sama vyjádřila.

Výpovědi získaných vyšetřováním bylo potom používáno jako nezvratného důkazu, i když nebyly prověřeny a byly třeba získány již popsáním způsobem.

Výpovědi vyšetřovaných byly diktovány vyšetřováním /tj. vyšetřovatelem, poz. aut./ a vyšetřování nuceni vypovídat podle jeho přání.

Abyste bezpečnostní aparát získal takovou moc, že se odvažoval ovlivňovat i rozhodnutí strany, byly pozvolna vytvářeny předpoklady, jak později rozvedu.

Všechna tato tvrzení mohu dokázat a dokáži na faktech, a záleží na jejich zhodnocení a posouzení, aby byla nalezena pravá příčina všeho tohoto dění.

Jak jsem již řekl, já jsem toto vyšetřování řídil a byl přímo na všem tomto dění účasten. Není pro mě omluvou, že jsem byl vykonavatelem příkazů a že jsem neměl dosti sil opřít se tomu, co jsem sám za nesprávné pokládal, právě tak jako i jiní moji spolupracovníci.

Současně prosím, aby moje výpověď byla pečlivě prověřena a zhodnocena, aby na hledisku jednoho člověka nezáviselo obvinění systému prováděného na určitém úseku nebo obvinění lidí.

Z bodů, které jsem v úvodu uvedl, je nejlépe se nejprve zabývat tím, co jsem nazval vytvářením předpokladů. Zde se musím vrátit až ke svému příchodu do bezpečnosti, i když se později formy „vytváření předpokladů“ měnily podle situace, jaká byla, a podle stupně vyvíjející se organizace bezpečnostního aparátu.

Když jsem v r. 1949 spolu s některými žáky ústřední školy do bezpečnosti přišel, vyšetřování jako samostatně organizovaná složka

prakticky neexistovalo.⁹ Vyšetřování si prováděli bezpečnostní orgánové, kteří pracovali na operativních úsecích, sami a vcelku tak, jak se jim to hodilo. Teprve naším příchodem do bezpečnosti měl být dán, a skutečně také dán byl, základ vyšetřování jako samostatně organizovaného útvaru.¹⁰

Organizaci nově se tvořícího vyšetřovacího aparátu v bezpečnosti, jakož i reorganizaci celého tehdejšího bezpečnostního aparátu (samostatné ministerstvo dosud neexistovalo¹¹) prováděl tehdy Šváb, který na sebe strhl (nebo snad dostal) veškerou pravomoc.¹² Šváb ovšem nedělal tyto věci sám, ani tomu příliš nerozuměl, nýbrž se opíral o ss. poradce, kteří zde tehdy byli dva (Lichačev a Makarov)

⁹ Komunistické vedení v roce 1949 rozhodlo v souvislosti s hledáním nepřátel ve vlastní straně, aby bezpečnost, zejména její státněbezpečnostní složka, „byla posílena“ absolventy ústřední politické školy ÚV KSČ.

¹⁰ Oddělení vyšetřování od operativního útvaru a jeho vytvoření jako samostatné složky se uskutečnilo na doporučení prvních sovětských poradců, kteří do Státní bezpečnosti přišli v říjnu 1949.

¹¹ Bezpečnost až do května 1950 příslušela pod Ministerstvo vnitra ČSR. V jeho čele stál Václav Nosek. Až do září 1953 existovalo ministerstvo národní bezpečnosti, vedené Ladislavem Kopřivou, kterého v lednu 1952 vystřídal Karol Bacílek. V září 1953 se obě ministerstva sloučila a ministrem vnitra byl jmenován Rudolf Barák.

¹² Karel Šváb pocházel z rodiny komunistického funkcionáře (bratr Marie Švermové), před válkou zastával funkce v komunistických organizacích mládeže a Rudé pomoci. Po válce působil v Ústředním sekretariátu KSČ jako vedoucí evidenčního odboru, který plnil roli „stranické bezpečnosti“. Odbor se zabýval shromažďováním informací o funkcionářích vlastní strany a vytvořil vlastní agenturu v nekomunistických stranách, do kterých vysílal „tajné členy“. Již před státním převratem v únoru 1948, a ještě více po něm, zasahoval K. Šváb prostřednictvím komunistů do činnosti bezpečnosti, zvláště zpravodajských složek. V roce 1949 řídil v rámci ministerstva ustavený útvar odhalování nepřátel ve straně a poté byl jmenován náměstkem ministra národní bezpečnosti. Roku 1951 byl zatčen a v procesu s tzv. centrem (Slánský a spol.) v listopadu 1952 odsouzen k trestu smrti a popraven.

a kteří se v té době věnovali právě těmto záležitostem skoro výhradně. To je mi známo z vlastní zkušenosti.

A nyní, v čem vidím vytváření předpokladů již v té době pro využití vyšetřování k tomu, aby se stavělo nad stranu, a aby sloužilo k ovlivňování některých rozhodnutí, která strana později dělala.

Je to především v kádrovém obsazení tehdy se tvořícího vyšetřovacího aparátu. Jeho základem jsme měli být my, kteří nově přišli. Kdo učinil toto rozhodnutí, nevím. Mně bylo tlumočeno tehdejšími vedoucími kádrového odboru ÚV Koprivou. Do vyšetřování jsme tedy byli dáni já, Košťál /Karel/, Sedláček, Musil, Konrád, Roček, Václav Košťál, Lachout a snad ještě jiní, o kterých jsem již psal na jiném místě. Ještě si vzpomínám na Kovaříka. Tedy vesměs lidé, kteří nejen že nikdy nepracovali ve vyšetřování, ale ani v bezpečnosti vůbec. To znamená, že když neměli ani žádnou předběžnou teoretickou přípravu, že byli odkázáni na to, získávat zkušenosti a učit se z toho, co jim bylo předkládáno a co všichni mechanicky přejímali.¹³

Švábem nám bylo několikrát zdůrazňováno, že máme štěstí, že se můžeme učit přímo od ss. poradců, kteří se právě vyšetřování věnovali nejvíce.

Dalším základním kádrem tehdejšího se tvořícího vyšetřování byli staří bezpečnostní orgánové jako /Vladimír/ Kohoutek, starý policejní pracovník neštítící se žádných prostředků, jen aby „vyhověl“, dále František Novák, bezohledný kariérista stejného zaměření jako Kohoutek, Bořivoj Holvek, intrikán a kariérista

¹³V rámci „stranické posily“ přišli do Státní bezpečnosti komunisté, kteří nejenže neměli vůbec žádnou zkušenost z této oblasti, např. vůbec neuměli vyslychat, psát výslechové protokoly, ale neznali zákony, svoje práva a povinnosti. Protokoly je učili psát policisté z první republiky a nebyly výjimky, kdy své odpovědi formulovali do protokolu sami vyslychaní. Politická vyspělost a úroveň inteligence (nejen vzdělání většiny vyšetřovaných) znatelně převyšovala úroveň vyšetřovatelů. Postavení vyšetřovatelů přispívalo k používání různých forem fyzického a psychického násilí.

(později spáchal sebevraždu), Pucherna, povolný ke všemu, /Stanislav/ Zámečník, který byl později z vyšetřování odstraněn, a Kukla, který také později odešel. Mimo to byli /byl/ ve vyšetřování tehdy Šrubař z Ostravy, surovec schopný všeho pro „výsledek“. Možná, že jsem nejmenoval všechny a že si v průběhu líčení ještě vzpomenu.

A nyní, jak probíhalo naše „zapracovávání“. Bylo nám Švábem i ss. poradci zdůrazňováno, že nemáme používat násilí, že naši nejúčinnější zbraní v boji s nepřítelem je převaha logiky a našeho přesvědčení. To byla ovšem teorie. Praxe vypadala jinak.

Již v Boleslavi jsem byl svědkem surového zacházení s vyšetřovaným Pavlíkem, které prováděl Šrubař a Kohoutek na pokyn Švába a ss. poradců.¹⁴ Sami ss. poradci nás často upozorňovali, že k nepříteli je třeba zachovávat nekompromisní tvrdost, že každý, kdo je zatčen, je nepřítel, a jako s takovým že je třeba zacházet. To ovšem nebylo na oficiálních poradách, nýbrž v rozhovorech, které byly konány v průběhu vyšetřování.

Další pokyny, které jsme tehdy dostávali, spočívaly v tom, že nesmíme zapisovat to, co nám vyšetřovaný říká, nýbrž to, jak my to vidíme, a přinutit vyšetřovaného, aby na naši argumentaci přistoupil. O tom byla dokonce vypracována přednáška, na které jsem také já pracoval, ale která byla v podstatě dílem ss. poradců, a podle které bylo potom školeno ve školách SNB. Již tehdy byla ve vyšetřování v podstatě tato linie: V Maďarsku byl odhalen Rajk jako nepřítel

¹⁴Gejza Pavlík byl předválečný komunistický funkcionář, který během války žil v exilu ve Švýcarsku. Tam se seznámil s Noelem Fieldem, tehdy už vedoucím charitativní organizace pomáhající obětem fašistické perzekuce. Po válce Pavlík s vědomím vedoucích funkcionářů KSČ ve zmíněné charitativní organizaci dále působil. Poté byl ředitelem cestovní kanceláře Čedok. Po zatčení N. Fielda v roce 1949, stihl 29. 5. 1949 stejný osud i Pavlíka a jeho ženu Charlottu. Byl krutě vyslýchán v Budapešti i ve věznici Státní bezpečnosti v Mladé Boleslavi. Dne 29. 6. 1950 byl odsouzen k patnácti letům vězení. Jeho žena k deseti letům. Později byli oba rehabilitováni.

skrývající se ve straně. Tatáž situace je i v Československu a československého Rajka je nutno najít za každou cenu. A k tomu má právě sloužit hlavně vyšetřování. Vycházelo se z výpovědi Fielda a Szönyho.¹⁵ Teorie o tom, kdo je československým Rajkem, byly několikrát měněny. Ale usilovně se pracovalo při vyšetřování na jeho hledání. Dnes vidím, že se tehdy nehledal pachatel nějakého činu, ale hledala se osoba, pro kterou měl být později nalezen i čin, který by jí byl přiřčen. Tehdy jsme to ovšem takto neviděli. Ale to ještě budu rozebírat při popisování jednotlivých případů, jak nabíhaly. Nyní

¹⁵Noel Field byl levicově politicky orientovaný intelektuál, který pracoval na ministerstvu zahraničních věcí USA. Němečtí komunisté, kteří se později s komunistickým hnutím rozešli, a spolupracovníci sovětské zpravodajské služby získali Fielda ke spolupráci. Po přechodu do Společnosti národů, kde se zabýval pomocí antifašistickým emigrantům, udržoval spojení se sovětskými zpravodajci. Po několika neúspěších zřejmě padl v podezření a sovětská služba s ním přerušila spojení. (Field se i po válce marně pokoušel, aby se vyřešila jeho nedorozumění s Moskvou.) Po ukončení své činnosti ve Společnosti národů se stal vedoucím evropské pobočky americké charitativní organizace, která pečovala o emigranty - účastníky protinacistického odboje. Z titulu své funkce a v rámci společného boje proti nacistickému Německu, byl povinen poskytovat informace (které získal od emigrantů) o situaci v Německu, u jeho spojenců i v okupovaných zemích americké zpravodajské službě, kterou v Evropě řídil Allan Dulles. V letech 1947 - 1948 obvinila sovětská zpravodajská ústředna (v době, kdy v USA odhalovali její agenturní síť) N. Fielda ze spolupráce s A. Dullesem a jím řízenou institucí. Po neúspěšném pokusu situovat případ N. Fielda do Československa, dosáhla úspěchu v Maďarsku. Na žádost maďarských činitelů byl 11. 5. 1949 v Praze N. Field zatčen a předán do Budapešti, později byla předána i jeho žena Herta. V Maďarsku byl Field vyšetřován, vězněn, ale nikdy postaven před soud. V roce 1954 byl propuštěn z vězení a zůstal v Maďarsku. Odmítl návrat do USA, kde byl obviňován ze spolupráce se sovětskou zpravodajskou službou.

N. Field a jeho bratr Herman měli mnoho známých a přátel mezi komunistickými emigranty; během války pomáhali jim samotným i jejich odbojové činnosti. Mnozí z nich zastávali po válce důležité státní nebo stranické funkce. Po Fieldově zatčení, a v rámci sovětskými zpravodajci vyrobené konstrukce o jím řízené zpravodajské organizaci v zemích sovětského bloku namířené proti SSSR, došlo k zatčení řady jeho známých a k výrobě politických procesů s nimi. K největším patřil proces s Lazsló Rajkem v Budapešti, ve kterém byl obviněn i komunistický činitel ve švýcarském exilu Tibor Szönyi.

chci ukázat jen to, že takto kádrově obsazené vyšetřování mělo československého Rajka odhalit.

Bylo jen přirozené, že se všichni opírali o ss. poradce a že přejímali jejich vyšetřovací metody.

O vyšetřovacích metodách, kterých bylo při vyšetřování používáno, jsem již psal na několika jiných místech, ale v této souvislosti je nutno některé připomenout znovu.

Hlavní linií při vyšetřování bylo usvědčit vyšetřovaného za každou cenu. Na tom, že úkolem vyšetřujícího je vyšetřovaného usvědčit, by ještě nebylo nic nesprávného. Nesprávnými byly však metody, kterých k usvědčování bylo používáno a ke kterým jsme byli vedeni. Hlavními našimi učiteli byli tehdy ss. Lichačev a Makarov.¹⁶ Do úlohy učitele se ovšem stavěl také Šváb, ale ve skutečnosti i on byl žákem a pouze přenašečem úkolů.

Protože nebylo dostatek materiálů k usvědčení, bylo nám zdůrazňováno, že rafinovaný nepřítel a zkušený špion nezanechává po sobě nebo po své činnosti usvědčující materiály, že je třeba ho k doznání přinutit. Protože však takoví lidé jsou obvykle neobyčejně zatvrzelí, je třeba nedat jim čas k tomu, aby se mohli k výsledkům připravit, že je pro ně výhodou, jestliže přicházejí k výsledkům svěží a mohou tak snáze čelit argumentaci vyšetřujícího, že je třeba je

¹⁶V říjnu 1949 požádali K. Gottwald a R. Slánský sovětskou vládu o vyslání poradců do naší Státní bezpečnosti. Rozhodli se pro tento čin po doporučení a tlaku polských a maďarských představitelů a vedoucího sovětské zpravodajské služby pro střední Evropu ve Vídni generála Bělkina, kteří kriticky poukazovali na to, že v ČSR je hlavní středisko „Fieldovy špionážní sítě“ a že je zde podceňováno nebezpečí této činnosti. Podle nich vyšetřování nepřináší potřebné úspěchy, zatímco v Budapešti už se bude konat proces s L. Rajkem. Doporučovali Gottwaldovi požádat o pomoc sovětských poradců při hledání „československého Rajka“ a přípravě procesu s ním. Gottwaldova žádost se omezovala pouze na pomoc pro tento případ. Do ČSR přišli dva poradci, Makarov a Lichačev, kteří se podíleli na výrobě procesu v Maďarsku. Svoje posláním nesplnili, československého Rajka neodhalili a monstrproces s ním nevyrobili. Soustředili se na přípravu procesu s M. Horákovou a spol. Na jaře 1950 opustili Československo.

nervově vyčerpat a přesvědčit je o tom, že již nemají žádnou naději na záchranu a že jen doznání přednášeného obvinění jim může zajistit alespoň nepatrné výhody.

Proto bylo stanoveno, že jestliže výslech vyšetřovaného má mít nějaký výsledek, že musí být prováděn nejméně 14 až 16 hodin denně. Ve zbývající době že vyšetřovanec nemá mít čas k odpočinku, a proto že je třeba rozdělit dobu výslechu tak, aby si odpočívat nemohl. Proto byla stanovena ss. poradci pracovní doba pro vyšetřování od 8 hodin ráno do 16 hodin odpoledne, potom přestávka a opět od 20 hodin do 24 hodin. Touto pracovní dobou bylo sledováno to, že vyšetřovanec má určenu ke spánku dobu od 22 hodin večer do 6 hodin ráno. V průběhu dne, i když je na cele, si stejně neodpočine, protože si nesmí sednout a většinu oné doby je nucen prochodit. Mimo to je mu vzata možnost spát od 22 hodin, takže když na celu přijde ve 24 hodin, ihned stejně neusne, protože je od výslechu rozrušen, a ráno musí v 6 hodin vstát. Mimo to může být ještě v noci strážnými orgány probouzen. Protože i u výslechu musí stát, je potom vyčerpán tělesně i duševně a vyšetřující orgán nemá potom tolik práce s usvědčováním, protože vyšetřovanec je povolnější. Naproti tomu vyšetřovací orgán při této pracovní době má proti vyšetřovanému tu výhodu, že ráno může déle spát, odpoledne má čtyři hodiny volno, kterých také může využít ke spánku nebo odpočinku, a mimo to lepší strava a normální životní podmínky jsou pro něho výhodou v boji s vyšetřovaným. Přímo takto nám bylo argumentováno a zdůvodňováno takové opatření. Řada těchto vývodů je zahrnuta i do přednášky o vyšetřování, které tehdy a i později bylo používáno pro školení vyšetřovacích orgánů. Toto byla ovšem jen jedna z tehdy používaných vyšetřovacích metod, která také, ovšem s různými obměnami, se udržovala dlouhou dobu.

Výsledkem této metody bylo, že vyšetřovanci byli fyzicky naprosto vyčerpaní, byli v úplně apatickém stavu a některým již bylo všechno jedno, jen když se budou moci vyspat, a přistoupili na každou formulaci, kterou vyšetřující chtěl. Někdy ani nevnímali, co podepisují. Takovéto výpovědi byly však předkládány rozhodujícím

orgánům jako normální výpovědi nebo výpovědi učiněné za normálních okolností. Výpovědi předkládali ss. poradci, jak jsem věděl přímo od nich, i s. Gottwaldovi, nebo je předkládal Šváb a později ministr. Že byly předkládány jako výpovědi učiněné za normálních okolností, předpokládám z toho, že na jejich základě byla činěna vážná stranická rozhodnutí. Ovšem ti, kteří je předkládali, přesně věděli, za jakých okolností byly učiněny.

To ovšem nebyla jediná násilná metoda používaná na počátku mé působnosti ve vyšetřování. Aby byl vězeň ještě více nervově vyčerpáván, bylo používáno hojně křiku, vyhrožování a i tělesných trestů, mimo trestů kázeňských jako je temnice nebo zaražení normálně povolovaných výhod.

Všeho tohoto bylo používáno v době kdy, jak již jsem napsal, se hledal pomocí vyšetřování československý Rajk. K tomu chci ještě poznamenat, že ss. Lichačev a Makarov před příjezdem do ČSR pracovali na vyšetřování Rajkova případu v Maďarsku, jak jsem věděl od Švába.

Nyní uvedu několik případů z té doby, na potvrzení toho, co jsem napsal.

Tak Štěpán Plaček byl touto metodou vyslýchán tak dlouho, že měl tak oteklé nohy, že mu praskla kůže a vytékala voda.¹⁷ Plaček však přesto nic nedoznával.

¹⁷Štěpán Plaček, komunistický funkcionář již před druhou válkou. V roce 1945 pracoval jako vedoucí úseku politického zpravodajství v zemském oddělení bezpečnosti (ZOB), později zastával tuto funkci na ministerstvu vnitra. V roce 1948 byl z funkce odvolán a 22. 11. 1949 zatčen. Ve své činnosti používal nezákonných metod včetně provokací a trpěl představou o velice rozsáhlé protistátní aktivitě domácích i zahraničních skupin. Až do svého zatčení udržoval úzké styky se sovětskou zpravodajskou službou a jejími rezidenty v Praze. Zatčen byl původně jako „jugoslávský agent“ (jeho žena pocházela z Jugoslávie), odsouzen byl 20. 1. 1954 k patnácti letům vězení (v roce 1957 propuštěn) za porušování socialistické zákonosti, konkrétně za spoluúčast na vraždě Františka Novotného.

Ernest Otto měl nohy od stálého stání tak oteklé, že již musel být při výslechu opřen, jinak by upadl.¹⁸ Byl při tom však stále vyslýchán přesto, že měl od nevyspání již oteklá oční víčka a stěží udržel otevřené oči. Byl při tom vyslýchán i s. Makarovem a po jednom výslechu jím bylo nařízeno dát Ottovi dvacet ran obuškem, což provedli orgánové správy věznice. Otto byl vyslýchán na Jugoslávskou /jugoslávskou/ špionáž a slovenské buržoazní nacionalisty. Vypovídat začal až po výslechu prováděném popsáním způsobem, a to tak, že přistoupil na vše, co mu bylo předestřeno. Vyslýchán byl orgánem Zámečnickem, později Bedřichem Sedláčkem. Souzen byl v procesu s Kevičem a odsouzen k trestu smrti, který mu byl změněn v trest doživotního odnětí svobody.¹⁹ Při procese /procesu/ Otto odvolal všechny své výpovědi učiněné při vyšetřování s poukazem na to, že k nim byl donucen a byl v takovém stavu, že ani nevěděl, co podepisuje. Přesto však odsouzen byl. Před zatčením pracoval jako tajemník poverenika Novomeského. Jeho výpovědi učiněných při vyšetřování bylo použito proti slovenským buržoazním nacionalistům (Husákovi, Novomeskému atd.) a byly zahrnuty do zprávy vypracované Švábem, která byla předložena s. Gottwaldovi. Rovněž s. Široký čerpal z výpovědí Ottových (a ještě jiných) při svém referátu na sjezdu KSS v r. 1950 o buržoazně nacionalistických úchylkách.

¹⁸ Ernest Otto byl tajemníkem pověřence Ladislava Novomeského, zatčen v roce 1949 jako „jugoslávský agent“. Soud s ním zapadal do série procesů namířených proti J. Titovi. Otto byl později amnestován a za záhadných okolností skončil život. Podle oficiální zprávy „spáchal sebevraždu“.

¹⁹ Šefík Kevič působil jako jugoslávský vicekonzul v Bratislavě. Byl zatčen jako „titovský agent“, který měl vykonávat zpravodajskou špionážní činnost v ČSR. V září 1950 byl odsouzen jako vedoucí „jugoslávské skupiny“ s dalšími patnácti občany, z toho deset bylo jugoslávských státních příslušníků, k vysokým trestům vězení, dva k trestu smrti (jeden popraven). Proces Š. Kevič a spol. se stal v Československu největším inscenovaným procesem s protijugoslávským zaměřením.

Než uvedu další podobné příklady z té doby, je třeba se zmínit ještě o jedné, myslím závažné věci a to, jak vůbec vzniklo vyšetřování proti slovenským buržoazním nacionalistům. Bylo to opět v souvislosti s hledáním československého Rajka. Po zatčení Löbla a Nového,²⁰ kteří měli určité spojení s Fieldem, bylo vidět, že ani jeden z nich oním hledaným Rajkem není. U ss. poradců, v přítomnosti Švába, který mně to tlumočil (a myslím, že ještě jiným orgánům), vznikla teorie, že Rajka je třeba hledat mezi Slováky, kteří měli do Maďarska blíže a měli také užší styky s Maďary. Bylo argumentováno i výpověďmi některých vyšetřovaných v souvislosti s Rajkem i výpovědí Fieldovou, že měli své síť na Slovensku. Konkrétního však nebylo v oněch výpovědích uváděno nic. Na základě této teorie bylo všechno vyšetřování v té době zaměřeno tímto směrem. Nevím, jestli k tomu byl dán souhlas strany. Již dříve jsem psal o tom, že k tomuto účelu bylo použito i zkušené agentky Věry Hložkové, o níž bylo (nevím komu) známo, že se Slováky na vedoucích funkcích udržovala styky.²¹ Dále byl tímto směrem

²⁰Vilém Nový byl předválečný komunistický funkcionář, který za války žil v exilu v Anglii. Po roce 1945 působil jako tajemník Krajského výboru KSČ v Ostravě, později jako šéfredaktor Rudého práva. 26. listopadu 1949 byl zatčen. Motivem zatčení byla jeho známost s Hermanem Fieldem, který mu pomohl na cestě do exilu. V politickém procesu 14. 12. 1953 mu soud vyměřil sedm let vězení, které opustil v roce 1954.

Evžen (Eugen) Löbl byl zatčen 24. listopadu 1949 jako náměstek ministra zahraničního obchodu, původně také pro svoji známost s H. Fieldem. Během války žil v londýnském exilu, kde o něho už projevovali zájem sovětsí zpravodajci. Nakonec ho zařadili do procesu s „centrem“ a odsoudili na doživotí. V roce 1963 byl plně rehabilitován.

²¹Věra Hložková byla redaktorka slovenského komunistického deníku Pravda. Měla velmi úzké a přátelské styky s řadou vedoucích komunistických funkcionářů v Bratislavě i v Praze, kde působila po únoru 1948 jako parlamentní dopisovatelka. Od 16. 8. 1948 ji Státní bezpečnost věznila a vyslýchala pro údajnou špionážní činnost, k níž měla využívat i svých známostí s funkcionáři. Po dlouhém odporu k požadovaným výpovědím a doznáním se vyšetřovatelům (za použití fyzického násilí, psychického nátlaku a výhrůžek) podařilo dosáhnout tzv. psychologického zlomu a vynutit na Hložkové výpovědi. Byla odsouzena k dlouholetému vězení.

vyslýchán Evžen Löbl, kterého vyslýchal Kohoutek, ale se kterým mluvili také ss. Lichačev a Makarov. Rovněž Vilém Nový byl v tomto směru vyslýchán. Pamatuji se, že Nový po rozhovoru u ss. poradců, kde mu byl také nabídnut koňak, prohlásil: „No jo, to je pro mě docela nový aspekt.“ A začal o slovenských nacionalistech také hovořit. To vše bylo již koncem roku 1949 a začátkem r. 1950.

I Závaš Kalandra, starý trockista odsouzený v procesu s Horákovou, myslím, že byl původně zatčen jen z toho důvodu, aby vypovídal na Novomeského. Později byly u něho objeveny i jiné styky, ale ty tehdy nebyly známy.²²

Na základě všech těchto výpovědí (bylo jich ještě více, než uvádím) byla ss. poradci a Švábem vypracována zpráva o buržoazních nacionalistických úchylnkách ve vedení slovenské KS, která byla předložena s. Gottwaldovi. To vím od Švába i od ss. poradců. Zprávu jsem také četl a pamatuji se, že jejím obsahem byly výhradně výsledky vyšetřování, i když to všude výslovně uváděno nebylo.

Tehdy již se vycházelo z toho, že československým Rajkem je s největší pravděpodobností Clementis.

Výše uvedená zpráva byla hlavním podkladem pro jednání sjezdu KSS o buržoazně nacionalistických úchylnkách a hlavní příčinou kritiky a odvolání z funkcí Clementise, Husáka, Novomeského a dalších. Tím nechci říci, že by na Slovensku buržoazně nacionalistické úchylnky nebyly, ale popisují, jak došlo k jejich

Zvláštní komise ÚV KSČ poté vyšetřovala funkcionáře, které ve svých výpovědích jmenovala.

²²Závaš Kalandra patřil před válkou mezi přední komunistické funkcionáře - redaktory. Po velkých protitrockistických procesech se se stranou rozešel. Po válce ho v komunistickém ústředí zařadili mezi trockisty. Po únoru 1948 připravovala bezpečnost politický proces s protistátní trockistickou skupinou v čele se Z. Kalandrou. Tehdy s ním ještě udržoval písemný styk L. Novomeský a zval ho k působení na vysoké škole v Bratislavě. Nakonec ho StB zařadila do procesu s M. Horákovou a spol., ve kterém „reprezentoval“ trockistický směr nepřátel. V červnu 1950 byl odsouzen k trestu smrti a popraven.

odhalování a řešení. Pamatuji se také, že když jsem v tisku četl referát s. Širokého, že některé pasáže byly doslovným zněním zprávy předané Švábem.

Ještě k výsledku Löbla a Nového - před tím, než začali o slovenském buržoazním nacionalismu hovořit, je třeba říci, že byli vyslýcháni stejným způsobem jako ostatní. To znamená dlouhodobé vyčerpávající výsledky bez možnosti sedět nebo jakkoliv si řádně odpočinout. Teprve po tom, když vypovídali o slovenském buržoazním nacionalismu, byly jejich výsledky mírnější, ale stále před nimi byla hrozba, že když nebudou vypovídat, jak je třeba, že se vyšetřování k dříve u nich používaným metodám vrátí.

Ještě malý dodatek k tomu, jakým vyšetřovacím metodám jsme byli v praxi učeni. SS. Lichačev a Makarov sami při výsledku křičeli, cloumali vyšetřovanci, jak jsem sám viděl u výsledku Otty a Florina (byl zatčen rovněž proto, aby se od něho získal materiál na Clementise, jehož byl osobním tajemníkem), a jak vím od tlumočnicka Petra Bechyněho i mlátili vyšetřované, a jak vím od Kohoutka, hrubých metod používali i u Pavlíka, kterého mimo to zesměšňovali a nadávali mu „Žide smradlavá“. Sám jsem to neviděl a neslyšel, ale bylo mně to řečeno uvedenými orgány.

Sám však vím, že antisemitské tendence byly u ss. poradců velmi silné. Víím to z rozhovorů, které jsem s nimi sám měl, a kdy se s největším opovržením vyjadřovali o vyšetřovaných, kteří byli „Jevreji“. (Klinger, Markus, Pavlík, Löbl atd.)²³

²³Karel Markus, komunistický funkcionář, pracoval na ministerstvu zahraničí. Pro svoji známost s Noelem Fieldem, a jako příslušník mezinárodní brigády ve Španělsku, byl 24. 9. 1949 zatčen a 29. 6. 1950 odsouzen ke třem letům vězení; 19. 10. 1955 zproštěn obžaloby.

Evžen Klinger, zaměstnanec Ministerstva zahraničních věcí ČSR, byl považován komunistickým ústředím za trockistu. Zatčen byl 29. 9. 1949 a 23. 10. 1953 odsouzen k patnáctiletému vězení; 12. 2. 1957 rozsudek zrušen.

A ještě k dalším způsobům, jak byly vytvářeny předpoklady ke stavění vyšetřování nad stranu a k jeho využívání ke klamání strany.

SS. poradci i Švábem a později ministrem /Kopřivou/ nám bylo zdůrazňováno, že vyšetřováním nás pověřila strana a že jí odpovídáme za svou činnost a že máme její důvěru. Ovšem, že situace je taková, kdy se neví, kde sedí nepřítel, a že je proto třeba informovat jen své určené nadřízené a od nich také přijímat rozkazy. Tato linie byla udržována ještě dlouho v budoucnu. Bylo přímo řečeno, že od toho, aby stranu informoval, je tehdy Šváb, později ministr. Rovněž nám ss. poradci říkali, že máme zde je, s nimiž můžeme o všem mluvit a oni že mají přístup na nejvyšší místa, kde všechno mohou přednést a vyžádat si souhlas pro další vyšetřování. Pro nás že platí to, informovat jen své nadřízené a je, kteří všichni vědí, jak s informacemi naložit. Že by vznikly zbytečné zmatky, kdyby si každý orgán myslel, že může informovat kohokoliv podle svého uvážení. Toto výslovně prohlašoval Šváb. Ale že naše práce je nejvyšší službou straně, která je /vykonávána/ prostřednictvím poradců a našich nadřízených orgánů, bylo nám neustále zdůrazňováno.

Dále bylo zdůrazňováno, že samo vyšetřování je nejdůležitějším článkem státně bezpečnostní práce, a že si toho musíme být stále vědomi.

Další kádrové posily, které do vyšetřování přicházely, byly rovněž nezkušené a odkázány v podstatě na to, co již ve vyšetřování bylo zavedeno, protože nic jiného neznali/y/ a samozřejmě přejímali/y/ to, co bylo, zvláště když to bylo podtrhováno autoritou ss. poradců. Podobně tomu bylo i počátkem r. 1951, kdy do vyšetřování přišli nezkušení příslušníci lidových /Lidových/ milicí v kolodějské akci.²⁴

²⁴Vedoucí komunističtí funkcionáři zatčení v lednu a únoru 1951 (velitelé i další příslušníci bezpečnosti, tzv. slovenští buržoazní nacionalisté, interbrigadisté, krajsí tajemníci KSČ aj.) byli nejdříve vyslýcháni v prostorách zámku v Kolodějích. Zde

SS. poradci se nejen na počátku, ale i později, kdy již přišli jiní /poradci/, neustále věnovali nejvíce vyšetřování, osobně znali a hovořili skoro se všemi vyšetřujícími orgány, kteří si toho vážili a dělali vše, co od nich bylo požadováno.

Aby byl vyzdvižen význam vyšetřování proti ostatním složkám bezpečnosti, bylo dáno vyšetřovacím pracovníkům daleko vyšší hodnostní zařazení, než měli pracovníci ostatních složek. To bylo někdy i příliš křiklavé. Pamatuji se např., že po návratu z Koloděj navrhl s. poradce Vladimír²⁵ hodnost nadporučíka orgánu Doubravovi, který naprosto neměl pro práci, kterou měl vykonávat, ani osobní, ani politické předpoklady. Rovněž my všichni jsme dostali krátce po svém příchodu do bezpečnosti vysoké důstojnické hodnosti, a příslušníci Lidových milicí již za měsíc po svém příchodu do bezpečnosti přesto, že ještě nic nevykonali a nic neznali, rovněž.

Tím vším byly vytvářeny jasné předpoklady pro to, aby se vyšetřovací pracovníci cítili nadřazenými a důležitějšími než všichni ostatní orgánové. Neustálý styk se ss. poradci a s vedoucími pracovníky ministerstva, který ostatní orgánové neměli, toto vědomí jen posiloval.

Tím bylo u vyšetřovacích pracovníků vytvářeno vědomí, že pro ně jsou jedině rozhodujícími ss. poradci, kterým důvěřovali více než ministři. Pamatuji se na jeden rozhovor s příslušníkem Lidových milicí Brúhou, který mně krátce po svém nástupu do bezpečnosti

pod dohledem sovětských poradců byly přestavěny sklepní místnosti ve vězeňské cely. Podmínky, ve kterých vězňové žili, byly hroznivé, a také vyšetřovatelé používali zvláště hrubých a nelidských vyšetřovacích metod. Vyšetřování prováděly dvě skupiny vyšetřovatelů, jednu řídil Bohumil Doubek, druhou Pravoslav Janoušek, po krátké době vyměněný. Příslušníci Státní bezpečnosti nazývali toto vyšetřování „kolodějská akce“. Trvala měsíc, od 27. 1. do 24. 2.1951, a poté se vyšetřování přesunulo do věznice v Praze-Ruzyni.

²⁵Vladimír Bojarskij zastával funkci vedoucího sovětských poradců v bezpečnosti od jara 1950. Na Stalinův pokyn z července 1951 byl odvolán.

řekl: „Víš, kdyby tu nebyli poradci, tak bych tomu ničemu nevěřil a myslel, že je to lumpárna. Ale takhle je to jiné. Oni přece vědí, co mají dělat.“

To bylo krátce po našem návratu z Koloděj.

Toto byl názor mnoha vyšetřujících pracovníků. Nemohl bych říci, že vznikl v době na začátku vyšetřování, kterou jsem až dosud převážně popisoval. Vyvíjel se postupně s vyšetřováním případů, které přicházely.

Já sám, a nevím o nikom jiném, kdo by tento názor na začátku naší působnosti ve vyšetřování /ne/měl. Prakticky jsme nic z vyšetřování neznali a zcela mechanicky jsme vykonávali to, co nám bylo řečeno, a považovali to za správné. Teprve později, s nabýváním zkušeností ve vyšetřování, vznikaly určité pochybnosti o správnosti jeho vedení. Konkrétně mohu uvést sebe, Kovaříka, Košťála, Musila. Ale o tom ještě budu psát konkrétně.

V době působení poradců ss. Makarova a Lichačeva proběhla také reorganizace tehdejšího MV a bylo utvořeno samostatné ministerstvo národní bezpečnosti pod vedením ministra Kopřivy. Šváb byl jmenován jeho náměstkem. Ve vyšetřování se tím prakticky vůbec nic nezměnilo. Pokračovalo se důsledně ve staré linii. Ministr se o vyšetřování z počátku mnoho nestaral. Opět byl informován Šváb a ss. poradci, kteří denně i dvakrát dojížděli jako dříve do Ruzyně, a já nebo ještě někteří orgánové, které si vyžádali, za nimi /dojížděli/ do vily v Troji, kde byli ubytováni.

Ještě před reorganizací ministerstva se vyšetřování zabývalo, jak již jsem psal, odhalováním československého Rajka, a tím nabíhajícím případem slovenských buržoazních nacionalistů, vyšetřováním trockistů a fieldovštiny (Pavlík a spol.) a ve skupině Moučkově případem Horáková a spol.²⁶ Všemi těmito případy se

²⁶Milan Moučka zastával ve Státní bezpečnosti funkci vedoucího vyšetřovací skupiny VI B. Zabývala se vyšetřováním tzv. protistátní činnosti osob, které nebyly funkcionáři KSČ.

ss. poradci zabývali, ale nejintenzivněji se věnovali slovenským buržoazním nacionalistům a odhalování jugoslávské špionáže, která také byla jednou z hlavních linií v Rajkově procesu. U slovenských nacionalistů nebyla tato linie z počátku vůbec patrná. Myslím, že teprve výslechem Ernesta Otty, o kterém jsem již psal, a výslechem tzv. „bílého partyzána“ Žingora,²⁷ který byl do Ruzyně převezen ze Slovenska, a snad ještě jiných, byla zjištěna nitka vedoucí k jugoslávskému vicekonzulovi v Bratislavě Šefiku Kevičovi, který měl styky s některými představiteli politického i veřejného života na Slovensku.

Nevim již přesně, jestli k zatčení Keviče došlo jen na základě materiálů z Ruzyně, nebo i na základě materiálů jiných. Faktem je, že po jeho zatčení byla ze Slovenska k jeho případu dodána řada lidí, z nichž si pamatuji Myjavce, Štěpanoviče, Vierdu, Tomise, Kapetanoviče, Mahulju, Lančariče, kteří později byli souzeni spolu s Kevičem v jednom procesu. Jednalo se většinou o jugoslávské státní příslušníky.²⁸ Když byli převezeni do Ruzyně, byli již před tím vyslýcháni na Slovensku, kde všichni učinili doznání o tom, že spolu s Kevičem a hlavně pro Keviče prováděli špionáž. Jejich protokoly byly ss. poradci přepracovány a všech bylo použito ke konfrontacím k usvědčení Keviče. Významná linie na spojení Kevičovo, a tím i předpokládané spojení jugoslávské špionáže na slovenské buržoazní nacionalisty, vyšetřováním odhalena nebyla. Došlo však

²⁷Vilam Žingor byl známý a uznávaný velitel partyzánské skupiny na Slovensku. V roce 1947 se jako přední funkcionář organizace partyzánů rozešel s komunistickou stranou. Po únoru 1948 mu hrozilo nebezpečí zatčení, před kterým se skrýval v horách. Na základě provokace byl zatčen, ve vykonstruovaném politickém procesu v říjnu 1950 odsouzen k trestu smrti a popraven, další dva (Samuel Bibza a Ladislav Nosál) dostali stejný trest. Dva byli odsouzeni na doživotí (Josef Kubík, Alexander Pavlík) a další tři k dlouholetému žaláři (Jozef Hrušák – 25 let, Ján Lichner – 17 let, Elena Bulubášová – 12 let).

²⁸V procesu s Kevičem a spol. byli ve dnech 30. 8. - 2. 9. 1950 odsouzeni k trestu smrti Rudolf Lančarič, Ernest Otto (zde nebyl trest vykonán); dále bylo odsouzeno dalších 11 osob – úhrnný trest 198 let.

k zatčení velitele státní /Státní/ bezpečnosti na Slovensku Baláže,²⁹ který měl s Kevičem do rezoluce IB /Informbyra/ úzké styky, a od něhož se odhalení linie na vedoucí činitele na Slovensku očekávalo. Jak potom vyšetřování Baláže dopadlo, nevím, protože byl předán do skupiny Moučkovy, který vyšetřoval zatčené příslušníky slovenské bezpečnosti. Mimo to byli zatčeni bratři Hagarové a Mišeje, zcela zbytečně, /neboť/ byli delší dobu vyšetřováni a museli být potom propuštěni.

Kevičovo vyšetřování bylo sledováno ss. poradci i Švábem velmi bedlivě. Nezúčastnili se ho sice osobně, ale z vedlejší místnosti jeho průběh sledovali odposlechovou technikou. Kevičův výslech byl velmi tvrdý. Mimo již popsané metody jako stání, nevyspání atd., byl Kevič při výslechu i bit. Nepřiznával nic, ale potom již zcela zmožen, přiznal to, z čeho byl vyšetřováním i ostatními vyšetřovanými obviňován. Jugoslávská linie vedoucí k slovenským buržoazním nacionalistům však odhalena nebyla.

Ve sbírání důkazů proti slovenským buržoazním nacionalistům se však pokračovalo dále, a i po sjezdu KSS, který hodnotil jejich činnost jen jako úchytky. V bezpečnosti se však jejich činnost i přesto, ani Švábem ani ss. poradci, jako úchytky nehodnotila a bylo rozhodnuto pokračovat ve vyšetřování, aby jejich činnost byla odhalena jako záměrně nepřátelská. To bylo děláno a počátkem roku 1951, již po zatčení Šlinga, došlo k jejich zatčení a převezení do Koloděj.

Přibližně v polovině roku 1950 odjeli ss. Lichačev a Makarov z ČSR a místo nich přijeli poradci jiní, kteří již byli zařazení /zařazení/ každý k jednomu bezpečnostnímu úseku. Do vyšetřování

²⁹Theodor Baláž patřil mezi skupinu komunistických funkcionářů ve vedení Státní bezpečnosti na Slovensku. Na návrh sovětských poradců se stal vedoucím útvaru pro odhalování nepřátel v komunistické straně. Byl zatčen 12. 4. 1951 a odsouzen v roce 1954 k dlouholetému vězení.

byl přidělen s. Galkin. Náčelníkem poradců byl s. Vladimír /Bojarskij/.

Na generální linii ve vyšetřování se však nic nezměnilo. Stále se hledal skrytý nepřítel ve straně, československý Rajk Mimo to, že byl nyní v Ruzyni stálý poradce, i náčelník poradců se věnoval ve velké míře vyšetřování.

Některé změny v metodách vyšetřování nastaly. Byla již zrušena pracovní výslechová doba, jak jsem o ní mluvil, ale stejně bylo vyslýcháno dlouhodobě. Myslím, že tehdy byla pro vyšetřování stanovena pracovní doba od 8 hodin ráno do 9 hodin večer. To však bylo jen u normálních případů. U případů důležitých nebo nových, které také do Ruzyně docházely, se vyslýchalo mnohem déle. Rovněž zákaz sedět na celách nebyl ihned zrušen. To bylo až v r. 1951. Křiku a všech ostatních metod, které měly vyšetřované přinutit k výpovědi podle přání vyšetřujícího, se používalo dále. Protokoly s vyšetřovanými se již tehdy psaly otázkové.³⁰ To bylo zcela správné. Ale při posuzování napsaných protokolů ss. poradci a i Šváb (ministr tehdy ještě osobně do vyšetřování nezasahoval) říkali, že dosud neumíme protokoly psát, že necháváme vyšetřovaným přílišnou volnost, aby na otázky odpovídali podle svého,

³⁰Otázkové protokoly zavedli ve vyšetřování sovětské poradci. Podle svědectví Vladimíra Kohoutka je poprvé použili při výslechu Jaromíra Kopeckého. Do té doby postupovali při sepisování protokolů tak, že protokolovaná výpověď vypadala jako souvislé plynulé líčení činnosti vyslýcháným, přerušované otázkami vyšetřovatele. Cílem takto sepsaných protokolů bylo získat obraz o trestném činu vyslýcháného. Dalším cílem bylo dosáhnout od vyslýcháného takových odpovědí, které by zapadaly do předem vypracované konstrukce a politické koncepce připravovaného procesu. Otázkové protokoly se ustálily ve vyšetřování Státní bezpečnosti jako běžně používaná praxe. K nejdůslednějšímu rozpracování (svému vrcholu) a k absolutní podobě dospěla tato praxe následně při výrobě velkých politických procesů, tzv. monstprocesů. Zde se již otázkové protokoly staly základem tzv. režijní knihy procesu. Tzn.: Prokurátoři a soudci obdrželi od bezpečnosti sled otázek, které předkládali obžalovaným, a jejich odpovědí, které se obžalovaní naučili odříkávat. Prokurátoři i soudci se této režii podřizovali a plnili svou roli v tomto tragickém dramatu.

že je nesprávně vedeme a že je musíme přinutit k tomu, aby odpovídali tak, jak věci vidíme my. Bylo proto rozhodnuto, než se všichni orgánové (již jsem psal, že většina byla nezkušených) naučí řádně protokoly psát, že je při výslechu nebudou dávat vyšetřovanému podepisovat, nýbrž že je předloží svému bezprostřednímu veliteli, který na nich udělá případné opravy, a potom že půjdou k překladu (podle důležitosti písemnému nebo jen ústnímu), kde ss. poradci protokol posoudí, udělají případné připomínky, podle nichž by se protokol upravil, a teprve potom by se dal vyšetřovanému k podpisu. Toto opatření bylo děláno dlouhou dobu a ještě při vyšetřování případu Slánského a i později skupin okolo něho. Vytvářelo to dvojí situaci. Jednak se protokol dostával zpět k vyšetřovanému ve změněné formě (mnohde byly měněny otázky i odpovědi) podle toho, jaká byla na případ vytvořena teorie, byly měněny formulace a někde i sled otázek i odpovědí, takže jejich smysl se tímto způsobem rovněž měnil. S vyšetřovaným bylo nutno opět znovu probírat jeho odpovědi podle takto upraveného protokolu, což si někdy vyžádalo mnoho času a někdy i nová tvrdší opatření vůči vyšetřovanému, jestliže nebyl ochoten na nové formulace v protokole přistoupit. Tak se pamatují, že tomu bylo např. v tehdy vyšetřované akci Hrad, která byla provokační akcí operativních orgánů MNB /Ministerstva národní bezpečnosti/, a kde vyšetřování bitím byli nuceni přistupovat na formulace, které oni neřekli a které ani ve skutečnosti neodpovídaly tomu, co bylo spácháno. Pamatují se, že orgán Roček fackoval jednoho z vyšetřovaných v této akci, že nechtěl přistoupit na jeho formulace, a že Šváb vyšetřovaného Šírka při výslechu udeřil pěstí do žaludku, a když se Šírek začal kácet, udeřil jej ještě pěstí do nosu. Po tomto zranění na nose musel být Šírek převezen do nemocnice a na nose mu byl proveden chirurgický zákrok. Uvedenému jednání Švabovu se Šírkem jsem byl přítomen já a Kovařík. Při této příležitosti a na akci Hrad chci ukázat, jak se postupovalo a jak byly podávány informace na rozhodující místa.

V akci Hrad, pokud se pamatují, se jednalo v podstatě o toto: Operativní orgán bezpečnosti (jeho jméno neznám) se vydával za

illegalistu, který má spojení do zahraničí a který hledá pro svou činnost pomocníky. Za tím účelem vstoupil do styku s některými zaměstnanci kanceláře /Kanceláře/ prezidenta republiky, kteří tam zůstali ještě po Benešovi a o nichž se předpokládalo, že s nynějším režimem příliš nesouhlasí. Tak navázal spojení se Šírkem a žádal ho o jmenování ještě jiných takových „spolehlivých“ lidí. Šírek mu jich několik jmenoval, on s nimi vstoupil do styku, měl s nimi s každým zvlášť několik schůzek a od jednoho, myslím, že dostal i plán Hradu. Ovšem jednalo se o plán, který bylo možno koupit v každém papírnictví. Na základě této „činnosti“ byli všichni tito lidé zatčeni a vyšetřováni způsobem, který jsem stručně popsal. Vyšetřování z nich udělalo skupinu, která měla spojení do zahraničí přes onoho illegalistu, který si dával jméno Lacina, ale který pochopitelně potom u procesu ani při vyšetřování nefiguroval. Při vyšetřování jim bylo zdůrazňováno, že svou činností vlastně ukládali o život prezidenta republiky atd., na což oni potom konečně alespoň zčásti přistoupili. Je jasné, že všichni tito lidé neměli v zaměstnání na pražském Hradě co dělat. Ale zde byla přímo bezpečností vytvářena illegalita a lidé zatýkáni, když mohli být jen propuštěni. Přirozeně, že k jejich zatčení i předání soudu musel dát souhlas prezident republiky. Nevím, jestli byl informován o tom, že celá akce vznikla vlastně provokací bezpečnostních orgánů, ale jsem přesvědčen, že mu to nikdo neřekl, a vím, že ve zprávách o vyšetřování se o výše jmenovaném „Lacinovi“ mluvilo jako o skutečném zahraničním agentu. Zde je tedy jeden z příkladů falešného informování činitelů, kteří potom na základě takových informací činili rozhodnutí. Podíleli se na tom v tomto případě i orgánové operativní i vyšetřovací. SS. poradci přirozeně o celé akci tak, jak ve skutečnosti byla, věděli. Všichni obvinění z této akce (bylo jich pět nebo šest) byli odsouzeni, ale nevím, na jak dlouho.³¹

³¹ Akce Hrad byla provokací Státní bezpečnosti, která měla „prokázat“ spojení pracovníků prezidentské kanceláře s exilem, zejména s bývalým kancléřem Jaromírem Smutným. Druhým cílem, který tvůrci provokace sledovali, bylo ukázat nebezpečí, jakému je prezident Gottwald vystaven, jestliže na Hradě - v kanceláři

Dále ještě k popisovaným úpravám protokolů vyšetřovaných chci říci, že i samo předávání takových protokolů rozhodujícím činitelům bylo jejich klamáním, protože z protokolu nemohlo být vidět, za jakých podmínek a za jakých okolností vznikl. Přirozeně Šváb a později ministr tento systém znali. Pochybuji však, že o tom příslušné stranické orgány informovali. Tento systém znali pochopitelně i ss. poradci, kteří ho zavedli. Chci zde ještě říci, že se takto nepostupovalo jen s protokoly obviněných, nýbrž i s protokoly svědeckými, které potom sloužily k usvědčování obviněných nebo rovněž i k informování stranických míst, která takto musela mít o obviněném naprosto zkreslený obraz. Jsem přesvědčen, že v případě Šlinga bylo o lidech, kteří byli nevinni a přesto zatýkáni na základě Šlingovy výpovědi, rozhodováno v důvěře v serióznost protokolů, v důvěře v lidi, kteří je sepisovali a v důvěře v ss. poradce, jejichž přítomnost u nás a bezprostřední a naprostá informovanost o všem, byly pro rozhodující činitele zárukou serióznosti.

Je pravda, že já a moji nejbližší spolupracovníci Košťál, Musil a později Brůha a i Škorpík jsme věděli, že toto jednání není správné. Ale prováděli jsme to. Svě pochybnosti, které vznikly hlavně až při vyšetřování Šlinga a spol., jsme si s Košťálem vzájemně sdělovali, ale neučinili jsme nic, co by mohlo zjednat nápravu. I když jsme někdy své pochybnosti o serióznosti vyšetřování (ovšem velmi opatrně) před ss. poradci projevili, vždy jsme podlehlí jejich argumentaci, abychom byli klidní, že vše je naprosto správné a že oni za to ručí. To prosím neuvádím jako omluvu. Faktem zůstává, že jsme výše popsané věci dělali a k nápravě nic účinného nepodnikli, ať už z jakýchkoliv důvodů.

Také jiní vyšetřovací pracovníci měli postupem doby určité pochybnosti o správnosti vedení vyšetřování. Stávalo se dokonce, že

i v domácnosti - budou zaměstnání úředníci a personál z předcházející doby. Nic nenasvědčuje tomu, že Gottwald nebyl informován, že šlo o provokaci, ale ze zpráv, které obdržel (pokud se o ně zajímal), nebylo obtížné k takovému poznatku dospět.

někteří přímo říkali, že lidé, které vyšetřují, jsou nevinní, a oni že jsou nuceni s nimi jednat jako s nepřáteli. Vyskytovalo se to hlavně u orgánů z krajských správ, kteří k nám byli na výpomoc půjčeni. Když se takové pochybnosti množily, doporučili ss. poradci odeslání těchto orgánů do jejich krajů, protože nám nejsou nic platní. Toto bylo přibližně v polovině roku 1951.

Ale i stálí vyšetřovací pracovníci měli své pochybnosti. Nevyjadřovali je sice takovým způsobem jako orgánové přespolní, ale z různých jejich narážek nebo vtipů bylo jasno, co si myslí. Již jsem mluvil o tom, jak byl dělán kádrový výběr vyšetřovacích pracovníků. Nyní se ukázalo, proč to tak bylo nutné dělat. Někteří orgánové, i když měli pochybnosti o správnosti vedení vyšetřování, mlčeli proto, že skutečně věřili ss. poradcům, kteří s nimi hovořili a přesvědčovali je o tom, že to, co se dělá a jak se to dělá, je naprosto nutné. Druzí, typu Kohoutka, to věděli také, ale ti mlčeli proto, že spolupráce se ss. poradci a jejich důvěra pro ně znamenala určité výhody, které by jinak neměli. Ale i oni někdy v dílčích otázkách za mnou chodili a říkali, že s. poradce chce, aby napsali do protokolu to nebo ono, ale že to asi nepůjde, že to tak ani není. Nebo že jim změnil formulace protokolu a že budou mít s vyšetřovaným velké potíže, aby na ně přistoupil, protože již předem vědí, jak na to bude reagovat. Já jsem sice tyto stížnosti vyslechl, ale nakonec jsem řekl, že je nutno postupovat tak, jak ss. poradci řekli, i když jsem sám nebyl přesvědčen o tom, že je to správné. Jen snad v několika málo případech jsem zašel za s. poradcem, abych mu jeho názor vymluvil, ale obvykle jsem také nepochodil. Tak za mnou s podobnými těžkostmi chodili, pokud se pamatuji, nejčastěji Homolka, Pucherna, Rendl, Blažek, Tůma, Nový, někdy i Majer.

Pamatuji se na jeden svůj rozhovor s Košťálem právě o těchto věcech, myslím, že to bylo někdy koncem roku 1951, kdy Košťál řekl: „Kdyby tohle Gottwald věděl, tak by to odtud musel všechno vyprávět.“ (Myslel vyšetřování.) Já jsem s ním souhlasil, ale přesto, jak již jsem řekl, jsme k nápravě nepodnikli nic. Někdy pro nás nepochopitelné jednání ss. poradců jsme si vysvětlovali také tak, že

jednak neznají přesně naše poměry, a z toho že to vyplývá, a jednak že když nejsou přímo u výslechů, že neznají ani vyšetřované, a proto dělají rozhodnutí a závěry, které nejsou v souladu se skutečností. Proto jsme ještě více dbali na to, abychom je o jednání, chování a výpovědích vyšetřovaných co nejpřesněji a nejpodrobněji informovali a nabádali jsme k tomu i ostatní orgány.

Ale pro snazší pochopení všeho, co jsem napsal v úvodu na prvních dvou stranách, bude lépe, budu-li i dále postupovat v líčení všeho chronologicky.

Již jsem napsal, že ani po utvoření MNB, ani po příjezdu nových poradců, se hlavní linie vyšetřování, směřující k odhalení skrytého nepřitele ve straně, nezměnila. Bylo přitom stále pokračováno ve vyšetřování na slovenské buržoazní nacionalisty, ale byly řešeny i jiné případy, jako byla popsána akce Hrad, případ pracovníků bezpečnosti Baudyš a spol. a jiné drobnější případy. Fieldovština stále nebyla ukončována, protože se ještě počítalo s možností, že může být klíčem k odkrytí toho, na jehož odhalení se pracovalo. Podezříván byl dosud Clementis, který již nebyl ministrem zahraničních věcí, ale počítalo se i s jinými, ne přesně určitelnými možnostmi.

V té době byl již také vyšetřován případ Vosky,³² který byl zatčen spolu se svou dcerou a některými jinými příbuznými, jako byl jeho zeť Zdeněk Bechyně, později odsouzený. Proč konkrétně k zatčení

³²Emanuel Voska se účastnil boje za vznik ČSR v letech 1914 - 1918 a také ve druhé světové válce působil v exilu. Zabýval se především zpravodajskou činností a využíval svých styků, které měl ve Spojených státech. Vyvíjel aktivitu v organizacích na pomoc demokratickému Španělsku a také ve Svazu bezvěrců. Za své zásluhy o republiku obdržel několik vyznamenání a vláda mu v roce 1946 schválila čestný důchod. Iniciátoři politických procesů měli k Voskovu zatčení hned několik motivů: byl zpravodajcem, byl v exilu na Západě a měl styky v Americe, znal se a spolupracoval s příslušníky interbrigád. E. Voska patřil k nejstarším obětem nezákonného politického procesu, byl odsouzen v březnu 1954 na deset let vězení a pro stáří a nemoc propuštěn v roce 1959. Jeho žena Otýlie byla odsouzena ke 4 a půl roku vězení.

Vosky došlo, nevím. Vyšetřováním se nepodařilo zjistit, že by po osvobození ČSR prováděl na jejím území nějakou nepřátelskou činnost. Faktem ovšem je, že Voska byl starý mezinárodní špion, který se špionáží zabýval skoro celý svůj život.

O jeho případ byl velký zájem, i když Voska nic podstatného nevyprávěl. Podrobně se o vyšetřování zajímal Šváb i náčelník poradců s. Vladimír /Bojarskij/, který již v té době dojížděl do Ruzyně a spolu se s. Galkinem na vyšetřování dohlížel a usměrňoval ho. Ministr Kopřiva stále ještě do vyšetřování přímo nezasahoval. Byl o něm tehdy informován Švábem a s. Vladimírem, kteří dostávali denně svodky a napsané protokoly. Na slovenské buržoazní nacionalisty již byla shromážděna řada materiálů, skládajících se většinou z výpovědí vyšetřovaných v Ruzyni. Mimo to však bylo již, jak vím od operativních pracovníků a později došlých materiálů k vyšetřování, zařízeno sledování a odposlechová technika u Clementise a ostatních.

V té době, i když ne Voska přímo, tedy jeho případ přinesl do vyšetřování změnu. Již při líčení vyšetřování Šlinga jsem psal o nález jeho dopisu ve Voskově archivu. Vše kolem nález Šlingova dopisu, jak jsem to popsal, odpovídá skutečnosti, proto to nebudu opakovat.³³

³³Šlingův dopis Voskovi, nalezený při domovní prohlídce, se stal bezprostředním podnětem Šlingova zatčení. Rozhodl o něm Gottwald hned po obdržení tohoto dopisu. Šling se s Voskou seznámil v exilu (jako s představitelem organizace na pomoc demokratickému Španělsku) a setkával se s ním v rámci pomoci exilu. Dopis ze 17. 4. 1939, ve kterém Šling z Londýna sděluje Voskovi do Ameriky některé události v čsl. exilu a slibuje mu podrobnější zprávy zaslat později, se objevil v době, kdy probíhalo šetření stížností v brněnské krajské organizaci KSČ, v jejímž čele stál jako vedoucí tajemník O. Šling. Objevením dopisu se náhle Šling změnil z vychvalovaného krajského tajemníka v nepřítele ve straně a stranické šetření se přeměnilo ve vyšetřování trestné protistátní činnosti. Pozdější expertiza (ze 14. 2. 1963) potvrdila pravost Šlingova dopisu a nepřiznala pochyby a vyjádření těch, kteří původně předložený text znali a porovnávali jej s textem používaným ve vyšetřování, či upozorňovali na rozdíly mezi oběma texty. Šlo zejména o Doubkovu výpověď z 25. 1. 1963, že kopie dopisu (originál se nenašel)

Ale k vyšetřování Šlinga se musím ještě vrátit. Jeho případem vlastně začíná to všechno, co jsem v úvodu psal, klamání odpovědných činitelů, jehož důsledkem bylo v mnoha případech odstranění poctivých funkcionářů, někdy i jejich odsouzení. Průběh Šlingova vyšetřování již jsem popisoval. V podstatě probíhal /probíhalo/ tak, jak bylo popsáno. Ale k jeho celkovému hodnocení chci dodat toto. Šling byl k většině svých výpovědí donucen násilím, buď hrubým násilím fyzickým, nebo formou tak zvaného přesvědčování, a což je úplně paradoxní, i působením na jeho „poměr ke straně“, kdy mu bylo říkáno, že strana od něho očekává příznání věcí, které mu byly v podstatě předkládány. Šlingovi nebylo dovoleno při výslechu, aby vypovídal volně a eventuálně činil doznání. Mimo úsek, kdy byl vyslýchán ke špionáži, kterou si, jak jsem pevně přesvědčen, pod nátlakem, mimo dopis Voskovi, vymyslel, byl jeho výslech zcela přesně usměrňován a Šling veden k výpovědem, které učinil. Když se tyto výpovědi činit zdráhal, bylo znovu použito hrubého fyzického násilí, aby byl k těmto výpovědem přinucen. Kdybych měl po ruce jeho tehdejší protokol, mohl bych přesně určit, jak ke které jeho výpovědi došlo. Ale i tak mohu uvést řadu faktů, která potvrdí to, co jsem napsal. Přesně o tom jsem informován já, Karel Košťál a částečně i Jan Musil. My jsme všichni znali pravou „cenu“ Šlingových výpovědí i okolnosti, za jakých byly učiněny. Na počátku, pokud byl ještě informován, to musel vědět i Šváb. Ministr Kopřiva, který tehdy již do vyšetřování zasahoval, byl rovněž informován, a to přímo mnou. V protokolech a ve zprávách, které byly o průběhu a výsledcích vyšetřování Šlinga předkládány, nebylo samozřejmě vidět, za jakých okolností k nim došlo. Jestliže byly, a já jsem přesvědčen, že tomu tak bylo, bez těchto informací předkládány odpovědným činitelům k posouzení a k dalšímu rozhodování, pak to nelze nazvat jinak než podvodem a klamáním, které mělo dalekosáhlé a těžko napravitelné důsledky.

nesouhlasí s originálem, který on viděl v roce 1950. Komise, která se v roce 1963 dopisem zabývala, došla k názoru, že není podkladem k podezření ze spolupráce Šlinga s cizí rozvědkou.

Je přirozené, že celé toto jednání sloužilo nikoliv straně, nýbrž jejím nepřátelům. Nemohu posoudit nebo najít motiv tohoto jednání, i když jsem se ho zúčastnil. Nebudu psát, čím bylo jednání moje nebo mých spolupracovníků motivováno, aby se to nezdálo omlouváním. Ale jsem přesvědčen, že i kdyby nebyl nalezen Šlingův dopis ve Voskově archivu, že by k událostem, které potom následovaly, došlo stejně, jen cesta by byla jiná.

Prosím, aby moje líčení nebylo považováno za zdlouhavé, ale pokládám za nutné zabývat se i některými zdánlivě nedůležitými podrobnostmi, aby mohla být posouzena souvislost následujících událostí, a tak snad nalezen i motiv jednání těch zúčastněných, kteří je nejvíce a nebo výhradně ovlivňovali, a stupeň účasti všech ostatních.

Po zatčení Šlinga již bylo jasno (na poradách u poradců), že cesta k nalezení skrytého nepřítele je nalezena, a i kdyby jím nebyl Šling, že bude klíčem k jeho odhalení. (U Šlinga totiž již před jeho zatčením KSK /Komise stranické kontroly/ prováděla šetření a zjistila jeho některé nesprávné zákroky nebo akce v brněnském kraji. To jsem se ovšem dověděl až po jeho zatčení.) Tehdejší náčelník s. poradců Vladimír se prakticky ujal vedení celého vyšetřování sám. Skoro denně dojížděl do Ruzyně nebo já jsem jezdil za ním do jeho kanceláře na ministerstvo nebo do jeho bytu, rovněž s. Galkin, který byl u vyšetřování přímo, ho denně informoval a já i on jsme potom vozili pokyny pro další postup ve vyšetřování Šlinga. Šling byl tehdy vyšetřován i v neděli, a i v neděli jsem musel za s. Vladimírem jezdit a informovat ho nebo přijímat od něho pokyny. Když nebyl v neděli doma, jezdil jsem za s. Galkinem, který měl po návratu s. Vladimíra informovat. Při všech těchto návštěvách jsem vozil s sebou písemné zprávy a protokoly. Víím, že s. Vladimír chodil rovněž k Taussigové do KSK, kde od ní přejímal informace a materiál, který nám potom předával sám. Současně víím přímo od něho (i později z výsledku Taussigové), že se s ní radil o dalším postupu vyšetřování a informoval ji o jeho výsledcích. Já sám jsem ve Šlingově případu (v souvislosti s bezpečností) byl poslán

s. Vladimírem (za souhlasu ministra Kopřivy) k Taussigové, abych ji informoval a převzal od ní nějaké informace, právě o poměrech v bezpečnosti v souvislosti se Šlingem. Pamatuji se, že tehdy v rozhovoru byla Taussigová ostře zaměřena proti Švermové, která ještě tehdy nebyla zatčena. Byla o jejím případě velmi podrobně informována, ale já jsem jí nikdy předtím žádné informace nedával.

V této souvislosti bych se chtěl také zmínit o úloze ministra Kopřivy v tomto případě. I když on byl prakticky rozhodujícím činitelem, nikdy samostatně nerozhodoval. Ani jedno rozhodnutí, pokud se na ně pamatuji, nebylo učiněno z jeho vůle, i když jeho jménem a i když on je formálně činil. Podléhal zcela radám s. Vladimíra a jestliže nám dával pokyny, bylo to jen opakováním toho, co jsme již dříve od s. Vladimíra věděli, že ministroví navrhnou. Vždycky také, když jsme byli k ministroví někdo z Ruzyně předvolán, byl u něho s. Vladimír, jehož návrhům ministr jen přitakal a vydával je za svá rozhodnutí. Pozvání k informování ministra mně také nebylo nikdy tlumočeno jím samým nebo jeho sekretariátem, nýbrž skoro vždy s. Vladimírem. Pamatuji se dokonce, že mě udivilo, že mě jednou ministr zve sám, aniž bych předtím se s. Vladimírem mluvil. Proto jsem se ho telefonicky ptal, jestli také bude u ministra a jestli neví, oč jde. Řekl mně, že neví, ale abych se u něho zastavil dříve, než půjdu k ministroví. To jsem učinil a s. Vladimír mě žádal, abych u ministra nehovořil o případě dříve, než on přijde, a abych neříkal, že jsem s ním před tím hovořil. Pak jsem odešel k ministroví, který mně jen předával nějaký materiál, který dostal ke Šlingovi. Asi za pět minut mé návštěvy u ministra přišel skutečně s. Vladimír a normálně se se mnou uvítal, jako bychom se dříve neviděli. Já jsem prakticky převzal pouze materiál a odešel jsem. Před odchodem mně s. Vladimír (v přítomnosti ministra) řekl, abych na něho počkal na chodbě, že mně chce dát ještě nějaký pokyn. Za chvíli vyšel a v jeho kanceláři mně řekl, abych ho vždy informoval předem o tom, jestliže mne ministr bude k sobě volat. Zdůrazňoval, že to neznamená z jeho strany nějakou nedůvěru vůči němu, ale že ministr není tak přesně o všem

informován jako on a že ani já neznám všechny souvislosti, a proto že je třeba, aby on, který to vše zná, věděl, jaké informace jsou podávány, a mohl je případně podle svých znalostí případu usměrnit. Tento způsob jsme ostatně praktikovali já i Karel Košťál vždycky, protože od ministra jsme stejně neočekávali žádné rozhodnutí bez ss. poradců.

I když ovšem ministrova úloha byla taková, jak jsem ji popsal, přece věděl, za jakých okolností byly Šlingovy výpovědi činěny, protože sám dával (opět na návrh s. Vladimíra) pokyn k použití fyzického násilí vůči Šlingovi, věděl o tom, jakým způsobem je Šling vyslýchán, a věděl, že Šlingův výslech je zaměřován podle předem vytvářených teorií. Nevím, do jaké míry o těchto svých vědomostech o případu informoval ostatní rozhodující činitele, ale vím, že když jezdil informovat s. Gottwalda, že s ním vždy jezdil s. Vladimír. Mimo to Šlinga vyslýchal dvakrát sám a viděl, v jakém zuboženém stavu tehdy Šling byl, a slyšel i jeho reagenci na přednášená obvinění.

Myslím však, že mohu dokázat, že ani s. Gottwald, ani ostatní členové předsednictva strany nebyli řádně informováni o tom, za jakých okolností a podmínek Šling své výpovědi činí. Již jsem popisoval, jak došlo k první Šlingově výpovědi o špionáži a závazku Kanemu. Opakuji, že Šling byl v nejvyšším stupni vyčerpání fyzického i duševního. Sám později prohlašoval, že si výpověď vymyslel, aby si mohl chvíli odpočinout. Nikdo z vyšetřujících jí ani příliš nevěřil, přesto, že jsme ji napsali. Ovšem za několik dní se tato „skutečnost“ objevila v oficiálním referátě člena předsednictva strany Václava Kopeckého o „Šlingiádě“ /„šlingiádě“/. Referát byl otištěn v tisku a musí být k sehnání. Je možné, že příslušní činitelé nebyli ani informováni o tom, že Šling zakrátko svou výpověď o špionáži odvolal. Ovšem ss. poradci i ministr Kopřiva informováni byli, a to ihned, a sami o tom se Šlingem mluvili.³⁴

³⁴ Vyšetřovatelé usilovali splnit politické směrnice a dosáhnout Šlingovo přiznání ke špionáži a ke spojení s pracovníky britské zpravodajské služby. Vystaven

Nebudu ještě rozepisovat, jak podrobně k Šlingově výpovědi došlo, protože to je popsáno v mém líčení vyšetřování Šlingova případu.³⁵ (Jedná se o špionáž.) Špionáž ostatně nebylo to nejpodstatnější, i když na počátku to sehrálo velmi důležitou úlohu, a to v tom, že se vycházelo z toho, jako z prokázaného a dozaného faktu, že Šling byl agentem anglické IS /Intelligent Service/, pověřený prováděním nepřátelských úkolů v ČSR. Z tohoto hlediska bylo potom všechno Šlingovo počínání hodnoceno, označováno jako čin nepřátelského agenta a sestavovány další teorie o dalších předpokládaných Šlingových nepřátelských činech. Na základě těchto teorií byl potom Šling vyslýchán a donucován k tomu, aby svými výpověďmi tyto teorie potvrdil, čemuž se Šling z počátku houževnatě bránil, ale nakonec přece povolil.

Tyto teorie byly vytvářeny hlavně u s. Vladimíra, který dokazoval na argumentech vycházejících z dosavadních Šlingových výpovědí, že to nemohlo být jinak, než jak se předpokládá. Těchto porad jsem se zúčastňoval já, Karel Košťál, s. Galkin a někdy i ministr Kopřiva. Vytvořené teorie byly v podstatě linií pro další vedení vyšetřování, které bylo vlastně vedeno k jejich potvrzení. Důkazem tohoto postupu musí být tehdejší Šlingovy protokoly, ovšem není z nich vidět, že teorie byly vytvářeny předem a že Šling byl podle nich k výpovědím veden, a že když podle nich nechtěl vypovídat, že

nelidskému fyzickému násilí, trýznění, a přesvědčen o nesmyslnosti takových obvinění, kdy sváděl zápas o zachování života, se rozhodl hrát s vyšetřovateli hru velmi nebezpečnou. Vymýšlel si osoby, i pouze jména, se kterými měl „špionážní styky“. Jedním z nich bylo i jméno Kane a také jméno bytné, u které žil v Londýně. Předpokládal, že vyšetřovatelé budou ověřovat pravdivost jeho výpovědí. Avšak Václav Kopecký referoval ve zprávě vyšetřující komise na zasedání ÚV KSČ v únoru 1951 o prokázané špionáži. Referát schválený ÚV KSČ se tak stal závaznou politickou směrnicí pro další vyšetřování Státní bezpečnosti, které mělo potvrdit a dokázat nepodložené závěry Kopeckého komise.

³⁵B. Doubek o výsleších Šlinga a o jeho výpovědích hovořil do protokolu na Generální prokuratuře a také ve svědectví věnovaném jen případu Otto Šlinga. Všechny jeho výpovědi se shodují v tom, že Šling byl vystaven hroznému fyzickému násilí a utrpení. Jeho použití doporučovali a určovali sovětsští poradci.

k nim byl násilím nucen. To, že byl veden k určitým odpovědím, může snad být patrné z některých kladených otázek, i když tak zvané pomocné otázky v protokolech zachyceny nejsou.

Když Šling nechtěl někdy přistupovat na to, co mu bylo předkládáno, říkal s. Vladimír, že nesmíme ustoupit, že to jinak nemohlo být, že Šling jen nechce přiznat pravdu a že je nutno ho k přiznání pravdy přinutit. Tak Košťál a někdy i já jsme byli znovu nuceni jít ze Šlinga „mámit“ očekávané výpovědi. Ještě bych chtěl připomenout, že s. Vladimír, když někdy viděl naši nechuť nebo lépe řečeno skleslost, říkal, že nesmíme klesat a ustupovat, že nás strana postavila do přední linie boje s nepřítelem a že od nás očekává, že svůj úkol splníme.

Nyní uvedu několik příkladů toho, jak byly teorie Šlingovy činnosti vytvářeny a jak k nim byl Šling vyslýchán. Již jsem řekl, že se vycházelo z toho, jako z přesně zjištěného faktu, že Šling přijel do ČSR jako agent IS s nepřátelskými úkoly, i když se vědělo, za jakých okolností Šling svou výpověď učinil, a proč ji učinil, i to, že ji opět odvolal. Na naše námitky nám s. Vladimír odpovídal, že také ví, že Šling lže, ale jen proto, aby zakryl svou další činnost, že možná si vymyslel i Kaneho, ale že je naprosto jisté, že agentem IS byl, že nepřátelské úkoly dostal, jak to ani jinak po jeho spojení s Voskou nemohlo být.

S. Vladimír vycházel v podstatě z tohoto při vytváření oněch teorií, jako např.: Šling jako agent nepřátelské zpravodajské služby byl pro ně vzhledem ke svému vysokému postavení ve straně neobyčejně cenným, a proto i jeho úkoly musely být úměrné jeho významu. Proto je jisté nemohl plnit sám, ale musel mít spolupráce, kteří je spolu s ním prováděli. Spolupráce si buď našel sám, nebo je IS určila. To musí říci Šling sám, ale v zásadě to nemohlo být jinak, než jak bylo řečeno. A k tomu musí být Šling vyslýchán a musí vypovídat. Jinak je nebezpečí, že jeho spolupráce budou v nepřátelské činnosti dále pokračovat. Ministr Kopřiva všemu jen souhlasně přitakával.

Šling byl tedy k této teorii vyslýchán a nucen k tomu, aby jmenoval své společníky. Již jsem dříve psal, že se tomu houževnatě bránil a že se snažil vyhnout této otázce tím, že z počátku říkal, že měl společníky nevědomé, které si vybíral z řad lidí nezkušených, kteří by jeho příkazy prováděli, aniž by poznali při tom jeho pravé úmysly. To ovšem bylo málo, jeho výpověď byla označována za lež a trváno na tom, že Šling musel mít společníky vědomé. Když se Šling stále bránil, bylo přistoupeno od dlouhodobých vyčerpávajících výslechů na pokyn s. Vladimíra, který schválil i ministr i Šváb, k ostřejšímu způsobu, přímo k bití Šlinga, jak jsem to již popsal v dřívějším líčení. Chci ještě opakovat, že bití jsem prováděl já a Košťál, a že jsme měli nařízeno, že o tom nesmí nikdo jiný vědět. K tomuto hrubému nátlaku je nutno také připočítat to, že Šling nemohl sedět, nemohl spát a v době svého výslechu a pobytu v cele ve sklepech Wintrový ulice,³⁶ jak již jsem o tom také psal, byl držen ve svěrací kazajce a živen jen jednou denně chlebem a vodou. V té době vznikly Šlingovy výpovědi na některé osoby, které označoval jako své společníky. Když již Šling byl pod takovým nátlakem, že jmenoval alespoň jednu osobu, byl stále (podle pokynů) dotazován: „Kdo ještě?“ Když nechtěl mluvit, byl opět bit. Když potom jmenoval více lidí, byl s ním o tom psán protokol. Pamatuji se na jeden takový případ, kdy s ním protokol psal Košťál ve sklepní cele Wintrový ulice, kde byla taková zima, že Košťál musel psát v zimníku a klobouku. Šling byl tehdy ve svěrací kazajce, v lehkých kalhotách a jen na boso. Takto se Šlingem napsané protokoly byly předány ministru Kopřivovi i s. Vladimírovi (buď již přeložené, nebo v češtině, a to si s. Vladimír zařizoval překlad sám). Protokoly musí být k dispozici, ale pamatuji se, že tak Šling jmenoval většinou jen své spolupracovníky z krajského sekretariátu strany v Brně a některé

³⁶Ve Wintrově ulici v Praze byla budova Státní bezpečnosti a později Ministerstva národní bezpečnosti ČSR. V jejím sklepech zřídili vězeňské cely pro zvlášť závažně vyšetřované. Na Švábův příkaz umístili do cely s hroznými podmínkami i Otto Šlinga. (Viz též Prokop Tomek: Tajná operativní věznice StB ve Wintrově ulici v Praze v letech 1951 – 1955, Securitas imperii 7, ÚDV, Praha 2001.)

krajské tajemníky, které znal již ze svého pobytu v Anglii. Jmenoval přirozeně i jiné lidi, ale nepamatuji si již, které. Nyní si uvědomuji, že proti některým osobám, které Šling jmenoval, bylo zakročeno, a u ostatních jako by o nich vůbec nehovořil. Kdo prováděl tuto diferenciaci, nevím. Faktem ovšem je, že na základě těchto protokolů, psaných za výše popsaných okolností, bylo rozhodováno o lidech ve vysokých funkcích, buď o jejich odvolání, nebo i o jejich zatčení. Již jsem psal, že tímto způsobem došlo k zatčení řady lidí z Brna, jako Dubové, Tomšíka, Kviše a jiných, a krajských tajemníků /KSC/ Lomského, Landy, Fuchse, Poláka. Je jasné, že odpovědní činitelé, kteří museli o zatčení vysokých stranických funkcionářů rozhodovat, nebyli informováni o podmínkách a okolnostech, za jakých byly psány protokoly, na jejichž základě svá rozhodnutí činili. Toto je dalším důkazem klamání odpovědných stranických míst na základě vyšetřování, protože kdyby byla o všem řádně informována, nemohlo by docházet k rozhodnutím, ke kterým došlo.

Nebudu popisovat všechny teorie, z nichž některé už jsem popsal v dřívějším líčení. Rovněž je nebudu popisovat chronologicky, což již jsem také dříve učinil. V tomto popisu se omezím jen na některé příklady, abych tak dokumentoval své úvodní prohlášení.

Další a jednou z nejdůležitějších teorií byla teorie o připravovaném spiknutí. Již jsem ji také popisoval, a proto se omezím jen na zásadní věci, protože tato teorie hrála skoro rozhodující úlohu v celém případě. S. Vladimír, když nám rozvíjel další úkoly pro vyšetřování, vycházel z toho, že i když Šling na dílčím úseku plnil nepřátelské úkoly dané mu IS, že to nebylo a nemohlo být jeho hlavním posláním vzhledem k důležitosti funkce, kterou zastával a kterou nepřátelská zpravodajská služba jistě chtěla využít pro své cíle daleko lépe. A cílem imperialistických zpravodajských služeb je připravovat spiknutí proti lidově demokratickým státům. I když tedy do února nechala Šlinga celkem na pokoji a plnil jen malé dílčí úkoly, po únoru 1948 že musel plnit úkoly jiné, a že musel být daleko více využit. S. Vladimír zde dával i za příklad Jugoslávii.

Z toho vyplývalo, že Šling a jeho společníci zde připravovali spiknutí a je třeba ho vyslyšet k tomu, jakým způsobem a s kým. Ostatní body teorie o spiknutí již jsem popsal v líčení o Šlingově případu. Popsal jsem tam i Šlingovy výslechy u ministra, a proto myslím, že je nemusím opakovat.³⁷

Prosím, aby nevznikl názor, že se stále držím ve všech líčeních případu Šlinga z nějakých jiných důvodů. Případ Šlinga byl opravdu základem všeho dalšího a je charakteristickým příkladem, jak byli odpovědní činitelé na základě vyšetřování klamáni. Možná, že některé věci opakuji i z minulého líčení. Ale i to nepovažuji za zbytečné, protože dříve jsem líčil jen holá fakta, a nyní určité souvislosti a příklady toho, jak nesprávně bylo při vyšetřování postupováno, a jak bylo vyšetřování zneužito. Proto je nutno i některé již dříve vylíčené případy a příklady opakovat, aby souvislost a celý nesprávný postup vyšetřování a jeho zneužití ke klamání strany bylo jasně vidět. Budu se snažit neopakovat všechno, co není nezbytně nutné.

Když byl tedy Šling vyslyšán ke spiknutí (výslech prováděl Košťál a Musil a já jsem se ho zúčastňoval z velitelské funkce, ovšem zasahoval jsem do něho také) a byl skutečně tlačěn k tomu, aby odpověděl, že zde o spiknutí šlo, nevěděl zpočátku, jak má odpovídat. Nebudu popisovat opět všechny metody, kterých bylo použito, protože jsem je již popsal, včetně výslechů u ministra.

Potom konečně „přiznal“, že připravoval se svými společníky spiknutí, že je ovšem chtěl provést nenásilnou, nýbrž takzvanou demokratickou formou, to znamená docílit svolání celostátní stranické konference, na které by se svými společníky získal kádrovou většinu a mohl pak ovlivňovat politiku strany podle svého.

³⁷Doubek o výslechu Šlinga, který se konal u ministra Kopřivy, podal svědectví několikrát, vždy shodná. Podle něho k výslechu přemluvili Kopřivu sovětští poradci. Během výslechu ministr na Šlinga křičel, nadával mu, vyzýval ho k doznání a cloumal s ním, škrtil ho a udeřil. L. Kopřiva v pozdějších výpovědích před komisi ÚV KSČ Doubkovo tvrzení popíral, zejména fyzické napadení.

To již jsem také podrobně popisoval. Ale ani s tímto „spiknutím“ nebyli ss. poradci a s nimi i ministr spokojeni. Ale hlavním bylo, že Šling již doznal přípravu spiknutí a z toho se opět vycházelo při vytváření dalších teorií. Nebral se vůbec opět ohled na to, za jakých okolností Šling toto doznání učinil, ani na to, jak o připravovaném spiknutí mluvil, i když to již bylo značně nadsazeno. Spiknutí zde prostě bylo a bylo usouzeno, že k jeho uskutečnění musel mít Šling ještě další spolupráčníky, než které jmenoval, že musel mít např. oporu v armádě. A k tomu, že je třeba Šlinga vyslýchat. Opět se opakovala stará historie. Šling po použití „osvědčených“ metod přiznal, že do spiknutí byli zapojeni i vojáci a jmenoval členy tzv. generálského kroužku v Brně, do něhož z titulu funkce krajského tajemníka strany docházel.³⁸ Myslím, že to bylo v této souvislosti, kdy byl vyslýčán na spojení s vojáky v Praze a jmenoval mezi jinými i Reicina, který prý spiknutí mezi důstojníky podle přání Šlinga kádrově zajišťoval.³⁹

³⁸V souvislosti se Šlingovým případem byli zatčeni členové tzv. generálského kroužku. Šlo o skupinu důstojníků-komunistů ve velení třetí vojenské oblasti na Moravě, především generály R. Bulandera, Z. Nováka a B. Kopolda. Šling byl s nimi ve styku již před únorem 1948, zajišťoval stranickou práci v armádě. V dubnu 1954 byli za sabotáž a velezradu odsouzeni Novák a Kopold na 18 let, Bulander na 16 let vězení. Nejvyšší soud je v roce 1956 a 1958 zbavil obžaloby.

³⁹Bedřich Reicin patřil mezi funkcionáře, kteří byli od svých mladých let, ještě před válkou, spojeni s komunistickou stranou. Po členství v Komsomolu se stal členem komunistické strany, v roce 1939 byl zatčen, později mu byl povolen odjezd z protektorátu. V SSSR vstoupil, po pobytu v táboře, do československé vojenské jednotky. V roce 1945 byl na návrh sovětských generálů jmenován velitelem nově ustaveného útvaru Obranného zpravodajství (OBZ). V této funkci (později páté oddělení Hlavního štábu) vydržel až do roku 1949, kdy byl jmenován náměstkem ministra národní obrany pro kádrové záležitosti. Za dva roky byl zatčen a v listopadu 1952 odsouzen v procesu s tzv. centrem k trestu smrti a popraven. Reicin udržoval velmi úzké styky se sovětskými zpravodajci a spolupráci s nimi považoval za svou stranickou i služební povinnost a samozřejmost. Jeho poválečné působení v armádě se vyznačovalo hrubým porušováním zákonů. Instituce, které řídil (ať s jeho vědomím nebo bez něho) a také z jeho iniciativy a rozkazů, prováděly provokace, uplatňovaly nejhrušší způsoby týrání, psychického násilí, různé formy perzekuce a represe. Zasáhly tragicky do života stovek nevinných osob, vojáků a jejich rodin,

Skoro všichni tito lidé, o kterých Šling hovořil a které jsem již v minulém líčení jmenoval, anebo alespoň celá řada z nich, byli zatčeni a vyšetřováni k tomu, co o nich Šling řekl. Někteří z nich se opravdu něčím provinili, jak se ukázalo později. Ale to, z čeho je obviňoval Šling, nechtěl nikdo přiznávat a někdy skutečně ani nemohl. To, že potom někteří z nich (Novák, Reicin, Kopold) některá Šlingova nařčení přiznali, mělo své příčiny také ve způsobu, jakým byli vyslýcháni.

I u těchto případů je jasné, že o nich muselo být rozhodováno na nejvyšších místech, a že nesporně záleželo na tom, jakým způsobem byly podány informace o Šlingových výpovědích. Z protokolů a ze zpráv nebylo vidět, jak to bylo ve skutečnosti. Nevím také, jestli odpovědní činitelé věděli, že Šling při výslechu vlastně jen potvrzoval předem vytvořené teorie, a že vůbec takové teorie byly vytvářeny.

S. Vladimír a ministr Kopřiva, kteří výsledky Šlingova výslechu přenášeli dále, věděli ovšem všechno.

Další teorie předem vytvářené a později Šlingem potvrzované, myslím, že již není nutno popisovat, protože některé další jsou již v minulém líčení a v podstatě byl postup u všech stejný. Změna byla jen v tom, že potom již Šling nebyl bit, nýbrž vyslýchán v klidu (po návratu z Koloděj), ale to již přistupoval na všechno a přiznával bez nátlaku cokoliv, jen když trochu vycítil, co se od něho žádá.

Jen ještě se chci zmínit stručně o tom, že nejen byly vytvářeny předem teorie, ale každý poznatek týkající se Šlinga nebo jeho „společníků“, třeba ne příliš závadný, byl hodnocen zcela jinak a byl považován za důkaz toho, že Šling a jeho společníci spiknutí připravovali.

Jedním z takových příkladů, který mohu uvést, je poznatek z doby, kdy již Šling mluvil o Švermové a některých krajských

mnoho jich na základě vykonstruovaných obvinění a procesů skončilo protiprávně a na dlouhá léta ve vězení, někteří i na popravišti.

tajemnicích jako o svých společnících. Nevím již přesně, odkud tento poznatek byl získán, ale bylo zjištěno, že v době, kdy byla Švermová se svou dcerou na dovolené někde u Karlových Varů, přijeli za ní na návštěvu i se svými manželkami, myslím, Lomský, Landa, Homola a snad i Dubová, která již tehdy pracovala u Švermové v sekretariátě ÚV KSČ. Jiný poznatek o účelu návštěvy nebyl znám. Ovšem na základě dřívější Šlingovy výpovědi o Dubové, Švermové, Lomském a Landovi jako o jeho společnících, byla tato návštěva hodnocena jako frakční schůzka spiklenců a všichni její účastníci, kteří (mimo Homoly) byli zatčeni, k tomu vyslýcháni. Myslím, že někteří této schůzce frakční a spiklenecký charakter přiznali.

Takovými fakty byly dokládány výpovědi vyšetřovaných. Přirozeně, kdo neznal všechny podrobnosti a okolnosti toho, jak výpovědi vznikaly, musel mít dojem, že je vše v pořádku.

Již dříve jsem psal, jaké následky mělo to, že Šling byl vyslýchán způsobem, který jsem popsal, a že rozhodující činitelé nebyli řádně informováni, a snad i klamáni. Docházelo přímo k lavinovitému zatýkání všech lidí, o kterých Šling mluvil (až na malé výjimky), bez jiných podkladů než byla Šlingova výpověď, která na něm byla vynucena násilím. Tak došlo k odstranění mnoha poctivých funkcionářů. Nebudu zde opakovat všechna jména, která jsem již uvedl v dřívějším líčení. K některým z nich se budu muset stejně ještě vrátit. Ale hlavní zodpovědnost za to je na vyšetřování a na těch, kteří rozhodující činitelé řádně neinformovali a nebo, jak již jsem napsal, podáváním neúplných nebo zkreslených informací klamali.

O způsobu výslechu a podávání zpráv o jeho výsledcích u těchto lidí budu ještě psát (Švermová, Lomský, Landa, Fuchs, Lenc, Dubová, Smrkovský, Pavel atd.).

Nyní, v této souvislosti se zatýkáním lidí na základě Šlingovy výpovědi, se chci zmínit o interbrigadistech,⁴⁰ kteří v tomto případě sehráli obdobnou, ale přece poněkud zvláštní úlohu. První zmínka o interbrigadistech jako o rozkladném živlu v zemích lidové demokracie byla učiněna již při vyšetřování Rajka v Maďarsku, a myslím, že i v některé výpovědi bylo řečeno, že podobná situace jako v Maďarsku je i s interbrigadisty v Československu. Určitě však bylo poukazováno na to, že Tito v Jugoslávii se opíral právě hlavně o bývalé bojovníky ze španělské občanské války, kterým dal vysoké hodnosti i funkce, na což naši interbrigadisté poukazovali, a již i proto byli podezřelí. Víím, že i Pavlík, zatčený a vyšetřovaný v souvislosti s fieldovštinou, byl k interbrigadistům, se kterými měl ve Francii styky, vyslýchán.

O tom, co bylo o interbrigadistech v Rajkově procesu řečeno, musel Šling vědět. Proto, když byl opět vyslýchán na základě jedné z teorií, o koho se opíral při přípravách spiknutí v bezpečnostním aparátě, řekl, že právě o interbrigadisty, které znal, protože sám byl ve španělské občanské válce. Potom již líčil demoralizaci interbrigadistů a všechno to, v čem se na ně mohl při uskutečňování svých plánů spoléhat. S. Vladimír byl s touto výpovědí spokojen a byl s ní spokojen i ministr, protože v podstatě odpovídala „Rajkově šabloně na činnost skrytých nepřátel ve straně“.

To bylo také posledním argumentem pro zatčení interbrigadistů pracujících v bezpečnosti a ještě jiných bezpečnostních pracovníků,

⁴⁰Běžně používaný název (termín) „interbrigadisté“ zahrnoval účastníky mezinárodních brigád dobrovolníků, kteří se na straně demokratického Španělska účastnili ozbrojených bojů. Až na malé výjimky se hlásili všichni českoslovenští interbrigadisté ke komunistické straně. Mezi interbrigadisty však existovaly rozpory. V době hledání „nepřátel ve straně“ se vyhrotily v nepřátelství a ve vzájemné podezírání i obviňování. Nejsilnější stín podezření padl na ty, kteří zastávali vysoké funkce, v prvé řadě v bezpečnosti. Tažení proti interbrigadistům mělo i mezinárodní původ, přicházelo z procesu s L. Rajkem, který sám patřil k interbrigadistům. Řada interbrigadistů skončila ve vězení (O. Závodský, O. Šling byli popraveni), i když v žalobě a rozsudku hrála příslušnost k této skupině roli podružnou.

kteří interbrigadisty nebyli, ale byli s nimi v úzkém styku. Mimo to zde jistě značnou úlohu hrálo i to, že pracovník KSK a po zatčení Závodského velitel STb /StB/ několik týdnů chodil v různých sektorech bezpečnosti, „pozoroval“ a hovořil s orgány, a tak získával materiál pro budoucí vyšetřování těchto lidí.⁴¹ Víím, že tento způsob byl dohodnut mezi s. Vladimírem a Taussigovou. Ovšem materiál, který takto KSK získala, nebyl příliš seriózní a těžko mohl být pro vyšetřování použit. Skládal se většinou z pomluv orgánů na jejich představené. S. Vladimír však si tohoto materiálu velmi cenil a stále žádal jeho využívání a potvrzení výpověďmi vyšetřovaných. Další způsob, jak KSK (Taussigová s vědomím s. Vladimíra) získávala materiál na vedoucí pracovníky v bezpečnosti, bylo to, že vyhledala lidi, kteří byli dříve z bezpečnosti propuštěni právě Závodským a spol. (někteří právem!) a od nich získávala opět další „poznatky“ o nepřátelské činnosti interbrigadistů.⁴² Tito lidé (Smola, Mudra, Janoušek) byli ihned po zatčení vedoucích pracovníků v bezpečnosti zpět do bezpečnosti přijati a dáni přímo k vyšetřování těch lidí, kteří je dříve z bezpečnosti propustili, ať už z jakýchkoliv důvodů. Víím, že toto prosadil s. Vladimír, který k tomu ještě říkal, že tito lidé jsou zárukou, že právě těm vyšetřovaným, kterým byli přiděleni, nebudou nadržovat. Docházelo však tímto způsobem k hrubostem a i násilí, jako tomu bylo např. v případě výslechu Brože Mudrou, který již jsem popsal ve svém líčení vyšetřování bývalých bezpečnostních

⁴¹Vedoucí činitelé Komise stranické kontroly (KSK), zejména Jarmila Taussigová, projevovali nedůvěru vůči velení bezpečnostních složek, zvláště těch, kde na vedoucích místech byli interbrigadisté. Dohodli s ministrem Koprivou a poradcem Bojarským, že pod záminkou „zaučování“ přejde na ministerstvo pracovník této komise Jaroslav Hora. Měl za úkol poznat poměry, odhalit nepřátele nebo podezřelá a připravit se na převzetí vedoucí funkce ve Státní bezpečnosti.

⁴²Sovětské poradci prosadili, aby po zatčení vysokých komunistických funkcionářů, zejména v bezpečnosti, se v lednu a únoru 1951 vrátili jako vyšetřovatelé ti, kteří byli z bezpečnosti propuštěni za už tehdy nepřípustné způsoby a pracovní metody. Vladimír Mudra přišel z pracovního tábora. Návrat P. Janouška prosadili sovětské poradce. Kromě nich nastoupili do funkcí v bezpečnosti někteří informátoři sovětských poradců, kteří se vyznačovali až zuřivým antisemitismem.

pracovníků. V žádném případě však toto opatření nebylo zárukou objektivního vedení vyšetřování bývalých bezpečnostních pracovníků.

Úzké styky s. Vladimíra s KSK přinesly po zatčení bezpečnostních pracovníků i to, že Taussigová potom měla na bezpečnost značný vliv tím, že Hora se stal velitelem StB a Bína náměstkem ministra pro věci kádrové.⁴³ Oba byli Taussigové zcela oddáni. Z funkce náměstka ministra pro kádry byl také odstraněn Josef Nun, který byl rovněž interbrigadistou, ale proti němuž nebylo nejmenších materiálů. Na jeho místo právě nastoupil Bína.

Po zatčení všech těch, o kterých Šling ve své výpovědi mluvil, nenastal nijak obrat k tomu, aby vyšetřování bylo vedeno objektivně a aby byla zjištěna skutečná pravda. Pokračovalo se dále ve starém způsobu. „Hlavní kádr“ zatčených byl převezzen do Koloděj, kde se ve vyšetřování pokračovalo. Jaké byly v Kolodějích podmínky, jak se vyšetřovalo a jak bylo na vyšetřované působeno, jsem již popsal dříve. V této souvislosti se chci jen zmínit o tom, že ve zprávách, které byly z vyšetřování z Koloděj podávány, nebylo ani zmínky o tom, v jakých podmínkách tam vyšetřování žijí, a přirozeně to nebylo a nemohlo být vidět ani z protokolů. O celé vyšetřování, jak mně i Košťálovi často říkal s. Vladimír, se zajímal osobně s. Gottwald. O tom, že se vyšetřuje v Kolodějích, jistě informován byl. Ale nevím, zdali byl informován o tom, jak to v Kolodějích s vyšetřováním a s podmínkami, ve kterých tam vyšetřování žili, vypadá. O tom se před ním pravděpodobně nehovořilo.

Jak již jsem řekl, pokračovalo se dále i po onom velkém zatýkání ve starém způsobu vyšetřování. Psal již jsem také dříve o tom, jakým způsobem došlo k tomu, že Šling vypověděl, že spiknutí bylo

⁴³Antonín Bína byl pracovníkem Komise stranické kontroly a v roce 1951 náměstkem ministra národní bezpečnosti. Politickou duší KSK, s mimořádnou aktivitou v odhalování nepřátel ve straně a porušování stranických norem, se stala Jarmila Taussigová.

namířeno proti Slánskému. Bylo to při výslechu v Kolodějích, kdy Šlinga vyslyšal s. Vladimír v přítomnosti mě, Košťálově, Brúhově a s. Jesikova. Tehdy vedl s. Vladimír výslech o spiknutí a na jeho stálé naléhání a přímo i naznačování řekl Šling, že spiknutí bylo namířeno proti Slánskému, jehož spiklenci chtěli z funkce odstranit. Pamatuji se, že když vyslovil Šling jméno Slánský, že se tázavě podíval na s. Vladimíra, jako by se ptal, jestli to řekl dobře. Když viděl u s. Vladimíra uspokojení se svou odpovědí, vypovídal potom v tomto směru dále. Již jsem dříve napsal, že i Košťál se později vyjádřil, že je rád, že alespoň tuto odpověď ze Šlinga nedostal on.

V protokole, který byl potom napsán, a který byl jistě předložen na nejvyšší místa, nemohlo být rovněž vidět, jak tato výpověď vznikla. Přírozeně nevím, jakým způsobem byl o tom s. Gottwald nebo jiní zodpovědní činitelé informováni. Ministr Kopřiva byl o této Šlingově výpovědi informován z protokolu a s. Vladimírem přímo, protože když jsem s ním potom při jeho příjezdu do Koloděj mluvil, byl již informován. Výslech ostatních zatčených v souvislosti se Šlingovou výpovědí neprobíhal sice tak jako počáteční výslech Šlingův, ale přes to nelze říci, že zde nebylo používáno nátlaku. Než budu mluvit o tom, o jaký nátlak se jednalo, chci říci, že výslechy všech byly zaměřeny výhradně k tomu, aby jejich výpovědi potvrdily Šlingovu výpověď.

To se zpočátku nedařilo. Výslechy byly dlouhodobé, unavující, bylo používáno i konfrontací (po návratu z Koloděj). U bývalých politických činitelů, jako krajských tajemníků, když nechtěli přistoupit na přiznání Šlingovy výpovědi, bylo používáno argumentu, který nám poradil s. Vladimír, a který byl stejně nebezpečný jako používání fyzického násilí. Vyšetřovaným se říkalo: že strana ho již jako nepřítele odhalila veřejně, že jemu nezbývá nic jiného než přiznat to, co bylo odhaleno, že svým postojem (nepřiznat) vlastně bojuje proti straně, že to nakonec přiznat musí, protože strana nemůže ustoupit od toho, co již veřejně řekla, a že ustoupit musí vyšetřovaný za každou cenu, a jestliže je v něm kousek dobrého poměru ke straně, dobrovolně. Tyto argumenty jsou dalším důkazem

zneužívání jména strany při vyšetřování a jsou přirozeně i formou nátlaku na vyšetřovaného. Pamatuji se, že těmto argumentům ustoupil Lomský, později i Fuchs, který kolísal, a i někteří další. Těchto argumentů jsem při výslechu podle návodu s. Vladimíra používal já a používal je i Karel Košťál. Oba jsme jich používali v přítomnosti jiných orgánů, kteří měli vyšetřovaného přiděleni, a kterým my jsme chodili ho pomáhat „zlomit“.

V protokolech, které potom byly s těmito vyšetřovanými napsány, nebyly opět tyto „argumenty“ vidět. Tam byly jen jasné otázky a jasné odpovědi, znamenající doznání vyšetřovaného a potvrzení Šlingovy výpovědi. Již jsem řekl, že těchto argumentů bylo použito u mnoha případů. Je ovšem třeba rovněž říci, že ne u každého vyšetřovaného se tento způsob setkal s úspěchem. Tak např. Landa tento způsob jasně odmítal.

Dále je třeba říci, že tohoto způsobu nebylo používáno jen v té době po zatčení lidí, na které vypovídal Šling. Tohoto způsobu bylo používáno i později, již při vyšetřování případu Slánského u něho samotného i u jiných. Pamatuji se z této pozdější doby /v roce 1952/ na to, že Taussigová po takovéto argumentaci, kterou jsem u ní prováděl já spolu s Košťálem v přítomnosti orgána Ježka, již kolísala a bylo vidět, že se rozhoduje, jestli má nebo nemá pod tímto nátlakem přiznat předkládaná jí obvinění. Ale nakonec přece se rozhodla na ně nepřistoupit.

Z té doby, kterou časově dosud líčím, se pamatuji, že Lomský na tuto argumentaci přistoupil, částečně Fuchs, dále z části Reicin, Kopold, Novomeský a i Clementis byl později k doznání „získán“ touto nebo podobnou argumentací. Nepamatuji se přirozeně na všechny. Také u všech nebyla reagence na tyto argumenty okamžitá a přiznání předkládaného obvinění mohlo přijít až později, kdy již se přímo nezdálo, že je bezprostředním důsledkem uvedené /argumentace/, takže vyčíslit dnes všechny případy, které byly takto k doznání nuceny, je velmi obtížné.

Již jsem řekl, že tyto argumenty byly používány z návodu s. Vladimíra u lidí, kteří dříve ve straně pracovali a u kterých se předpokládalo, že na ně budou působit. O výsledcích byl s. Vladimír informován a byl informován i ministr Kopřiva jako vždy o tom, jak ke kterému doznání došlo.

Právě tak jako u ostatních činitelů, kteří před zatčením pracovali na politickém úseku, bylo těchto argumentů užíváno při výslechu Švermové, a řekl bych ještě ve větší míře. K zatčení Švermové došlo rovněž na základě Šlingovy výpovědi, který se zpočátku bránil proti Švermové něco závadného vypovídat. Jeho výpověď na Švermovou začala v podstatě tím, že když byl vyslýchán k některým akcím, které v Brně dělal a které byly hodnoceny jako závadné, se zmínil o tom, že o pořádání těchto akcí věděla i Švermová (řídila tehdy krajské tajemníky). Na otázku, jak to věděla a co o tom věděla, řekl Šling, že jí o některých akcích vyprávěl i u ní v bytě. Tak se dostal k tomu, že řekl, že se Švermovou udržoval intimní poměr. Více o Švermové nechtěl stále mluvit. Již jsem dříve psal, že na základě Šlingovy zmínky o Švermové byl ze zasahování do případu vyřazen Šváb (Švermová byla jeho sestrou). Ale ještě předtím, než se Šling zmínil o Švermové a mluvil o svých ostatních „společnicích“, tvrdil s. Vladimír, a ministr Kopřiva mu přizvukoval, že Šling stále jen mluví o svých společnicích směrem dolů a nikoliv směrem nahoru. A tyto své společnický „nahore“, že dosud tají. Šling ovšem přesto, že byl tímto směrem vyslýchán, nechtěl o lidech směrem nahoru mluvit. Je ovšem také pravda, že ani já, ani Košťál jsme ho tímto směrem nevyslýchali nijak úporně, protože jsme se toho sami báli. Pamatuji se dokonce, že když Šling tuto první zmínku o Švermové učinil, že jsme ho zakřikli, aby se na ni nevymlouval. Když jsme to ovšem řekli s. Vladimírovi a ministrovi, nastal obrat. Ministr sice

zpočátku kroutil nedůvěřivě hlavou, ale když s. Vladimír prohlásoval, že to je vážná věc a první stopa směrem nahoru, změnil také svůj názor a říkal, že na tom něco bude.

Myslím, že to bylo ještě týž den, ale nemohu to říci zcela přesně, kdy mě v noci, asi ve dvě hodiny, volal telefonicky do bytu s. Vladimír, abych k němu ihned přijel do jeho bytu, že pro mne pošle auto. To jsem odmítl, protože jsem měl auto v domě, protože jsem právě před chvílí přijel z Ruzyně. Když jsem k s. Vladimírovi přijel (bydlel ve vile přímo u ministerstva ve Wintrově ulici), byl u něho náš poradce s. Galkin.

Že jsem byl volán tak pozdě v noci mě nepřekvapilo, protože to se stávalo častěji. Ale na tento rozhovor se pamatuji zvlášť, protože z hlediska případu Švermové byl velmi důležitý a trval skoro do rána. Celému rozhovoru byl přítomen s. Galkin, který znal celý případ podrobně z Ruzyně.

Bylo zřejmé, že již před mým příchodem s. Vladimír se s. Galkinem mluvili o tom, o čem po mém příchodu se mnou.

S. Vladimír začal rozhovor o případě Šlinga. Opět říkal, že je to případ velmi důležitý, historický, a že my to ani neumíme ocenit. Zdůrazňoval dále, že případ má pro stranu ohromný význam, že ji vyčistí od plevele, a že my si musíme vážít důvěry, kterou nám strana dala tím, že můžeme na tomto případě pracovat. Mluvil sice se mnou, ale obracel se jako by ke všem vyšetřovacím pracovníkům. Dále mluvil o tom, že od nás strana očekává, že tento případ vyřešíme úspěšně, a proto že jsou zde také oni (poradci), aby nám v tomto případě pomohli. Když jsem poukazoval na to, že je to velmi těžké, a že snad ani nejdeme správnou cestou ve vyšetřování, říkal s. Vladimír, že to je právě to, co mu na nás vadí, že máme stále jen úzký obzor, že nevidíme dále než za dveře vyšetřovací místnosti. Říkal, že případ je správně vyšetřován, že on je ve styku s vedoucími stranickými činiteli, kteří jsou s vyšetřováním spokojeni, a že sami potvrzují na některých příkladech, které uvádějí s. Vladimírovi, správnost jeho teorií o Šlingovi a jeho společnících. Říkal, že my se

musíme oprostít od své malichernosti a vidět případ v celé jeho velikosti. A jestliže se i dále budeme opírat o ně (poradce) a informovat je o každé maličkosti, která by se nám třeba zdála i bezvýznamná, že případ bude dobře vyřešen, protože oni znají lépe všechny souvislosti než my a mohou každou i zdánlivě bezvýznamnou maličkost lépe posoudit a dát do správné souvislosti. O ministrovi říkal, že má mimo tento případ ještě jiné důležité úkoly, a proto že je třeba se opírat hlavně o ně. Proto, že sem byli posláni. Přibližně v tomto duchu se mnou tehdy s. Vladimír hovořil. Ještě jsem si vzpomněl, že také zdůrazňoval, že my potřebujeme více tvrdosti a houževnatosti, ve snaze dosáhnout žádoucích výsledků. Doslova říkal, že nám ještě vadí, že se stále cítíme příliš malými lidmi, a že se od toho musíme také oprostít, když pracujeme na velkém případě, a nebýt malicherní. Ještě se pamatuji, že na mou námitku, že některá zatčení byla zbytečná, odpověděl podobným příslovím jako „když se kácí les, létají třísky“, a začal mluvit právě o oné malichernosti. Říkal, že ke konci případu se ukáže, kdo je vinen a kdo ne, nyní na začátku, že to určit nelze, a proto všechna opatření, která byla učiněna, že jsou naprosto správná. Vyšetřování, že jde správně a normálně. S nejasnostmi že se rozebereme později, teď na to není čas, je třeba co nejrychleji odhalit zásadní věci. Dále se pamatuji, že ještě hovořil o tom, že lidé, které vyšetřujeme, jsou zavilí nepřátelé, a že se na ně nesmíme dívat jen tak, jak se nyní tváří ve vězení, což je jen přetvářka. Dokonce mluvil o tom, že chtějí připravovat válku a že by zabíjeli i moje děti atd.

Nevím přesně, co bylo příčinou, že se mnou s. Vladimír takto hovořil. Ale domníval jsem se již tehdy, že mu snad s. Galkin, se kterým jsem v Ruzyni o některých svých pochybnostech podrobně mluvil, o tom referoval a s. Vladimír mne chtěl tímto rozhovorem „upevnit“. Vím také, že podobným způsobem hovořil při jedné ze svých návštěv v Ruzyni s Košťálem.

Potom již se začal s. Vladimír zabývat případem Šlinga podrobněji. Hovořil o tom, že Šling stále ještě lže a že nemluví plnou pravdu. Rozebíral opět některé teorie a došel až ke Švermové,

o které se Šling zatím nijak závadně nezmiňoval. Dokazoval mně, že zde už je nit, kterou jsme hledali a která vede směrem „nahoru“. Říkal, že Šling není člověk, který by udržoval se Švermovou styky, které by byly jen soukromého charakteru. Že jistě je zde spojení nepřátelské, a že Švermová je určitě do spiknutí zapojena. Když jsem říkal, že u Švermové je to příliš vážná věc, že jde o ženu Národního /národního/ hrdiny Jana Švermy, říkal s. Vladimír, že nepřátelé typu Šlinga si právě vybírají jako své spojence takové lidi, jejichž pověst je chráněna podobným způsobem, a že konečně Šverma nemohl za to, jaká je jeho žena, která vlastně už tím, že udržovala intimní poměr se Šlingem, se ukázala Švermy nehodnou. V závěru s. Vladimír řekl, že výslech Šlinga bude nutno zaměřit tímto směrem, že to je vážná stopa, a že o tom ještě sám promluví s Košťálem. Ale s výslechem ke Švermové, že je nutno začít ihned. Při mém odchodu mně s. Vladimír řekl, že není nutno, abych o tomto rozhovoru mluvil s ministrem.

Podobných rozhovorů bylo v budoucnu i s jinými s. poradci více a my s Košťálem jsme je nazývali „injekcemi“, které nám ss. poradci dávají, když vidí, že kolísáme.

Ještě k onomu výše popsanému rozhovoru chci dodat, že se konal někdy koncem r. 1950 nebo ihned začátkem r. 1951. Určitě před kolodějskou akcí. Přesněji se to dá zjistit podle Šlingových protokolů, kdy začal být vyslýchán ke Švermové.

Ještě k němu mohu dodat to, že s. Galkin se ho aktivně nezúčastnil, jen poslouchal a nijak nezasahoval. Po mém odchodu zůstal u s. Vladimíra dále.

Tak vlastně začal výslech Šlinga ke Švermové. Šling byl vyslýchán ke všem svým stykům a rozhovorům s ní, k tomu, o čem ji informoval atd. Z počátku neměl Šling příliš chuti o Švermové mluvit, ale potom přece řekl, že Švermové, respektive svých styků s ní, používal k prosazování svých záměrů, a že Švermová všechny jeho návrhy schvalovala a případně je i prosazovala v předsednictvu strany. Rovněž že mu pomáhala v kádrových opatřeních, která

navrhoval. Že by přímo věděla o tom, že Šling je nepřitelem, myslím, že tehdy neřekl. Snad jen naznačoval, že to mohla poznat. Ale to nevím také přesně. Konečně, je to možno přesně zjistit z protokolů. Šling byl potom vyslýchán ke všem i nejmenším podrobnostem svých rozhovorů se Švermovou, k setkáním s ní atd. To celkem Šling popisoval a vždy hodnotil, co dělal s nepřátelskými úmysly. Všechny tyto protokoly byly předávány v trojím vyhotovení ministru Kopřivovi a samozřejmě byly také překládány a dávány s. Galkinovi, který je vozil denně s. Vladimírovi. Pamatuji se na to, že mne jednou ministr Kopřiva, když jsem mu protokoly předával, poslal s jedním výtiskem do bytu tehdejšího kádrového tajemníka ÚV KSČ Bruno Köhlera, abych mu ho předal, že ho odevzdá s. Gottwaldovi. Manželka s. Köhlera byla totiž osobní sekretářkou s. Gottwalda.⁴⁴

⁴⁴Bruno Köhler patřil již před válkou mezi vedoucí komunistické funkcionáře. Největší část exilu strávil v Sovětském svazu, kde se jeho styky neomezovaly jen na politické instituce a jejich činitele. Po roce 1945 mu v návratu do vysokých funkcí bránil jeho sudetoněmecký původ (příslušnost). Krátce pobýval v sovětském okupačním sektoru Německa, odkud se brzy vrátil a pracoval na málo významných místech v Ústředním sekretariátě KSČ. Netajil se nespokojeností se svým podřadným postavením a poukazoval na neschopné a nezkušené, kteří ho v kariéře předbíhali. Taková hodnocení vyslovoval i po únoru 1948, kdy se mu otevřela cesta vzestupu. V roce 1950 vystřídal Kopřivu ve funkci tajemníka ÚV pro kádrové záležitosti. V době, kdy komunistické instituce rozhodovaly o obsazování všech důležitých míst ve státním a hospodářském aparátě, šlo o pozici mimořádně důležitou. Köhler ukončil svou kariéru jako člen mocenské skupiny, od roku 1954 už působil jako tajemník ÚV KSČ. V roce 1963 byl odvolán pro svoji aktivní účast na přípravě politických procesů. Jeho jméno se vyskytovalo v různých komisích, které prověřovaly a odsuzovaly stranické funkcionáře. Pro takovou činnost se stal vhodnou a zkušenou osobou, bez námitek členství přijímal a nešetřil iniciativou při plnění úkolů. Byl mj. členem komise, která navrhovala vyloučit v roce 1939 V. Clementise ze strany, byl pověřen přepracováním usnesení ÚV KSČ o nepřátelské činnosti Otty Šlinga v říjnu 1950, členem komise, která odhalovala Šlingovy spolupracovníky ve funkcích, členem komise pro stranické šetření nepřátelské skupiny Šling, Švermová a spol. Jako kádrový tajemník spolupracoval s bezpečností dodáváním materiálů o osobách, a naopak získával a využíval bezpečnostní poznatky, spolupracoval s bezpečností při zatýkání krajských tajemníků

Protokol jsem předal a ještě přede mnou ho s. Köhler četl. O Šlingovi se vyjadřoval, že je gauner, a o Švermové, že o ní už dávno věděl, že s ní není něco v pořádku. Přesnějšího neřekl nic. Já jsem se k tomu vůbec nevyjadřoval, jen jsem se omezil na předání protokolu.

Pochopitelně nevím kdy, kde a jak bylo o Švermové rozhodováno. Ale také zde je nutno vzít v úvahu, že rozhodující činitelé nemohli podle protokolů vědět, jak vůbec Šlingova výpověď o Švermové vznikla, a to myslím, že bylo pro rozhodování to nejdůležitější. Víím, že mimo výpověď Šlinga s. Vladimír sháněl nějaké materiály proti Švermové u Taussigové. Nevím ovšem, s jakým výsledkem. Ale víím, že Taussigová byla proti Švermové již dříve ostře zaměřena.

O tom, jak bylo o Švermové rozhodnuto, jsem se dověděl až po jejím zatčení, ale zde to popíši v časovém pořadí. V té době mně ministr řekl, že potřebuje jednoho politicky vyspělého orgána asi na tři týdny pro zvláštní úkol, který mně blíže neoznačil. Po dohodě se ss. poradci jsem mu poslal Václava Ročka. Jeho úkol (jak jsem se později dověděl) souvisel se Švermovou.

Bylo totiž rozhodnuto (opět nevím kde a kým), že Švermová bude izolována (zřejmě na základě Šlingovy výpovědi) a že bude vyslýchána zvláštní komisí složenou z vedoucích pracovníků strany. Členy komise byli Václav Kopecký, Gustav Bareš a Bruno Köhler. Roček měl za úkol být tomuto vyšetřování přítomen, aniž by prozradil, že je bezpečnostním orgánem. Již po zatčení Švermové jsem se domníval, že Ročka do této komise prosadil s. Vladimír v předpokladu, že Švermová bude zatčena, aby tak byl o jejím případě lépe informován. Současně se Švermovou byla v oné vile někde mimo Prahu izolována i její dcera.

Komunistické strany Československa. Köhlerova žena Milča byla sekretářkou K. Gottwalda, Köhler se s ní rozvedl a znovu se oženil s pracovnící Ústředního sekretariátu KSČ.

Jak vím od Ročka, pracovala výše uvedená komise se Švermovou tak, že měla k dispozici celý Šlingův protokol a bod za bodem ho se Švermovou probírala a činila ji zodpovědnou za Šlingovu nepřátelskou činnost.

Švermová přiznávala určitou neostražitost ze své strany vůči Šlingovi, ale jiná obvinění odmítala. Nevím přesně, z čeho ji ještě komise vinila, ale vycházela zásadně ze Šlingova protokolu. Práce komise neměla ten výsledek, že by Švermová jakoukoliv vědomost o Šlingově nepřátelské činnosti přiznala. Jak vím od Ročka, přiznávala své styky s ním, přiznávala i to, že ho prosazovala, ovšem říkala, že proto, že ho pokládala za iniciativního a schopného funkcionáře, kterého je třeba jen v jeho někdy přílišné iniciativě trochu omezovat.

V té době my jsme již byli v Kolodějích. Po skončení práce komise, která vyšetřovala Švermovou, byl svolán Ústřední výbor KSČ, na který byla ze své izolace přivezena i Švermová. Na ÚV rozebíral v rozsáhlém referátě Václav Kopecký činnost Švermové v souvislosti se Šlingem, na základě šetření, které komise prováděla a na základě výpovědi Šlinga. Švermová vystoupila se sebekritikou, ale ani tam nepřiznala více než neostražitost vůči Šlingovi.⁴⁵

⁴⁵Po zatčení vedoucích komunistických funkcionářů v lednu a únoru 1951 ustavilo předsednictvo ÚV KSČ komisi, která měla vyšetřit činnost „nepřátelské skupiny“ Šling a spol. Jménem komise (V. Kopecký, B. Köhler, G. Bareš) přednesl její zprávu na zasedání ÚV KSČ 21. - 24. února 1951 Kopecký. Jeho referát, kterému se dostalo značné publicity, se nazýval: „Zpráva vyšetřující komise předsednictva ÚV KSČ k případu O. Šlinga, M. Švermové a druhých zločinných škůdců a spiklenců“. Obsahoval obvinění postavená na polopravdách a nepravdách, z nichž mnohé dosahovaly úrovně urážlivých a nedůstojných pomluv a vyfantazírovaných kombinací. Kopecký líčil Šlinga v nejhroznějších barvách, jako špiona, „surovce, cynika, zločince a vraha“, který „...se jeví jako zločinný netvor, surový zvrhlík, jako kriminální dobrodruh“, jako vedoucího protistátního spiknutí s cílem odstranit Slánského, zavraždit Gottwalda a provést změny ve vedení strany a státu. (G. Bareš později poukazyval, že Kopecký přednesl vlastní referát, který on slyšel poprvé až na schůzi ÚV KSČ.) Štefan Bašťovanský, tajemník ÚV KS Slovenska, přednesl zprávu o případu V. Clementise a slovenských buržoazních nacionalistů

Výsledkem jednání tehdejšího ÚV bylo zbavení Švermové všech funkcí a její vyloučení ze strany.

Při odchodu ze zasedání byla Švermová tehdejším velitelem StB Horou zatčena a převezena do Ruzyně, odkud jsem ji ještě týž den vyzvedl a převezl do Koloděj. Když jsem byl z Koloděj do Prahy volán, nevěděl jsem ještě, že jedu pro Švermovou. To jsem se dověděl až na ministerstvu od ministra.

Švermová po svém převezení do Koloděj byla umístěna právě v tak špatné cele jako ostatní vyšetřovaní. Myslím, že její cela byla ještě o něco horší, protože to byla jedna ze sklepních cel. Celu pro ni vybíral s. Vladimír, který do Koloděj přijel, aby dal linii pro výslech Švermové.

Výslech Švermové prováděl v Kolodějích Roček, ale jen se stejným výsledkem jako komise, která pracovala se Švermovou předtím. Švermová byla tehdy také ve špatném duševním stavu, následkem posledních událostí jí se dotýkajících i následkem převezení do Koloděj, kde, jak jsem již dříve psal, byly skoro středověké ubytovací podmínky pro vyšetřované. Ani po převezení do Ruzyně spolu s ostatními vyšetřovanými neměl její výslech předpokládaný výsledek. Švermová tvrdila stále totéž co při vyšetřování před komisí a v sebekritice na ÚV.

Zde chci upozornit na to, že před zatčením, a tedy již i při vyšetřování, byla Švermová seznámena se všemi materiály, které proti ní byly. Seznámila ji s nimi vyšetřující komise, která jí je všechny předkládala. Skládaly se ostatně jen ze Šlingových výpovědí. Ale pro postup při výslechu to svůj význam mělo, protože Švermovou nebylo třeba znovu z něčeho obviňovat, nýbrž nyní jen působit na to, aby přiznala, co jí již dříve bylo předloženo, a případně

(„Odhalení špionážní záškodnické činnosti V. Clementise a o frakční protistranické skupině buržoazních nacionalistů KSS“). Členové Ústředního výboru oba referáty schválili a vyloučili Šlinga, Švermovou, Husáka, Clementise, Novomeského, Šmidkeho a řadu dalších z ÚV KSČ a z komunistické strany vůbec.

to doplnila novým svým doznáním, které se tehdy od Švermové také očekávalo.

Ještě chci dodat, že současně se Švermovou byl zatčen její zeť Bedřich Kopold a její dcera s dětmi byla izolována v chatě ve Hvozdech, kde byla dva roky.

V této souvislosti chci také upozornit na jednu okolnost, která při argumentaci používané při vyšetřování hrála také svou úlohu. A to je uveřejňování zpráv o zatčených a jejich případech v tisku. Také po zatčení Švermové, právě tak jako u Lomského, Landy, Dubové a jiných, bylo v tisku psáno, že tito nepřátelé byli odhaleni a to, z čeho vlastně byli teprve podezříváni nebo obviňováni, již uváděno jako zjištěná fakta. Kdo dal k tomu popud, nevím.

Ale již jsem psal, že bylo při výslechu bývalých politických pracovníků používáno argumentu, že strana nemůže ustoupit, když již vše veřejně odhalila. A toto uveřejňování v tisku k používání takových argumentů dávalo možnost.

Švermová byla vyslýchána Ročkem také dlouhodobě, i když jí bylo povoleno při výslechu sedět. I tak byla, jak v Kolodějích, tak i v Ruzyni, ve velmi špatném duševním stavu. Z počátku stále jen plakala a prohlašovala, že nic z toho, co se děje, nechápe.

Když její výslech neměl žádoucí výsledek, s. Vladimír nám stále vytýkal, že to se Švermovou neumíme, že se necháváme ovlivňovat jejími slzami (informovali jsme ho o jejím chování při výslechu), že jsme na ni příliš měkcí, a že je třeba na Švermovou pořádně „nažimat“, aby začala vypovídat. Bylo rozhodnuto, že jednu sobotu ji půjdu vyslýchat já a Košťál, a s. Vladimír nám kategoricky říkal, že do večera chce mít výsledek, který mu máme přivést do jeho bytu.

Plán tohoto náporu na Švermovou byl v zásadě jednoduchý. Přivést Švermovou, která již tak byla ve značně zbědovaném stavu, do takového duševního i nervového rozpoložení, že by přiznala obvinění nanášená Šlingem. (Tehdy již šlo i o to, že spiknutí bylo namířeno proti Slánskému, jak Šling v Kolodějích vypověděl.)

K tomu, aby Švermová byla do takového stavu přivedena, mělo být použito psychologického působení na ni. Nejdříve jí ukázat, že si jí nijak nevážíme, že je „bled“, a potom působit na její lepší stránku a ukázat jí, že je to pro ni jediné východisko, jestliže to, z čeho je obviňována, přizná. Plán narýsoval s. Vladimír, a já a Košťál jsme ho měli provádět. Mimo to jí mělo být námi také řečeno, že svým postojem k vyšetřování dále dokazuje, že je nepřítelem, protože se nechce přiznat k tomu, co již bylo odhaleno a nechce pomoci v odhalování dalších věcí.

Tak jsme s Košťálem přistoupili k výslechu Švermové sami, bez jejího stálého orgána Ročka. Tento výslech popíši podrobněji, protože je jednou z ukázek, jak bylo z vyšetřovaných „mámeno“ doznání, které potom bylo jako protokol předkládáno na místa, která na jeho základě činila rozhodnutí.

Když nám byla Švermová přivedena, začali jsme s výslechem podle plánu. Výslech byl v podstatě „deptáním“ Švermové, která byla námi ponižována a urážena, naráženo bylo na její poměr se Šlingem atd. Švermová jen naříkala a říkala: „To není možné, to není možné.“ Při tom jsme jí nedali ani chvíli oddechu. Ve vedení tohoto „výslechu“ jsme se střídali, chvíli jsem mluvil já a chvíli Košťál, tak že /takže/ jsme na sebe navazovali. Na Švermovou to působilo opravdu velmi deprimujícím dojmem. Když jsme toto prováděli se Švermovou skoro dvě hodiny, přistoupili jsme k druhému bodu našeho plánu, tj. k použití argumentace, která by ji přinutila k doznání.

Zde jsme opět oba střídavě používali argumentů, že se staví do nepřátelské pozice i zde při vyšetřování, protože bojuje proti rozhodnutí strany. Strana, že již veřejně odhalila její pravou tvář, a ona že se stále proti tomu staví. Že však jí to není nic platné, že stejně musí povolit za každou cenu, protože strana k vůli /kvůli/ ní neustoupí od toho, co již jednou veřejně oznámila. Švermová opět při této argumentaci naříkala a říkala: „Ježíšmarjá, ježíšmarjá“. Chvillemi se

chytila za krk a za hlavu, těžce dýchala a obracela oči v sloup. V některém okamžiku jsem myslel, že omdlí.

Nechci tím naprosto omlouvat nijak sebe, ale větší část tohoto výsledku vedl Košťál, který ho rád používal a sám sebe prohlašoval za mistra v tomto způsobu výsledku. Zmiňuji se o tom proto, že když již nic nemělo výsledek, použil Košťál svého nejsilnějšího argumentu. Já jsem mu přirozeně účinně pomáhal a doplňoval ho.

Říkal Švermové (a opakuji, že já jsem mu pomáhal), že svým postojem vlastně slouží západním imperialistům, kteří budou mít radost z toho, že Švermová nepřiznává to, co již odhalila strana, a využijí toho ke své propagandě proti ČSR. A to že si vlastně Švermová přeje, a i když se tváří ztrápeně, že v duchu má radost, že alespoň takto může ještě stranu poškodit a posloužit nepřátelskému západu. Dále ještě to rozváděl na službu válce, pomáhání vraždění dětí atd. Švermová při tom již jen skoro hystericky opakovala: „Ne, ne“. Nakonec na otázku, jestliže opravdu nechce západním imperialistům sloužit, že můžeme začít psát, řekla Švermová ano, a začali jsme psát protokol. Švermová ovšem jen velmi všeobecně mluvila o tom, že je účastníkem připravovaného spiknutí a potvrzovala zhruba některá obvinění. Ani sama mnoho nemluvila, jen přikyvovala na to, co jsme řekli my, a potom tento protokol podepsala.

Protokol jsme odnesli s. Vladimírovi, který byl sice spokojen, ale říkal, že je to jen začátek a že je nutno pokračovat, protože Švermová musí svou výpověď ještě prohloubit a rozšířit, protože měla vyšší funkci než Šling, a proto toho také musí víc vědět.

S. Vladimíra jsme informovali také o tom, jakým způsobem byl tento výsledek prováděn. Je přirozené, že jsme nemohli mluvit o každém slově, které bylo při výsledku proneseno, ale v zásadě jsme informovali tak, jak výsledek probíhal. To, že nebylo možno informovat jak s. poradce, tak i ministra o všech detailech probíhajícího výsledku, platí i pro všechny ostatní informace, které jsme podávali. Platí ovšem také to, že zásadní okolnosti, za jakých

výslech probíhal, a za jakých okolností bylo dosaženo některých doznání, jsme vždy uváděli. Švermová zakrátko svoje „doznání“ odvolala a říkala, že není možné, aby si vzala na svědomí takovou nepravdu, jako je ta, která s ní byla napsána. Ovšem z jejího „doznání“ se vycházelo dále. Postupem doby Švermová potom přistoupila na některé jiné věci, které byly potom obsahem jejího svědeckého i konečného protokolu.

Případem Švermové jsem se zabýval více podrobně, protože jsem považoval za správné jednou tento případ objasnit, jak skutečně byl, a dále proto, že řada jiných politických případů vyšetřovaných v Ruzyni byla vyšetřována podobným způsobem. Již jsem také napsal, že podobných argumentů jako u Švermové bylo používáno i u více lidí. Tak u politických tajemníků, kteří nepodlehli ani usvědčování ve formě konfrontací se Šlingem, u Smrkovského, Pavla, Novomeského a řady dalších. Je pravda, že u některých neměl tento způsob žádoucí výsledek. Ale je také pravda, že u řady případů žádaného výsledku bylo dosaženo, byl napsán protokol, který byl předáván jako zcela normálně psaný, bez jakéhokoliv nátlaku.

Dále tento způsob vedl u některých vyšetřovaných, jako u Lomského, až k přeháněnému sebeobviňování a vymýšlení si věcí na sebe jen proto, aby nebyl podezříván, že svým zapíráním diskredituje stranu a dává západním imperialistům prostředky k propagandě proti ČSR. Tak vím, že tímto způsobem se choval Lomský, Nový, Novomeský, v pozdější době Hájek, Goldstücker a i někteří odsouzení z vedení protistátního centra vedeného Slánským, o kterých budu ještě psát.

Tímto způsobem je možno vysvětlit i chování některých obviněných při soudním přelíčení, kterým před tím, než byli k soudu předáni, bylo rovněž říkáno, že je nutno, aby dobře vystoupili, přiznávali všechna obvinění, protože jinak by se jejich chování vykládalo jako provokace a služba nepřátelskému západu, který by měl radost z toho, že obvinění u soudu předkládaná obvinění nepřiznávají, a rovněž by toho proti ČSR využíval. Přirozeně, že

těchto argumentů bylo opět používáno jen u bývalých politických činitelů, hlavně komunistů. U jiných jich používáno nebylo, protože by stejně jejich použití nemělo výsledků.

Používání této argumentace jsem již hodnotil. Považuji je za stejně nebo ještě více nebezpečné než používání fyzického násilí, protože na některé vyšetřované použití tohoto argumentu působilo daleko více. Dále je to důkazem toho, že jestliže bylo nutno při vyšetřování takových argumentů používat, že nebylo dostatek jiného materiálu k usvědčení, a že vyšetřování samo nebylo přesvědčeno o vině takových vyšetřovaných a spoléhalo na jejich poctivost. Také jsem o tom několikrát s Košťálem hovořil a takto jsme to hodnotili. Sám Košťál, když šel pomáhat „zlomit“ některého z vyšetřovaných, když jsme před jeho odchodem mluvili o možnostech výslechu, často říkal: „Neboj se, ten to přizná, to je poctivý člověk a má dobrý poměr ke straně.“

Prosím, aby zde opět nevznikl dojem, že se vymlouvám příliš na Košťála. Ale my jsme opravdu byli spolu ve velmi dobrém poměru, nic jsme jeden bez druhého nedělali, a pokud jde o pracovní problematiku, neměli jsme mezi sebou tajnosti. Rovněž i naše soukromé styky byly velmi přátelské. Takže jestliže často o Košťálovi píšete, je to proto, že jsme tehdy opravdu vše dělali společně a mezi sebou otevřeně hovořili. Tento náš poměr trval stále, až na krátkou epizodu soukromého charakteru, která tento poměr na čas poněkud zkalila, ale nikoliv do té míry, abychom pracovní problémy stále neřešili společně. Proto prosím, aby to jako vymlouvání nebylo chápáno, je to jen opravdu líčení skutečnosti, jaká byla.

Nemohu přirozeně popsat všechny nesprávné argumenty, kterých bylo používáno, aby vyšetřování byli přinuceni k doznání toho, co od nich vyšetřování očekávalo. Pochopitelně každý z vyšetřovacích orgánů měl svůj vlastní způsob a já jsem u všech výsledků nebyl. Ale i když jsem chodil k výsledkům prováděným Kohoutkem, který měl při výsledcích pokud jde o výsledky největší úspěchy, nevím dodnes, jak jich dociloval. Kohoutek o tom nikdy nemluvil, a když jsem já

nebo Košťál k výsledku, který on prováděl, přišli, vyslyšal zcela normálně. Vždycky jsem měl dojem, že před námi i před ostatními tají „tajemství svých úspěchů“. Ani vyšetřovaní si, pokud se pamatují, nikdy nestěžovali na to, jakým způsobem byli Kohoutkem vyslyšáni. Ale faktem je, že Kohoutek vždy nebo skoro vždy dosáhl toho, co chtěl, nebo toho, co mu bylo řečeno, že má udělat. Nikdy jsem ovšem ani já, ani Košťál a i další, jako Musil nebo Brůha, neměli ke Kohoutkovým výsledkům přílišnou důvěru, ale přes to jsme ho nechávali pracovat. SS. poradci naproti tomu, i s. Vladimír i s. Galkin a později s. Jesikov a s. Alexej, si jeho práce velmi vážili a vysoko ji cenili. To bylo také hlavní příčinou toho, proč Kohoutek jako příslušník staré policie mohl pracovat na důležitých politických případech.

K uzavření toho, co jsem o používání nesprávné argumentace při výsleších napsal, chci dodat, že v protokolech toto vidět nebylo, že otázky, které byly do protokolů psány, byly formulovány a protokoly psány teprve potom, když se vyšetřovaný „zlomil“. Proto ti, kteří dostávali tyto protokoly do rukou, nemohli vidět, jakým způsobem došlo k tomu, že vyšetřovaný vypovídal tak, jak bylo uvedeno v protokolu. Mimo ovšem ss. poradců, kteří informováni byli a kteří k některým případům tuto linii přímo dávali. Je ovšem třeba také říci, že u některých případů bylo takové argumentace použito, aniž by před tím ss. poradci k tomu dali pokyn, protože jestliže tento pokyn byl dán v jiných případech, považovalo se to za linii, které je možno se držet. Opakuji, že i tento způsob byl formou, jak byli zodpovědní činitelé na základě vyšetřování klamáni, protože neznali z pouhých protokolů, jak došlo k výpovědím, a myslím, že je nikdo neinformoval, protože protokoly byly často posílány jen poslem, bez jakéhokoliv komentáře.

Tak za takovýchto podmínek těmito způsoby bylo pokračováno dále ve vyšetřování případu Šlinga. Důvěra vedoucích míst k tomu, že vyšetřování je vedeno správně, musela být upevněna tím, že někteří z vyšetřovaných Šlingovu výpověď potvrzovali, a naproti tomu museli mít dojem, že někteří, kteří ji nepotvrzují, jsou

„zatvrzelí nepřátelé“. Bylo to pochopitelné, protože např. Lomský, který již v linii Šlinga vypovídal, vypovídal přirozeně i o Švermové, Landovi, Fuchsovi, Dubové a jiných právě tak jako Šling, a hodnotil své styky s nimi jako styky nepřátelského charakteru, právě tak jako rozhovory, které s nimi měl. A nebyl to jen Lomský, nýbrž i jiní vyšetřovaní, jako bývalý generál Novák, Löbl, Nový, zčásti i Clementis a Reicin a ještě snad někteří další, kteří Šlingovu výpověď potvrzovali, takže na vedoucích místech bylo již dosti materiálu, podle něhož mohlo být usuzováno, že vyšetřování jde správným směrem, a že je správně vedeno. Ve skutečnosti ovšem bylo vyšetřování zaměřeno jen na potvrzení Šlingovy výpovědi a o způsobech, jakými toho bylo docíleno, jsem již psal. S. Vladimír i s. Galkin však věděli právě tak jako my, jak situace vypadá. Věděl to i ministr Kopřiva, ovšem ne již tak přesně jako ss. poradci, kteří se o vyšetřování zajímali daleko více než ministr a kteří přímo vytvářeli plány výslechu a kteří se od nás dávali daleko podrobněji informovat.

V této souvislosti chci se ještě zmínit o psaní zpráv (svodek), které byly denně psány. Svodky měly za úkol stručně popsat výsledek výslechu jednotlivých případů. Šly třikrát ministroví a k překladu. S. Vladimír mně jednou vytýkal, že svodky nelze psát tak, jak je píši. A ukazoval mně, že jsem do svodky napsal (nevím již přesně, o koho šlo, ale myslím, že o někoho z bezpečnostní skupiny), že se vyšetřovaný přiznal k nějakému činu teprve po dlouhodobém, nepřetržitém výslechu.

S. Vladimír říkal, že tak nelze psát, že to nikoho z těch, kteří svodky čtou, nezajímá, že oni ani nemají čas číst dlouhé zprávy, a že je třeba napsat jen výsledek, nikoliv, jak se k němu došlo.

Zdůvodňoval to dále tím, že soudruzi, kteří svodky čtou, mají ještě jiné, daleko důležitější úkoly než je námi vyšetřovaný případ, a že my bychom je zatěžovali takovým způsobem. Pro budoucno že máme psát jen, doznal to a to. Rovněž že není nutno psát do svodek o těch případech, kde žádného výsledku nebylo dosaženo, což jsem

dříve také psal. Dále žádal s. Vladimír, abychom svodky dali dříve k překladu, než je pošleme ministrovi, aby nám ss. poradci mohli poradit, jak máme některé věci psát, protože oni mají více zkušeností než my, jak se píše zprávy vedoucím činitelům. To, co je třeba ke svodkám dodat, že učiní on sám (s. Vladimír), který o případu informuje i s. Gottwalda.

Toto bylo někdy krátce po našem návratu z Koloděj do Ruzyně a tento rozhovor se odbyval rovněž v Ruzyni při jedné z návštěv s. Vladimíra v mé kanceláři.

Ke zprávám ještě je nutno dodat, že po našem návratu z Koloděj je dostával také velitel StB Hora až do doby, kdy se vyšetřování začalo obracet proti Slánskému. Hora také se jezdil osobně do Ruzyně o případu informovat. Ovšem on nebyl informován nijak podrobně a jeho informování z naší strany bylo více formální a stručné.

Svodky, které jsme psali, neobsahovaly samozřejmě jen zprávy o případu Šlinga a spol. Byly v nich obsaženy i zprávy o ostatních případech, které v té době byly vyšetřovány, a které přímo se Šlingem nesouvisely.

Nyní jsem si ještě vzpomněl, že k metodám vyšetřování mohu dodat to, že po zatčení manželů Patzakových, které bylo provedeno na základě nálezu Šlingova dopisu Voskovi a hlavně proto, aby jich mohlo být použito jako svědků proti Šlingovi, bylo s Patzakem, kterého vyslyšel Roček, rovněž zacházeno hrubě. Byl vyslyšán bez možnosti si sednout (ani na cele). V době, kterou ke spánku měl, byl probouzen, byl dáván do temnice a při výslechu s ním bylo cloumáno a byl i fackován. Patzak potom přiznal o dopisu Voskovi, který psal Šling, to, co o něm Šling vypovídal, i to, co dále vypovídal Šling o svém i Patzakově spojení s Bělinou, a vůbec činnosti v Anglii.⁴⁶

⁴⁶Václav Patzak a jeho žena Alena patřili k levicově orientovaným sociálním demokratům. Patzak pracoval na ministerstvu informací a netěšil se přízni ministra

To, jak probíhalo další vyšetřování Šlingova případu, a jak docházelo stále ještě na základě jeho výpovědi potvrzené již i některými jinými vyšetřovanými k dalším zatčením, jsem již popsal. Tak došlo i k zatčení Smrkovského, Ivana Holého a ještě jiných. Nebudu opakovat, co jsem již o tomto dalším průběhu vyšetřování Šlinga samého, jeho společníků i skupin okolo něho napsal v jiném líčení. To odpovídá skutečnosti. Jen snad je možno ještě dodat k tomu místu, kde jsem v předešlém líčení psal o tom, že mnou a Košťálem byly v tomto období vypracovány souhrnné zprávy o stavu vyšetřování celého případu, že rovněž z těchto zpráv nebylo vidět, jakým způsobem bylo celé vyšetřování tohoto případu vedeno, a že i v nich byly již popsanými metodami získané výpovědi stavěny jako fakta.

Jinak se oproti minulému líčení nic nemění. S. Vladimír se stále zajímal velmi intenzivně o vyšetřování, i když již v té době zde měl svého zástupce s. Borise Jesikova, který přijel do ČSR v době, kdy jsme byli v Kolodějích, a který nyní častěji než s. Vladimír do Ruzyně jezdil. Pomalu, když byl podrobněji s celým případem seznámen, se ujal vedení vyšetřování místo s. Vladimíra on, i když

Kopeckého. Patzaková působila v několika společenských organizacích a zúčastňovala se mezinárodních konferencí. Za války pobývali v londýnském exilu, kde se seznámili s O. Šlingem. V souvislosti s jeho případem byli zatčeni a ve vazbě trpěli téměř pět let. Předseda Nejvyššího soudu navrhl komunistickému vedení 12. 4. 1954, aby generální prokurátor „žalobu proti obviněným vzal zpět“. Uváděl dva důvody: „...nemůže být zájem, aby V. Patzak jako starý funkcionář dělnického hnutí zemřel ve vězení... aby mu právě proto, že se stav každou hodinu horší, byla umožněna ihned rozmluva s jeho bratrem a manželkou, aby mohl zařadit rodinné záležitosti.“ A druhý důvod: „Žaloba je vypracována na tak vetších skutkových základech, že není možné dojit k právním záměrům v ní obsaženým a nelze proto očekávat odsuzující rozsudek.“ Konečně ještě jeden důvod: S V. Patzákem nemůže být pro jeho chorobu soudní líčení provedeno. („Obviněnému Patzakovi hrozí smrt.“) Za pět dní vedení KSČ návrh schválilo. Alena Patzaková nicméně byla odsouzena. V roce 1956, když se Z. Fierlinger dotazoval J. Urválka, tehdy předsedy Nejvyššího soudu, na důvody pro rozsudek, obdržel odpověď: „Patzaková vůbec neměla nic, ale odsouzena byla, aby se neřeklo. /Zřejmě, že tak dlouho byla ve vězení bezdůvodně. / Věc Patzaka zařizoval Škoda.“

s. Vladimír se stále nechával informovat a stále radil. Tak to probíhalo až do doby, kdy ve vyšetřování se začaly objevovat materiály ukazující na Slánského.

Někdy v té době byl s. Vladimír z ČSR odvolán a místo něho řídil práci všech poradců až do příjezdu s. Alexeje s. Jesikova.⁴⁷ S. Vladimír byl ovšem ještě informován o tom, že se proti Slánskému materiály objevují, a v té souvislosti i proti jiným, jako proti Geminderovi, Frankovi, Taussigové. Já jsem přirozeně o jeho odvolání a odjezdu z ČSR nic nevěděl, protože jsem byl tehdy více ve styku se s. Jesikovem, ale jednou mne zavolał s. Vladimír do své kanceláře na ministerstvo. Byl v kanceláři sám a byl oproti dřívějšímu, kdy byl velmi sebevědomý, skoro až agresivní, ve velmi skleslé náladě.

Vyptával se mne, jak pokračuje vyšetřování, ale pokyny mně již žádné nedával. O objevujících se materiálech na Slánského a ostatní byl zřejmě informován od s. Jesikova. Potom mně řekl, že od nás odjíždí, abychom se ve všem, v čem jsme se dříve obraceli na něho, obraceli na s. Jesikova, který je o všem informován a který nás nyní bude usměrňovat. Taky hovořil o s. Galkinovi, abychom mu všechno jako dříve o výsledcích sdělovali, že on nám vždy dobře poradí, protože má správnou linii a zná i jiné souvislosti, které my neznáme. Když jsem se s ním rozloučil a odcházel jsem, překvapil mne poznámkou, která mně přesně utkvěla v paměti, a o které jsem ihned po svém příjezdu do Ruzyně mluvil s Košťálem a rozebírali jsme ji.

⁴⁷Sovětský poradce Vladimír Bojarský odešel z Československa v červenci 1951. Při jednání o obvinění Slánského a Gemindera, kterého se právě v červenci 1951 zúčastnil v Kremle místo původně pozvaného Klementa Gottwalda Alexej Čepička, kritizoval Stalin činnost vedoucího sovětských poradců. Vytýkal mu nezodpovědnost, že obvinění Slánského opírá o výpovědi vězňených zločinců (šlo o funkcionáře zatčené na počátku roku 1951). Rozhodl Bojarského odvolat a sdělil to v dopise Gottwaldovi. Ten požádal o vyslání nástupce, kterého Stalin už předem slíbil. Alexej Besčasnov nastoupil na podzim (zřejmě v říjnu 1952). Po dobu nepřítomnosti vedoucího poradců převzal roli Boris Jesikov, během jehož působení zesílila antisemitská linie v přípravě procesu se Slánským a spol.

S. Vladimír mně totiž řekl: „Pozor, Doubku, aby se neublížilo nevinnému člověku. To by byla nenapravitelná škoda.“ Ani nečekal na mou odpověď a odešel z kanceláře jinými dveřmi, než u kterých jsem stál já.

Tato poznámka s. Vladimíra mě překvapila proto, že jsem věděl, že právě on prosazoval již od zatčení Šlinga bezohledné zatýkání všech lidí, o kterých Šling mluvil, i když věděl, za jakých okolností byly jeho výpovědi získány. Jak již jsem řekl, ihned po svém příjezdu do Ruzyně jsem to řekl Košťálovi, a ten byl stejně udiven jako já. Když jsme rozebírali odjezd s. Vladimíra a jeho poznámku, došli jsme k závěru, který možná, že nebyl správný, ale jiné vysvětlení jsme nemohli najít. Že totiž s. Vladimír byl z CSR odvolán proto, že případ vyšetřování Šlinga vedl nesprávným směrem, jak se teď na materiálech objevujících se proti Slánskému ukazuje. (Materiálům proti Slánskému jsme věřili, alespoň v té době, a považovali je za správné.) Dále, že to byl on, kdo ze Šlinga dostal při výslechu výpověď, že spiknutí bylo namířeno proti Slánskému.

O poznámce, kterou ke mně s. Vladimír učinil, jsme soudili, že s. Vladimír se nemůže smířit s porážkou své teorie o spiknutí proti Slánskému. Z toho vyplývalo, že oním „nevinným“ člověkem myslel buď Slánského, nebo spíše Taussigovou, se kterou byl v úzkých stycích. Ale to byly jen naše, ničím jiným než domněnkami, potvrzené dohady.

Z ostatních soudruhů poradců, kteří zde zůstali, nám nikdo později skutečnou příčinu odjezdu s. Vladimíra neřekl a my jsme s nimi také o jeho poznámce nemluvili.

Tak se fakticky ujal řízení vyšetřování případu Šlinga s. Boris Jesikov. To již bylo v době, kdy nastával pomalý obrat ve vyšetřování v souvislosti s objevujícími se materiály proti Slánskému. Z čeho tyto materiály sestávaly, a jak byly získány, i jak s nimi bylo naloženo, již jsem v minulém líčení také popsál a myslím, že není nutno se tím zabývat podrobně na tomto místě znovu, protože

předešlé líčení tohoto obratu, vlastně jeho vzniku, odpovídá skutečnosti.

S. Boris se vyšetřování skutečně věnoval velmi intenzivně. Byl rovněž velmi energický, rychle rozhodoval a byl přesto, že přijel později, s případem velmi dobře obeznámen. Ovšem za jeho vedení již nebylo používáno hrubého fyzického násilí, prostě se o tom vůbec nehovořilo a nikdo k takovému počínání žádný pokyn nedával. Také však trval s. Boris na dlouhodobých a úporných výsleších, o kterých tvrdil, právě tak jako jeho předchůdci, že jedině mohou mít úspěch. Výpovědi Šlingově, že spiknutí bylo namířeno proti Slánskému, se jen smál. (V Kolodějích byl přítomen, když to Šling řekl.) Říkal, že nás Šling vodí tam, kam chce, ale že s tím se ještě rozebereme, nyní že je nutno vyjasnit otázku Slánského. Rovněž s. Boris při každém rozboru případu vytvářel další teorie, které určovaly postup dalšího vyšetřování. Nyní se ovšem nezaměřovaly tak na Šlinga přímo, jako více na Slánského. S. Boris byl také iniciátorem zpráv o případu, které jsem spolu s Košťálem psal, naší návštěvy u ministra na jeho dovolené a všech akcí týkajících se vyšetřování zaměřeného proti Slánskému. V rozhodování o osobách a v posuzování výpovědí byl však poněkud střízlivější než s. Vladimír. (Až na Vondráčka, jehož výpovědi slepě věřil.)⁴⁸ U ministra až do příjezdu s. Alexeje zaujal místo s. Vladimíra a měl na ministra stejný vliv jako on.

⁴⁸Josef Vondráček byl zatčen jako agent nacistické zpravodajské služby. Českoslovenští zpravodajci a vyšetřovatelé ho používali k provokacím, k získávání „svědectví“ o nejrůznějších trestných činech a výpovědi k nejrůznějším osobám. Nejdříve ho použil Š. Plaček k ostranění vedoucího zpravodajského úseku generála Josefa Bartíka, později Vondráčka vyslýchala zejména tzv. náhodská skupina vyšetřovatelů (B. Smola a další), kteří se specializovali na výslechy příslušníků nacistické policie, zpravodajských služeb a jejich agentů. Vondráček vypovídal ke všemu a všechno, co a jak od něho požadovali. Vypracoval několik „studií“ o sítích nepřátelských agentur v ČSR, mimo jiné o působení sionistické agentury a o jejich spolupracovnících. Měl schopnost poznat přání svých vyšetřovatelů a vycházel jim vstříc. Vymýšlel si konstrukce špionážních vazeb a seznamy špionů. Mezi vyšetřovateli a také mezi poradci existovaly rozporné názory o pravdivosti a důvěryhodnosti Vondráčkových „svědectví“. Jeho vyšetřovatelé a někteří poradci

Nyní již také opět ministr se začal více zajímat o vyšetřování, když v něm nastal postupný obrat proti Slánskému.

Již v minulém líčení jsem popisoval, že na poradách u ss. poradců byl častokráte celý případ rozebírán a hledány možnosti, jak se dostat s vyšetřováním kupředu. Jednou z tehdy nejvíce probíraných teorií byla ta, o židovském buržoazním nacionalismu. Tato linie se objevovala v některých výpovědích a také celá řada, ne-li většina vyšetřovaných byla židovského původu. S. Boris při svém řízení případu se nejvíce upínal na tuto linii, která se i později, skoro jako základ, táhla celým případem Slánského. O tom, jak byly podávány zprávy o průběhu tehdejšího vyšetřování, a jak byl ministr i osobní účastí při výsleších (London) přesvědčován o tom, že nyní nastoupená linie ve vyšetřování případu je konečně správná, jsem již také psal.

Když jsme někdy se s. Borisem a s. Galkinem hovořili o tom, že tedy dřívější linie nebyla správná, a že byla dělána řada chyb při vyšetřování, bylo nám vždy odpovídáno, že se sice nějaké chyby udělaly, že to však v případech tohoto druhu není nic neobvyklého. Nyní že vše jde správně a zcela normálně, jen abychom klidně pokračovali v práci. I když již dříve zatčení nebyli v této době vyslýcháni dlouhodobě, přece se nezměnila argumentace používaná ještě u těch, kteří dosud nechtěli vypovídat podle nově vytvořené situace právě tak, jako nechtěli vypovídat dříve. To se týká hlavně Pavla, Smrkovského, Landy, Poláka a ještě i jiných.

je považovali za pravdivé nebo alespoň použitelné, a ty vyšetřovatele, kteří se zdráhali je používat, obviňovali z úmyslného zatajování a podezírali je z nepřátelských záměrů vést vyšetřování špatným směrem. Vondráčkovy výpovědi sehrály významnou roli při výrobě procesu s tzv. centrem, ve kterém vystupoval jako svědek k sionistické špionážní organizaci. Kromě vymyšlených až fantastických výpovědí sloužil jako tzv. univerzální svědek, kterého používali v několika procesech (mj. svědčil i proti Š. Plačkovi). Instituce, které v letech 1962 – 1963 prověřovaly politické procesy, potvrzovaly, že Vondráčkovy výpovědi odporovaly pravdě, vznikaly z podnětu či na přání vyšetřovatelů u člověka postiženého progresivní paralýzou.

U těch, kteří již dříve na předkládanou jim argumentaci přistoupili, byla opět situace komplikovanější o to, že jak již jsem také popisoval, bylo nutno je „přeorientovat“ na to, že vlastně spiknutí, jehož účastníky již se cítili, nebylo namířeno proti Slánskému, ale bylo dokonce Slánským řízeno.

To se týkalo i Šlinga samého. A zde bylo opět použito metod, které nebyly správné a nemohly posloužit objektivnímu posouzení celé věci.

O způsobu, jakým bylo prováděno přeorientování vyšetřovaných na novou linii, jsem již také psal. Dělal se to formou rozhovorů s nimi, v nichž byli vedeni k tomu, aby změnili své doznání v tom smyslu, že Slánský spiknutí vedl. I když se přímo neříkalo, že Slánský vedl spiknutí, bylo naznačováno, že o Slánském je možno hovořit, a to již přirozeně muselo stačit k tomu, aby se o Slánském mluvilo jako o vedoucím spiknutí, protože on měl ze všech nejvyšší funkci, která ho k této úloze předurčovala. Tyto rozhovory se prováděly jen u těch vyšetřovaných, kteří již mluvili v linii Šlingově o spiknutí namířeném proti Slánskému. U ostatních se jen výsledk zaměřoval novým směrem. U některých k tomu došlo až po zatčení Slánského. Nemohu již přesně vědět, jak u koho bylo postupováno. Z protokolů to rovněž vidět nebude, protože ty byly v nové linii psány teprve tehdy, když už vyšetřovaný byl „naladěn na novou vlnu“. Ale vyšetřovací orgánové, kteří s nimi tehdy pracovali, to musí každý o svém vyšetřovaném vědět. Naznačení toho, že je možno hovořit o Slánském, nebo po zatčení Slánského již přímý výsledk na něho, způsobil u některých vyšetřovaných i ironický údiv. Tak tomu bylo např. u Poláka, Landy, Smrkovského a hlavně Pavla. U těch, kteří již o spiknutí vypovídali, to již šlo hladčeji. Mnozí z nich jako Reicin, Clementis, Lomský a i Šling se toho chopili ochotně, protože zde byla pro ně možnost odvolávat se na Slánského, o kterém na počátku všichni říkali jen to, že o všem, co dělali, informovali, že Slánský o nich věděl vše atd. I tyto materiály spolu s těmi, které již byly od Vondráčka, Löbla, Londona, Švába i jiných, však jen potvrdzovaly, že se Slánským něco v pořádku není. Zodpovědní činitelé

museli být přirozeně informováni o tom, že zde nastal obrat ve vyšetřování. Ale nevím, jestli byli informováni o tom, jakým způsobem byl tento obrat způsoben např. u Šlinga nebo některých jiných. S. Boris, s. Galkin ovšem věděli přesně o všem, protože k výsledkům při onom obratu dávali sami linii. Ministra tehdy informovali více oni sami než já. My jsme mu posílali opět jen zprávy a protokoly, z nich celý postup vidět nebylo. Rozhovory o obratu s vyšetřovanými prováděl většinou Košťál, ale také já.

Kdo s kým takový rozhovor provede, určovali ss. poradci. Košťál byl k tomuto účelu používán více proto, že o něm bylo známo, že tento způsob lépe ovládá, a on sám to o sobě tvrdil také. Proto se nevymlouvám na to, že bych oněch rozhovorů provedl méně. I když jsem všechny neprováděl, většinu jsem byl přítomen.

Ještě pro upřesnění k podávání informací chci dodat, že již jsem také psal o tom, že s jednou napsanou zprávou a některými protokoly jsme jeli za ministrem na jeho dovolenou. Jeli jsme ss. Boris, Galkin, já a Košťál. Přirozeně, že jsme tehdy neinformovali ministra o tom, jakým způsobem jsme prováděli rozhovory, protože tehdy ještě ani prováděny nebyly, ale jak jsme již o tom mluvili dříve v Praze, jeli jsme tam s úmyslem získat od ministra nebo jeho prostřednictvím od vyšších míst souhlas k přímému vyšetřování na Slánského. K tomu byla tedy přirozeně zaměřena naše informace. Toto se nám v podstatě podařilo, i když ne v plné míře, jak jsem to již v minulém líčení popisoval. Myslím, že mimo takové oficiální porady, která se konala skoro celé odpoledne na zahradě u ministra, využil s. Boris k jeho „agitování“ i večere, na které jsme tehdy všichni u ministra zůstali, a ještě rozhovoru po večeri. Ministr dal tehdy souhlas k tomu, aby nebylo bráněno nikomu, aby vypovídal, jak chtěl. Byl ovšem proti

jakémukoliv zaměřování výsledků. Dříve, pokud šlo o Šlinga, byl daleko ochotnější přistupovat na všechny návrhy. Když šlo o Slánského, byl již opatrnější a nedůvěřivější. Přes to však byli ss. poradci s návštěvou u ministra i s jejím výsledkem celkem spokojeni. Výsledek se projevil také v tom, že ministr na den přerušil dovolenou (což si patrně rozmyslel až po našem odjezdu, protože nám nic neřekl) a šel informovat s. Gottwalda. Potom již se pomalu začínalo pracovat na sbírání materiálů proti Slánskému skoro naplno. Další postup již jsem vylíčil v líčení vyšetřování případu Šlinga i Slánského, proto se nebudu opakovat. Potřebné doplňky k tomuto líčení je možno vzít z oněch dvou, kde je to podrobně a v podstatě správně rozepsáno. Zde jen mohu doplnit něco k tehdy psaným protokolům o Slánském, které se ovšem netýkaly jen jeho, alespoň pokud jde o formu. Podobné formulace, které uvedu, se vyskytovaly i pokud šlo o jiné případy.

Toto, co uvedu, se týká hlavně protokolů, které se svými vyšetřovanými psal Kohoutek. Velmi často se v nich objevovala formulace „z toho, co jsem mu řekl, musel vědět“, nebo „tím, co jsem mu řekl, jsem mu dal najevo“ atd. Nebylo to nic konkrétního, jen povšechné formulace. Ani jedna z takových formulací nebyla přesná nebo konkrétní. Vyšetřování „tvrdili“, že dali Slánskému najevo, že jsou nepřáteli. I když tyto protokoly byly posílány normálně jako všechny jiné, přece jen ve zprávách, které byly patrně více čteny, protože byly kratší, takových formulací užíváno nebylo, nýbrž bylo psáno prostě (jak kdysi řekl s. Vladimír), že vyšetřovaný doznal, že informoval Slánského o své nepřátelské činnosti. Nemohu dnes říci konkrétně, ve kterém případě bylo tohoto způsobu použito, ale bylo jich určitě více. Pamatuji se přece jen na Londona, Löbla, později Gemindera.

A o protokolech, týkajících se vůbec celého spiknutí, mohu říci, že i ony byly hodně nekonkrétní. Bylo v nich hodně frází, řečí o tom, jakým je vyšetřovaný nepřítelem a jakou nepřátelskou činnost prováděl, ale v čem to konkrétně spočívalo a příklady takové prováděné nepřátelské činnosti, to již bylo slabší. Protokoly byly

takové proto, že se vycházelo při výslechu z předem vytvářených teorií, vyšetřovaneč ať již z jakéhokoliv důvodu přiznal, že je nepřitelem a že prováděl nepřátelskou činnost, a teprve potom se hledalo, v čem to vlastně bylo. Stávalo se často, že vyšetřovaný hodnotil některý svůj čin jako čin nepřátelský jen proto, že mu bylo řečeno, že to nepřátelským činem bylo, že to tak strana odhalila. On sám to tedy přiznal a hodnotil jako čin nepřátelský, ale při tom při výslechu říkal, že tehdy, když to dělal, to považoval za naprosto správné, a že ještě dnes, kdyby to strana jako škodlivé nebo nepřátelské nehodnotila, že by v tom neviděl nic špatného. To se přirozeně do protokolů nepsalo, tam bylo jen uvedeno např.: „Jako nepřítel jsem provedl to nebo ono.“ S tímto jsme se setkávali často u Šlinga, když byl vyslýchán k akcím, které dělal v Brně. Např. to byly akce „Mládež vede Brno“ a ještě jiné Šlingovy podniky, na které se již nepamatují. S podobným postojem jsme se setkávali i u výslechu Lomského, Fuchse, Švermové a i později, po zatčení Slánského, u některých vyšetřovaných z vedení centra i ze skupin okolo něho.

K přeorientaci vyšetřování na spiknutí vedené Slánským je třeba ještě říci, že podstata toho, co bylo až dosud vyšetřováním „odhaleno“, se neměnila. Spiknutí zůstávalo. Měnila se jen vedoucí postava spiknutí. Jak již jsem řekl, vyšetřování ochotně na tuto teorii přistupovali, protože osoba Slánského pro ně znamenala, že oni nebudou na předním místě, a poskytovala jim omluvu, že některé věci, ze kterých byli obviňováni, dělali na přání generálního tajemníka KSČ. Později jim tyto snahy byly také rozmlouvány, protože se od nich žádalo, aby hovořili tak, že Slánského informovali s vědomím, že jde o nepřitele, který se jen funkcí generálního tajemníka kryl.

Ať již vina Slánského byla jakákoliv, je faktem, že jeho úloha ve spiknutí byla vydedukována již předem, a že jeho vyšetřování probíhalo jen podle této předem určené linie. Faktem také je, že Slánský neřekl nic nového, a že se omezil jen na to, co mu bylo jako obvinění předkládáno.

Již jsem řekl, že první náznaky na to, že Slánský je nepřitelem, vyšly od vyšetřovaných, které vyšetřoval Kohoutek a Smola. Od Kohoutka to byl Löbl a London, u Smoly Vondráček a později Šváb. Jak probíhalo vše s předáním, respektive objevením těchto materiálů, jsem již popsal v minulých líčeních, a rovněž se tím proto nebudu podrobně nyní zabývat. Jak došlo přesně k tomu, že vyšetřovanci Kohoutkovi o Slánském začali mluvit, nevím přesně dodnes.⁴⁹ Kohoutek mně říkal, že s tím přišli sami. U ss. poradců Borise i Galkina byla k materiálům a výsledkům výsledků získaných Kohoutkem vždy velká důvěra. Kohoutka považovali za jednoho z nejlepších vyšetřovacích pracovníků a Kohoutek se mohl ve vyšetřování politických případů, i přes své kádrové závady, držet právě jen proto, že ss. poradci mu důvěřovali a očekávali od něho, že od vyšetřovaných dostane, co je třeba.

O Kohoutkově odvolání z Ruzyně se také několikrát jednalo, ale ss. poradci vždy jeho odvolání zabránili. Pamatuji se, že jednou o tom bylo hovořeno i u náměstka Prchaly /Prchala/, který rovněž

⁴⁹Vladimír Kohoutek přešel do bezpečnosti z protektorátní policie. Patřil k několika málo vyšetřovatelům, kteří již prošli policejní praxí. Doubkovi ani jiným spolupracovníkům se nepodařilo vypátrat příčiny Kohoutkových výsledků ve vyšetřování, které uznávali i poradci. Kromě policejní praxe lze za jednu z hlavních příčin považovat to, že Kohoutkovi přidělovali vyšetřovance, kteří byli vystaveni krutému zacházení a trýznění. Kohoutek používal „jemnější formy násilí“ a v jeho vyšetřovacích metodách zejména převažoval účinný psychologický nátlak, kterým dosahoval u své oběti tzv. psychologického zlomu a pocitu beznadějnosti odporování požadavkům vyšetřovatele. „Zlomu vyšetřovaného“ rovněž dosahoval (a se zlomeným vězněm pracoval) tak, aby v něm spatřoval vyšetřovatele jiného, než byli ti, kteří ho už brutálně vyslýchali. Svými metodami získával nejen požadovaná doznání, ale podněcoval i jejich rozšíření a odhalování dalších viníků na vyšších místech. Poněkud odlišnou cestou postupoval ke stejnému cíli: připravit vyšetřovance pro proces, ve kterém by splnil předepsanou roli. Sovětským poradcům taková praxe (postup) vyhovovala a zamlouvala se jim, přidělovali mu těžké případy a drželi nad ním i z tohoto důvodu ochrannou ruku. V roce 1955 byl Kohoutek zatčen a o rok později odsouzen za používání nezákonných metod ve vyšetřování.

řekl, že ví, že Kohoutek tam nepatří, ale že se nedá nic dělat, protože ss. poradci ho tam chtějí mít.

Linii pro vyšetřování dostával Kohoutek od ss. poradců přímo, velmi často i beze mě. Nikdy ji nedostával tak, abych mu ji tlumočil já. Nejvýše jsem byl přítomen tomu, když Kohoutek linii dostával.

Materiálům získaným Kohoutkem jsem ovšem tehdy věřil já i Košťál. Spočívalo to v tom, že dosavadní vyšetřování vázlo, a že již jsme opravdu vlastně nevěděli, co dále dělat. Mimo to tomu odpovídala i situace, která byla hlavně na kádrovém úseku. Rovněž jsme věřili materiálům Švábovým, který popisoval konkrétní věci. Ovšem také jen z kádrového úseku, a hlavně prosazování lidí židovského původu. Také tehdy s námi ss. poradci několikrát rozebírali celý případ a říkali, že nyní jde vše správně, že teprve teď jsme na správné cestě. Také jsme v tom viděli východisko z toho, co bylo předtím způsobeno, a mysleli jsme, že nyní dostane celé vyšetřování serióznější podklad. Ovšem to bylo jen počáteční přesvědčení, protože později jsme se přesvědčili, že se mnoho nezměnilo, že spiknutí zůstávalo tak, jak bylo, i když nám i ss. poradcům bylo známo, jak vlastně vzniklo. Dále nás ss. poradci o správnosti cesty, kterou jsme nyní nastoupili, přesvědčovali poukazováním na mezinárodní situaci a celou souvislost s případem, který jsme vyšetřovali. Říkali, že toto je právě způsob západních rozvědek, jak rozleptávat lidově demokratické režimy, jako tomu bylo s Rajkem v Maďarsku, Trajčo Kostovem v Bulharsku a i Gomulkou v Polsku. Že to je jen obdoba všeho toho dění. Dále poukazovali na vzrůstající vliv židovstva na mezinárodním hospodářském i politickém poli, poukazovali na Rockefellera, Rotschilda, Duponta a uváděli je v souvislost s tím, co u nás Slánský se židy dělá, a že je zde nebezpečí, že by židé potom ovládli všechno. Že to mají dobře promyšleno a my že i u nás máme důkazy toho, jak to dělali. Poukazovali dále na úlohu vytvořeného státu Israel /Izrael/ a dokazovali, že hlavními představiteli mezinárodního imperialismu jsou právě židé, kteří ze svých hospodářských pozic ovlivňují imperialistickou politiku. Vím, že dokonce s. Boris říkal, že židé nechtějí

v kapitalistických státech do politických funkcí, aby tak nevyšly jejich záměry na ovládnutí světa najevo. Ale že za každým ministerským křeslem v západních státech stojí nějaký žid. A že i u nás máme řadu příkladů toho, jen že je správně nevidíme. Ukazovali na to, že právě hospodářsky i politicky nejdůležitější kraje v ČSR byly obsazeny jako vedoucími tajemníky KSC právě židy (Plzeň, Brno, Ústí n. L., Ostrava, Bratislava a Praha Slánským).

Dále, že na všech důležitých hospodářských pozicích jsou také židé a dosazení tam hlavně Slánským lidé, kteří k českému národu nemají žádný vztah, kteří jsou měšťáky, a jejichž vlastní národní pouto je pro ně daleko důležitější než příslušnost ke straně nebo mezinárodnímu proletářskému hnutí. A západní rozvědky že právě využívají těchto lidí a jejich sionistických organizací k tomu, aby v zemích lidové demokracie uskutečnili své plány.

A jedním z takových lidí že je, jak se ukazuje, i Slánský který těmto cílům sloužil již před druhou světovou válkou. To bylo dokazováno výpovědí Vondráčka o spojení Slánského s Geiringer-Grenvillem,⁵⁰ které jsme sice již na počátku příliš nevěřili, ale stále jsme ještě právě vzhledem k výše popsáným rozborům (nebo „injekcím“, jak jsme to nazývali) kolísali mezi důvěrou a nedůvěrou. Později již jsme Vondráčkově výpovědi nevěřili vůbec.

Tak říkali soudruzi, že situace vlastně vypadá, a že my můžeme tyto nepřátelské plány překazit. Že je třeba ovšem jednat opatrně, že židovská otázka je velmi choulostivá, a že vyšetřování nesmí vzbudit dojem, že by bylo namířeno proti židům. I formulací v protokolech že je třeba velmi opatrně používat. O židovském buržoazním nacionalismu že je možno psát, protože tak se píše i o slovenském buržoazním nacionalismu.

⁵⁰Josef Vondráček ve svém svědectví uváděl, že před druhou světovou válkou působila špiónážní sionistická organizace vedená Geiringer-Greenwillem. Do její vykonstruované organizace, kterou Vondráček vylíčil ve své „studii“, zařadil mezi spolupracovníky i R. Slánského. Tato vymyšlená konstrukce se v soudním přelíčení s „centrem“ objevila jako „důkaz“.

Rovněž o sionismu že je možno psát, protože ten je vyloženě nepřátelským směrem.

Tak jsme opravdu byli na počátku přeorientace na Slánského přesvědčení, že nyní jde vše správně. Také jsme si říkali, že ss. poradci vědí, co dělají, že jistě mají své instrukce a jsou informováni o všem daleko lépe než my. A oni sami nám říkali, že vše jde správně a někdy na naše pochybnosti odpovídali přímo: Přece bychom vám špatně neradili. Vy jste ještě nezkušené děti a potřebujete stále vést.

A opravdu, my jsme měli k ss. poradcům větší důvěru než k našim činitelům. Pro ně jsme dělali všechno, i když někdy jsme si říkali, že to není správné, ale přesto jsme to dělali v důvěře, že to slouží vyšším cílům, které my neznáme, ale které ss. poradcům jsou známy. Tím, prosím, opět nechci nijak omlouvat to, co jsem dělal já nebo moji spolupracovníci. Ale takto to skutečně bylo. Pamatuji se dokonce, že jsme často uvažovali o tom, já i Košťál, že od vyšetřování půjdeme pryč, že se nám to takto nelíbí. A jednou, bylo to v létě 1951, když naše manželky byly na dovolené a my s Košťálem jsme spali spolu v mém bytě, že Košťál řekl, že teď už od toho utéci nemůžeme, protože nikdo jiný by už to nemohl ss. poradcům udělat tak jako my, kteří už známe, jak Košťál říkal, všechny „jemné nuance“ případu. A že nám také ss. poradci věří, že to s nimi uděláme. A je pravda, že nám věřili více než třeba ministři, protože s námi hovořili otevřeněji a říkali nám, co mu máme říci, a pronášeli před námi i své úsudky o něm. Ještě jednou prosím, aby nevznikl dojem, že tímto se chci nějak omlouvat. Opravdu to tak bylo a je možno to prověřit.

Ještě se musím vrátit k prvním materiálům proti Slánskému Výpovědi Vondráčkově ss. poradci, zvláště s. Boris, slepě věřil. Říkal, že je to naprosto správné, a že to vlastně odhaluje motiv Slánského činnosti, a že v tom je kořen všeho, že to dokazuje, že Slánský byl vlastně agentem mezinárodního židovstva v dělnickém hnutí již

dávno, a že jím proto je i dnes, protože z takových služeb se lidé nepropouštějí, a že to tak je, dokazuje vlastně i dnešní jeho činnost.

Na naše pochybnosti o věrohodnosti výpovědi Vondráčkově nám bylo vždy odpovídáno, že jsou naprosto zbytečné, a že to opravdu nemohlo být jinak, než jak Vondráček říká. Ale ostatní materiály byly z hlediska rozboru situace, jak ho s. Boris a s. Galkin provedli, odpovídající tomu, co bylo řečeno. O tom, že Šling dříve takto nemluvil, právě tak jako ostatní vyšetřovaní, říkali ss. poradci, že to je naprosto logické, protože chtěli Slánského krýt v očekávání, že jim pomůže, a chtěli také zakrýt odhalení všeho toho nebezpečného židovského hnutí po světovládě a toho, jak má ve všech státech rozestřeny své sítě.

Šling potom po rozhovoru, který s ním podle linie dané ss. poradci vedl, skutečně Košťálovi řekl, že dříve proti Slánskému nevypovídal proto, že od něho očekával pomoc, ale když vidí, že nepřichází, že se rozhodl mluvit pravdu. To jsem již také v minulém líčení popisoval.

Důkazem toho, že tyto teorie byly před námi skutečně rozvíjeny, je i obžaloba proti vedení centra, kde je tato linie velmi silně zdůrazněna, dále výpovědi některých obžalovaných přímo při procesu.

Při vyšetřování tím vznikaly později potíže. SS. poradci trvali na tom, že v hlavičce protokolů máme s vyšetřovaným psát místo české národnosti, národnosti židovské. Když jsme toho použili u Slánského, Fischla a skoro u všech ostatních, nechťeli nám podepisovat protokoly, protože oni jsou sice židovského původu, ale nikoliv židovské národnosti, a odvolávali se na Stalinův rozbor této otázky, kde pevně stanoví to, co národnost určuje, a to že židé nemají. Tyto boje byly opravdu dlouhé a my jsme nemohli docílit, aby nám vyšetřovaní protokol se „židovskou národností“ podepsali. Proto bylo přistoupeno na kompromis (abychom se hnuli kupředu), že se psalo: České národnosti, židovského původu. Ale způsobovalo to hodně potíží a rozladění mezi vyšetřovanými, když jsme na tomto způsobu psaní osobních /dat, údajů/ trvali.

Velké diskuse o této otázce byly při sestavování žaloby proti vedení centra. Ze čtrnácti obžalovaných bylo jedenáct židovského původu. SS. poradci, a to již zde byl i s. Alexej, chtěli, aby se do obžaloby psalo vždy např.: Rudolf Slánský nar. ..., bývalý generální tajemník KSČ, žid. Tak se to mělo psát u všech, jen u Švába a Franka by bylo místo Žid napsáno Čech a u Clementise Slovák.

Do formulací obžaloby nebo do toho, co tam bylo napsáno, neměli přirozeně obžalovaní co mluvit. Ale my jsme věděli, co by to u nich způsobilo, kdyby jim byla obžaloba takto přečtena nebo předložena. Tím jsme také argumentovali, a dále tím, že by to na naši veřejnost určitě působilo jako antisemitská tendence. SS. poradci však dlouho nechtěli od tohoto návrhu ustoupit a první návrhy žaloby byly psány tímto způsobem. Myslím, že teprve když byla takto napsaná žaloba předložena ke schválení s. Gottwaldovi, že on sám toto označení změnil na židovský původ nebo národnost. Nevím již přesně, jak to nakonec bylo formulováno, ale ve výtisku procesu se Slánským a jeho společníky je to možno zjistit.⁵¹

Toto poslední bylo přirozeně až na konci vyšetřování, ale uvedl jsem to v této souvislosti proto, abych se k této otázce již nemusel potom vracet.

Jak bylo ve vyšetřování postupováno po objevení se prvních materiálů na Slánského jsem již také v minulém líčení popsal, a to odpovídá skutečnosti, takže myslím, že to nemusím opakovat a k případnému doplnění tohoto líčení je možno použít onoho popisu.

⁵¹Sověťští poradci prosazovali, aby vyšetřovatelé už ve výslechových protokolech uváděli: „žid“, nebo později přestoupili na termín „židovská národnost“. Vyšetřování kladli odpor a odmítali podepisovat protokoly. Gottwald rozhodl od těchto výrazů upustit. Poradci se znovu pokusili prosadit svůj záměr do obžalovacího spisu, avšak hrozilo nebezpečí, že někteří obžalovaní v procesu s „centrem“ vypoví u soudu poslušnost. Gottwald docílil kompromisu - termín: „židovského původu“.

Jen ještě chci zdůraznit, že se stále vyšetřovalo spiknutí, jak se o něm hovořilo již dříve, jen rozšířené o Slánského a některé jiné osoby a rozšířené o některé jiné teorie přes to, že se vědělo, jak toto spiknutí vzniklo. Úlohu ministra Kopřivy jsem také v minulém líčení popsal. O případ se zajímal a jeho zájem byl neustále udržován zprávami a informacemi, které dostával. Jak bylo zpráv, které jsme psali, použito, jsem již také podrobně popisoval a odpovídá to skutečnosti.

Někdy v té době, kdy již vyšetřování na Slánského bylo v plném proudu, přijel nový náčelník ss. poradců s. Alexej. Na vyšetřování se opět nic nezměnilo. S. Boris stále velmi často jezdil do Ruzyně nebo my jsme jezdili k němu na ministerstvo a on stále dával linii pro vyšetřování. S. Alexej z počátku do Ruzyně nejezdil, ani se neprojevovalo, že by se o vyšetřování případu zvláště zajímal. Teprve později, asi v době, kdy Slánský byl odvoláván z funkce generálního tajemníka KSC, již také přijížděl do Ruzyně nebo nás zval k sobě na ministerstvo. Vždy jednal s námi v přítomnosti s. Borise, který s ním chodil i k ministroví. S. Alexej byl velmi brzy o případu podrobně informován, jak jsem zjistil z rozhovoru s ním, kdy znal i některé detaily. Rovněž on říkal, že jde o velký případ, a že je třeba mu věnovat všechny síly. Ministr byl stále pravidelně informován, ale již v té době více písemně normálními zprávami anebo protokoly než ústně. SS. poradci však byli stále informováni jak písemně, tak ústně, a s. Galkin, který s námi seděl v Ruzyni, byl s námi skoro v nepřetržitém styku. Mohu říci, že mimo to, že jsem jezdil k s. Borisovi a nebo později k s. Alexejovi, rozhovory nebo úpravami protokolů a rozborem některých výpovědí jsem u s. Galkina ztrávil /strávil/ denně nejméně čtyři až pět hodin. (Normální pracovní doba v Ruzyni byla stále ještě v té době od osmi hodin ráno do jedenácti hodin v noci pro důležitější případy, pro méně důležité „jen“ do devíti hodin večer.)

Pamatuji se, že v době, kdy již se vyšetřovalo na Slánského chtěl jet s. Galkin na dovolenou do SSSR, ale s. Boris ho nepustil s odůvodněním, že je ho třeba v Ruzyni. Teprve, kdy již bylo

shromážděno dostatek materiálů a Slánský byl odvolán z funkce generálního tajemníka, mohl s. Galkin na dovolenou jet. Tak se stalo, že Slánský byl zatčen v jeho nepřítomnosti. Ale v té době se nám plně věnovali s. Alexej a s. Boris. Nehledě k tomu, že zakrátko po zatčení Slánského s. Galkin z dovolené přijel a přijeli i další poradci určení pro tento případ, ss. Georgij Gromov, Grigorij Morozov a Ivan Černov.

To, jak došlo k odvolání Slánského z funkce generálního tajemníka, a na základě jakých materiálů, jsem již velmi podrobně v minulém líčení popsál, a proto to rovněž nebudu opakovat.

Jen k tomu mohu dodat, že ministr Kopřiva nám tehdy (mně a Košťálovi) říkal, že je to z velké části naší zásluhou, že mohly být takové věci odhaleny. Dále se pamatuji na to, že Slánský již v době, kdy jsme na něho vyšetřovali, dostal „Řád budování socialistické vlasti“. Tomu jsme se velmi divili, a když jsem svůj údiv vyjádřil před s. Borisem, ten mně řekl, že je to docela správné, že přece nechceme, aby Slánský byl nějakou maličkostí, jako je opomenutí normálních zvyklostí, varován.

A ještě na jednu věc v této souvislosti jsem si vzpomněl. V době, kdy byl ministr Kopřiva na dovolené v Orlických horách, byla ve vedlejším rekreačním středisku SNB na dovolené rovněž moje žena s dětmi. Já jsem tehdy dovolenou nedostal, protože jsem musel pracovat na tomto případě. Ale někdy v sobotu a v neděli jsem tam za rodinou jezdil. Abych se tam dostal, spojoval jsem tuto cestu také s informováním ministra, kterého jsem vždy v sobotu navštívil a předal mu vypracované svodky a protokoly. Příslušníci ministry osobní ochrany chodili do uvedeného rekreačního střediska na návštěvy, a protože mne znali, řekli mně jednou v neděli (aniž by tím něco sledovali), že za ministrem Kopřivou přijeli na nedělní návštěvu Slánský a tehdejší ministr zahraničního obchodu Antonín Gregor. (O Gregorovi se rovněž objevovaly materiály, že je člověkem Slánského.) Mně samotnému bylo divné, že generální tajemník jede na návštěvu za ministrem, a to ještě v době, kdy ministr je

informován o tom, že se na něho vyšetřuje. Ihned po svém návratu do Prahy jsem to řekl Košťálovi, s. Borisovi a s. Galkinovi. Všichni stejně jako já usoudili, že Slánský již asi něco tuší, a že šel na ministrovi vyzvídat, co se vlastně děje. S. Boris řekl, že bude nutno ministra varovat, aby byl opatrný. Ale jak k tomuto varování došlo, nevím.

Jak bezprostředně k zatčení Slánského došlo, a jak proběhlo, jsem již také v minulém líčení velmi podrobně popsal a bylo by zbytečné to zde opakovat. Jen snad jednu maličkost bych mohl opravit, že na mou tehdejší „jednodenní dovolenou“ mne poslal s. Boris a ne s. Galkin, jak jsem tehdy psal. Nyní jsem si vzpomněl zcela přesně, že tehdy byl s. Galkin, myslím, na dovolené.

Jen k bezprostřednímu důvodu zatčení Slánského mohu ještě něco dodat, a to je k onomu dopisu ze zahraničí adresovanému „Velkému Metaři“, nalezenému u zatčené Kaňkovské, bych ještě mohl něco dodat.⁵² Materiály, shromážděné dříve vyšetřováním, byly daleko

⁵²Dopis „Velkému Metaři“ byl bezprostředním podnětem zatčení Rudolfa Slánského v listopadu 1951. Autoři dopisu jeho adresáta varovali, že mu hrozí nebezpečí uvěznění a proces s ním, a nabízeli mu možnost zajistit odchod do emigrace. Dopis přinesl agent-chodec Rudolf Nevečeřal, který původně pracoval pro zpravodajskou službu čsl. emigrace vedenou Františkem Moravcem a spolupracující s americkými zpravodajci. Československá bezpečnost Nevečeřala zachytila a získala (převerbovala) pro spolupráci. Tento „doplagent“ přinesl dopis pro Danielu Kaňkovskou, ve kterém byl dopis Velkému Metaři s pokynem, aby ho předala adresátovi. Dopis poslal Herbert Kauders, který byl v ČSR ve vězení pro hospodářské delikty a v roce 1951 se mu podařilo utéci za hranice. Před odchodem do emigrace slíbil Kaňkovské, že ji dostane do emigrace, a že stopy odstraní Velký Metař - myslel Slánského. Vedoucí funkcionáři Státní bezpečnosti s poradci „rozhodli“, že dopis je určen R. Slánskému. Naplánovali další postup tak, že Nevečeřal přiměje Kaňkovskou, aby dopis předala a před budovou předsednictva vlády, kde Slánský pracoval, ji zatknou. Plán ztroskotal, vystrašená Kaňkovská dopis spálila, a tak zůstala jen fotokopie pořízená Státní bezpečností. Slánský dopis nikdy neobdržel, přesto v jeho osudu sehrál důležitou roli. O jeho existenci obdrželi informace v Moskvě a Stalin vyslal do Prahy A. Mikojana se vzkazem Gottwaldovi, aby Slánského uvěznili, neboť hrozil jeho útěk do emigrace. Gottwald uposlechl. O autorství dopisu Velkému Metaři existují dvě verze. Podle jedné akci provedla

závažnější pro každého, kdo je jen četl, než to, co bylo obsaženo v dopise nalezeném u Kaňkovské. Já i Košťál, kteří jsme vyšetřování znali a znali i okolnosti, za jakých byly získány, jsme tehdy ještě byli přesvědčení, že tyto materiály jsou závažné, jestliže jsme je aplikovali na současnou situaci, která tehdy byla. Rovněž jsme tehdy věřili tomu, že se Slánským není všechno v pořádku a že on skutečně je nepřítelem, právě na základě materiálů, které jsme znali. (Později jsme se přesvědčili, že tyto materiály nebyly ještě dostatečné.)

Udivilo mne právě proto to, že onen dopis nalezený u Kaňkovské byl právě příčinou (rozhodující) pro zatčení Slánského Nevím dodnes, jak byla Kaňkovská zatčena, a kde byla vyslýchána ihned po svém zatčení. Do Ruzyně byla přivezena až po zatčení Slánského a my jsme o její existenci, nebo o existenci onoho dopisu, vůbec nic předtím nevěděli.

Rovněž dopis sám prakticky nedokazoval nijak spojení Slánského se zahraničím. Byla v něm jen nabídka (ani nebylo vidět od koho), aby odejel do zahraničí, že mu bude zprostředkován ilegální útěk a zajištěna existence mimo politickou kariéru. Dále tam bylo varování, že mu hrozí v ČSR nebezpečí zatčení právě tak, jako tomu bylo v případě Gomulkově v Polsku. Pisatel dopisu mohl tedy klidně vycházet z toho, že se Slánským bude naloženo stejně jako s Gomulkou už na základě kritiky jeho činnosti a jeho odvolání z funkce generálního tajemníka. Proti ostatním materiálům to bylo skutečně slabým důkazem Slánského spojení se zahraničím.

vylučně československá exilová zpravodajská skupina, s cílem dostat Slánského za hranice. Druhá nevylučuje možnost vlivu Státní bezpečnosti a poradců, byť i nepřímého. Zůstává několik otázníků: pochybnosti kolem H. Kauderse, jeho snadný útěk do emigrace a rozhovor s Kaňkovskou, ve kterém mluvil o Velkém Metaři. Nepochopitelná důvěra v Kaudersovo ujišťování o možnosti doručit dopis Slánskému prostřednictvím Kaňkovské, která se se Slánským neznala, nezdůvodněná víra ve Slánského rozhodnutí pro odchod do exilu, vědomost v Moskvě o dopisu dřív, než o něm věděli vedoucí činitelé v Praze.

Průběh výslechu Slánského od jeho zatčení až do ukončení vyšetřování jsem již také podrobně popsal a rovněž to nebudu opakovat, protože takový průběh výslechu Slánského skutečně byl. Z onoho popisu je také jasně vidět, že všechny argumenty používané při Slánského výslechu, nebyly zcela správné. Ještě je možno k tomu dodat, že i u Slánského bylo používáno „osvědčeného“ argumentu, že vlastně svým negativním postojem (ještě v době, kdy nepřiznával) slouží nepřátelskému západu a že se snaží poškodit stranu, která již před celým světem ho jako nepřítele odhalila. To samozřejmě nemohlo být vidět z protokolů, které byly z výslechu Slánského předkládány dále.

Znovu chci zdůraznit, že Slánský sám od sebe nepřiznal nic nového, že potvrdil nakonec jen to, z čeho byl obviňován a k čemu byl vyslýchán. Jeho výslech byl přesně veden jen podle toho, co bylo k dispozici a čeho mohlo být použito.

Když mluvil o některých lidech, buď jako o svých společnících, nebo jako o lidech všeobecně nepřátelsky zaměřených nebo činných, které prosazoval, omezoval se opět (v těchto znalostech) jen na to, co sám z dřívějšíka znal z vyšetřování těchto lidí. Ani jejich okruh nerozšířil, ani nemluvil více o jejich činnosti, než bylo nám i jemu z dřívějšíka známo. Jen tuto řadu lidí doplnil o ty, kteří byli zatčeni současně s ním a nebo po něm, ale o kterých také věděl, že zatčeni jsou, buď z toho, že jsme mu to řekli, a nebo to sám poznal z konfrontací s nimi.

Rovněž o spiknutí nemluvil tak konkrétně, jak to už sám název spiknutí vyžadoval. Nejmenoval konkrétní formy spiknutí a mluvil o tom, že zatím byly jen vytvářeny předpoklady pro jeho uskutečnění. Konečným cílem tohoto spiknutí že bylo převedení ČSR do tábora imperialismu podle vzoru Titovy Jugoslávie. V této nekonkrétní formulaci spiknutí byla jedna ze slabin celého případu, ale jiné nebylo možno u Slánského ani u nikoho jiného, docílit. Většina z nich také tvrdila, že než přišli do vězení, že o nějakém

spiknutí vůbec nevěděli, že se to dověděli až při výslechu, takže nic konkrétnějšího o tom nemohou říci.

Ještě jen ke konfrontacím⁵³ prováděným se Slánským mohu dodat k tomu, co jsem již dříve o nich napsal, že rovněž ten, kdo je četl, nemohl vědět, jak byly vlastně prováděny a připravovány. Přípravu jsem již také popisoval, ale nevím, jestli jsem tam napsal, že ti, kteří měli při konfrontaci usvědčovat, se tomu, co bylo vybráno a připraveno pro konfrontaci, učili z paměti a pak při konfrontaci to reprodukovali. Bylo přísně dbáno na to, aby nikdo neřekl více nebo to, co chtěl. Některé z konfrontací byly také nahrávány na pásku, protože ss. poradci si je chtěli poslechnout a nemohli se jich zúčastnit přímo. Jen s. Galkin, který už rozuměl hodně česky, stál při některých konfrontacích za pootvřenými dveřmi, aby ho nebylo vidět, a konfrontace poslouchal. I když byl potom přepisován stenografický záznam, který nebyl vždy úplný, protože výpovědi těch, kteří usvědčovali, se obvykle nezachycovaly proto, že to již bylo dříve napsáno a stačilo to jen opsat, byly ještě tyto zápisy dány dříve k překladu, než byly dány konfrontovaným k podpisu. U některých byly ještě i pak dělány nějaké drobnější úpravy, ale stávalo se také, že Slánský několikrát, když mu takový zápis z konfrontace byl předložen k podpisu, říkal, že tam není zapsáno všechno, co řekl, nebo že je to zapsáno jinak. Vždy mu bylo

⁵³Konfrontace sice patřily k vyšetřovací praxi, ale vyšetřovatelé je nepoužívali často. Jejich konání, sestavu usvědčujících i otázky schvalovali poradci. Existovaly konfrontace individuální a skupinové. Konfrontace sloužily jako nátlak k doznání vyslýchaného a jako psychologický nátlak, protože mezi usvědčujícími byli známí či přátelé vyslýchaného, kteří vystupovali nyní proti němu. Tento stav vyvolával zklamání a pocit osamění, bezmoci - důležité kroky na cestě k psychologickému zlomu. Konfrontace připravovali jejich organizátoři s velkou pečlivostí. Vypracovávali otázky, kterým se usvědčovatelé učili z paměti, odříkali je na výzvu vyšetřovatele, s odpověďmi vyslýchaného nesměli usvědčující diskutovat, opouštěli místnost. Stenografický záznam odpovědí vyslýchaného se přepisoval a upravoval, aby odpovídal předpokládanému obsahu a záměru. Upravený zápis vyslýchaná osoba podepisovala, ale se svými protesty proti zkrácení svých odpovědí obvykle neuspěla.

odpovídáno, že my nejsme od toho, abychom zapisovali všechno, co říká, že zapisujeme jen to, co pokládáme za důležité, a pokud jde o to, že není vše tak, jak on to říkal, že konfrontace byla zachycována, jak sám viděl, stenograficky, a že je přesná. Obvykle takovéto rozhovory se Slánským při podepisování konfrontací byly. Ale on nakonec vždy zápis, i když to někdy trvalo déle, podepsal. SS. poradci byli přirozeně informováni o takových potížích při podepisování konfrontací, ale ministr, jestliže v té době nebyl přímo v Ruzyni, již o takovýchto detailech informován nebyl. Alespoň ne námi.

Jak již jsem také dříve napsal, konfrontace jsem až na malé výjimky prováděl já.

Byly také všechny prováděny v mé kanceláři, i když již v ní Slánský normálně vyslýchán nebyl a byl vyslýchán ve výslechové místnosti.

Rovněž o tom, jak vznikl název „Protistátní spiklenecké centrum“, jsem již psal, ale myslím, že je nutno to rozvést podrobněji. Je jasné, že nikdo z vyšetřovaných před svým zatčením a vyšetřováním nevěděl, jak se jejich skupina jmenuje, nebo ani nevěděl, že do nějaké skupiny vůbec patřil. Jednak výběr lidí, kteří byli zařazeni do vedoucí skupiny, byl prováděn až těsně před ukončením vyšetřování podle toho, jak vypovídali a jaké měli vztahy ke Slánskému. Víím o tom, že Slánský sám do poslední chvíle nevěděl, kdo s ním z jeho společníků bude souzen v jedné skupině. To se vlastně dověděl, až když mu byla předložena obžaloba, a byl, myslím, udiven tím, že se tam vyskytovali lidé jako Margolius, Hajdů a Simone, což vůbec neočekával. Hajdů a Margolius také sami nějaké přímé spojení se Slánským, jako ostatní, neměli.

Pokud jde o název „Protistátní spiklenecké centrum“, bylo dlouho uvažováno, jakého názvu má být použito. Uvažováno bylo na poradách konaných v Ruzyni v přítomnosti s. Alexeje a s. Borise, v přítomnosti ostatních tehdy v Ruzyni pracujících poradců a mě a Košťála.

Názvem se mělo vyjádřit, že lidé zařazení do této skupiny připravovali spiknutí a prováděli špionáž. Bylo proto navrhováno, aby se skupina jmenovala „Špionážně-spiklenecké centrum“ nebo „Spiklenecko-špionážní centrum“. To však bylo brzy zavrženo. Dlouho však se myslelo, že bude použito názvu „Spiklenecké a špionážní centrum“. Dokonce bylo uvažováno i o tom, že by v názvu pro vedoucí skupinu mělo být nějak vyjádřeno, že v ní jsou sionisté, a že tato linie je i v samém případě velmi silná, nebo že by mělo být ukázáno nějakým způsobem, že činnost obžalovaných je podobná činnosti Tita v Jugoslávii. Tak byly také navrženy názvy „Spiklenecko-sionistické špionážní centrum“ a „Špionážní sionistické centrum“. Oba návrhy však byly zamítnuty. Pro vyjádření Titovské /titovské/ linie se vůbec vhodný název nenašel. Nakonec byl nalezen název „Protistátní spiklenecké centrum v čele s Rudolfem Slánským který byl schválen všemi příslušnými místy.

V protokolech s vyšetřovanými, pokud se mluvilo o jejich účasti ve skupině Slánského se dříve psalo jen, že byli účastníky „spiknutí“. Teprve, když byl stanoven pevně název pro jejich činnost, bylo v protokolech užíváno názvu „Protistátní spiklenecké centrum“. Vyšetřovaní museli být přirozeně při výslechu vedeni k tomu, aby si na používání tohoto názvu zvykli. Já jsem nikdy nepovažoval za nutné, aby v protokolech bylo psáno jako odpověď vyšetřovaného, že to nebo ono prováděl jako člen „našeho protistátního spikleneckého centra“. To přímo bilo do očí, že vyšetřovaný byl k tomuto vyjadřování veden, nebo že tomu byl naučen.

To však nebylo prováděno jen u příslušníků hlavní skupiny, nýbrž i u vyšetřovaných, kteří do hlavní skupiny zařazení nebyli, ale byli

ve skupinách přilehlých nebo byli použiti jako svědkové.⁵⁴ I jim muselo být řečeno, že jde o „Protistátní spiklenecké centrum“, jehož i oni byli příslušníky. Hlavní skupina byla označena jako „vedení“ tohoto centra. V protokolech i u procesu se proto často vyskytovala formulace „Přiznávám svou vinu v tom, že jako člen protistátního spikleneckého centra...“, a nebo u těch, jichž bylo použito jako svědků, formulace „O činnosti protistátního spikleneckého centra, jehož členem jsem byl, mohu říci...“. To myslím, že nebylo nutné, a že mohlo být nalezeno jiné řešení. Takto vypadalo příliš naučeně.

Je třeba ovšem říci, že vyšetřování na tento název přistoupili celkem ochotně a nijak se jeho používání nevzpírali. Bylo to ovšem již také v době, kdy všichni již vypovídali o své vině, takže toto již jim nijak nevadilo.

Samozřejmě, že i ti, kteří nechtěli přiznávat nic, byli potom obviňováni z toho, že byli účastníky nebo členy protistátního spikleneckého centra. Ti ovšem nechtěli o ničem podobném ani slyšet, tvrdili, že členy žádného centra nebyli, a že nikdy nevěděli, že vůbec nějaké centrum existovalo. Mezi takovými byli Taussigová, Pavel, Fuchs, Polák. Švermová přiznala svou příslušnost k centru a také jako jeho člen vystoupila se svědeckou výpovědí u procesu.

A ještě mohu něco dodat k tomu, co bylo napsáno o závěrečných pracech na vyšetřování případu Slánského Zmínil jsem se také, že

⁵⁴Velký politický proces - monstproces - byl organizován podle sovětského typu (vzoru). Na proces hlavní navazovaly procesy následně (přilehlé), přesněji sítí procesů. V hlavním či centrálním procesu byla souzena skupina obžalovaných, kterou výrobci procesu prezentovali jako vedení a zařadili do ní „představitel“ směrů (např. v procesu s M. Horákovou - národní socialisty, lidovce, sociální demokraty, trockisty), nebo institucí (v procesu s R. Slánským - zástupce bezpečnosti, zahraničních věcí, obrany, ekonomiky, stranického aparátu). Následně procesy spojené s „centrem“: se skupinou v bezpečnosti (Závodský a spol.), ve stranickém aparátě (Švermová a spol.), v armádě (Kopold a spol.), se slovenskými nacionalisty (Husák a spol.), s pracovníky ministerstva zahraničí (Goldstücker a spol.), s ekonomy (Goldman a spol.) a procesy s jednotlivci (E. Oustrata, J. Smrkovský, J. Pavel, L. Hofman, V. Haškovec).

byly ku konci nahrávány jejich výpovědi, nebo vlastně podstatné části jejich výpovědí, na pásku. Bylo to děláno proto, že bylo známo, že Trajčo Kostov⁵⁵ při podobném procese v Bulharsku přesto, že při vyšetřování vypovídal, před veřejným soudem ihned v úvodu prohlásil, že není vinen a že se nikdy na bulharském národu neprovinil. Bylo mu vzato slovo a musel být před soudem čten jeho vyšetřovací protokol. Proto se počítalo s tím, že kdyby se něco podobného stalo při procese se Slánským, že by nemusel být ani čten vyšetřovací protokol, ale že by mohly být přehrány pásky, které jsme měli nahrát.

Nahrávání probíhalo tak, že do místnosti, kam byla zavedena nahrávací aparatura, byl přiveden vyšetřovaný a já jsem se ho ptal, jak je připraven na proces. Všichni říkali, že dobře. Řekl jsem tedy, že můžeme udělat malou zkoušku, a že mu budu podle protokolu dávat některé otázky jako prokurátor, abych se přesvědčil, jak on na ně bude odpovídat. Když již to bylo s vyšetřovaným takto dohodnuto, dal jsem znamení a ve vedlejší místnosti byla spuštěna nahrávací cívka, na níž /niž/ byl tento „výslech“ zachycen. U ostatních vyšetřovaných jsem toto nahrávání prováděl já, u Slánského Košťál sám. Bylo to prováděno na radu ss. poradců (Alexeje).

Již jsem také napsal, že některé tyto výslechy byly přehrávány na přání ministra Bacílka na předsednictvu strany, kde přehrávání prováděl orgán Škorpík. Nevím přirozeně, jestli bylo na předsednictvu strany řečeno, že to bylo vlastně zajišťování se na proces, a vůbec ne výslech, nýbrž hra. Ministr Bacílek přirozeně věděl, proč bylo nahrávání děláno.

⁵⁵Trajčo Kostov, člen vedení Komunistické strany Bulharska a vlády, byl v Sofii odsouzen v tzv. protijugoslávské vlně politických procesů k trestu smrti a popraven. Při soudním přelíčení odmítl uznat obvinění a vyvracel předkládané „důkazy“ a výpovědi svědků. Hrozilo, že se konstrukce procesu zhroutí, a tak část soudního řízení probíhala bez jeho přítomnosti. Sovětští poradci velmi kritizovali přípravu a řízení procesu. Soudního řízení se účastnili zástupci československé justice, měli získat zkušenosti z přípravy velkých procesů. Ve zprávě poukazovali na „nedostatky“ kritizované sovětskými poradci.

A ještě jsem nepsal o tom, jak byly dělány znalecké posudky (expertizy), kterých bylo použito při procese s hlavní skupinou a bylo plánováno, že budou použity i při procesech s ostatními skupinami. Než budu psát o ostatních, zmíním se o znaleckém posudku o nepřátelské činnosti prováděné v bezpečnosti. Nevím, kdo tento posudek psal, nebo kdo určoval komisi znalců. Ale jednou již pozdě večer přijel náměstek ministra Prchal do Ruzyně spolu s Ladislavem Matouškem. Přivezli dlouhý znalecký posudek o nepřátelské činnosti v bezpečnosti podle jednotlivých úseků, na kterých byla prováděna. Jako znalci byli uvedeni Prchal, Matoušek a já. Jak jsem k tomu přišel, nevím dodnes. Posudek jsem tedy spolu s nimi podepsal, aniž bych ho četl. Tento posudek však v hlavním procese použit nebyl, ale počítalo se s tím, že ho bude použito v procese s bezpečnostní skupinou.⁵⁶

Ostatní znalecké posudky, hlavně z hospodářského oboru, nevím rovněž, kdo vypracovával. Zařizoval to náměstek ministra Prchal a nám je vozil buď Šonka nebo Šimáček, nebo mně je přímo Prchal předával. Posudky byly podle obsahu vypracovávány na základě výpovědi vyšetřovaných. Také v protokolech jich bylo tak používáno. Např. Frejka hodnotil některý svůj čin jako sabotážní. Napsala se tedy v závěrečném protokole otázka, že to je potvrzeno i posudkem komise znalců, a byl uveden nějaký citát. To vyšetřovaný potvrdil v odpovědi, že odpovídá skutečnosti. Dělal se to tak proto, aby některé činy hodnocené jako nepřátelské, nebyly závislé jen na výpovědi vyšetřovaných, ale byly potvrzeny i posudkem komise znalců. Nepamatuji se ovšem na případ, kdy by komise znalců hodnotila něco, co sami vyšetřovaní tak nehodnotili.

⁵⁶Politický proces se skupinou pracovníků v bezpečnosti (Závodský a spol.) proběhl 23. 12. 1953. Odsouzeni byli: Osvald Závodský k trestu smrti (popraven), Oskar Valeš, Bedřich Pokorný, Miroslav Pich-Tůma, Ivo Milén, Karel Černý, Vladimír Šmolka. Proces s funkcionáři bezpečnosti na Slovensku se konal v prosinci 1953. Měl jinou politickou koncepci: proti nacionalistům a sionistům. Jeho oběťmi se stali: Oskar Valášek, Rudolf Viktorin, Theodor Baláž, Viktor Sedmík, Matěj Bel, Šimon Čermák, Juraj Glaser, Mikuláš Fodor, Mikuláš Horský, Martin Kraus.

Některé posudky, když k nám přišly a byly přeloženy, neodpovídaly formulací přesně tomu, co bylo od nich požadováno. Takové posudky ss. poradci vraceli a Šimáček je vozil k přepracování. Teprve potom, když byly přepracovány, jich bylo použito. Na posudcích byly samozřejmě podpisy a příslušná razítka. Ale nevím již opravdu, jaká jména tam byla uvedena. To je možno konečně zjistit, protože znalecké posudky musí být k dispozici v soudním materiálu z procesu.⁵⁷ Znalecké komise zařizoval, jak již jsem řekl, Prchal, a vím, že byly sestaveny podle jednotlivých úseků (finance, průmysl, hospodářství, plánování atd.). V posudcích byla vyčíslena i suma, o kterou ten nebo onen čin vyšetřovaného naše hospodářství poškodil. Ale, jak již jsem řekl, posudky byly dělány jen na ty činy, které již před tím jako sabotážní vyslyšení přiznali. Aby byly dělány na něco, co se sabotáží ukázalo přes to, že o tom vyšetřování nemluvili, ale z čeho by mohli být znaleckým posudkem usvědčeni, to se nestávalo.

Průběh výslechu Slánského jsem minule popisoval velmi podrobně a z jeho vylíčení, které odpovídá skutečnosti, je možno si obraz udělat. Také výslechy ostatních jsem popsal, ale jen stručně. Doplním je jen o to, jaký dojem jsem z jejich vyšetřování měl.

Rudolf Slánský: Přiznával jen věci, které mu byly předloženy. Zjištěná fakta o jeho činnosti nijak nerozšířil. Při výslechu se stále snažil, až na již dříve popsané záchvaty, zachovat si důstojnost generálního tajemníka.⁵⁸ Svou činnost hodnotil jako zločinnou teprve

⁵⁷Komise znalců v procesu s „centrem“: ministerstvo národní obrany - gen. Thoř, gen. Hruška, plk. Zeman; ministerstvo zahraničního obchodu - J. Souček, M. Růžek, P. Duška, O. Viktor; ministerstvo financí - O. Pohl, J. Čehol, J. Rejsek, J. Pokštefl; Státní úřad plánovací - Z. Půček, J. Rejtmajer, B. Jech, L. Nečas; průmyslová komise - O. Rydrych, J. Odvárka, F. Nejedlý, J. Neuman, K. Jankovský, V. Hofman.

⁵⁸R. Slánský v případech, kdy odmítal učinit požadované „doznání“ a vyšetřovatelé je na něm neústupně různými způsoby chtěli vynutit, prožíval záchvaty zuřivosti a bezmoci. Nejčastěji tloukl hlavou o zeď a vykřikoval svůj odpor. Poté,

tehdy, kdy byl k tomu přímo tlačěn, ale stále dával vyšetřujícím najevo, že to dělá jen z dobré vůle proto, že nechce poškodit stranu, která již jeho případ zveřejnila. Stávalo se často, že některý svůj čin, který v protokolu hodnotil jako zločinný a nepřátelský, před tím v rozhovoru vysvětloval zcela jinak, normálně, a potom říkal: „No prosím, já to řeknu, jak to chcete, ale tak to nebylo.“ Ku konci vyšetřování, kdy již byl se vším smířen a v dobré náladě, se často ptal, je-li s jeho výpovědí spokojenost a ironicky dodával, že teď už ho nikdo nemůže obviňovat, že by svým postojem k celému případu chtěl stranu poškodit. Nemohl bych zodpovědně říci, v čem byl Slánský skutečně vinnen /vinen/, v čem sklouzl na linii sebeobviňování, nebo co z jeho činnosti se mu podařilo zatajit. Hranice vyšetřování byly celkem přesně vymezeny a za jejich rámec Slánský nešel. Naprosto však odmítal, aby byl postaven do světla sprostého zločince (jako vrah Švermy), stavěl se stále politickým činitelem. Velmi citlivý byl na to, jestliže se někdy při vyšetřování stala zmínka o jeho židovském původu. Stávalo se to, jak již jsem popsal, když v jeho osobních datech bylo psáno „židovské národnosti“, nebo podobně. Jinak, jestliže nebyla o tom učiněna zmínka z naší strany, sám někdy po skončeném výslechu jen tak v rozhovoru nám celkem v dobré náladě vyprávěl o své rodině a o tom, jak třeba jeho otec na něm chtěl, aby o židovských svátcích roznášel po vesnici macesy. Vondráčkovu výpověď odmítal zásadně a odmítl ji i při procesu. Tato výpověď byla také skutečně neseriózní, i když jí ss. poradci věřili přes to, že její nevěrohodnost byla na některých faktech prokázána. Tak např. Vondráček vypovídal, že mu Geiringer-Grenwille o Slánském řekl, že pochází ze staré židovské rodiny Salzmannů, a že je nejchytřejším a nejtřpělivějším židem, jakého je k rozvracení dělnického hnutí používáno. Velmi usilovně bylo hledáno to, kdy si dal Slánský nebo některý z jeho předků změnit jméno ze Salzmann na Slánský. Šonka hledal několik týdnů ve všech možných

když prodělal „psychologický zlom“, záchvaty ubývaly a měly jiný průběh, převládala jeho rezignace.

matrikách, vyslychal lidi, kteří znali rodiče Slánského, dokonce prohlížel staré pomníky na hřbitovech, kde byli Slánského příbuzní, ale na žádného Salzmanna nepřišel. Jen se mu podařilo zjistit, že některý z pradědů Slánského, který přišel do ČSR z Polska, se kdysi dávno jmenoval Slánskij. V ČSR se potom nazýval Slánský, a tak i všichni předkové Slánského, po něm. Již tato neserióznost ve Vondráčkově výpovědi byla důkazem její nevěrohodnosti. Slánský jen při zmínce o jméně Salzmanna ironicky říkal, že i my jsme podlehlí nepřátelské propagandě, která kdysi o Slánském říkala totéž. A sám nám vysvětlil to, co již předtím zjistil Šonka.

Slánský ke konci vyšetřování již nebojoval o formulace, byl se vším smířen. Jen někdy ještě, když byla od něho některá formulace žádána, říkal: Prosím vás, nechtějte to na mně, vždyť by se tomu lidé smáli a nikdo by tomu nevěřil. Ku konci již nikdy se nezmínil o tom, že by přiznal něco, co by neodpovídalo skutečnosti. Ale stále svým jednáním (nikoliv slovy), vzbuzoval nebo se snažil vzbudit dojem, že obvinění přiznal jen z dobré vůle.

Bedřich Geminder: Při vyšetřování vystrašený, ochotný přiznávat všechna obvinění. V podstatě se stavěl do světla oběti svedené Slánským a byl ochoten na něho říci cokoli. Také ho usvědčoval při konfrontacích. Někdy byly jeho formulace přehnané, protokoly byly plny fráží „Já jako nepřítel“ atd., ale to bylo spíše stylem Kohoutkovým, který ho vyslychal, než Geminderovým. Před procesem byl velmi úzkostlivý na to, aby jeho vystoupení „dobře dopadlo“, a svědomitě se učil svůj protokol zpaměti. Nějakých výkyvů nebo zvláštních událostí při jeho vyšetřování nebylo. Při mých návštěvách u jeho výslechu se také vždy ptal, je-li s jeho výpověďmi spokojenost. Svě výpovědi vydával vždy za naprosto pravdivé.

Vladimír Clementis: Při vyšetřování si stále zachovával svou bývalou důstojnost. Nevím již přesně, jak došlo k tomu, že po

počátečním zapírání potom přiznával všechna obvinění. Byl již také dlouho ve vazbě (již od Koloděj) a byl potom přístupnější. Vyslýchal ho rovněž Kohoutek. Nikdy se nezmínil o tom, že by byl ke svým výpovědem nějak nucen, nebo o tom, že by neodpovídaly skutečnosti. Zůstával stále uzavřený, ale seriózní, takže u něho bylo možno se spolehnout na to, že co podepsal při vyšetřování, řekne také u soudu. Byl jedním z těch, kteří celou dobu své dlouhé vyšetřovací vazby nechtěli na celu společníka.

Artur London: Byl rovněž ve vyšetřovací vazbě již od Koloděj. Myslím, že ihned po tom, kdy ho převzal od Smolovy skupiny do vyšetřování Kohoutek, že vypovídal dobře. Byl jedním z prvních, kteří začali mluvit proti Slánskému, a od něhož vyšly první materiály. Byl velmi ochotný, vypovídal o sobě i o jiných. Jeho frázovitost je rovněž více dílem Kohoutka než jeho samého. Jeho některé výpovědi nebylo vždy možno dobře prověřit, ale on sám je vždy prohlášoval za naprosto správné a pravdivé. Byl velmi bojácný a za každou mu poskytnutou úlevu nebo dobré zacházení s ním byl ochoten udělat cokoliv. Před koncem vyšetřování často říkal, že doufá, že se nezapomene, že to byl on, který začal Slánského odhalovat. Byl používán při konfrontacích při usvědčování ostatních. Někdy se zdálo, že jeho ochota pomáhat vyšetřování je až příliš velká.

Vavro Hajdů: Byl podobným typem jako London. Na počátku vyšetřování sice houževnatě až bojovně popíral jakákoliv obvinění a byl často trestán temnicí, stáním při výslechu atd. Mluvit začal také teprve tehdy, když ho převzal Kohoutek. Rovněž on byl ochoten říci cokoliv za sebemenší mu poskytnutou výhodu. Velmi mu záleželo na jeho milence Federmanové, čehož bylo, jak vím, při výslechu využíváno. Neměl tak přímé spojení na Slánského jako někteří ostatní, ale přes to byl do hlavní skupiny zařazen, protože měl bohatou špionáž. Jeho výpověď o tom, jakou špionážní činnost prováděl, byla skutečně velmi obsáhlá, ale těžko nebo vůbec

neprověřitelná, a kdyby o tom nemluvil Hajdů sám, nebylo by mu ji možno vůbec prokázat. Mluvil o skoro všech diplomatech, se kterými se jako náměstek ministra zahraničních věcí stýkal, jako o špionech, a o každém svém setkání (třeba i oficiálním) s nimi jako o špionážní schůzce, na které jim předával špionážní informace. Prověřovat to šlo skutečně těžko nebo vůbec ne. Prověřit se mohlo třeba jen některé takové oficiální setkání, ale co na něm bylo hovořeno, zůstávalo již jen na výpovědi Hajdůově. Také on dělal dojem, že je až příliš ochotný pomáhat vyšetřování.

Josef Frank: O jeho chování se při výslechu mnoho nevím. Byl vyslýchán Moučkou, od kterého vím, když referoval ss. poradcům, že Frank se chová sklesle, ale že obvinění přiznává. Víím, že Moučka připravoval u s. poradce Galkina jeho protokoly vždy předem a potom ho teprve s Frankem probíral a dával podepisovat. U Franka byla ulehčena situace tím, že byl zatčen poslední ze všech a věděl o tom, kdo již byl zatčen před ním, a také z čeho jsou všichni obviňováni, takže jemu předkládaná obvinění nebyla pro něho ničím novým.

Ludvík Frejka: Byl rovněž zatčen jako jeden z posledních, myslím, že až po Slánském Už na počátku vyšetřování vypovídal o své nepřátelské kádrové politice. O sabotážích začal mluvit také až později. Vyslýchal ho Homolka, který jeho protokoly připravoval předem rovněž u s. Galkina, a ještě potom, když na ně Frejka přistoupil, nedával mu je podepisovat a ještě jednou šel k s. Galkinovi se zeptat, jestli mu je podepsat dát může. Frejka ze začátku tvrdil, že nic z toho nechápe, ale potom vždy přednesená obvinění přiznal. Vždy se však velmi rozmýšlel, jestli to vůbec má udělat, nebo jak to formulovat. To, co přiznal, na tom však trval, i když někdy v rozhovorech používal fráze „objektivně to tak bylo“. Byl rovněž /ochoten/ za každou mu poskytnutou výhodu udělat cokoli a byl používán k usvědčování Slánského při konfrontacích. Homolka si ovšem stále (jako i v jiných případech) na Frejku stěžoval, že nechce mluvit, ale Frejka mluvil celkem dobře. Jeho

vystoupení u procesu, myslím, že příliš dobře nevyznělo, protože v něm byla příliš cítit linie sebeobviňování. Jeho výpovědi byly vlastně základem pro sestavování znaleckých posudků z hospodářského úseku pro soudní přelíčení. Měl jsem dojem, že se Frejka stále domníval, že bude mírněji odsouzen proto, že všechna obvinění přiznal.

Otto Fischl: Po svém zatčení, které bylo již dávno před zatčením Slánského nic nepřiznával. Bylo to také vinou vyšetřování, protože některé materiály o podvodných Fischlových machinacích s židovským majetkem, vyváženým do Israele, byly.⁵⁹ Fischl byl vyslýchán dlouhodobě, téměř nepřetržitě, a orgán Majer, který ho vyslýchal (pomáhal mu také v noci Jistebnický), s ním při výslechu zacházel hrubě, Fischl si nesměl vůbec sednout, nespál, bylo s ním cloumáno a tlučeno o zeď. Mimo to ho Majer stále ponižoval (sypal mu popel z cigarety do rukávu jako do popelníku), hrubě narážel na jeho židovský původ a nadával mu. Fischl se při tom všem choval skromně, ale nepřiznával nic. Vypovídat začal teprve po zatčení Slánského, a to ještě tehdy, když mu byly ukázány noviny, v nichž Slánského zatčení bylo uveřejněno. Potom teprve začal vypovídat v linii, která byla pro případ vytčena. Do hlavní skupiny byl zařazen hlavně proto, že u něho byla silná sionistická linie, a že měl spojení s některými pracovníky izraelského vyslanectví, a machinace s vývozem židovského majetku. Později již se Fischl smířil se vším a přiznával všechno, jak to bylo naformulováno také předem u s. Galkina, kam Majer s protokoly chodil. Ani již neměl proti Majerovi nějak odpor pro jeho dřívější chování k němu, ale dokonce

⁵⁹Otto Fischl působil od roku 1946 jako poradce ministra financí Jaromíra Dolanského, po únoru 1948 byl náměstkem ministra a poté velvyslancem v NDR. Na ministerstvu financí mu příslušely celní a finanční záležitosti občanů, kteří se stěhovali do Izraele. Později ho obviňovali z toho, že záměrně povoloval nadměrný vývoz majetku židovských rodin. Představitelé židovských obcí si naopak stěžovali na Fischlova přílišná omezení vývozu. Ve skutečnosti vládní a ministerské směrnice ukládaly postupovat benevolentně.

dělal na toto jeho dřívější chování vtipy. Na cele, kde měl agenta, hovořil vždy o všem, co bylo u výslechu probíráno, a dělal si plány, co ještě příště řekne. Dokonce se ptal agenta, jak má některé věci formulovat. Jediné, z čeho měl Fischl strach, byl trest smrti, kterému myslel, že unikne svým doznáním.

Evžen Löbl: Byl ve vyšetřovací vazbě nejdéle ze všech členů hlavní skupiny. Již od r. 1949. Byl také jedním z prvních, kteří dávali materiály proti Slánskému. Byl vyslýchán od počátku Kohoutkem a přiznával po krátkém počátečním odporu všechno.⁶⁰ Zajímavé u něho bylo, že začal hovořit vždy o těch věcech, o kterých se již na jiném místě mluvilo, a vždy je potvrzoval. On byl první, který začal mluvit o židovském buržoazním nacionalismu, a to teprve v době, kdy již vlastně své původní udělal, a skoro po půl druhém roce vazby. Potom měnil své původní doznání podle situace, jaká byla. Löbl byl ze všech nejochotnější všechno vypovědět, a co nejvíce „pomáhat“ vyšetřování. Byl používán ke konfrontacím s těmi, kteří nechtěli vypovídat. Byl až úzkostlivý na to, jestli snad něco nezkazil, jestliže se mu nepodařilo s ním konfrontovaného vyšetřovaného usvědčit. Všechny své výpovědi ke konfrontacím uměl předem zpa-měti. Jeho protokol byl přímo nabit frázemi jako „Já, jako židovský buržoazní nacionalista“ nebo „Já, jako zavilý a zakuklený nepřítel“, že bylo někdy až trapné to číst. Přes to se jeho výpovědi líbily a byly ss. poradci vysoko hodnoceny. Byl opravdu až podlízavý a dokonce se vždy ptal, jestli snad nemá něco ke své výpo-vědi dodat. Já osobně jsem jeho výpověď za seriózní nepovažoval a stejného názoru byl i Košťál. Rovněž Löbl neopomínal před procesem často připomínat, že on byl vždy ochoten všechno vy-povídat, a že vždy pomáhal vyšetřování, a že doufá, že na to nebude

⁶⁰Evžen Löbl ve svých publikacích věnovaných svému politickému procesu, uvádí, že ho vyslýchal též B. Doubek a K. Košťál. V některých případech se Löblovy výslechy zúčastňovali a obvykle první výslechy prováděli sami. Hlavním vyšetřovatelem, který získal „doznání“, byl V. Kohoutek.

zapomenuto, i když ví, že to není od něho nějaká zásluha, ale že to bylo jeho povinností. Velmi děkoval Kohoutkovi, že ho na cestu doznání a pomoci vyšetřování přivedl.

Rudolf Margolius: O tom toho nevím také mnoho. Vůbec jsem totiž nepředpokládal, že by Margolius mohl být zařazen do hlavní skupiny, a proto když se centrum vyšetřovalo, jsem k jeho výsledku ani nechodil. Vyslychal ho orgán Kukla v Kohoutkově oddělení a od Kohoutka vím, že Kukla často za ním chodil, že Margolius nechce přiznávat, ale Kohoutek říkal, že když tam přišel on, že vypovídal normálně. Choval se prý sklesle, ale obvinění mu předkládaná nakonec přiznal.

Otto Šling: Průběh jeho výslechu i jeho chování jsem popisoval již velmi podrobně a těžko mohu něco nového a podstatného dodat. Jen snad ještě to, že po zatčení Slánského bylo již se Šlingem pracováno jen na tom, aby protokolárně upřesnil a ujasnil někde svou výpověď. Na nové věci již Šling vyslychán v podstatě nebyl. Tento jeho výslech již byl klidný a Šling rovněž již v klidu vypovídal. Trval na tom, co řekl dříve, jen to někde „vylepšoval“. Jeho výpovědi jsem nevěřil, protože jsem příliš dobře věděl, jak vznikla.

Karel Šváb: Při výslechu se choval od začátku až do konce sklesle. Byl rovněž jedním z prvních, kteří začali vypovídat proti Slánskému. Avšak proti Löblovi a Londonovi Šváb stále u výslechu tvrdil, i když to potom do protokolů nepsal, že to dříve nevěděl, že si to uvědomil až při výsleších. To v podstatě říkal o celé své činnosti, kterou přiznával. Říkal, že ví, že to, co např. v bezpečnosti dělal, bylo škodlivé, že to ovšem dříve tak neviděl a dělal vše s přesvědčením, že slouží straně. Nyní, když je to takto odhaleno, že vidí, že to bylo škodlivé, a proto že to tak také hodnotí. Jinak si dával velmi záležet na tom, aby jeho výpovědi byly logické.

Bedřich Reicin: Rovněž on celou dobu vyšetřování od začátku až do konce se choval sklesle. Na počátku se sice předkládaným obviněním bránil, ale nakonec se dal v každé otázce přesvědčit a přiznal je. Tak tomu bylo i s jeho úlohou na Gestapu /gestapu/, kde dlouho tvrdil, že není pravda, že byl agentem gestapa, a že podobným způsobem jako on dostala pas z tehdejšího protektorátu řada jiných lidí. Přes to potom přiznal, že agentem gestapa byl, a přiznal i vydání Julia Fučíka. Ale to již bylo až ke konci vyšetřování. Teorie o tom, že Reicin vydal gestapu Fučíka, vznikla u s. poradce Gromova na základě toho, že Reicin v jednom protokole uvedl, že při výslechu na gestapu jmenoval některé redaktory Rudého Práva, které znal, a mezi jinými bylo i jméno Fučík. Na tom se právě s. poradce zastavil a říkal, že to tedy nemohlo být jinak, než že Reicin Fučíka gestapu vydal. Na mou přímou námitku, že tato teorie neodpovídá tomu, co Fučík sám o svém zatčení píše v „Reportáži psané na oprátce“, říkal s. Gromov, že Fučík nemusel vědět, jak to všechno bylo, a že to nemohlo být jinak, než že ho vydal Reicin. Reicina k tomu vyslyšali orgánové Rendl a Dřevíkovský a Reicin nakonec přiznal i toto. Rovněž o svém špionážním spojení s jugoslávskými vojenskými přidělenci v ČSR říkal Reicin, že nebylo, ale přes to opět nakonec přiznal, že udržoval špionážní spojení s Rističem a Ivanovičem, kteří si ho zavázali vyhrožováním, že prozradí jeho závazek gestapu, o kterém prý se dověděli od představitelů zpravodajské služby USA, v USA, v jejich službách prý vlastně byli. Tuto teorii Reicin rovněž nechtěl dlouho přiznat, ale nakonec to přiznal, i když to nebylo příliš logické. Tento výslech jsem s ním z části prováděl já, když si Dřevíkovský stěžoval, že si s tím již neví rady. Také Reicin dával najevo, že obvinění přiznal proto, aby nedělal „těžkosti“.

André Simone: Byl zatčen až po zatčení Slánského takže když přišel k výslechu, již v podstatě celou situaci znal. Rovněž u něho jsem nepočítal s tím, že bude zařazen do hlavní skupiny. Došlo

k tomu proto, že Simone vypovídal ochotně a ostře svou činnost hodnotil. Sám říkal, že jeho protokol, který je jeho posledním literárním dílem, musí být opravdu „simonovský“. Vyslychal ho Michálek pod vedením Kohoutka. Také Simone, právě tak jako Hajdů, hodnotil každé své setkání s cizím státním příslušníkem jako špionáž a těžko to šlo ověřovat. Byl rovněž až příliš ochotný vyhovět vyšetřování.

To jsou jen velmi stručně popsané mé dojmy a vědomosti o vyšetřování členů hlavní skupiny centra. Některé ostatní údaje, o které by bylo možno tento popis doplnit, jsou již obsaženy v mém minulém líčení vyšetřování případu Slánského. Není mým úkolem celý případ hodnotit. Popisuji jen fakta, která znám, a dojmy, které ve mně toto vyšetřování zanechalo. Ještě ke Slánskému samému mohu dodat, že jsem nikdy nevěřil příliš jeho výpovědi o Zilliacusovi a Piadem. /Pijadeovi/. Zilliacusův případ by byl pro Slánského jako špionážní spojení příliš bezvýznamný, protože on kdyby chtěl, mohl mít spojení jiná, a Pijade bylo něco podobného, nehledě k tomu, že nám Slánský sám říkal, jak to s ním ve skutečnosti bylo.⁶¹

⁶¹Žaloba proti Slánskému a také rozsudek obsahovaly jeho špionážní spojení s Koni Zilliacusem. Zilliacus byl levicově orientovaným funkcionářem, poslancem Labour Party a udržoval vztahy s čl. sociálními demokraty. Slánský neměl příležitost se s ním setkat, aby jednali „o špionáži“. Obvinění bylo postaveno na dopisech nalezených ve Slánského kanceláři, a na výpovědi některých svědků, kteří měli zprostředkovat styky. Ve skutečnosti šlo o Zilliacusovy dopisy Fierlingerovi, který je poskytl Slánskému. Zilliacuse žaloba uváděla jako britského špiona, v Británii ho naopak podezírali ze spolupráce se sovětskými zpravodajci. Rehabilitace procesu s „centrem“ se týkala i Zilliacuse, který omluvu přijal s uspokojením.

O setkání s jugoslávským vedoucím funkcionářem Moše Pijadem hovořil při výslechu Slánský sám, z vlastní iniciativy. Vyšetřovatelé o setkání nevěděli a Slánského výklad je překvapil. Zmínil se o setkání ve chvíli, kdy ho vyšetřovatelé nutili přiznat špionážní spojení s americkou službou s úmyslem vytrhnout ČSR ze sovětského bloku. Pro Slánského bylo zřejmě nepřijatelné sloužit imperialistické Americe a i z jeho hlediska příznivěji vypadalo, když už musel nějakou špionáž

Ale již jsem řekl, že není mým úkolem celý případ hodnotit, nýbrž jen popsat fakta a některý svůj názor na ně. Doufám, že podle toho, co jsem napsal, a co je možno zjistit ještě u jiných zúčastněných lidí, bude možno utvořit si jasný obraz o celém případě.

Hodně by mohli k případu dodat nebo alespoň vyjádřit se k tomu, co jsem napsal já, Karel Košťál, Vladimír Kohoutek, Jan Musil, Bohuslav Brůha, František Škorpík, Bohumil Šimáček, Petr Bechyně (tlumočník) a ještě i jiní orgánové, kteří na případu pracovali, a kteří v některých otázkách, které jsem zde popisoval, měli stejný názor jako já.

Právě tak, jako jsem již dříve popsal některá fakta o členech hlavní skupiny, popsal jsem již organizaci práce celého tohoto vyšetřování i to, co odsouzení napsali ve svých posledních dopisech, a proto to nebudu opakovat.⁶²

Rovněž myslím, že není nutno, abych stále psal, že tento nebo onen fakt dokazuje to a to. Celé toto moje líčení faktů, která jsou mi známa, je důkazem toho, co jsem napsal v úvodu, a proto to již rovněž nebudu na dílčích otázkách opakovat.

Ještě mohu dodat, že k případu, hlavně z jeho operativní stránky, by mohl některé věci vysvětlit, které neznám ani já, Antonín Prchal, který sice na případu nepracoval přímo v Ruzyni, ale byl o něm

doznat, tak s jugoslávskými komunisty. Uvedl, že s Pijadem se setkal v roce 1947 v Praze a diskutovali o zvláštních cestách, konkrétně československé, k socialismu. Gottwald, který československou cestu k socialismu před únorem 1948 sám vyhlášoval, výsledky tímto směrem zakázal. „Zvláštní cesta“ byla Moskvou odsouzena jako úchylka a Gottwald měl obavu, aby podezření nepadlo i na něho. Přesto se setkání Slánský - Pijade v procesu objevilo.

⁶²Odsouzení k trestu smrti v procesu s „centrem“ psali před popravou dopisy - kromě R. Slánského - rodinám a Gottwaldovi nebo vedení strany. Většina uváděla, že trestných činů, za které byli odsouzeni, se nedopustili, a někteří viděli svoji hlavní vinu v důvěře Slánskému, o jehož „nepřátelské činnosti“ nevěděli.

informován, řídil dokumentaci a operativu případu a byl v užším styku se ss. poradci než já nebo Košťál.

A nyní ještě něco ke svědkům, kteří vystoupili v hlavním procese, a k jejich výběru, aby obraz o případu, který mohu podat, byl z mé strany co nejúplnější.

Svědkové byli vybíráni u ss. poradců podle toho, který fakt nebo výpověď mohli potvrdit, a podle toho, jak vypovídali. Měřítkem pro to, jak vypovídali, byla jejich ochota potvrzovat výpovědi členů hlavní skupiny. To byla také hlavní úloha svědků, kteří ve svých výpovědích neodhalovali nic nového než to, co již řekli hlavní obvinění, mimo Vondráčka, kterého přece nakonec ss. poradci jako svědka prosadili, a jehož výpověď, jak je známo, Slánský nepotvrdil. Nesprávnost zařazení Vondráčka jako svědka však nebyla v tom, že Slánský nepotvrdil jeho výpověď. To by se při procesu mohlo stát a nebylo by vůbec na škodu, jestliže obviněný, který jiné věci přiznal, by se bránil přiznání jiných a případně by byl i přes své zapírání usvědčen. Nesprávnost zařazení Vondráčka jako svědka byla v tom, že jeho výpověď působila nepravděpodobně, že byla neseriózní, právě tak jako celé Vondráčkovy chování u procesu. Jinak opravdu ostatní svědkové jen potvrzovali výpovědi obviněných, když nakonec byli vyřazeni oni partyzáni (vzpomněl jsem si, že jeden z nich se jmenoval Revilák), o kterých jsem již psal, že měli potvrdit to, že Slánský nechal Švermu na Chabenci zahynout, čemuž se Slánský bránil.⁶³

⁶³Sověťští poradci důrazně prosazovali, až trvali na tom, aby žaloba obsahovala Slánského úmysl urychlit Gottwaldovu smrt a záměrnou přípravu Švermovy smrti, ke které došlo při přechodu účastníků Slovenského národního povstání do hor. Slánský obě obvinění rozhodně odmítal a jeho odpor provázely záchvaty zuřivosti. Zejména při vynucovaném doznání úmyslného zavraždění Jana Švermy sváděl tvrdý zápas s vyšetřovateli i se sebou. Byl zoufalý a nakonec od tohoto doznání výrobci procesu ustoupili. Sověťští poradci se však nevzdali. Obstarali dva partyzány ochotné dosvědčit Slánského vinu na Švermově smrti. Ačkoliv ve vyšetřování s touto verzí neuspěli, v průběhu soudního přelíčení oznámili, že partyzáni jako svědci vystoupí. U Slánského se opakoval záchvat a pohrozil, že za takové situace nebude

Další ze svědků, kteří byli použiti a jejichž výpovědi jsem nepovažoval za seriózní přes to, že je obvinění přiznali, byly odsouzené agentky Hložková a Kacerovská, o kterých jsem již psal ve zvláštním líčení, a které pro svědeckou úlohu připravoval Kohoutek. Opakuji znovu, že Hložková a Kacerovská se staly za dobu své činnosti jako agentky ve vyšetřovacích věznicích úplnými profesionály, a byly ochotny potvrdit vše, na co byly dotázány, zvláště když zde byla pro ně možnost ukázat se před soudem a mít tak opět u bezpečnosti o jedno „dobré oko“ víc.

Z dalších podobných typů byl vyšetřovaný trockista Václav Vlk, kterého bylo rovněž jako svědka u hlavního přeličení použito. Vlk byl zatčen jako jeden z trockistů prosazovaných Slánským do vedoucích hospodářských funkcí, kde měl, jak se předpokládalo, plnit Slánského úkoly, protože mu byl zavázán za to, že ho Slánský prosazoval přes to, že znal jeho trockistickou minulost. Vlk skutečně trockistou byl a jeho trockistická minulost byla také hodně známa. Ihned po svém zatčení začal Vlk vypovídat. Nemohu říci ihned, ale velmi brzy. Vyslychal ho Karel Pucherna. Vlk přiznával všechno, co mu bylo jen naznačeno. To, že ho prosazoval Slánský, potvrdil, a potvrdil to i Slánský sám. Ovšem další jeho výpovědi o rozhovorech se Slánským a o Velké Radě, byly již značně přehnané a nikdo z ostatních vyšetřovaných, i těch, kteří byli potom na základě Vlkovy výpovědi zatčeni, je nepotvrzoval tak, jak to líčil Vlk. Potvrzovali některá Vlkem uváděná fakta, jako schůzky při různých příležitostech atd., ale nepotvrzovali, že by tyto schůzky byly frakční nebo ilegální, a že na nich byly dělány nepřátelské plány. Že si říkali mezi sebou Velká Rada rovněž potvrdili, ale rovněž to vysvětlovali zcela jinak než Vlk a celkem shodně. Vlk rovněž usvědčoval Taussigovou z toho, že se ho snažila získat pohrůzkou vyzrazením jeho trockistické minulosti pro činnost pro Slánského a proti s. Gottwaldovi v rozhovoru na

vypovídat předem naučené odpovědi a u soudu řekne pravdu. Konstrukce procesu by se zhroutil. Bacílek se dotazoval Gottwalda, který rozhodl, že partyzáni nevystoupí.

jednom jejich společném výletě do Krkonoš. Tento výlet rovněž Taussigová (i jiní) potvrzovali, ale o podobném rozhovoru nechtěla vůbec nic slyšet a rozhodně to popírala. Myslím, že přes to, že tento usvědčující důkaz spočíval jen na výpovědi Vlkově, bylo toho stále proti Taussigové využíváno. Sám vyšetřující orgán Vlkův Pucherna jeho výpovědím nevěřil. Určitě k nim Vlka nevedl, protože sám a nikdo jiný neznal předtím věci, o kterých Vlk mluvil. Domnívali jsme se, že Vlk se chce tímto způsobem „zavděčit“, a proto že tak mluví. Na neserióznost Vlkovu a nepravděpodobnost jeho výpovědi jsme já i Pucherna ss. poradce často upozorňovali. Přesto ho bylo již při vyšetřování použito k usvědčování Slánského, Taussigové a i jiných trockistů, kteří s ním potom byli v jedné skupině, a nakonec ho bylo použito jako svědka u procesu. Nejen svědecké výpovědi, ale i jeho jiným výpovědem jsem ani já, ani druzí vyšetřovací orgánové nevěřili, ale nikdo z nás skutečně neznal motiv Vlkova počínání a on stále tvrdil, že vše, co vypovídá, je pravda. K prověření jsme sice mohli použít toho způsobu, že by Vlk neusvědčoval ostatní, ale že mohlo být ostatních použito k tomu, aby Vlkovi dokázali, že nemluví pravdu. Ale takových způsobů se v Ruzyni nepoužívalo, a ss. poradci říkali, že i když možná ne všechno, že přece něco z toho, co Vlk říká, bude pravda, a proto že je třeba ho používat. Jak to nakonec s Vlkem a s jeho odsouzením dopadlo, nevím, protože tehdy již jsem v Ruzyni nebyl.⁶⁴

⁶⁴ Trockismus patřil k tehdy běžně používaným obviněním komunistických funkcionářů z nepřátelství a zrady. Politikové i vyšetřovatelé považovali automaticky trockismus za nepřátelský trestný čin, projev nepřátelského vztahu k SSSR. Z náklonnosti k trockismu, z členství v jejich skupinách nebo ze styků s nimi byli vyslýcháni Slánský interbrigadisté a další, ale v jejich „trestné činnosti“ figuroval jako okrajová záležitost hlavních zločinů. Politických procesů, ve kterých trockismus stanul jako hlavní a jediné obvinění, proběhlo málo. Největší dostal název Velká trockistická rada. Šlo o přátele, kteří na přátelských setkáních si říkali Velká rada. Někteří z nich zastávali před válkou kritický postoj k sovětským procesům s trockisty a po válce se ocitli v kartotéce trockistů vedené na Ústředním sekretariátě KSČ a poté v KSK. K Velké radě přidala Státní bezpečnost jméno trockistická. Soudní řízení s Velkou trockistickou radou proběhlo 24. 2. 1954 -

Z ostatních takových, podle mého názoru neseriózních, svědků bylo při procese použito sionistů Ohrena a Ohrensteina /Oren a Orenstein/, kteří mluvili hlavně o sionistické linii.⁶⁵ Ti však nebyli vyšetřováni v sektoru, který jsem vedl já, nýbrž v sektoru Moučkově, takže nevím přesně, jak k jejich výpovědem došlo, ale bylo v Ruzyni všeobecně známo, že metod (nesprávných), kterých jsme používali my, bylo v Moučkově sektoru používáno v daleko větší míře. Ale to nechci posuzovat.

Dále bylo použito jako svědka Kaňkovské, která vlastně jen potvrdila to, že dostala ze zahraničí dopis pro „Velkého Metaře“ (Slánského), který mu měla doručit.

Další kategorií svědků, kteří v procese se Slánským vystoupili, byli takoví jako Goldstücker, Kavan, Švermová, Nový, Novomeský, Lomský, Závodský a snad ještě i jiní.

Tito byli všichni sami vyšetřováni v souvislosti se Slánským a někteří již dříve v souvislosti se Šlingem. Vybráni byli proto, že ve svých výpovědích potvrzovali to, co Slánský říkal, vlastně někteří to, z čeho již dříve při vyšetřování Slánského usvědčovali, a co potom Slánský přiznal. Jejich příprava na svědecké vystoupení probíhala v podstatě stejně jako příprava obviněných. Všichni měli své výpovědi naučeny z paměti. Myslím, že celá řada z nich očekávala, že jejich případ bude na základě jejich svědeckého vystoupení

Stanislav Pluhař (odsouzen k 10 letům vězení), František Roušar (10 let), Václav Vlk (15 let), Oldřich Černý (20 let), Bohumil Holátko (14 let), Pavel Hrubý (18 let), František Novák (8 let). V roce 1963 byli všichni rehabilitováni.

⁶⁵ Izraelský občan Mordechai Oren, levicově orientovaný funkcionář odborů a socialistické strany MAPAM, byl 9. 10. 1953 odsouzen v Praze na patnáct let vězení v souvislosti s bojem proti sionismu. Politické byro ÚV KSČ 7. 5. 1956 pokládalo „... v současném okamžiku za vhodné dát Generální prokuratuře pokyn přerušit M. Orenovi výkon trestu a vyhostit ho z ČSR“. Šimon Orenstein, izraelský diplomat, byl v prosinci 1953 obžalován s deseti dalšími osobami jako představitel „nepřátelských sionistických organizací“. Všichni byli odsouzeni k dlouholetým trestům vězení.

posuzován mírněji. Vystoupila i Švermová, která při své výpovědi obviňovala i sebe. Její příprava byla zvláště pečlivá, protože Švermová říkala, že se k tomu necítí dosti silnou. Byla rovněž přesvědčována o tom, že jestliže její svědecká výpověď má dobře vyznít, že je třeba, aby bez ohledu na všechno mluvila i o své vině, což nakonec Švermová učinila. Její přípravu na proces i její tehdejší výsledky dělal Brůha.

Při přípravě svědků, které jsem uvedl naposledy, bylo používáno opět argumentace, že svým vystoupením mohou pomoci straně, a kdyby jejich vystoupení nebylo takové, jak se očekává, že by ji mohli poškodit. Rovněž se používalo argumentu, že jejich vystoupení bude ranou západním imperialistům. To uvádím jen k osvětlení metod, jakých bylo používáno při přípravě procesu.

Dále bylo použito svědků, jako byla Gusta Fučíková a Vlastimil Borek, kteří vyšetřování nebyli, ale měli třeba nepřímo určité body obžaloby potvrdit. Jejich použití mělo více efektivní charakter.

To je tak zhruba všechno, co bych mohl ke svědkům v procese se Slánským uvést. Ještě jen na potvrzení toho, že výše uvedené argumentace bylo při přípravě svědků používáno s vědomím ss. poradců a vedení ministerstva, mohu znovu opakovat případ, který již jsem stručně uvedl také v minulém líčení. Je to návštěva ministra Bacílka v cele u Novomeského před jeho svědeckým vystoupením, kde mu ministr, myslím, ještě opravoval z politického hlediska některé jeho všeobecné výroky o slovenském buržoazním nacionalismu. Nevím již přesně, o kterou otázku konkrétně šlo. Ale jinak také ministr povzbuzoval Novomeského k dobrému vystoupení. Já jsem u jejich jednání byl, protože když šlo o vyšetřované, jsem z titulu funkce velitele vyšetřování byl povinen ministra vždy doprovázet. Ale myslím, že toto setkání ministra s Novomeským nebylo příliš vhodné. Novomeský totiž, když ministra uviděl, tak vykřikl: „Karol, co tu děláš?“, a ministr mu musel vysvětlovat, že je teď ministrem národní bezpečnosti, což Novomeský nevěděl. Celý rozhovor se potom přirozeně musel nést v tomto přátelském duchu

a skončil tím, že ministr dal na odchodu Novomeskému dvacet cigaret ze svého.

Rovněž rozhovory ministry s obviněnými před procesem, jak jsem již o tom psal, a které rovněž byly ministrem dělány na základě rady ss. poradců, potvrzují, že takového způsobu přípravy vyšetřovaných se používalo zcela oficiálně.⁶⁶

Ještě chci podotknout, že při závěrečných pracích na případu byla tuhá konspirace a kontrola toho, že se nedostane nic ven, ještě zesílena. Rovněž byli prověřováni všichni, kteří byli do případu v jeho závěru zapojováni. Tak např. prokurátoři (o jejich výběru a zapojení jsem již psal) byli ubytováni společně vždy po dvou.⁶⁷ Domů na počátku nesměli, myslím, dojíždět, ale to nevím přesně. Do bytů, kde byli umístěni, bylo na radu ss. poradců vmontováno odposlechové zařízení, kterým bylo kontrolováno, jak na případ reagují, a hlavně jestli nemají nedůvěru, aby bylo možno včas udělat patřičná opatření. Jejich rozhovory v bytech byly přepisovány denně na stroji a dostával je náměstek Prchal, který mně je posílal pro informaci.

Pamatuji se dále, že jeden ze soudců byl z případu, na kterém již několik dní pracoval, odvolán proto, že prohlášoval, že si nedá diktovat, jakou otázku smí obviněnému předložit, a že se ho zeptá, na co bude chtít. Prokurátorům i soudcům bylo totiž řečeno, že se musí přesně držet otázek napsaných v protokolech vyšetřování a nesmějí

⁶⁶Na návrh sovětských poradců a se souhlasem komunistického vedení navštívil ministr Bacílek obžalované v procesu s „centrem“ (kromě Slánského) a vyzýval je, aby se před soudem řídili připravenou reží, odpovídali naučené odpovědi na otázky. Některým uvedl zájem strany na takovém jejich počínání. Ministrovo ujišťování obžalovaných, že při výměře trestu se bude přihlížet k jejich chování u soudu, o kterém se mezi vedoucími v bezpečnosti hovořilo, Bacílek popíral.

⁶⁷Prokurátory procesu s centrem schvaloval politický sekretariát ÚV KSČ dne 27. 8. 1952 : Josefa Urválka, Václava Aleše, Miloslava Kolaju, Františka Antla. 29. 10. 1952 rovněž soudce: Jaroslava Nováka, Františka Stýbla, Jiřího Štella a soudce z lidu : Václava Jareše, Františka Douška.

bez našeho vědomí dělat změny. Také to bylo již v průběhu procesu vytykáno prokurátorovi Kolajovi, který vynechal v otázkách kladených Fischlovi některá slova, která podle názoru s. Galkina zeslabovala otázky. Musel jsem to s. Kolajovi vytknout a říci mu přímo (s. Galkin si na to stěžoval i s. Alexejovi), že jestliže se to stane ještě jednou, že bude odvolán od procesu. To jsem mu měl říci podle pokynu s. Alexeje v přítomnosti ostatních prokurátorů v přestávce procesu. Nevím již přesně, jestli jsem s. Kolajovi řekl přesně to, co mně bylo řečeno, protože se mně to zdálo dosti ostré, ale určitě jsem mu to vytykal. V rozhovorech prokurátorů v bytech nebylo nic závadného, co by se týkalo případu. Co bylo v odposleších slyšet, nebudu popisovat, protože se to týkalo také jejich soukromých věcí. Odposlechy šly také k ss. poradcům.

To, co bylo ve vyšetřování po skončení procesu s hlavní skupinou, jsem již také popisoval a je těžko k tomu něco dodat. Některé chyby, které se staly vinou vyšetřování tím, že bylo zatýkáno i mnoho nevinných lidí, jak již jsem o nich psal, byly napraveny, pokud je možno o nápravě mluvit, tím, že tito lidé byli propuštěni.

Celá řada jich však byla souzena a odsouzena, a těžko mohu u všech poukazovat, zdali jejich odsouzení bylo spravedlivé, protože potom jsem již u všech neznal všechny materiály, které byly pro odsouzení podkladem. Faktem ovšem je, že většina z nich byla souzena jako spojenci vedení centra a že se v mnoha případech vycházelo právě jen z materiálů získaných vyšetřováním tohoto vedení. Za usvědčeného nepřítele byl pokládán skoro každý, o kom to řekl Slánský nebo někdo z jeho nejbližších společníků. U některých případů bych snad mohl říci svůj názor vyplývající ze znalostí celého případu a z toho, že vím, za jakých okolností vznikalo jejich obvinění a výpovědi, ale z mé nynější pozice by to, myslím, nevypadalo příliš vhodně, a zjistit se to dá i u jiných, kteří o případu mají stejné znalosti jako já.

Nijak se ovšem nevyhýbám tomu, abych svůj názor vyjádřil, jestliže o to budu požádán.

Závěr tohoto líčení, myslím, že rovněž nemusím psát, protože je prakticky obsažen v úvodu. Do jaké míry je moje posouzení v úvodu obsažené správné, je možno posoudit na základě toho, co jsem uvedl v celém popisu, a prověřením si toho.

Přírozně, že vznikne otázka, proč jsem to všechno dělal, i když jsem to považoval za nesprávné. Již jsem uvedl, že některým věcem jsem tehdy plně věřil, a stručně jsem také napsal, proč jsem jim věřil. Na druhé straně ovšem zde byly věci, které jsem již tehdy považoval za nesprávné, pokud jde o metody a postup, a dělal jsem je přesto také.

Pokusím se to pokud možno stručně vysvětlit a prosím ještě jednou, aby to nebylo považováno za omlouvání sebe sama nebo za vytáčení se ze zodpovědnosti. To by byl špatný výklad mého nynějšího jednání. Nehledě k tomu, že by mně takové plané vymlouvání nebylo nic platné, když zde jsou fakta.

Ale přes to je nutno vysvětlit, proč jsem to dělal, protože tato otázka, jak očekávám, by mně byla stejně položena a já bych stejně nemohl odpovědět jinak, než mohu nyní. Prosím znovu, aby to bylo považováno za vysvětlení, nikoliv za omlouvání se.

O příčině svého jednání již jsem se také zmínil. Přišel jsem do vyšetřování a ihned jsem byl ve styku se ss. poradci, kterých jsem si velmi vážil, od nichž jsem se učil a dělal všechno, co oni mně řekli. Prohlašuji, že kdyby mně některé věci řekl i někdo z našich odpovědných činitelů, že bych se možná bránil, ale když mně to řekli ss. poradci, jsem je bez odmluv dělal. O tom jsem přímo mluvil s Košťálem, Brúhou, Musilem, kteří to mohou potvrdit. Vycházel jsem vždy z toho, že ss. poradci vědí, co dělají, že mají určitý plán odpovídající celkové mezinárodní situaci, jak to i sami naznačovali, a který my neznáme. Měli styky s nejvyššími našimi představiteli i se s. Gottwaldem, kteří, jak vím, vždy bez jediné námitky dávali

k opatřením, navrhovaným ss. poradci, souhlas. I když jsem někdy pochyboval nebo byl přesvědčen o tom, že námi vyšetřovaný člověk není vinen v tom, z čeho je obviňován, myslel jsem, že to slouží vyšším cílům a opakoval jsem si to, co mně kdysi řekl s. Vladimír. Když se kácí les, létají třísky. A hlavním argumentem ss. poradců, když nám dávali „injekce“, bylo: Víš, jakou ránu tím dáme imperialistům? Také jsem byl polichocen tím, že mně ss. poradci svěřují některé věci, které nesvěřili ani ministři. Já jsem se k nim choval stejně.

Věřil jsem stále, že to, co se dělá, je v zájmu strany a v zájmu mezinárodního hnutí za udržení míru, jak mně ss. poradci říkali, když jsem někdy třeba jen nepatrně kolísal. Jim jsem věřil úplně slepě, a oni to také věděli. Byli to vlastně první sovětští lidé, se kterými jsem se (mimo v květnu 1945) sešel a udržoval s nimi několik let nepřetržitě denní styky.

Je pravda, že jsem měl několikrát v úmyslu odejít z vyšetřování, a že jsem o tom i mluvil. Ale vždy jsem se dal přesvědčit, že musím zůstat a pracovat dál. Že celá věc slouží opravdu vyšším cílům, jsem věřil také proto, že i někteří vyšetřování, po argumentech navrženými /navržených/ i ss. poradci, vlastně hovořili tak, jak oni chtěli. To jsem se ještě někdy domníval, že to snad chápou lépe než já, a jejich počínání jsem vlastně považoval za sebeobětování z jejich strany vyšším zájmům.

Toto byly v podstatě důvody, proč jsem všechno to dělal, a bylo to ve skutečnosti mým „motivem“, jestliže se to tak dá nazvat.

Vím, že i jiní moji spolupracovníci byli řízeni stejnými důvody.

Kdyby vyšetřování celého případu neřídili právě sovětští lidé, určitě bych nedělal některé věci, ke kterým v průběhu vyšetřování došlo.

I s. Gottwald, když jsem u něho se ss. poradci byl, mně říkal, abych se ve všem na ss. poradce obracel a řídil se tím, co mně řeknou.

Více se tímto nebudu zabývat, protože by to mohlo skutečně vzbudit dojem, že se snažím nějak se omlouvat.

Všechno to, co jsem napsal, odpovídá skutečnosti, a s tím, co jsem napsal již dříve, může dát obraz o tom, jak bylo vyšetřování vedeno, a jak probíhalo.

Zabýval jsem se většinou jen vylíčením případu Šlinga a Slánského. To je přirozené, protože to byly hlavní případy a všechno ostatní bylo podřízeno jim. Jestliže k podobným nesprávným zjevům jako u těchto případů docházelo i jinde, pak to bylo jen důsledkem toho, jakým způsobem byly vyšetřovány hlavní případy, z nichž byly všechny metody mechanicky přenášeny i na případy jiné. Jedná se ovšem opět jen o přidružené skupiny hlavnímu případu.

Není mým úkolem napsat celkový posudek. Ten může vynést příslušný orgán po rozboru a prověření toho, co jsem napsal, a co snad je již známo i z jiných míst.

A nyní několik slov k tomu, proč toto všechno vlastně píše, a proč píše i věci, o kterých věděl jen velmi úzký okruh lidí, a které dnešnímu vyšetřování nemohly být známy.

Přirozeně, že jedním z důvodů je to, že jsem ve vězení, že jsem na způsoby tehdejšího vyšetřování vyšetřován.

Dalším důvodem, proč toto píši, jsou poslední politické události, hlavně s Jugoslávií, a zmínka s. Chruščeva /Chruščova/ o činnosti Beriji a Abakumova.

To neznamená, že bych pod tímto vlivem nějak zkresloval fakta. Vůbec případ, který my jsme vyšetřovali, neuvádím do této souvislosti. Uvádím vše, jak to bylo, a co snad pomůže udělat o tehdejších událostech jasnější obraz.

Všechno, co jsem napsal, jsem psal v naprostém klidu, v dobrých podmínkách, bez jakéhokoliv nucení nebo ovlivňování ze strany kohokoliv. Prohlašuji znovu, že všechno, co jsem napsal, je pravdivé a odpovídá skutečnosti, a tam, kde hodnotím věci nebo líčím své dojmy, že to tak dnes skutečně vidím.

V praze /Praze/ 14. srpna 1955.

Vlastnoručně napsal: Bohumil D o u b e k

Byl jsem při vyšetřování dotázán náměstkem generálního prokurátora dr. Schwachem na to, které případy považuji za nevinně odsouzené.

Přirozeně je na to velmi těžká odpověď. Soud, který obviněné soudil, měl k dispozici materiál i výpovědi lidí, kteří byli souzeni,

a ne všichni obvinění přiznávali. Byli někteří, kteří se obvinění bránili, a přes to byli odsouzeni.

Samozřejmě, že soud rozhodoval na základě materiálů, které mu byly vyšetřováním předloženy.

Přes to, že je to skutečně velmi těžké, pokusím se některé případy vyjmenovat, ale prosím, aby bylo bráno v úvahu /úvahu/, že jde jen o můj osobní názor, i když je podložen mou znalostí vyšetřování oněch případů.

Před jakýmkoliv řešením je vše třeba velmi pečlivě prozkoumat. Je třeba rovněž vzít v úvahu /úvahu/, že u většiny případů, které budu jmenovat, vycházím jen z předpokladu, že byly odsouzeny, ale nevím k jakým trestům, protože to jsem již ve vyšetřování nepropracoval.

Na prvním místě považuji za zbytečně potrestanou Švermovou, jejíž případ vyšetřování jsem již podrobně popsal a tento názor také vyjádřil. Usuzuji tak proto, že byla vyšetřována skutečně jen na základě Šlingovy výpovědi, která na něm byla vynucena. Švermová potom přiznávala některé z nanášených obvinění jen proto, aby „neškodila straně“, která její případ veřejně odhalila. U Švermové je ostatně vše již podrobně popsáno.

Josef Pavel: Také zatčený na základě Šlingovy výpovědi, o které jsem plně přesvědčen, že byla vymyšlena pod nátlakem, který byl na Šlinga vykonáván. Pavel také skutečně nic z těchto obvinění nepřiznal. Materiály k jeho usvědčení nebyly. U Pavla snad jen jako trochu vážnější obvinění přicházelo v úvahu to, že skutečně dosazoval do funkcí na MV lidi, kteří tam nepatřili. Je ovšem otázkou posouzení, jestli to dělal úmyslně nebo ne. Jeho případ by bylo třeba podrobit revizi.

Josef Smrkovský: Rovněž zatčený na základě Šlingovy výpovědi, která na něm byla vynucována. Jeho případ již jsem popsal

v protokole, který se mnou byl psán při mém vyšetřování. Některá z obvinění kladená za vinu Smrkovskému nemohu opravdu posoudit, jestli byla skutečně sabotáží nebo ne. Myslím zřizování velkovýkrmen vepřů (gigantů) atd. Toto již musí být předmětem posouzení odborníků.

Hanuš Lomský: Zatčený rovněž na základě Šlingovy výpovědi, že prováděl jeho nepřátelskou politiku na svém úseku, byl jeho společníkem a účastníkem připravovaného spiknutí. Lomský v podstatě přiznal všechna obvinění, ale až po argumentaci, že by poškodil zájmy strany, kdyby jemu kladená obvinění nepřiznal. Někdy upadal při vyšetřování Lomský do úplné „manie sebeobviňování“. Do jaké míry nese Lomský skutečně zodpovědnost za některé politické chyby, které se v době jeho působení dělaly, nemohu rovněž posoudit. Ale to, z čeho ho obviňoval Šling, nepovažuji za pravdu, i když to Lomský přiznal.

Mikuláš Landa: Zatčen z týchž důvodů jako Lomský. Jen v tom je rozdíl, že Landa nepřiznával nic z toho, z čeho ho Šling obviňoval. Z čeho byl obviněn nakonec, nevím, a ani nevím, za co a jak byl odsouzen. Ale nevím také nic o tom, že by již při vyšetřování byla nějaká jeho vina skutečně prokázána.

Ervín Polák: Stejný případ jako Landa, jen s tím rozdílem, že u něho byly také nějaké případy prosazování nepřátelských lidí na MV.

Vítězslav Fuchs: Patří rovněž do kategorie výše popsaných případů. Fuchs při vyšetřování kolísal mezi tím, má-li přiznat Šlingova obvinění nebo ne. Nevím, jak se rozhodl ke konci. Ale u něho byly /byla/ rovněž ještě jiná obvinění, a to, jak myslím, účast

na sabotážích ve výstavbě ostravských dolů. Ale to je také záležitostí posouzení odborníků.

Jarmila Taussigová: Její vinu je opravdu těžko posoudit a je třeba ji posuzovat z hlediska, které je na celý případ Slánského jehož byla skutečně jednou z nejbližších spolupracovnic. Faktem také je, že Taussigová zanášela do práce KSK naprosto nesprávné metody, a že se snažila získat vliv a kontrolu na /nad/ bezpečnostním aparátém. Do jaké míry je to trestné, nemohu posoudit, ale vím, že Taussigová nepřiznávala z jí kladených obvinění nic. Za co vlastně byla odsouzena, nevím.

Bedřich Hájek: Zatčen jako jeden z „kádru“, které dosazoval Slánský do aparátu strany jako židovské buržoazní nacionalisty a lidi, kteří by bezvýhradně prováděli jeho pokyny. Hájek některé věci přiznal, hlavně pokud jde o rozmisťování dalších kádru. Rovněž zde je třeba brát v úvahu, byl-li zde z jeho strany úmysl škodit tímto způsobem. Za co, a jak byl odsouzen, nevím.

Dále jsou zde slovenští buržoazní nacionalisté Novomeský, Husák, Okály /Okáli/, Horváth, kteří rovněž byli odsouzeni, ale také nevím, k jakým trestům. U těch případů, kde nejde o skutečnou sabotáž, kterou někteří přiznali, a špionáž, je třeba posoudit, kde šlo skutečně o politickou úchylku a kde o zločin.

Z případu Slánského byli ještě odsouzeni jeho příbuzní Richard Slánský a Antonín Hašek. Nevím, za co byli odsouzeni nakonec. Richard Slánský byl usvědčen Kacerovskou z provádění špionáže pro anglického korespondenta Liase, což bylo, myslím, z nejvážnějších obvinění proti němu. Kacerovskou ovšem nepovažuji za seriózní, schopnou jakékoli výpovědi.⁶⁸ Antonín Hašek nepřiznával

⁶⁸Dagmar Kacerovská pracovala v instituci, která měla styky s americkými diplomaty. Státní bezpečnost se snažila získat údaje o některých diplomatech

při vyšetřování nic. Byla na něho celá řada podezření ze špionáže a různých styků s nepřátelskými lidmi, ale do jaké míry se podařilo prokázat Haškovi, že s nimi byl skutečně v nepřátelském spojení, rovněž nevím.

Všechny tyto případy byly souzeny v podstatě jen na základě hledisek vycházejících z procesu s hlavní skupinou centra. Kde bylo ještě něco jiného, již dnes nemohu přesně vědět.

Z ostatních případů, na které si ještě vzpomínám, považuji za vhodné pro revizi případy Štěpána Plačka, Ernesta Otty, Gejzy Pavlíka, Dory Kleinové, Oskara Valeše, Josefa Šírka a jeho společníků (akce Hrad), manželů Patzakových a některých trockistů odsouzených po procesu se Slánským.

U bývalých národohospodářských činitelů typu Kollára, Outraty, Fabingera a Rudingera je těžko se vyjádřit, protože zde to závisí skutečně jen na odborném hospodářském posouzení a na hledisku na proces se Slánským.⁶⁹

Možná, že bych mohl jmenovat více takových případů, ale já si na ně již nevzpomínám. Kdyby mně byly předloženy seznamy tehdy odsouzených, mohl bych jistě jmenovat více.

a jednoho z nich obvinil a prosadit jeho odchod z ČSR. Funkcionáři bezpečnosti požadovali od náměstka ministra zahraničí V. Hajdú, aby dal souhlas k zatčení D. K., která by mohla vystupovat jako svědek proti diplomatům. Iniciátoři této akce náměstka ujistili, že jde o formální zatčení a že nebude odsouzena, naopak brzy propuštěna. Skutečnost dopadla jinak: Kacerovská byla dne 15. 1. 1954 zatčena a potom odsouzena k dlouholetému vězení.

⁶⁹V letech 1951 - 1952 byla zatčena řada vedoucích funkcionářů československého hospodářství. Někteří z nich byli odsouzeni v procesu s centrem (J. Frank, L. Frejka, E. Löbl, O. Fischl, R. Margolius). Další byli odsouzeni k dlouholetému vězení v roce 1954: Josef Goldmann a Eduard Outrata - náměstkové ministra, předsedy Státního úřadu plánovacího; ředitelé a funkcionáři znárodněného průmyslu - Ivan Holý, Oto Eisler, Jaroslav Jičínský, Jan Bárta, František Fabinger, Zdeněk Rudinger, Jiří Kárný, Matyáš Lewinter, J. Bašta, generální ředitel Státních statků Josef Smrkovský, redaktor F. J. Kollár a další.

Dodatek k poměrům ve vyšetřování:

Ještě jsem si vzpomněl na jeden případ, který je typickým pro tehdejší poměry ve vyšetřování. Je to případ Jaroslava Černého (Morice Mittelmanna). Byl zatčen již v r. 1949 v Bratislavě, myslím pro trockismus, a již potom, když byl v Bratislavě vyslýchán, byl převezen do Prahy. K jeho převozu došlo, myslím proto, že byl tehdy zatčen dr. Ungár v souvislosti s Klingerem.⁷⁰ Jednalo se o trockistickou činnost. Do Prahy byl převezen spolu se svou ženou, která byla zatčena současně s ním, ale byla námi propuštěna, protože u ní nebyla nejen žádná činnost, ale ani náznak podezření. Rovněž Černému-Mittelmannovi se nepodařilo žádnou nepřátelskou činnost prokázat. Přesto, že byly dávány návrhy na jeho propuštění, ss. poradci stále tvrdili, že Černý je lump a že nám při vyšetřování může být ještě hodně platný. Černý skutečně vypovídal hodně o slovenských buržoazních nacionalistech, s nimiž byl za svého působení na Slovensku ve styku. Byl ochoten vypovídat všechno jen za trochu naděje, že bude propuštěn, a výhody, které mu mohly být ve vazbě poskytnuty. Dále byl používán jako agent u různých vyšetřovaných. Myslím, že již bylo nutno přistoupit k tomu, že se u Černého nezdálo ani o prodloužení vazby, protože to skutečně nebylo čím zdůvodnit. Později již byl souhlas s tím, že Černý musí být propuštěn, ale opět zde byl jiný důvod. Černý jako agent prošel tolika případy, že celý případ Šlinga (u kterého také byl) a Slánského (od Reicina a jiných) znal lépe než někteří vyšetřovací orgánové a bylo nebezpečí, že když bude propuštěn, že o tom bude hovořit. Proto byl stále

⁷⁰Dr. Arnošt Ungár se nacházel v seznamu trockistů, ačkoliv se po válce politicky neangažoval. Byl však přítelem Z. Kalandry. Své věznění velmi těžce snášel, zvláště ho trýznilo odloučení od dětí. Šváb hlásil Gottwaldovi, že se Ungár zabývá myšlenkou na sebevraždu. Domníval se, že nabízenými úsluhami dosáhne svého propuštění na svobodu.

držen ve vazbě a propuštěn byl až po skončení případu Slánský. Jako agent se postupem času Černý zkazil, znal již příliš mnoho, a to, že často střídal vyšetřované, vytvářelo nebezpečí, že je bude orientovat pro vyšetřování podle svých znalostí. Mimo to jsem přesvědčen o tom, že Černý znalosti, které získal jako agent, vydával někdy jako svoje vlastní a činil z nich výpovědi. Jeho cela byla rovněž jako u Hložkové a Kacerovské spižírnu a současně knihovnou, protože Černý měl na cele neobvykle velké množství knih. Ale nikdo už nevěděl, co s ním a bylo mu skoro vše povolováno.

Dále ještě jsem si vzpomněl, že s bezpečnostní skupinou, jak jsem o ní psal zvlášť, byl zatčen také Josef Dostálek, vedoucí kádrového odd. MNB. Byl rovněž převezzen do Koloděj, ale později, myslím, že byl propuštěn.⁷¹

⁷¹V procesu se skupinou bezpečnosti Josef Dostálek souzen nebyl.

Kdo byl informován o poměrech ve vyšetřování v Ruzyni

Tuto otázku je, myslím, nutno rozdělit na dvě části. Jednak na ty, kteří skutečně dostávali o vyšetřování jen informace, a jednak na ty, kteří ve vyšetřování přímo pracovali.

Těch, kteří o vyšetřování dostávali informace přímo z Ruzyně, nebylo mnoho. Je třeba vidět, že s vyšetřováním v Ruzyni se dělaly velké tajnosti a bylo skutečně jen málo lidí, kteří mohli být informováni. Koho a jak informovali potom oni, to nevím.

Tak především to byli ss. poradci, kteří byli o vyšetřování a o všem, co se v něm děje a jak se vyšetřuje, informováni nejlépe. Z nich opět nejlépe byl informován s. Galkin, který s námi v Ruzyni přímo pracoval několik let, poměry znal již dokonale a znal i lidi a všechny případy.

Jemu jsme podávali všechny informace a přijímali od něho pokyny pro další práci. Bez něho jsme prakticky v Ruzyni nic nedělali. Informovali jsme ho o tom i za jakých okolností došlo ke které výpovědi, i o tom, jak se který vyšetřovanec chová. S. Galkin nebyl konečně odkázán jen na informace ode mě nebo od Košťála, ale sám hovořil, když ne se všemi, tedy skoro se všemi vyšetřovacími orgány a byl informován přímo od nich. A vím, že někteří ho informovali velmi podrobně. Rovněž o metodách při vyšetřování používaných byl informován. Již dříve jsem psal, že dlouhodobé a unavující výslechy byly dělány na pokyn ss. poradců, jako v podstatě všechno, co se v Ruzyni dělo. To může potvrdit každý pracovník v Ruzyni a hlavně tlumočník Petr Bechyně, který u s. Galkina pracoval několik let. Vlastně celou tu dobu. O průběhu vyšetřování případu Šlinga byl s. Galkin informován právě tak jako my, sám se zúčastnil výslechu Šlinga k dopisu Voskovi a viděl sám, jak je Šling vyslýchán, i jak je vyčerpán. Celou dobu našeho pobytu v Kolodějích byl s námi. On hlavně upravoval protokoly vyšetřovaných, které mu byly dávány k překladu a kontrole. Rovněž všechny

konfrontace, o jejichž přípravě jsem již dříve psal, mu byly ke kontrole dávány a jím osobně upravovány. Pamatuji se např. na to, že když jsme nemohli docílit u vyšetřovaného Šmejkal toho, aby přiznal některé věci proti Frankovi, že s. Galkin mně říkal, abych mu dal „po mordě“.⁷² Já jsem to neudělal a Šmejkal dále nepřiznával. Když si na to s. Galkinovi vyšetřovací orgán stěžoval (na to, že Šmejkal nemluví), zavolal si mne s. Galkin a vytýkal mně, že jsem ho neposlechl a ptal se mě, kolikrát mně má říkat, abych mu „po mordě“ dal. Potom jsem to provedl spolu s Brůhou. To uvádím jen jako příklad toho, že s. Galkin byl skutečně o všem, co se ve vyšetřování děje, informován. O tom, jak bylo se Šlingem zacházeno, věděl přesně, protože jsem mu to já sám podrobně, ještě vždy v přítomnosti Košťála, líčil. Ještě mně s. Galkin říkal, že uhodit je třeba vždycky tak, aby to nebylo vidět. Pokud možno se vyhnout obličejí. I o argumentech, kterých bylo při výslechu používáno, byl s. Galkin informován, a některé z nich sám doporučoval. Prostě informovanost s. Galkina nemohu popsat jinak než tak, že věděl o všem, co se v Ruzyni děje, právě tak jako já nebo Košťál. Možná, že některé detaily přesně neznal, protože nebyl u výslechu, ale já jsem ho vždy a ostatní orgánové také přesně informovali, nehledě k tomu, že řada věcí byla dělána na jeho pokyn. Ale znal celý systém, který tehdy ve vyšetřování byl. Na s. Galkina jsme se vždy obraceli s plnou důvěrou, čekali od něho pomoc a neměli před ním tajností.

Informovanost o metodách a způsobu vyšetřování u ss. poradců vyplývala konečně z toho, že oni vlastně byli tvůrci těchto metod a vyšetřování prakticky řídili.

⁷²Rudolf Šmejkal se podílel na obchodních transakcích, které nezákonně prováděla komunistická strana již před únorem 1948. Později patřil k vedoucím pracovníkům podniku Eupex, který vlastnilo ústředí KSČ. Prostřednictvím tohoto podniku prováděla komunistická strana tajné obchody, kterými si zajišťovala příjmy do své pokladny. Zatčen byl ve funkci generálního ředitele Koospolu 26. 4. 1952, za rok odsouzen se skupinou funkcionářů, kteří se starali o stranické hospodaření (J. Gregor, V. Hajšman, J. Babický, J. Jirotko).

Velmi dobře byli mimo s. Galkina dále informováni s. Vladimír, s. Alexej a jejich zástupce s. Boris Jesikov, kteří se osobně o vyšetřování velmi intenzivně zajímali, řídili ho a žádali od nás vždy přesné informace. Myslím, že byli stejně jako od nás informováni od s. Galkina, protože někdy docházelo k tomu, že když jsem jim o některém vyšetřovaném případě referoval, že řekli, že už to vědí. Jiný, než s. Galkin, je přede mnou informovat nemohl. Je přirozené, že opět nemohli být informováni o všech podrobnostech a detailech jednotlivých výslechů, protože u nich nebyli. Ale zásadně informováni, zvláště s. Boris, byli, jednak z jejich téměř každodenních návštěv v Ruzyni, a nebo z našich návštěv u nich na ministerstvu. Pamatuji se také na to, že s. Boris, právě jako před ním s. Vladimír, mně říkal, že zbytečně zatěžují ministra některými podrobnostmi ve zprávách, že jeho zajímá jen výsledek, protože má jiné starosti. Jejich celková informovanost vyplývala nakonec z toho, co již jsem napsal, že vyšetřování vlastně řídili a metody práce určovali. Proto myslím, že není nutno se znovu vracet k některým věcem, které jsem již dříve popsal. To se týká i používání vyčerpávání vyšetřovaných, používání dříve popsané argumentace i způsobu psaní protokolů, které rovněž jako s. Galkin upravovali před jejich předložením vyšetřovanému k podpisu. Rovněž toto mohu doložit malým příkladem. Jednou, když jsem já a Košťál informovali, myslím ss. Galkina a Borise, o tom, že Šling má po našem „výslechu“ modřiny, soudruzi to příliš rychle přešli. Po odchodu od nich jsem říkal Košťálovi, že o tom nechtěli moc slyšet. Na to Košťál říkal, že také od nás není slušné, že je informujeme o každé špinavosti, že na to jsme my, a slušnější by bylo, kdybychom si to nechali pro sebe. Podobným způsobem jsme spolu mluvili ještě několikrát potom.

Ještě k tomu, jak byli ss. poradci informováni, chci dodat, že zprávy, které šly k ministroví, byly dávány dříve přeložené jim ke schválení a teprve potom, buď po jejich úpravách, nebo někdy i bez nich, byly posílány.

Dále chci dodat, že ss. poradci rovněž nesouhlasili se všemi špatnými metodami, kterých někteří orgánové při vyšetřování

používali, jako tomu bylo v případě Mudry s Brožem a i v některých jiných případech, které jsem jim po jejich zjištění hlásil, a sami navrhovali potrestání oněch orgánů nebo s nimi alespoň hovořili a jejich způsoby jim vytýkali. Ale to bylo v těch případech, kde skutečně docházelo k přehánění a výstřelkům. Používání fyzického násilí, mimo případu Šlinga také v jiných případech, nedoporučovali až na některé nepatrné výjimky, kde nešlo o násilí toho druhu jako u Šlinga. Ale informování byli jinak o všem, jakým způsobem se v Ruzyni pracovalo, a jak bylo dosahováno výsledků.

Nebudu se opět vracet ke konkrétním věcem, které jsem v předešlých svých líčeních popsal, a které je možno do této souvislosti zařadit.

Dalším, kdo dostával o vyšetřování informace, byl ministr. Nebudu mluvit o Švábovi, který na počátku mého působení ve vyšetřování /informace/ dostával také.

Ministr Kopřiva byl informován mnou nebo Košťálem v podstatě teprve tehdy, až se našel Voskův dopis Šlingovi. Před tím dostával všechny informace jen Šváb, který snad mu je dával. Ale od začátku případu Šlinga se ministr o vyšetřování zajímal osobně. Jde ovšem opět jen o případy přímo se Šlingem související. O ostatních byl informován sice také, ale jen písemně ve zprávách, které dostával.

Po zatčení Šlinga byl o jeho způsobu informován přímo námi a sám dvakrát na ministerstvu Šlinga vyslyšal. Dával sám souhlas k použití metod, jichž bylo při počátečním vyšetřování Šlinga použito. Že Šlingově výpovědi příliš nevěříme, jsme mu také říkali, a již jsem uvedl jeden příklad, jak jsme se bránili zatčení Dubové právě poukazováním na Šlingovu neserióznost. O poměrech v Koloďích byl informován velmi dobře, protože tam sám jezdil a všechno viděl. Dále byl informován ze svých častých návštěv v Ruzyni a z našich návštěv u něho v kanceláři. Jinak osobní informace z naší strany nebyly u ministra tak časté a tak obsažné jako u ss. poradců. Jistě byl více informován ze zpráv a z protokolů než z rozhovorů s námi. Přirozeně jsme mu také nemohli vždy říci všechno, protože

ani časově to nešlo. Ale přes to jsme mu o některých případech, jak se vyšetřování chovají (Lomský, Švermová, Pavel, Landa, Dubová) říkali, a říkali jsme mu i to, jakým způsobem jsou vyslýcháni. Tím myslím dlouhodobé unavující výslechy a argumentace, které bylo používáno, což také ministr věděl i ze společných porad se ss. poradci. O tom, jakým způsobem je zaměřován výslech Šlingův, věděl také, protože byl přítomen některým vytvářeným teoriím. Jak bylo dosaženo některých výsledků při výslechu, jsme mu někdy říkali při jeho návštěvách v Ruzyni jen jako zajímavost. Tak se pamatuji např. na Lomského. Mnohé z našich informací, které jsme ministrovi dávali, byly usměrňovány ss. poradci, kteří nám říkali, co mu máme říci, a o čem není třeba mluvit. Týkalo se to většinou toho, jakým způsobem bylo někde dosaženo doznání. Také o tom, jakým způsobem byla vyslýchána Švermová, byl ministr Kopřiva informován. Jinak také on hovořil při svých návštěvách v Ruzyni s některými vyšetřovacími orgány, kteří ho o svých případech informovali přímo.

Ministr Kopřiva se při svém jednání řídil vždy pokyny ss. poradců, od nichž byl také více informován o vyšetřování než přímo od nás, protože s nimi byl v daleko častějším styku než s námi. SS. poradci Boris, Vladimír a Alexej mně často říkali, že ministra již informovali nebo že ho budou informovat.

Vím, že ministr Kopřiva těžce nesl některé z poměrů na ministerstvu a že mu jeho funkce nevyhovovala. Myslím, že to pramenilo i z toho, že sám vnitřně nesouhlasil se vším, co dělal. Pamatuji se na jedno jeho vyjádření, které už jsem ve svém prokole uvedl, ale které, myslím, že je správné opakovat právě v této souvislosti. Když jsem k němu jednou ráno přišel s Košťálem do kanceláře referovat, řekl ministr: „Já už bych z téhle katovny nejradši utekl.“ Tím myslel svou kancelář. Možná, že řekl, že už by do té katovny nejraději nešel, ale to, myslím, že není podstatné.

Nevim, jestli se mně přesně podařilo vystihnout míru toho, o čem byl ministr informován. Je to opravdu velmi těžké vystihnout, ale myslím, že o zásadních věcech týkajících se způsobu vyšetřování

informován byl, a v případě Šlinga byl dokonce účasten jeho výslechu, jak již jsem dříve popisoval.

Také myslím, že je třeba říci, že ministr nikdy žádné rozhodnutí bez ss. poradců neučinil, ani pokud jde o schvalování některých zatčení, ani pokud jde o formy výslechu, když o nich bylo u něho mluveno.

Pokud jde o ministra Bacílka, který byl po ministru Kopřivovi námi o případu informován, je situace poněkud jiná. Ministr Bacílek přišel na ministerstvo, když již bylo v běhu vyšetřování Slánského, takže nemohl být přirozeně přesně informován o všem, co bylo předtím. Víím, že jsme s ním mluvili o případech, kde jsme pokládali zatčení za zbytečné, a kde vyšetřování byli dosud ve vazbě. Jejich propuštění tehdy ministr neschválil s poukazem na to, že to bude řešeno, až po skončení případu, jak to navrhovali ss. poradci. O dalším průběhu vyšetřování již informován byl, ale námi také více jen z písemných zpráv než ústně. Málo se stávalo, že bychom s ním mluvili bez přítomnosti ss. poradců, kteří ho informovali v podstatě více než my. O tom, jak dlouhá je doba výslechu a podobné věci, přirozeně věděl. O průběhu výslechu samého Slánského byl rovněž podrobně informován, protože to bylo několikrát probíráno a sám se také jednou jeho výslechu zúčastnil. Nemohu ovšem říci, že by byl informován o tom, za jakých okolností vznikaly výpovědi ostatních vyšetřovaných, protože v té době se již pracovalo jen na jejich „vylepšení“. O přípravách na proces s hlavní skupinou věděl rovněž, věděl také o tom, jak se připravují konfrontace. Věděl též, k jakému účelu slouží nahrávání výpovědí některých vyšetřovaných, jak již jsem o tom dříve psal, a sám před procesem „upevňoval“ obviněné rozhovorem s nimi.

Stupeň jeho informovanosti bych nemohl přesně vymezit, protože nevím, do jaké míry ho o některých detailech informovali ss. poradci, kteří s ním byli v denním styku a říkali nám, že ho informují.

Myslím konečně, že to, jak a o čem byli oba ministři z vyšetřování informováni, vyplývá samo z toho, co již jsem napsal v dřívějších líčeních. Odráží se to skutečně lépe na konkrétních případech, které jsou tam uvedeny, než v celkovém shrnutí.

Z ostatních pracovníků na ministerstvu byl po akci Koloděje informován o výsledcích vyšetřování až do doby, kdy se vyšetřování začalo obracet proti Slánskému, také tehdejší velitel StB Jaroslav Hora. Ovšem ten nebyl ve funkci déle než rok a jeho informace se týkaly více výsledků vyšetřování než způsobu. Věděl ovšem o Kolodějích, a některé detaily znal i od nás, když jezdil do Ruzyně. Ale již opravdu nevím přesně co, ale myslím skutečně, že toho mnoho nebylo.

Totéž se týká pozdějšího náčelníka StB Jaroslava Millera, který tehdy (již po zatčení Slánského nebyl přesně informován ani o výsledcích vyšetřování. Některé věci ovšem znal, protože i on někdy, hlavně v doprovodu náměstka Prchaly /Prchala/, do Ruzyně jezdil a s námi hovořil. Zajímal se však více o operativní stránku případu než o vyšetřování. Ovšem i on byl, právě tak jako jeho zástupce Jiří Rybín, informován o některých dílčích metodách vyšetřování z rozhovorů s námi při jejich návštěvách v Ruzyni, které se odbývaly většinou pozdě v noci, již po skončení výslechnů, a kdy jsme jim jen jako zajímavost vyprávěli některé zajímavosti z výslechnů, mezi nimiž se hovořilo i o některých použitých metodách a o chování některých vyšetřovaných. Ale to opravdu nelze nazvat tak, že by byli o něčem informováni.

Více již byl informován Antonín Prchal, a to od našeho návratu z Koloděj, kdy byl ve funkci zástupce náčelníka StB a později ve funkci náměstka ministra.⁷³ On byl také ze všech nejvíce ve styku se ss. poradci, kteří, jak vím, ho také informovali.

⁷³Antonín Prchal pracoval ve Státní bezpečnosti od roku 1945. Velitelem StB byl jmenován po J. Horovi, který byl odvolán po zatčení J. Taussigové v listopadu 1951. Po příchodu K. Bacílka do čela ministerstva národní bezpečnosti postoupil

Prchal také měl zcela zvláštní a dodnes mně neznámou úlohu při zatýkání bezpečnosti v únoru 1951.⁷⁴ Víím, že právě tak, jako jsem byl já nebo Košťál ve styku se ss. poradci pokud šlo o vyšetřování, byl Prchal s nimi v tomtéž styku, pokud šlo o operativu. Víím o tom, že ss. poradci některé věci, které nechtěli řešit přes ministra, řešili právě přes Prchalu /Prchala/, který je všechny spolehlivě zařizoval.

Opakuji, že nevím, v jaké spolupráci byl Prchal se ss. poradci, pokud šlo o tehdejší zatýkání v bezpečnosti, ale určitě tu nějaká spojitost byla, jak víím z některých poznámek přímo od Prchaly /Prchala/ i od ss. poradců. Prchal byl o některých zatčeních informován dříve než my, a to ještě v době, kdy nebyl ve vyšší funkci. Mohu říci, že on, právě tak jako my, naprosto přesně plnil všechny pokyny ss. poradců a jsem přesvědčen, že právě z týchž pohnutek jako já. On byl také ss. poradci nejvíce prosazován a měl jejich největší důvěru. Víím naprosto přesně, že ani ve funkci náměstka neudělal sebebevýznamnější rozhodnutí, aniž se dříve poradil se ss. poradci, z nichž v největším styku byl se s. Borisem Jesikovem. Pamatuji se na to, že když byl jmenován náměstkem ministra, že nám tuto zprávu oznamovali v Ruzyni s. Alexej a s. Boris, a ptali se nás, jestli to dobře zařídili. To uvádím všechno jen proto, aby bylo jasno, že Prchal nebyl odkázán jen na informace, které jsme mu dávali my.

v únoru 1952 na místo náměstka ministra. V roce 1956 pro účast na výrobě politických procesů bezpečnost opustil. V roce 1962 byl zatčen a v příštím roce odsouzen za porušování zákonosti.

⁷⁴Zatčení vedoucích funkcionářů bezpečnosti (Závodský, Valeš, Milén, Pokorný ad.) se připravovalo v největší tajnosti a pod vedením ministra Koprivity. K provedení byli vybráni příslušníci Lidových milicí a povoláni na školení. O svém úkolu se dozvěděli až v den, kdy akce proběhla. Pro milicionáře se ministr a funkcionáři Ústředního sekretariátu KSČ rozhodli se souhlasem poradců především ze dvou důvodů. Za prvé proto, že odporovalo předpisům, aby podřízený s nižší hodností zatýkal velitele. Za druhé - při použití příslušníků bezpečnosti z útvaru pro zatýkání hrozilo nebezpečí vyzrazení akce. Na přípravě zatýkání se z ministerstva zúčastnili pouze jedinci, kteří požívali naprosté důvěry. Mezi ně patřil A. Prchal, který se na akci podílel, ačkoliv nepatřila do činnosti útvaru, který tehdy v bezpečnosti řídil.

Pokud jde konkrétně o to, o čem byl informován, tedy to byly Koloděje a způsob vyšetřování v Kolodějích, který znal nejen z toho, co jsem mu říkal já, nýbrž i od Janouška, který po návratu z Koloděj u něho pracoval jako přidělený důstojník, což jsme Prchalovi často vytýkali, že si nechává u sebe člověka, který skutečně neměl „v hlavě všechno v pořádku“.⁷⁵ Přirozeně byl informován i o tom, že Milén a Pich-Tůma byli po svém zatčení umístěni několik dní ve skříni v konspiračním bytě, což sám zařizoval, a což já vím přímo od něho. Také on mně říkal, jakým hrubým způsobem byl vyslýchán Josef Pavel, než byl dodán do vyšetřování v Ruzyni, a že i on sám se toho výsledku zúčastňoval. O tom, že vyšetřování jsou vyslýchání dlouhodobě, že musí při vyšetřování stát, o tom, že používáme těch argumentů, o kterých jsem již dříve mluvil, o tom všem věděl přímo od nás. Já jsem mu sám tyto věci říkal zcela otevřeně a on na to obvykle reagoval tak, že říkal: To ještě nic není, to já vím... a uvedl vždy nějaké případy, které znal z vyšetřování z krajů. Takové naše rozhovory se odbyvaly většinou při jeho nočních návštěvách v Ruzyni, kdy již jsme skončili práci a jen o ní hovořili a uváděli mu některé „perličky“ z chování vyšetřovaných nebo ze způsobu zacházení s nimi. Tak se např. pamatují, že jsme hovořili o Florinovi, o Pavlovi, o kterého projevoval zájem, o Taussigové, Švermové i jiných.

Rovněž o opatřeních vůči Antonínu Haškovi, který byl pro své jednání při výslechu (křik, tlučení hlavou do zdi a do topení) držen ve svěřací kazajce a uvázan při výslechu za nohu a umístěn ve sklepní oddělené cele, aby nebylo jeho křik slyšet, /byl/ informován. Toto opatření vůči Haškovi navrhli ss. poradci a my jsme ho

⁷⁵Pravoslav (též Jaroslav) Janoušek vyrůstal v Sovětském svazu, kam jeho otec - předseda tzv. Slovenské republiky rad - emigroval. Do Československa se vrátil s čs. brigádou a poté pracoval ve Státní bezpečnosti. Ve válce utrpěl zranění hlavy, což poznamenalo jeho jednání. Musel opustit vyšetřování, avšak přes časté výtky a stížnosti na jeho počínání udržel se dlouho v Prchalově sekretariátě. Zřejmě proto, že si to přáli sovětské poradci, se kterými si uchovával úzké styky a byl jejich dodavatelem informací.

provedli. Jeho výslech prováděl orgán Mozola. To do tohoto líčení přímo nepatří, ale myslím, že jsem to dříve, když jsem se o Haškovi zmiňoval, neuvěděl.

O výslechu Šlinga v době jeho průběhu na počátku nebyl Prchal alespoň od nás informován, protože tehdy ještě nebyl ve funkci, která by ho k tomu opravňovala. Ale určitě později jsme ho o tom informovali jako o minulosti. O průběhu výslechu Slánského již informován byl podrobně. Rovněž byl informován o tom, že na některé případy dodávané do vyšetřování není dostatek usvědčujících materiálů. Na to jsem si mu já i Moučka ze sektoru VI B často stěžovali, ale on jen krčil rameny a sám nám nemohl, myslím, pomoci. Rovněž byl informován o tom, že v Ruzyni je celá řada lidí držena ve vazbě zcela zbytečně. To souvisí s tím, že jeho jmenování náměstkem jsme uvítali, protože jsme mysleli, že nyní, když může o věcech rozhodovat, půjde řešení některých případů, které jsme k řešení navrhovali, rychleji. Ale ve skutečnosti se nic nezměnilo. Prchal říkal, já vím, že to tak je, nebo, já vím, že s tím máte potíže, ale sám o tom nerozhodoval. Jinak byl informován o způsobech a metodách vyšetřování nejvíce ze všech, kteří ve vyšetřování přímo nepracovali, hlavně po zatčení Slánského. Dříve jsme ho my neinformovali, ale jak vím přímo od něho, byl předtím informován od ss. poradců.

Také jsme mu říkali např. i o takových věcech, jako byl výslech a výpověď Vondráčka ke Slánskému o jeho spojení s Geiringrem-Grenvillem. To jsme mu ovšem říkali, až po zatčení Slánského.

Říkali jsme mu přímo, že výpovědi Vondráčkově nevěříme, a proč jí nevěříme. Myslím, že Prchal sám jí také nevěřil, ale před námi předstíral, že snad na tom může něco být. Byl o Vondráčkově výpovědi informován, dříve než od nás, od s. Borise.

Další informovanost Prchalova, ne snad o způsobech a metodách vyšetřování, ale o podstatě případu Slánský, vyplývala z toho, že on řídil sám operativní stránku případu. Všechny dokumenty, které operativa opatřovala, a svědecké protokoly, které byly dělány

operativními pracovníky, byly dávány nejdříve Prchalovi, který je opět nejdříve dával s. Borisovi a potom teprve nám k vyšetřování. Tím vznikaly někdy takové situace, že např. s. Boris se mě ptal, jak chceme naložit s některým ze získaných dokumentů, a já jsem ještě vůbec nevěděl o jeho existenci, protože mně dosud nebyl Prchalem dán.

O tom, jak jsou připravovány konfrontace, že se vyšetřování učí svým výpovědem i před procesem z paměti a podobné věci, věděl přirozeně také, a to přímo od nás. Na úpravě obžaloby pracoval přímo se mnou. Nepamatuji se však na to, že by nám někdy dával nějaké rady nebo pokyny. Jen když k něčemu bylo třeba formálního souhlasu náměstka, omezil se na tento souhlas, ale to, jak již jsem napsal, se ještě dříve zeptal ss. poradců.

Vím také přímo od Prchaly /Prchala/, že on osobně informoval o průběhu vyšetřování případu a o některých dokumentech nebo opatřeních, nutných k jejich obstarání, vedoucího tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného.

Ale není mým úkolem psát o Prchalovi, nýbrž o tom, jak byl informován o vyšetřování. Nevím, jestli se mně to podařilo vystihnout přesně, ale určitě byl informován nejlépe ze všech pracovníků ministerstva, kteří přímo nepracovali v Ruzyni.

Jinak se ve vyšetřování pracovalo přísně konspirativně, nikdo nesměl být o vyšetřování informován (ani o výsledcích), takže opravdu již nevím o nikom, o kom bych mohl říci, že byl skutečně informován. Jakým způsobem byly informace, které ti, které jsem dosud uvedl, předávány /předávali/ dále, nevím.

Vlastně vím, že dále (s. Gottwaldovi) byly předávány námi psané a ministři předávané zprávy o výsledcích vyšetřování, ale nevím, jestli u nich byl také ústní komentář o tom, jak bylo výsledků dosaženo, i když v některých případech (Šling) to známo bylo.

Další kategorií lidí, kteří byli o poměrech ve vyšetřování informováni, jsou ti, kteří v něm přímo pracovali. U těch je ovšem

těžko hovořit o tom, že byli informovaní, ti to prostě věděli, protože to dělali. Je samozřejmé, že každý nevěděl o všem. Někteří znali jen své případy. Ale systém spočívající v dlouhodobých unavujících výsleších, systém psaní a úpravy protokolů, snahu o dosažení výpovědi z vyšetřovaného i bez usvědčujících materiálů, vydávání i neproověřených výpovědí za fakta, argumentaci používanou při výsleších bývalých politických pracovníků, to že někteří vyšetřovaní prohlašují o přiznaných věcech, že to udělali jen z dobré vůle, to znali všichni, nebo alespoň téměř všichni. Nemohu sám přesně vymezit míru znalostí všech, protože přirozeně orgánové mluvili jistě také o svých zkušenostech mezi sebou bez mé přítomnosti nebo jen s náčelníky oddělení, ale pokusím se alespoň u některých, pokud se na to pamatuji, to vystihnout.

Ve svých předešlých líčeních jsem se často zmiňoval o Karlu Košťálovi nebo jsem se vůbec vyjadřoval při líčení některých věcí místo „já“ slovem „my“, čímž jsem myslel právě také Košťála. Zde nemusím nijak dlouho vymezovat jeho znalosti poměrů ve vyšetřování, protože Košťál znal přesně všechno jako já, a všechno, co jsem dělal já, dělal společně se mnou. Vyplývalo to již z jeho funkce mého zástupce a z našeho přátelského poměru, který byl takový, že jsme před sebou neměli tajností a sdělovali si všechny své dojmy nejen o vyšetřování, ale i o všem ostatním.

Prostě všechno o tom, co se ve vyšetřování dělo, věděl Košťál jako já, znal jako já, za jakých okolností byla každá výpověď učiněna, a znal i způsob, jakým o tom byli /byly/ nadřízené orgány informovány. Jinak to nelze nějak vymezit, protože to skutečně vyplývalo jednak z jeho funkce, i z našeho vzájemného poměru. To bylo v Ruzyni všeobecně známo. U ss. poradců byl většinou společně se mnou a linii pro vyšetřování přijímal také od nich. Já jsem nikdy nic ve vyšetřování nedělal bez něho a on beze mne také ne. Celé vyšetřování, pokud je možno hovořit o naší řídicí úloze, jsme řídili skutečně společně, ať již šlo o věci zásadní, nebo jen o věci drobnější. Myslím, že není třeba zabývat se v tomto případě podrobnostmi nebo konkrétními případy. Některé z nich jsem již uvedl

v předešlých líčeních. Shodovali jsme se spolu i v názorech na některá opatření, pokud šlo o zbytečné zatýkání na základě Šlingovy výpovědi, a i některé naše pochybnosti a kolísání byly stejné a společně jsme o nich hovořili. To, že Košťál dělal některé věci, které považoval sám za nesprávné, stejně jako já, bylo u něho motivováno stejnými důvody jako u mě. Často jsme o tom spolu hovořili, proto to vím. Nemohu opravdu jinak Košťálovu účast na všem dění ve vyšetřování vymezit než tím, co již jsem řekl, že jsme všechno dělali společně. To trvalo až do konce r. 1952, kdy odejel na školení do SSSR. O jiných případech, které nezpracovával (jako Šlinga nebo Slánského) sám, byl rovněž podrobně informován, buď ode mě, nebo přímo od orgánů, kteří na oněch případech pracovali, a kteří ho jako mého zástupce o všem informovali. Že vyslyšal Šlinga a Slánského jsem již také několikrát psal a myslím, že skutečně není nutné to opakovat. Některé konkrétní příklady jsou také v předešlých líčeních uvedeny.

Dalším, kdo byl po mně a Košťálovi o poměrech ve vyšetřování nejlépe informován, byl Jan Musil, který do vyšetřování přišel rovněž stejně s námi z ústřední školy KSČ. Musil po svém příchodu do vyšetřování pracoval v Karešově skupině, odkud teprve potom přešel k nám.⁷⁶ Pracoval na různých případech, z počátku to bylo, myslím, odhalování jugoslávské špionáže. Nikdy neměl nějak přesně vymezenou funkci. Myslím, že dokonce jeden čas pracoval jako politický tajemník obou vyšetřovacích odborů. Měl také později oficiálně funkci náčelníka oddělení, ale prakticky ji nevykonával, protože byl používán většinou k nějakým mimořádným případům. Ještě si vzpomínám, že jeden čas pracoval s Voskou a na bezpečnostní skupině. Po ukončení procesu se Slánským vyslyšal již jako náčelník oddělení Taussigovou, s níž také sepisoval závěrečný protokol, který jsem ovšem v jeho konečném znění neviděl, protože

⁷⁶Do roku 1950 působily v ústředně Státní bezpečnosti tři vyšetřovací skupiny, vedoucím jedné z nich byl Jindřich Kareš. Po jejím rozpuštění se její pracovníci zařadili do dvou zbývajících skupin.

to již jsem v Ruzyni nebyl. Již jsem také dříve psal o tom, že Musil vyslychal spolu s Košťálem Šlinga a Slánského, když jsem od jejich trvalého výslechu odešel já. Zde je třeba ovšem přesně vyjasnit úlohu, jakou Musil při těchto výsleších měl. Výslechy Šlinga i Slánského vedl Košťál sám. Úloha Musila spočívala v tom, že byl u výslechu jako druhý, spíše kvůli ochraně než k vlastní výslechové práci. To bylo i u případu Šlinga i u Slánského. Měl jsem vždy dojem, že tato úloha Musilovi plně vyhovuje, protože nevyžadovala příliš velké duševní námahy.

Ovšem je také pravda, že i Musil zasahoval do výslechů, že se zúčastňoval porad u ss. poradců, když šlo o určování linie pro další postup při výslechu atd. Ale jeho zásahy do výslechu nebyly nikdy v zásadních otázkách a jeho úloha byla skutečně jen pomocná, což ani jinak nešlo, protože vedle Košťála, který byl silnou individualitou, Musil celkem zanikal. O jeho úloze při výslechu Slánského jsme s Košťálem mluvili tak, že je tam jen proto, aby když Slánský při svých hysterických záchvatech tloukl hlavou do zdi, mu hlavu držel. Ale Musil se i v tom omezoval jen na to, že mezi hlavu Slánského a zeď dal svou dlaň, takže Slánský tloukl nikoli do zdi, nýbrž do Musilovy ruky. To popisují proto, aby o Musilově úloze bylo naprosto jasno.

To, že Musil byl právě u dvou zásadních výslechů, a to, že se zúčastňoval všech porad, pokud o tyto případy šlo, a že byl také účastníkem mnoha mých rozhovorů s Košťálem o těchto věcech, dávalo Musilovi možnost, aby byl o všem informován daleko lépe než ostatní vyšetřovací pracovníci. To, že Musil hrál u Šlinga a Slánského takovou úlohu, jak jsem ji popsal, neznamená, že by snad celou problematiku vyšetřovaného případu neznal nebo jí nerozuměl. Musil byl politicky vyspělý a měl i své vlastní názory na případ. Projevoval je ovšem jen velmi zřídka, a to ještě jen v mé nebo Košťálově přítomnosti nebo v přítomnosti nás obou. Také on měl své pochybnosti, ale vyjadřoval je více vtipem než přímo. Jinak věděl o všem, co se ve vyšetřování dělo, o všech používaných metodách atd. Jednou jsem ho dokonce byl nucen potrestat domácím vězením

za to, že se zúčastnil nehoráznosti, kterou prováděl Mudra s vyšetřovaným Brožem, a nezabránil tomu. Musil dělal vše, co se mu řeklo. Myslím, že u něho nebyl takový motiv jako u mne nebo Košťála, že u Musila tu hrála více otázka existenčního zajištění, které se mu u SNB zdálo lepší než jinde, i když opět nelze zcela vyloučit to, že částečně byl podobným motivem jako my ovlivňován. Jak již jsem řekl, o způsobu tehdejšího vyšetřování, používaných metodách a prostě všem ostatním věděl, protože buď u toho byl, anebo to sám také dělal. Myslím, že stačí to, že byl u výsledku Šlinga jako příklad jeho informovanosti, ale on byl informován i o jiných případech, protože když potom šel k výsledku Slánského, musel se seznámit s vyšetřováním i lidí okolo něho. Také já ani Košťál jsme před ním neměli nijakých tajností a otevřeně jsme před ním o všem mluvili.

Jen malý příklad uvedu. Když byl Šling při výsledku v Ruzyni bit pravítkem, že nechtěl přiznat některé věci (prováděl jsem to já střídavě s Košťálem v přítomnosti Musilově), praskla mu po některé z ran nepatrně kůže a Musil po našem odchodu ho ošetřoval jodovou tinkturou. To jsem uvedl jen proto, aby bylo jasno, že Musil znal, jak se Šling vyslychal, a znal přesně i cenu jeho výpovědí. Ovšem Musil se tím nijak netrápil. Ještě jsem si vzpomněl, že pracoval také na případu bývalého jugoslávského vicekonzula v Bratislavě Keviče a sám byl účasten na hrubém zacházení s Kevičem při výsledku. V Kolodějích Musil nebyl. Řídil tehdy v mé a Košťálově nepřítomnosti výsledky vyšetřovaných, kteří do Koloděj převezeni nebyli. Celkově mohu říci, že Musil znal také všechno to, co bylo ve vyšetřování nesprávného, a že se všeho také zúčastnil.

Dalším z těch, kteří znali hodně z toho, co ve vyšetřování bylo nesprávného a přesto to dělali, a který měl také určité pochybnosti, byl Bohuslav Brůha.

Brůha nepracoval ve vyšetřování tak dlouho jako my. Byl jedním z příslušníků Lidových milicí, kteří přišli posílit vyšetřování do Koloděj. Byl ze všech těch, kteří tehdy přišli, nejbystřejší, politicky nejvyspělejší a působil nejlepším dojmem. Byl také jakýmsi

neurčeným vedoucím všech příslušníků Lidových milicí. Proto si ho také Košťál vybral k tomu, aby s ním vyslyšel Šlinga. To bylo v Kolodějích, a i v Ruzyni Brůha se projevoval jako bystrý a schopný orgán. Nevím již přesně, na kterých případech pracoval, ale byly to jen případy politického druhu související se Šlingem. Stal se brzy náčelníkem oddělení, v němž se právě zpracovávaly případy bývalých krajských tajemníků, Švermová, Taussigová a i Šling a Reicin a Šváb. Brůha sám později vyslyšel Švermovou.

Brůha si brzy za svého působení ve vyšetřování získal důvěru i oblibu všech, i již dříve ve vyšetřování pracujících orgánů, a byl zvolen i předsedou závodní organizace KSČ. Choval se vždy skromně, pracoval obětavě, ale bylo málo lidí, kteří u Brůhy poznali, co si myslí, pokud jim to sám neřekl. Byl velmi uzavřený, pokud šlo o to, aby projevil své názory. Ovšem to neznamená, že by je neprojevil vůbec. Ještě uvedu příklady, kdy Brůha své názory projevil.

Po krátkém čase právě to, že Brůha pracoval na případech, kde se některé nesprávnosti nejvíce projevovaly a měly potom závažné důsledky, vzbuzovalo u Brůhy pochybnosti o správnosti celého vyšetřování a několikrát projevoval úmysl z vyšetřování odejít. I já i Košťál i s. Galkin jsme mu to však rozmlouvali a Brůha se dal vždy přemluvit. Hlavním argumentem zde opět bylo, že vyšetřování jde správně, že všechno, co se děje, je ve prospěch a v zájmu strany. Tak Brůhovi argumentovali ss. poradci a my jsme jejich argumenty přejímali. Dalším našim argumentem bylo, že Brůha má důvěru orgánů, a že právě on tím, že ve vyšetřování zůstane, může pomoci i k tomu, že ostatní budou přesvědčeni, že to, co se dělá, je správné. Pamatuji se na to, že Brůha mně jednou řekl: „Víš, kdyby za tím nestáli poradci, tak bych myslel, že je to nějaká lumpárna.“ Takové rozhovory jsem měl s Brůhou častěji. I jeho drželo hlavně to, že ss. poradci případ řídili a že říkali, že je vše správné a nutné.

Již z toho, co jsem o Brůhovi napsal, vyplývá, že věděl, že některé způsoby a metody nebo vůbec linie vyšetřování nejsou správné.

Přirozeně věděl o tom, že je vyslýcháno dlouhodobě proto, aby vyšetřovaný byl co nejvíce unaven, a proto i povolnější k doznání, že znal, jak jsou připravovány konfrontace, i argumentaci používanou u bývalých politických pracovníků. Také znal, jak jsou připravovány a upravovány protokoly a teprve potom předloženy vyšetřovaným k podpisu, i to, že vyšetřování jsou vyslýcháni podle předem vytvářených teorií a v případě Šlingových společníků hlavně na základě jeho výpovědi, o které věděl, jak vznikla (ode mě a Košťála), a které také sám nevěřil. To vše věděl proto, že na tom sám pracoval a těchto způsobů používal. Je však třeba říci, že Brůha právě tak jako i jiní, neznal jiný způsob vyšetřování a byl v podstatě odkázán jen na to, aby se učil z toho, co již ve vyšetřování tehdy bylo zavedeno a normálně se používalo.

O tom, že byl Brůha při tom, když jsem dal vyšetřovanému Šmejkalovi facku a sám mu ji také dal, jsem již psal. Jinak nevím o tom, že by Brůha nějakého fyzického násilí vůči vyšetřovaným používal. Používal však hodně oněch „přesvědčovacích argumentů“, o nichž jsem psal již dříve.

Brůhova rodina bydlela v Plzni a Brůha za ní, pokud to bylo možno, každý týden dojížděl. Přes to, že mu byl několikrát nabízen byt v Praze, Brůha stále odmítal do Prahy se přestěhovat. Odůvodňoval své jednání tím, že snad přece jen jednou odejde z vyšetřování.

Po vytvoření vyšetřovací správy v r. 1953 byl jmenován zástupcem náčelníka, přešel na práci na úseku vedeném Moučkou.

Dalším dobře informovaným člověkem o poměrech ve vyšetřování byl Vladimír Kohoutek, i když on se značně lišil ode všech ostatních, které jsem jmenoval. Kohoutek již pracoval na vyšetřování fieldovštiny (Pavlík a spol.), když já jsem do vyšetřování přišel a první prováděný výslech jsem viděl právě u Kohoutka v Boleslavi (Pavlík).

Kohoutek nebyl novým členem sboru. Pracoval již jako příslušník starých policejních sborů krátce před okupací ČSR nacistickým

Německem a celou dobu okupace. Po osvobození ve své práci pokračoval. Jakým způsobem se dostal až k vyšetřování fieldovštiny, která byla politickým případem, nevím.

Ale vím o tom, že byl ss. poradci vysoko ceněn, a že byl vlastně jimi ve vyšetřování držen přesto, že ze strany některých orgánů (hlavně Brůha) byly námitky proti tomu, aby Kohoutek později pracoval na případu Slánského. Námitky se týkaly právě jeho minulosti, kterou ss. poradci znali, ale vždy zdůvodňovali držení Kohoutkovo ve vyšetřování tím, že je nejlepším orgánem a že má v práci nejlepší výsledky. Dokonce se pamatují, že po skončení procesu se Slánským byl Kohoutek, právě tak jako ostatní, vedle povýšení odměněn i peněžitou odměnou. V den jejího předávání byl však Kohoutek na dovolené, kterou trávil doma v Praze. S. Galkin říkal, že je třeba odměnu mu ihned předat a Kohoutkovi řádně poděkovat za práci, kterou na případu vykonal. Z jeho oddělení bylo z celkového počtu čtrnácti obviněných v hlavním procese devět.

A právě v Kohoutkově případě udělal s. Galkin to, co neudělal nikdy předtím, a pokud se pamatují ani potom, u žádného jiného vyšetřovacího pracovníka. Žádal mne, abych spolu s ním zajel do Kohoutkova bytu, abychom mu mohli odměnu společně předat. To jsme provedli a spolu se s. Galkinem jsme se v Kohoutkově bytě zdrželi několik hodin. (Pamatují se, že to bylo v sobotu odpoledne.)

Když jsem přišel do vyšetřování, pracoval Kohoutek normálně jako vyšetřovací orgán. Později při probíhajících reorganizacích ve vyšetřování se stal náčelníkem oddělení. Po vytvoření vyšetřovací správy v r. 1953 byl jmenován jedním ze zástupců náčelníka správy.

Kohoutek pracoval, jak jsem již řekl na počátku, na případu Pavlík, později převzal od Nováka Jaromíra Kopeckého,⁷⁷ byl prvním,

⁷⁷Jaromír Kopecký, během války čs. diplomat ve Švýcarsku a po válce pracovník ministerstva zahraničí a funkcionář národně socialistické strany, byl zatčen při pokusu o odchod do emigrace. Kohoutek ho vyslýchal zejména k ilegální činnosti národně socialistických funkcionářů po únoru 1948. Jako svědek vystoupil Jaromír Kopecký v procesu s M. Horákovou a spol. a s „centrem“.

který pomocí svých vyšetřovaných začal odhalovat činnost slovenských buržoazních nacionalistů, od začátku pracoval s Löblem, později s Clementisem, Londonem, Hajdů a s řadou jiných důležitých vyšetřovaných, mezi nimiž byl i Geminder. Kohoutek nechovil s každou maličkostí k ss. poradcům jako jiní orgánové. Byl v tom samostatnější. Ale linii od nich přejímal také (i bez mé přítomnosti) a napsané protokoly nosil před podpisem rovněž ke schválení ss. poradcům.

Někdy se stávalo, že za mnou přišel a říkal, že ss. poradci chtějí, aby do protokolu napsal to nebo ono. Říkal, že to tak asi nepůjde, ale že by to mohl nejvýše napsat jinak, což by podle jeho názoru na věci nic neměnilo. Vždycky jsem ho v takových případech odkazoval znovu na ss. poradce. Ale u nich se Kohoutek nikdy nebránil splnění nějakého jejich pokynu. Nepamatuji se na případ, že by se mu to někdy nepodařilo.

Již jsem psal také dříve o tom, že Kohoutek byl vedle Smoly prvním, který začal nosit materiály proti Slánskému Bylo to od Löbla a Londona a týkalo se to hlavně rozmisťování nepřátelských kádrů ze strany Slánského, jeho vědomosti o nepřátelském zaměření některých lidí, a co bylo, myslím, nejpodstatnější, židovského buržoazního nacionalismu.

Nemohu říci, že by Kohoutek užíval při výsleších fyzického násilí. Viděl jsem jen jednou, a to ještě v r. 1949 v Boleslavi, že při jím prováděném výslechu byl surově bit vyslýchaný Pavlík. Ale to ještě prováděl orgán Šrubař a Kohoutek jen přihlížel a „řídil“ tento výslech. Jinak používal jako ostatní dlouhodobých unavujících výslechů, nechával vyšetřované při výslechu stát, ovšem jen pokud nepřiznávali to, k čemu je Kohoutek vyslýchal. Když přiznávali, povoloval jim Kohoutek mnohem více výhod než ostatní orgánové svým vyšetřovaným.

K usvědčování vyšetřovaných a i k objevování jiných momentů při vyšetřování používal známých profesionálních agentů, jako byla

Hložková nebo Kacerovská, které Kohoutkovi řekly všechno, co chtěl. Zde je třeba také říci, že žádný z těch, kteří byli Kohoutkem vyšetřováni, si nikdy nestěžoval na to, že by s nimi Kohoutek nějak špatně zacházel, a vždy na svých výpovědích trvali. Ještě k tomu chci poznamenat, že Hložkovou a Kacerovskou vyšetřoval Kohoutek již před jejich odsouzením.

Jako náčelník oddělení si nikdy nevybíral jako ostatní ty orgány, kteří byli schopnější. Jemu záleželo jen na počtu orgánů, aby mu „udržovali“ některé vyšetřované z jeho oddělení, když on nemohl být u všech. Byl z těch náčelníků, kteří se oddělení skutečně věnovali a orgánům pomáhal. Závěrečné protokoly po úpravě ss. poradci psal se všemi vyšetřovanými ve svém oddělení prakticky on sám.

O vlastních metodách, kterých Kohoutek při výslechu /používal/, aby dosáhl žádaného výsledku, mnoho říci nemohu. Kohoutek o nich sám také nikdy nemluvil, alespoň ne přede mnou. Jestli o tom někdy řekl něco ss. poradcům, nevím, ale pochybuji. Když jsem někdy přišel na kontrolu k výslechu, který prováděl on, vyslyšel zcela normálně. Ale faktem je, že Kohoutek měl nejlepší výsledky ve vyšetřování a jím vyšetřování také začali doznávat v daleko kratší době než ostatní. Víím jen to, že když některý z vyšetřovaných na Kohoutkovy otázky nechtěl odpovídat podle jeho přání, že Kohoutek mu do nekonečna opakoval to, jak chtěl mít odpověď formulovanu, a závěrem vždy říkal: „Bylo to tak?“ Když vyšetřovaný odpovídal, že ne, tak to opakoval znovu. To vydržel třeba celý den a celou noc, než mu vyšetřovaný přiznal, co chtěl. Rovněž často používal toho, že když mu vyšetřovaný odpovídal, že na některém obvinění nic není - „Stokrát nic umožilo osla“. Jinak skutečně nevím, jakým způsobem dociloval doznání u svých vyšetřovaných, a myslím, že to neví ani nikdo z ostatních orgánů.

Kohoutek také nikdy neprojevil sebe menší /sebemenší/ nedůvěru k výpovědem, kterých dociloval. Vždy je přinesl jako fakt a nejvýše říkal, abychom to posoudili. Je také pravda, že se často stávalo, že některá výpověď jeho vyšetřovaného byla současně nebo krátce

potom potvrzena jiným vyšetřovaným z jeho oddělení, a to skoro vždy přesně tak, jak o tom mluvil onen první. To vzbuzovalo určitou nedůvěru, ale vyšetřování skutečně na svých výpovědích trvali, i když byly třeba zaměřeny proti nim samým, a ss. poradci tento Kohoutkův způsob chválili. Jako příklad mohu uvést to, že když Geminder začal mluvit o Zilliacusovi, skoro ihned jeho výpověď potvrzovali v Kohoutkově oddělení vyslýchaní Goldstücker a Kavan, a jejich výpovědi opět Kohoutkem vyslýchaný London a potom zčásti i Frejka, přesto že Slánský dlouhou dobu nechtěl přiznat to, z čeho ho tito vyšetřovaní obviňovali. V tomto případě bylo proti Slánskému použito dokonce hromadné konfrontace, protože výpovědi všech jmenovaných skutečně do sebe přesně jako vysoustruhované zapadaly. Podobné případy však byly i při vyšetřování slovenských buržoazních nacionalistů i při vyšetřování židovského buržoazního nacionalismu.

Dále byly některé jiné výpovědi od Kohoutkem nebo jeho oddělením vyšetřovaných lidí prakticky neproověřitelné a vyšetřování bylo závislé jen na výpovědi obviněného. Takové případy byly např. u špionáže, kterou přiznával Hajdů a Simone. S Košťálem jsme často spolu hovořili o nedůvěře ke Kohoutkovým výsledkům a Košťál jich jen nerad používal k usvědčování Slánského. Ale když jsme se někdy o tom zmínili ss. poradcům, konkrétně se pamatují na s. Borise, vždycky nám říkal, že Kohoutek pracuje dobře a ironicky se nás ptal, jestli snad nežárlíme na to, že má větší úspěchy než my. Ani agenturou v cele a ani odposlechem z cel se nám nikdy nepodařilo zjistit „tajemství“ Kohoutkových úspěchů. Jeho vyšetřování byli vždy dokonale zpracováni. Nakonec i Richard Slánský přiznával, když se jeho případu ujal Kohoutek osobně. Pamatují se jen na jeden případ, a to byl Gustav Husák, kde Kohoutek úspěch neměl. Ale to ještě Kohoutek říkal, že je to proto, že Husák už je „zkažen“ z doby, kdy on ho nevyslychal. Vyšetřování, kteří byli Kohoutkem připravováni ke konfrontacím, vystoupili při konfrontaci vždy dobře a přesně podle plánu. Kohoutek jim před konfrontací dal při výslechu jeden výtisk připravené konfrontace a vyšetřování se to učili zpaměti.

Co jsem však považoval za nesprávné a skutečně zbytečné, byly formulace, které se vyskytovaly v protokolech psaných s vyšetřovanými Kohoutkem. Velmi často, skoro v každém odstavci, se objevovalo „Já, jako zavilý nepřítel“ atd. Když jsem o tom s Kohoutkem jednou mluvil, říkal mně, že si je toho vědom, ale že když tam nic jiného (myslel činnost) není, že tam musí dát alespoň tohle, a že s tím ss. poradci souhlasí. To myslím, že byl také jediný případ, kdy Kohoutek přede mnou řekl, že „tam nic není“.

Kohoutek se za svého působení v Ruzyni poměrně stranil kolektivu. Vždycky jsem měl dojem, že celá jeho uzavřenost a izolovanost vyplývá z toho, že věděl o tom, že se o něm mluví jako o „starém policajtoví“, a že si byl vědom toho, že je používán k tomuto vyšetřování jen dočasně.

O ostatních metodách používaných v Ruzyni Kohoutek přirozeně věděl. Jak bylo motivováno to, co dělal Kohoutek, bych nemohl říci tak přesně jako u předešlých.

Je možné, že také u něho bylo hlavním motivem to, že byl řízen ss. poradci (vlastně již od r. 1949 s. Lichačevem a s. Makarovem), ale vždycky jsem měl dojem, že spíše tím, aby se „udržel“. Tak jsme také s Košťálem o tom spolu několikrát hovořili.

Dalším z orgánů, který byl o celé řadě věcí v Ruzyni informován, a který měl také svůj „osobitý“ způsob vyšetřování, byl Karel Majer.

Seznámil jsem se s ním ve škole SNB ve Veverí Bytýšce /Veverská Bítýška/, kde jsme spolu s Jaroslavem Sedláčkem přednášeli o vyšetřování. Tehdy ke mně v přestávce Majer přišel a říkal mně, že se na mne pamatuje ještě z doby před válkou, kdy byl

dítětem a jezdil s rodiči na neděle na totéž místo jako já (do Mokropes). Já jsem se již na něho nepamatoval, ale prostě jsem jeho sdělení vzal na vědomí.

Po ukončení školy byl vybrán spolu s jinými orgány do vyšetřování v Ruzyni. Výběr prováděl tehdy Kohoutek a Sedláček, a myslím, že ještě Kroček, podle prospěchu frekventantů školy a podle zkoušek, které v závěru každý dělal. To bylo, myslím, v první polovině roku 1950. Spolu s Majerem byli tehdy do Ruzyně vybráni, pokud se pamatují, Škorpík, Čáp, Blažek a ještě jiní, na jejichž jména si nyní nevzpomínám, a z nichž někteří brzy odešli do vyšetřování v krajích nebo na jiná pracoviště.

Majer po svém příchodu do Ruzyně nebyl ihned zařazen do vyšetřování, ale pracoval u mne jako, jak se tehdy říkalo, pobočník. Vykonaával v podstatě administrativní práci sekretářky. Tak pracoval několik měsíců, ale pak mne žádal, abych ho dal do vyšetřování, že se mu tato práce nelíbí. Vyhověl jsem mu a na jeho místo tehdy nastoupil orgán Čejka, který chtěl opět dělat tuto práci.

Na kterých případech pracoval Majer na začátku dnes již opravdu nevím, ale myslím, že vyslyšel již některé obviněné v případě jugoslávského vicekonzula v Bratislavě Keviče, a že pracoval i na jiných případech jugoslávské špionáže. V případě Šlinga pracoval nebo vlastně byl používán k unavovacím výslechům spolu s Jistebnickým, v Kolodějích vyslyšel gen. Nováka a po zatčení Fischla pracoval s Fischlem až do ukončení případu. Potom již v r. 1953 úspěšně pracoval na případu únosu letadla do Západního Německa⁷⁸ a případu špionáže skupiny dr. Zenáhlíka. To již byl velitelem oddělení. Potom jako velitel oddělení převzal oddělení Blažkovo, kde byli vyšetřováni /v Ruzyni/, nebo lépe řečeno, /kde bylo/ vlastně

⁷⁸K únosu čs. letadla do NSR došlo v březnu 1950. Československé ministerstvo zahraničních věcí protestovalo jak proti únosu, tak proti tomu, že českoslovenští občané byli údajně vyslyšáni americkou zpravodajskou službou. Komunistické ústředí (R. Slánský) uložilo krajům (29. 3. 1950), aby v továrnách a závodech organizovaly besedy o této věci a zadalo úkol: „...rozpoutejte širokou vlnu protestů“.

již dokončováno vyšetřování bývalých bezpečnostních pracovníků. Ale to již bylo krátce před mým odchodem z Ruzyně.

Ještě za mé působnosti v Ruzyni navrhoval s. Galkin, aby Majer byl poslán v r. 1954 na jednoroční školení do SSSR.

Majer znal rovněž všechno to, jak se v Ruzyni vyšetřovalo. Sám to dělal právě tak jako řada jiných, ale sám používal ještě některých „způsobů“ navíc, které mu byly také vytýkány. Ke konci případu Slánského se Majer již značně změnil a svých dřívějších metod nepoužíval. Ani jich, pokud vím, nepoužíval na případech, na kterých pracoval po ukončení případu Slánského.

Nyní několik konkrétních příkladů. Již jsem řekl, že Majer byl použit při výslechu Šlinga k jeho unavování. Bylo to v době, kdy Šling byl vyslýchán mnou a Košťálem ve dne, a aby nemohl spát a byl vyčerpáván, byl v noci ne vyslýchán, ale jen udržován Majerem a Jistebnickým. Při tomto nočním „výslechu“ se na Šlinga jen křičelo, nadávalo se mu, cloumalo s ním a podobně. To Majer s Jistebnickým dělali velmi „svědomitě“.

V Kolodějích vím, že vyslýchal gen. Nováka /Zdeňka/, zatčeného na základě Šlingovy výpovědi. Novák potvrdil Majerovi Šlingovu výpověď o tom, že byly organizovány pro zdar spiknutí vojenské úderní motorizované skupiny. To ovšem nebyla pravda, Šling si tuto výpověď naprosto pod velkým nátlakem vymyslel a Novák to nemohl tedy vědět. Potvrdil to jen proto, že mu to Majer musel říci. Ten však dlouho tvrdil, že mu nic ani nenaznačil, že to Novák řekl sám, nezávisle na Šlingovi. Teprve později se přiznal Majer k tomu, že mu snad mohl něco naznačit, ale ne s úmyslem, aby z něho dostal výpověď, jakou udělal Šling. Nováka vyslýchal v Kolodějích dlouhodobě, unavujícím způsobem, křičel na něho a nadával mu. Jestli použil ještě jiných způsobů, nevím. Víم však, že když jsem jednou přišel na kontrolu Novákova výslechu, že Majer měl v místnosti, ve které vyslýchal, velkého kolodějského vlčáka, který byl jinak naprosto mírným psem. Novákovi však Majer říkal, že je to zvlášť tě školený vlčák používaný při vyšetřování v případech, že by se

vyšetřovaný zdráhal vypovídat. Toto Majerovo počínání jsem okamžitě zarazil. K podobným výstřelkům měl Majer celkově sklony. Když vyslyšel Fischla, rovněž ho hrubě urážel, zesměšňoval a ponižoval. Víím, že mu při výslechu sypal popel do rukávu, který vždy musel Fischl nastavit, jako do popelníku, že s ním tloukl o zeď atd. Dlouhou dobu vyslyšel Fischla tak, že přes den ho vyslyšel on sám a v noci Jistebnický. Fischl těmto směnám říkal: denní a noční poručík. To se ovšem dalo (myslím denní a noční směny) s vědomím a na pokyn ss. poradců. Později bylo u Fischla od těchto metod, které nevedly k žádnému výsledku, upuštěno.

Dále jsem si ještě vzpomněl, že Majer vyslyšel zatčeného Lence, který byl zatčen na základě Šlingovy výpovědi. Rovněž u něho používal dlouhodobých unavujících výslechů, jako ostatně všichni orgánové, ale také ho hrubě ponižoval a zesměšňoval. Majer měl vždy v zásobě dosti takových výrazů, kterých při takových příležitostech používal. On také používal toho způsobu, že některým vyšetřovaným při výslechu tykal. To se, jak již jsem řekl, změnilo již v době, kdy byl případ Slánský dokončován a Majer pracoval již seriózněji.

Byl jedním z těch, kteří chodili se svými protokoly často k s. Galkinovi a nechali si je od něho upravovat ještě po tom, když jsem některé úpravy provedl já nebo Košťál. Majer rovněž používal někdy argumentů o „zájmu strany“, ale ne tak často jako křiku a zastrašování vyšetřovaných.

Já jsem Majera často používal i k některým rychlým akcím, které bylo třeba ihned vyřešit na přání s. Prchaly /Prchala/ nebo někoho jiného.

Mezi orgány byl Majer velmi oblíben právě pro svou veselou povahu a humor. Já sám jsem měl k Majerovi velmi dobrý poměr, i když jsem znal jeho nedostatky.

Čím bylo motivováno počínání Majerovo, bych mohl jen velmi těžko říci. Majer sám o tom nikdy nemluvil a nejsem přesvědčen ani

o tom, že o tom vůbec přemýšlel. Dělal více dojem člověka, který udělá všechno a neptá se, proč je to třeba. Jen někdy přede mnou projevil určité pochybnosti o pravdivosti některých svědeckých výpovědí, které dostával od jiných případů k případu, který vyšetřoval. Ale tyto pochybnosti projevovat i před s. Galkinem, jak jsem sám slyšel. Ale přes to jich potom k usvědčování vyšetřovaných použil. Ještě snad mohu dodat to, že zvláště při výslechu Fischla, při jeho zesměšňování, používal i výrazů, které nelze nazvat jinak než hrubým antisemitismem. Někdy se také stávalo, že když šel od s. poradce, že přišel ke mně a říkal, že s. poradce chce, aby s Fischlem napsal některou věc tak a tak, ale že má pochybnosti, že se mu to podaří. Ale to mně jen oznamoval a se smíchem vždy dodával: No, uvidíme.

Dalším z takových dobře informovaných orgánů o poměrech ve vyšetřování byl František Homolka.

Do vyšetřování přišel ihned na začátku r. 1950 a byl tehdy dán do „učení“ Košťálovi, který ho vzal s sebou, myslím, nejdříve k výslechu Nového, který tehdy prováděl. Od té doby se také vyvinul dobrý vztah mezi Košťálem a Homolkou, který se přenesl i na mne.

Nevím již přesně, na kterých případech pracoval potom Homolka samostatně, kdy již byl dán do Kohoutkova oddělení, kde později pracoval jako zástupce náčelníka oddělení a po vytvoření vyšetřovací správy jako náčelník oddělení. Pokud si vzpomínám, pracoval Homolka na některém z případů zatčených politických pracovníků okolo Šlinga, ale nevím již, na kterém, v Kolodějích pracoval s Novomeským a myslím také, že se Zahajským, po zatčení Smrkovského vyslyšal jeho a později i Ivana Holého, čímž se jaksi přeorientoval na výsledky bývalých hospodářských činitelů. V případě Slánského zpracovával Ludvíka Frejku.

Homolka neměl při vyšetřování vlastní iniciativu ani trpělivost. Velmi často se stávalo, že chodil za Kohoutkem nebo za Košťálem nebo za mnou a říkal, že s ním (vyšetřovaným) nemůže hnout, abychom mu nějak pomohli. Často v rozhovorech používal termínu

„Já ho roztrhnu jako žábu“, a tak se vyjadřoval i před ss. poradci, kterým se Homolka, jak oni tomu říkali, právě pro svou tvrdost a poměr k vyšetřovaným velmi líbil.

Ale i Homolka měl některé pochybnosti o správnosti cesty, kterou bylo vyšetřování vedeno. Se mnou i s Košťálem o tom někdy hovořil, ukazoval na to, že vyslycháme vlastně bez materiálů, kterými bychom mohli vyšetřované usvědčit, a také jako Brůha říkal, že kdyby nebylo ss. poradců, že by to nedělal. Ovšem o bývalých hospodářských činitelích, na jejichž případech pracoval, se vyjadřoval, že to jsou všichni lumpové, a byl o tom skutečně přesvědčen. Jen mu vadilo, že nemá dosti materiálu k jejich usvědčení.

O metodách, používaných při vyšetřování v té době, věděl Homolka všechno a sám se zúčastňoval všeho, čeho bylo tehdy používáno. Dlouhodobé unavující výsledky spojené ještě s křikem, trestání vyšetřovaných temnicí a v případě Smrkovského i hladem, cloumání s vyšetřovanými atd., to všechno Homolka při výsledku dělal a myslím, že si tím pomáhal tam, kde již nestačil s argumenty nebo materiálem. Je ovšem třeba říci, že Homolka poctivě (alespoň se to domnívám z toho, co jsem přímo slyšel) referoval o způsobu svého výsledku i ss. poradcům i mně a Košťálovi. Když pracoval v Kohoutkově oddělení, informoval i jeho.

S psaním protokolů byl Homolka až příliš opatrný. U důležitějších případů, jako byl u něho Novomeský, Smrkovský a Frejka, si připravoval text protokolu předem u s. poradce Galkina. Potom ho probíral s vyšetřovaným a psal ho. Ale ještě mu ho nedal k podpisu, i když vyšetřovaný přistoupil na všechno, co bylo dříve naplánováno, a šel s takovým protokolem ještě ke mně. Když jsem mu řekl, že jestliže je to skutečně se s. poradcem probráno, že může dát protokol podepsat, šel s ním Homolka přes to ještě jednou k s. poradci. To vím přímo od s. Galkina, který mně to říkal, ale nestěžoval si při tom na Homolku, naopak chválil jeho pečlivost a úzkostlivost, aby všechno bylo správné. Ovšem Homolka tímto postupem značně

zdržoval podepsání protokolů a vyšetřovaný musel vědět, že protokoly nepíše Homolka, nýbrž že jsou upravovány jinde.

Když vyslyšel Homolka Novomeského, myslím, že jeho výslech byl normální, pokud je možno nazvat normálním výslech prováděný v Kolodějích. // U Smrkovského již Homolka používal daleko horšího způsobu a již jsem psal v protokolu o tom jakého, takže to zde, myslím, nemusím opakovat. Také u Frejky používal Homolka na počátku jeho vyšetřování a myslím ještě i v době pozdější, když Frejka nechtěl přistoupit na některou z připravených Homolkových formulací, způsobu dlouhodobého výslechu a křiku. Jestli s Frejkou také cloumal, nemohu říci, protože jsem to nikdy neviděl a nikdo mně to neřekl. Ještě k tomu, že jsem byl dotázán na to, že Smrkovský dostal facky od Homolky nebo od někoho jiného. Opakuji znovu, že o tom nevím, že však je to možné, protože i u něho byl v době, kdy byl Smrkovský unavován, vedle Homolky i Jistebnický.

Ivana Holého vyslyšel Homolka také stejným způsobem jako, myslím, Smrkovského. Holý byl však o něco povolnější než Smrkovský a dříve začal vypovídat tak, jak měl Homolka naplánováno.

Ale vůbec myslím, že pro Homolku byl tento způsob výslechu typickým ve všech případech, kde, jak již jsem řekl, nestačil s argumentací nebo materiálem a nebo trpělivostí.

Dalším z orgánů, kteří byli dobře informováni o poměrech ve vyšetřování, byl i Alois Dřevíkovský.

Do vyšetřování přišel již ihned na počátku r. 1950, myslím, že z evidence MV. Pracoval jako vyšetřovací orgán v různých odděleních vyšetřovacího odboru, až ku konci vyšetřování případu Slánský byl zástupcem náčelníka oddělení, kde se vyšetřovaly politické případy.

Po svém zařazení do vyšetřování pracoval, myslím, na vyšetřování fieldovštiny, ale nevím již, na kterém případě, potom na akci

„Centrotex“⁷⁹ spolu s Holvekem, a na drobných případech jugoslávské špionáže, jako byla Eretová a podobně. Po zatčení Vosky vyslýchal jeho dceru a ostatní příbuzné Bechyněho atd. a vedl je až k soudu. Také pracoval na provokační akci „Hrad“, kde vyslýchal hlavního obviněného Šírka. Byl z těch orgánů, kteří byli vybráni do Koloděj a vyslýchal tam Reicina, se kterým pracoval až do ukončení jeho případu, kdy mu již v závěrečných pracích pomáhal na něm orgán Rendl.

Nemohu říci, že by Dřevíkovský, mimo to, že vyslýchal také dlouhodobě unavujícím způsobem, že vyšetřované nechával při výslechu stát, dával je do temnice atd., používal hrubších metod fyzického nátlaku. Věděl však o jejich používání od ostatních orgánů, jak mně o tom někdy sám říkal. Hlavním jeho případem byl Reicin. S tím pracoval již od Koloděj, kde byl Reicin skutečně fyzicky velmi vyčerpáván, vyslýchán ve dne i v noci a při výslechu držen v poutech.

Vím, že Dřevíkovský výpovědi Reicinově příliš nevěřil. Sám mně říkal, že Reicin přiznal některé věci jen z dobré vůle, když již byl velmi vyčerpán. Naproti tomu ale říkal, že Reicin neřekl to, co skutečně dělal. Nevěřil např. tomu, kde Reicin o sobě mluvil jako o agentu gestapa a některých dalších otázkách. Dřevíkovský to s ním psal proto, že to bylo v plánu podle linie dané ss. poradci. Výpověď o jugoslávské špionáži jsem Dřevíkovskému pomáhal dělat s Reicinem já a oba jsme jí také nevěřili, i když byla ss. poradci velmi příznivě přijata (před tím ovšem byla naplánována).

⁷⁹Akce Centrotex začala prověrkou a stranickým šetřením v podniku zahraničního obchodu. Prováděla ji Komise stranické kontroly a její výsledky obdržela Státní bezpečnost. Ta případ řešila jako trestnou činnost protistátního charakteru. Několik vedoucích funkcionářů skončilo před soudem a ve vězení. Akce Centrotex byla jedním z případů spolupráce či součinnosti komise stranické kontroly a Státní bezpečnosti, kdy výsledky stranického šetření, které se zabývalo realizací usnesení orgánů, se měnily v podnět činnosti Státní bezpečnosti, která z ní učinila trestnou činnost protistátního charakteru.

Nevím přesně, proč Dřevíkovský dělal některé věci, o kterých měl pochybnosti, ale myslím, že rovněž proto, že se opíral o ss. poradce.

Rovněž vím, že Dřevíkovský nevěřil výpovědi Reicinově o tom, že vydal Julia Fučíka gestapu, ale přesto to s ním spolu s Rendlem napsal, protože to bylo tehdy teorií s. poradce Gromova.

Nevím již skutečně, jak ještě dále popisovat stupeň informovanosti nebo vědomosti o poměrech ve vyšetřování u ostatních orgánů. Z velitelů oddělení to byli ještě Karel Pucherna, který vyslyšel trockisty a Bedřicha Hájka. Již jsem také o něm psal, že nevěřil Vlkově výpovědi, ale ta nebyla učiněna na základě nějaké předem vytvořené teorie, nýbrž Vlk tuto výpověď učinil sám. Rovněž on se o všem radil jak se mnou, tak i se ss. poradci. Dlouhodobých unavujících výsledků používal, právě tak jako křiku, dosti často a užíval i argumentace o tom, že strana veřejně případy odhalila, a že je nutno je přiznat.

Přibližně stejně je tomu i s Františkem Blažkem, v jehož oddělení se vyslyšali vyšetřovaní bývalí pracovníci v bezpečnosti. Ještě chci dodat, že Pucherna ani Blažek nebyli v Kolodějích. Pracovali tehdy na ostatních případech, které zůstaly v Ruzyni.

Rovněž Blažek používal stejných metod jako Pucherna. Víím, že jsem dokonce musel zasáhnout v případě Pavla, kde jeho únavu již Blažek skutečně přehnal. V tomto případě bezpečnostních pracovníků byl Blažek často bezradný a chodil za mnou, abych mu poradil, což jsem většinou nemohl udělat, protože jsem si sám nevěděl rady. SS. poradci se v té době tomuto případu příliš nevěnovali, protože se pracovalo na hlavním případě.

Ještě snad mohu dodat, že všichni ti, které jsem dosud uvedl, věděli o tom, že Šlingova výpověď není seriózní. Buď to věděli přímo ode mne nebo od Košťála, a nebo to poznali na případech, které sami vyšetřovali.

O dalších orgánech se již zmíním jen stručně, a snad v případě, že to bude potřeba, bych některé údaje rozvedl nebo upřesnil. Také si nyní z hlavy jistě nevzpomenu na všechny, kteří tehdy v Ruzyni, třeba jen v určitých časových úsecích, pracovali. Znovu opakují, že systém vyšetřování, jak bylo prováděno, to znamená dlouhodobé unavující výsledky, přípravu konfrontací, systém psaní protokolů, vedení vyšetřovaných k výpovědem podle přání vyšetřujících, znali všichni.

Je samozřejmé, že nemohli znát to, za jakých okolností vznikala výpověď Šlingova, která vlastně byla základem pro vyšetřování celého případu. Z této výpovědi orgánové, vyšetřující související případy, vycházeli, a to je někdy (mimo to, že to byl vůbec zavedený systém) nutilo k tomu, aby při výslechu, při němž neměli výsledek, používali těch metod, o kterých jsem již psal. Jistě používání těchto metod ovlivňovalo i to, že nebyl dostatek usvědčujícího materiálu a vyšetřování některých případů trvalo právě proto již příliš dlouho. Otázkou důvěry ve vyšetřovaný případ se u nich nemohu zabývat, protože to neznám. Bylo dosti takových orgánů, kteří nedůvěru měli, ale takovou, která se omezovala jen na případ, který vyšetřovali, a o kterém byli za dlouhou dobu vyšetřování přesvědčeni, že je vyšetřován zbytečně a nebo nevinně, a nedůvěra vyplývala z toho, že tito lidé nebyli, i po tomto zjištění, propouštěni. To se týkalo hlavně orgánů, kteří přišli do Ruzyně na výpomoc z některých krajů, ale byli i někteří stálí orgánové, které /kteří/ se na to také tak dívali.

Proberu tedy jen běžně /zběžně/ některé z vyšetřovacích orgánů, na které si vzpomenu.

Ladislav Rendl: byl v Kolodějích, vyslychal tam Kopolda. Později v závěru vyšetřování pomáhal na Reicinovi, když před tím pracoval na skupině bývalých pracovníků v bezpečnosti. Používal všech výše uvedených metod a byly na něho stížnosti, že používá i jiného hrubšího nátlaku. Ale on sám to nikdy nepřiznal.

Pacner /Josef/: Pracoval v Kohoutkově oddělení, kam přišel z kraje Hradec Králové. Nebyl příliš bystrý a pomáhal si také více používáním výše popsaných metod než jinými argumenty nebo usvědčujícím materiálem, kterého měl ostatně velmi málo. Pracoval na výslechu Richarda Slánského.

František Šedivý: Jeden z příslušníků Lidových milicí, kteří přišli do Koloděj, kde pracoval v Janouškově skupině. Později vyslýchal Závodského a také on používal všech výše popsaných metod, které byly systémem.

Karel Tůma: Přišel do našeho sektoru až po zatčení Slánského spolu s orgánem Novým, ze sektoru vedeného Moučkou. Pracovali společně na tehdejších výsleších Šlinga, když již Košťál vyslýchal Slánského. O každém kroku se radili se mnou nebo se ss. poradci. Tehdy již byl Šling v podstatě „zpracován“, takže oni s ním již pracovali v naprostém klidu.

Kožich: Také přišel jako příslušník Lidových milicí do Koloděj. Později pracoval na Lomském a myslím, že i na Šmejkalovi. Také on měl určité pochybnosti o správnosti celého vyšetřování, ale myslím, že to bylo hlavně vlivem Brůhy, který s ním byl ve velmi přátelském styku a byl s ním v Praze i společně ubytován.

Michálek /Josef/: Přišel rovněž z Moučkova sektoru a pracoval v Kohoutkově oddělení na případu Hajdů a Simone. Používal všech metod, kterých se tehdy v Ruzyni používalo. Po skončení případu přešel do osobní inspekce ministra.

Josef Pokorný: Rovněž příslušník Lidových milicí. Byl v Kolodějích. Po návratu z nich pracoval na případě Švába. Používal všech

tehdy používaných metod, a u Švába je, myslím, někdy i přeháněl, když s ním cloumal a tloukl o zeď, i když Šváb vypovídal.

Hugo Čáp: Přišel ze stejné školy jako Majer. Byl velmi svědomitým orgánem, ale příliš citlivým na svou rodinu a své zdraví a o ničem jiném skoro nemluvil. Byl používán hlavně ke svědeckým výslechům. Vyslychal také Dubovou. V Kolodějích byl.

Alois Jistebnický: Již jsem o něm několikrát v dřívějších líčeních psal. K seriózním výslechům bylo těžko ho použít. Byl využíván jen jako náhradní orgán k unavujícím výslechům, křiku a podobně. Myslím, že to někdy přeháněl, když nebyl stále pod kontrolou. Později byl propuštěn pro nedovolený styk s vyšetřovanou.

Josef Mozola: Pracoval ve vyšetřování již, když já jsem do něho přišel. Vyslychal i v Boleslavi na fieldovštině. Nevím již přesně, na kterých všech případech pracoval. Víím, že Mozola si často, alespoň zpočátku, pomáhal hrubostmi. Při vyšetřování případu Slánského vyslychal Antonína Haška a snad ještě někoho jiného. Později byl přeložen na vyšetřování do Bratislavy.

Vlastimil Volkán: Přišel do našeho sektoru rovněž od Moučky v době kolodějské akce. Vyslychal Okályho a později Goldstückera i Kavana. Pracoval pod vedením Kohoutkovým. Nezdál se nám seriózním, protože vždy dosáhl toho, co na něm bylo žádáno, a jeho formulace byly opravdu někdy až k smíchu, jak byly přehnané. Vyslychal dlouhodobě, právě tak jako ostatní.

Tak bych mohl jmenovat ještě celou řadu orgánů jako Koubka, Strejčka, Beneše, Kleisnera a ještě i jiné, ale nemohl bych o nich napsat nic podstatného, právě tak jako u posledních, které jsem

jmenoval, a proto myslím, že k tomu bych se mohl vyjádřit, až když to bude opravdu potřeba.

Myslím, že je důležitější zabývat se ještě těmi, kteří byli o poměrech ve vyšetřování informováni lépe, i když neprováděli přímo výsledky.

Jedním z nich byl František Škorpík, který přišel do vyšetřování v r. 1950 ze školy spolu s Majerem a Blažkem. Nejdříve pracoval při výsledcích, nevím již kterých případů, později byl delší dobu nemocen se žaludečními vředy, na které byl nakonec operován. Po jeho návratu do vyšetřování pracoval skoro s celou agenturou v celách, takže znal podrobně všechny reagenty vyšetřovaných na vyšetřování. Z těchto agentur byl dokonale informován o metodách při vyšetřování používaných, protože vyšetřování o nich na cele mluvili. V době vyšetřování případu Slánského pracoval také již u mne jako přidělený důstojník, a z této funkce byl seznámen také s celou řadou věcí a se systémem vyšetřování. Škorpík o tom nehovořil nikdy přímo, ale myslím z některých jeho poznámek, že přílišnou důvěru v případ neměl.

Já jsem s ním ovšem o tom přímo nehovořil. Škorpík také obsluhoval odposlechovou aparaturu a z titulu své funkce přiděleného důstojníka byl informován skoro o všem. V r. 1953 si ho vyžádal náměstek Prchal jako náčelníka svého sekretariátu, odkud potom přešel do osobní inspekce ministra.

Řadu věcí o poměrech ve vyšetřování případu věděla také moje bývalá sekretářka Marta Soukupová, která byla jako stenografka i při všech konfrontacích a někdy i přímo při výsledku psala protokol. Já jsem s ní také hovořil otevřeně, ale ona sama svůj vlastní názor, myslím, že ani neměla.

Rovněž dobře znala poměry ve vyšetřování bývalá sociální referentka, později používaná k obsluze odposlechové kontroly z cel, Milada Bernášková, která znala metody jednak z odposlechu, a jednak z toho, co jí říkali různí orgánové, kteří k ní měli velkou

důvěru. Nepamatuji se však na to, že by ona svůj vlastní názor nějak vyjádřila.

Myslím, že jedním z nejlépe informovaných lidí o všem, co se ve vyšetřování dělalo a jak se to dělalo, byl stálý tlumočnický a překladatel ss. poradců a hlavně s. Galkina, s nímž pracoval přímo v Ruzyni, Petr Bechyně. On byl skoro u všech rozhovorů, které probíhaly u ss. poradců, jako tlumočnický, překládal všechny protokoly i materiály a znal celé vyšetřování z titulu funkce tlumočnický skoro stejně dobře jako já nebo Košťál.

Také ostatní orgánové mu svěřovali své potíže, když třeba nebyl přítomen s. Galkin, a žádali, aby mu to vyřídil. Takže jeho informovanost byla opravdu dokonalá.

Petr Bechyně pracoval jako tlumočnický již u ss. Lichačeva a Makarova a potom po příjezdu s. Galkina stále u něho. Někdy ke zvláště důvěrným věcem ho používal i s. Boris na ministerstvu.

Ke konci vyšetřování pracoval také ještě jeden tlumočnický v Ruzyni, Ivan Achremenko, který pracoval u s. Gromova, který řídil Košťála při výslechu Slánského a ještě některé jiné případy. Také on byl velmi dobře informován.

A ještě byla jedna kategorie lidí, kteří byli alespoň z části o některých metodách používaných při vyšetřování, i když nepřímě, tedy přece jen informováni.

Byli /to/ pracovníci správy /Správy/ věznice. Nebudu přirozeně mluvit o strážných orgánech, kteří některé věci mohli sice také pozorovat, ale já je ani neznám jménem.

Když jsem přišel poprvé do Ruzyně, byl tam náčelníkem věznice Norbert Káňa. Ten věděl o tom, že se vyslýchá dlouhodobě, věděl i o tom, že se používá při výsleších křiku, že vězňům není dovoleno na celách sedět, že jsou v době vyhrazené ke spánku na celách probouzení atd., protože na to dostával z vyšetřování písemné příkazy a zařizoval vše potřebné podle nich.

Pamatuji se také na to, že když byl dán příkaz k tělesnému potrestání vyšetřovaného Otty a dr. Ungára, že to prováděl Káňa sám, ještě spolu s jedním svým orgánem.

Totéž, co bylo známo Káňovi, bylo známo i jeho nástupci Bohumilu Prokopovi, který přišel do Ruzyně z Koloděj, kam byl poslán jako příslušník Lidových milicí, a jeho pozdějšímu zástupci Donátovi, který rovněž přišel do Koloděj, ale jako příslušník PS /Pohraniční strážě/. Ti všichni věděli o tom, jak se s vyšetřovanci zachází na celách, i jak dlouho jsou vyslýcháni a podobné věci, které museli z výkonu svých funkcí vidět.

Totéž bylo známo i tehdejšímu veliteli v Kolodějích mjr. Kotoučovi od PS, který ještě nějakou dobu působil v Ruzyni, a mjr. Vlastimilu Šárovi, který byl rovněž v ochraně v Kolodějích a později jako zástupce náčelníka věznice v Ruzyni.

Nevím, jestli jsem jmenoval všechny, kteří o některých věcech věděli, a také nevím, jestli jsem vystihl všechno přesně. V případě potřeby to mohu doplnit. Ale všechno, co jsem napsal, jsem se snažil vypsát naprosto pravdivě, tak jak jsem věci znal a jak je vidím.

Ještě jsem si vzpomněl na to, že vše též věděl dr. Sommer jako lékař.

Vlastnoručně napsal Bohumil D o u b e k

V Praze, 16. VIII. 1955.

/Pod podpisem a datem napsaných na stroji je ještě „vlastnoruční podpis“, ovšem s datem 10. 8. 1955!/

Poměry ve vyšetřování na odboru VI B

Již v jednom ze svých protokolů jsem psal o celé organizaci vyšetřování v Ruzyni, proto nebudu opakovat podrobnosti, jen pro přehled se velmi stručně zmíním o některých věcech.

V r. 1950 existovaly v Ruzyni tři samostatné vyšetřovací skupiny, z nichž jednu jsem řídil já, jednu Moučka a jednu Kareš. Karešova skupina byla brzy zrušena a část orgánů i s vyšetřovanci přešla do skupiny vedené mnou a část do skupiny vedené Moučkou.

V druhé polovině roku 1950 byl utvořen vyšetřovací sektor VI, v němž mělo být sloučeno všechno vyšetřování. Jeho velitelem byl ustanoven Lubomír Kroček a jeho zástupci Moučka a já. V praxi to však vypadalo tak, že Kroček se o vyšetřování příliš nestaral a já i Moučka jsme se každý starali o své bývalé skupiny a jeden druhému jsme do ničeho nezasahovali. V r. 1951 po našem návratu z Koloděj, kdy v naší části sektoru byla zavedena co nejpřísnější konspirace a také podřízenost byla vedena jinou cestou než přísně instanční, a potom, když Kroček byl přeložen na jinou funkci, byl vyšetřovací sektor rozdělen na sektory dva. Velitelem sektoru VI A /někde značeno VI.A/ jsem byl ustanoven já a velitelem sektoru VI B /VI.B/ Moučka. Tím již naše izolovanost byla úplná přesto, že pro oba sektory byla utvořena společná útvarová organizace KSČ.

V r. 1953 byla vytvořena vyšetřovací správa, já jsem byl ustanoven jejím velitelem a Moučka mým prvním zástupcem. Praxe se však opět nijak nezměnila a ve skutečnosti to vypadalo tak, že jsme s Moučkou pracovali zase každý na svém bývalém úseku zcela samostatně.

Již z tohoto stručného vylíčení organizační struktury tehdejšího vyšetřování vyplývá, že o způsobu vyšetřování, používaných metodách, a ani vlastně o všech vyšetřovaných případech na sektoru VI B toho mnoho nevím. Určitě nevím nic z toho, že bych něco sám viděl. Co vím, je jen z toho, co jsem se dověděl od ostatních orgánů nebo přímo od Moučky.

Než však budu líčit to, co je mně o poměrech ve vyšetřování na sektoru VI B známo, považuji za nutné, zmínit se o jedné věci, aby moje líčení mohlo být správně posouzeno. I když se budu snažit o co nejobektivnější vylíčení všeho, co je mně známo, je třeba vidět, že můj poměr k Moučkovi nebyl nikdy dobrý, Moučku jsem neměl nikdy rád a nikdy jsme nebyli přáteli. Myslím, že ze strany Moučkovy ke mně, to bylo stejné.

Když již jsem se o tom zmínil a než přejdu k vlastnímu líčení, popíši stručně, co asi bylo příčinou mého poměru k Moučkovi, protože předpokládám, že by mně taková otázka byla stejně později dána.

S Moučkou jsem se seznámil koncem r. 1949, když jsem přišel do vyšetřování v Ruzyni z Boleslavi a on tam již řídil vyšetřování případu Horáková a spol. Na Moučkovi se mně od prvního okamžiku nelíbilo jeho arogantní vystupování, které se u něho projevovalo celou tu dobu, co jsem ho znal. Někdy jeho chování při různých příležitostech hraničilo skutečně s nevychovaností. Dále to byl pocit, že Moučka se nikdy netváří přirozeně, takovým jakým je, nýbrž že jeho chování a jednání má v sobě mnoho prvků herectví. Toto póserství /pozérství/ se mně také nelíbilo a také se ho Moučka celou dobu naší známosti neuměl zbavit. Rovněž jeho poměr k lidem souvisel s touto jeho osobní vlastností. Když bylo třeba, uměl se tvářit téměř „otcovsky“, což ve mně také vzbuzovalo určitou nechut' vůči němu, když jsem na druhé straně ho slyšel, jak o těchže lidech mluví u s. poradce.

K ss. poradcům se Moučka choval až příliš, řekl bych, dotěrně. Já jsem je měl rád, vážil si jich, všechno jsem podle nich dělal, ale to, jak se tvářil Moučka a jak se choval, to bylo skutečně někdy trapné. To může potvrdit Košťál, Musil i Petr Bechyně, s nimiž jsme o tom několikrát mluvili. Dále můj nedobrý poměr vůči Moučkovi podporovalo i to, co jsem věděl o jeho rodině. Bydleli jsme totiž v jednom domě. V místní organizaci, v níž moje žena pracovala, se dověděla, že žena s. Moučky byla vyloučena ze strany. O tom

Moučka rovněž přede mnou u s. Galkina mluvil, ale říkal, že byla vyloučena k vůli /kvůli/ dítěti, k vůli /kvůli/ němuž nemohla chodit do schůzí. Skutečnost byla ovšem podle sdělení tehdejšího předsedy místní organizace s. Bártla a ještě jiných soudruhů taková, že výbor organizace navrhl s. Moučkové vyškrtnutí ze strany, protože se nezúčastňuje nijak stranického života. Ona to však odmítla a prohlásila, aby ji raději vyloučili, že je ve straně stejně jen proto, aby umožnila kariéru svému muži. Za to ovšem byla vyloučena.

Tím vším byl přirozeně můj poměr k Moučkovi nejen ovlivňován, ale skoro určován. Také Prchal, který se znal s Moučkou od dětství, mně jednou říkal, že žena Moučkova nějak sprostě napadla jeho ženu, a dodal, že od dcery bývalého továrníka nemůže konečně nic jiného čekat. O naší vzájemné atipatii /antipatii/ jsme s Moučkou nikdy nemluvili. Hovořili jsme spolu zcela normálně, ale vždy jen o služebních věcech. Náš poměr bylo vidět také z toho, že přes to, že jsme bydleli v jednom domě, já jsem byl u něho v bytě jednou, a to v době, kdy byl Moučka nemocen a šel jsem ho navštívit (ze slušnosti), a on byl také jednou u nás, když si šel pro svou dceru, která si hrála s našimi dětmi v našem bytě.

O tom, že Moučka měl přibližně stejný poměr ke mně, i když nevím, z čeho to pramenilo u něho, vím z toho, že po zatčení Švába mně jednou s. Galkin říkal, že k němu přišel Moučka a upozorňoval ho na to, že jsem byl se Švábem v úzkých stycích, protože mně dával ze své zahrady jablka. Skutečnost byla ovšem taková, že když jsem byl jednou spolu s Moučkou u Švába, Šváb mně řekl, že v zahradě vily, kde bydlí, má tolik jablek, že je nemůže spotřebovat, a jestli chci, abych si nějaká pro děti vzal. To bylo všechno. Moučka to přirozeně věděl, protože u toho byl a po zatčení Švába to sděloval s. Galkinovi.

To bylo již v době, kdy já jsem úplně na nějaká Švábova jablka zapomněl. Takových maličkostí, které náš vzájemný poměr určovaly, bylo více, ale já si je již nepamatuji a myslím, že také není nutné se

tím zabývat, že k osvětlení mého poměru k Moučkovi stačí to, co jsem uvedl.

To jsem považoval za nutné uvést v úvodu, protože je pochopitelné, že celý můj pohled na sektor VI B byl tímto poměrem alespoň zčásti ovlivňován, a aby bylo vidět, že to neskrývám.

Přes to všechno, a prosím, aby to nebylo vykládáno tak, že je to v rozporu s tím, co jsem dosud uvedl, jsem pokládám a pokládám Moučku za schopného výslechového pracovníka a schopného organizátora. To s mým osobním poměrem k němu nemá nic společného.

Mám-li mluvit o tom, jak se vyšetřovalo na sektoru VI B, je třeba říci, že Moučka sám i jeho orgánové se učili od stejných učitelů jako já a mnou vedení orgánové.

Byl také v nejužších stycích již se ss. Lichačevem a Makarovem, kteří mu hodně pomáhali na vyšetřování případu Horáková a spol. Na tomto případě se vlastně po prvé u nás začaly psát otázkové protokoly a vyšetřování začali být vedeni k formulacím podle přání vyšetřujících. Mnoho příkladů právě z případu Horákové a jejích společníků bylo použito v přednášce pro vyšetřovací pracovníky, která byla napsána v r. 1950 a bylo jí při školení vyšetřovacích pracovníků používáno.

Metod, kterých bylo používáno u nás, jako dlouhodobých unavujících výslechů, stání při výslechu, probouzení ze spánku atd., bylo u Moučkova sektoru používáno právě tak jako u nás. To vím z toho, že jsme se s Moučkou často setkali u ss. poradců, kterým jsme o případech námi vyšetřovaných referovali, a Moučka o tom mluvil. Rovněž temnice bylo u Moučkova sektoru používáno jako trestu, nebo jako prostředku k donucení vyšetřovaného, aby vypovídal, což konečně musí být vidět z příkazů podepisovaných Moučkou pro velitelství věznic. U Moučkova sektoru bylo také po prvé zavedeno to, že se vyšetřování před soudním přelíčením učili z paměti svým vyšetřovacím protokolům.

Je třeba ovšem vidět také to, že v Moučkově sektoru nebyly vyšetřovány případy takové povahy jako v sektoru vedeném mnou. Zatím, co my jsme pracovali většinou s bývalými politickými činiteli, kteří pracovali v KSČ, Moučka pracoval s otevřenými nepřáteli, kteří své nepřátelství nijak neskrývali nebo nemohli skrývat.

Naproti tomu měl tu nevýhodu, že v jeho sektoru byli orgánové, kteří byli považováni za horší, nebo lépe řečeno za slabší než orgánové, kteří byli přidělováni mně, a ti, kteří se dobrými u Moučky projeví, byli později na hlavní případ použiti opět u mne.

Že bylo používáno stejných metod při výslechu jako u nás, jsem již napsal. Ovšem ta argumentace, které jsme používali my, se na některé případy vyšetřované v sektoru VI B nehodila. Ale vím, že jí /ji/ používal Moučka sám, např. při výslechu Franka.

O používání přímého fyzického násilí vím také jen z vyprávění Moučky. Pamatuji se např., že Moučka vyprávěl, nevím ovšem již, o který případ se jednalo, že jeden z jeho orgánů odešel z výslechové kanceláře, a aby mu tam mezitím vyšetřovaný nic neprovedl, že ho připoutal za jednu ruku k ústřednímu topení. Mezi tím vstoupil do kanceláře jiný orgán a vyšetřovaného ztloukl tak, že zůstal ležet na zemi. Potom tomu prvnímu říkal, že mu vyšetřovaného „psychologicky připravil“. Ale jak říkám, to vím jen z vyprávění Moučkova.

Dále si vzpomínám, že Moučka vyprávěl, že vrátil jednomu vyšetřovacímu orgánu protokol, který byl špatně napsán, s tím, aby ho přepracoval. Orgán že to potom vytýkal vyšetřovanému a za trest mu dal špatně napsaný protokol sníst. Podobných historek ze svého sektoru vyprávěl Moučka daleko více, ale já si již opravdu nevzpomínám, a také bych to nemohl podložit žádným jiným faktem než tím, že jsem to slyšel.

Slyšel jsem také o tom, že několik vyšetřovaných v sektoru VI B padlo při výslechu únavou, že měli příliš oteklé nohy od stálého stání a chození atd., ale opravdu jsem tomu ani nevěnoval pozornost.

Daleko více o poměrech v sektoru VI B znali někteří moji orgánové, kteří byli ve styku s orgány pracujícími u Moučky. Vyprávěli mně některé věci, ale já jsem jim opravdu nevěnoval tolik pozornosti, abych si je zapamatoval, takže to, co o tamnějším /tamějším/ vyšetřování vím, je opravdu jen všeobecné.

Ještě co mohu uvést z vlastní zkušenosti, že velmi často bylo slyšet za dveřmi výslechových místností, kterých používal sektor VI B, křik a nadávání. To jsem slyšel sám, ale nevím také, u kterých případů to bylo.

Boje o formulace byly v sektoru VI B stejné jako u nás. To vím opět z vlastní zkušenosti z toho, jak Moučka někdy v mé přítomnosti o tom mluvil se s. Galkinem.

Dále z vlastní zkušenosti vím to, že Moučka připravoval některé protokoly s vyšetřovanými předem u s. Galkina, a teprve potom je probíral s vyšetřovanými a dával jim je podepisovat. Než k podpisu došlo, stálo to přirozeně mnoho bojů s vyšetřovaným, který někdy nemohl být připraven na to, co od něho bude žádáno.

Konkrétně vím, že takto byly na sektoru VI B dělány protokoly s Frankem, vyšetřovanými příslušníky slovenské bezpečnosti a sionisty.

Dále Moučka pracoval na případech českých i slovenských biskupů⁸⁰ a později ještě na procese s ostatními příslušníky církevní hierarchie, které všechny byly procesy veřejnými, a kde ve všech případech byli vyšetřovaní dobře zpracováni a všechna předkládaná obvinění přiznávali.

⁸⁰Na konci čtyřicátých a počátku padesátých let vrcholilo tažení komunistické moci proti katolické církvi. Mnoho hodnostářů i kněží se stalo oběťmi různých forem perzekuce a represe. Řada duchovních i laiků skončila v centralizačních táborech a vězeních, biskupové v internaci. V letech 1950 - 1951 proběhly tři velké církevní procesy politicky zaměřené proti mužským řádům (březen 1950), českým hodnostářům (prosinec 1950) a slovenským biskupům (leden 1951). Oběti vykonstruovaných politických procesů byly v roce 1990 rehabilitovány.

Vím, že i u sektoru VI B došlo právě při vyšetřování sionistů k některým projevům antisemitismu, ale opět nemohu říci přesně, u kterých případů, protože to jsem rovněž slyšel od našich orgánů.

Skutečně nemohu říci nic konkrétního, protože jsem se jednak o sektor VI B nebo poměry v něm nestaral a to, co jsem věděl, bylo jen z toho, co jsem slyšel. Ale vím zcela přesně, že dlouhodobých, unavujících výslechů, nucení vyšetřovaných k výpovědem podle přání vyšetřujících, buzení vyšetřovaných ze spaní, dávání vyšetřovaných do temnice, používání prázdných, ničím konkrétním podložených, formulací atd. bylo v sektoru VI B používáno stejně jako u nás, jestliže ne ještě více. Slyšel jsem i o tom, že tam bylo používáno bití vyšetřovaných. Ale konkrétními případy to doložit nemohu. Skutečně více by o tom mohli říci někteří vyšetřovací orgánové, buď ze sektoru vedeného mnou, nebo ze sektoru vedeného Moučkou.

Já na tuto otázku již jinak odpovědět nemohu. Další psaní kolem toho by bylo z mé strany jen všeobecným, ničím nepodloženým povídáním.

Je však faktem, že Moučka sám věděl o tom, jakých metod je používáno u nás, o čemž jsem s ním já sám mluvil v některých konkrétních případech, a že jsme se shodli v tom, že je to tedy u obou sektorů stejné. Věděl rovněž o tom, za jakých okolností vznikala Šlingova původní výpověď, a to i ode mě i od s. Galkina. Zde je třeba říci, že moje rozhovory s Moučkou se odbývaly téměř výhradně u s. Galkina, jehož kancelář byla skoro jediným místem, kde jsme se scházeli, nebo při návštěvách náměstka Prchaly /Prchala/ v Ruzyni, kdy si s námi chtěl pohovořit společně.

Ještě si vzpomínám, že bývalý náčelník věznice v Ruzyni Prokop mně říkal, že vyšetřování ze sektoru VI B (kteří byli od našich oddělení) jsou v daleko horším fyzickém stavu než vyšetřování naši a že neví, co s tím bude dělat. Pamatuji se, že jsem ho odkázal na Moučku. Ale Prokop viděl ze své funkce do mnoha věcí týkajících se vyšetřování a kdyby chtěl, mohl by mnohé osvětlit. Vyšetřování mu

také jako náčelníku věznice přednášeli své stížnosti a on z našich (ať už mých nebo Moučkových) rozkazů věděl, jak se s kterým vyšetřovaným zachází.

Ale to již je opravdu všechno, na co si v souvislosti s touto otázkou mohu vzpomenout.

Jen ještě chci napsat jeden dodatek v souvislosti s otázkou, kterou jsem popisoval před touto, a to je, kdo byl o poměrech ve vyšetřování informován. Nyní jsem uvedl, že to byl i Moučka, a na poslední straně při popisování této otázky jsem dodatečně uvedl jméno dr. Josefa Sommra, jehož stupeň informovanosti myslím, že je třeba trochu rozvést.

MUDr. Josef Sommer přišel jako vězeňský lékař do Ruzyně někdy v první polovině r. 1950 a myslím, že ho opatřil Kroček. Můj poměr k Sommrovi byl celkem dobrý, nikdy jsem s ním neměl žádných rozporů a Sommr vždy ochotně vyhovoval potřebám vyšetřování. Co mně u něho trochu osobně vadilo, bylo jeho, možno říci, podlézavé chování vůči mně i Košťálovi, jeho některé měšťácké způsoby jednání a to, že ze sebe někdy dělal skutečně „šaška“. To byl můj i Košťálův názor na Sommra. Jinak jsem Sommra považoval za dobrého lékaře i obětavého pracovníka. Je jeho zásluhou, že Slánský po svém pokusu o sebevraždu zůstal na živu, a potom Sommer, pokud nebyl střídán jinými lékaři (Frouzová, Miller), nemohl skoro odcházet z Ruzyně domů, právě tak jako já nebo Košťál, aby byl vždy po ruce pro všechny případy. Toho jsem si u Sommra vážil, protože to z jeho strany znamenalo určitou oběť jeho osobním zájmům.

Se Sommrem jsem se vždy dobře snášel. Sommer přirozeně nepodléhal mně jako veliteli vyšetřování, nýbrž byl podřízen náčelníku věznice. Víím přímo od něho, že mu vadilo to, že on jako podplukovník je podřízen služebně soudruhům, kteří měli nižší hodnosti. Stále usiloval o to, aby jako vězeňský lékař ve věznici, která sloužila převážně vyšetřování, byl vyňat z kompetence správy věznice a podřízen služebně přímo vyšetřování. Přímou mně o to říkal,

abych o tom promluvil s náměstkem Prchalou /Prchalem/. Ten však toto řešení odmítl. Jeho zásluhou byla také vězeňská nemocnice vybavena tak, jak nebyla vybavena ani některá normální okresní nemocnice (myslím léčebné aparáty, roentgen, chirurgické sály, horské slunce, diatermie apod.). Až se mně celé vybavení na vězeňskou nemocnici zdálo přehnané, zvláště potom, když bylo zařízeno ještě zubolékařské ambulatorium. Chirurgické sály totiž byly, ale stejně nebylo chirurga, který by v nich mohl vážnější chirurgické zákroky vykonávat, a takové případy byly stejně vozeny do vojenské nemocnice ve Sřešovicích, takže celé toto zařízení zůstávalo v Ruzyni v podstatě nevyužito.

Rovněž personální vybavení zdravotního oddělení bylo se dvěma stálými lékaři a několika ošetřovatelkami na normální poměry trochu přehnané. Ale to nechci posuzovat.

Nyní k tomu, o čem byl dr. Sommer z poměrů ve vyšetřování informován. Jako lékař přišel přirozeně do styku se všemi vyšetřovanými v Ruzyni. Znal jejich tělesný stav, viděl, že mají oteklé nohy, věděl o tom, že jsou unaveni a nevyspalí atd. Nikdy ke mně nepřišel a neříkal, že jako lékař takové jednání nedoporučuje. Tak viděl např. Plačka, Ernesta Ottu a jiné. Věděl také o tom, že věžňové jsou dávání do temnice. A znal i úbytky na váze např. u Smrkovského a stupeň únavy u Pavla. Ale jak již jsem řekl, Sommer vždy své jednání podržoval zájmům vyšetřování. Dále věděl o tom, že někteří vyšetřovaní na protest se svým dlouhým držením ve vyšetřovací vazbě zahájili hladovku a prováděl jejich umělé vyživování. Znal duševní chorobu u Dubové i to, proč k ní vlastně došlo.⁸¹ Dále věděl o tom, jakým způsobem bylo při výslechu zacházeno se Šlingem, kterého před tím, než proti němu bylo použito nejhrubšího

⁸¹Růžena Dubová, členka ÚV KSČ, byla zatčena 17. 11. 1950 v souvislosti s případem O. Šlinga. Vězeňské prostředí, způsoby vyšetřování a pocit bezmoci proti nesmyslným obviněním jí způsobily těžké duševní stavy. 19. ledna 1953 komunistické vedení rozhodlo propustit Dubovou z vazby, v červenci 1953 bylo zastaveno trestní řízení.

fyzického násilí, prohlížel, jestli to vydrží. Je pravda, že nikdo Sommrovi nefekl, proč má Šlinga prohlížet, ale prohlídka se konala v cele ve sklepě ve Wintrově ulici a viděl přitom Šlinga ve svěrací kazajce, takže jistě poznal, oč se jedná. Dále musel poznat, jak bylo zacházeno se Šlingem z toho, že měl po návratu do Ruzyně na těle modřiny, které mu sám Šling ukazoval (zjištěno agenturou v cele).

Dále mu jako lékaři někteří vyšetřovaní přímo říkali, jak je s nimi při výslechu zacházeno (např. Richard Slánský si stěžoval na bolesti v nohou od stání). Věděl rovněž o tom, že Antonín Hašek, jehož rozbitou hlavu ošetřoval (zranění si způsobil Hašek sám), je držen ve svěrací kazajce, připoután ke slavníku ve sklepní cele a že má „hrušku“ v ústech, aby nebylo slyšet jeho křik. To myslím, že byl přibližně rozsah vědomostí Sommra o poměrech v tehdejších vyšetřování, z nichž již si mohl udělat svůj vlastní úsudek. Jestliže však si ho udělal, nikdy se mnou o tom nehovořil.

Spolupráce vyšetřování s operativou

Mám-li psát o spolupráci vyšetřování s operativou, je opět třeba se touto otázkou zabývat podle časových úseků, protože se jednak tato spolupráce sama měnila a brala na sebe i jiné formy, které byly jednak odvislé od reorganizace probíhající na celém ministerstvu, a jednak souvisely s případy, které se zpracovávaly ať už operativně, nebo vyšetřováním.

Když jsem přišel do vyšetřování, nevěděl jsem ještě prakticky, co to operativa je, nebo že vůbec nějaká existuje. Tehdy se vyšetřovala fieldovština a celá tíha toho, aby bylo v tomto případě zjednáno jasno, ležela na vyšetřování. Nepamatuji se, že by k případu došly nějaké jiné materiály nebo že by operativní složky byly o něco žádány. Víím o tom, že bylo tehdy zařízeno sledování nějakých osob a zařizeny u nich odposlechy, ale pokud se pamatuji, tak jediným výsledkem toho bylo zatčení dr. Ungára, který ještě přímo nesouvisel

s fieldovštinou, nýbrž jen s trockistickou činností ve spojitosti s Klingerem, který byl ve fieldovštině vyšetřován. Opravdu se nepamatují na nějakou jinou spolupráci z tehdejší doby, až na to, že se ve skupině řízené tehdy Milenem /Milénem/ vyhodnocovaly protokoly vyšetřování. Jaká opatření z toho byla dělána, nevím.

V r. 1950 již nabíhaly do vyšetřování další případy. Jedním z nich byl i Plaček a jeho žena, na které jsme dostali dva fascikly operativních materiálů, ale při vyšetřování se ukázalo, že nemají valné ceny pro usvědčení Plačka, o jeho ženě ani nemluvě. Vůbec případy, které v té době přicházely do vyšetřování, byly po operativní stránce nedostačně zpracovány.

Vyšetřování potřebovalo konkrétní materiály, kterými by mohlo vyšetřovaného usvědčit, a ne být závislé jen na tom, jestli něco bude chtít přiznat. Operativní „materiály“ z tehdejší doby se opíraly většinou jen o dedukce, kombinace a domněnky některých operativních orgánů, a nebo operativa sama vytvářela případy pro vyšetřování vlastními provokacemi, jako tomu bylo v případě akce „Hrad“, kterou jsem již v jednom ze svých předešlých líčení popsal. Jinak se tehdy operativa omezovala hlavně na to, že rozpracovávala poznatky získané vyšetřováním.

Nebylo by ovšem správné mluvit o tom zcela paušálně. Byly i případy, kdy spolupráce s operativními orgány byla dobrá, kdy bylo dodáno i dostatek usvědčujícího materiálu a kdy případ před realizací byl skutečně dobře operativně rozpracován. Nějak centrálně koordinace práce vyšetřování s operativou usměrňována tehdy nebyla. Jednotliví operativní orgánové se sami spojovali s vyšetřovacími pracovníky a dohadovali se o spolupráci a o tom, co je ještě třeba udělat. Tak se pamatují, že poměrně dobrá byla spolupráce operativy s vyšetřováním na případě Keviče a jeho společníků a na vyšetřování případu Žingora, kdy operativní orgánové sami jezdili do Ruzyně, seznamovali se s výsledky vyšetřování ihned na místě a podávali k některým výsledkům získaným poznatkům své vysvětlení. To ovšem záviselo spíše od svědomitosti a pocitu odpovědnosti

jednotlivých operativních orgánů než od tehdejší celkové organizace práce.

Na vyšetřování vedeném proti slovenským buržoazním nacionalistům se tehdy ještě pohlíželo jako na předběžné a operativa zapojena vůbec nebyla. Alespoň o tom mně nic známo nebylo. Na tehdejší poměry poměrně dobrá spolupráce operativy s vyšetřováním byla v případě Voskových příbuzných. Nemyslím Vosku samotného a jeho dceru, u kterých jsme ani neznali jiný důvod k jejich zatčení než ten, že Voska byl starým americkým špiónem, ale jeho zetě Bechyněho, druhou Voskovu dceru a ještě myslím jednoho člověka. Tam bylo dosti operativních poznatků, kterých bylo možno při vyšetřování s dobrým výsledkem použít.

Horší to již bylo s akcí „Centrotex“, která byla realizována, ale materiály dodány do vyšetřování nebyly. Stále nám však bylo, myslím že tehdy Švábem, /tvrzeno/, že materiálů je hodně, že však je třeba je ještě trochu seřadit a vyhodnotit, a potom že jich bude možno velmi dobře při vyšetřování použít. Když materiály dlouho nedocházely, šel jsem sám na III. sektor, kde materiály měly být, abych si je vyzvedl. Tam skutečně byly asi dvě nebo tři skříně plné nějakých listin, ale soudruzi samí, kteří je zpracovávali, říkali, že v tom nic není a že i když nám to dají, že nám to nebude moc platné a budeme se tím jen zdržovat. Byl to totiž obsah skříní zatčených bývalých vedoucích Centrotexu, který byl celý zabaven bez ohledu na to, jestli je to materiál usvědčující nebo ne. Zůstala tedy podkladem pro vyšetřování celé této akce jen zpráva, která byla před provedenou realizací vypracována, ale která nebyla nijak podložena. O tuto akci se zajímala také tehdy Taussigová z KSK, která nám dala rovněž nějaké materiály, které se však ukázaly také nepoužitelnými, ale zato nám dala některé své teorie, kterými jsme vyšetřované nemohli přirozeně usvědčit také. Po zatčení Šlinga byla akce Centrotex předána do vyšetřování do Moučkovy skupiny a nevím již, jestli později byly nějaké serióznější materiály dodány.

Ale to bylo všechno ještě v době, kdy se organizace práce na nově zřízeném ministerstvu národní bezpečnosti vyvíjela podle nové organizace a kdy ve vedoucích funkcích byli ještě ti, kteří později byli zatčeni.⁸²

Ale myslím, že uvedené příklady z té doby postačí a že smyslem této otázky je zabývat se spoluprací vyšetřování s operativou více od případu Šlinga.

Na Voskově archivu po zatčení Vosky operativa také mnoho neudělala. Svědčí o tom to, že archiv byl zpracováván vyšetřujícím orgánem, který také našel Šlingův dopis Voskovi, a jehož nález byl vlastně počátkem všech příštích událostí, kterými se vyšetřování zabývalo, ale které se netýkaly jen jeho.⁸³

Ani po zatčení Šlinga se spolupráce vyšetřování s operativou příliš nezlepšila.

Vyplývalo to také z toho, že při vyšetřování Šlinga byla zavedena přísná izolace vyšetřování a přesně také určeno, kdo může být o výsledcích informován. Před zatčením Šling přirozeně operativně rozpracováván nebyl. Jediné materiály, které k jeho počátečnímu vyšetřování došly, byly materiály KSK, která nějakou dobu před Šlingovým zatčením prováděla v Brně šetření. To byly materiály týkající se některých závadných akcí, které Šling v Brně

⁸²Vedoucí funkcionáři bezpečnosti - Závodský, Valeš, Milén, Pokorný, Šváb, Pavel a další - byli zatčeni v lednu a únoru 1951.

⁸³Viz poznámka pod čarou č. 32.

dělal, a i některé doklady o tom, že rozmísťoval v brněnském kraji do funkcí nevhodné lidi.

Vyšetřování také s operativními odbory přímo spojeno nebylo.

Teprve v průběhu vyšetřování Šlinga byla do případu zapojena operativa. Kdo jí dával úkoly, přesně nevím, ale myslím, že to byl na počátku Šváb, protože ten nám také do vyšetřování materiály získané operativou dával. Podle materiálů, které jsme tehdy do vyšetřování dostávali, bylo jasné, že operativa opět nehledá nějaké nové důkazy nebo poznatky o Šlingově činnosti, ale omezuje se jen na prošetřování nebo ověřování toho, co Šling sám vypověděl. Tak jsme dostali některé poznatky, jako odposlechy nebo sledování lidí, o kterých Šling mluvil, myslím, že v té době byla i v nějakém archivu nalezena karta z gestapa se jménem Lence, o kterém Šling také hovořil, vím, že byla sledována Dubová, Kvis a ostatní. Někjaký materiál došel také o býv. řediteli ČZKG /České závody kožedělné a gumárenské/ Holubovi, kterého také Šling prosazoval, ale opět to byly jen opisy odposlechů. Rovněž něco došlo o Šlingem prosazovaných bratrech Kuthanech, kteří byli také zatčeni.⁸⁴ Někjaký jiný, vážnější materiál od operativy k tomuto případu nedošel a nedošel ani na ostatní, kteří byli tehdy v souvislosti se Šlingem zatčeni. (Mimo některých kombinací operativních orgánů, vyplývajících z jejich poznatků ze sledování nebo odposlechů.)

⁸⁴ Komise stranické kontroly, která v roce 1950 prováděla stranické šetření v brněnském kraji, věnovala velkou pozornost osobám, které Šling ustavil do funkcí. Prověrku zemědělského úseku řídil pracovník KSK Bohumil Klícha. Závěrečná zpráva kritizovala rozmísťování statkářů nebo jejich děti do vedoucích funkcí na státních statcích. Jako výstražný příklad uváděla bratry Kuthany (Jaroslav, Jan, Karel), prezentované jako třídní a politické nepřátele. První verze zprávy personální politiku na státních statcích pouze kritizovala, druhá verze, ve které už byl Šling označen za nepřítele, hovořila o záměrném prosazování třídních nepřátel. Závěr šetření o provádění zemědělské politiky doporučoval prověřit činnost generálního ředitelství Československých státních statků a jeho vedoucího Josefa Smrkovského. Bratři Kuthanové se stali obětmi nezákonného politického procesu.

Ještě jednou opakují, že vyšetřování samo přímo ve styku s operativou tehdy nebylo a že operativa také nové momenty v případě nehledala, alespoň pokud já mohu posoudit podle toho, co jsme od operativy do vyšetřování dostávali.

Z vyšetřování Šlinga se pamatuji jen na jeden náš přímý styk s operativou. Šling hovořil o tom, že v r. 1946 ho navštívil Oliver Turner, poručík anglického letectva, který od něho převzal zprávy pro Kaneho. Operativa zjistila počátkem r. 1950, že v ČSR je na lyžařském zájezdu nějaký Turner, který je Angličan a přijel s anglickými odboráři, kteří do ČSR byli pozváni odboráři československými. Tento Turner byl operativními orgány zadržen a vyslýchán v Bartolomějské ulici, kde se zjistilo, že se jedná o jiného Turnera. Aby však byla jistota, že jde opravdu o jiného, než o kterém mluvil Šling, bylo rozhodnuto, že se Šlingovi ukáže jeho fotografie. Fotografie měla být pořízena tak, aby současně byla kompromitujícím materiálem proti Turnerovi, který když bude muset být propuštěn, měl být naší zahraniční operativou zavázán ke spolupráci. Do toho jsem byl zapojen já a Košťál, kteří jsme měli Turnera vyslýchat v uniformách, jednak aby Šling v případě, že by se přece jednalo o toho, o kterém vypovídal, on viděl, že jsme s ním mluvili, a jednak proto, že v opačném případě by zde byly fotografie dokazující, že Turner něco vypovídal čsl. bezpečnosti. To bylo provedeno v Bartolomějské ulici. Výslech Turnera pomocí tlumočnicka jsme s Košťálem provedli, byli vyfotografováni s ním tak, aby on o tom nevěděl, a potom ukázali fotografie Šlingovi. Ten prohlásil, že se nejedná o toho, o kterém mluvil.

Jak se zadrženým Angličanem potom naložila operativa, přesně nevím, jen vím, že byl propuštěn.

Fotografie, které byly tehdy pořízeny, musí být založeny někde ve Šlingově spise.

To, že nebylo dostatek materiálů dodávaných operativou k vyšetřování, se táhlo prakticky celým vyšetřováním Šlingova případu.

Netýká se to přirozeně jen Šlinga samotného, nýbrž i skupin lidí, kteří byli zatčeni v souvislosti s ním.

Již dříve jsem psal, že lidé byli zatýkáni jen na základě Šlingovy výpovědi a nějaké jiné operativní materiály o jejich činnosti nebyly. Sháněly se opět až po jejich zatčení, až na některé malé výjimky, ale to si již nepamatuji, protože v některých případech náčelníci oddělení nebo i vyšetřovací orgánové se přímo sami spojovali s operativními orgány. Ale bylo to většinou zase jen, když šlo o prověření některých výpovědí.

Nebudu rozepisovat celé toto období, protože si jednak nepamatuji přesně podrobnosti, a jednak je charakterizováno již tím, co jsem uvedl.

Jen snad mohu uvést ještě to, že na bezpečnostní skupinu zatčenou v únoru 1951 byly nám předány s. Vladimírem materiály, které byly zpracovány KSK na základě poznatků, které Jaroslav Hora získal z bezpečnosti, když tam sháněl materiály proti některým lidem ještě jako pracovník KSK. Byly to většinou pomluvy těch, kterým bylo nějak, a třeba i právem „ublíženo“, a kteří se chytali všeho, jen aby mohli něco říci. Těchto materiálů nemohlo být prakticky, až na velmi nepatrné výjimky, použito. Aby bylo úplně jasno, uvedu jen příklad toho, co v těchto materiálech bylo. Tak tam bylo mimo jiné o Švábovi i to, že o něčem hovořil na své cestě letadlem do Paříže se Synkovou. Ovšem Šváb ani Synková nikdy v Paříži nebyli, ale s. Vladimír tehdy od nás žádal, abychom na to Švába vyslyšali.

Nebo bylo v těchto materiálech obsáhle líčeno, že bývalí vedoucí pracovníci v bezpečnosti, Závodský, Milén, Valeš a ještě jiní (vedoucí sektorů), měli tak zvaný „pánský klub“, a že se jednou týdně scházeli v jedné z kanceláří na ministerstvu, kde se pohybovali jen v plavkách a cylindrech, a mimo pití alkoholu a jiných neřestí, že se zabývali i spikleneckými plány. Nikdo z vyšetřovaných o ničem podobném však nevěděl a nechtěl o tom mluvit. Zjistili jsme tedy původce této zprávy, operativního orgána Aresina, který nám řekl, že

ji zná od Lukšana, kterého viděl na chodbě s plavkami a s cylindrem, a o pánském klubu mu řekl. On že tuto zprávu donesl na KSK.

U Lukšana jsme však zjistili, že jednou v létě se šel přímo z ministerstva koupat a nesl si v ruce plavky. Nesl také cylindr, který I. sektor potřeboval k nějaké operativní akci, a který tam Lukšan ještě nesl. Na otázku Aresinovu, kam to nese, odpověděl mu vtípem, z něhož Aresin udělal závažnou zprávu a donesl na KSK.

Tyto dva příklady jsem uvedl jen proto, aby bylo vidět, jaké materiály jsme pro vyšetřování dostávali, přičemž od nás bylo žádáno, abychom se jimi vážně zabývali.

Když již bylo v běhu vyšetřování proti Slánskému (před jeho zatčením), nebyla přirozeně operativa do případu ještě zapojena.

Teprve po zatčení Slánského se situace podstatně změnila. Ne sice ihned po zatčení Slánského, ale již krátce po něm. Na práci na případu byly zapojeny všechny operativní složky ministerstva.

K lepší koordinaci práce a pro zvláštní operativní úkoly byla zřízena zvláštní skupina vedená Rudolfem Šonkou, v níž, pokud se pamatuji, byli Bohumil Šimáček a Kühnel, ale ještě i jiní. Šimáček potom přešel přímo do Ruzyně, kde se zabýval dokumentací a vyhodnocováním poznatků. Centrálně řídil operativní činnost na případu náměstek Prchal.

Šonka chodil každý den do Ruzyně, kde od nás přebíral úkoly, které z vyšetřování pro operativu vyplývaly. Současně nám nosil některé materiály, které již získal. Materiály byly předávány ihned k jednotlivým případům. Přirozeně se již nemohu pamatovat na všechny materiály, které Šonka do Ruzyně nosil, nebo na všechny úkoly, které jsme mu dávali. Bylo toho hodně. Hlavním bylo opět to, prověřit a dokumentovat některé výpovědi vyšetřovaných. Ale mimo to přinášel Šonka i některé jiné materiály, které získal prohledáváním různých starých archivů atd. Jeho činnost se neomezovala jen na případ samotného Slánského. Pracoval i na ostatních vyšetřovaných a když přijížděl do Ruzyně, přebíral některé požadavky přímo od

vyšetřovacích orgánů. Tak opatřil Šonka některé materiály o Zilliacusovi, výslech prováděný se Slánským na policii před válkou, některé články atd.

Činnost této skupiny byla v některých případech skutečnou pomocí pro vyšetřování. Mimo to prováděl i některé svědecké výslechy mimo Prahu, kde také opatřoval i jiný dokumentační materiál. Později, když již byl Šimáček ve vyhodnocovací skupině, přebíral materiály od Šonky on, dával je mně a ss. poradcům k nahlédnutí a sám je předával k výslechům, právě tak jako vyhodnocené poznatky k vyšetřovaným získané z výslechů jiných. Rovněž potom již od orgánů přebíral jejich požadavky na Šonku, kterému je předával.

O dokumentaci a jinou operativní činnost na úseku, který souvisel s hospodářskou problematikou případu (Frejka atd.) se staral tehdejší zástupce náčelníka StB Jiří Rybín, který také dojížděl do Ruzyně, přebíral naše požadavky a zařizoval jejich realizování. V těchto případech se však jednalo již skoro výhradně jen o dokumentování výpovědí vyšetřovaných.

Mimo to jeden ze ss. poradců, kteří na tento případ zvlášť na výpomoc přijeli, s. Morozov, se staral výhradně o dokumentaci a prověrku výpovědí vyšetřovaných, dostával všechny dokumenty a ostatní materiály někdy přímo od Šonky, Šimáčka nebo Rybína, kteří s ním byli v každodenním styku, nebo ode mne a určoval potom s ostatními ss. poradci jejich využití, vlastně způsob jejich využití.

Po jeho odjezdu se touto prací zabýval ze ss. poradců s. Černov. Myslím, že není nutné zabývat se podrobně tím, co všechno bylo sehnáno, protože většina toho (včetně znaleckých posudků), co mohlo být jakýmkoliv způsobem využito, byla použito při procese s hlavní skupinou a je to dostatečně známo.

Přirozeně, že byla celá řada operativních šetření, které neměly /která neměla/ ten výsledek, aby jich mohlo být použito. Tak již dříve jsem se zmínil o Vejdovské, ale takových věcí bylo více,

protože nám chodily dopisy z různých stran (přes sekretariát ÚV KSČ) a my jsme byli nuceni je prověřovat, jestliže byly alespoň trochu závažné a vypadaly pravděpodobně.

Ale jak již jsem řekl, všeho, co bylo sehnáno a bylo toho možno použít, bylo použito, třeba jen nepřímo, když šlo o materiály ne tak přímo usvědčující.

Celou operativní činnost na případu řídil centrálně Antonín Prchal. Šonka, Šimáček i Rybín k němu chodili se všemi požadavky vyšetřování na operativu, on dával souhlas k jejich provedení nebo určoval, jak to má být provedeno, a také všechny získané poznatky, které výše uvedení orgánové a také jiní přinášeli, nosili nejdříve jemu, on si je prohlédl a teprve potom byly předávány do vyšetřování. Někdy mně je nosil, jak již jsem napsal, Šonka, někdy mně je dával Prchal sám a někdy jsem je také dostával prostřednictvím ss. poradců.

Musím se zmínit o tom, že jestliže někde píší, že Prchal něco určoval, je třeba to brát z toho hlediska, že nikdy, pokud alespoň já vím, neurčoval ani sebemenší věc sám, nýbrž vždy ji dříve předložil ss. poradcům a čekal na jejich vyjádření. Tak je to i s tím, že např. to, co mu Šonka z materiálů přinesl, si ponechal u sebe, druhý nebo ještě týž den o tom mluvil se ss. poradci (hlavně se s. Borisem) a potom je teprve dal Šonkovi, aby nám je předal i s nějakým případným pokynem.

Jinou praxi jsem u náměstka Prchaly /Prchala/ za celou tu dobu, co jsem ho znal, nepoznal.

Jiné jeho osobní zásahy do případu neměly valné ceny, právě tak jako jeho návštěvy v Ruzyni, kam nakonec jezdil také jen proto, že mu to, jak vím, ss. poradci řekli. Přijížděl obvykle pozdě v noci, a to ještě ne sám, nýbrž vždy v doprovodu Millera nebo Matouška nebo Rybína a nebo společně se všemi. Nechal se o některých věcech stručně informovat nebo přinesl nějaký pokyn nebo materiál. Pokud se dával informovat, měl vždy více zájmu o nějaké veselejší historie

z výslechů. O metodách, kterých bylo používáno, byl však podrobně informován. Když jsme mu referovali, vyprávěl obvykle sám, co všechno „prožívá“ se svým přiděleným důstojníkem Janouškem, jaké zmatky mu dělá, a smál se tomu. Potom vyprávěl nějaké historky, které se dověděl z krajů, nějakou anekdotu, a odejel. Tak to bylo skoro vždycky, a to nejen při jeho návštěvách v Ruzyni, nýbrž i když jsem jezdil k němu na ministerstvo, tak jakákoliv návštěva v závěru měla tento průběh.

Rád byl obklopen lidmi, kteří ochotně poslouchali jeho vyprávění, a měl své oblíbence, které prosazoval, i když na to bylo poukazováno a nepřispívalo to k dobrému chodu ministerstva. Tak vím např. o tom, že jedním z nich byl i orgán II. odboru Liška, který spolu s Pichem-Tůmou při výslechu utloukl k smrti vyslýchaného Wiesnera, a který spolu s Tůmou také při výslechu zmrzačil vyslýchanou Feitovou-Kolářovou.⁸⁵ Přes to, že Pich-Tůma byl za to odsouzen jako za hlavní svůj zločin, držel Prchal Lišku stále na

⁸⁵Tři vraždy, které v roce 1948 provedli pracovníci Státní bezpečnosti, zůstaly vůbec nepotrestány nebo jen zčásti. B. Wiesnera, československého zpravodajce v Londýně, kterého neoprávněně podezírali ze spolupráce s britskou službou, při výslechu fakticky ubili k smrti. U Františka Novotného, příslušníka bezpečnosti, dospěli vedoucí v bezpečnosti k přesvědčení o jeho spolupráci s americkými zpravodajci. Rozhodli pro výstrahu o jeho zastřelení (při fingovaném pokusu o útěk) a o nutnosti prezentovat jako akci Američanů. Petra Konečného, funkcionáře národně socialistické strany, zatkli v souvislosti s vraždou komunistického funkcionáře Augustina Šrama. Vedoucí v bezpečnosti dospěli k názoru, že ho nemohou postavit před soud ani držet ve vězení. Byli přesvědčeni, že se dostali do americké zpravodajské sítě, ke které Konečný patřil, a rozhodli o jeho fyzické likvidaci. Za vraždu Wiesnera byl odsouzen M. Pich-Tůma, nepotrestán Antonín Liška, Josef Čech a další. V roce 1953 politický sekretariát ÚV KSČ rozhodl, aby za tyto tři vraždy byli souzeni pouze ti, kteří se nacházeli ve vězení (Plaček, Pich-Tůma). Ostatní měli odejít z bezpečnosti, což se nestalo. Za dva roky politické byro ÚV projednávalo návrh na vyslání Lišky a Čecha do funkcí v zahraničí a návrh zamítlo. Uložilo ministrowi vnitra R. Barákovi, aby oba používal pro zvláštní úkoly svého resortu. V roce 1968 komunistické vedení zrušilo usnesení z roku 1953 o zákazu trestního stíhání dalších osob odpovědných za tři vraždy. Soudní řízení začalo a v příštím roce bylo zastaveno.

ministerstvu ve funkci zástupce náčelníka odboru s poukazováním na to, že je to schopný orgán. Bylo na to hodně poukazováno, ale myslím, že Liška je na ministerstvu dodnes. Takových případů bylo více.

Přes to, že Prchal pracoval obětavě a bez ohledu na čas, neměl nikdy práci zorganizovanu tak, aby dodržel časový plán, čímž značně zdržoval své ostatní spolupracovníky. Ale to není mým úkolem posuzovat nebo popisovat.

Celkově o spolupráci vyšetřování s operativou na případě Slánský je možno říci, že byla dobrá a že měla i některé dílčí dobré výsledky. V každém případě však je nutno říci, že zde byla snaha ze strany operativy o co největší pomoc vyšetřování.

Dále myslím, že právě spolupráce vyšetřování s operativou na případě Slánský dala základ i další této spolupráci, jak se to projevilo již v r. 1953 při vyšetřování únosu československého letadla do Západního Německa a na případě vyšetřování špionážní skupiny dr. Zenáhlíka, kde byly oba případy velmi dobře operativně zpracovány, a proto také mohlo být jejich vyšetřování brzy a úspěšně skončeno.

Dodatky k celkovému líčení

Ještě jsem si vzpomněl na několik věcí, kterými je možno celkové líčení, jak jsem ho vypsál, doplnit. Především k tomu, kde jsem psal o tom, kdo všechno byl /informován/ o tom, jakých způsobů a metod se při vyšetřování používalo.

Tak o počátečních způsobech a celkově o tom, jak tehdy situace ve vyšetřování vypadala, byli dobře informováni včetně toho, jak jsme byli vedeni, Václav Kovařík a Josef Konrád, kteří oba přišli do vyšetřování společně s některými ostatními z ústřední školy KSČ.

Oběma se vyšetřování nelíbilo a žádali o to, aby byli z něho dáni na jiné pracoviště. Víím, že u obou to souviselo s tím, jakých forem bylo ve vyšetřování používáno. Kovařík pracoval na počátku jako můj zástupce a byl informován o všem, co se tehdy dělo. Společně se mnou chodil také k ss. Lichačevovi a Makarovovi. Pracoval ve vyšetřování ještě za působení (na počátku) s. Galkina. Odešel koncem roku 1950 a myslím, že pracuje někde u bezpečnosti železnic.

Právě tak jako on, byl informován o tehdejších počátečních poměrech Josef Konrád. Ten pracoval jako výslechový pracovník nejdříve na fieldovštině (případ Reiman),⁸⁶ později zpracovával případ Žingora a nevím přesně, jestli také pracoval na některém z případů souvisejících s Kevičem. Ten pracoval ve vyšetřování déle než Kovařík a pracoval ještě i na jiných případech, než které jsem uvedl, ale opravdu již nevím, na kterých. Koncem r. 1950, ještě za působení Kročka jako velitele vyšetřovacího sektoru, byl zařazen do tzv. instrukčního oddělení, které mělo za úkol pomáhat vyšetřování v jednotlivých krajích. I on odešel z vyšetřování proto, že se mu nelíbily metody, kterých se tehdy používalo. Říkal, že na to nemá povahu. Odešel však až někdy ke konci roku 1951 a pracuje nyní v osobní inspekci ministra.

Dalším z těch, kteří byli tehdy o vyšetřování dobře informováni, je Jaroslav Sedláček, který přišel do vyšetřování rovněž z ústřední školy KSČ koncem roku 1949. Pracoval nejdříve jako Musil ve skupině vedené Karešem na vyšetřování jugoslávské špionáže a byl spolu s Musilem potom přeřazen do skupiny vedené mnou. Pracoval

⁸⁶Milan Reiman byl zatčen v roce 1949 v souvislosti s šetřením případu N. Fielda. Pracoval jako vedoucí úřadu předsednictva vlády a byl znám jako hospodářský odborník. Podle výpovědi K. Švába existovaly mezi předními komunisty v řídicích institucích ekonomiky dvě skupiny; v čele jedné stál M. Reiman, v druhé se soustřeďovali ti, kteří válku prožili v anglickém exilu. Mezi nimi - podle Švába - probíhal zápas o ovládnutí ekonomiky a spory o směr jejího vývoje. M. Reiman spáchal v prosinci 1949 ve vyšetřovací vazbě sebevraždu. Ve Státní bezpečnosti nechyběly hlasy, které tuto verzi zpochybňovaly, poukazovaly na úmyslné vytvoření podmínek k provedení sebevraždy.

nejdříve na případech, které jsme od Kareše převzali, potom nějaký čas vypracovával zprávy, které jsme odesílali, a dále pracoval na případu Kevič a ví přesně, jakých metod bylo při vyšetřování Keviče používáno, protože to také sám dělal. Nevím již přesně, na kterých případech pracoval dále, ale myslím, že měl nějakou účast i na zpracovávání akce Centrotex. Buď koncem r. 1950, nebo až v r. 1951 byl přeřazen do sektoru vedeného Moučkou, kde pracoval jako jeho zástupce hlavně na případech sionistů. V roce 1953 byl spolu s Košťálem v bezpečnostní škole v SSSR a po návratu byl opět zařazen do vyšetřování. Sedláček byl dobře informován o celé situaci ve vyšetřování i o formách a metodách práce, a to nejen na sektoru vedeném mnou, nýbrž i na sektoru vedeném Moučkou. I když Sedláček nepracoval již v našem sektoru, my jsme s Košťálem před ním mluvili celkem otevřeně, protože Sedláčka jsme považovali vždy za „jednoho z nás“. Tím myslím to, že přišel do bezpečnosti společně s námi. Ví, že rovněž Sedláček měl některé výhrady proti metodám vyšetřování, ale vždycky také nakonec udělal to, co mu bylo řečeno. Ví také přímo od něho, že s prací u Moučkova sektoru nebyl z počátku spokojen, ale potom si „zvykl“.

V této souvislosti mohu dodat ještě k tomu, co jsem již uvedl o Moučkovi, že se často stávalo, když šlo o přeřazení některých orgánů, které souviselo s vyšetřovanými případy, z mého sektoru do Moučkova, že se většinou bránili. Souviselo to s Moučkovým jednáním s lidmi, kteří s ním, až na několik oblíbenců, nebyli spokojeni. Rovněž orgánové, kteří přišli od Moučkova sektoru do našeho na určitou práci, obvykle potom žádali, aby mohli u nás zůstat dále (Tůma, Nový). Souviselo to s pánovitým jednáním Moučkovým. Může to potvrdit Košťál i Musil, kteří toho byli svědky.

Mohu uvést jen ještě jeden příklad z mnohých. Bylo to ihned po vyhlášení toho, že je utvořena z obou vyšetřovacích odborů vyšetřovací správa, kdy Moučka ke mně přišel a řekl mně, že s tímto řešením nesouhlasí, že se pokládá za stejně schopného být náčelníkem správy a že se těžko bude smířovat s tím, že je „jen“ zástupcem, protože si zvykl být vždy prvním. Říkal, že mně to říká proto,

aby bylo mezi námi jasno. Mne to trochu překvapilo, ale je to jistě vysvětlením toho, že i po vytvoření jedné vyšetřovací správy jsme s Moučkou prakticky pracovali dále každý na svém bývalém úseku samostatně. Já jsem také Moučkovi nikdy nedával najevo, že jsem, jak on tomu říkal, „první“, a při slučování těch složek, které musely být pro novou správu společné (sekretariát atd.), jsem nechal Moučku, aby kádrové obsazení a vůbec kádrová opatření dělal sám podle svého.

Ještě jsem si vzpomněl, že někteří soudruzi z organizace KSČ v místě bydliště říkali, že se diví tomu, že takový člověk jako je Moučka může pracovat na ministerstvu národní bezpečnosti. Takové poznámky jsem vždycky ihned odrážel. Také se nikdy, pokud se pamatuji, před lidmi neukázalo, že s Moučkou se nemáme „rádi“.

A ještě bylo dále několik lidí, kteří byli o poměrech ve vyšetřování, alespoň v některých jeho úsecích nebo časových údobích, dobře informováni, a které jsem zapomněl v líčení, kde jsem se tím zabýval, uvést.

Jedním z nich je Lubomír Kroček, který byl náčelníkem vyšetřovacího sektoru od poloviny r. 1950 až do rozdělení tohoto sektoru po našem návratu z Koloděj. Zásadní věci jistě znal, ale opět ne všechny podrobnosti, o kterých informován být nemohl. Také jsem již dříve napsal, že o vlastní způsoby vyšetřování se příliš nestaral, že se více zabýval organizační stránkou. Ale o tom, jak jsou vyšetřování vedeni k výpovědem a že jsou dlouhodobě a unavujícím způsobem vyslýcháni, věděl dobře. Myslím, že byl také velmi dobře informován o způsobech vyšetřování prováděném v původní Karešově skupině, o níž se vyprávělo, že tam bylo při vyšetřování používáno neuvěřitelných surovostí.

Dále byl dobře informován i dr. Smola, který byl poslán na vyšetřování bývalých bezpečnostních pracovníků do Koloděj, a po návratu z nich byl jmenován jedním z mých zástupců. Smola, nejen že byl informován, ale sám používal různých metod, které ani v Ruzyni nebyly tak běžné. Např. se velmi vehementně zastával

dr. Mudry, když jsem ho potrestal za jeho sadistické jednání s vyšetřovaným Brožem. Rovněž to, jakým způsobem využíval Vondráčka ke vznášení obvinění na různé lidi, svědčí o tom, jakých metod Smola sám používal. U Smoly je třeba také říci, že on pracoval více samostatně než podle pokynů ss. poradců, ke kterým ani často nechodil a ani je, jak jsem v některých případech zjistil, správně neinformoval.

Dalším z takových informovaných byl mjr. Janoušek, který přišel do Koloděj na vyšetřování zatčených pracovníků v bezpečnosti jako Smola. Později po našem návratu z Koloděj pracoval dlouhou dobu (ještě v r. 1953) jako přidělený důstojník u náměstka Prchaly /Prchala/, jak již jsem o tom také psal. Jak jsem slyšel od příslušníků Lidových milicí, kteří po návratu z Koloděj pracovali ve vyšetřování v Ruzyni a v Kolodějích u Janouška, Janoušek používal opravdu všech těch metod tehdy používaných ve zvětšeném měřítku. Ten vůbec myslel, že vyšetřovaný nemusí spát nebo ani chvíli sedět.

Ale jeho nebylo možno brát nikdy vážně. Ještě před tím, než přišel do Koloděj, byl dán z bezpečnosti pryč, protože se u něho opravdu projevovaly známky duševní choroby. Janoušek však s tím nesouhlasil a vydával to za perzekuci ze strany Závodského a ostatních, a byl proto po jejich zatčení dán k jejich vyšetřování jako jeden z těch, kterým bylo „ublíženo“. Prchal věděl o tom, že Janouška nelze k žádné vážnější práci použít, ale nechával ho u sebe proto, že říkal, že má zásluhy jako bývalý příslušník Rudé armády, a že právě jeho choroba vznikla tím, že byl za války raněn do hlavy. Více o tom nevím, ale tak mně alespoň bylo Janouškovo používání vysvětleno. Já jsem to vždycky pokládal za špatnou odměnu za jakékoliv Janouškovy zásluhy, protože jeho používání způsobovalo to, že většina lidí, kteří s ním přicházeli do styku, si z Janouška dělala legraci, což on vůbec nechápal. V roce 1953, jak vím, uvažoval už Prchal o jeho penzionování.

Již jsem také psal jeden dodatek o dr. Josefu Sommerovi. Ještě jsem si vzpomněl, že koncem roku 1949 a v r. 1950 byl ve věznici

v Ruzyni držen, nikoliv bezpečností, nýbrž KSK Petr Planer, bývalý pracovník sekretariátu ÚV KSČ na úseku zahraničního obchodu.⁸⁷ Teprve později byl předán do vyšetřování bezpečnosti, ovšem opět bez dostatečného usvědčujícího materiálu, mimo teorií, které nebyly nic platné. Nevím, jak to nakonec s Planerem dopadlo, protože po zatčení Šlinga byl jeho případ spolu s akcí Centrotex předán k vyšetřování do sektoru vedeného Moučkou.

Planer byl po tom, když nám byl KSK předán, opravdu ve velmi špatném stavu. Trpěl velkým otokem varlat a prudkými bolestmi hlavy. Pamatuji se na to, že když byl po svém již skoro ročním pobytu ve věznici prvně přiveden k výslechu, že musel být v chůzi podpírán a hlavu měl ovázanu ručníkem jako turbanem. Sommer musel jeho stav znát, ale myslím, že nedělal nic účinného k jeho zlepšení. To již totiž bylo v druhé polovině roku 1950, kdy již Sommer v Ruzyni byl. Jestli léčil Planera po tom, kdy byl vyšetřován v Moučkově sektoru, nevím. Planer byl k nám k výslechu přiveden tak pozdě po svém pobytu ve vězení proto, že jak již jsem napsal, byl vězněm KSK (vlastně Taussigové). Nebyl vůbec vyslýchán ve vyšetřovací místnosti, jen Jaroslav Hora ho občas navštěvoval v jeho cele, kde mu dával nějaké otázky, na které měl Planer písemně odpovídat. My jsme tehdy měli od Švába zakázáno nějak do tohoto případu zasahovat.

Rovněž myslím, že nebyly nijak účinné jeho zásahy v případech neobvyklých úbytků na váze u případů Patzaka a Picha-Tůmy, na které mne upozornil náčelník věznice Prokop a já jsem to sám Sommrovi říkal. Jestli něco udělal, nevím. Je možné, že něco k nápravě zařizoval.

⁸⁷ Petr Planer byl původně vyšetřován a fakticky vězněn na Ústředním sekretariátě KSČ (jako jeho pracovník) Komisí stranické kontroly. Její funkcionáři se účastnili i Planerových výslechů po jeho převozu do Ruzyně. Obviňovali ho z účasti na nepřátelské činnosti v podnicích zahraničního obchodu. J. Taussigová ve svém svědectví kritizovala velení Státní bezpečnosti za předčasné Planerovo zatčení (24. 11. 1949).

Sommer mně také míchal z lihu a nějakého jiného přípravku alkoholický nápoj, kdykoliv jsem ho o to požádal, jako myslím, že se snažil mně vždy ve všem vyhovět. K tomu, že jsem Sommera o tento alkohol později žádal, došlo tak, že jednou v době po pokusu Slánského o sebevraždu, kdy měl Sommer noční službu ve věznici, jsem šel k němu do jeho pracovny, již nevím přesně, s jakým pokynem nebo dotazem, brzy zvečera, kdy se ještě normálně na výsledcích pracovalo. Sommer seděl ve své pracovně s naším výslechovým orgánem Františkem Šedivým a popíjeli z püllitrové sklenice na pivo nějaký narůžovělý nápoj. Oba, myslím, že již byli v trochu veselejší náladě a Sommer mně dával ochutnat to, co pili a co prohlašoval za svůj výrobek. Když jsem se napil, poznal jsem, že jde o alkoholický nápoj, který jsem dosud nepil a neznal. Sommer mně řekl, že ho připravuje sám z lihu a ještě nějakého přípravku, ale nevím již z čeho, vlastně že mu ho připravuje jedna z jeho ošetřovatelek. To, že pije dnes, zdůvodňoval nějakou oslavou, ale nevím již přesně, jestli svátkem nebo něčím jiným. Současně mne žádal, abych omluvil Šedivého a nevyvozoval z toho nějaké důsledky. Pod stolem měl ještě velkou lahev tohoto nápoje, z níž do sklenice na stole doléval. Tehdy jsem také se Sommerem ještě část tohoto nápoje vypil. Teprve však až později jsem si na to vzpomněl a žádal Sommera, aby mně onen nápoj připravil. Sommer mně ho dával vždy, když jsem ho požádal, v malých sklenkách od nějakého léku. Bylo to obvykle večer. Ví o tom Bechyně, Škorpík a Košťál. Také myslím, že Šimáček jednou, když jsme spolu byli v Ruzyni v noci, to se mnou pil. Jestli to Sommer připravoval ještě jiným orgánům, nevím.

Ještě k tomu, kde jsem psal dříve o organizaci zavedené ve vyšetřování, chci dodat, že ještě za působení Kročka jako velitele vyšetřovacího sektoru bylo v Bartolomějské ulici zřízeno takzvané zjišťovací oddělení, které my jsme, již ani nevím proč, nazývali XC. Úkolem tohoto oddělení bylo vykonávat některé pomocné práce spojené s vyšetřováním, jako styk s některými úřady nebo i rodinami vyšetřovaných, kde to bylo potřeba, dále provádět některé výsledky svědků atd. Mimo to byly v tomto oddělení zřízeny tak zvané

„reprezentační místnosti“, v nichž byli vyslýcháni svědkové, na které mělo také zapůsobit prostředí, v němž byli vyslýcháni. Po rozdělení vyšetřovacího sektoru na A a B bylo toto oddělení začleněno do organizační struktury Moučkova sektoru, ale my jsme ho používali, a hlavně jeho místností právě tak jako Moučka, když jsme se na tom předtím dohodli.

A nyní uvedu ještě několik dodatků, jak jsem si na ně vzpomněl, aniž bych uváděl kategorii, do které skupiny mnou psaných líčení patří. Uvádím je jen pro úplnost a proto, že při celkovém posuzování může snad mít něco z toho význam, který já nemohu posoudit.

Již jsem se dříve zmínil o tom, že nebyla dělána u všech lidí, kteří se třeba i ve stejné souvislosti vyskytovali v některých výpovědích vyšetřovaných v Ruzyni, stejná opatření. Někteří byli zatčeni a vyšetřováni, jak již jsem psal, někteří byli odvoláni z funkcí, a proti některým nebylo zakročeno vůbec. To nebylo jen z případu vyšetřování Šlinga, ale již dříve, kdy se vyšetřovalo proti slovenským buržoazním nacionalistům, a fieldovština. Tak například si pamatují, že ve fieldovštině se ve stejné souvislosti jako např. Nový nebo Löbl vyskytoval i ministr spravedlnosti Štefan Reis /Rais/.

V případě slovenských buržoazních nacionalistů to byli vedle Husáka, Novomeského, Okályho, Horvátha, kteří byli zatčeni, i Edo Friš a Michal Falťan, kteří nebyli stíháni vůbec, přes to že materiály proti nim byly naprosto stejného druhu jako proti ostatním, kteří byli zatčeni. Možná, že v případě slovenských buržoazních nacionalistů bylo takových případů více, ale já si je již nepamatuji.

K podobným úkazům, a ještě v daleko větší míře, docházelo při vyšetřování Šlinga. Tak např. vím, že stejně jako o Švermové, a možná že ještě daleko více (činnost v Anglii), vypovídal Šling o ministru Noskovi.⁸⁸ Vypovídal ještě o jiných, ale to již se také

⁸⁸K ministru Václavu Noskovi prováděli přísně utajované šetření, skryté pod krycí značkou akce N. Byl podezírán ze spolupráce s protikomunistickým útvarem předválečné policie na Kladně. K tomuto účelu drželi v ruzyňské věznici policisty,

nepamatuji, protože jsme byli konečně rádi, že není všechno, o čem Šling mluví, realizováno. Podobně tomu bylo, i když již byl vyšetřován Slánský a jeho nejbližší společníci. Ale takto z hlavy rovněž již nemohu uvést všechna jména. Jen si pamatuji na bývalého ministra zahraničního obchodu Antonína Gregora.

Všechny materiály byly od nás předávány společně a v některých případech nebylo v nich skutečně žádného rozdílu. Kdo dělal potom takovou diferenciaci při rozhodování o případech, nevím a ani nevím, proč to tak bylo děláno.

Že takové materiály, a skoro stejně závažné, byly, je možno dokázat nahlédnutím do kartotéky a materiálů bývalé vyhodnocovací skupiny z případu Slánský, kde je všechno podchyceno.⁸⁹

Při této příležitosti bych chtěl ještě se zmínit o tom, co je také důkazem toho, že jsme ss. poradcům důvěřovali více než našim představitelům. Samozřejmě já i Košťál a částečně také Musil jsme se při některých výsledcích, hlavně od Šlinga, Slánského a i Švermové a některých jiných, dovídali některé události ze soukromého nebo někdy i politického života vedoucích představitelů strany a státu, o kterých nebylo možno psát nebo ani vůbec mluvit, protože by toho mohlo být nepřáteli nebo intrikány zneužito. O takových našich poznátcích jsme nehovořili ani s ministrem, ale ss. poradcům jsme je vždy říkali a oni sami nám radili, abychom o tom s nikým, ani s ministrem nemluvili. K tomu, že nám to někteří dříve vysocí

kterí měli Noskovu činnost potvrdit. Přes všechno úsilí se prokázala pouze shoda jmen. K Noskově působení v anglickém exilu nevypovídal pouze Šling, ale i další mu vytýkali jeho styky s nekomunistickými politiky. Podle Jindřicha Veselého, velitele Státní bezpečnosti v letech 1948 - 1950, uvažovali první sovětsí poradci v ČSR o Noskovi jako o možném „československém Rajkovi“.

⁸⁹V rámci rozsáhlé přípravy procesu s „centrem“ byla ustavena tzv. vyhodnocovací skupina. Jejím vedoucím se stal Rudolf Šonka pověřený A. Prchalem, aby v tajnosti vytvořil skupinu, jejíž poslání mu včas sdělí. Skupina měla za úkol prověřovat údaje obsahující dokumenty, udání, výpovědi vyšetřovaných, ale také informace dobrovolně poskytované občany.

funkcionáři říkali, docházelo tak, že když jim bylo něco vytýkáno, že při té příležitosti poukazovali i na jiné. My jsme je obvykle přerušovali s tím, že na to se jich nikdo neptá.

Dále se chci zmínit ještě o jedné epizodě, vlastně události, na kterou byl vyslýchán Slánský V době jeho vyšetřování došlo v SSSR k zatčení několika lékařů v čele s profesorem Vovsim, kteří byli obviňováni z toho, že nesprávným způsobem léčení odstranili některé vedoucí představitele strany a státu v SSSR, mezi nimi, jak se pamatuji z tisku, i Ždanova.⁹⁰

Já jsem tehdy také již vyslýchal prof. Haškovce, bývalého osobního lékaře s. Gottwalda, kterého k němu dosadil Slánský. Od Haškovce jsem věděl, že když byl s. Gottwald, myslím v r. 1949, nějak vážněji nemocen, že Slánský povolal z SSSR na pomoc Haškovcovi ke konzultaci dva lékaře, mezi nimiž byl právě i profesor Vovsi. Když jsem na to upozornil ss. poradce, považovali to za vážné a viděli zde možnost spojení mezi Slánským a Vovsim za účelem odstranění s. Gottwalda. Proto byl Haškovec podrobně vyslýchán na to, co všechno Vovsi radil, a všechno ss. poradci, kterým byl tento materiál předáván, dávali někam prověřovat. Nevím však kam, jen jsem tušil, že šlo o nějakého lékaře, který z odborného hlediska posuzoval, jestli rady prof. Vovsiho byly správné nebo škodlivé. Rovněž Slánský byl k prof. Vovsimu vyslýchán, ale neřekl v podstatě nic, než že opravdu žádal o konzultanty k chorobě s. Gottwalda z SSSR, že však vůbec ani nevěděl, kdo bude poslán. S Vovsim se ovšem sešel, ale jiné spojení že s ním neměl. Ani z posudků, které ss. poradci, jak jsem od nich věděl, dostali, nevyšlo najevo nic závadného. Po zatčení Beriji byli všichni obvinění lékaři v čele s Vovsim propuštěni a rehabilitováni na základě zjištění, že šlo u nich o falešné obvinění. Pokud se pamatuji, bylo původní obvinění

⁹⁰V Sovětském svazu probíhala příprava procesu s tzv. kremelskými lékaři. Koncepce procesu, ve kterém mezi odsouzenými byl i profesor Vovsi, byla postavena na falešném obvinění lékařů židovského původu, že záměrně léčili vysoké funkcionáře způsobem, který vedl k usmrcení. Později byli všichni rehabilitováni.

postaveno také na základě židovského buržoazního nacionalismu a sionismu.

A ještě jednu věc myslím, že mohu dodat k tomu, co již jsem celkem napsal. V roce 1953 (začátkem) přijeli do Prahy zástupci polské bezpečnosti. Byli dva a jeden z nich byl generál. Jména si nepamatuji. Byli mně představeni Prchalou /Prchalem/ s pokynem, abych vyhověl všem jejich požadavkům. Jednalo se jim o to, aby získali od nás nějaký materiál, který by se týkal Gomulky⁹¹ a který snad u nás vyplynul z vyšetřování případu Slánského, a dále ještě materiál, který u nás byl získán na některé osoby v Polsku k fieldovštině.

Říkal jsem o tom s. Galkinovi, a ten mně řekl, abych materiály připravil, ale před jejich odevzdáním abych mu je ukázal, že posoudí, co je možno dát a co ne. Materiály byly velmi brzy připraveny, protože byly ve vyhodnocovacím oddělení, kde je tehdy připravovala Ludmila Rodová. Ukázal jsem je s. Galkinovi a ten schválil jejich předání. Materiály se skládaly vesměs z výpovědí vyšetřovaných, týkajících se polských státních příslušníků, nebo Herrmana Fielda, který byl zatčen v Polsku. Nevím již přesně, o které výpovědi se jednalo, ale musí to být také zachyceno v materiálech bývalého vyhodnocovacího oddělení. Materiály jsem nepředával příslušníkům polské bezpečnosti sám, nýbrž jsem je odevzdal Prchalovi, který říkal, že jim je dá.

Dále rovněž asi v polovině roku 1953 přijeli do Prahy příslušníci bezpečnosti z NDR, mezi nimiž byl i státní sekretář německého ministerstva bezpečnosti a náčelník vyšetřování. Byli mně představeni rovněž Prchalou /Prchalem/ s pokynem, abych vyhověl jejich

⁹¹Władysław Gomułka byl v letech 1945 - 1948 vedoucím funkcionářem polské komunistické strany. V listopadu 1949 byl po ročním „odhalování“ obviněn z nacionalismu a „pravicové úchytky“ a zbaven funkcí. V červenci 1951 byl internován a 21. 4. 1955 propuštěn na svobodu. Polské bezpečnosti se nepodařilo vykonstruovat s Gomułkou politický proces. V roce 1956 se vrátil do čela strany a na post prvního muže v Polsku.

požadavkům a mimo to se o ně staral v době jejich pobytu v Praze. To jsem však nedělal příliš svědomitě, protože jsem s nimi byl jednou na obědě a jednou v divadle. Jinak se o ně starala s. Vacková z operativy. Žádali od nás také materiály, které byly získány vyšetřováním Slánského nebo jeho společníků na německé státní příslušníky, a také materiály na německé trockisty, rovněž z fieldovštiny.⁹² Myslím, že v té době byli právě v NDR zatčeni někteří z vedoucích představitelů strany, ale již si také nepamatuji na jejich jména. Víím, že jsme mnoho požadovaných materiálů neměli a že se zde soudruzi z NDR zdrželi asi týden a my jsme mezitím ještě vyslyšali některé lidi. Rovněž v tomto případě s. Galkin kontroloval všechny materiály, které tentokrát byly předávány přímo mnou. Soudruzi zde také s sebou měli tlumočníci, takže všechny materiály si ihned dávali přeložit do němčiny a naše originály nám vraceli.

Velitel vyšetřování z NDR byl rovněž ve věznici v Ruzyni a hovořil také se s. Galkinem, který ho také sám o některých věcech týkajících se poznatků na státní příslušníky NDR informoval.

Z rozhovorů s příslušníky obou návštěv víím, že si stěžovali na to, že např. Poláci mají velmi málo materiálů proti zatčenému Gomulkovi, a proto že je musí shánět tímto způsobem. Říkali přímo, že my už můžeme být rádi, že máme Slánského za sebou.

Podobně mluvili i příslušníci bezpečnosti z NDR, s nimiž jsem byl ve styku více. Nyní jsem si vzpomněl, že onen německý trockista, na kterého chtěli hlavně nějaké materiály, se jmenoval Paul Merker.

⁹²V NDR byli jako Fieldovi společníci zbaveni funkcí Paul Merker a Dahlem a později s nimi byl připravován proces. Oba se s Fieldem znali z exilu a potvrzovali jeho tajné členství v komunistické straně. Do Prahy poslali doporučení, aby se vyhovělo Fieldově žádosti o povolení pobytu. Po procesu s „centrem“ přijeli z NDR vedoucí činitelé bezpečnosti do Prahy pro důkazy získané ve vyšetřování, které by potvrzovaly nepřátelskou činnost východoněmeckých funkcionářů. Vedoucí orgány NDR navíc také přijaly a publikovaly dokument o zkušenostech a o poučení ze Slánského procesu pro vlastní stranu.

Také oni si stěžovali na nedostatek materiálů, kterých by mohli proti Merkerovi nebo jeho společníkům použít.

V budoucnu jsem neslyšel ani nečetl, že by s Gomulkou v Polsku nebo s Merkerem v NDR byl soudní proces.

To je zatím vše, na co jsem si mohl dosud vzpomenout, a prohlašuji, že jsem vše napsal naprosto pravdivě.

PŘÍLOHA 1

Opis

1956, 23. dubna - Závěrečná zpráva generálního prokurátora pro politické byro ÚV KSČ o výsledcích vyšetřování Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka

I.

Obviněný býv. podplukovník MV Bohumil Doubek byl vzat do vazby generálního prokurátora na podkladě usnesení ze dne 13. července 1955 pro podezření z trestného činu sabotáže podle § 85 tr. zák. Další obviněný podplukovník MV v.v. Vladimír Kohoutek byl vzat do vazby rovněž na podkladě usnesení generálního prokurátora dne 26. září 1955 pro podezření z téhož trestného činu.

V souvislosti se zatčením obou obviněných byly prováděny domovní prohlídky, jejichž výsledky byly v podstatě negativní.

Vazba obou obviněných je vykonávána na uzavřeném oddělení ve věznici MV Praha číslo 2. Vazební režim odpovídá příslušným předpisům a směrnicím MV. Zdravotní stav obviněných je vcelku uspokojivý (Doubek je zdravý, Kohoutek trpí přetlakovou chorobou z dřívější doby), lékařské prohlídky obou obviněných jsou prováděny pravidelně. V průběhu vyšetřování nedošlo u žádného z obviněných k onemocnění, které by si vyžádalo lékařského zákroku.

Vyšetřování obviněných je prováděno určenými vyšetřujícími orgány prokuratury. Výslechy obviněných byly prováděny tak, aby všestranně objasnily jejich trestnou činnost ve vyšetřování MV. Až na závěrečné výpovědi (nebudou-li ovšem další požadavky ze strany obviněných pro vyšetřování prokuratury), které budou pořízeny při seznámení obviněných s ukončením vyšetřování, jsou výslechy obviněných ukončeny. Pokud jde o Bohumila Doubka, vypovídal tento ochotně, a to v některých případech i o takových skutečnostech, které až /dosud/ vyšetřování prokuratury známy nebyly. Jeho výpovědi jsou také souhlasné s jinými výpověďmi získanými při vyšetřování. Celý postoj Bohumila Doubka po krátkém údobí počátečního odmítání své viny budí dojem, že jest veden snahou objektivně vypovídat o své trestné činnosti a jejích okolnostech. Naproti tomu Vladimír Kohoutek doznával zpravidla svoji účast na trestné činnosti při vyšetřování teprve při usvědčování výpověďmi jiných osob, a pokud sám vypovídal, byly jeho výpovědi vedeny snahou zlehčit svoji účast na nezákonnostech ve vyšetřování.

V průběhu vyšetřování byli k trestné činnosti obou obviněných vyslechnuti jako svědci jednak někteří z příslušníků vyšetřování MV, a jednak osoby, které byly vyšetřovány vyšetřováním MV. Z příslušníků vyšetřování MV to jsou: František Blažek (mimo službu MV - t. č. výdejčí střeliva Jáchymovské doly, Příbram), Hugo Čáp (příslušník MV-SNZ), František Homolka (příslušník MV-SV),

František Hromek (příslušník eskortního střediska MV Praha), Pravoslav Janoušek (mimo službu MV - t. č. externí pracovník Ústavu dějin KSČ v Praze), Alois Jistebnický (mimo službu MV - t.č. strojní zámečník AZKG), Václav Kovařík (příslušník MV-HSVB-SVBŽ), Josef Kubinec (příslušník KS MV Žilina), Karel Majer (příslušník MV-SV), Josef Michálek (příslušník osobní inspekce MV), Josef Mozola (příslušník KS MV Bratislava), František Navrátil (příslušník MV-SV), Karel Pucherna (příslušník MV-SV), dr. Josef Sommer (příslušník MV), Vlastimil Volkán (příslušník MV-SV). Z osob, které byly vyšetřovány vyšetřováním ministerstva vnitra to jsou: Dr. Jaroslav Brož, dr. Karel Černý, Oldřich Černý, Karel Dufek, Josef Goldmann, Eduard Goldstücker, Ladislav Holdoš, Dagmar Kacerovská, Daniela Kaňkovská, dr. Pavel Kavan, dr. Jaromír Kopecký, Artur London, Evžen Löbl, Ivo Milén, Lenka Nová, Ladislav Novomeský, Vilém Nový, Josef Pavel, Gejza Pavlík, Zdeněk Rudinger, Josef Smrkovský, Vladimír Šmolka, Zdenka Tikalová (Micková), Oskar Valášek, Oskar Valeš. Všechny tyto výpovědi v podstatě potvrzují trestnou činnost obou obviněných tak, jak je rozebrána v druhé části této zprávy.

K prověření obhajoby obviněných bylo nutno vyslechnout dále Ladislava Kopřivu, Antonína Prchala, Karla Košťála, Jaroslava Horu, Josefa Čecha a Milana Moučku. Výsledky těchto osob nám byly umožněny teprve v druhé polovině března 1956 a byly uskutečněny v době od 27. března 1956 do 6. dubna 1956. Tyto výsledky pouze

částečně potvrdily v některých směrech obhajobu obviněných, z větší části však usvědčují obviněné z trestné činnosti.

Těmito výsledky lze považovat vyšetřování za skončené. Je třeba pouze seznámit oba obviněné s celým spisovým materiálem, doplnit vyšetřování podle jejich případných požadavků a vypracovat žalobu.

II.

Provedeným vyšetřováním bylo prokázáno, že oba obvinění jako odpovědní vedoucí vyšetřování uplatňovali v něm v celé řadě případů nepřipustné a nezákonné vyšetřovací metody.

Nezákonnost těchto vyšetřovacích metod spočívala v tom, že vyšetřovanci byli nuceni za použití tělesného a duševního nátlaku k tomu, aby i přes svůj nesouhlas podepsali zápisy o výpovědích, vykonstruované vyšetřováním bez ohledu na zjištěnou objektivní pravdu, a pod pohrůzkami na nich setrvat i v řízení před orgány prokuratury a soudu. Stejným způsobem byly získávány výpovědi proti dalším osobám, které byly v celé řadě případů v důsledku toho zatčeny a na podkladě již získaných nepravdivých výpovědí usvědčovány. Prostředkem k dosažení doznání vyšetřovaných, bez ohledu na vlastní podstatu věci, bylo nepřipustné zostřování prováděných výsledků a vazebního režimu. Vyšetřovanci byli v mnoha případech vyslýcháni nepřetržitě několik dnů a nocí, aniž jim byla dána možnost odpočinku. Během těchto výsledků musili zpravidla stát, a pokud byli na cele,

směli sedět jen na podkladě zvláštního povolení. Při některých z těchto výslechů bylo kromě toho používáno hrubého tělesného a duševního nátlaku. I mimo samotné výslechy bylo na vyšetřovance dále působeno tělesným a duševním nátlakem spočívajícím v tom, že byli neustále šikanováni svévolným zkracováním nebo opětovným přerušováním spánku, že jim byl dán zákaz sedět nebo spát na cele vůbec, a že jim byly bezdůvodně ukládány kázeňské tresty (z nichž některé, jako bití apod., byly vůbec v rozporu s předpisy). Snižování stravních dávek v některých případech bylo rovněž jedním ze zostřených prostředků vyšetřování. Tam, kde bylo vyšetřovanci odmítáno vykonstruované obvinění a šlo o členy KSČ, bylo zejména Bohumilem Doubkem a jinými vedoucími pracovníky vyšetřování MV jako Karlem Košťálem a Vladimírem Kohoutkem a dalšími zneužíváno jména strany a jejich nejvyšších orgánů k tomu, že vyšetřovancům byla předestírána jako vůle strany nutnost jejich doznání bez ohledu na to, zda obvinění je pravdivé. Nehledě již na tuto okolnost, byla při prováděném vyšetřování zdůrazňována vyšetřovaným členům KSČ i jinak nadřazenost vyšetřování nad stranou.

Z takovýchto nepřípustných a nezákonných vyšetřovacích metod bylo používáno zejména krutého tělesného a duševního nátlaku do konce roku 1951. Později bylo používáno skoro výhradně ve vyšetřování ministerstva národní bezpečnosti zvláště duševního nátlaku, ovšem za stejným účelem - to je dosažení podepsání v mnoha

případech zkrlesené a i vykonstruované trestné činnosti. V souvislosti s tím je třeba ovšem uvést, že nepřijatelné a nezákonné vyšetřovací metody nebyly do vyšetřování MV zaneseny teprve v období, kdy začínalo rozsáhlé vyšetřování tzv. spiknutí ve straně. Při vyšetřování prováděném při přešetřování trestné činnosti Ivo Miléna, Bedřicha Pokorného a Vladimíra Šmolky bylo zjištěno, že nepřijatelných a nezákonných metod (zejména krutého tělesného nátlaku) bylo ve vyšetřování používáno již po vzniku tak zvaného ZOB⁹³. Nehledě na tuto skutečnost bylo dále zjištěno, že v té době bylo využíváno pomoci a zkušeností zatčených příslušníků a konfidentů gestapa, Sicherheitsdienstu apod. Pro takovouto práci používal kupříkladu dr. Štěpán Plaček dr. Smíchovského, Pravoslav Janoušek Hanku (který zpracovával celou řadu trestních oznámení na benderovce a také zpracovával metodické pomůcky) apod. V téže souvislosti a i v souvislosti s vyšetřováním vlastní trestní věci Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka bylo dále zjištěno, že hrubého tělesného násilí při vyšetřování bylo používáno zejména na tehdejším krajském velitelství StB v Praze v době po únoru 1948 a ještě krátce před zatčením býv. velitele StB Osvalda Závodského. Při výsleších Gejzy Pavlíka v létě 1949, které byly řízeny Karlem Švábem, bylo na jeho příkaz za přítomnosti obviněného Vladimíra Kohoutka použito hrubého tělesného násilí

⁹³Zemská oddělení bezpečnosti. Byla vytvořena v roce 1945, k 1. lednu 1948 zrušena a jejich pracovníci přešli do zpravodajských referátů Státní bezpečnosti.

Josefem Šrubarem k vynucení doznání a nepravdivých výpovědí o neexistující trestné činnosti dalších osob. To jsou skutečnosti dokazující používání nepřipustných a nezákonných metod ve vyšetřování již dříve než v období, kdy za vyšetřování odpovídal Bohumil Doubek. V období odpovědnosti Bohumila Doubka za vyšetřování nabyly však již popsané nepřipustné a nezákonné vyšetřovací metody shora uvedených vyhraněných forem.

Jejich důsledkem bylo, že většina z vyšetřovaných trpěla silnými otoky nohou, reaktivními duševními stavy a u mnoha docházelo k mimořádně vysokým úbytkům na váze. Ve snaze vyhnout se dalšímu trýznění a ukončit vyšetřovací vazbu podepisovali pak někteří z vyšetřovanců i takové zápisy o výpovědích, které byly vykonstruovány vyšetřováním bez zřetele na objektivní pravdu. Za takových okolností docházelo v některých případech k nesprávným rozhodnutím soudů, a kromě toho docházelo v některých případech na podkladě nepravdivých výpovědí k vyšetřování celé řady dalších osob.

Tak, když došlo k zatčení býv. náměstka ministra zahraničního obchodu Evžena Löbla, byla za použití takovýchto nezákonných vyšetřovacích metod Vladimírem Kohoutkem a dalšími vynucena na jmenovaném celá řada výpovědí o neexistující trestné činnosti dalších osob, proti nimž pak bylo v některých případech vedeno vyšetřování. Stejně tak tomu bylo v případě býv. šéfredaktora „Rudého práva“ Viléma Nového, který byl zatčen krátce po zatčení Evžena Löbla.

Na vyšetřování Viléma Nového měli přímou účast Bohumil Doubek a Karel Košťál, který v té době byl zástupcem Doubka. Způsoby vyšetřování uplatňované oběma jmenovanými odpovídají i v tomto případě již uvedeným nepřipustným vyšetřovacím metodám. Je proto přirozené, že i zde bylo dosaženo nejen doznání o neexistující trestné činnosti, ale i výpovědi o údajné trestné činnosti dalších osob.

Případ Evžena Löbla a Viléma Nového není ovšem jediný a nikoliv typický. V souvislosti s prováděným vyšetřováním některých osob v téže době, to je v době ještě před zatčením Rudolfa Slánského, přerostlo v důsledku použití nepřipustných metod ve vyšetřování toto svůj rámeček a bylo dále vedeno neobjektivně a bez stálého ověřování jeho výsledků.

Bez ohledu na skutečně spáchanou trestnou činnost, kterou se vyšetřování prokuratury vzhledem na svou nepříslušnost nezabývalo, byl dán volný průchod nepřipustným vyšetřovacím metodám, například při vyšetřování býv. krajského tajemníka KSČ v Brně Otty Šlinga. Jak bylo provedeným vyšetřováním prokázáno a doznáním obviněného Bohumila Doubka potvrzeno, bylo při jeho vyšetřování používáno jednak samotným obviněným a jednak dalšími na vyšetřování zúčastněnými orgány, jako Karlem Košťálem, Karlem Majerem a Aloisem Jistebnickým, hrubého tělesného a duševního nátlaku, což mělo za následek, že byla získána celá řada výpovědí o neexistující trestné činnosti dalších osob. Proto také v důsledku takto získaných

výpovědi proti dalším osobám došlo k rozsáhlému zatýkání a vyšetřování celé řady osob, které v některých případech byly dokonce postaveny před soud a s ohledem na vykonstruovaný vyšetřovací materiál odsouzeny a v jiných případech teprve po dlouhodobé a neodůvodněné vazbě byly propuštěny na svobodu.

Další z případů, kdy použitím nepřijatelných metod ve vyšetřování došlo k vykonstruování trestné činnosti podle potřeb vyšetřování, potvrzuje trestnou činnost obviněného Bohumila Doubka případ býv. generálního ředitele ČSSS /Československé státní statky/ Josefa Smrkovského, který byl zatčen mimo jiné i pro podezření z činnosti proti tehdejšímu generálnímu tajemníkovi KSČ Rudolfu Slánskému. Přes všechny již uvedené nezákonné vyšetřovací metody, na jejichž přímém používání měl rovněž účast Bohumil Doubek, odmítal Josef Smrkovský obvinění a poukazoval, že jeho zatčení je důsledkem zločinné činnosti Rudolfa Slánského. Po zatčení Rudolfa Slánského byl však Josef Smrkovský, stejně jako někteří z dalších vyšetřovaných, obviněn v rozporu s dosavadním zaměřením vyšetřování ze spojení s Rudolfem Slánským. Dokladováno to bylo tím, že svým popíráním kryl jednak sebe a jednak nepřátelskou činnost Rudolfa Slánského. Ačkoliv nebylo žádných důkazů odůvodňujících tuto trestnou činnost, byl Josef Smrkovský na podkladě vykonstruovaných materiálů vyšetřování odsouzen pro velezradu a sabotáž k dlouhodobému odnětí svobody.

Stejným způsobem bylo ovšem postupováno i při vyšetřování jiných osob, kde sice obviněný Bohumil Doubek neměl přímou účast při používání nepřipustných vyšetřovacích metod, ale o jejich použití věděl a jako odpovědný vedoucí vyšetřování s jejich používáním souhlasil. Tak tomu bylo v případě býv. náměstka ministra zahraničních věcí Artura Londona, který při vyšetřování, na němž měl rozhodující účast jeden z podřízených Bohumila Doubka Vladimír Kohoutek, v důsledku tělesného a později i duševního nátlaku učinil nejen doznání, ale jeho výpovědi, které na něm byly vynuceny proti jiným osobám, byly vzaty za podklad pro pozdější vyšetřování těchto osob. Artur London byl odsouzen ve skupině spolu s Rudolfem Slánským pro velezradu a vyzvědačství k trestu odnětí svobody na doživotí. Při přešetřování této věci však bylo zjištěno, že Artur London se této trestné činnosti nedopustil a byl odsouzen na podkladě materiálů, které vyšetřování v tomto případě vykonstruovalo a zfalšovalo.

Bylo prokázáno, že obdobných vyšetřovacích metod bylo použito při vyšetřování i dalších příslušníků protistátního spikleneckého centra Rudolfa Slánského. S ohledem na dosud přešetřené případy Artura Londona a Vavra Hajdů na straně jedné a výpovědi obviněných Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka na straně druhé je zřejmé, že šlo o umělé skloubení různých faktů a trestných činů. Do jaké míry

tomu tak je, nemohlo být námi s ohledem na omezený úsek prováděného vyšetřování zjištěno.

I případ bývalých pracovníků ministerstva zahraničních věcí Eduarda Goldstückera, dr. Pavla Kavana a Karla Dufka je obdobný případu Artura Londona a dalších. Také zde bylo použito nepřipustných metod ve vyšetřování jednak obviněným Vladimírem Kohoutkem, jednak za jeho řízení jeho podřízenými. Důsledkem bylo vykonstruování jejich trestné činnosti vedoucí k odsouzení, a to k dlouhodobým trestům na svobodě.

Obdobně došlo k odsouzení býv. náměstka ministra národní bezpečnosti a generála SNB Josefa Pavla, o kterém vypovídal v jedné ze svých výpovědí Otto Šling. Josef Pavel, který byl zatčen v důsledku podobných poznatků pochybné hodnoty, na rozdíl od jiných vyšetřovaných nedoznal vykonstruovanou trestnou činnost ani za použití nejhrubších druhů tělesného a duševního násilí. Přestože nebylo žádných materiálů, které by jinak tuto trestnou činnost dokladovaly, byla trestná činnost jmenovaného uměle vykonstruována a dokladována důkazním materiálem takové hodnoty, který se ukázal při přešetřování jako podvržený. V souvislosti s tímto případem došlo k zatčení a vyšetřování i celé řady příslušníků tehdejšího ministerstva národní bezpečnosti, z nichž někteří byli odsouzeni a někteří po dlouhotrvajícím držení ve vazbě propuštěni na svobodu. Mezi odsouzenými byli i bývalí funkcionáři ministerstva národní bezpečnosti

Oskar Valeš a dr. Karel Černý, kteří však byli odsouzeni stejně jako Josef Pavel na podkladě vykonstruované trestné činnosti, která byla uměle dokladována, k dlouholetým trestům na svobodě.

Rovněž tyto případy nejsou však případy ojedinělými a vedle nich jsou ještě některé další. Přestože obviněný Bohumil Doubek se v těchto případech nepodílel na přímém vyšetřování, jako tomu bylo v případě Viléma Nového, Otty Šlinga, Josefa Smrkovského a Rudolfa Slánského, jde o případy, kde jako vedoucí vyšetřování věděl o vykonstruovaném obvinění. Přesto však neučinil nic k tomu, aby zabránil odsouzení těchto osob. Stejně je tomu u dalšího obviněného Vladimíra Kohoutka, ovšem s tím rozdílem, že jmenovaný se podílel na přímém vyšetřování vedle již uvedených případů i většiny příslušníků protistátního spikleneckého centra.

Jak již bylo uvedeno, docházelo v důsledku vynucených výpovědí o neexistující trestné činnosti dalších osob k jejich zatýkání a vyšetřování. Nehledě již na to, že při správném vedení vyšetřování, prověřování jeho výsledků a podobně nemusilo dojít vůbec k zatčení těchto osob, porušovali obvinění Bohumil Doubek a Vladimír Kohoutek (stejně tak jako ostatní odpovědní vedoucí vyšetřování) zákony i tím, že předkládali návrhy na prodloužení vazeb u vyšetřovanců, kterým nebyla prokázána žádná trestná činnost. Tyto návrhy nepravdivě zdůvodňovali tak, aby zdůvodnění postačovalo a bylo dostatečným podkladem prodloužení vazby, takže vyšetřovanci byli

ponechávání protizákonně dále ve vazbě, aniž její důvody byly dány. Tak tomu bylo v případech dr. Ferdinanda Děvinského, Albína Hejtmánka, Ludmily Clementisové, Marie Šlingové, Emilie Fuchsové, Theodora Florina, Emilie Životské, Zdeňka Řípy, Josefa Dostálka, Jaroslava Jirčíka, Růženy Dubové, Františka Muchy, Josefa Špirka, Zdeňky Mickové (Tikalové), Jana Danko, Jaromíra Kvíze, Rudolfa Starého, dr. Bedřicha Adlera, Jaromíry Kryslové, Ludmily Neufusové, Marie Horvathové, Roberta Barteka a dalších. V těchto případech bylo vyšetřování zahájeno pro údajné podezření ze závažné protistátní činnosti. Ve skutečnosti jde většinou o osoby, které předtím pracovaly nebo byly jinak v blízkém styku s těmi, kdo byli již vyšetřováním MV vzati do vazby. Tito vyšetřovanci o nich při vyšetřování hovořili, i když zpočátku zcela nezávazně. Úpravou výpovědí, která byla prováděna postupně všemi vedoucími pracovníky MV až po obviněného Bohumila Doubka, a používáním otázkových protokolů s formulacemi zostřujícími jednotlivé výpovědi, jak to bylo používáno ve vyšetřování, byly však získány výpovědi odpovídající koncepci vyšetřování, a ty také tvořily podklad pro zatčení těchto osob. Ani později, když se původní podezření ukázalo neopodstatněné, nepodnikl Doubek, jako odpovědný vedoucí vyšetřování, nic k tomu, aby uvedené osoby byly ve většině případů z vazby propuštěny. Naopak nepravdivým odůvodňováním návrhů na prodloužení vazby dosahoval toho, že tyto

osoby byly ve vazbě bezdůvodně ve velké většině víc než dva roky, a potom teprve bylo proti nim trestní stíhání zastaveno.

III.

Oba obvinění doznali v průběhu vyšetřování používání a uplatňování nepřipustných vyšetřovacích metod v případech, na jejichž zpracování se buď sami přímo zúčastnili, nebo za ně odpovídali.

Obviněný Bohumil Doubek uvedl na svoji obhajobu v podstatě to, že:

1. při příchodu do vyšetřování MV neměl ve vyšetřování žádných zkušeností,
2. při vyšetřování se řídil pokyny sovětských poradců,
3. o používaných způsobech ve vyšetřování věděli jeho představení (při vyšetřování Otty Šlinga byl dán podle výpovědi Bohumila Doubka přímý příkaz k použití tělesného násilí tehdejším ministrem národní bezpečnosti Ladislavem Kopřivou), kteří také byli rozhodujícími činiteli při rozhodování o zatčení nebo propuštění vyšetřovaných z vazby, aniž na to mělo vyšetřování nějaký vliv.

Pokud jde o obhajobu obviněného v prvním bodě, je méně podstatná v poměru k dalším částem obhajoby. I když dokladuje určité nedostatky v kádrovém výběru, nemůže zbavit obviněného odpovědnosti.

Závažnější je již jeho obhajoba v další části, kdy se dovolává rozhodující účasti sovětských poradců na vyšetřování. I když vyšetřování prokuratury nepříslušelo zkoumat činnost sovětských poradců ve vyšetřování v té době, je tato zřejmá z celé řady výpovědí obou obviněných a některých svědků. Do jaké míry ale mohla tato účast ovlivnit vyšetřování, nemůžeme však porovnat a také jsme se s ní vzhledem k nepříslušnosti nezabývali. I tak však na tuto otázku, jako na jednu z důležitých, upozorňujeme. Jinak je v tomto směru obhajoba obviněného zvrátitelná tím, že za vyšetřování byl odpovědný on, a nikoliv sovětské poradcí. Hodná zřetele je ovšem jeho obhajoba v posledním bodě. Obviněný Bohumil Doubek se dovolává zejména tehdejšího ministra NB Ladislava Kopřivy a býv. náměstka MV Antonína Prchala, kterým mělo být známo, jakým způsobem je vyšetřování v této době prováděno, a pokud jde o Ladislava Kopřivu, měl dokonce sám dávat podnět k uplatňování nezákonných vyšetřovacích metod, jak tomu bylo v případě Otty Šlinga. Oba jmenovaní byli vyslechnuti jako svědci a popřeli jakoukoliv účast na trestné činnosti obviněného Bohumila Doubka. Naproti tomu ovšem svědecká výpověď Karla Košťála podporuje tuto obhajobu obviněného, zejména pokud jde o Ladislava Kopřivu. S ohledem na celou řadu dalších skutečností, které zjevně prokazují spoluodpovědnost jak Ladislava Kopřivy, tak Antonína Prchala, je zapotřebí zvážit odpovědnost obou obviněných za celkový stav vyšetřování v té době.

Obdobně je třeba zkoumat odpovědnost Jindřicha Veselého a Jaroslava Hory, kteří v začátcích po sobě zastávali funkci velitele Státní bezpečnosti. Výpovědi svědků a obviněných o těchto skutečnostech byly komisi politbyra ÚV KSČ předloženy ve zvláštní zprávě již dříve.

Jinou otázkou související s toutéž částí obhajoby Bohumila Doubka je to, že obdobně mělo být nezákonných vyšetřovacích způsobů používáno i v sektoru vedeném v té době Milanem Moučkou. Vyšetřování prokuratury se však touto otázkou nezabývalo blíž, vzhledem k vyšetřování určené trestné činnosti Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka a odvisí od dalších opatření, jak bude i tato otázka vyřešena. V každém případě je však nutno jí věnovat pozornost vzhledem k tomu, že v případě, kdyby byla prokázána trestná činnost Milana Moučky (která je ostatně zřejmá již z celé řady výpovědí, jak o tom již byla rovněž komise ÚV KSČ ve zvláštní zprávě informována), která by však zůstala nepostihnuta, a naproti tomu za obdobnou trestnou činnost by byl odsouzen Bohumil Doubek, bylo by jeho odsouzení nepřesvědčivé. Rovněž otázku trestní odpovědnosti Karla Košťála v této době je zapotřebí vyřešit, protože jmenovaný byl účasten na vyšetřování v té době prováděném, jako zástupce obviněného Bohumila Doubka, rovnoměrným dílem.

Obviněný Vladimír Kohoutek má obdobnou obhajobu, přiměřenou ovšem jeho služebnímu zařazení ve vyšetřování MV. Ve své obhajobě v podstatě uvádí, že:

1. při vyšetřování se řídil plně pokyny sovětských poradců,
2. pokud jde o trestnou činnost spočívající v uplatňování nezákonných vyšetřovacích metod, která je mu kladena za vinu, nešlo prý o nějaký jeho zvláštní způsob práce, ale o způsob, který byl všeobecně uplatňován všemi dalšími náčelníky na jeho funkční úrovni, nehledě již na to, že tento byl znám i jeho představeným.

Pokud jde o obhajobu související s účastí sovětských poradců na vyšetřování, platí tu totéž, co bylo řečeno v téže souvislosti o obhajobě obviněného Bohumila Doubka. Z dosavadních výsledků vyšetřování je nepochybné, že stejně jako obviněný Vladimír Kohoutek uplatňovali nezákonné vyšetřovací způsoby v té době ve větší nebo menší míře i další náčelníci, kteří byli na jeho funkční úrovni. To také ti, kteří byli slyšeni vyšetřováním prokuratury jako svědci (i když nebyli usvědčováni jako obvinění), přiznali.

V souvislosti s tím je nutno rovněž upozornit, že celá řada z těchto osob je dosud nositeli vysokých státních vyznamenání a řádů, které jim byly uděleny v souvislosti s účastí na vyšetřování v té době.

Pokud jde o právní hodnocení trestné činnosti obou obviněných, je jí dána objektivní stránka sabotáže podle § 85 tr. zák. Přímý úmysl této trestné činnosti nelze však za daného stavu vyšetřování prokázat a bylo by lze uvažovat o eventuálním úmyslu obou obviněných. Naproti tomu

skutková podstata porušení povinností veřejného činitele podle § 175 a křivého obvinění podle § 162 tr. zák. vystihují trestnou činnost obou obviněných po subjektivní i objektivní stránce. Skutková podstata trestného činu porušení povinnosti veřejného činitele podle § 175 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), c) tr. zák. je dána tím, že obvinění byli ve smyslu § 75 odst. 10 písm. b) tr. zák. veřejnými činiteli, v těchto svých funkcích se snažili získat neoprávněný prospěch spočívající ve snaze získati úspěchy za každou cenu, přičemž při výkonu funkce jednali v rozporu se zákonnými předpisy. Tohoto jednání se dopouštěli po delší dobu a jeho následkem bylo závažné porušení činnosti správy vyšetřování, neboť nebyl plněn hlavní úkol tohoto úřadu, totiž nebyla zjišťována objektivní pravda. Touto skutečností jsou dány kvalifikační momenty uvedeného zákonného ustanovení. Oba obvinění nezákonnými metodami donucovali vyšetřovance nejen k pochybným doznáním, ale také k výpovědím proti dalším osobám, které potom byly zajišťovány a obdobnými metodami donucovány k doznání. Ze všech okolností již shora uvedených případů, které byly oběma obviněným podrobně známy, neboť jejich vyšetřování řídili, jim muselo být zřejmé, že v některých případech jde o křivé obvinění. Toto jednání proto je nutno kvalifikovat jako naplnění skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění podle § 162 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., neboť mělo za následek, že někteří z takto vyšetřovaných skutečně

tresty odpykávali, což je nutno hodnotit jako způsobenou značnou škodu.

Před uzavřením celé této trestní věci a podáním žaloby soudu považujeme však za nutné zvážit a rozhodnout o spoluodpovědnosti dalších osob v té době na vyšetřování zainteresovaných, jak to již bylo uvedeno v této zprávě.

SÚA, f. 02/2, sv. 95, a. j. 114, bod 12.

PŘÍLOHA 2

Opis

1956, 21. června - Dopis Bohumila Doubka prezidentu ČSR Antonínu Zápotockému předložený 125. schůzi politického byra ÚVKSC

21. června 1956

Vážený pane prezidente!

Promiňte mně laskavě, že si dovoluji Vás obtěžovat tímto způsobem při Vaší odpovědné práci. Ale jsem již rok ve vyšetřovací vazbě a brzké skončení mého případu není dosud v dohledu. Věřte, že bych Vás neobtěžoval, kdyby se jednalo jen o můj osud. Ale i když moje rodina není kvůli mně nijak perzekvována, přece jen tímto stavem značně trpí. A jedná se o mou ženu a čtyři děti ve věku od jednoho a půl roku do čtrnácti let, jejichž osud je přirozeně závislý i na osudu mém. Nemohu si ani v nejmenším stěžovat na způsob vyšetřování a zacházení se mnou. Vyšetřování je se mnou vedeno naprosto seriózně a spravedlivě a je se mnou jednáno velmi slušně.

Rozhodl jsem se Vás obtěžovat jen z toho důvodu, že vyšetřování trvá pro mě přece jen trochu dlouho a je to těžké nejen pro mě, nýbrž i pro mou rodinu, žít tak dlouho bez další perspektivy. Prosím, abyste

to nechápal jako pokus o únik od zodpovědnosti z mé strany. Chápu, že budu potrestán, i když jsem za události, pro které jsem vyšetřován, nebyl zodpověden jen já a jednalo se o celý systém, jehož já jsem byl jen jedním článkem a neměl jsem ani tu nejvyšší zodpovědnost. To však nemůže být rozhodujícím, i když věřím, že vyšetřováním celého mého případu to muselo již být zjištěno. Neomlouvám nijak to, co jsem dělal, jen prosím, aby mně bylo uvěřeno, že jsem nedělal nic s úmyslem škodit a že nejsem zločincem. Dovolil jsem si vypsát příčiny, které mne vedly k mému tehdejšímu jednání. Víím, že tím není zmenšena moje odpovědnost, ale přece jen Vás prosím, abyste, je-li to pro Vás možné, tomu věnoval pozornost. Více než na všem ostatním mně záleží na tom, abych nebyl pokládán za záměrného škůdce, i když budu potrestán. Proto si dovoluji poslat Vám stručný popis vlivů, které na mé jednání působily. Jsem přesvědčen o tom, že pravdivost toho, co píši, musela již být dnešním vyšetřováním potvrzena. Věřím pevně ve spravedlivé rozhodnutí v mém případě a dovoluji si Vám psát jen proto, že tímto způsobem prosím, aby toto rozhodnutí bylo, pokud je to možné, urychleno. Prosím o to v zájmu svých dětí. Přijmu jakékoliv rozhodnutí, protože víím, že dnes už nemůže být nespravedlivé. Děkuji Vám za pochopení a prosím, abyste mně prominul tento můj způsob jednání, k němuž jsem veden skutečně jen zájmem své rodiny.

Zůstávám stále neochvějně oddán straně i našemu státnímu zřízení.

Bohumil Doubek v.r.

Ve věznici č. 2 v Praze 20. 6. 1956

/Pankrác/

Protože se domnívám, že vyšetřování se mnou se chýlí ke konci, chtěl bych k dosavadním svým výpovědím dodat jen několik skutečností, osvětlujících mé subjektivní pohnutky. Celá moje činnost, pro kterou jsem vyšetřován, je osvětlena v protokolech vyšetřování a nevyhnu se proto i opakování něčeho, co jsem třeba v protokolech v jiné souvislosti uvedl. K celému svému případu jsem již také vše podstatné vypověděl a nového mnoho dodat nemohu. Víím, že za věci, které jsou předmětem vyšetřování, budu potrestán, a tím, že ke svému vyšetřování dodávám ještě toto, se nechci nijak omlouvat, nýbrž jen vysvětlit pohnutky svého jednání v souvislosti s tím, čím bylo ovlivněno, a i některé jiné okolnosti týkající se celého případu. Víím, že takové vysvětlení mne nijak neomlouvá nebo nesnižuje mou odpovědnost. Jsem si vědom toho, co bylo v průběhu mého působení ve vyšetřování způsobeno, a nemůže být rozhodující, že to nebylo zcela mojí vinou. Musím však přiznat, že mně záleží na tom, z jakého hlediska bude moje činnost posuzována, protože bych nechtěl, abych byl posuzován jako člověk, který chtěl záměrně nějakou škodu způsobit. A to proto, že to tak ve skutečnosti nebylo, a také s ohledem na své čtyři děti, pro které bych nechtěl být posuzován jako zločinec, protože skutečné pohnutky mého jednání, pro které jsem vyšetřován, byly zcela jiné. Chápu, že objektivně bude mé jednání posuzováno

podle výsledků, a to, že činím toto vysvětlení, je jen z důvodů, které jsem nyní uvedl.

Protože jsem již rok ve vazbě, přirozeně nemohu a nechci také posuzovat důvody, které vedly k tomu, že měřítko pro posuzování mých činů a mé odpovědnosti je jiné než měřítko pro posuzování týchž činů u některých mých bývalých spolupracovníků se stejnou nebo ještě větší funkční odpovědností. Že to tak je, mohu usuzovat proto, že ke mně jako k obviněnému vypovídají jako svědkové ti, jejichž činnost i odpovědnost byla stejná jako u mne. Proto prosím, aby to, jestliže se nemohu vyhnout tomu, abych se o nich zmínil, nebylo posuzováno tak, že bych chtěl zmenšovat svou odpovědnost, ale nemohu se tomu vyhnout, jestliže chci všechno pravdivě vysvětlit. Přitom je ovšem naprosto nepokládám za lidi, u nichž by pohnutky k jejich jednání byly nepřátelské, protože je znám právě tak jako u sebe a vím, že byli vedeni stejnými pohnutkami jako já. O tomtéž musí být přesvědčeni oni i u mě, právě tak jako všichni vyšetřovací orgánové, kteří tehdy v Ruzyni pracovali a znali celou situaci a všechny okolnosti stejně dobře jako mou práci a pohnutky mého jednání. Jsem plně přesvědčen o tom, že mě nemohou pokládat za záměrného škůdce. Ale pro mne je samozřejmé, že jestliže měřítko posuzování téže činnosti u mne a u některých jiných je rozdílné, že k tomu musí být důvody, které neznám, a že to ani z hlediska posouzení mého případu není rozhodující, protože rozhodující jsou fakta.

Přirozeně, že moje činnost bude hodnocena podle výsledků celého vyšetřování, jehož součástí jsou i mé protokoly, o nichž prohlašuji, že jsou naprosto správné a pravdivé, ale v nichž jsem subjektivní příčiny svého jednání plně neuváděl a omezil jsem se jen na fakta, protože při posuzování tohoto případu nebudou asi takové subjektivní příčiny hrát žádnou roli. Upozorňuji však, že mně naprosto nebylo bráněno v uvádění těchto subjektivních příčin ani dříve a že jsem měl možnost do protokolů uvádět vše, co jsem chtěl vypovídat. Že toto uvádím až nyní, je z těch důvodů, které jsem již uvedl, a také proto, že alespoň něco z toho může být poučením pro pracovníky na tom úseku, na kterém jsem byl dříve zařazen já. Opakuji, že vím, že mne to neomlouvá, nýbrž nejvýše vysvětluje některé příčiny mého jednání. Ale i to snad může být důležité pro celkové posouzení. Tolik chci říci v úvodu, aby to další nebylo posuzováno jako útěk od odpovědnosti z mé strany. A nyní k tomu, o čem podle dosavadního vyšetřování předpokládám, že bude podstatou obvinění a co jsem již plně uvedl v protokolech vyšetřování tak, jak to skutečně bylo, bez subjektivních vysvětlivek.

Neuváděl jsem motiv svého jednání, pro který jsem vyšetřován, protože takový motiv ve smyslu záměrné vůle poškodit neexistoval. Škodit jsem nechtěl, i když dnes vím, že v důsledcích mé činnosti a činnosti ostatních škody, a to značné, způsobeny byly. Tehdy jsem si ovšem vůbec neuvědomoval, že takové škody mohou vzniknout. Nebyl jsem také, a ani jsem být nemohl, iniciátorem všeho tehdejšího dění ani

metod používaných v bezpečnosti, nýbrž jen jedním z jejich nositelů. Sama povaha případů, jejichž vyšetřování jsem se zúčastnil, svědčí o tom, že jsem o jejich realizování ani o způsobu a směru vedení vyšetřování nemohl rozhodovat já. Prakticky jsem v těchto případech vykonával nebo přenášel na podřízené orgány rozkazy, které jsem dostával od svých nadřízených, nebo pokyny poradců, pokud s jednotlivými orgány nebyli ve styku přímo. V případech, které se tehdy vyšetřovaly, jsem si ani v jednom nemohl dovolit samostatně rozhodovat. K tomu jsem neměl ani dostatečnou kompetenci, ani kvalifikaci. Žádná iniciativa nebo samostatné rozhodování ode mne také nikdy nebylo požadováno. Bylo ode mne vyžadováno jen přesné plnění pokynů, které jsem dostával. Sám jsem například nemohl rozhodnout ani o změně cely nebo vůbec o tom, v které cele má být který vyšetřovaný umístěn, a musel jsem se o tom vždy dohodnout s poradci. To mohou potvrdit všichni orgánové, kteří tehdy ve vyšetřování pracovali. Tím spíše jsem nemohl samostatně rozhodovat o tom, v jaké linii má být vedeno vyšetřování jednotlivých případů nebo k čemu má být vyšetřovaný vyslýchán nebo jakých metod má být při výslechu použito.

Do bezpečnosti jsem byl zařazen v době, kdy vyšetřování bylo zcela pod dojmem tehdejších událostí v Jugoslávii, pod dojmem procesu s Rajkem v Maďarsku a Kostovem v Bulharsku, o jejichž správnosti jsem neměl nejmenšího důvodu pochybovat. Ladislavem Kopřivou,

Karlem Švábem i sovětskými poradci nám bylo mnohokrát zdůrazňováno, že my jsme byli do bezpečnosti zařazeni právě proto, abychom všemi silami zabránili v Československu tomu nebezpečí, které hrozilo Maďarsku a Bulharsku, a kterému se nepodařilo zabránit v Jugoslávii a které, jak je bezpečně zjištěno, hrozí všem zemím lidové demokracie. O tom jsem neměl také nejmenšího důvodu pochybovat. Při mém příchodu do bezpečnosti pracovali tam již sovětští poradci, o kterých bylo řečeno mně i ostatním mým spolupracovníkům, že je k nám poslala na žádost naší vlády vláda sovětská, že budou naši práci řídit a učit nás, jak má bezpečnost pracovat, že jsou v úzkém spojení s naší stranou a my že se máme bezpodmínečně řídit jejich pokyny. To nám bylo řečeno Karlem Švábem a Ladislavem Kopřivou, který byl tehdy kádrovým tajemníkem sekretariátu ÚV KSČ a členem předsednictva strany. Totéž mně bylo i počátkem r. 1952 řečeno předsedou strany. Já jsem se tímto pokynem celou dobu svého působení v bezpečnosti bezpodmínečně řídil. Se všemi sovětskými poradci jsem byl vždy v úzkém styku a co jsem dělal, dělal jsem jen na jejich pokyn. O všem jsem je vždy informoval, nic jsem jim nezatajoval, ani někdy své pochybnosti o tom, že jejich rozhodnutí, pokud jde o jimi dávanou linii v některých dílčích případech, je nesprávné z hlediska materiálů, které má vyšetřování k dispozici. Rovněž tak jsem protestoval proti některým rozhodnutím o zatčení, která poradci navrhovali, jak již jsem v protokolech vyšetřování uvedl, a vždy jsem je informoval o tom, že

se mně některá činnost vyšetřovaných, jak je uváděna v protokolech, zdá být nadsazená. Na to mě vždy skoro všichni poradci, kteří se u nás vystřídali, říkali, že moje názory jsou nesprávné, protože nemám dostatek zkušeností, že nechápu situaci, že to, co oni doporučují, je nutné s ohledem na mezinárodní politickou situaci, že podstata případu je správná a to, co se mně zdá být nadsazené, že je také správné a já že neznám všechny materiály, které znají oni, a proto že mám vše dělat tak, jak oni určují. Vždy se odvolávali na své větší zkušenosti, na to, že strana je o všem informována od nich a že jejich pokyny jsou i pokyny strany, já že jsem byl na svou funkci postaven stranou, že mně bylo řečeno, že se mám řídit jejich pokyny a jestliže jim věřím tak, jako jim věří strana, abych jejich pokyny plnil. Upozorňuji, že takto bylo hovořeno i s jinými než se mnou (všechno může potvrdit tlumočnick) a že já jsem stejné své pochybnosti vyjadřoval jen v dílčích případech, ale vcelku jsem bezvýhradně důvěřoval jim, jejich odborným i politickým zkušenostem, a jejich pokyny plnil. Zvláště, když mně bylo řečeno, že jejich přítomnost v ČSR je důkazem toho, že se nejedná jen o zájem ČSR, nýbrž o zájem celého tábora míru, že oni vědí, čeho je třeba dosáhnout, a že nějaké maličkosti nemohou tomu zabránit. Některá svá, pro nás nepochopitelná, rozhodnutí zdůvodňovali často tím, že když se kácí les, létají třísky, ale na to že nemůže být brán ohled vzhledem k velkému významu toho, co případ pro vyšší zájmy přinese. Již jsem řekl, že vcelku jsem se rozhodnutí poradců vždy podroboval,

jejich rady a pokyny vždy plnil a zcela věřil tomu, že všechna prováděná opatření jsou správná a nutná, právě tak, jako tomu věřili ostatní moji spolupracovníci i všichni vyšší funkcionáři tehdejšího MNB. Za svou osobu mohu říci, že jsem všechny pokyny poradců plnil proto, že jsem v nich viděl zkušené představitele SSSR a věřil jsem, že vědí, proč se má dělat vše tak, jak oni říkají. Potom, když mně byly některé mé pochybnosti, které se však týkaly jen dílčích věcí, vysvětleny, jak jsem uvedl, jsem skutečně nepochyboval ani v nejmenším o tom, že i já svou práci pomáhám hájit zájmy tábora míru.

S tím, co jsem uvedl, souvisí i uplatňování metod, kterých bylo ve vyšetřování používáno. Když jsem já a ostatní pracovníci aparátu strany nebo frekventanti stranické školy do bezpečnosti přišli, bylo skoro jako systému používáno metod fyzického a i jiného nátlaku na vyšetřované. Již při našem příchodu byly tyto metody vedením ministerstva i sovětskými poradci odsouzeny jako nepřijatelné. Současně byly od poradců zavedeny jiné metody, které jsme považovali za správné, protože jsme se domnívali, že jsou zaváděny na základě přejímání sovětských zkušeností. My, kteří jsme do vyšetřování přišli jako noví, jsme jiné metody neznali, a staří orgánové je dokonce považovali za vyšší typ metod, než jakých bylo dosud používáno, a za skoro revoluční zdokonalení bezpečnostní práce. Já jsem tyto metody zavádět nemohl, protože jsem tehdy o vyšetřování nic nevěděl a ani jsem tehdy nebyl ve funkci, z níž bych vůbec něco

zavádět mohl. Mimo to zavádění těchto metod bylo již při mém příchodu do bezpečnosti v proudu. Já jsem je jako ostatní zcela samozřejmě přijal a praktikoval. Tyto metody byly zcela oficiálně popsány v příručce pro školení vyšetřovacích orgánů, o které jsem již mluvil v protokolech vyšetřování, a bylo jich také zcela oficiálně a s vědomím vyšších funkcionářů ministerstva vyšetřovacími pracovníky používáno, protože byly považovány za legální a skutečně také legalizovány byly. To se týká způsobu psaní protokolů (ostré formulace atd.), nedovolování vyšetřovaným používat vlastních formulací a vysvětlování, opravování protokolů bez vědomí vyšetřovaného, zostřování formulací, učení se protokolům z paměti, přípravy konfrontací, používání kázeňských trestů, dlouhodobých nebo nepřetržitých výslechů, nedovolování vyšetřovaným na cele sedět, buzení ze spánku, používání ostatních prostředků směřujících k podlomení tělesné a duševní odolnosti vyšetřovaných atd., jak již jsem o tom mluvil v protokolech vyšetřování.

Samozřejmě, takto vytyčené zásady měly za následek i řadu výstřelků některých vyšetřovacích orgánů, kteří si tyto zásady ještě vykládali po svém. Já sám jsem žádal dodržování zásad, které jsem uvedl, protože jsem je pokládal za legalizované, i když osobně jsem neměl mnoho příležitosti je uplatňovat v praxi, protože sám jsem samostatně mnoho nevyslychal. Sem patří také používání argumentu o straně, o kterém jsem také podrobně mluvil v protokolech

vyšetřování, a jehož používání zavedli také poradci. Pokud jsem ho já používal, tak vždy v té formě, o které jsem se předem dohodl s poradci. A v takové formě ho bylo použito i samým ministrem. V používání tohoto argumentu jsem tehdy nic špatného neviděl, protože toho bylo používáno jako běžného způsobu vyšetřování. Víím, že používání tohoto argumentu bylo některými orgány zkomoleno a využito ho k tomu, aby se tak působilo na tzv. „dobrý poměr vyšetřovaného ke straně“, a tím se dosáhlo snáze jeho doznání podle obvinění vyšetřování. Takto ostatně muselo použití tohoto argumentu působit, ať už ho bylo použito v jakékoliv formě, zvláště když ho bylo použito ministrem. Pokud jde o to, že vyšetřování byli k procesům připravováni tím způsobem, že se své soudní protokoly učili z paměti, musím říci, že nám to tak bylo opět doporučováno s odůvodněním, že veřejné procesy mají mít hladký a efektivní průběh a toho zárukou je, jestliže vyšetřovaný zná svůj protokol z paměti. Ale o tom věděli i zúčastnění orgánové prokuratury i soudu, kteří ve svých exemplářích protokolů dokonce při líčení sledovali, zdali se obviněný drží přesně toho, co bylo napsáno. Nikdy nám tento způsob jako nesprávný nevytýkali, naopak ho chválili. To, že se obvinění učí své soudní protokoly z paměti, myslím, že bylo jasné i mnoha jiným lidem už ze samého průběhu procesů.

Pokud jde o tělesné násilí, bylo jeho použití vymezeno rovněž ve zmíněné brožuře a mimo to ještě zvláštním rozkazem ministra. Pokud

jsem ho použil já, bylo to vždy v rámci tohoto rozkazu a mimo to mně nutnost toho byla ministrem Kopřivou a poradci zdůvodňována zvláštními okolnostmi případu, protože jsem ho použil jen po takovýchto poradách a příkazech, a to ještě v té formě, v jaké to bylo na těchto poradách určeno. Mimo to jsem násilí nepoužil nikdy tak, abych u toho byl sám, protože to se mnou dělal Karel Košťál. Ale i když jsem fyzického násilí použil jen na přímý příkaz, není to pro mne zcela omluvou. V ostatních případech byl však zákaz používání přímého fyzického násilí některými orgány často porušován, ale v takových zjištěných případech jsem proti tomu vždy vystupoval, a pokud to bylo v mé kompetenci, i trestal. V takových případech proti tomu vystupoval i ministr i poradci. To je možno snadno prokázat. Případy přímého fyzického násilí, kde jsem ho použil já, jsem již popsal v protokolech vyšetřování. Zmíním se tedy jen stručně o tom, jak k tomu došlo. V případech Ungára a Otty, o kterých mluví někteří svědkové v souvislosti se mnou, jsem násilí nepoužil, ani k jeho použití nedal příkaz. Ve skutečnosti jsem s tím měl společného jen to, že jsem tlumočil Švábův příkaz veliteli věznice Káňovi. Tento rozkaz nebyl dán ani mně formou rozkazu, nýbrž Šváb mne požádal, abych jeho rozkaz tlumočil Káňovi, kterého Šváb nemohl v tom okamžiku, kdy byl v Ruzyni, sehnat. Ostatně se nejednalo o to, aby tím tito vyšetřovaní byli přinuceni k nějakým výpovědím, nýbrž to mělo být trestem za to, že se Ungár choval drze při výslechu ke Švábovi a Otto k poradci

Makarovovi. V podstatě to potvrzuje ve svém svědeckém protokole Karel Košťál a může to potvrdit i Václav Kovařík, Stanislav Zámečník a tlumočnick Petr Bechyně, který byl u toho, když Šváb takto na poradě s poradci rozhodl bez jakéhokoliv mého návrhu, přání nebo ovlivňování. V případě Otty Šlinga jsem použil tělesného násilí stejnou měrou jako Karel Košťál, a to na přímý příkaz ministra Kopřivy v době, kdy byl Šling ve sklepní cele ve Wintrově ulici, kam byl za tím účelem dán a kam jsem ho přece bez rozhodnutí ministra nemohl umístit. Nehledě k tomu, že při převozu byl zmobilizován i operativní aparát, k jehož účasti mohl dát příkaz opět jen ministr nebo náměstek. To dokazuje, že k tomu ministr Kopřiva příkaz dal, i když to ve svém svědeckém protokole, nevím proč, popírá. Když přece vyslychal sám Šlinga, slíbil mu, že jestliže nebude mluvit o svých společnících ve spiknutí, bude proti němu použito všech prostředků i bití, i kdyby neměl již vůbec vyjít na světlo. To je skoro doslova reprodukováno to, co tehdy Ladislav Kopřiva Šlingovi řekl. Když potom Šling nemluvil tak, jak od něho Kopřiva žádal, když sám ještě Kopřivovi předtím řekl, že jestliže bude proti němu použito násilí, že bude nucen si vymýšlet, řekl Kopřiva na poradě s poradci Bojarským a Galkinem mně a Košťálovi, že je tedy třeba násilí použít. Říkal, že je nutno Šlingovi ukázat, že mu on jako ministr nehrozil naplano. Přímou řekl, jakým způsobem máme Šlinga uhodit a kam, a ještě říkal, že se to dá zdůvodnit tím, že jde o nebezpečí z prodlení, protože Šling musí být

přinucen mluvit co nejdříve, aby mohli být zneškodněni včas všichni jeho společníci, kteří by ještě mohli uskutečnit spiknutí, spáchat nějaký atentát nebo jiné škody. Je pravda, že se takto rozhodl po domlouvání poradce Bojarského. Potvrdit to může Karel Košťál a všechna ta fakta, která jsem již uvedl v protokole vyšetřování a která neopakují. Mne ani Košťála přece zcela neomlouvá, že nám k tomu Kopřiva dal příkaz, a naprosto nechci na něho nic svalovat, ale tak to bylo, a proto to také musím tak uvést. U Šlinga, kterého vyslychal ministr také sám a Šling mu to mohl kdykoliv říci (a také mu to při druhém výslechu řekl), a vůbec při zájmu, který o Šlinga byl ze všech stran projevován a kdy jako agent na jeho cele byl operativní orgán, jsem si nemohl dovolit položit mu ani otázku, která nebyla předem schválena, natož určovat jeho vazební režim nebo použít bez rozkazu násilí. To bylo naprosto nemožné, protože by to muselo vyjít najevo, a já jsem přesvědčen, že to, co o tom říkám, muselo být také dnešním vyšetřováním zjištěno a potvrzeno i přes Kopřivovu nepravdivou výpověď, protože taková je skutečnost.

K odstranění i nedovoleného fyzického násilí při vyšetřování však došlo až za dlouhou dobu po oficiálním zákazu. Pravdou je, že příčinou toho bylo přenášení starých zvyklostí při vyšetřování a ne dosti důrazný boj od nadřízených orgánů proti tomu. Změna k lepšímu nastala ve skutečnosti až po příchodu ministra Bacílka na ministerstvo, který již tvrději trestal zjištěné případy. Jeden takový případ provokace

a tělesného násilí jsem odhalil já v roce 1953 v Bratislavě, a když jsem to ministru Bacílkovi hlásil, sám osobně zakročil a viníky potrestal.

Všechny vyšetřovací metody, jak jsem je popsal nyní i v protokolech vyšetřování, byly s různými změnami používány až do r. 1952 a některé z nich až do r. 1953, kdy příchodem nových poradců do vyšetřování nastala určitá změna. Také to bylo od dřívějších poradců zdůvodňováno tím, že nyní už jsou naši orgánové zkušenější, že je proto možno některé staré metody zavrhnout (opravy protokolů atd.) a přejít k používání metod vyššího typu. Pravdou však také je, že již v roce 1952 byla skoro výlučně odbourána opatření směřující k podlomení fyzické i duševní odolnosti vyšetřovaných, jak jich do té doby bylo používáno. Všech těchto metod bylo však ve vyšetřování používáno nejenom mnou, nýbrž všemi vyšetřovacími pracovníky, a to i těmi, kteří měli stejný stupeň odpovědnosti jako já, protože se těchto metod používalo zcela otevřeně. Také Milan Moučka ve svém svědeckém protokole říká, že těchto metod také používal, ale že je nepovažoval za nezákonné. U mne je ovšem za nezákonné označuje přesto, že jsme jich my oba, respektive naši podřízení, používali za stejných podmínek. Rovněž ministr byl o používání všech metod, kterých se tehdy v Ruzyni používalo, informován. O tom, jak byl informován o případu Šlinga, jsem již psal. Rovněž o metodách použitých v ostatních případech byl informovaný, přirozeně ne v podrobnostech, ale ty jsem neznal od podřízených orgánů v mnohých

případech ani já sám. Ale o zásadních věcech informován byl, sám dokonce počátkem r. 1951 měl v Ruzyni přednášku na téma, jakých metod má být při vyšetřování používáno, přičemž v podstatě uvedl všechno to, co jsem popsal, protože materiály pro přednášku čerpal z brožury, o které jsem se již zmínil. Poradci byli samozřejmě informováni i o podrobnostech, a to nejen ode mne, nýbrž i od ostatních vyšetřovacích pracovníků, s nimiž byli v přímém styku.

Aniž bych tím chtěl opět zmenšovat svou odpovědnost, musím říci, že o podrobnostech vyšetřování mnoha případů, souvisejících přímo nebo nepřímo s hlavním případem, jsem byl informován jen tím způsobem, že mně byly dávány k odeslání ministrovi protokoly s vyšetřovanými, které však již předtím byly upraveny poradci, anebo svodky o výsledku vyšetřování. O podrobnostech a způsobu, jakým orgán výsledků dosáhl, jsem ani informován nebyl, i když je pravda, že i v těchto případech jsem předpokládal, že výsledku bylo dosaženo způsobem tehdy při vyšetřování obvyklým. Je ovšem také pravda, že i když jsem se někdy orgánů ptal, jak dosáhli výsledku, říkali, že normálně, že vyšetřovaný hovořil sám a bez jakéhokoliv nátlaku, i když dnešní šetření v těchto případech ukazuje opak. To jsem ovšem tehdy nevěděl. A také sami vyšetřovaní, pokud jsem s nimi o tom mluvil při svých kontrolních návštěvách u výslechů, mne ujišťovali, že vše, co říkají, je pravda a že si na nic nestěžují. To bylo ovšem vždy v přítomnosti jejich vyšetřujícího referenta, takže nemuseli mít odvahu

řící v jeho přítomnosti, jak to ve skutečnosti bylo, anebo předpokládali, že takové stížnosti přednesené mně jsou bezpředmětné. Ovšem žádné stížnosti tohoto druhu neříkali někteří ani ministři, když s nimi hovořil, přestože u něho mohli již předpokládat zjednaní nápravy. Takovým případem byl např. Artur London. Co jsem skutečně věděl nebo zjistil, jsem již podrobně v protokolech vyšetřování uvedl. Je však také pravda, že v některých případech, kdy jsem zjistil zřejmou neserióznost vyplývající z iniciativy orgána (Okáli, Pokorný, London, Novák), jsem zakročoval, a dokonce takové případy na schůzích veřejně pranýřoval. Nezakročoval jsem ovšem v takových případech, kdy orgán dostal od poradců úkol dosáhnout od vyšetřovaného určitého doznání. Ale o mnohých případech jsem byl skutečně informován jen z protokolů, z nichž všechno, co jejich napsání předcházelo, vidět nebylo. Je ovšem třeba říci, že ještě v roce 1953 většina protokolů vyšetřovaných nesměla být dána vyšetřovanému k podpisu, až po jeho /jejich/ přeložení do ruštiny a po úpravách, které v něm /nich/ poradci provedli. To platilo pro mne také, takže i když jsem třeba opravoval některý protokol sepsaný orgánem, musel být stejně ještě potom upraven a schválen poradci, takže opravování u mne bylo vlastně jen mezičlánkem a nemělo konečnou platnost. Bez schválení poradců jsem nemohl dát k podepsání takového protokolu souhlas. Ovšem protokoly se takto neopravovaly všechny, to bylo jen u důležitějších případů. A i u těch byly některé výjimky, kdy mohl dát orgán podepsat protokol

ihned po jeho napsání při výslechu. To se týkalo hlavně Košťála a Kohoutka, ale ještě i v těch případech, kdy měli obsah protokolu i formulace v něm uvedené předem s poradci přesně prodiskutovány.

Pokud jde o to, že jsem podepisoval žádosti o prodlužování vazeb v případech, kdy vazba nebyla řádně zdůvodněna a že jsem podepisoval kázeňské tresty pro vyšetřované, o tom jsem také podrobně psal již v protokolech vyšetřování. Z nich také vyplývá, že o neodůvodněném držení ve vazbě jsem nerozhodoval já, že jsem naopak proti tomu protestoval, což vyplývá i ze svědeckých protokolů, a že jsem žádosti podepisoval zcela formálně a hromadně, aniž bych vůbec četl zdůvodnění, protože o dalším držení vyšetřovaného ve vazbě bylo stejně předem rozhodnuto ministrem, náměstkem nebo ještě vyššími orgány. O tom také věděl a také tak to chápal prokurátor Havelka, který se touto agendou zabýval.

O kázeňských trestech jsem již také psal dříve. Já sám jsem neuložil z vlastní iniciativy žádný, to jsem ani nemohl, protože jsem ty případy ani sám nevyslychal, a ukládal je vždy vyšetřovací orgán, který mi prostě přinesl k podpisu uložení kázeňského trestu pro velitelství věznice. Já jako velitel jsem to podepisoval, protože trest byl skoro vesměs již uložen ještě před mým schválením, a ve většině případů ještě před tím, než byl dán k podpisu mně, projednán orgánem s poradcem. Ti ovšem nemohli podepisovat, což jsem musel udělat já. Také však je pravda, že v některých případech, kdy jsem zjistil, že

uložení kázeňského trestu nebylo orgánem projednáno s poradcem a jím také schváleno, jsem jeho uložení neschválil nebo trest zrušil. Takové případy jsem již popsal, ale stejně jich nebylo mnoho. Ve většině případů jsem tresty z důvodů, které jsem uvedl, schvaloval. Stupnice kázeňských trestů, nebo lépe řečeno to, jakých trestů může být používáno, bylo určeno rovněž poradci. Já sám jsem se něčím takovým před svým příchodem do bezpečnosti vůbec nezabýval, ani jsem nic takového neznal a zcela samozřejmě jsem považoval za správné to, co poradci v tomto i v jiných směrech ve vyšetřování zavedli, a s čímž souhlasili všichni odpovědní pracovníci i ministr. Že by to bylo něco nesprávného mě nenapadlo, protože to bylo považováno za sovětské zkušenosti a stalo se to všeobecnou praxí, proti níž nikdo nic nenamítal.

Určitou úlohu při používání všech těch metod ve vyšetřování, které jsem popsal nyní i dříve, hrálo to, že ani já, ani někteří další pracovníci, kteří přišli do vyšetřování se mnou, neznali zákony, a jejich znalost se od nás ani nevyžadovala. Neznalost zákonů přirozeně neomlouvá, a mohu říci, že by se pravděpodobně mnoho nezměnilo, ani kdybychom zákonná nařízení znali. Alespoň pro mne, a vím, že i pro ostatní mé spolupracovníky, kteří dělali totéž co já, bylo směrodatným to, co zavedli poradci a rozhodnutí ministra, který jako člen předsednictva strany byl pro nás také představitelem strany. Mimo to poradci i ministr vždy zdůrazňovali, že v některých případech jde sice o způsoby neobvyklé, ale že jich musí být použito, protože se jedná

o neobvyklý a mimořádný případ. Neviděl jsem v tom tedy nic nedovoleného, když to zavedli sovětští poradci a ministr s tím souhlasil, a dokonce se často odvolával na rozhodnutí strany. Neměl jsem důvodu o tom pochybovat. Zvláště proto ne, že když jsem např. jednou spolu s Košťálem protestoval proti rozhodnutí o zatčení některých případů v souvislosti s počátečním vyšetřováním Šlinga, ministr Kopřiva před námi telefonoval prezidentu republiky a aniž uvedl nějaké důvody, vyžádal si jeho souhlas k zatčení, který také dostal. Nám potom on i poradci vytýkali, že jsme příliš měkcí, že nemáme dostatek „třídní tvrdosti“, a že nejde o to, jestli zatčení jsou nepřátelé, nýbrž o to, aby se vyšetřováním to teprve ukázalo. Když se ovšem později ukázalo, že o nepřátele nejde, nikdo nechtěl dát souhlas k jejich propuštění. Nechci říci, že jsme slepě a bezvýhradně souhlasili se vším, co nám bylo nařízeno. Často jsem měl pochybnosti o správnosti některého rozhodnutí nebo postupu a také jsem je někdy i spolu s Košťálem vyslovoval, ale skoro vždy jsme se dali přesvědčit o nutnosti takového postupu a uvěřili v jeho oprávnění. Hlavním argumentem, že jsme se vždy dali přesvědčit a že jsme si nechali své pochybnosti vyvrátit, bylo, jak jsem již uvedl to, že poradci i ministr tvrdili, že se jedná o opatření nutná v zájmu strany, že tak strana rozhodla nebo že je informována.

S tím, že nebylo při vyšetřování v Ruzyni postupováno vždy podle zákonných předpisů, souvisí i to, že orgány prokuratury byly z dozoru nad tehdejšími vyšetřováními prakticky vyloučeny. K případu byli

prokurátoři povolání vždy až po ukončení vyšetřování a byly jim dány k dispozici jen materiály připravené k soudu. V nich přirozeně, podle tehdejší praxe, nebyly uvedeny žádné vysvětlující skutečnosti ani obhajoba. Tak to bylo zavedeno již při mém příchodu do bezpečnosti a já jsem to bral zcela normálně na vědomí a vůbec jsem si neuvědomoval, že by to mělo být jinak. Celý tehdejší postup orgánů bezpečnosti vůči orgánům prokuratury a soudu musel nutně u ne-stranného pozorovatele vyvolávat dojem, že prokuratura je podřízenou složkou bezpečnosti. Je však také pravda, že orgánové prokuratury se proti tomuto stavu nikdy neohrazovali. O tom, jakým způsobem byla prokuratura a soud zapojena do procesu se Slánským, jsem již podrobně psal v protokolech vyšetřování.

Pokud jde o všechny okolnosti, které na tehdejší dění ve vyšetřování působily, musím se trochu přesněji zmínit o úloze a vlivu ministra národní bezpečnosti. Zúčastňoval se skoro všech porad o zásadních rozhodnutích nebo o určování linie vyšetřování. I když jeho účast byla mnohdy více pasivní a iniciativa vycházela skoro vždy od poradců, přece jen jeho přítomnost jako člena předsednictva strany a souhlas s opatřeními, která poradci navrhovali, jsme si vykládali i jako souhlas strany, protože přirozeně jsme nemohli být přítomni jednání celého předsednictva a řídili jsme se rozhodnutím ministra. Je také pravda, že ministr, pokud sám hovořil s některými vyšetřovateli, mluvil s nimi stejným způsobem a ve stejné linii jako my, takže ani z toho nebylo

vidět, že by třeba jen vzdáleně nesouhlasil s něčím, co děláme my. Ostatně i on měl vše, o čem bude s vyšetřovaným mluvit, přesně prodiskutováno s poradci. Vliv ministra Kopřivy na vyšetřování a způsob jeho vedení byl daleko větší než vliv pozdějšího ministra Bacílka, jehož účast v něm byla značně menší, i když pro nás znamenala v podstatě totéž, co účast ministra Kopřivy, pokud jde o souhlas nejvyšších stranických činitelů s opatřeními, která poradci doporučovali a my prováděli. Ale o tom, že i on respektoval rozhodnutí a pokyny poradců, svědčí například to, co jsem již dříve popsal, že i v průběhu procesu se Slánským sám nevyslovil souhlas s mým a Košťálovým návrhem na nepřipuštění svědků Reviláka a Košického, jejichž vystoupení bylo naprosto nevhodné, ale bylo přáním poradců. Aby se mohl poradcům opřít, přestože sám s naším návrhem souhlasil, vyžádal si k jeho schválení telefonický souhlas prezidenta republiky.⁹⁴

Tento případ ostatně charakterizuje jasně, za jakých podmínek byla činěna ve vyšetřování všechna rozhodnutí, a když ani ministři sami nemohli změnit návrhy nebo pokyny poradců, že tím méně jsem to mohl udělat já nebo Košťál. Kdyby to bylo jinak, nemohli by se např. v procesu se Slánským objevit takoví svědkové, jako Vondráček, Ohren a Ohrenstein,⁹⁵ proti jejichž připuštění jsme já i Košťál ostře protestovali u všech nám dostupných institucí s odůvodněním, že jejich

⁹⁴Viz poznámku č. 56 v hlavním dokumentu.

⁹⁵Viz poznámky č. 41 a 58 v hlavním dokumentu.

výpovědi jsou nepravdivé, ale marně, protože poradci jejich uvedení žádali a také to svou autoritou prosadili. Argumentovali tím, že ať je jejich výpověď jakákoliv (i když jí snad přes naše upozorňování věřili), jejich vystoupení že bude těžkou ranou mezinárodnímu sionismu, a proto že je nutné.

Některá drobnější opatření ve vyšetřování byla potom dělána se souhlasem náměstka ministra Prchala, jeho souhlas však měl vždy ráz oficiálnosti, protože se skoro vždy jednalo o opatření poradců, která však podle předpisů měla být dělána náměstkem ministra. K tomu byl používán Antonín Prchal, který všechny pokyny a opatření poradců schvaloval a prováděl bezvýhradně.

V průběhu mého působení ve vyšetřování došlo k celé řadě zatčení, která byla zbytečná a neodůvodněná. Je pravdou, že většina z nich byla provedena na základě výsledků vyšetřování. Je ovšem pravdou také, že vyšetřování ve většině těchto případů zatčení nevyžadovalo ani nenavrhovalo. Vyšetřování prostě odevzdalo ministrovi ve trojím vyhotovení všechny napsané protokoly, o nichž ministr v mnoha případech konkrétně a ve většině určitě věděl, za jakých okolností jsou sepisovány, a v nichž se hovořilo i o některých lidech. Někde to byly jen silné formulace bez uvedení konkrétních faktů, která by opravňovala zatčení, a někde to nebylo ani nic, co by vůbec zatčení předpokládalo jen vzdáleně, protože se v protokolech hovořilo jen o tom, že se některá osoba s vyšetřovaným stýkala, aniž byla uvedena

nějaká nepřátelská nebo alespoň závadná souvislost. Nehledě k tomu, že takové výpovědi měly být před tím, než o zatčení bylo rozhodnuto, operativně prověřeny. Nemohl jsem předpokládat, a ani mě vůbec nenapadlo, že k zatčení některých takových lidí dojde. Již jsem také v protokolech vyšetřování uvedl případy, kdy jsem proti takovým zatčením protestoval. Mnohdy to však bylo možno až tehdy, když už zatčení bylo provedeno. Většinou k takovým případům docházelo po zatčení Šlinga a později po zatčení Rudolfa Slánského. Takže, i když je možno říci, že k zatýkání lidí docházelo většinou na základě výsledků vyšetřování, vyšetřování jejich zatčení nežádalo a ani nepředpokládalo. Ale toto nelze opět zevšeobecňovat, protože myslím, že ani dnes nelze říci, že by všechna zatčení, ke kterým v té době na základě výsledků vyšetřování došlo, byla nesprávná. Ale o vlastním zatčení bývalých bezpečnostních pracovníků, interbrigadistů a celé řady jiných jsem předem vůbec nevěděl a také v mnoha případech jsem byl s důvody, které k zatčení vedly, seznámen, až když byl případ předán do vyšetřování.

Rovněž tak jsem nevěděl předem nic o připravovaném přenesení vyšetřování do Koloděj a musím doznat, že ještě dnes mi nejsou jasné důvody, které k tomu vedly. To, co o tom ve svém svědeckém protokole uvádí Ladislav Kopřiva, nelze pokládat za jasné vysvětlení. A celá kolodějská akce⁹⁶ měla značný vliv na průběh celého dalšího

⁹⁶Viz poznámku č. 17 v hlavním dokumentu.

vyšetřování. Jednak celé prostředí v Kolodějích značně přispělo k podlomení tělesné a duševní odolnosti vyšetřovaných, přesvědčilo je o tom, že se vůči nim používá skutečně mimořádných opatření a že jim nezbyvá nic jiného, než potvrdit obvinění. Dále tato akce přivedla do vyšetřování nové, různorodé orgány, z nichž část neměla vůbec žádné zkušenosti a část si chtěla vyřizovat své osobní účty s vyšetřovanými a narušit celou organizaci vyšetřování (Smola, Mudra, Aresin, Janoušek). Mimoto u všech orgánů musela tato akce nutně vyvolat dojem, že jde o skutečně mimořádný případ, v němž je možno používat i mimořádných prostředků, protože sama tato akce mimořádným prostředkem a opatřením byla. A to vše bylo Ladislavem Kopřivou jako ministrem a představitelem strany zcela oficiálně sankcionováno jeho návštěvami v Kolodějích a rozhovory, které s orgány měl. Já sám jsem byl v kolodějské akci skutečně jen výkonným orgánem, bez nejmenšího vlivu na všechna opatření, která tehdy byla dělána, protože byla dělána přímo ministrem a na tom nikdo z nás nemohl nic měnit. Rovněž poradci byli v kolodějské akci přímo aktivně zúčastněni a prováděli v Kolodějích dokonce sami výsledky některých vyšetřovaných. Mimo to Ladislav Kopřiva tehdy zdůrazňoval, že jde o opatření odsouhlasená stranou. Faktem však je, že kolodějská akce byla příčinou mnoha škod a zmatků.

Nevim, jak je dnes posuzován případ Jarmily Taussigové, a nemám právo to posuzovat, ale i přesto, že je dnes většina tehdy vyšetřovaných

případů revidována, jsem i dnes plně přesvědčen, že velkou vinu na neodůvodněném zatýkání Taussigová má (bezpečnost, straničtí pracovníci, někteří hospodářští činitelé a jiní), a že její zásahy do bezpečnosti určitý vliv také měly.⁹⁷

Ovšem bylo i mnoho jiných případů zatčení, o kterých vyšetřování také předem nevědělo a nedávalo k nim podnět, a vůbec se potom těžko dovídalo, kdo k nim vlastně podnět dal. Myslím, že některá z nich byla provedena na návrh operativních orgánů nebo prostě na základě souvislosti s vyšetřovaným případem, aniž tato souvislost byla odhalována vyšetřováním nebo vyšetřování předem známa.

S neodůvodněným zatýkáním velmi úzce souvisí i to, že mnoho lidí bylo drženo ve vyšetřovací vazbě zbytečně dlouhou dobu. Tyto případy byly dvojího druhu: jednak takové, kde vůbec žádný podklad pro držení ve vazbě nebyl, a jednak takové, kde přesto, že byl případ nakonec předán k soudnímu projednávání, byla vyšetřovací vazba neúměrně dlouhá. V obou kategoriích těchto případů jsem o držení ve vazbě nerozhodoval já ani vyšetřování. Naopak, jak jsem již v protokolech vyšetřování uvedl, jsem podával náměstkovi ministra i ministrovi návrhy na propuštění některých lidí, které však nebyly s různým odůvodněním schvalovány nebo byly schvalovány až po velmi dlouhé době a našich urgencích, anebo byly vráceny s příkazem, že je nutno vypracovat žalobu tak, aby soudním rozhodnutím byla zdůvodněna

⁹⁷Viz poznámku č. 34 v hlavním dokumentu.

alespoň vyšetřovací vazba. Potom již bylo zásadně ministrem, který se při tom odvolával na rozhodnutí strany, rozhodnuto, že k propouštění lidí zatčených v souvislosti s hlavním případem nemůže dojít dříve než po skončení hlavního případu, i když je jasné, že důvody pro další držení ve vazbě nejsou. Tím se vazba v některých případech prodloužila opět o rok. Pravdou je, že mnohem snáze se tehdy dosáhlo souhlasu k zatčení než souhlasu k propuštění, i když bylo jasné prokázáno, že šlo o omyl nebo vůbec zbytečné zatčení. Vycházelo se zásadně z toho, že každý, kdo je jednou zatčen, je nepřitelem, a jako takový musí být i odsouzen. Když i vyšetřování dávalo návrhy na propuštění, protože takové případy zabíraly zbytečně čas orgánům, bylo nám stále říkáno, že jsme pro usvědčení takových lidí neudělali všechno, a že zatčený je stejně nepřitelem, i když se nám ho nepodařilo z toho usvědčit, i když o tom nesvědčilo vůbec nic, a naopak bylo jasné prokázáno, že jde o opak, jako tomu bylo např. v případě Rudolfa Procházky, jehož propuštění jsme přes veškeré naše snahy nemohli dosáhnout za dva roky.

Také se často stávalo, že vyšetřovaný byl předán soudu pro zcela jinou činnost, než pro kterou byl zatčen, což bylo jakýmsi východiskem z nouze, aby nemusel být propuštěn z vyšetřování. Mnohdy byl takový případ předán soudu jen na základě toho, co sám vyšetřování řekl a co vůbec dříve známo nebylo a co ani on sám nepovažoval za nic trestného. S Košťálem jsme tuto situaci charakterizovali tehdy tak, že

souhlas k zatčení má odvahu dát každý, ale nikdo nemá odvahu dát souhlas k propuštění, aby mu někdy nemohlo být vytýkáno, že dal souhlas k propuštění nepřítele, protože v té době, v ovzduší vzájemné nedůvěry a podezřívání v bezpečnosti, takové obvinění bylo běžným zjevem, hlavně mezi operativními orgány. Já např. jsem byl také tak obviňován v případě Alice Kohnové, u níž jsem dal návrh na propuštění, který byl schválen, ale která byla později zatčena znovu, i když zcela neoprávněně, jak jsem přesvědčen ještě dnes. Právě tak jsem byl obviňován v případech Hagary, Mišeje a i některých dalších. Musel jsem několikrát psát potom pro nějakou zvláštní skupinu prohlášení, abych své návrhy zdůvodnil, a musel jsem dokazovat, že mě k tomu nevedly nepřátelské záměry, přestože se jednalo o zcela oprávněné propuštění a že k dalšímu zatčení, mimo případu Kohnové, již nedošlo. Přirozeně, že byl obviňován i ministr, který tehdy souhlas k propuštění dal, ale to bylo jen v náznacích a domnívám se, že od něho se nikdo neodvažoval žádat nějaké prohlášení. Přirozeně, že takové ovzduší působilo na to, že vyšetřovací orgánové neměli potom odvahu dávat návrhy na propuštění, i když byli o nevině vyšetřovaného přesvědčeni. Tato situace byla hlavně v počátku r. 1951, i když však sice ve zmenšené míře trvala i potom. Bylo to hlavně za působení ministra Kopřivy, který se skutečně bál dávat souhlas k propuštění z obavy před podezříváním, že byl veden nějakými záškodnickými záměry. Z toho, že byl někdo držen ve vazbě neodůvodněně dlouho, nikdo nikoho

nepodezříval ani nestíhal, ale při propouštění vznikla celá řada podezření. Teprve po nastoupení ministra Bacílka, který byl daleko více rozhodnější, se situace trochu upravila a bylo dosaženo souhlasu k propuštění některých neodůvodněných vazeb, i když také ještě po dosti dlouhé době. Ale to již bylo vázáno předtím rozhodnutím o tom, že až do ukončení hlavního případu nemá být nikdo propuštěn, i když je jeho nevina prokázána. V souvislosti s tím, jaký byl tehdy názor na propuštění zbytečně zatčených lidí, mohu uvést příklad Švermové, o které již v roce 1952 poradci Galkin, Jessikov i Alexej říkali, že nemusela a neměla být vůbec zatýkána, přestože se dopouštěla chyb, ne však takových, aby za ně měla být stíhána soudně. (Její zatčení v roce 1951 bylo, myslím, hlavně na popud poradce Bojarského.) O jejím propuštění však nechtěli vůbec ani uvažovat nebo slyšet a zdůvodňovali to tím, že to není možné, že o Švermové bylo již mnoho psáno v tisku i veřejně hovořeno, a že tedy musí být odsouzena, aby strana nebyla kompromitována, když již o Švermové bylo oficiálně hovořeno jako o nepříteli. Podobně tomu bylo i v jiných menších případech, jako u dr. Haškovce a Haase a u některých jiných, jejichž jméno se někdy v souvislosti s hlavním případem objevilo v tisku nebo bylo vysloveno při procesu. Byla tehdy tendence nepropouštět ani v tak vyloženě jasných případech, v nichž k zatčení došlo na základě zcela nesprávných teorií o první variantě předpokládaného spiknutí, kdy byl za hlavu pokládán Šling a zatýkání se soustředilo do Brněnského kraje.

Tak tomu bylo v případech Tomšíka, Kviše, Životského, Dubové a dalších, o nichž také bylo říkáno, že v Brně se již o jejich zatčení psalo, že jsou dlouho ve vazbě, a proto že je těžko je propustit, aby si veřejnost nemyslela, že strana tehdy neměla pravdu. Ovšem přesto se souhlasu k některým takovým propuštěním dosáhlo u ministra Bacílka. K praxi, která tehdy byla, je, myslím, třeba říci ještě to, že s některými návrhy na propuštění nesouhlasili totiž náčelníci poradců, přestože náš poradce pro vyšetřování s nimi souhlasil, protože bez jeho souhlasu bychom je nemohli podávat vůbec. První otázkou při podávání takového návrhu, a to jak od náměstka, tak i od ministra totiž bylo, jestli s tím souhlasí náš poradce. Ovšem i v takových případech šli potom před schválením nebo zamítnutím takového návrhu k náčelníkům poradců.

V těch případech, kdy vyšetřování předávalo obvinění soudu, byly průtahy také značné a zcela zbytečné. Tak např. v případech, které souvisely nějakým způsobem s hlavním případem Slánského, bylo rozhodnuto, že budou předány soudu až po procesu se Slánským. K tomu chci říci, že většina z nich však již byla zpracována před procesem se Slánským, takže bylo možno ihned vypracovat žalobu a případy předat soudu, tzn. takové, o nichž bylo rozhodnuto, že soudu předány budou. Tak jsem také v r. 1953, buď já, nebo moji podřízení orgánové, vypracovali poměrně brzy žaloby, protože sepsání návrhů soudních

protokolů nebylo již nijak obtížné, když případy byly v podstatě, až na nějaké malé výjimky, ukončeny již v průběhu vyšetřování Slánského.

To bylo v případech stranických pracovníků, Velké rady,⁹⁸ bývalých bezpečnostních pracovníků, hospodářských pracovníků, lékařů, zednářů, trockistů atd. Avšak většina návrhů soudních protokolů i žalob byla od poradců i od náměstka ministra zamítnuta s tím, že jsou příliš mírně napsány a že je nutno je přepracovat, aby byly ostřejší, že takto by byl trest pro některé lidi příliš malý a že by to opět nepotvrzovalo to, co bylo již dříve o případech napsáno v tisku nebo řečeno. Tak byly tyto protokoly i žaloby několikrát přepracovány, ale nikdy nebyly schváleny z důvodů, které jsem uvedl, přesto, že jestliže měla být obvinění ještě zostřována, nemohlo to být v souhlase se skutečnou činností a pohnutkami obviněných. Tak k ukončení těchto případů nedošlo, až do mého odvolání z vyšetřování, kdy mně bylo poradcem Galkinem řečeno, že případy budou ukončeny až po návratu Karla Košťála ze školy v Moskvě, který k nim má tvrdší poměr než já, a do té doby že se s nimi seznámí také Moučka, o jehož „tvrdším“ poměru k sepisování obvinění nebylo vůbec pochybností. Tak se stalo, že tyto případy byly ukončovány Milanem Moučkou pod vedením Karla Košťála jako náměstka ministra a samozřejmě i poradců. Já už jsem o jejich ukončení a způsobu nic nevěděl. Těžko mohu být činěn zodpovědným za řešení, které bylo přijato až po mém odvolání z vyšetřování a které bylo daleko

⁹⁸Viz poznámku č. 57 v hlavním dokumentu.

ostřejší než to, které jsem navrhoval já nebo mně podřízení orgánové. Ostatně bylo, jak jsem se dověděl, přepracováno všechno, co bylo uděláno v těchto případech ještě za mého působení, a to směrem k zostření obvinění. To se týká soudních protokolů i žalob. Tak např. když byl ještě za mého působení ve vyšetřování vrácen první návrh žaloby na slovenské buržoazní nacionalisty, protože se zdál být příliš mírný, a poradci bylo přímo řečeno, že jsem se asi zbláznil a zapomněl, co už bylo o tomto případě napsáno a řečeno, jsem řekl, že nemáme takové podklady, které by další zostření opravňovaly. Poradci Galkinovi jsem přímo říkal, že u Novomeského a Holdoše to nejde zostřit s ohledem nejen na fakta, která byla zjištěna, ale i s ohledem na příčiny jejich jednání, charakter a dřívější chování obou obviněných, kteří si nezaslouží tvrdého potrestání (byl u toho tlumočnick Bechyně). Na to mně poradce Galkin řekl, že přirozeně s takovými názory nemohu žalobu řádně zpracovat a že vůbec nejsem oprávněn takto věc posuzovat, od toho že jsou povolanější osoby, které již rozhodly, protože jde o věc politickou a do toho já že nemám co mluvit. Tato žaloba byla již potom přepracována ještě několikrát, myslím, že Kohoutkem, ale definitivně až po mém odchodu z vyšetřování. Totéž bylo s bezpečnostními pracovníky a s Velkou radou, kde jsem já, a myslím že i Karel Pucherna, přímo upozorňoval na to, že nelze stavět na výpovědích Václava Vlka, které jsem označil přímo za vylhané. Přesto byly po mém odchodu soudní protokoly i žaloba Moučkou přepracovány daleko ostřeji, a dokonce bylo

hovořeno o tom, že z toho, co jsem schválil dříve já, je vidět, že neumím pracovat. To potvrzují i některé svědecké výpovědi. Ostatně toto jsou snadno prověřitelná fakta a pod mým vedením se prakticky neukončoval, až na malé výjimky, žádný větší případ souvisící /související/ se Slánským.

Mé odvolání z vyšetřování v r. 1953 mi bylo zdůvodněno mým osobním životem, hlavně pitím alkoholických nápojů a tím, že jsem sám dříve o odvolání z vyšetřování žádal. To všechno bylo zcela pravdivé a správné. Musím však upřímně říci, že jsem se domníval, že hlavní příčinou bylo to, že jsem právě v té době příliš často před poradci a náměstkem Prchalem, pokud jde o posuzování případů, projevoval své názory naprosto odlišné od jejich, protože to, že piji a že žádám o odvolání z vyšetřování, bylo všeobecně známo již více než rok předtím, a přesto jsem byl ve vyšetřování proti svému vlastnímu přání držen. Já jsem však své odvolání vítal a s odůvodněním jsem naprosto souhlasil. Musím také říci, že na to, že jsem v r. 1953 projevoval jiné názory na potrestání obviněných, působilo mimo jiné i to, že jsem se musel zúčastnit výkonu trestu příslušníků centra, což na mne velmi těžce zapůsobilo, i když jsem o správnosti tehdejšího řešení nepochyboval. To myslím, že je všeobecně známo. Přehnané odsouzení některých případů kolem Slánského a přepracování protokolů a žalob ve směru zostření po mém odchodu z vyšetřování, ukazuje také, že to, co se tehdy ve vyšetřování dělo, nebylo závislé na osobě náčelníka, ale že se

jednalo skutečně o systém, jehož příčiny byly jiné a hlubší, a které ani dnes nemohu ještě posoudit. Faktem však je, že na dlouhé držení lidí ve vazbě jsem neměl žádný vliv, naopak jsem se v některých případech ten stav, který práci vyšetřování ztěžoval, snažil změnit. Konkrétněji jsem to popsal v protokolech vyšetřování. Tím ovšem nechci říci, že vazba byla ve všech případech neodůvodněná a že všechna odsouzení byla nesprávná. Pravdou je, že celá řada případů byla naprosto správná.

V protokolech vyšetřování jsem uvedl a doložil příklady, že v mnoha případech byla trestná činnost vyšetřovaných uváděná v protokolech přehňána a nadsazena. Příčinou toho bylo jednak to, že protokoly byly několikrát opravovány bez přítomnosti vyšetřovaných a formulace byly zostřovány jen na základě předpokladů, a jednak i ostatními metodami, kterých bylo ve vyšetřování používáno a které vedly vyšetřované k tomu, že podepisovali i takové protokoly, v nichž jejich činnost byla přehňána. Rozhodujícím bylo to, že za každou cenu mělo být vyšetřováním dosaženo doznání té činnosti, kterou linie dávaná poradci předpokládala, a to ještě v té formě, jak bylo vyžadováno. Když jsme v některých případech namítali, že to tak nejde, bylo nám argumentováno způsobem, který jsem uvedl již na počátku. Stávalo se také, že po zatčení některých lidí byla ještě předtím, než bylo vyšetřováním potvrzeno obvinění, uveřejněna o jejich činnosti taková fakta, o kterých vyšetřování vůbec nic neznalo, ani nemělo pro jejich potvrzení nejmenší podklady, bylo však potom od nás vyžadováno, abychom je

vyšetřováním potvrdili. To se objevovalo i v projevech některých oficiálních činitelů, ale hlavně v článkách různých komentátorů, o nichž jsme vůbec nevěděli, kde vzali materiál k tomu, co o případu otiskli. Já jsem proto soustředil všechny články, které byly o případech, které jsme vyšetřovali, otištěny v různých časopisech, a při srovnání s vlastní vinou vyšetřovaných se ukazovalo, že jde v mnoha případech jen o teorie a předpoklady nebo ničím nepodložené závěry. Soubor těchto článků jsem při svém odvolání z vyšetřování odevzdal náměstkovi Prchalovi. Faktem ovšem je, že od nás bylo žádáno, abychom i taková někdy ničím nepodložená tvrzení tisku potvrzovali vyšetřováním, aby veřejnost nemohla mít pochybnosti o tom, co je v tisku napsáno, jak nám bylo poradci i náměstkem zdůvodňováno. Já sám jsem takových výslechů mnoho neprováděl, protože jsem vůbec málo vyslyšal, a ani jsem o všech takových případech nevěděl, protože mně o nich orgánové, kteří takové potvrzující výslechy prováděli, ani někdy neinformovali. Ale někdy se přes veškeré snahy nepodařilo potvrdit to, co bylo veřejně oznámeno, anebo po vyšetření to vypadalo zcela jinak.

Dále je pravda, že někteří vyšetřovatelé, aby dosáhli zmírnění a uvolnění vazebního a vyšetřovacího režimu, sami od sebe si vymýšleli různá obvinění ještě vedle toho, že potvrzovali jakákoliv obvinění předkládaná jim vyšetřovacími pracovníky. Všechny takové výpovědi byly od ministra i od poradců přijímány přesto, že v některých případech jsem já nebo jiní orgánové na nadsazení, nebo alespoň na jeho možnost,

upozorňovali. (Případy Šlinga, Reicina, Gemindera, Švermové, Hajdů, Simoneho, Vlka atd.) V mnoha případech jsem ovšem neměl důvodu o pravdivosti výpovědi vůbec pochybovat, protože i vyšetřovací orgán i vyšetřovaný mně při kontrole, kterou jsem někdy při výsleších prováděl, tvrdili, že výpovědi jsou naprosto pravdivé. Ovšem znalost toho, jakých metod je při vyšetřování skoro všeobecně používáno, jistotu správnosti výpovědí nedávala. Velkou chybou ovšem bylo, že se výpovědi nijak, až na malé výjimky, neprověřovaly, i když opět musím říci, že jsme často o prověřování žádali operativní složky bezpečnosti. Sami jsme měli zakázáno provádět prověřování operativní cestou, a skoro jediné prověrky, které se nám v některých případech dostalo, byly expertizy, o jejichž hodnotě jsem vypovídal v protokolech vyšetřování.

Také jsem již popsal, co podle mého mínění vedlo některé vyšetřované k nadsazování v případech, které mně byly známy nebo u kterých jsem to předpokládal. Musím však zdůraznit, že některé mé pochybnosti o pravdivosti napsaných protokolů se mnohdy neopíraly o konkrétní fakta, nýbrž jen o logický úsudek po přečtení protokolu. Přesto, že jsem i na tento svůj názor upozorňoval a že k témuž závěru po přečtení protokolu mohl dojít kdokoliv, byly protokoly schvalovány a třeba i na jejich základě bylo vedeno další vyšetřování, a mně bylo řečeno, že to za pravdu považují povolanejší lidé než jsem já, kteří to mohou lépe posoudit. V řadě tehdy psaných protokolů se často

vyskytovaly formulace, jako „já, zavilý nepřítel“ apod., z čehož bylo jasné, že tak žádný obviněný sám od sebe mluvit nebude. Také tam, kde se mluvilo o tom, jakou nepřátelskou činnost kdo prováděl, byla tato činnost skutečně jen ve formulaci, ale popsáný fakt, pokud vůbec popsán byl, naprosto neopravňoval k použití této formulace. Na počátku, když jsem do vyšetřování přišel, jsem byl při odevzdávání takových protokolů, které mně byly od orgánů předány, v rozpacích a čekal jsem, že nebudou schváleny. Poznal jsem však (již u Kopeckého),⁹⁹ že právě takové protokoly poradci vyžadují a sami je v tomto směru upravují, a že se i vedení ministerstva velmi líbí. Tak tomu bylo i později. Ani ministr, kterému jsem protokoly v trojím vyhotovení odevzdával (a který mohl mít o pravdivosti některých stejně pochybnosti jako já, protože při logickém úsudku to nebylo těžké), ani nikdo jiný včetně orgánů prokuratury a soudu se nad tím nikdy nepozastavil a nevytýkal nám to; naopak i od nich byly takové protokoly schvalovány. Já jsem ministra na nepravděpodobnost některých upozorňoval (Geminder, VlK a další, i když jsem vycházel jen z posouzení). Tím vším nechci nijak omlouvat svou odpovědnost, nýbrž jen vysvětlit, proč a jak jsem se stal účastníkem tehdejšího dění.

Vyšetřování všech případů kolem Slánského a Šlinga bylo velmi obtížné nejen proto, že se skutečně jednalo o mimořádnou činnost politického charakteru, ale také proto, že nebylo dostatek materiálu

⁹⁹Viz poznámku č. 23 v hlavním dokumentu.

k usvědčení vyšetřovaných. Obvinění bylo mnohde podloženo jen nějakou neprovrženou výpovědí nebo vůbec jen předpokladem. Že tyto předpoklady a teorie o tom, že někteří lidé se zabývali nepřátelskou činností, byly vytvářeny na poradách poradců s ministrem, jsem psal již v protokolech vyšetřování. Ale v některých případech bylo toto skutečně jediným materiálem, který vyšetřování mělo k dispozici. Pro mne osobně bylo mé zařazení do vyšetřování nepříjemné hlavně od roku 1951, protože došlo k zatčení celé řady lidí, které jsem dříve znal osobně ze služební spolupráce. Na to jsem také upozorňoval poradce a přímo písemně žádal s tímto odůvodněním ministra Kopřivu, abych byl proto z vyšetřování uvolněn. Svě zařazení na tento úsek jsem naprosto nepovažoval za správné a osobně mi to bylo opravdu nepříjemné. Mé důvody však byly odmítnuty s tím, že strana o tom ví a přesto trvá na tom, abych ve vyšetřování dále pracoval, že se nemám ohlížet na osobní pocity, že v téže situaci je sám ministr a i jiní orgánové. Když jsem namítal, že se mohou později objevit námitky proti tomuto stavu, říkali ministr i poradci, že to rozhodla strana a že nikdo nemůže mít námitky, protože jsou ve vyšetřování sovětští poradci, kteří jsou pro stranu zárukou, že vše bude šetřeno správně, a já že mám pracovat podle jejich pokynů. K této mé žádosti došlo již na počátku roku 1951 po zatčení Švába a ostatních bezpečnostních pracovníků. Později jsem tyto své důvody znovu opakoval, protože jsem znal předtím i řadu zatčených pracovníků stranického aparátu. Ale

byl jsem znovu odmítnut. V některých případech jsem se potom snažil vůbec se o vyšetřování takových případů nestarat, pokud jsem k tomu nebyl přímo nucen, a nikdy jsem způsob jejich vyšetřování ani linii ani v nejmenším neovlivňoval, přestože mně poradci často vytýkali, že v některých případech toho druhu jsem zcela pasivní, protože jsem někdy nechtěl ani opravovat jejich protokoly nebo zajít ke kontrolní návštěvě k výsledku, čemuž jsem se však někdy vyhnout nemohl. Ale mohu říci a mohou to potvrdit všichni orgánové, že jsem se, mimo pasivitu v některých případech a vyhýbání se účasti na nich, nikdy nedal nějak ovlivnit. Ale v této situaci byli skutečně i jiní orgánové. Mně osobně to bylo nepříjemné a mohlo to vyvolávat různé domněnky.

Ovšem veškeré mé snahy o to, abych byl uvolněn, byly marné, a později již byly dokonce odmítány různými žerty. Z těchto důvodů a také proto, že s nedostatkem materiálu se těžko pracovalo, jsem se také v roce 1953 raději věnoval novým případům, jako únos letadla, skupina dr. Zenáhlíka a dalším, protože tam byl k dispozici konkrétní usvědčující materiál, bylo používáno zcela normálních metod, ani poradci, ani vedení ministerstva do těchto případů příliš nezasahovali a případy byly také ve velmi krátké době normálně a dobře vyšetřeny a ukončeny. Naproti tomu se ukončení případů okolo Slánského stále protahovalo, protože, jak již jsem řekl, bylo stále žádáno, aby protokoly byly ostřejší, aby vyšetřování přiznávali daleko více než dosud, nebo na co ukazoval materiál.

Nemluvím zde o tom, co jsem uvedl v protokolech vyšetřování, v nichž jsou uvedeny i konkrétní příklady potvrzující mou dnešní výpověď. Většina toho, co jsem za své působnosti v bezpečnosti dělal, souvisela s odhalováním „spiknutí proti straně a státu“, a tedy s odhalováním Rudolfa Slánského. Nevím přirozeně dnes, jak je tento případ s odstupem času a z hlediska vyšetřování posuzován. V protokolech vyšetřování jsem uvedl všechna fakta, která mně o tom případě byla známa, a popsal podrobně celý průběh vyšetřování. Myslím, že již dnes muselo být zcela jasně zjištěno, že linii vyšetřování ani jeho způsob, ani to, k čemu má být Slánský vyslýchán, jsem neurčoval ani neovlivňoval já. Na vedení tohoto případu se podílelo mnoho lidí a mnoho lidí také pracovalo na shromažďování materiálu, který pokud Slánského z něčeho mohl usvědčit, byl všechn použit. Já jsem vlastní výslech Slánského ani sám neprováděl, prováděl ho Karel Košťál, ale musím stejně říci, že výslech Slánského byl neobyčejně těžký, jednak pro postoj Slánského samotný, a i proto, že výslechový orgán nemohl skoro vůbec vyvinout vlastní iniciativu a musel se bezpodmínečně podřizovat tomu, co bylo určeno. Ale ať je dnes hledisko na případ Slánského jakékoliv, já, protože neznám všechny materiály dnešního vyšetřování, mohu mluvit jen o hledisku, jaké jsem měl tehdy. O vině Slánského jsem byl tehdy plně přesvědčen, i když některé věci v jeho protokolech i některé obvinění bylo přehráno formulacemi, ale to opět nikoliv mnou. Ať už je dnes Slánský posuzován jakkoliv, řada materiálů, které

jsme tehdy měli k dispozici, o jeho vině svědčila, bez ohledu na to, co o tom Slánský vypovídal sám, i když i on nakonec to, z čeho byl obviňován, někde ve slabší, někde v silnější formě přiznal. Řízení jeho výslechu bylo u poradců soustředěno tak pevně jako v žádném jiném případě. Oba náčelníci poradců jezdili dokonce celý rok denně dvakrát do Ruzyně na řízení výslechu Slánského. Bez jejich vědomí mu nemohla být dána žádná otázka, ani použito jakéhokoliv materiálu, jehož použití časové, i pokud jde o způsob, určovali poradci. O tom jsem nemohl ani já, ani Košťál vůbec rozhodovat a mohli jsme jen vykonávat to, co nám bylo řečeno. Byl jsem přesvědčen o tom, že u Slánského bylo, až na některé detaily, pokud šlo o obvinění některých svědků, uděláno vše správně. O takových neseriózních svědeckých výpovědích jsem již psal. Ale v tomto případě bylo skutečně i hodně seriózních materiálů, které tehdy a z tehdejšího hlediska vyšetřování o vině Slánského v podstatě svědčily. Naopak jsme ještě tehdy s Košťálem a Musilem vyslovili podezření, které podporoval i poradce Gromov, že se Slánskému mohlo podařit zatajit část své viny, protože on sám od sebe neřekl ani o slovo více, než z čeho byl obviněn a na co tehdy byly materiály. Vzhledem k velikosti případu byl případ Slánského proti ostatním ukončen také poměrně v krátké době. Na naše podezření, že se Slánskému mohlo podařit ještě část viny zatajit, nám náčelníci poradců odpověděli, že případ musí být uzavřen i s rizikem, že není vyšetřeno všechno, protože politická situace vyžaduje proces

právě v této době. To byl i názor vedení ministerstva. Dnes toto všechno nemohu posoudit přesně, protože se mohu opírat jen o to, jaký názor jsem měl tehdy, a tehdy jsem byl o vině Slánského přesvědčen a z toho důvodu i o vině celé řady těch, kteří s jeho případem souviseli.

Případy, kde jsem určité pochybnosti měl, pokud jde o stupeň viny, jsem již uvedl v protokolech vyšetřování. Ovšem pravdou je také to, že tyto pochybnosti se mně v té formě, v jaké je dnes líčím, v některých případech objevily až po dnešním odhalování, až na ty případy, které jsem již konkrétně popsal. A to jsem byl ještě opravdu přesvědčen o tom, že některé úchytky od normálního posuzování byly nutné, jak mně bylo od poradců vysvětlováno. Ale i když je dnes třeba názor na Slánského jiný, než k jakému tehdejší zjištění opravňovalo, myslím, že ani dnes nelze označit všechny případy, které tehdy byly v Ruzyni vyšetřovány (a i v této souvislosti), za nesprávně vyšetřené, protože i při mnoha přehnaných a nebo nesprávně vyšetřených, jich celá řada musela být vyšetřena i správně, i při tehdejších vyšetřovacích metodách. To dnes mohu těžko posoudit a také mě to nijak neomlouvá.

Je pravdou, že celkové poměry na bezpečnosti byly v době před mým i při mém působení v bezpečnosti značně neurované, chaotické, a ani kádrové obsazení vyšetřování zdaleka neodpovídalo úkolům, které vyšetřování mělo plnit, a to pokud jde o počet i o kvalitu orgánů. O péči o odborný i politický růst orgánů se sice všude hodně mluvilo, ale málo se v tom dělalo. Stranická práce byla tehdy naprosto

nedostatečná. Samozřejmě, že i stranická práce značně trpěla tehdejší neúměrnou pracovní dobou, a tím i omezováním času, který musel být skoro výhradně věnován výslechům. Činnost stranické organizace se tehdy zaměřovala sice na podporu plnění služebních úkolů, ale to se omezovalo jen na formální a mechanické dotazy veliteli, jaké má k organizaci požadavky, a velitelé všech stupňů dávali přednost plnění služebních úkolů než podpoře stranické činnosti. Také události po zatčení vedoucích bezpečnostních pracovníků v roce 1951, jimž bylo mimo jiné kladeno za vinu, že omezovali stranickou práci, způsobily druhý extrém, kdy organizace, resp. někteří členové výboru kontrolovali a sami upravovali velitelské rozkazy, schvalovali návrhy na povýšení apod. Dosti dlouho trvalo, než bylo stanoveno a pochopeno, jak má práce organizace v bezpečnosti vypadat, ale pro neúměrnou pracovní dobu a i z jiných důvodů to bylo opět více jen teorií, a činnost organizace pomalu ochabovala a nakonec se omezila skutečně jen na to, že se prodiskutovaly služební úkoly, takže mnohdy schůze výboru působila dojmem služební porady. To by ovšem samo o sobě nebylo ještě nic tak špatného, protože organizace se musela a měla zabývat také pracovní problematikou. Chybou bylo, že to však dělala skoro výlučně, a že se zabývala také popularizováním metod, kterých bylo tehdy ve vyšetřování používáno. Ovšem v těchto metodách neviděl tehdy nikdo nic nedovoleného. Hlavně nabádala organizace všechny své členy k houževnatosti při výslechu a stejně

jako vedení vyšetřování a vedení ministerstva podporovala názor, že každý, kdo je zatčen, je nepřitelem a musí být za každou cenu usvědčen. A k tomu, že má právě pomáhat vytrvalost a houževnatost vyšetřovacích orgánů. Např. organizace také podporovala a kontrolovala soutěž jednotlivců o nejlepší výslechový čas, odměňovala knižními cenami orgány, kteří v průběhu určitého měsíce dosáhli nejlepšího průměrného výslechového času.

Přirozeně nedostatek kvalifikace odborné a politické, a v některých případech i nedostatek schopností (vedle nedostatku usvědčujících materiálů), usvědčit vyšetřovaného normálními prostředky, vedly k tomu, že se ve vyšetřování nedovolených metod používalo, i když tehdy, z důvodů, které jsem popsal, za nedovolené považovány nebyly. Např. mohu uvést to, že přes mé protesty byli do vyšetřování dávaní orgánové, kteří měli za úkol vyslýchat obviněného na trockismus, ale kteří sami vůbec nevěděli, co to trockismus je, jak mně sami říkali a jak to konečně bylo vidět i z protokolů, které psali. Touto nedostatečnou kvalifikací některých orgánů bylo také poradci a ministrem zdůvodňováno to, že orgánové nemají dávat protokol podepisovat vyšetřovanému ihned při výslechu, nýbrž až po opravě a schválení příslušných míst. Když jsem si na nedostatečnou kvalifikaci vyšetřovacích orgánů ministru Kopřivovi stěžoval, říkal mně, že hlavním je to, že to jsou poctiví a spolehliví lidé, a to, co neznají, že se naučí v praxi. K teoretickému školení nebyla totiž dána nikdy příležitost ani

čas. Např. já sám jsem nikdy žádné školení ani politické (mimo RSS /Rok stranického školení/ a krátkou okresní večerní školu), ani odborné neprodělal. Když jsem na sebe takto dříve Karla Švába a potom ministra Kopřivu upozorňoval, říkali mně oba, že teď na nějaké školení není čas, to že bude možné později, zatím že mám u sebe sovětské poradce a práce s nimi v praxi, že je pro mne nejlepší školou. Určitou zkušenost v praktické práci ve straně jsem ovšem měl ze své činnosti v okresním výboru a v aparátě ÚV. V roce 1953 jsem do jednorochní školy v Moskvě už jet nechtěl, přestože bych snad býval mohl jet, protože se jednalo hlavně o odbornou bezpečnostní školu, a já již jsem v té době za každou cenu chtěl z bezpečnosti odejít. Nepovažoval jsem proto za správné, abych jel do školy, když vědomosti v ní získané bych potom nemohl uplatnit v praxi. Kdybych býval do školy jel, bylo by to pro mne závazkem pracovat dále v bezpečnosti, a to jsem rozhodně nechtěl.

Všechno to, co jsem dosud uvedl, ovšem ani zdaleka nemůže vystihnout všechny vlivy a všechno to, co na tehdejší vyšetřování nebo na mé jednání působilo. Vystihnout všechny ty vlivy, které zde působily, a vůbec celou tehdejší situaci v bezpečnosti, s níž úzce souvisely i poměry ve vyšetřování, je pro mne dosti těžké, protože příčiny všeho dění jsem neznal a některé neznám možná ani dnes a mohu se držet jen faktů, která mně byla známa. Mimo to jsem žil přímo ve středu událostí a také se mně všechno jevílo v jiném světle než dnes,

s odstupem času. A i když snad to, co nyní napíši, nebude posuzováno příznivě, a i když dnes vše chápu a uvědomuji si, jaké škody byly napáchány, přesto musím upřímně říci, že i když je mně dnes vše jasné, těžko a dlouho jsem sám u sebe hledal odpověď na otázku, co jsem tehdy měl nebo mohl dělat, aby všemu tomu, co se stalo, mohlo být případně zabráněno, vezmu-li v úvahu celou tehdejší situaci i vlivy, které v ní působily.

Dnešní vyšetřování má jistě možnosti odhalit i ty vlivy, které tehdy působily a které já třeba neuvádím. Já mohu své líčení zaměřit jen podle těch faktů, která mně byla známá a jimiž mohu své tvrzení podložit. To, co píší, může vyvolat dojem, že se chci zbavit některé zodpovědnosti a svalovat ji hlavně na poradce. Já tím ze sebe odpovědnost svalovat nechci, ale nemohu to popisovat jinak, mám-li vše popsat tak, jak to skutečně bylo. A jsem přesvědčen o tom, že pravdivost toho, co píší, musela již být za rok mé vyšetřovací vazby dnešním objektivním vyšetřováním potvrzena.

Při této příležitosti chci ještě upozornit na to, že tam, kde mluvím o poradcích a o jejich zásazích do vyšetřování, nelze to vztahovat na poradce všechny. Vztahuje se to podle časových údobí, v nichž na MNB působili, na poradce Makarova, Lichačeva, Galkina, Gromova, z operativních poradců, pokud zasahovali do vyšetřování, na Smirnova a Janova. Dále na vedení poradců Bojarského, Alexeje /Besčasova/ a Jesikova. Ale v r. 1952 např. na výpomoc působil krátce

ve vyšetřování poradce Morozov a trochu déle Černov, jejichž chápání úlohy poradců, jejich pracovní metody byly zcela jiné, a byl jsem svědkem toho, že se dostávali pro uplatňování svých názorů i do rozporů s vedením poradců. Jejich působení ve vyšetřování však bylo poměrně krátké, protože vzhledem k svému zdravotnímu stavu odjeli brzy zpět do SSSR. Rovněž metody práce Čelnakova /Černakov/, který přijel až v r. 1955 a jehož jsem znal jen několik týdnů, byly zcela odlišné od těch, které jsem znal dříve. Poznal jsem také, že i poradce na SNZ /Správa nápravných zařízení/ Ponomarenko a jiní poradci v operačních složkách přísně zachovávali zásadu „nevměšovat se do rozhodnutí“ a skutečně jen radili a pomáhali při zlepšování práce. Ovšem to jsem poznal až v roce 1953, předtím jsem se domníval, že to musí být tak, jak jsem to pozoroval ve vyšetřování a u vedení poradců. To uvádím jen proto, aby to, co jsem v souvislosti s poradci řekl, nebylo zevšeobecnováno. Také je třeba říci, že řada opatření navržených poradci byla správná a že to, co říkám, se týká jen konkrtních otázek, k nimž jsem vyšetřován. Také je třeba po pravdě říci, že ta rozhodnutí poradců, která se ukázala jako nesprávná, mohla vyplývat z nedosta- tečné jejich znalosti místní problematiky nebo z nepřesné informo- vanosti o případu. To ovšem neplatí o zaváděných metodách vyšetřo- vání. Ale i tak je třeba po pravdě říci, že tuto možnost poradci sami nikdy nepřipustili, i když jsem se v některých případech já i Košťál je snažili přesvědčit, aby své rozhodnutí změnili, právě poukazováním na

tuto možnost. (Konkrétně v židovské otázce a v jiných.) Naopak vždy tvrdili, že jsou informováni dokonaleji a lépe než my, a to nejen od nás, ale i z jiné strany, že případ znají lépe než my, a místní poměry že znají dokonale. Takto vystupoval hlavně Jesíkov, ale i v přítomnosti ostatních, takže tím vyjadřoval i jejich názor.

Ještě se chci jen trochu blíže zmínit o pracovní době, která byla tehdy ve vyšetřování zavedena. Že působila na všechny orgány, je samozřejmé, ale nyní se budu zabývat jen tím, jak působila na mne. Před svým příchodem do bezpečnosti jsem byl jako okresní funkcionář KSČ i jako pracovník aparátu ÚV KSČ zvyklý pracovat bez ohledu na čas, účastnit se skoro každodenně, hlavně před a po únoru 1948, schůzí dlouho do noci, ale to byl jiný druh práce a v jiném prostředí, takže to mi vůbec nevadilo a dělal jsem to rád. Ale pracovní doba, kterou poradci zavedli ve vyšetřování, a která v celkem nepatrných obměnách trvala několik let, přesahovala všechny mé představy. A byla udržována i v těch obdobích, kdy to nebylo ke zvládnutí úkolů naprosto nutné. Trpěli tím všichni vyšetřovací pracovníci, kteří však přesto měli určité úlevy, které já jako velitel jsem neměl a moje pracovní doba byla proto ještě značně delší než jejich. Mohu říci, že jsem od konce r. 1949 do konce roku 1952 pracoval denně normálně od 8 do 24 hodin, v sobotu do 19 hodin a v neděli do 14 hodin odpoledne. To jsem ovšem mnohdy a často byl nucen pracovat mnohem déle, někdy i celou noc nebo několik nocí po sobě. Určitá úleva byla jen v létě 1951, kdy

vyšetřování kolem případu Šlinga uvázlo na čas na mrtvém bodě. Např. i v takové večery, jako byly 24. a 31. prosince, žádali poradci, abych alespoň na několik hodin zajel do Ruzyně a promluvil s některými význačnějšími vyšetřovanými, aby nepodléhali depresivním náladám, a ostatní vyšetřovací orgány nechtěli v těchto dnech zatěžovat. Já jsem byl nucen to dělat. To platilo přirozeně i pro všechny svátky, jako např. Nový rok nebo 1. máj, kdy jsem alespoň půl dne takto strávil ve věznici. Neděle a svátky, kdy jsem měl celý den volno, by se daly v těch třech letech skutečně snadno spočítat. Měl jsem za ty tři roky i několik celých nedělí volných, ale to bylo celkem řídkým zjevem a výjimkou, a když jsem jednou žádal o jednu neděli volnou, řekl mi poradce Galkin celkem udiveně, jak to, když jsem před měsícem měl přece už také volnou neděli. Dovolenu jsem od léta 1950 až do ledna 1953 nedostal vůbec.

Moje pracovní doba byla zaplněna v podstatě tím, že jsem byl přítomen jednání poradců s jednotlivými orgány o jejich případech (ne vždycky), kterého jsem se zúčastnil sice pasivně, ale moje přítomnost tomu dávala oficiální punc souhlasu velitele, dále jednáním s některými orgány, čtením protokolů, úpravou formulací v protokolech, vyřizováním korespondence, přípravou konfrontací, účastí u důležitějších výsledků, kontrolními návštěvami u výsledků, účastí na různých poradách a vším ostatním, co vyplývalo z mé funkce. Skutečně byl celý můj pracovní čas zcela zaplněn. Moje pracovní doba byla proti ostatním

orgánům prodlužována tím, že náčelníci poradců jezdili do Ruzyně obvykle v noci, krátce před skončením pracovní doby (mimo denní návštěvy), a já jsem s nimi potom musel zůstat do dvou nebo i čtyř hodin ráno. Oni měli počátek svého pracovního dne asi od 10 hodin dopoledne a nebo vůbec podle svých potřeb, s tří nebo čtyřhodinovou přestávkou odpoledne, ale já jsem musel být již v osm hodin ráno na pracovišti a odpoledne jsem žádnou přestávku neměl. Také se často stávalo, že na takové noční poradě jsem ještě dostal za úkol připravit do rána např. návrh na provedení některé konfrontace nebo něco jiného, a v takových případech už jsem nemohl jít vůbec spát, ale druhý den jsem musel pracovat normálně. V sobotu odpoledne i v neděli dopoledne se orgánové v práci střídali, a to ještě jen u důležitějších případů, ale já jsem musel být na pracovišti vždycky. Musel jsem totiž v sobotu večer a v neděli odpoledne po ukončení práce (poradci v ty dny obvykle nepracovali) vozit napsané protokoly nebo zprávy o výsledku výslechu poradcům do bytu. Někdy, zvláště v létě, nebyli vůbec doma, a v tom případě jsem materiály předával jejich stálé službě. Bylo to celkem zbytečné opatření, protože materiály byly překládány stejně až v pondělí, a měl jsem dojem, že jde spíše o kontrolu toho, jestli jsme skutečně v neděli nebo ve svátek pracovali, jak nám bylo řečeno. Ostatně kontrolu dodržování jimi doporučené pracovní doby i doby výslechu prováděli poradci i jiným způsobem. Říkali, že výslech, který je denně prováděn méně než 10 nebo 12 hodin nejméně, nemá smysl,

a jejich překladatelé (Bechyně a Achremenko) si denně u mého pobočnicka vyzvedávali lístky o tom, jak dlouho byli vyšetřováni mimo celu u výslechu, a dělali z nich pro poradce výpisy podle případů, jak je poradci měli mezi sebou rozděleny. Kde zjistili, že výslechová doba byla kratší, než jak oni určili, přímo sami to orgánům vytýkali. To vedlo potom i k takovým výstřelkům, že např. Volkán, aby měl na lístečích vyznačenou delší výslechovou dobu, i když šel na oběd, zamykal vyšetřovaného ve své kanceláři, aby ho nemusel dávat do cely a tím výslechovou dobu nesnížil. To když jsem zjistil, jsem potom musel trestat.

Dále mou pracovní dobu prodlužoval náměstek Prchal, který si mne obvykle zval k referátům, a to skoro pravidelně na druhou hodinu v noci. Někdy se ovšem stalo, že když jsem takto pozván k němu přijel, přijal mne třeba až za hodinu anebo už byl vůbec doma a já jsem ztrácel čas zbytečně. Jeho pracovní den začínal ovšem také jinak a také byl jinak uspořádán než můj. Rovněž jeho návštěvy v Ruzyni byly většinou v nočních hodinách a někdy se protáhly skoro až do hodin ranních, kdy už pro mne vůbec nestálo za to, jít spát. Charakteristické je, že za celý rok 1952 jsem byl jen jednou v divadle, a to jsem ještě přišel až v polovině představení, protože mě poradci zdrželi na poradě přesto, že věděli již několik dní předem, že se na ten den do divadla připravují. O biografu, čtení nebo školení nemohlo být v té době u mne ani řeči, protože sobotní a nedělní večery jsem trávil doma většinou

tím, že jsem spal. Je zcela přirozené, že takové pracovní podmínky musely nechat stopy i na mém zdravotním stavu, který ani předtím nebyl zvláště dobrý, protože již v r. 1939 jsem trpěl těžkou nervovou chorobou, z níž jsem se léčil dlouho na klinice prof. Hennera, a později osmiletým onemocněním žaludečními vředy. Pro svůj nedobrá zdravotní stav jsem byl již v r. 1946 superarbitrován z vojenské služby. Mimo to tím samozřejmě značně trpěla moje rodina i můj poměr k ní, protože jsem celkem neměl možnosti se jí věnovat.

Musím ovšem říci, že jsem si nikdy na dlouhou pracovní dobu nestěžoval, protože bych se býval styděl, když poradci někdy orgánům, kteří si na ni stěžovali, říkali, že oni pracují přece také dlouho, a to ještě daleko od domova, a že se jedná o mimořádný případ, na němž je nutno v zájmu strany takto pracovat. Srovnávali tehdejší situaci s válečným stavem a říkali, že my jsme postaveni do přední bojové linie, a proto že musíme všechen čas obětovat, že na čas nesmíme brát ohled ani na pohodlí, ani na soukromé potřeby. Proto jsem si také nestěžoval a pracoval jsem tak, jak ode mne bylo žádáno. Naopak jsem často musel ještě utěšovat nebo povzbuzovat ty orgány, kteří si stěžovali, že to již nemohou vydržet nebo že jim z toho vznikají rodinné potíže a rozvraty, přestože s časem na tom byli nesrovnatelně lépe než já. Ale přesto, že jsem vše dělal tak, jak ode mne bylo žádáno, a ještě povzbuzoval jiné, bylo to i pro mne skutečně těžké. Byly doby, kdy jsem si nepřál nic jiného tak, jako to, abych se mohl řádně vyspat. Abych zaháněl únavu,

začal jsem používat jako povzbuzujícího prostředku „psychotonu“, který mně opatroval dr. Sommer. Jako dalšího povzbuzujícího prostředku jsem začal používat alkoholu, jehož dávky jsem postupně zvětšoval, až se mně to stalo potřebou, proti níž jsem se nijak nebránil. Před svým příchodem na MNB jsem nepil a do r. 1948, kdy jsem byl operován na žaludek, jsem nepil ani pivo, třeba v mírných dávkách. Někdy v dubnu 1952 jsem onemocněl prudkými bolestmi hlavy a vyrážkou na hlavě a částečně i v obličeji, o níž lékař říkal, že je nervového původu a potřebuje nutně léčení v klidu. Když to řekl poradcům, rozhodli, že dostanu tři dny volna, abych si odpočinul. Ale z těchto tří dnů byla ovšem jedním dnem sobota a druhým neděle. Zbývající den byl pátek.

Ale opakuji, že jsem si nikdy nestěžoval. Naopak jsem považoval za projev důvěry vůči sobě, že poradci ode mne tolik žádají. Bolesti hlavy však u mne trvaly dále a utišujících prostředků jsem používal ve značné míře. Pracovní podmínky i prostředí, v němž jsem pracoval, měly také za následek, že i moje jednání bylo potom nervózní a prudké, a jindy opět ke všemu lhostejné, že jsem někdy ani sám sobě nerozuměl. Někteří z těch, kteří mne znali z dřívějšíka, mne podle mého jednání těžko poznávali. Také jsem postupně ztrácel pocit odpovědnosti, protože jsem se domníval, že nemohu nic zkazit, když za mne rozhodují jiní, na což jsem si postupně zvykl. Tím vším se opět nechci omlouvat a přirozeně vím, že mne to také neomlouvá, a uvádím to jen

proto, že to snad přece jen aspoň částečně pomůže k objasnění celé tehdejší situace. Ostatně vše, co uvádím, je možno prověřit a potvrdit.

Já sám jsem ve vyšetřování, jak již jsem řekl zde i v protokolech vyšetřování a jak je potvrzeno i svědeckými výpověďmi, pracovat nechtěl a několikrát jsem žádal o propuštění, které mně nebylo povoleno. Ale musím říci, že o propuštění jsem nežádal proto, že bych v zásadě považoval tehdejší vyšetřovací metody za nedovolené, ale proto, že se mně některé dílčí metody nelíbily, necítil jsem se ve vyšetřování spokojen, a dále z důvodů, které jsem již zde i v protokolech vyšetřování uvedl. Naprosto jsem však věřil, že vše, co se ve vyšetřování děje, je nutné proto, aby byla odhalena hlava tzv. spiknutí, jak mně i jiným to bylo poradci i ministrem vysvětlováno. A poradcům jsem věřil plně i přesto, že se mně některé jejich dílčí jednání osobně nelíbilo. Ale to nemohlo mou celkovou důvěru k nim zviklat. A i tam, kde jsem třeba pochyboval, jsem se podroboval rozhodnutí vyšších orgánů nebo zkušenějším poradcům.

Myslím, že dosti důležitým je i to, jakým způsobem byla na MNB postavena otázka naší podřízenosti. Ministr Kopřiva i poradci tehdy zcela oficiálně prohlásili, že o ničem, co se týká vyšetřování, nesmíme informovat nikoho jiného než jeho a poradce. Souviselo to konečně i s tím, že se hledal nepřítel uvnitř strany. Ministr Kopřiva říkal, že on je jednak ministrem, jednak představitelem strany, a vyšetřovací orgánové že se mohou obracet jen na něho a na nikoho jiného (mimo

poradce), protože on sám už potom ví, koho má a může informovat. Znovu a velmi ostře byla tato otázka postavena v souvislosti s případem Václava Ročka.¹⁰⁰

Ostatní vše, jak to bylo, jsem již popsal v protokolech vyšetřování. Víím, že za to, co se dělo, budu potrestán, ale znovu musím říci, že jsem nic nedělal se špatným úmyslem nebo s úmyslem škodit, i když z toho škoda vznikla. To snad vyplývá i z mých protokolů a jsem přesvědčen, že to muselo být i ostatním vyšetřováním kolem mého případu potvrzeno, protože taková je skutečnost a nic jiného zjištěno být nemohlo. A víím, že stejnými pohnutkami jako já byli tehdy vedeni i moji spolupracovníci. Těžko si dovedu představit jejich pocity, jestliže dnes ke mně vypovídají jako svědkové k obviněnému za tu činnost, kterou dělali stejně jako já, a když při tom znají stejně jako já všechny okolnosti tehdejšího dění a podmínky, v nichž se to odehrávalo.

Vše, co jsem uvedl, není mou omluvou, nýbrž vysvětlením, a to naprosto pravdivým. Prosím, aby toto moje vysvětlení mých pohnutek nebylo považováno za útěk od odpovědnosti, nýbrž aby bylo chápáno

¹⁰⁰ Vyšetřovatel Václav Roček byl vedoucím oddělení, které se zabývalo vyšetřováním španělských interbrigadistů. Podle výpovědí vyšetřovaných, o něž se opírala zpráva o Ročkově případu, získával provokačním způsobem informace o ministru Kopřivovi a o Slánském, o výsledcích informoval sovětské velvyslanectví. Své počínání vysvětloval nedůvěrou k vedení StB, ministroví a Slánskému. Byl zatčen a jeho činnost charakterizována jako služba nepříteli.

jako skutečné objasnění všech okolností okolo tehdejšího vyšetřování z mého hlediska jako přímého účastníka tehdejších událostí.

Neznám dnešní situaci, ale podle toho, co znám, mohu soudit, že je jasné, že tyto události v ČSR nebyly jen ojedinělým zjevem, protože právě tak jako v ČSR byly podobné případy vyšetřovány i jinde a podstata jejich obvinění i výsledek vyšetřování, jak mně byl tehdy znám, byl obdobný jako u nás. Tak tomu bylo u Rajka, Kostova, Lucy, Paukerové, Gomulky a jiných. Např. výsledky procesu s Rajkem a Kostovem měly určitý vliv i na směr vyšetřování u nás.

Je možné, že to, co jsem napsal, působí neuceleným dojmem. Psal jsem to však tak, jak se mně v hlavě vybavovaly jednotlivé body toho, k čemu jsem byl dosud vyšetřován. Je také možné, že jsem ještě vynechal některé body, které by také zasluhovaly vysvětlení. Ale zatím si na nic podstatného nevzpomínám a mnoho otázek jsem již také podrobně vysvětlil v protokolech vyšetřování. Původně jsem nechtěl vůbec psát podobné vysvětlení nebo se vůbec obhajovat. Byl jsem přesvědčen a jsem přesvědčen ještě dnes o tom, že to stejně musí být vyšetřováním zjištěno tak, jak to píší. Že jsem se přece rozhodl napsat takové vysvětlení je proto, že v protokolech vyšetřování je toto vše zaměřeno jen k jednotlivým případům nebo problémům, a tím to částečně tříští celkový pohled na všechny příčiny tehdejšího dění. Dále proto, že se domnívám, že přece jen to může ještě trochu blíže, alespoň v některých otázkách, objasnit situaci, která tehdy ve vyšetřování byla,

a vlivy, které na ni působily. Nemohu posoudit, zdali se mně to podařilo. Mohu však tvrdit, že vše, co jsem napsal, je naprosto pravdivé a myslím i prověřitelné. Samozřejmě je nutné toto moje vysvětlení posuzovat v souvislosti s tím, co jsem již uvedl ve svých protokolech vyšetřování.

Psal jsem toto vysvětlení svých pohnutek přesto, že jsem si vědom toho, že to může být posuzováno třeba i nepříznivě a jako snaha o únik od zodpovědnosti. Je to však pravda, a proto jsem ji napsal.

Bohumil Doubek v.r.

Skončeno 21. června 1956

SÚA, fond 02/2, sv. 107, a. j. 125, bod 22, 1956/6.

PŘÍLOHA 3

Opis

1957, 9. dubna - Návrh generálního prokurátora na soudní líčení s Bohumilem Doubkem a Vladimírem Kohoutkem předložený politickému byru ÚV KSČ

I.

Generální prokurátor koná vyšetřování proti Bohumilu Doubkovi, býv. náčelníku SV MV a Vladimíru Kohoutkovi, býv. zástupci náčelníka SV MV pro podezření z trestného činu porušení povinnosti veř. činitele podle § 175 odst. 1, 2 tr. zákona a křivého obvinění podle § 162 odst. 1, 2 tr. zákona.

Oba obvinění jsou ve vazbě generálního prokurátora, a to Bohumil Doubek od 13. července 1955 a Vladimír Kohoutek od 26. září 1955.

Vyšetřování proti oběma obviněným bylo prokuraturou ukončeno počátkem dubna 1956. S průběhem a výsledky vyšetřování bylo politické byro Ústředního výboru KSČ seznámeno ve zprávě generálního prokurátora ze dne 13. dubna 1956. V téže době byla připravena obžaloba proti oběma obviněným. Usnesením politického byra Ústředního výboru KSČ ze dne 23. dubna 1956 byla tato zpráva vzata na vědomí s tím, aby až na další nebyla na obviněné obžaloba podána.

Protože vyšetřování je v daném případě více než deset měsíců skončeno, přičemž obviněný Bohumil Doubek je ve vazbě více než devatenáct měsíců a obviněný Vladimír Kohoutek více než sedmnáct měsíců, je třeba v souladu se zásadami nového trestního řádu urychleného soudního projednání této tr. věci.

II.

Skutkový děj, jímž je prokázána trestná činnost obou obviněných, je uveden v připojených nástinech obžalob proti jmenovaným. Rozveden byl rovněž ve zprávě generálního prokurátora ze dne 13. dubna 1956.

Obžaloba se v obou případech opírá o zjištění, že Bohumil Doubek od března 1950 do října 1953 a Vladimír Kohoutek od letních měsíců 1949 do května 1954 jako odpovědní funkcionáři vyšetřování ministerstva národní bezpečnosti, později ministerstva vnitra, uplatňovali používání nepřípustných a nezákonných vyšetřovacích metod a křivě obviňovali řadu osob z trestné činnosti.

Oba obvinění doznali v průběhu vyšetřování používání a uplatňování nepřípustných vyšetřovacích metod v případech, na jejichž zpracování se buď sami přímo zúčastnili, nebo za ně odpovídali.

Obviněný býv. podplukovník MV Bohumil Doubek uvedl na svoji obhajobu v podstatě to, že při příchodu do vyšetřování neměl v něm žádných zkušeností, při vyšetřování se řídil plně pokyny sovětských poradců a svých představených, jako býv. ministra nár. bezpečnosti

Ladislava Kopřivy, býv. náměstka ministra nár. bezpečnosti Karla Švába, býv. 1. náměstka ministra vnitra Antonína Prchala apod., kteří o používaných způsobech ve vyšetřování věděli a kteří byli také rozhodujícími činiteli při rozhodování o zatčení nebo propuštění vyšetřovaných z vazby, aniž na to mělo vyšetřování zpravidla vliv. Obviněný uvedl, že to, co je mu kladeno za vinu, bylo uplatňováno rovněž na úseku, za nějž odpovídal býv. podplukovník MV Milan Moučka. To je rovněž obsahem dopisu obviněného prezidentu republiky ze dne 21. června 1956,¹⁰¹ s kterým bylo rovněž politické byro Ústředního výboru KSC seznámeno.

Obviněný býv. podplukovník MV Vladimír Kohoutek má obdobnou obhajobu, přiměřenou ovšem jeho služebnímu zařazení ve vyšetřování, to je, že se při vyšetřování řídil plně pokyny sovětských poradců, a pokud jde o trestnou činnost spočívající v uplatňování nezákonných vyšetřovacích metod, která je mu kladena za vinu, že šlo o způsob všeobecně uplatňovaný všemi dalšími náčelníky na jeho funkční úrovni, nehledě již na to, že o něm věděli i jeho představení.

Pokud jde o obhajobu obviněného Bohumila Doubka, že neměl ve vyšetřování žádných zkušeností, je méně podstatná v poměru k dalším částem obhajoby. I když ukazuje určité nedostatky v kádrovém výběru, nemůže zbavit obviněného zodpovědnosti. Závažnější je obhajoba obou obviněných, pokud se dovolávají rozhodující účasti sovětských

¹⁰¹Viz Příloha 2.

poradců na vyšetřování. Vyšetřování prokuratury nepříslušelo zkoumat činnost sovětských poradců ve vyšetřování ministerstva vnitra v té době, tato je však zřejmá z celé řady výpovědí obou obviněných a některých svědků. Také již uvedený dopis obviněného Bohumila Doubka prezidentu republiky se touto otázkou podrobně zabývá. Do jaké míry mohla tato účast sovětských poradců při vyšetřování toto ovlivnit, nemůže vyšetřování prokuratury porovnat a také se s ní vzhledem k nepříslušnosti nezabývalo. I tak na tuto otázku jako na důležitou upozorňujeme. Jinak je v tomto směru obhajoba obviněných zvrátitelná tím, že za vyšetřování byli zodpovědni oni.

Hodná zřetele je ovšem obhajoba obviněných, pokud se dovolávají svých představených. Obviněný Bohumil Doubek se dovolává zejména tehdejšího ministra nár. bezpečnosti Ladislava Kopřivy, býv. náměstka ministra nár. bezpečnosti Karla Švába a býv. 1. náměstka ministra vnitra Antonína Prchala, kterým mělo být známo, jakým způsobem je vyšetřování v té době prováděno. Pokud jde o Ladislava Kopřivu a Karla Švába, měli sami dokonce dávat podnět k uplatňování nezákonných vyšetřovacích metod, jak tomu bylo v případě Otty Šlinga, kdy bylo použito Bohumilem Doubkem a Karlem Košťálem tělesného násilí proti jmenovanému na příkaz Ladislava Kopřivy. Ladislav Kopřiva a Antonín Prchal byli vyslechnuti jako svědci a popřeli jakoukoliv účast na trestné činnosti obviněného Bohumila Doubka. Naproti tomu ovšem některé svědecké výpovědi obhajobu obviněného v tomto směru

podporují. Vzhledem k celé řadě dalších skutečností, které zjevně prokazují spoluodpovědnost Ladislava Kopřivy a Antonína Prchala, je zapotřebí zvážit odpovědnost obou jmenovaných za celkový stav vyšetřování v té době, a to s přihlédnutím k výpovědím, jejichž výpis je připojen v příloze této zprávy. Stejně je třeba zkoumat odpovědnost Jindřicha Veselého a Jaroslava Hory, kteří v začátcích po sobě zastávali funkce velitele Státní bezpečnosti.

Jinou otázkou, související s toutéž částí obhajoby Bohumila Doubka je to, že obdobně mělo být nezákonných vyšetřovacích metod používáno ve větší či menší míře i v sektoru vedeném v té době Milanem Moučkou. Přestože se vyšetřování prokuratury touto otázkou nezabývalo blíž, vzhledem k vyšetřování určené trestné činnosti Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka, je podezření z trestné činnosti stejného druhu zřejmé již z výpovědí, které byly učiněny k trestní věci obviněných v daném případě a jejichž výpis je rovněž připojen v příloze této zprávy. Rovněž při prováděném přezkoumávání soudních rozhodnutí v některých trestních věcech, jako v případě Oskara Valáška a spol., bylo toto shledáno. Rozhodnutí o trestní odpovědnosti Milana Moučky je důležité, protože jmenovaný byl na stejné funkční úrovni jako obviněný Bohumil Doubek. Jednostranné odsouzení Doubka ztrácí na přesvědčivosti v případě, když není řešena trestní odpovědnost Milana Moučky a Karla Košťála, který byl v té době účasten na vyšetřování jako zástupce obviněného Bohumila Doubka

rovnoměrným dílem. Podezření z tr. činnosti je i v tomto případě dáno výpověďmi, které jsou ve výpisech připojeny v příloze této zprávy.

Z dosavadních výsledků vyšetřování je nepochybné, že stejně jako obvinění Bohumil Doubek a Vladimír Kohoutek uplatňovali nezákonné vyšetřovací metody v té době ve větší nebo menší míře i další vedoucí pracovníci vyšetřování ministerstva národní bezpečnosti a později ministerstva vnitra a v závislosti na nich rovněž řadoví vyšetřovací pracovníci. To také ti, kteří byli vyšetřováním prokuratury slyšeni v trestní věci obou obviněných jako svědci (i když nebyli usvědčováni jako obvinění), v některých případech přiznali. Jak již bylo uvedeno, vyšetřování prokuratury se zabývalo vyšetřováním trestní věci obviněných Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka. Nelze však přejít podezření z trestné činnosti dalších osob, jak vyplynulo z výpovědí obou obviněných a svědků v této trestní věci, protože v celé řadě případů jde o výpovědi závažného charakteru. Z těchto výpovědí je dáno podezření z porušení povinností veř. činitele vedle Ladislava Kopřivy, býv. ministra nár. bezpečnosti, Antonína Prchala, býv. 1. náměstka ministra vnitra, Karla Košťála, býv. náměstka ministra vnitra, Jaroslava Hory, býv. velitele Státní bezpečnosti, a Milana Moučky, býv. náčelníka SV MV a pracovníků vyšetřování ministerstva nár. bezpečnosti nebo ministerstva vnitra Běleckého, Blažka, Boháče, Homolky, Janouška, Jindřicha, Jistebnického, Kepperta, Kopiče, Kozla, Lédla, Majera, Michálka, Mozoly, Mudry, Musila, Nováka, Pacnera,

Paťka, Pospíšila, Pucherny, Rendla, Sedláčka Bedřicha, Sedláčka Jaroslava, Semínka, Smoly, Šedivého, Šrubaře, Tůmy, Veseláka, Volfa a Volkána. Přezkoumání vyžadují další výpovědi odůvodňující nekonkretizované podezření z trestné činnosti u pracovníků vyšetřování ministerstva nár. bezpečnosti a ministerstva vnitra Baudyš, Brůhy, Čápa, Čejky, Doubravy, Dřevíkovského, Jelínka, Jindry (Kareše), Kaliny, Káni, Kašiny, Kročka, Kubince, Lišky, Maleny, Navrátila, Němce Františka, Pacandy, Peška, Pokorného Josefa, Příba, Richtra, Rohana, Řezníčka, Štrobla, Šťastného a Zámečnicka. Výpisy z výpovědí odůvodňující takovéto podezření jsou připojeny v příloze této zprávy. I když nejde pochopitelně o trestní postih všech pracovníků vyšetřování ministerstva nár. bezpečnosti a ministerstva vnitra, kteří se trestné činnosti dopustili, zejména pod vlivem svých představených, je zapotřebí v souvislosti se závěrem v trestní věci Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka rozhodnutí, jak v těchto případech postupovat.¹⁰² V souvislosti s tím je nutno rovněž upozornit, že celá řada z těchto osob je dosud nositeli vysokých státních vyznamenání a řádů, které jim byly uděleny v souvislosti s účastí na vyšetřování v té době.

Bez souběžného vyřešení těchto skutečností zeslabuje se přesvědčivost rozsudku v obou případech, zejména pro příslušníky ministerstva vnitra.

¹⁰²Na návrh R. Baráka politické byro ÚV KSČ naznačený postup neschválilo.

Pokud jde o Ladislava Kopřivu, Antonína Prchala, Karla Košťála, Jindřicha Veselého, Jaroslava Horu a Milana Moučku, lze v jejich případech považovat odvolání z funkcí za dostatečné opatření.

V případech ostatních pracovníků vyšetřování ministerstva nár. bezpečnosti nebo ministerstva vnitra, uvedených v této zprávě a v připojené příloze, nehodlá generální prokurátor zavést trestní řízení. V souvislosti s tím je však zapotřebí, aby ministr vnitra posoudil rozsah odpovědnosti jednotlivých pracovníků a podle vlastního rozhodnutí proti nim vyvodil kázeňské nebo jiné důsledky.

III.

Obžaloby proti býv. podplukovníkům MV Bohumilu Doubkovi a Vladimíru Kohoutkovi jsou připojeny v nástinech v přílohách této zprávy. V obou případech je dána vojenská soudní pravomoc, přičemž s ohledem na funkční postavení obviněných, v němž se trestné činnosti dopustili, je k projednání jejich trestní věci příslušný vyšší vojenský soud.

V dohodě s náčelníkem hlavní správy vojenských soudů MS je předpokládáno její projednání v hlavním líčení před senátem Vyššího vojenského soudu v Trenčíně, jemuž by předsedal podplukovník just. dr. Dominik Turčan, náčelník tohoto Vyššího voj. soudu v Praze, ve kterém by jako voj. soudci byli major just. dr. Rudolf Mlčák, náčelník

Voj. obvodového soudu v Č. Budějovicích, kapitán just. Štefan Čambalík, předseda senátu Vyššího voj. soudu v Trenčíně a kapitán just. Karel Pazourek, předseda senátu Voj. obvodového soudu v Litoměřicích. Soudce z lidu bude nutno ustanovit v počtu dvou pro každou instanci z důstojníků MV nebo VB v hodnostech podplukovníků a vyšších.

Zastupování obžaloby je v obou případech předpokládáno v hlavním líčení kapitánem just. dr. Janem Tomáškem a v odvolacím líčení majorem just. dr. Otakarem Liškou.

Vzhledem k povaze projednávané trestní věci je předpokládáno ustanovit ve smyslu § 36 odst. 2 tr. řádu obhájcem v obou případech důstojníka justice v činné službě, jak to umožňuje toto zákonné ustanovení, a to pro obviněného Bohumila Doubka, majora just. dr. Zdeňka Vaise, náčelníka oddělení Hlavní správy voj. soudů MS, a pro obviněného Vladimíra Kohoutka kapitána just. Zdeňka Škopka, předsedu senátu Voj. obvodového soudu v Praze.

Nástin obžaloby

Vyšší vojenský prokurátor v Praze žaluje
bývalého podplukovníka MV Bohumila Doubka,
nar. dne 14. října 1919 v Praze, okres dtto, syna dělníka, bývalého
náčelníka SV MV, úředníka n. p. Motokov v Praze 7, ženatého,
posledně bytem v Praze 7, tř. Obránců míru čís. 80, t. č. ve vazbě, pro
trestné činy porušení povinností veřejného činitele a křivé obvinění,

z těchto důvodů:

Obviněný bývalý podplukovník MV Bohumil Doubek vykonával od března 1950 do října 1953 vedoucí funkci ve vyšetřování ministerstva vnitra. Provedeným vyšetřováním bylo zjištěno, že jmenovaný v této době uplatňoval v řadě případů buď sám, nebo prostřednictvím svých podřízených nezákonné vyšetřovací způsoby.

Nezákonnost těchto vyšetřovacích způsobů spočívala v tom, že vyslychaní byli nuceni za použití tělesného i duševního nátlaku k tomu, aby i přes svůj nesouhlas podepsali zápisy o výpovědích, vykonstruovaných podle potřeb vyšetřování bez ohledu na zjištěnou materiální pravdu, a pod pohrůzkami na nich setrvat i v řízení před orgány prokuratury a soudu. Stejným způsobem byly získávány výpovědi proti dalším osobám, které byly v řadě případů v důsledku toho zatčeny a na podkladě již získaných nepravdivých výpovědí

usvědčovány. Prostředkem k dosažení doznání vyšetřovaných bez ohledu na vlastní podstatu věci bylo nezákonné zostřování prováděných výslechů a vazebního režimu. Vyšetřování byli v mnoha případech vyslýcháni nepřetržitě několik dnů a nocí po sobě, aniž jim byla dána možnost odpočinku. Během těchto výslechů musili zpravidla stát, a pokud byli v cele, směli sedět jen na podkladě zvláštního povolení. Při výsleších bylo kromě toho používáno hrubého tělesného a duševního nátlaku, k čemuž obviněný Doubek sám dával příkazy nebo použití tohoto násilí schvaloval. Na vyšetřované bylo dále působeno tělesným a duševním nátlakem i mimo samotné výslechy, a to tím, že byli neustále šikanováni svévolným zkracováním nebo opětovným přerušováním spánku, zákazem sezení nebo spánku v cele vůbec, bezdůvodným ukládáním nezákonných kázeňských trestů jako bylo bití, temnice apod. Snižování stravních dávek bylo rovněž jedním ze zostřených prostředků vyšetřování v některých případech. Tam, kde vyšetřovanými bylo odmítáno vykonstruované obvinění, bylo obviněným bývalým podplukovníkem MV Kohoutkem, bývalým plukovníkem MV Košťálem a dalšími zneužíváno strany /KSČ/ a jejích nejvyšších orgánů k tomu, že vyšetřovaným byla předestírána jako vůle strany nutnost jejich doznání bez ohledu na to, zda obvinění je pravdivé.

Z takovýchto nepřipustných a nezákonných vyšetřovacích metod bylo zejména do konce roku 1951 používáno krutého tělesného

a duševního nátlaku. Později bylo používáno skoro výhradně při vyšetřování zvláště duševního nátlaku, ovšem za stejným účelem, to je dosažení podepsání v mnoha případech zkreslených výpovědí s vykonstruovanou trestnou činností. I když k používání nepřipustných metod ve vyšetřování docházelo ještě před tím, než za ně odpovídal obviněný, nabyly právě v této době uvedené nepřipustné a nezákonné vyšetřovací metody vyhraněných forem a do jisté míry byly charakteristické pro vyšetřování v té době.

Důsledkem těchto nezákonných vyšetřovacích způsobů, které byly obviněným ve vyšetřování uplatňovány, bylo to, že většina vyšetřovaných trpěla silnými otoky nohou, reaktivními duševními stavy a u mnoha docházelo k mimořádně vysokým úbytkům na váze. Ve snaze vyhnout se dalšímu trýznění a ukončit vyšetřovací vazbu podepisovali pak někteří z nich všechny zápisy o výpovědích vykonstruované vyšetřováním, bez ohledu na jejich obsah. V některých případech také došlo v důsledku uvedených způsobů vyšetřování k sebevraždám vyšetřovaných osob nebo k pokusům o ně.

Za takovýchto okolností docházelo v některých případech k nesprávným soudním rozhodnutím a s ohledem na nepravdivost celé řady výpovědí k neoprávněnému vyšetřování celé řady dalších osob.

Tak, když došlo k zatčení býv. náměstka ministra zahraničního obchodu Evžena Löbla, byla za použití takovýchto nezákonných vyšetřovacích metod Vladimírem Kohoutkem a dalšími vynucena na

jmenovaném celá řada výpovědí o neexistující trestné činnosti dalších osob, proti nimž pak bylo v některých případech vedeno vyšetřování. Stejně tak tomu bylo v případě býv. šéfredaktora Rudého práva Viléma Nového, který byl zatčen krátce po zatčení Evžena Löbla. Na vyšetřování Viléma Nového měli přímou účast Bohumil Doubek a Karel Košťál, který v té době byl zástupcem Doubka. Způsoby vyšetřování uplatňované oběma jmenovanými odpovídají i v tomto případě již uvedeným nepřipustným vyšetřovacím metodám. Je proto přirozené, že i zde bylo dosaženo nejen doznání o neexistující trestné činnosti, ale i výpovědí o údajné trestné činnosti dalších osob.

Případ Evžena Löbla a Viléma Nového není ovšem jediný a nikoliv typický. V souvislosti s prováděným vyšetřováním některých osob v téže době, to je v době ještě před zatčením Rudolfa Slánského, přerostlo v důsledku použití nepřipustných metod ve vyšetřování toto svůj rámeček a bylo dále vedeno neobjektivně a bez stálého ověřování jeho výsledků.

Bez ohledu na skutečně spáchanou trestnou činnost byl dán volný průchod nepřipustným vyšetřovacím metodám například při vyšetřování býv. krajského tajemníka KSČ v Brně Otty Šlinga. Jak bylo provedeným vyšetřováním prokázáno a doznáním obviněného Bohumila Doubka potvrzeno, bylo při jeho vyšetřování používáno jednak samotným obviněným a jednak dalšími na vyšetřování zúčastněnými orgány, jako Karlem Košťálem, Karlem Majerem

a Aloisem Jistebnickým, hrubého tělesného a duševního nátlaku, což mělo za následek, že byla získána celá řada výpovědí o neexistující trestné činnosti dalších osob. Proto také v důsledku takto získaných výpovědí proti dalším osobám došlo k rozsáhlému zatýkání a vyšetřování celé řady osob, které v některých případech byly dokonce postaveny před soud a s ohledem na vykonstruovaný vyšetřovací materiál odsouzeny, a v jiných případech teprve po dlouhodobé a neodůvodněné vazbě byly propuštěny na svobodu.

Další z případů, kdy použitím nepřijatelných metod ve vyšetřování došlo k vykonstruování trestné činnosti podle potřeb vyšetřování, potvrzuje trestnou činnost obviněného Bohumila Doubka případ býv. generálního ředitele ČSSS /Československé státní statky/ Josefa Smrkovského, který byl zatčen mimo jiné i pro podezření z činnosti proti tehdejšímu generálnímu tajemníkovi KSČ Rudolfu Slánskému. Přes všechny již uvedené nezákonné vyšetřovací metody, na jejichž přímém používání měl rovněž účast Bohumil Doubek, odmítal Josef Smrkovský obvinění a poukazoval, že jeho zatčení je důsledkem zločinné činnosti Rudolfa Slánského. Po zatčení Rudolfa Slánského byl však Josef Smrkovský, stejně jako někteří z dalších vyšetřovaných, obviněn v rozporu s dosavadním zaměřením vyšetřování ze spojení s Rudolfem Slánským. Dokladováno to bylo tím, že svým popíráním kryl jednak sebe a jednak nepřátelskou činnost Rudolfa Slánského. Ačkoliv nebylo žádných důkazů odůvodňujících tuto trestnou činnost,

byl Josef Smrkovský na podkladě vykonstruovaných materiálů vyšetřování odsouzen pro velezradu a sabotáž k dlouhodobému odnětí svobody.

Stejným způsobem bylo ovšem postupováno i při vyšetřování jiných osob, kde sice obviněný Bohumil Doubek neměl přímou účast při používání nepřijatelných vyšetřovacích metod, ale o jejich použití věděl a jako odpovědný vedoucí vyšetřování s jejich používáním souhlasil. Tak tomu bylo v případě býv. náměstka ministra zahraničních věcí Artura Londona, který při vyšetřování, na němž měl rozhodující účast jeden z podřízených Bohumila Doubka Vladimír Kohoutek, v důsledku tělesného a později zejména duševního nátlaku učinil nejen doznání, ale jeho výpovědi, které na něm byly vynuceny proti jiným osobám, byly vzaty za podklad pro pozdější vyšetřování těchto osob. Artur London byl odsouzen ve skupině spolu s Rudolfem Slánským pro velezradu a vyzvědačství k trestu odnětí svobody na doživotí. Při přešetřování této věci však bylo zjištěno, že Artur London se této trestné činnosti nedopustil a byl odsouzen na podkladě materiálů, které vyšetřování v tomto případě vykonstruovalo a zfalšovalo.

Bylo prokázáno, že obdobných vyšetřovacích metod bylo použito při vyšetřování i dalších osob.

I případ bývalých pracovníků ministerstva zahraničních věcí Eduarda Goldstückera, dr. Pavla Kavana a Karla Dufka je obdobný

případu Artura Londona a dalších. Také zde bylo použito nepřipustných metod ve vyšetřování jednak obviněným Vladimírem Kohoutkem, jednak za jeho řízení jeho podřízenými. Důsledkem bylo vykonstruování jejich trestné činnosti vedoucí k odsouzení, a to k dlouhodobým trestům na svobodě.

Obdobně došlo k odsouzení býv. náměstka ministra národní bezpečnosti a generála SNB Josefa Pavla, o kterém vypovídal v jedné ze svých výpovědí Otto Šling. Josef Pavel, který byl zatčen v důsledku podobných poznatků pochybné hodnoty, na rozdíl od jiných vyšetřovaných nedoznal vykonstruovanou trestnou činnost ani za použití nejhrubších druhů tělesného a duševního násilí. Přestože nebylo žádných materiálů, které by jinak tuto trestnou činnost dokladovaly, byla trestná činnost jmenovaného uměle vykonstruována a dokladována důkazním materiálem takové hodnoty, který se ukázal při přešetřování jako podvržený. V souvislosti s tímto případem došlo k zatčení a vyšetřování i celé řady příslušníků tehdejšího ministerstva národní bezpečnosti, z nichž někteří byli odsouzeni a někteří po dlouhotrvajícím držení ve vazbě propuštěni na svobodu. Mezi odsouzenými byli i bývalí funkcionáři ministerstva národní bezpečnosti Oskar Valeš a dr. Karel Černý, kteří však byli odsouzeni stejně jako Josef Pavel na podkladě vykonstruované trestné činnosti, která byla uměle dokladována, k dlouholetým trestům na svobodě.

Rovněž tyto případy nejsou však případy ojedinělými a vedle nich jsou ještě některé další. Přestože obviněný Bohumil Doubek se v těchto případech nepodílel na přímém vyšetřování, jak tomu bylo v případě Viléma Nového, Otty Šlinga, Josefa Smrkovského a Rudolfa Slánského, jde o případy, kde jako vedoucí vyšetřování věděl o vykonstruovaném obvinění. Přesto však neučinil nic k tomu, aby zabránil odsouzení těchto osob.

Jak již bylo uvedeno, docházelo v důsledku vynucených výpovědí o neexistující trestné činnosti dalších osob k jejich zatýkání a vyšetřování. Nehledě již na to, že při správném vedení vyšetřování, prověřování jeho výsledků a podobně, nemusilo dojít vůbec k zatčení těchto osob, porušoval obviněný Bohumil Doubek (stejně tak jako ostatní odpovědní vedoucí vyšetřování) zákony i tím, že předkládal návrhy na prodloužení vazeb u vyšetřovanců, kterým nebyla prokázána žádná trestná činnost. Tyto návrhy nepravdivě zdůvodňoval tak, aby zdůvodnění postačovalo a bylo dostatečným podkladem prodloužení vazby, takže vyšetřovanci byli ponecháváni protizákonně dále ve vazbě, aniž její důvody byly dány. Tak tomu bylo v případech dr. Ferdinanda Děvinského, Albína Hejtmánka, Ludmily Clementisové, Marie Šlingové, Emilie Fuchsové, Theodora Florina, Emilie Životské, Zdeňka Řípy, Josefa Dostálka, Jaroslava Jirčíka, Růženy Dubové, Františka Muchy, Josefa Špirka, Zdeňky Mickové (Tikalové), Jana Danko, Jaromíra Kvíze, Rudolfa Starého, dr. Bedřicha Adlera,

Jaromíry Kryslové, Ludmily Neufusové, Marie Horvathové, Roberta Barteka a dalších. V těchto případech bylo vyšetřování zahájeno pro údajné podezření ze závažné protistátní činnosti. Ve skutečnosti jde většinou o osoby, které předtím pracovaly nebo byly jinak v blízkém styku s těmi, kdo byli již vyšetřováním MV vzati do vazby. Tito vyšetřovanci o nich při vyšetřování hovořili, i když zpočátku zcela nezávažně. Úpravou výpovědí, která byla prováděna postupně všemi vedoucími pracovníky MV až po obviněného Bohumila Doubka, a používáním otázkových protokolů s formulacemi zostřujícími jednotlivé výpovědi, jak to bylo používáno ve vyšetřování, byly však získány výpovědi odpovídající koncepci vyšetřování, a ty také tvořily podklad pro zatčení těchto osob. Ani později, když se původní podezření ukázalo neopodstatněné, nepodnikl obviněný Doubek jako odpovědný vedoucí vyšetřování nic k tomu, aby uvedené osoby byly ve většině případů z vazby propuštěny. Naopak, nepravdivým odůvodňováním návrhů na prodlužování vazby dosahoval toho, že tyto osoby byly ve vazbě bezdůvodně ve velké většině víc než dva roky a potom teprve bylo proti nim trestní stíhání zastaveno.

Obviněný Bohumil Doubek vyličenou trestnou činnost v plném rozsahu doznal. Na svoji obhajobu však uvedl, že nezákonné vyšetřovací metody byly systémem, který byl v bezpečnosti zaveden ještě před jeho příchodem do vyšetřování, takže jej nezavedl on, ale jen v něm pokračoval. Pokud jde o lživá obvinění vyšetřovaných osob

prokuratuře a soudu, snaží se přenést odpovědnost na jiné osoby. Naproti tomu však doznává, že obvinění byla skutečně neseriózní a lživá. Návrhy na prodloužení vazeb u osob, které se trestné činnosti dopustily, podepsal zcela mechanicky, protože jejich zdůvodňování vypracovávali jeho nadřízení. V souvislosti s tím zdůrazňuje obviněný, že tyto osoby nebyly drženy ve vazbě proto, že on sám měl na tom zájem, ale s ohledem na příkazy jeho nadřízených. Pokud pak jde o formulování výpovědí vyšetřujícími orgány, které neodpovídaly pravdě, uvedl obviněný, že tento způsob práce byl do vyšetřování převzat po zkušenostech podplukovníka MV Milana Moučky a byl také představenými uznáván za správný.

Tato obhajoba jej ovšem nemůže, zejména s ohledem na jeho vedoucí postavení ve vyšetřování, zbavit trestní odpovědnosti. Obviněný bývalý podplukovník MV Bohumil Doubek jako odpovědný a vedoucí pracovník ve vyšetřování byl především povinen uplatňovat ve vyšetřování přísné dodržování lidově demokratických zákonů. To on sám uznává. Nehledě k tomu, muselo mu být jasno, že může a musí uposlechnout jen takové rozkazy a pokyny, které nejsou v rozporu s těmito zákony. Jestliže však, jak sám doznává, řídil vyšetřování takovým směrem, že docházelo k soustavnému porušování zákonů, pak nelze dojít k jinému závěru, než že tak činil s plnou odpovědností a vědomím nezákonnosti svého jednání. To je konečně jasně vidět z toho, že podepisoval žádosti o prodloužení vazeb, které byly nepravdivě

zdůvodňovány, přestože věděl o jejich nepravdivosti. Obviněný také věděl, že protokoly u mnoha vyšetřovaných jsou konstruovány proti pravdě, a přesto je vydával za seriózní, ač si byl vědom následků, které z toho vyplynou. V neposlední řadě je třeba mít na zřeteli, že obviněný Bohumil Doubek byl i podřízenými upozorňován v některých případech na nezákonnost používání vyšetřovacích způsobů, nesnažil se však zjednat nápravu a naopak kritiku svými velitelskými opatřeními omezoval a potlačoval.

Trestná činnost obviněného je ostatně potvrzena celou řadou svědeckých výpovědí. Dalšími důkazními prostředky jsou samotné materiály vyšetřování vyslychaných osob, záznamy o lékařských prohlídkách těchto osob a jejich výslechové listy.

Trestná činnost obviněného bývalého podplukovníka MV Doubka je tedy prokázána.

Obviněný jako odpovědný vedoucí vyšetřování a později náčelník SV MV byl nepochybně, pokud jde o vyšetřování, veřejným činitelem podle § 75 odst. 10 tr. zák. Vzhledem k tomu, že obviněný jako odpovědný a vedoucí vyšetřování ve snaze docílit doznání vyšetřovaných osob používal tělesného a duševního násilí, čímž obstarával veřejné věci způsobem zákonu odporujícím a v případech lživě odůvodňovaných návrhů na prodlužování vazeb neplnil svoji povinnost, když nedal podnět k propuštění osob, o nichž věděl, že se trestné činnosti nedopustily, naplnil svým jednáním skutkovou podstatu

porušení povinnosti veřejného činitele podle § 175 odst. 1, písm. a), c) tr. zák. V uvedené činnosti pokračoval od svého ustanovení až do roku 1953, tedy po delší dobu, přičemž tímto činem byla značnou měrou ohrožena důvěra pracujícího lidu v nestrannost a vážnost ministerstva vnitra. Tím je také dáno ustanovení odst. 2, písm. a), c) téhož zákonného ustanovení.

Lživé obvinění osob bez trestné odpovědnosti orgánům prokuratury a soudu z trestné činnosti, která byla použitím nezákonných způsobů vyšetřování vykonstruována, naplňuje skutkovou podstatu trestného činu křivého obvinění podle § 162 tr. zák. Při použití tohoto zákonného ustanovení nelze vycházet jen z přímého označení osob, které jsou již uvedeny, jako pachatelů trestných činů, a to v návrzích na uvalení a prodlužování vazby nebo ve vykonstruovaných materiálech předkládaných soudu, ale i z toho, že na základě vykonstruované a vyslychaným osobám vnucené trestné činnosti bylo vyvoláno a posilováno podezření z trestné činnosti proti osobám, které se jí vůbec nedopustily. Konečně vzhledem k ustanovení § 75 odst. 2 tr. zák. je v daném případě obvinění dáno i tím, že obviněný Bohumil Doubek jako odpovědný vedoucí vyšetřování neupozorňoval na nesprávnost výpovědí podřízených za použití nezákonných vyšetřovacích metod. Lživost jeho obvinění je dána tím, že v řadě případů došlo k zastavení trestního stíhání a zrušení rozsudku ve věcech, za jejichž vyšetřování obviněný odpovídal. Pokud jde o subjektivní stránku uvedeného

trestného činu, je dána tím, že obviněný s vědomím lživosti obvinění vyšetřovaných osob předával tyto k soudnímu stíhání. Vzhledem k tomu, že v řadě případů došlo k neoprávněnému držení osob ve vazbě na straně jedné a poškození státu podkopáváním důvěry občanů v jeho zákonnost na straně druhé, je dána i přitěžující okolnost podle odst. 2 § 162 tr. zák.

Vzhledem k tomu, že trestná činnost obviněného, podřazená pod skutkovou podstatu křivého obvinění podle § 162 tr. zák., prolíná s trestnou činností spočívající v povinnosti veřejného činitele, je nutno pohlížet na oba tyto trestné činy v jednočinném souběhu.

Obviněný bývalý podplukovník MV Bohumil Doubek byl až na některé charakterové a osobní nedostatky hodnocen celkem kladně a také v jeho životě nebylo shledáno podstatných závad. Tato okolnost byla jako důležitá posuzována při hodnocení jeho trestné činnosti ze subjektivní stránky. Přesto však je nutno vidět plný dosah jeho trestné činnosti, kterou nejen byla diskreditována socialistická zákonnost, ale vážnou měrou překrucována linie strany. Doznáním obviněného, výpověďmi svědků a dalším důkazním materiálem je jeho trestná činnost prokázána.

Je proto právem žalován, že

od března 1950 do října 1953 v Praze a jinde, jako odpovědný vedoucí vyšetřování a později náčelník SV MV, při vyšetřování celé

řady případů uplatňoval nezákonný vyšetřovací postup, který spočíval zejména v tom, že

a) uplatňoval používání nezákonných metod vyšetřování, které spočívaly v zostřování výslechů a vazebního režimu vyšetřovaných osob, a to hlavně dlouhotrvajícími výslechy bez možnosti odpočinku, snižováním stravních dávek, šikanováním a podobně; ve vykonstruování zápisů o výpovědích, které byli vyslýchaní nuceni i přes svůj nesouhlas za použití hrubého tělesného i duševního násilí podepisovat a pod pohrůzkami na nich setrvat i v řízení před orgány prokuratury a soudu,

b) vyšetřované osoby, u nichž nebylo zjištěno, že by se trestné činnosti odůvodňující vazbu dopustily, byly v ní bezdůvodně drženy a lživě obviněny orgánům prokuratury a soudu z trestné činnosti, která byla vykonstruována použitím nezákonných způsobů vyšetřování,

tedy

jako veřejný činitel v úmyslu opatřit sobě neoprávněný prospěch jednak obstarával veřejné věci způsobem zákona odporujícím, a jednak nesplnil svoji povinnost, činil tak po delší dobu a činem byla zvýšenou měrou ohrožena důvěra pracujícího lidu v nestrannost veřejného orgánu, a jiného lživě obvinil z trestného činu v úmyslu dát podnět k jeho stíhání, přičemž čin měl za následek značnou škodu,

čímž spáchal

trestné činy porušení povinnosti veřejného činitele podle § 175 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 písm. a) tr. zákona a krivé obvinění podle § 162 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákona.

Navrhují:

provést důkazy uvedené v připojeném seznamu.

V Praze dne ... března 1957

/datum záměrně vynecháno/

Vyšší vojenský prokurátor:

/bez podpisu/

Seznam navrhovaných důkazů pro hl. líčení v tr. věci B. Doubka:

- 1-16 protokol o výpovědi J. Kopeckého ze dne 16. 9. 1955
- 17-23 protokol o výpovědi J. Smrkovského ze dne 28. 9. 1955
- 24-30 protokol o výpovědi J. Pavla ze dne 29. 9. 1955
- 33-41 protokol o výpovědi J. Smrkovského ze dne 30. 9. 1955
- 31-32 protokol o výpovědi M. Švermové ze dne 30. 9. 1955
- 42-45 protokol o výpovědi O. Valáška ze dne 4. 10. 1955

- 46-52 protokol o výpovědi O. Valeše ze dne 6. 10. 1955
- 53-56 protokol o výpovědi K. Černého ze dne 7. 10. 1955
- 57-62 protokol o výpovědi I. Miléna ze dne 8. 10. 1955
- 63-67 protokol o výpovědi J. Goldmanna ze dne 26. 10. 1955
- 68-75 protokol o výpovědi E. Löbla ze dne 26.10.1955
- 76-80 protokol o výpovědi Z. Rudingera ze dne 27. 10. 1955
- 81-88 protokol o výpovědi L. Holdoše ze dne 1. 11. 1955
- 89-92 protokol o výpovědi D. Kaňkovské ze dne 3. 11. 1955
- 93-96 protokol o výpovědi D. Kacerovské ze dne 3. 11. 1955
- 97-98 vlastnoručně napsaný dodatek k předešlé výpovědi Dagmar Kacerovské ze dne 16. 9. 1955
- 99-105 protokol o výpovědi J. Kopeckého ze dne 12. 11. 1955
- 106-110 protokol o výpovědi P. Kavana ze dne 14. 11. 1955
- 111-114 protokol o výpovědi E. Goldstückera ze dne 16. 11. 1955
- 115-118 protokol o výpovědi K. Dufka ze dne 17. 11. 1955
- 119-123 protokol o výpovědi J. Brože ze dne 29. 11. 1955
- 124-128 protokol o výpovědi V. Nového ze dne 30. 11. 1955
- 129-137 protokol o výpovědi V. Volkána ze dne 1. 12. 1955
- 138-144 protokol o výpovědi F. Navrátila ze dne 1. 12. 1955
- 145-149 protokol o výpovědi Z. Tikalové roz. Mickové ze dne 5. 12. 1955
- 150-153 protokol o výpovědi L. Nové ze dne 12. 12. 1955
- 154-161 protokol o výpovědi O. Černého ze dne 13. 12. 1955

- 162-166 protokol o výpovědi J. Sommera ze dne 14. 12. 1955
- 167-170 protokol o výpovědi P. Janouška ze dne 14. 12. 1955
- 171-176 protokol o výpovědi A. Jistebnického ze dne 16. 12. 1955
- 177-182 protokol o výpovědi F. Blažka ze dne 16. 12. 1955
- 183-188 protokol o výpovědi L. Novomeského ze dne 19. 12. 1955
- 189-192 protokol o výpovědi F. Hromka ze dne 20. 12. 1955
- 193-201 protokol o výpovědi H. Čápa ze dne 21.12. 1955
- 202-206 protokol o výpovědi J. Mozoly ze dne 22. 12. 1955
- 207-220 protokol o výpovědi J. Kubince ze dne 22. 12. 1955
- 221-226 protokol o výpovědi A. Londona ze dne 29. 12. 1955
- 227-237 protokol o výpovědi F. Homolky ze dne 6. 1. 1956
- 238-243 protokol o výpovědi K. Pucherny ze dne 10. 1. 1956
- 244-251 protokol o výpovědi K. Majera ze dne 11. 1. 1956
- 252-254 protokol o výpovědi V. Kovaříka ze dne 13. 1. 1956
- 255-257 protokol o výpovědi G. Pavlíka ze dne 16. 1. 1956
- 258-264 protokol o výpovědi J. Michálka ze dne 16. 1. 1956
- 265-272 protokol o výpovědi J. Kopeckého ze dne 25.1. 1956
- 273-278 protokol o výpovědi M. Moučky ze dne 27. 3. 1956
- 279-283 protokol o výpovědi J. Hory ze dne 28. 3. 1956
- 284-286 protokol o výpovědi J. Čecha ze dne 29. 3. 1956
- 287-292 protokol o výpovědi K. Košťála ze dne 4. 4. 1956
- 293-298 protokol o výpovědi L. Kopřivy ze dne 5. 4. 1956
- 299-304 protokol o výpovědi A. Prchalý ze dne 6. 4. 1956

305-310 protokol o výpovědi V. Hajdů ze dne 19. 4. 1956
311-330 protokol o výpovědi V. Hložkové ze dne 5. 5. 1956
331-335 protokol o výpovědi Z. Nováka ze dne 15. 5. 1956
rozsudek ve věci Artura Londona ze dne 2. 2. 1956
rozsudek ve věci Josef Smrkovský ze dne 15. 10. 1955
rozsudek ve věci Josefa Pavla ze dne 19. 10. 1955
vyhodnocení spisu státněbezpečnostního vyšetřování
Z. Mickové z 9. 12. 1955
výpisy ze zpráv Dagmar Kacerovské ze dne 9. 12. 1955
seznam zastavených trestních věcí
přehled vazebních věcí vyšetřovaných
v r. 1950 - 1954, 31. 1. 1956

*

Nástin obžaloby

Vyšší vojenský prokurátor v Praze žaluje
podplukovníka MV v.v. Vladimíra Kohoutka,
nar. 1. 8. 1912 v Miroslavských Kninicích, okres Mor. Krumlov, syna
zemědělce, bývalého zástupce náčelníka SV MV, úředníka
památkového úřadu v Praze, posledně bytem v Praze 7, Fr. Plamínkové
č. 16, t. č. ve vazbě, pro trestné činy porušení povinnosti veřejného
činitele a křivé obvinění,

z těchto důvodů:

Obviněný podplukovník MV v.v. Vladimír Kohoutek byl jako vyšetřující orgán v červenci 1948 povolán z Ostravy do Prahy, kde byl pověřen vyšetřováním nejzávažnějších případů celostátního rozsahu.

Koncem léta 1949 byl pověřen vyslýcháním vyšetřovance Gejzy Pavlíka v Mladé Boleslavi. Ačkoliv mu byly známy příslušné předpisy o zacházení s vyšetřovanci, začal v rozporu s těmito předpisy při výsleších Pavlíka používat hrubého násilí. Několikrát jej udeřil, Pavlík musil při dlouhotrvajících výsleších státi, takže mu značně otekly nohy a různými formami psychického nátlaku jej nutil k doznání. I když pro vlastní případ Pavlíka tyto metody vyšetřování nebyly rozhodné, staly se základem pro postup ve většině dalších případů svěřených k vyšetřování Kohoutkovi.

Koncem listopadu 1949 začal Kohoutek vyslýchat zajištěného Evžena Löbla. V tomto případě, aniž měl zájem na objasnění objektivní pravdy při výsleších, formuloval si Kohoutek protokoly sám a vnechával v nich podstatné vyšetřující části, čímž zkrasloval správné hodnocení činnosti vyšetřovaného. K vlastnímu doznání byl Löbl donucen tím, že plných 14 dní byl vyslýchán denně asi 18 - 20 hodin různými referenty pod vedením Kohoutka, během krátkého odpočinku v noci byl pravidelně po 15 minutách buzen, takže byl fyzicky i psychicky zcela vyčerpán a v důsledku toho přistoupil na požadavky vyšetřování.

Obdobné metody vyšetřování byly použity téměř ve všech dalších případech vyšetřovaných Kohoutkem, i když formu přímého bití již nepoužil. Tento systém vyšetřování byl různě doplňován během celého jeho pozdějšího působení jako náčelníka skupiny a zástupce náčelníka správy vyšetřování. V podstatě šlo o to, že dlouhodobými i nočními výslechy, stáním při výsleších, chozením na celách a buzením v noci byli vyšetřovanci fyzicky týráni, urážkami a hrozbami psychicky deptáni tak dlouho, až doznali trestnou činnost, která jim byla předestírána. Přitom formulování protokolů prováděl Kohoutek sám, často i bez přítomnosti vyšetřovaného, který později byl uvedenými způsoby donucován tyto protokoly podepisovat. Mimo to opravováním překrcoval protokoly, které sepisovali s vyšetřovanci jeho podřízení tak, aby vyhovovaly koncepci vyšetřování. Do protokolů zásadně nepřipouštěl udávání skutečností, které by svědčily ve prospěch vyšetřovaného a přispívaly by k objasnění objektivní skutečnosti, takže obsahově byly značně zkreslené. Aby byly takto zkreslené výpovědi řádným podkladem pro odsouzení vyšetřovaných, museli se tito pod různými hrozbami nebo naopak různými sliby naučiti své výpovědi nazpaměť a přednésti je u soudu. Při odporu vyšetřovaných proti těmto metodám zneužíval Kohoutek vůči straníkům často jména strany a argumentoval stranou asi v tom smyslu, že přáním nejvyšších stranických orgánů je, aby se doznali k trestné činnosti, i když ji nespáchali, a obětovali se tak pro věc dělnické třídy.

Tento hrubý psychický nátlak na vyšetřovance, jemuž obvykle vyšetřovanci podlehli, měl za následek, že vypovídali nepravdy i o jiných osobách, které na základě toho byly zatčeny. Tyto osoby potom byly obdobným způsobem přinuceny, aby doznaly trestnou činnost, kterou nikdy nespáchaly. V dalších případech Kohoutek jako náčelník oddělení dostal do svého oddělení některé vyšetřované, o nichž musil dle výsledků vyšetřování nabýt přesvědčení, že jsou nevinní. Přesto je ale uvedenými způsoby přinutil k doznání neexistující trestné činnosti a nepodal návrh na jejich propuštění z vazby. Popsanými způsoby postupoval Kohoutek, a za jeho řízení jeho podřízení, při vyšetřování Eduarda Goldstückera, Pavla Kavana, Karla Dufka, Josefa Smrkovského a dalších.

V podstatě používal těchto metod vyšetřování i v době, kdy vykonával funkci zástupce náčelníka správy vyšetřování, kterou byl pověřen v létě 1953, až do svého propuštění do výslužby ze zdravotních důvodů v květnu 1954.

Shora uvedený skutkový děj je potvrzen výpověďmi Bohumila Doubka, Eduarda Goldstückera, Josefa Smrkovského, Karla Dufka, Pavla Kavana, Ladislava Holdoše, Josefa Goldmana, Evžena Löbla a dalších. Obviněný Kohoutek plně doznává, že používal uvedených metod vyšetřování, popírá pouze určité výroky, které měly psychicky působit na vyšetřovance. V tomto směru je ale usvědčován téměř shodnými svědeckými výpověďmi, které charakterizují některé

z popíraných výroků jako typické pouze pro Kohoutka. Není důvodu považovat tyto svědky za nevěrohodné, neboť neměli možnost během výkonu trestu nějak se na věci domluvit. Na svou obhajobu udává obviněný Kohoutek, že byl pouze jedním z nositelů celého zločinného systému vyšetřování, ale že nebyl původcem tohoto systému, nýbrž že se mu pouze podřídil. K používání těchto vyšetřovacích metod prý dostával příkazy od svých představených, a to nejdříve od Švába a Závodského a později od Doubka. Z tohoto důvodu se necítí vinen, neboť prý nemohl nic jiného dělat než plnit příkazy. Této jeho obhajobě nelze přisvědčit. Obviněný jako zkušený vyšetřující orgán znal platné právní předpisy a musil si být vědom toho, že jedná v hlubokém rozporu s nimi. Představení nemohli dávat koncepci vyšetřování bez podkladů získaných přímo výsledky, které prováděl Kohoutek sám, nebo jichž se zúčastňoval a za jejichž výsledky jako náčelník oddělení byl zodpovědný. Na základě jeho informací o vyšetřování, které bylo prováděno uvedenými metodami, byl potom dále řízen v práci, takže vlastně od něho pocházely případné falešné koncepce v té které trestní věci. Mimo to, jak bylo výslovně jeho tehdejší náčelníkem Bohumilem Doubkem několikrát konstatováno, vyšetřovanci, s kterými si žádný z ostatních vyšetřujících referentů správy vyšetřování nevěděl rady, byli předáváni do Kohoutkova oddělení, kde dříve nebo později začali o své problematice protistátní činnosti vypovídat. Z toho důvodu měl obviněný Kohoutek

nepochybně poměrně výjimečné postavení ve správě vyšetřování a svým vlivem mohl mnoho nezákonnosti paralyzovat. Přesto tak neučinil, ale naopak svých zkušeností používal k zintenzivňování psychického nátlaku na vyšetřované a takto získával pochybné úspěchy. Těmito „úspěchy“ byli ovlivněni ostatní vyšetřující pracovníci, takže jeho metody vyšetřování přebírali, a obviněný Kohoutek se stal jedním z šířitelů nezákonných metod vyšetřování, a tím upevňoval celý zločinný systém vyšetřování.

Obviněný Kohoutek tedy bez ohledu na materiální pravdu, bez ohledu na požadavky socialistické zákonnosti a státní disciplíny, donucoval vyšetřovance k doznání za použití různých forem násilí, jen aby dosáhl svého „úspěchu“, aby za tuto zákonu a socialistické morálce odporující práci byl povyšován. Tím je v podstatě motivováno celé jeho jednání. Proto je třeba v něm spatřovat naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 175 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), c) tr. zák. Obviněný Kohoutek byl ve smyslu § 75 odst. 10, písm. b) tr. zák. veřejným činitelem, v této funkci se snažil získat neoprávněný prospěch tím, že při jejím výkonu jednal v rozporu se zákonnými předpisy. Svého jednání se dopouštěl po delší dobu a jeho následkem bylo porušení činnosti správy vyšetřování, spočívající v tom, že nebyla zjišťována objektivní pravda. Touto skutečností jsou dány kvalifikační momenty uvedeného zákonného ustanovení, které ale plně nevystihuje celou činnost obviněného. Obviněný Kohoutek

nezákonnými metodami donucoval vyšetřovance nejen k pochybným doznáním, ale také k výpovědím proti dalším osobám, které potom byly zajišťovány a obdobnými metodami donucovány k doznání. V konkrétních případech je třeba poukázat mimo jiné např. na případ Eduarda Goldstückera, Pavla Kavana a Karla Dufka, kteří na základě vynuceného doznání byli odsouzeni k dlouholetým trestům odnětí svobody. Ze všech okolností případu, který byl Kohoutkovi podrobně znám, neboť jeho vyšetřování řídil, mu bylo zřejmé, že jde o křivě obvinění. Toto jednání obviněného je nutno kvalifikovat jako naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 162 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., neboť jeho jednání mělo za následek, že všichni tři trest skutečně odpykávali, což jest třeba hodnotiti jako způsobenou značnou škodu.

Obviněný Kohoutek věděl, že naše lidově demokratické zřízení vysoko vyzdvihuje požadavek socialistické zákonnosti, že naše zákony jsou psány proto, aby byly důsledně dodržovány a respektovány, a to bez rozdílu všemi občany našeho státu. Věděl, že používání násilných metod při vyšetřování je naprosto neslučitelné s morálkou orgánů lidově demokratického státu, že tyto metody jsou vlastní fašistickému zřízení a jeho nositelům.

Je proto právem žalován, že

1. v době od léta 1949 do května 1954 v Praze a jinde jako vyšetřující pracovník, později jako náčelník oddělení a nakonec jako zástupce náčelníka správy vyšetřování MV, se dopouštěl jednak sám a jako náčelník trpěl svým podřízeným orgánům, aby vyšetřovancům bylo působeno hrubé fyzické a psychické násilí jako prostředek k tomu, aby se vyšetřovanci doznali k trestné činnosti, kterou nespáchali, tedy jako veřejný činitel v úmyslu opatřit sobě neoprávněný prospěch obstarával veřejné věci způsobem zákonu odporujícím, přičemž tak činil po delší dobu a činem byla zvýšenou měrou ohrožena důvěra pracujících lidu v nestrannost veřejného orgánu,

2. za týchž časových a místních podmínek, v týchž funkcích jednak sám vypracovával, a jednak od podřízených vyžadoval vypracovávání protokolů, které neodpovídaly objektivní pravdě a zamlčovaly skutečnosti, hovořící ve prospěch vyšetřovanců, a obsahovaly nepravdivé údaje o trestné činnosti dalších osob, tyto protokoly za použití nátlaku nechal podepisovat od vyšetřovanců, takže došlo ke stíhání oněch dalších osob,

tedy

jiného lživě obvinil z trestného činu v úmyslu dát podnět k jeho stíhání, přičemž tento čin měl za následek značnou škodu,

čímž spáchal

1. trestný čin porušení povinnosti veřejného činitele podle § 175 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), c) tr. zák.,
2. trestný čin křivé obvinění podle § 162 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák.

Navrhují:

provést důkazy uvedené v připojeném seznamu.

V Praze dne ... března 1957

/datum záměrně vynecháno/

Vyšší vojenský prokurátor:

/bez podpisu/

Seznam navrhaných důkazů pro hl. líčení v tr. věci

V. Kohoutka:

- 1-16 protokol o výpovědi J. Kopeckého ze dne 16. 9. 1955
17-23 protokol o výpovědi J. Smrkovského ze dne 28. 9. 1955

- 24-30 protokol o výpovědi J. Pavla ze dne 29. 9. 1955
- 33-41 protokol o výpovědi J. Smrkovského ze dne 30. 9. 1955
- 31-32 protokol o výpovědi M. Švermové ze dne 30. 9. 1955
- 42-45 protokol o výpovědi O. Valáška ze dne 4. 10. 1955
- 46-52 protokol o výpovědi O. Valeše ze dne 6. 10. 1955
- 53-56 protokol o výpovědi K. Černého ze dne 7. 10. 1955
- 57-62 protokol o výpovědi I. Miléna ze dne 8. 10. 1955
- 63-67 protokol o výpovědi J. Goldmanna ze dne 26. 10. 1955
- 68-75 protokol o výpovědi E. Löbla ze dne 26. 10. 1955
- 76-80 protokol o výpovědi Z. Rudingera ze dne 27. 10. 1955
- 81-88 protokol o výpovědi L. Holdoše ze dne 1. 11. 1955
- 89-92 protokol o výpovědi D. Kaňkovské ze dne 3. 11. 1955
- 93-96 protokol o výpovědi D. Kacerovské ze dne 3. 11. 1955
- 97-98 vlastnoručně napsaný dodatek k předešlé výpovědi
Dagmar Kacerovské ze dne 16. 9. 1955
- 99-105 protokol o výpovědi J. Kopeckého ze dne 12. 11. 1955
- 106-110 protokol o výpovědi P. Kavana ze dne 14. 11. 1955
- 111-114 protokol o výpovědi E. Goldstückera ze dne 16. 11. 1955
- 115-118 protokol o výpovědi K. Dufka ze dne 17. 11. 1955
- 119-123 protokol o výpovědi J. Brože ze dne 29. 11. 1955
- 124-128 protokol o výpovědi V. Nového ze dne 30. 11. 1955
- 129-137 protokol o výpovědi V. Volkána ze dne 1. 12. 1955
- 138-144 protokol o výpovědi F. Navrátila ze dne 1. 12. 1955

- 145-149 protokol o výpovědi Z. Tikalové roz. Mickové ze dne 5. 12. 1955
- 150-153 protokol o výpovědi L. Nové ze dne 12. 12. 1955
- 154-161 protokol o výpovědi O. Černého ze dne 13. 12. 1955
- 162-166 protokol o výpovědi J. Sommera ze dne 14. 12. 1955
- 167-170 protokol o výpovědi P. Janouška ze dne 14. 12. 1955
- 171-176 protokol o výpovědi A. Jistebnického ze dne 16. 12. 1955
- 177-182 protokol o výpovědi F. Blažka ze dne 16. 12. 1955
- 183-188 protokol o výpovědi L. Novomeského ze dne 19. 12. 1955
- 189-192 protokol o výpovědi F. Hromka ze dne 20. 12. 1955
- 193-201 protokol o výpovědi H. Čápa ze dne 21. 12. 1955
- 202-206 protokol o výpovědi J. Mozoly ze dne 22. 12. 1955
- 207-220 protokol o výpovědi J. Kubince ze dne 22. 12. 1955
- 221-226 protokol o výpovědi A. Londona ze dne 29. 12. 1955
- 227-237 protokol o výpovědi F. Homolky ze dne 6. 1. 1956
- 238-243 protokol o výpovědi K. Pucherny ze dne 10. 1. 1956
- 244-251 protokol o výpovědi K. Majera ze dne 11. 1. 1956
- 252-254 protokol o výpovědi V. Kovařika ze dne 13. 1. 1956
- 255-257 protokol o výpovědi G. Pavlíka ze dne 16. 1. 1956
- 258-264 protokol o výpovědi J. Michálka ze dne 16. 1. 1956
- 265-272 protokol o výpovědi J. Kopeckého ze dne 25.1. 1956
- 273-278 protokol o výpovědi M. Moučky ze dne 27. 3. 1956
- 279-283 protokol o výpovědi J. Hory ze dne 28. 3. 1956

- 284-286 protokol o výpovědi J. Čecha ze dne 29. 3. 1956
- 287-292 protokol o výpovědi K. Košťála ze dne 4. 4. 1956
- 293-298 protokol o výpovědi L. Kopřivy ze dne 5. 4. 1956
- 299-304 protokol o výpovědi A. Prchala ze dne 6. 4. 1956
- 305-310 protokol o výpovědi V. Hajdů ze dne 19. 4. 1956
- 311-330 protokol o výpovědi V. Hložkové ze dne 5. května 1956
- 331-335 protokol o výpovědi Z. Nováka ze dne 15. května 1956
- rozsudek NS ve věci Eduard Goldstücker, Pavel Kavan
a Karel Dufek ze dne 23. prosince 1955
- oznámení o zproštění Artura Londona rozsudku
ze dne 25. 2. 1956.

SÚA, f. 02/2, sv. 135, a. j. 176, bod 16 (3. 4. 1957), s. 5 -17.

PŘÍLOHA 4

Opis

1957, 5. června - Zpráva ministra spravedlnosti o soudním líčení s Bohumilem Doubkem a Vladimírem Kohoutkem pro politické byro ÚV KSČ

Ve dnech 13. až 17. května 1957 proběhlo před senátem Vyššího vojenského soudu v Praze hlavní líčení v trestní věci Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka. O průběhu tohoto líčení a jeho přípravě zasílám tuto informaci:

Dne 19. dubna 1957 byla vyšším vojenským prokurátorem v Praze podána obžaloba na oba obviněné. Obžaloba plně odpovídala nástinům obžalob připojených k mé zprávě pro politické byro ÚV KSČ ze dne 27. března 1957 o skončení vyšetřování v této trestní věci.

Dne 6. května 1957 byla obžaloba ve smyslu § 196 nov. tr. řádu předběžně projednána senátem vyššího vojenského soudu. Senát ve složení mjr. just. dr. Rudolf Mlčák, předseda, plk. VB Jan Janulík, plk. Josef Stavinoha, členové senátu, obžalobu přijal. Vzhledem k tomu, že ve vyšetřování nebyly porušeny předpisy trestního řádu a věc byla řádně vyšetřena, nebylo prováděno další vyšetřování a nařízeno hlavní líčení na dny 13. až 17. května 1957.

Obžaloby byly oběma obžalovaným publikovány předsedou senátu dne 6. května 1957 a při této příležitosti uplatnil obžalovaný Bohumil Doubek návrh na slyšení Ladislava Kopřivy, býv. ministra národní bezpečnosti, a Karla Košťála, býv. náměstka ministra vnitra, jako svědků u hlavního líčení. Dále žádal o předložení jeho přednášky o vyšetřování z roku 1950. Obžalovaný Vladimír Kohoutek neměl žádných návrhů k doplnění řízení.

Hlavní líčení bylo provedeno v určené dny. Senát byl složen stejně jako při předběžném projednávání obžaloby. Obžalobu zastupoval prokurátor mjr. just. Jan Tomášek. Jako zapisovatelky byly určeny pracovnice sekretariátu ministra vnitra npor. Zdenka Sedláková a starš. Dana Forbalská. Na počátku hlavního líčení obžalovaný Bohumil Doubek vzal zpět návrhy, které podal při publikaci obžaloby.

Dne 13. května 1957 byl proveden výslech obou obžalovaných, dne 14. května 1957 byli slyšeni jako svědci z osob vyšetřovaných obžalovanými Gejza Pavlík, Vilém Nový, Artur London, Vavro Hajdů, Eduard Goldstücker a dále dva bývalí příslušníci správy vyšetřování MV Alois Jistebnický a Josef Mozola, jakož i bývalý příslušník útvaru DUB (ostraha věznice v Ruzyni) starš. MV František Hromek. Po výsleších svědků byl dne 14. a 15. května 1957 čten důkazní materiál.

Dne 16. května 1957 byly předneseny závěrečné řeči prokurátora a obhájců a poslední slova obžalovaných. Dne 17. května 1957 vyhlášen rozsudek.

Oba obžalovaní v průběhu hlavního líčení doznali používání a uplatňování nepřipustných metod v případech, na jejichž zpracování se buď sami zúčastnili, nebo je řídili, jak bylo uvedeno v obžalobě.

Oba obžalovaní ve svých výpovědích a ve svém závěrečném slově v podstatě uvedli to, co ve svých protokolech ve vyšetřování, a také na své obhajobě setrvali. V podstatě se hájili tím, že na vyšetřování měli silný vliv sovětští poradci a že o používání takovýchto vyšetřovacích metod věděli další odpovědní pracovníci ministerstva národní bezpečnosti, kteří dokonce dávali příkazy k používání nezákonných vyšetřovacích metod; jmenovitě byl v této souvislosti uváděn Ladislav Kopřiva a Karel Šváb. Dále obžalovaný Doubek uvedl, že i Antonín Prchal věděl o používaných vyšetřovacích metodách. Podle výpovědi obou obžalovaných byli také uvedeni funkcionáři rozhodujícími činiteli při rozhodování o zatčení nebo propuštění vyšetřovaných osob z vazby, aniž na to vyšetřování mělo zpravidla samo nějaký vliv. Oba obžalovaní vypověděli, že také na úseku vyšetřování, které vedl býv. pplk. Milan Moučka, byly stejné, ba i brutálnější metody výslechu. V souvislosti se svou obhajobou Vladimír Kohoutek uváděl, že jeho trestná činnost, spočívající v uplatňování nepřipustných vyšetřovacích metod, byla způsobena všeobecným používáním takovýchto vyšetřovacích metod všemi dalšími náčelníky na jeho funkční úrovni.

Toto tvrzení Kohoutka je správné jen v pozdějším období vyšetřování, neboť autorem nepřípustných psychických způsobů donucování je právě Kohoutek.

Všichni slyšení svědci v podstatě vypovídali totéž, co ve vyšetřování. Žádný ze svědků neuvedl nové skutečnosti, které by mohly mít vliv na odlišné posouzení věci od obžaloby. Svědci Pavlík, Nový, London, Hajdů a Goldstücker vypovídali v podstatě o tom, jakými metodami byli vyšetřováni oni sami.

Prokurátor v závěrečné řeči poukázal zejména na to, že to byli především Slánský a Šváb, kteří zavedli takovéto systémy vyšetřování, rozebral, v čem spočívá vina obou obžalovaných jako pracovníků, kteří tento vnesený systém prováděli, a u Kohoutka možno říci rozvíjeli, a v závěru také poukázal na morální profil obou obžalovaných.

Senát Vyššího vojenského soudu vynesl rozsudek, podle kterého byli oba obžalovaní uznáni vinnými ve smyslu obžaloby a obžalovaný Doubek odsouzen k trestu odnětí svobody na 9 let a obžalovaný Vladimír Kohoutek k trestu odnětí svobody na 7 let. Ve smyslu § 43 tr. řádu byla u obou obžalovaných po dobu výkonu trestu vyslovena ztráta čestných práv občanských. Oba obžalovaní se výslovně vzdali opravných prostředků. Prokurátor se opravných prostředků nevzdal vzhledem k tomu, že není známo, zda za oba obviněné podají odvolání jejich rodinní příslušníci. V případě, že odvolání rodinnými příslušníky

podáno nebude, nepodá odvolání ani prokuratura, neboť trest pokládám za dostačující, vystihující požadavky ustanovení § 17 trestního řádu.

V této souvislosti sděluji, že v případě pravomocnosti rozsudku vztahuje se na uložený trest odnětí svobody amnestie prezidenta republiky ze dne 9. 5. 1955, č. I. II. odst. 2. Vzhledem k tomu by došlo u odsouzeného Bohumila Doubka ke snížení uloženého trestu odnětí svobody o 36 měsíců. Konečný trest by tedy byl u odsouzeného Doubka 6 roků odnětí svobody, který by měl odpykán 12. 7. 1961 (polovina trestu by byla odpykána 12. 7. 1958).

U odsouzeného Kohoutka po snížení trestu vzhledem k amnestii konečný trest by byl 4 roky a 8 měsíců odnětí svobody, který by měl odpykán 25. 5. 1960. (Polovina trestu by byla odpykána 25. 1. 1958.)

V případě, že podají odvolání rodinní příslušníci odsouzených a oba odsouzení tato podaná odvolání nevezmou zpět, podá odvolání také vyšší vojenský prokurátor.

Výsledky hlavního líčení tedy v tomto případě plně potvrzují závěry vyšetřování prokuratury, které byly uvedeny ve zprávě pro politické byro ÚV KSČ ze dne 13. dubna 1956 a ze dne 27. března 1957, a proto nečiním zatím žádné další návrhy.

/datum záměrně vynecháno/

/bez podpisu/

SÚA, f. 02/2, sv. 142, a. j. 185, bod 29.

PŘÍLOHA 5

Opis

1957, 11. června - Zpráva generálního prokurátora o procesu s Bohumilem Doubkem a Vladimírem Kohoutkem pro politické byro ÚV KSČ

Ve dnech 13. až 17. května 1957 proběhlo před senátem Vyššího vojenského soudu v Praze hlavní líčení v trestní věci Bohumila Doubka a Vladimíra Kohoutka. O průběhu tohoto líčení a jeho přípravě zasílám tuto informaci:

Dne 19. dubna 1957 byla vyšším vojenským prokurátorem v Praze podána obžaloba na oba obviněné. Obžaloba plně odpovídala nástinům obžalob, připojených k mé zprávě pro politické byro ÚV KSČ ze dne 27. března 1957 o skončení vyšetřování v této trestní věci.

Dne 6. května 1957 byla obžaloba ve smyslu § 196 nov. tr. řádu předběžně projednána senátem Vyššího vojenského soudu. Senát ve složení mjr. just. dr. Rudolf Mičák, předseda, plk. VB Jan Janulík, plk. Josef Stavinoha, členové senátu, obžalobu přijal. Vzhledem k tomu, že ve vyšetřování nebyly porušeny předpisy trestního řádu a věc byla řádně vyšetřena, nebylo prováděno další vyšetřování a nařízeno hlavní líčení na dny 13. a 17. května 1957.

Obžaloby byly oběma obžalovaným publikovány předsedou senátu dne 6. května 1957 a při této příležitosti uplatnil obžalovaný Bohumil Doubek návrh na slyšení Ladislava Kopřivy, býv. ministra národní bezpečnosti, a Karla Košťála, býv. náměstka ministra vnitra jako svědků u hlavního líčení. Dále žádal o předložení jeho přednášky o vyšetřování z roku 1950. Obžalovaný Vladimír Kohoutek neměl žádných návrhů k doplnění řízení.

Hlavní líčení bylo provedeno v určené dny. Senát byl složen stejně jako při předběžném projednávání obžaloby. Obžalobu zastupoval prokurátor mjr. just. Jan Tomášek. Jako zapisovatelky byly určeny pracovnice sekretariátu ministra vnitra npor. Zdenka Sedláková a starš. Dana Forbalská. Na počátku hlavního líčení obžalovaný Bohumil Doubek vzal zpět návrhy, které podal při publikaci obžaloby.

Dne 13. května 1957 byl proveden výslech obou obžalovaných, dne 14. května 1957 byli slyšeni jako svědci z osob vyšetřovaných obžalovanými Gejza Pavlík, Vilém Nový, Artur London, Vavro Hajdů, Eduard Goldstücker a dále dva bývalí příslušníci správy vyšetřování MV Alois Jistebnický a Josef Mozola, jakož i bývalý příslušník útvaru DUB (ostraha věznice v Ruzyni), starš. MV František Hromek. Po výsleších svědků byl dne 14. a 15. května 1957 čten důkazní materiál. Dne 16. května 1957 byly předneseny závěrečné řeči prokurátora a obhájců a poslední slova obžalovaných. Dne 17. května 1957 vyhlášen rozsudek.

Oba obžalovaní v průběhu hlavního líčení doznali používání a uplatňování nepřipustných metod v případech, na jejichž zpracování se buď sami zúčastnili, nebo je řídili, jak bylo uvedeno v obžalobě.

Oba obžalovaní ve svých výpovědích a ve svém závěrečném slově v podstatě uvedli to, co ve svých protokolech ve vyšetřování, a také na své obhajobě setrvali. V podstatě se hájili tím, že na vyšetřování měli silný vliv sovětští poradci a že o používání takovýchto vyšetřovacích metod věděli další odpovědní pracovníci ministerstva národní bezpečnosti, kteří dokonce dávali příkazy k používání nezákonných vyšetřovacích metod; jmenovitě byl v této souvislosti uváděn Ladislav Kopřiva a Karel Šváb. Dále obžalovaný Doubek uvedl, že i Antonín Prchal věděl o používaných vyšetřovacích metodách. Podle výpovědi obou obžalovaných byli také uvedeni funkcionáři rozhodujícími činiteli při rozhodování o zatčení nebo propuštění vyšetřovaných osob z vazby, aniž na to vyšetřování mělo zpravidla samo nějaký vliv. Oba obžalovaní vypověděli, že také na úseku vyšetřování, které vedl býv. pplk. Milan Moučka, byly stejné, ba i brutálnější metody výslechu. V souvislosti se svou obhajobou Vladimír Kohoutek uváděl, že jeho trestná činnost spočívající v uplatňování nepřipustných vyšetřovacích metod byla způsobena všeobecným používáním takovýchto vyšetřovacích metod všemi dalšími náčelníky na jeho funkční úrovni.

Toto tvrzení Kohoutka je správné jen v pozdějším období vyšetřování, neboť autorem nepřipustných psychických způsobů donucování je právě Kohoutek.

Všichni slyšení svědci v podstatě vypovídali totéž, co ve vyšetřování. Žádný ze svědků neuvedl nové skutečnosti, které by mohly mít vliv na odlišné posouzení věci od obžaloby. Svědci Pavlík, Nový, London, Hajdů a Goldstücker vypovídali v podstatě o tom, jakými metodami byli vyšetřováni oni sami.

Prokurátor v závěrečné řeči poukázal na to, že to byli především Slánský a Šváb, kteří zavedli takovéto systémy vyšetřování, rozebral, v čem spočívá vina obou obžalovaných jako pracovníků, kteří tento vnesený systém prováděli a u Kohoutka možno říci rozvíjeli, a v závěru také poukázal na morální profil obou obžalovaných.

Senát vyššího vojenského soudu vynesl rozsudek, podle kterého byli oba obžalovaní uznáni vinnými ve smyslu obžaloby a obžalovaný Doubek odsouzen k trestu odnětí svobody na 9 let a obžalovaný Vladimír Kohoutek k trestu odnětí svobody na 7 let. Ve smyslu § 43 tr. řádu byla u obou obžalovaných po dobu výkonu trestu vyslovena ztráta čestných práv občanských. Oba obžalovaní se výslovně vzdali opravných prostředků. Prokurátor se opravných prostředků nevzdal vzhledem k tomu, že není známo, zda za oba obviněné podají odvolání jejich rodinní příslušníci. V případě, že odvolání rodinnými příslušníky

podáno nebude, nepodá odvolání ani prokuratura, neboť trest pokládám za dostačující, vystihující požadavky ustanovení § 17 trestního řádu.

V této souvislosti sděluji, že v případě pravomocnosti rozsudku vztahuje se na uložený trest odnětí svobody amnestie prezidenta republiky ze dne 9. 5. 1955, č. I. II. odst. 2. Vzhledem k tomu by došlo u odsouzeného Bohumila Doubka ke snížení uloženého trestu odnětí svobody o 36 měsíců. Konečný trest by tedy byl u odsouzeného Doubka 6 roků odnětí svobody, který by měl odpykán 17. 7. 1961 (polovina trestu by byla odpykána 12. 7. 1958).

U odsouzeného Kohoutka, po snížení trestu vzhledem k amnestii, konečný trest by byl 4 roky a 8 měsíců odnětí svobody, který by měl odpykán 25. 5. 1960 (polovina trestu by byla odpykána 25. 1. 1958).

V případě, že podají odvolání rodinní příslušníci odsouzených a oba odsouzení tato podaná odvolání nevezmou zpět, podá odvolání také vyšší vojenský prokurátor.

Výsledky hlavního líčení tedy v tomto případě plně potvrzují závěry vyšetřování prokuratury, které byly uvedeny ve zprávě pro politické byro ÚV KSČ ze dne 13. dubna 1956 a ze dne 27. března 1957, a proto nečiním zatím žádné další návrhy.

/datum záměrně vynecháno/

/bez podpisu/

SÚA, f. 02/2, sv. 142, a. j. 185, bod 29 (5. 6. 1957).

PŘÍLOHA 6

Opis

*1957, 16. prosince - Usnesení 218. schůze politického byra ÚV KSČ
o udělení milosti Bohumilu Doubkovi a dokumenty připojené jako
podkladový materiál k jednání*

K bodu: **Prominutí zbytku trestu cestou milosti pro Bohumila
Doubka** (s. Novotný)

Usneseno:

Souhlasí se s tím, aby bylo příslušnému prokurátorovi uloženo, aby ve věci Bohumila Doubka podal návrh na jeho podmíněné propuštění tak, aby B. Doubek byl propuštěn ještě před vánočními svátky.¹⁰³

Provede: s. V. Škoda, s. J. Bartuška

Na vědomí: s. O. Černík

¹⁰³K návrhu, který předkládal A. Novotný, diskutovali V. Široký, R. Barák a K. Bacílek.

Zpráva ve věci odsouzeného býv. podplukovníka MV Bohumila Doubka pro soudruha I. tajemníka ÚV KSČ

Rozsudkem Vyššího vojenského soudu v Praze ze dne 17. května 1957, sp. zn. T 6/57 byl býv. pplk. MV Bohumil Doubek uznán vinným trestným činem porušení povinnosti veřejného činitele podle § 175, odst. 1, písm. a), c), odst. 2, písm. b) tr. zák. a trestným činem křivého obvinění podle § 162, odst. 1, odst. 2, písm. a) tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody na 9 roků a ke ztrátě čestných práv občanských.

Podkladem pro výrok o vině bylo zjištění, že Doubek jako odpovědný vedoucí vyšetřování a později jako náčelník SV MV za účelem dosažení úspěchů ve vyšetřování v zájmu osobního prospěchu při vyšetřování celé řady případů uplatňoval nezákonné metody, které spočívaly zejména v používání hrubého tělesného a psychického násilí, čímž dosahoval od vyšetřovaných podepisování vykonstruovaných zápisů o výpovědích a způsobil tak, že došlo k trestnímu stíhání těchto i dalších osob na základě nepravdivých údajů.

Z důkazního materiálu, na jehož podkladě soud rozhodoval, vyplývá, že kromě Doubka a spolu s ním odsouzeného Kohoutka, ještě celá řada dalších pracovníků MNB, případně MV, a to namnoze i ve vyšších funkcích než byla Doubkova, používala, resp. připouštěla používání nezákonných vyšetřovacích metod a hrubě porušovala socialistickou zákonost.

Manželka odsouzeného Věra Doubková obrátila se na ministra spravedlnosti se žádostí, aby v případě jejího manžela byl podán návrh na udělení individuální milosti prezidentem republiky. Přitom poukazuje na zhoršující se zdravotní stav svého manžela a na potíže a starosti, které má s péčí o čtyři nezletilé děti.

Vzhledem k těmto skutečnostem, jakož i se zřetelem k tomu, že vůči většině ostatních pracovníků bezpečnosti, kteří rovněž používali nebo nesli odpovědnost za používání metod, pro které byl Doubek odsouzen, nebyly vyvozovány trestní důsledky, pokládám za možné zkrátit Doubkovi dobu výkonu trestu.

Odsouzený Doubek je ve vazbě od 12. července 1955. Amnestií prezidenta republiky z 9. 9. 1955 mu byl uložený trest snižen na 6 let. Ke dni 1. 12. 1957 zbýval z něho k odpykání zbytek ve výši 3 roky, 7 měsíců, 11 dní, z něhož bude třeba prominout přiměřenou část, připadající na trestný čin křivého obvinění, na nějž se vztahuje amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 12. 1957.

Rozdělení trestu bude provedeno tak, že z celkového trestu 9 roků připadne na trestný čin porušení povinnosti veřejného činitele 4 roky a na trestný čin křivého obvinění 5 roků. Na základě takto stanoveného poměru pak ze zbytku trestu připadne na první trestný čin k 1. 12. 1957 19 měsíců a 11 dní a na druhý trestný čin 24 měsíců, které bude třeba v důsledku cit. amnestie prezidenta republiky prominout. Zbytek trestu bude tedy ke dni 1. 12. 1957 činit celkem 19 měsíců a 11 dní.

Vzhledem k tomuto stavu věci jeví se vhodnější, aby případ nebyl řešen mimořádnou cestou, tj. milostí prezidenta republiky, neboť po provedené úpravě trestu bude mít Doubek odpykáno více než polovinu trestu a bude možnost jeho předčasného propuštění na základě řízení o podmíněném propuštění.

Navrhuji proto, aby bylo příslušnému prokurátorovi uloženo, aby ve věci Doubka podal návrh na jeho podmíněné propuštění.

/datum záměrně vynecháno/

/bez podpisu/

Opis

V Praze dne 19. listopadu 1957

Vážený soudruhu prezidente!

K příležitosti Vašeho zvolení prezidentem republiky se na Vás obracím jako členka strany a matka 4 dětí a prosím, aby byla kladně vyřízena moje žádost o milost pro svého manžela Bohumila Doubka, o kterou jsem žádala soudruha prezidenta A. Zápotockého, a která pro jeho nemoc nemohla již být vyřízena.

Věřím, že dle možnosti mně bude dána příležitost o této věci s Vámi hovořit.

Se soudružským pozdravem Čest práci!

Doubková V.

Tř. Obránců míru 80, Praha VII

Opis

23. listopadu 1957

Panu
prezidentu republiky
Antonínu Novotnému

Promiňte mně prosím, pane prezidente, že si Vás znovu dovoluji obtěžovat tak krátce po Vašem nastoupení do nové funkce. Víím, že máte mnoho starostí a odpovědné práce, ale přesto se ještě osměluji Vám psát. Nemám se na koho jiného obrátit a Vy jste se zachoval laskavě k mé ženě.

Prosím Vás znovu o udělení milosti. Nebudu Vás okrádat o Váš drahocenný čas tím, že bych svou žádost znovu podrobně zdůvodňoval. Vy můj případ znáte. Podstatné věci, týkající se mého odsouzení

a pohnutky svého jednání, jsem se Vám pokusil popsat ve svých dopisech, které jsem Vám poslal 15. 7. a 16. 9. 1957. Také jsem 9.10. posílal dopis panu generálnímu prokurátorovi. Bylo by pro Vás jen ztrátou času, kdybych podrobně vše znovu opakovat.

Vy, pane prezidente, víte, že o udělení milosti se odvažují prosit proto, že jsem nikdy nebyl a nejsem nepřítelem, že jsem nikdy neměl v úmyslu škodit, a že jsem byl tehdy pouze jednou, a nikoliv hlavní součástí dění, jehož důsledkem bylo v některých případech porušení socialistické zákonnosti. To konstatoval i soud. A také jsem neměl účast jen na těch špatných případech, ale i na celé řadě těch, které byly dobře vyřešeny.

Dále prosím o milost proto, že to, zač jsem byl v roce 1957 odsouzen, se stalo v r. 1949, 1950, 1951 a jen zčásti v roce 1952, tedy ve zcela jiných časových (i služebních) podmínkách, v době, kdy osobní zodpovědnost nebyla posuzována tak jako dnes. Ve vyšetřování šlo o systém (přírozeně špatný), který však byl ještě za mého působení postupně odstraňován.

Všechno, co tehdy u některých případů porušení socialistické zákonnosti způsobilo, jsem poctivě, bez ohledu na sebe popsal, nic nezatajil a svou část odpovědnosti uznal.

A věřím, že dnes už musí být jasné, že jsem nebyl a nemohl být příčinou toho, že k porušování socialistické zákonnosti v některých případech došlo.

V dopisech, které jsem Vám již poslal, jsem se Vám pokusil stručně popsat všechno, jak to tehdy bylo, a proto se dnes jen na tyto dopisy odvolávám.

Již jsem Vám také napsal, že jsem se odvážil prosit o milost také proto, že všem, kteří se na tehdejším dění podíleli, nebylo měřeno stejně. Byl jsem odsouzen a ostatní, kteří dělali přesně totéž co já, ve stejných podmínkách a dokonce ještě i po mém odchodu z vyšetřování (jak bylo prokázáno i u soudu), nebyli stíháni vůbec.

Věřte mně, prosím, pane prezidente, že bych si Vás ani nedovolil svými dopisy připravovat o Váš čas, kdyby šlo jen o mne. Jsem stejně zničen. Ale v mém případě nejde jen o mne, ale ještě o ženu a čtyři děti. Jistě si umíte představit, jak touto situací žena i děti trpí. A právě osud těchto nevinných lidí, kteří jsou na mně závislí, mne nutí k tomu, abych Vás obtěžoval znovu svou prosbou.

Můj nejstarší syn by potřeboval ve svém věku více péče i pevnějšího vedení, prostřední syn trpí těžkou mozkovou chorobou (záchvaty) a v posledních týdnech nescházelo mnoho, aby přišel o oko. Nejmladší dítě vůbec neznám a ono neví, co je to táta. Nikdo nemůže pochopit, jak mně je, když žena píše, že i ten maličký v souvislosti s blízcími se vánoce říká, že nechce pod stromeček nic jiného než tátu. O těch větších ani nemluví. Že mou odloučeností od rodiny děti trpí, jistě chápete, a pokud jde o ženu a těžké starosti, které má, Vám to

ani nemusím vypisovat. Celá rodina tím trpí a přitom je celá moje rodina dělnická, komunistická a cele oddaná našemu státnímu zřízení.

Přirozeně, že ani žena, ani děti nemohou žít normálně, že nemají potřebný klid, spokojenost, ani dostatek hmotných prostředků, a přitom se ničím neprovinily, zatímco ti, kteří za to, zač jsem byl odsouzen, mají stejnou zodpovědnost jako já, žijí normálně.

Pokud jde o mne, byl jsem, jak je Vám známo, odsouzen (s použitím amnestie z r. 1955) na šest let odnětí svobody. Z toho jsem již (bez několika týdnů) dva a půl roku ve vězení. Za tu dobu jsem se charakterově zpevnil a ujišťuji Vás, že už bych nikdy neupadl do těch osobních nedostatků, kterých jsem poslední dobou před zatčením měl hodně a za které se hluboce stydím. To je pozitivní výsledek mé vazby, kromě toho, že dnes cítím daleko větší zodpovědnost vůči rodině, a prosím, abyste to nepovažoval za opovážlivé nebo směšné, jestliže jako vězeň napíši, že i vůči socialistické společnosti.

Ale také čím dále tím více chřadnu. Duševně i tělesně. Trpím neobyčejně silnými bolestmi hlavy a na prsou, a v posledním půlroce bolestivými, zánětlivými a těžko se hojícími vyrážkami na rukou a nohou, o kterých lékař říká, že jsou nervového původu. Přesto, že dostávám kvalitní stravu a v dostatečném množství, stále více slabnu. Ničí mne starosti o rodinu a vědomí, že jsem ve vězení toho státu, jehož nepřitelem nejsem, ale kterému jsem naopak cele oddán.

Je přirozené, že každý měsíc, který trávím ve vězení, na mně zanechává stopy, právě tak jako každý další měsíc mé odloučenosti od rodiny nutně musí zanechat stopy na vývoji mých dětí i na zdraví mé ženy a mé matky. Proto Vás, pane prezidente, znovu snažně prosím o udělení milosti. Chtěl bych být ještě něco platný i své rodině, i společnosti. Chtěl bych ještě ženě, dětem i společnosti vynahradit vše, co jsem zůstal dlužen.

Nemám už se na koho jiného, pane prezidente, obrátit než na Vás, protože právo udílet milost přísluší Vám. Snažně Vás prosím, pomozte mně, když už ne kvůli mně, tedy kvůli dětem a ženě, pro které, ačkoliv se ničím neprovinily, je mé uvěznění těžkým trestem.

A věřte mně, prosím, že bych pracoval obětavě a poctivě, abych dokázal svůj poměr k dnešnímu našemu státnímu zřízení. I zde v těchto podmínkách, když mám práci, pracuji 16 -18 hodin denně, i když je to jen ohýbání obalů na žiletky nebo lepení krabiček, ale ani tím, ani pobytem ve vězeňské cele svůj dluh rodině a společnosti splatit nemohu.

Nepopisoval jsem, pane prezidente, v tomto dopise podrobnosti svého případu a obvinění, protože to už jsem Vám popsal dříve. A vzhledem k tomu, co jsem psal dříve i dnes, Vás znovu snažně prosím o udělení milosti. Pomozte, prosím Vás, mně, mým dětem a ženě. Věřte, že se odvděčíme poctivou prací na jakémkoliv místě.

A věřte, prosím, pane prezidente, že Vám píše zoufalý, skoro zničený a přece ještě doufající člověk. A člověk, který nikdy nebyl a není nepřítelem.

Bohumil Doubek

odsouzený č. 7949

věznice č. 2 v Praze

/Pankrác/

SÚA, f. 02/2, sv. 162, a.j. 218, bod 13, 16. 12. 1957, s. 2 - 9.

PŘÍLOHA 7

Opis

1955, říjen - prosinec. - Výpisy z protokolů pořizovaných z výslechu Bohumila Doubka na Generální prokuratuře

/.../

Začátkem roku 1953 byl jsem zavolán k náměstkovi Prchalovi, kde mně tento ukazoval nějakou kartu, kde bylo uvedeno, že bývalá policie na Kladně si držela agenta jménem Nosek. K tomu mně náměstek Prchal řekl, že do Bartolomějské ulice jsou předvoláni k výslechu někteří býv. funkcionáři okresního úřadu na Kladně a zaměstnanci býv. policejního ředitelství v Praze. Tito měli být podle Prchalových dispozíci vyslechnuti jako svědkové o svých znalostech o policejní agentuře na Kladně za první republiky a onom agentu Noskovi. Současně mně bylo Prchalem nařízeno, abych žádného z těchto lidí nepouštěl po výslechu domů, dokud on osobně na podkladě sepsaných protokolů nerozhodne, co se s nimi stane. Po sepsání protokolů s těmito osobami jsem je zavezl k Prchalovi, který nařídil, aby byli zatčeni Mlíčko, Benda a další dva, ostatní propuštěni domů. To se také stalo a jmenovaní byli převezeni do Ruzyně. Zatčení bylo provedeno pouze na ústní příkaz náměstka Prchala a návrhy na zatčení byly dělány někým z vyšetřování až dodatečně. K tomu je třeba podotknout, že

předmětné sepsané protokoly neobsahovaly naprosto nic závadného z trestního hlediska proti těmto osobám. Jiné materiály, které by zdůvodňovaly zatčení, jsem nedostal. Náměstek Prchal svůj příkaz k zatčení jmenovaných osob mně zdůvodnil tím, že byly vyslýchány k osobě tehdejšího ministra vnitra Noska, který je ve funkci, a že kdyby tyto osoby byly propuštěny od výslechu domů, jistě by o tom na veřejnosti mluvily. Během jejich vazby v Ruzyni byli Mlíčko, Benda a další vyslýcháni k osobě Václava Noska a sepisovány s nimi o tom protokoly. Nějaké výslechy, které by se dotýkaly jejich trestné činnosti prováděny nebyly, poněvadž je ani nebylo k čemu vyslýchát. O celé této věci jsem několikrát hovořil s poradcem Galkinem a náměstkem Prchalem, přičemž jsem zdůrazňoval, že na jmenované nic trestného není, byl jsem však odbyt, že je propustit nelze, že jsou to stejně lumpové a že to není žádná škoda, že sedí. Při mém odchodu z Ruzyně v září 1953 byli všichni uvedení ještě stále ve vazbě.

Zatčení Mlíčka, Bendy a dalších dvou bylo součástí takzvané akce „N“, která probíhala již od roku 1950. Tato akce se týkala býv. ministra Václava Noska, proti němuž z vyšetřování vyplývaly závadové poznatky, zejména z vyšetřování fieldovštiny, slovenských buržoazních nacionalistů a šlingiády. Tuto akci řídil v poslední době, tj. v roce 1952 až 1953, náměstek ministra vnitra Antonín Prchal. To vím z mých osobních rozhovorů s Antonínem Prchalem a dále z toho, že si z vyšetřovací správy vyžádal soustředěný materiál k Václavu Noskovi

a konkrétně v případě Mlíčko a spol. dával osobně pokyny k vyšetřování.

Ke všem uvedeným případům dodávám, že propuštění z vazby bylo prováděno bez účasti prokurátora. Jak takové případy byly prokuratuře hlášeny, nevím, poněvadž to samostatně vyřizoval můj sekretariát. Nám k propuštění stačilo, že k tomu dal souhlas náměstek, případně ministr.

/.../

Pokud jde o ukládání kázeňských trestů vyšetřovaným ve věznici v Ruzyni, mohu říci, že za celou dobu mého působení ve vyšetřování nebyl v tom zaveden nějaký systém nebo pořádek. Používalo se v praxi stání při výslechu, nedovolení sedět na cele, zaražení různých výhod, jako nákup potravin za vlastní prostředky vyšetřovaného, omezení korespondence a temnice. Ve dvou případech, které jsem již dříve popisoval, bylo použito tělesných trestů (v roce 1949). K používání těchto trestů chci ještě říci, že je těžko oddělitelná hranice, kdy šlo o skutečný kázeňský trest za nějaké provinění proti pravidlům vězeňského řádu, nebo zda šlo o potřeby vyšetřování, respektive součást metod sloužících buď k vyčerpání vyšetřovaného, nebo k donucení k vypovídání. Psané instrukce o ukládání výše popsanych kázeňských trestů nebyly a jejich používání bylo v podstatě převzetím již dříve zavedených metod. Popud k ukládání kázeňských trestů vycházel vždycky od příslušného vyšetřujícího referenta, který je mně

zdůvodňoval. Teprve po mém schválení byl napsán rozkaz velitelství věznice k provedení kázeňského trestu. Na těchto rozkazech nebyl zpravidla uváděn důvod. Tyto rozkazy psal vyšetřující referent sám, já jsem je podepisoval a velitelství věznice je doručovalo opět příslušným referentům. Vyšetřovanému zdůvodňoval uvalení kázeňského trestu vyšetřující referent sám, zpravidla ještě před tím, než to hlásil mně. To vím z toho, že v několika případech, kdy jsem váhal podepsat rozkaz o udělení kázeňského trestu, mně vyšetřovací referent namítal, že již se nedá nic dělat, protože to vyšetřovanému již oznámil a nyní by ztratil před ním autoritu. Pamatuji se, že takto ke mně nejčastěji přicházel Karel Majer, Karel Pucherna, František Homola, František Blažek, ale byli i jiní, kteří kázeňské tresty navrhovali, ale ne tak často. Nemohu ovšem s dnešním odstupem času přesně vymezit, kdo jak často chodil, protože ke mně chodili již většinou jen velitelé oddělení, přes které příslušní referenti kázeňské tresty navrhovali. Všechny případy udělování kázeňských trestů nešly také ke mně, protože velitelé oddělení mohli schvalovat udělení kázeňského trestu ve své pravomoci. Stávalo se však, že velitelé oddělení této své pravomoci nevyužívali (jako Kohoutek a Brůha) a sami přinášeli příslušné rozkazy k podpisu mně nebo mému zástupci Košťálovi. Věznice sama ve své kompetenci kázeňské tresty vyšetřovaným bez našeho souhlasu udělovat nesměla. Stávalo se však, /že/ ke mně přišel velitel věznice Prokop a navrhoval udělení kázeňského trestu některému z vyšetřovaných pro jeho chování

vůči stráži. V tom případě jsem opět zavolal příslušného vyšetřovacího referenta, aby se s Prokopem dohodl, protože kázeňský trest udělený věznicí by mohl případně narušit vyšetřování.

Nejčastěji nebo výlučně bylo používáno temnice. Stání při výslechu nebo později na cele bylo používáno, jak již jsem dříve popsal, jen v prvních dobách mého působení v Ruzyni, a to ještě ne jako kázeňského trestu, nýbrž jako metody vyšetřování. Nepamatuji si již přesně, který z vyšetřovanců byl nejčastěji kázeňsky trestán, vím, že byl často trestán Smrkovský, Ivan Holý, Otto Fischl, Antonín Hašek, Richard Slánský a dále někteří ze skupiny trockistů a bývalých národohospodářských pracovníků. Ještě si vzpomínám, že v některých případech, kdy byly vyšetřováním navrženy například tři dny temnice, velitelství věznice nám oznámilo, že to není možné, že podle nařízení je možno nechat vyšetřovaného v temnici nepřetržitě jen dva dny.

Již jsem řekl, že ukládání kázeňských trestů vyšetřovaným bylo ve většině případů součástí vyšetřovacích metod, které jsem již také popisoval. Bylo to tedy jedním z prostředků, jak dosáhnout žádaného výsledku při vyšetřování, které nemělo k dispozici dostatek usvědčujícího materiálu nebo materiál neseriózní (v některých případech vůbec žádný), a pomáhalo se vyčerpávajícími, unavujícími výslechy a režimem ve věznici k výsledku.

/.../

Začátek případu Rudolfa Slánského vznikl vlastně asi v polovině roku 1951, kdy se proti němu začaly ve vyšetřování případu Otty Šlinga objevovat první materiály. Částečně jsem první objevení se těchto materiálů popsal v protokole o vyšetřování Otty Šlinga, Artura Londona a Evžena Löbla. Koncem první poloviny roku 1951 ve vyšetřování případu „spiknutí proti straně“ nastalo určité ustrnutí, protože Šling sám, a ani jeho jím označení spolupráčníci hlavně z řad bývalých krajských funkcionářů KSČ (Hanuš Lomský, Vítězslav Fuchs, Mikuláš Landa, Růžena Dubová, Ervín Polák, Vladimír Lenc, Jaromír Kvis a řada dalších), nic nového do vyšetřování nepřinášeli a nebo vůbec nic nepřiznávali. Tehdy již se také všeobecně usuzovalo (vedení ministerstva, vedení vyšetřování a poradci), že ani Otto Šling, ani Marie Švermová nejsou hlavou předpokládaného a vyšetřovaného spiknutí, a tak se s vyšetřovanými probíraly znovu již jen staré známé věci. Možno říci, že vyšetřování spiknutí v té době uvázlo na mrtvém bodě a nikdo nevěděl, jakým směrem v něm dále pokračovat.

V té době mně sovětský poradce soudruh Galkin sdělil, že jsem sice velitelem sektoru, ale že nevím, co se v něm děje. Potom mně řekl, že ve vyšetřování některých zatčených příslušníků spiknutí /se/ objevily výpovědi proti Rudolfu Slánskému (dříve se věřilo, že spiknutí bylo namířeno proti němu), svědčící o tom, že by hlavou spiknutí mohl být on. Tyto výpovědi se objevily u Evžena Löbla, Artura Londona, které vyšetřoval Vladimír Kohoutek, u Josefa Vondráčka, kterého vyšetřoval

dr. Smola, a u Osvalda Závodského, od něhož výpověď získal, jak se ukázalo, vyloženě provokačním způsobem, Václav Roček. Tyto výpovědi nebyly odevzdány ani mně, ani ministroví, ani sovětským poradcům, kterým prý v této věci výše zmínění orgánové nedůvěřovali, nýbrž byly odevzdány prostřednictvím Bořivoje Holveka na velvyslanectví SSSR. Holvek tehdy pracoval jako vyšetřující orgán sektoru vedeného Moučkou a podle rozkazu ministra neměl být o výsledcích vyšetřování z našeho sektoru informován. Ze sovětského velvyslanectví se tyto materiály dostaly našim poradcům. Já jsem se s těmito materiály seznámil u ministra Kopřivy, který si mne a Košťála za tím účelem zavolal. Nevím již přesně, jestli právě u tohoto nebo u některého z dalších rozhovorů ministra Kopřivy byli Kohoutek a Smola. Určitě však u něho byli poradci soudruh Jesikov a Galkin. Ministr mi materiály předal a zakázal vyšetřování provádět další výslechy zaměřené k osobě generálního tajemníka KSČ nebo k jiným vedoucím funkcionářům bez jeho vědomí a svolení.

Výpovědi Löblovy a Londonovy obsahovaly v podstatě to, že Rudolf Slánský podporoval nebo byl iniciátorem nepřátelské kádrové politiky na různých úsecích stranického a státního aparátu a že podporoval židovský buržoazní nacionalismus. Vondráčkův protokol obsahoval obvinění Rudolfa Slánského, že je starým agentem mezinárodního židovského kapitálu, což mu měl sdělit americký židovský špion Geirenger-Greenwille, dále že pochází ze staré

kapitalistické židovské rodiny Salzmanů a že má v Československu dlouhodobé úkoly od americké špionážní ústředny ovládané židy. Přesto, že bylo zakázáno v tomto směru dále vyslýchat, objevovaly se však proti Slánskému, opět hlavně u Löbla a Londona, ještě další materiály a Kohoutek tvrdil, že tomu nemůže zabránit, protože to vyšetřování říkají sami. Rovněž sovětští poradci přikládali těmto materiálům daleko větší význam než ministr Kopřiva, poukazovali nám často v rozhovorech na nebezpečí židovského buržoazního nacionalismu a v této souvislosti dokazovali pravdivost nebo pravděpodobnost získaných výpovědí poukazováním na ta fakta, že v ČSR je většina vedoucích funkcí ve státním, ale hlavně v hospodářském aparátě obsazena lidmi židovského původu. Říkali, že tato fakta nelze předvídat a že je třeba o věci znovu vážně promluvit s ministrem. To se stalo a ministr dal nakonec souhlas k tomu, aby i výpovědi proti Rudolfu Slánskému byly vyšetřovacími orgány přijímány, pokud je činí vyšetřování sami. Trval však na tom, že nesmějí být nijak ovlivňováni. Tehdy také rozhodl, aby Švábovi, který se často na Slánského ve svých výpovědích odvolával (ovšem ne ve špatném smyslu), bylo dovoleno psát jeho výpovědi vlastnoručně. O tom jsem již také hovořil v protokole o vyšetřování Karla Švába. Švába tehdy vyslýchal Semínko a Pokorný a po Semínkově zranění Pokorný sám. Předtím, než bylo Švábovi sděleno, že může svou výpověď psát vlastnoručně, rozhodli sovětští poradci (Jasikov a Galkin), aby Karel Košťál provedl důkladný rozhovor se

Švábem. Víím, že Košťál (podle pokynů poradců) provedl důkladný rozhovor se Švábem. Mluvil s ním v tom smyslu, že Šváb se nemusí ničeho obávat, že může mluvit o komkoliv a čemkoliv, a přitom mu líčil situaci, která v Československu po kádové stránce byla (hlavně poukazoval na židy ve vedoucích funkcích) a dával mu otázku, aby sám posoudil, kdo je za to zodpovědný a kdo ovlivňoval jeho vlastní (Švábovu) činnost. Košťál mně sám po tomto rozhovoru řekl, že dal Švábovi spolehlivý „aspekt“. Potom Šváb skutečně psal, že za to je zodpovědný Slánský, který vůbec prováděl v ČSR nepřátelskou kádovou politiku, jak Šváb na příkladech, které uváděl, dokazoval. Jeho písemné výpovědi byly předávány poradcům i ministři.

Tehdy také poradci rozhodli, abychom já a Košťál vypracovali souhrnnou zprávu o všech dosud získaných poznacích o nebezpečí židovského buržoazního nacionalismu a shrnuli v ní všechno, co bylo dosud shromážděno proti Rudolfovi Slánskému a některým jiným funkcionářům jako Bedřich Geminder, Jarmila Taussigová, Gustav Bareš a Josef Frank. Zpráva měla být předána ministru Kopřivovi pro vedení strany. Po jejím vypracování a po úpravách od poradců byla ministru Kopřivovi odevzdána. Byly do ní zahrnuty nejen již zmíněné výpovědi vyšetřovaných, nýbrž i některé agenturní poznatky z cel, ukazující nepřímou na Slánského (Josef Smrkovský, Marie Švermová a někteří bývalí krajští tajemníci). Myslím, že to bylo v době po napsání této zprávy, kdy na podnět poradců, kteří nám řekli, že je to se

souhlasem ministra Kopřivy, byly provedeny se Šlingem a některými jinými vyšetřovanými (Hanušem Lomským, Marií Švermovou, Vítězslavem Fuchsem, Bedřichem Reicinem a dalšími) pohovory, které prováděl většinou Karel Košťál. Já sám jsem byl několika těmto pohovorům, které byly přesně naplánovány a jejich obsah určen, přítomen. Nebylo při nich hovořeno přímo o osobě Rudolfa Slánského, ale všem bylo naznačováno, že ještě někoho kryjí, že to však nemá smysl a že mohou klidně hovořit o všem, i o tom, kdo jejich nepřátelskou činnost řídil. U Šlinga například bylo řečeno přímo, že víme, že on nebyl hlavou spiknutí, a že ti, na které se spoléhá, ho nezachrání, že se na něj vykašlali, tak aby on je také nekryl a hovořil „na plnou hubu“.

Tak se začaly objevovat i další materiály proti Rudolfu Slánskému, které všechny byly odevzdávány ministrovi. V té době nastal ve vyšetřování prakticky obrat v tom, že spiknutí nebylo namířeno k odstranění Rudolfa Slánského z funkce generálního tajemníka, nýbrž že bylo uskutečňováno, i když třeba ne pod jeho vedením, tedy určitě s jeho účastí. Většina z těch, kteří dříve vypovídali jinak, vysvětlovala své dřívější výpovědi a nynější obrat tím, že původně chtěli Slánského krýt proto, že od něho očekávali záchranu, ale nyní, když vidí, že záchrana nepřichází, rozhodli se odhalit otevřeně všechno. Tak hovořili Otto Šling, Hanuš Lomský i jiní, a i Löbl tímto způsobem vysvětloval to, že o Slánském začal hovořit vlastně až za půldruhého roku vazby.

V té době také London rozšiřoval svou výpověď o Slánském, o kterém již hovořil přímo jako o hlavě spiknutí. Aby se ministr přesvědčil o pravděpodobnosti těchto materiálů (neměl ještě stále chuť dát souhlas k přímým výslechům na Slánského), doporučili mu poradci, aby se zúčastnil osobně výslechu Artura Londona a ověřil si tak sám serióznost jeho výpovědí. To ministr učinil a po své návštěvě u Londonova výslechu (popsal jsem ji v protokole o Londonovi) dal Londonovi svolení k tomu, aby pokračoval v tomto směru ve své výpovědi.

Všechny materiály byly ministrovi odevzdávány, a to i v době, kdy byl na dovolené. Tam jsme ho dokonce na popud poradce Jesikova navštívili (Jesikov, Galkin, já a Košťál), abychom mu některé materiály předali, ale v podstatě, podle úmyslu poradce Jesikova, ho přesvědčili o tom, že již je načase k osobě Slánského vyslýchat přímo. Ministr sám však souhlas nedal (spíše byl nakloněn věřit, že hlavou spiknutí je Geminder), ale druhý den zajel do Prahy a odtud do Lán k prezidentu republiky a dal potom vyšetřování pokyn, aby bylo vyšetřováno tak a všemi prostředky, aby byla odhalena skutečná hlava spiknutí, ať je jí kdokoliv. Tím bylo rozuměno, že je možno vyslýchat na Slánského přímo, a to i ty vyšetřované, kteří dosud o Slánském nehovořili. Tím se přirozeně dosud získané materiály proti Slánskému značně rozšířily. Podstatou všech těchto materiálů bylo to, že Rudolf Slánský prováděl nepřátelskou, hlavně židovskou buržoazně nacionalistickou kádrovou

politiku, že znal nepřátelské zaměření lidí, které pověřoval funkcemi, že rozměňoval stranu nedělnickými živly. Tyto materiály v podstatě sloužily jako základ ke kritice na zasedání ÚV KSČ v září 1951, a po jeho sebekritice k odvolání z funkce generálního tajemníka KSČ a k jeho pověření funkcí náměstka předsedy vlády. I po jeho odvolání z funkce generálního tajemníka bylo však pokračováno ve výsleších a dosavadní výpovědi proti němu svědčící byly rozšiřovány nebo prohlubovány. Všechny tyto výpovědi byly pravidelně (vždy v trojím vyhotovení) odevzdávány ministrovi a ukazovaly již jasněji na to, že Slánský je hlavou připravovaného spiknutí proti straně a ČSR. Například Šling již hovořil o tom, že Rudolf Slánský věděl o jeho špionážním spojení s Voskou, což prý mu sám svěřil již v roce 1945. Celé toto vyšetřování bylo přísně tajné a mimo přímo zúčastněné orgány směl být o něm informován jen ministr a sovětští poradci. Ostatní příslušné orgány měl ministr informovat sám, nám bylo zakázáno informovat kohokoliv mimo již uvedené osoby. Toto opatření učinil na návrh poradce Jesikova ministr Kopřiva. V průběhu výše popsaného údobí ve vyšetřování případu Rudolfa Slánského často dojížděl ministr do Ruzyně, aby se dal informovat, nebo zval mne a Košťála k sobě na ministerstvo. Poradce Jesikov, který po odjezdu poradce Vladimíra až do příjezdu nového vedoucího poradců Alexeje, byl vedoucím poradců a dojížděl do Ruzyně denně a dával pokyny k vyšetřování i přímo jednotlivým orgánům. O celém postupu,

metodách i výsledcích vyšetřování byl podrobně informován právě tak jako soudruh Galkin, který pracoval v Ruzyni celodenně. Výše popsaná situace ve vyšetřování trvala až do listopadu 1951, aniž byla činěna nějaká opatření.

Až 24. listopadu 1951 volal mne večer telefonicky do bytu ministr Kopřiva (měl jsem tehdy jako úhradu dovolené jeden den volna), abych se ihned dostavil spolu s Košťálem, který byl v Ruzyni, k němu do kanceláře. Když jsme se tam dostavili, byli u ministra přítomni náčelník poradců Alexej a jeho zástupce Jesikov. Ministr nám sdělil (mně a Košťálovi, protože ostatním přítomným to bylo známo), že ještě týž den bude provedeno zatčení Rudolfa Slánského, kterého se máme oba zúčastnit, což mělo být podle slov poradce Jesikova uznáním za práci, kterou jsme na případu Slánského dříve vykonali. Mimo mne a Košťála měl zatčení provádět Antonín Prchal a Josef Čech. Podrobnosti o tom, jak bude zatčení provedeno, probírány nebyly, ty nám měl sdělit po skončení rozhovoru u ministra Antonín Prchal, který byl pověřen jako zástupce velitele StB vedením celé akce. Při tomto rozhovoru nám ministr Kopřiva řekl, že všechno, co dosud bylo získáno vyšetřováním proti Rudolfu Slánskému, nepřesvědčovalo prezidenta republiky o tom, že by Slánský svou činnost prováděl jako vědomý nepřítel, a že byl prezident republiky přesvědčen o tom, že Slánský se dopouštěl jen chyb. Nyní však, že byl operativou nezávisle na vyšetřování získán dokument, který prý nezvratně dokazuje, že Rudolf Slánský je skutečně

vědomým nepřítelem, který má spojení do zahraničí, a na základě tohoto dokumentu že dal prezident republiky souhlas k okamžitému zatčení Rudolfa Slánského. Dokument, o kterém ministr mluvil, byl dopis jistého Kauderse, agenta CIC, uprchlého z ČSR. Dopis, k němuž byl přiložen ještě jeden, byl adresován Daniele Kaňkovské. V dopise Kauders Kaňkovskou žádal, aby druhý dopis doručila „Velkému Metaři“. Jakým způsobem byl operativou tento dokument získán, nevím, vím však, že se v tomto případě jednalo o nějakou „agenturní hru“, protože nám bylo později řečeno, že Kaňkovská nemá vědět, že originál dopisu je v našich rukou, protože prý se domnívá, že ho zničila. Podrobnosti neznám proto, protože jsem se o ně ani nezajímal, vzhledem k tomu, že jsem dokumentační nebo usvědčující význam tohoto dopisu podečňoval, protože jednak ho nemohlo být proti Slánskému použito jako usvědčujícího materiálu (on sám dopis nedostal), a jednak jsme měli k dispozici mnohem závažnější materiál. Podrobnosti o celé této akci znal Antonín Prchal, který ji řídil, a orgánové, kteří se jí zúčastnili, neznám. Víím jen to, že Kaňkovská po svém zadržení na krajské správě StB v Praze při výslechu řekla, že „Velký Metař“ říkali před Kaudersovým útekem do zahraničí Rudolfu Slánskému, že však neměla čas mu dopis podle Kaudersova přání doručit. Svou výpověď potvrdila i později při vyšetřování v Ruzyni, kam byla za několik dní převezena. Obsahem dopisu „Velkému Metaři“ bylo anonymní, strojem psané varování jakési „podpory

Velkému Metaři“, že se chystá jeho zatčení a jeho případ byl porovnáván s případem Gomulky v Polsku, z něhož si měl vzít výstražný příklad. Současně mu byl nabízen prostřednictvím agenta, který by se k němu později dostavil, bezpečný útěk do zahraničí a zaručována slušná existence mimo politickou kariéru. Aby se prý mohl přesvědčit o serióznosti této nabídky, mělo být v určené dny na vlně „Svobodné Evropy“ vysíláno heslo: „Zlé věci přicházejí najednou. Vzkazuje Podpora.“ Dopis jsme ovšem viděli až později a již tehdy podle našeho názoru naprosto nedokazoval spojení Rudolfa Slánského se zahraničím, nýbrž nejvýše zájem, a to ještě pochybný, který tam po odvolání Slánského z funkce generálního tajemníka mohl být. Podle sdělení Prchala bylo prý ono heslo skutečně ve dnech v dopise uvedených „Svobodnou Evropou“ vysíláno. Slánský však dopis, jak již bylo řečeno, nedostal, a ani nevěděl o jeho existenci. Ať však již dopis „Velkému Metaři“ dokazoval spojení Rudolfa Slánského se zahraničím nebo nikoliv, je faktem, že byl bezprostředním důvodem k jeho zatčení.

Jak již bylo řečeno, zatčením Rudolfa Slánského jsem byl pověřen já, Karel Košťál a Josef Čech pod vedením Antonína Prchala. Podle Prchalových pokynů mělo být zatčení Slánského provedeno v jeho vile po jeho návratu z večírku, kam byl jako náměstek předsedy vlády se svou manželkou pozván. Jeho návrat měl nám být znám podle toho, až Slánský bude telefonovat domů pro auto. Ve vile jsme především izolovali její ochranu, aby nám v zatčení nepřekážela. Slánský přijel asi

v jednu hodinu v noci a my jsme jej zatkli v hale vily. Slánský se nijak nebránil, jen dával najevo údiv a žádal, aby se mohl posadit. Osobní prohlídka byla provedena jen povrchně se zaměřením k tomu, jestli nemá u sebe střílnou zbraň. Potom byl ihned v poutech, se zavázanýma očima a ústy převezen do Ruzyně. Eskortu jsme prováděli já, Karel Košťál a Josef Čech. Antonín Prchal zařizoval záležitost Slánského ženy, která byla zadržena a ještě v noci spolu s dětmi poslána do střežené izolace, v níž byla (mimo dobu strávenou později ve věznici) až do léta 1953. Tentýž den bylo orgány VI. sektoru provedeno zatčení Gemindera, Tausigové, švagra Rudolfa Slánského Antonína Haška a jeho bratra Richarda. Rodiny obou posledně jmenovaných byly též dány do izolace jako rodina Rudolfa Slánského. Nevím již, zdali týž den byl zatčen další Slánského švagr Bedřich Adler, nebo jestli k jeho zatčení došlo později. Domovní prohlídku ve vile Rudolfa Slánského prováděli potom několik dní orgánové čtvrtého sektoru a písemnosti nám předali do vyšetřování. Jak bylo naloženo s ostatním majetkem Slánského, nevím. Informován je o tom Antonín Prchal. Po převezení Slánského do Ruzyně byla u něho provedena mnou, Košťálem a Čechem osobní prohlídka, byl převlečen do vězeňských šatů a poslán na celu, k níž byla postavena zvláštní stráž.

K přímému výslechu Rudolfa Slánského jsme byli již při své návštěvě u ministra, kde se jednalo o jeho zatčení, určení já a Košťál, protože jsme oba nejlépe znali všechen materiál proti němu svědčící.

K prvnímu výsledku jsme vzali Slánského ještě téže noci, kdy byl zatčen. Řekli jsme mu, že byl odhalen jako nepřítel, a proto také že došlo k jeho zatčení. Slánský nám na to odpověděl, že nikdy nepřítelem nebyl, že se sice dopustil nějakých chyb, a ptal se nás, zdali o jeho zatčení ví prezident republiky. Když jsme mu řekli, že samozřejmě ano, žádal nás, abychom ho nechali napsat prezidentovi dopis. K tomu jsme ovšem museli mít souhlas poradců a ministra, a proto bylo nutno počkat až do rána. Slánský však odmítl do té doby, než mu bude dopis napsat povoleno, odpovídat na jakékoliv otázky, a proto byl poslán zpět na celu. Ráno ministr i poradci souhlasili s tím, aby Slánský dopis prezidentu republiky napsal, že tak alespoň budeme vědět, co píše. V dopise Slánský napsal v podstatě to, že nechápe, proč byl zatčen, prohlašoval, že se sice dopustil chyb, které v sebekritice doznal, ale že nepřítelem nikdy nebyl.

/.../

O tom, že proces s Rudolfem Slánským a jeho skupinou bude koncem roku 1952, bylo rozhodnuto někdy v září téhož roku. Kdo to rozhodl, nevím, mně a Košťálovi to bylo řečeno poradcem Alexejem. Součástí příprav k procesu byl i výběr prokurátorů a členů soudního senátu. Počet prokurátorů byl stanoven poradci a výběrem pověřen Antonín Prchal. Jednou při mé návštěvě u něho v kanceláři mně ukazoval seznam prokurátorů s jejich charakteristikami, kteří přicházejí

v úvahu pro účast na procesu a z nichž má vybrat čtyři pro předložení k schválení předsednictvu strany. Při té příležitosti mně říkal, že ví, že navrhne dva, a to Aleše a Urválka, o ostatních se ještě musí rozhodnout. O Urválkovi říkal, že ho navrhnul Moučka, který znal více prokurátorů a svůj návrh na Urválka zdůvodňoval tím, že Urválek pracoval v procese s Horákovou, že má praxi ve vedení procesů a že bezpodmínečně vyhovuje požadavkům bezpečnosti. O volbě Aleše mně Prchal říkal, že Aleš sice nemá takovou praxi ve vedení procesů, ale že je informátorem bezpečnosti mezi prokurátory, a že je vybrán hlavně proto, že může jako náš informátor působit i mezi prokurátory a soudci vybranými pro proces se Slánským, a že je to také zárukou toho, že bude požadavky bezpečnosti plnit. Komu dříve podával zprávy, nevím. O tom, že byli vybráni Kolaja a Antl jsem se dozvěděl až potom, když jejich vybrání bylo schváleno. Rovněž mezi soudci rozhodoval Prchal sám, ale vím, že Nováka navrhoval také Moučka, nikoliv však jako předsedu senátu, kam navrhoval Trudáka, který s ním měl již zkušenosti z dřívějšíka. Já sám jsem osobně, mimo jednoho setkání se s Novákem při procesu s Kevičem, neznal nikoho ani ze soudců, ani z prokurátorů. Když bylo v Ruzyni po schválení osob prokurátorů jednáno o tom s poradci a Prchalem, kdo má být vedoucím prokurátorů, padla volba na Urválka právě proto, že měl větší procesní zkušenosti, přestože bylo uvažováno i o Alešovi, právě vzhledem k jeho vztahu k bezpečnosti. Když přišli prokurátoři pracovat do Ruzyně, měl s nimi

rozhovor poradce Alexej, který jim vysvětlil úlohu poradců v případě, význam případu, upozornil je na to, že případ je dobře zpracován a jejich úkolem je, aby se řídili přesně protokoly sepsanými vyšetřováním, protože protokoly byly schváleny nejvyššími místy. Všechny podrobnosti tohoto rozhovoru si nepamatuji, ale i já později jsem s nimi hovořil v tomto smyslu a všichni ochotně souhlasili s tím, že se budou řídit přesně protokoly sepsanými vyšetřováním. Ještě si vzpomínám, že jim poradce Alexej řekl, že se mají se všemi otázkami obracet na mne, jako na velitele vyšetřování, a na ně jako na poradce. Prchal mně potom řekl, že se mám Alešem nechat informovat o tom, jak na předložené materiály reagují prokurátoři, a vůbec o jejich chování. To jsem dělal. Při prvním svém takovém rozhovoru s Alešem jsem mu řekl, že se ho na to ptám na pokyn Prchalův. Aleš to přijal, jako by tomu rozuměl a informace mně podával. O této Alešově úloze věděli Košťál, Musil a Škorpík. Myslím, že i překladatel Bechyně. Alešovy informace nebyly nijak významné, jen u Kolaji a Antla mluvil o jejich lehkomyšlném chování. Jinak vždy říkal, že je vše v pořádku. Nevím již přesně, co bylo příčinou toho, že bylo odhaleno Trudákovo vyjádření, že on jako soudce si u procesu položí obviněnému, jakou otázku bude chtít. S Alešem jsem však o tom mluvil a on souhlasil s tím, že Trudák byl z případu odvolán. Nevím již také přesně, co bylo příčinou toho, že bylo uvažováno již v plném chodu příprav na proces o tom, že by ve funkci vedoucího prokurátora měl být zaměněn Urválek Alešem.

Myslím, že to bylo proto, že Urválek měl přece jen nějaké výhrady k určitým formulacím v protokolech, zatímco Aleš se vším souhlasil, a že bylo zjištěno, že Antl a Kolaja ve svých rozhovorech se domlouvají o tom, že budou bojkotovat některá Urválkova opatření, zatímco k Alešovi vyjadřovali naprostou důvěru. Byl jsem poradci a Prchalem pověřen, abych o tom s Alešem otevřeně promluvil. Alešovi jsem řekl, co si Kolaja a Antl myslí, a dále to, že bude tedy lepší, jestliže vedoucím prokurátorem bude on, aby byla zachována jednota prokurátorů při procesu, protože vyměnit Antla a Kolaju už bylo těžko. Aleš s tím nesouhlasil a říkal, že to takhle bude lepší, že na Antla a Kolaju bude působit, že Urválek také neuhne, že on za to ručí. Toto řešení bylo přijato a o Antlově a Kolajově chování s nimi hovořili ještě (ovšem takovou formou, aby nebyl prozrazen pramen informací) poradci. Jestli Aleš dával podobné informace ještě někomu jinému než mně, nevím. Ke své práci dostali prokurátoři soudní protokoly obviněných i svědků i všechen dokumentační materiál, právě tak jako soudci. Podsvazky nedostali. Některé z protokolů, které dostali, nebyly ještě podepsány, protože ještě nebyly probrány s vyšetřovanými, a také v některých případech došlo k tomu, že jim byly protokoly odebrány a dány jim protokoly nové se změněnými formulacemi podle toho, jak byly ještě v posledních chvílích měněny. Tento styk s prokurátory i soudci obstarával většinou František Škorpík. Prokurátoři si také volali jednotlivé orgány podle případů, které zpracovávali, aby jim řekli

některé podrobnosti případu. Nepamatuji se, že by žádali nějaké změny nebo měli proti některým formulacím námitky, až na Urválka, který také jediný chodil k výslechům. Urválek a Aleš měli přiděleny každý zvláštní místnost, Antl a Kolaja pracovali v jedné místnosti. Soudci pracovali všichni v jedné velké místnosti. Že se obvinění i svědci učí své výpovědi zpaměti, věděli všichni, protože to jsme před nimi netajili, a také to věděli podle toho, že jim při procesu odpovídali přesně podle protokolů. Sami to nazývali dobrou přípravou procesu. S předsedou senátu Novákem si rozdělili a určili, kdo položí kterou otázku, a ve svých protokolech si to označili barevnými tužkami. Také si sami mezi sebou určili postup využití dokumentačního materiálu.

Žaloba byla zpracována tak, že jsem byl pověřen vypracováním jejího návrhu podle pokynů, které jsem dostal od poradců. Přesto, že jsem vypracoval takové návrhy dva, poradci nepřijali ani jeden a vypracovali žalobu sami (Alexej a Jesikov), a po jejím přeložení do češtiny jsem ji já spolu s Prchalem kontrolovali z hlediska zachování ducha českého jazyka. Tuto žalobu jsem předložil potom všem prokurátorům k vyjádření. Připomínky, až na zcela nevýznamné formulace, neměli. Potom byla žaloba schválena komisí určenou předsednictvem strany, v níž byli ministři Bacílek, Čepička, Kopecký a Rais. Jednání této komise jsem byl přítomen já, Prchal, Urválek a poradci Alexej a Jesikov. Jednání trvalo celý den a byly jen nepatrné změny ve směru zostření některých formulací. Potom byla žaloba předána ke schválení

prezidentu republiky, který ji schválil, když upřesnil jen jednu formulaci. Závěrečnou řeč zpracovával Urválek sám až v průběhu procesu (alespoň to říkal) a dal ji schválit ministru Raisovi. Potom ji předložil poradcům, kteří ji nedali ani přeložit a vyzvali mě a Košťála, abychom si ji pročetli a informovali je, jestli nemáme nějaké námitky. My jsme žádné námitky neměli, a tím byla také závěrečná řeč Urválkova schválena. Já alespoň o jiných opatřeních v tomto směru nevím. Mimo to, že mezi prokurátory byl vybrán Aleš jako informátor bezpečnosti, byla mně známa ještě jiná opatření týkající se kontroly smýšlení a jednání prokurátorů. Tato opatření mně však nebyla známa před jejich uvedením v činnost a já jsem s nimi byl seznámen, až když byla v provozu. Také nevím, kdo k tomu dal příkaz nebo souhlas, ale souhlas k takovým opatřením mohl dát jen ministr nebo náměstek. Mně to bylo Prchalem a i poradci zdůvodňováno tím, že je nutná naprostá kontrola jednání i smýšlení všech justičních pracovníků zapojených do případu Slánského, aby bylo naprosto /vyloučeno/ jakékoliv počínání, které by nebylo v linii, která byla pro případ dána, a aby případně mohlo být podobnému počínání zabráněno. Tak jsem se dozvěděl, že řidič automobilu, přiděleného MNB prokurátorům, podával Prchalovi zprávy o jejich pohybech, tzn. kde všude s ním byli, pokud nebyli v Ruzyni nebo v bytě, který jim byl určen. Prokurátorům (u soudců to bylo, myslím, mimo Nováka) byla ode dne jejich zapojení do případu přidělena vila (nevím kde a nikdy jsem ji neviděl), která byla střežena

a v níž měli bydlet. Bylo to na počátku i mně odůvodňováno jako opatření směřující k jejich osobní ochraně proti případným mstitelům z řad přátel obviněných a příslušníků cizích zpravodajských služeb. Nevím již přesně, jestli za 14 nebo více dní po počátku tohoto opatření, mně poradce Alexej řekl, že hlavním důvodem toho, že prokurátoři byli soustředěni v jednom obydlí, je to, aby odposlechem zavedeným do jejich bytů byly kontrolovány jejich rozhovory, a tím i jejich smýšlení. Předem mnou řekl Prchalovi, že já bych měl být o jejich rozhovorech také informován, a vyzval ho, aby mně zápisy z odposlechnů dával číst. Od té doby mně tyto zápisy Prchal posílal (nevím, jestli všechny) a já jsem mu je po přečtení vracel. Urválek a Aleš měli společně jednu místnost a Antl s Kolajou také. Z odposlechu bylo vidět, že Urválek a Aleš mezi sebou v rozhovorech přísně dodržují „oficiální linii“, a Antl s Kolajou, že se více zabývají v rozhovorech soukromými záležitostmi než případem. Jinak si nevzpomínám, že by bylo něco závažnějšího zjištěno mimo to, že Kolaja s Antlem neměli rádi Urválka a připravovali se ho bojkotovat, jak jsem již o tom psal. U soudců byl tímto způsobem, myslím, odhalen Trudákův úmysl dávat při procesu otázky, jaké on bude chtít. Zápisy z odposlechnů mi Prchal posílal vždy zvláštním poslem, a to až po několika dnech, nebo mně je dával číst, když jsem někdy přijel k němu do kanceláře. Když jsem byl se zavedením odposlechu u prokurátorů seznámen, žádal ještě Prchal, abychom vždy při odjezdu prokurátorů z Ruzyně telefonicky hlásili

(zařizoval to Škorpík) na určené číslo, že odjíždějí, aby do jejich vily ihned jeli orgánové obsluhující odposlechovou aparaturu a nemusili tam jako předtím, než jsme to věděli, zůstat nepřetržitě celý den. O tom, že jsou rozhovory prokurátorů odposlouchávány, jsem věděl v Ruzyni já, Moučka, Košťál, Musil, Škorpík, Bechyně, Šimáček, Šonka. Z operativních orgánů mimo Prchala Miller, Rybín, Matoušek, jako členové velitelství st. bezpečnosti. Kdo z dalších orgánů to ještě věděl, nevím, a nevím také, kdo bezprostředně obsluhoval odposlechovou aparaturu. Víím tedy o tom, že kontrola smýšlení prokurátorů i soudců byla prováděna odposlechem, informacemi jejich řidiče a informacemi od Aleše. Ke zmínce o této Alešově úloze došlo ještě v r. 1953, a to tehdy, kdy mně Prchal řekl, že Aleš bude jmenován generálním prokurátorem. Tehdy jsem, narážejí na to, že Aleš pracoval jako informátor bezpečnosti, řekl Prchalovi, že tedy bude mít prokuraturu dobře obsazenou. Na to mně Prchal odpověděl otázkou: „A ty jsi si o mně myslel, že jsem blbej?“ Považoval jsem toto Prchalovo vyjádření za jeho obvyklé vychloubání, protože jsem nevěřil, že by Prchal mohl mít vliv na jmenování generálního prokurátora přesto, že mně bylo divné, že generálním prokurátorem není jmenován Urválek, který hrál v procesu se Slánským oficiálně důležitější úlohu než Aleš. Stejný údiv projevil i poradce Galkin, když jsem mu řekl, že generálním prokurátorem bude jmenován Aleš. Na Galkinův pokyn jsem se ptal Prchala, co bude s Urválkem, a on mně řekl, že bude

jmenován předsedou Nejvyššího soudu. S tím Galkin projevil spokojenost. To je všechno, co podstatného mohu k této otázce říci a co si dnes pamatuji.

/.../

V průběhu vyšetřování Šlinga, Slánského a ostatních zatčených vysokých funkcionářů stranického a státního aparátu docházelo k tomu, že vyšetřovaní hovořili o některých kompromitujících faktech (ať osobního, nebo politického charakteru) týkajících se jiných funkcionářů, kteří dosud byli ve funkcích nebo z nich byli odvoláni, ale nebyli zatčeni. Již v souvislosti s vyšetřováním Šlinga byl dán ministrem Kopřivou zákaz vyslyšet vyšetřované k vedoucím činitelům strany a státu bez jeho souhlasu. Přijímat jsme ovšem měli všechny výpovědi vyšetřovaných, i tohoto druhu, aniž bychom je nějak ovlivňovali anebo přímo k nim zaměřovali výsledky. K tomuto rozhovoru a příkazu ministra došlo v roce 1951 u něho v kanceláři v přítomnosti poradců, v přítomnosti mé a myslím i v přítomnosti Košťála, Kohoutka a dr. Smoly. To, že máme přijímat samovolně učiněné výpovědi vyšetřovaných, řekl ministr na naši otázku, co máme dělat v případech, kdy vyšetřovaný o tom hovoří sám. Zdůrazňoval zvláště to, že bez jeho vědomí nesmí být žádný z vyšetřovaných dotazován na stranické a státní činitele, a jestliže vypovídá sám, nemá být jeho výpověď usměrňována. Tak například již jsem popisoval, jak došlo k jeho souhlasu o soustředění výpovědi na Rudolfa Slánského

a ostatní jeho společníky, právě tak dal souhlas, buď on sám přímo mně, nebo prostřednictvím poradců k upřesňování výpovědí na Antonína Gregora, Gustava Bareše, Václava Noska, Anežku Hodinovou-Spurnou, Gríšu Spurného a snad i některých dalších. Tento jeho souhlas, někdy mi tlumočený i poradci, jsem přirozeně přenášel na příslušné vyšetřující orgány.

V průběhu vyšetřování došlo, jak již jsem řekl, k získání poznatků na mnoho prominentních osob. Jen z toho, na co si vzpomínám, mohu uvést Václava Noska, Štefana Raise, Antonína Gregora, Emila Hršela, Josefa Weiskopfa, Otto Kličku, dr. Ervína Munka, Bedřicha Steinera, Zdeňka Hejzlara, plukovníka Klose /Kloss/, Gustava Bareše, Antonína Kabeše, Zdeňka Fierlingera, Josef Kapouna, Ludmilu Jankovcovou, Josefa Horna, Ludvíka Svobodu a snad ještě další. Všechny tyto poznatky byly psány v protokolech, ať je již vypověděli vyšetřovaní sami od sebe, anebo v některých případech byly vyšetřujícími orgány upřesňovány, ve trojím vyhotovení předávány ministrově i poradcům v překladu. Před procesem se Slánským a jeho hlavními společníky jsme upozorňovali na to, že někteří z obviněných mohou při veřejném přelíčení zmínit se také o některých z lidí, kteří byli ve funkcích. Na pokyn sovětských poradců sestavili jsme seznam těch lidí, u kterých tato zmínka přicházela v úvahu, přesto, že v soudních protokolech vyšetřovaných o nich psáno nebylo. Tento seznam jsme odevzdali náčelníkovi poradců Alexejovi, který mně řekl, že o tom promluví

s ministrem. Nevím přesně, jestli jsem tento seznam dával také náměstkovi Prchalovi, ale určitě jsem s ním o tom hovořil. K tomu chci podotknout, že ještě před psaním soudních protokolů nám bylo poradci i ministrem Bacílkem řečeno, která jména nemáme v protokolech uvádět, i když o nich vyšetřování hovoří. V podstatě to byla jména všech, kteří v souvislosti se Slánským nebyli zatčeni, a já si vzpomínám na jména Václava Noska, Antonína Gregora a dalších, která už jsem v tomto protokole uvedl. Jaká byla učiněna opatření mimo rámec vyšetřování, nevím. Jen nejasně si vzpomínám, že v průběhu procesu se Slánským se náměstek Prchal v rozhovoru se mnou o Ludvíku Svobodovi zmínil, něco o hlídání ostatních lidí, kteří byli v seznamu, který jsem již uvedl. U procesu proběhlo při výslechu Slánského neočekávaně jméno Ludvíka Svobody, bývalého ministra národní obrany, a náčelníka Generálního štábu generála Jaroslava Procházky. O těchto dvou a i o jiných hovořil Slánský v průběhu svého vyšetřování v té souvislosti, že je doporučoval a držel ve funkcích přesto, že věděl, že svým založením a někdy i činy se nehodí pro zastávané funkce, ale že jejich prosazování odpovídalo jeho nepřátelským záměrům. To bylo také v protokolech vyšetřování zapisováno. V soudním protokole, pokud vím, tato jména uváděna nebyla, a jak vím od Košťála, Slánskému bylo řečeno, že toho není třeba. Že by s ním bylo před jeho vystoupením při procesu zvláště hovořeno o tom, koho nemá jmenovat, nevím. Přesto Slánský výše uvedená dvě jména uvedl. Na základě toho

byli Ludvík Svoboda a Jaroslav Procházka z nařízení ministra Bacílka zadržení a izolování ve vyšetřovacích místnostech v Ruzyni. Víím, že Ludvíka Svobodu nemohli orgánové, mající zadržení provést, najít a nevěděli o tom, že právě v té době je na návštěvě u svých příbuzných na Moravě. Jejich izolace trvala po celou dobu procesu a oba při ní dostali otázky, ke kterým se měli písemně vyjádřit. Otázky souvisely s výpovědí Slánského, odpovědi na ně byly předány ministrovi Bacílkovi. Po skončení procesu byli z izolace propuštěni. Ludvík Svoboda byl u ministra Bacílka v jeho kanceláři, kde mu ministr v mé přítomnosti oznámil, že nic trestného proti němu shledáno nebylo, ale že bude zbaven funkce v ÚV KSČ a propuštěn domů. Jak to bylo uzavřeno s Procházkou si nepamatuji.

V průběhu vyšetřování byl ještě jeden způsob, jakým se poznatky na vedoucí představitele strany a státu předávaly. Byly to případy, kdy poznatky získané výpovědí některých vyšetřovaných nebyly zapisovány do protokolů, protože to nebylo vhodné vzhledem k funkcím, které tyto osoby zastávaly. Vyšetřovací orgánové, kteří se je od vyšetřovaných dověděli, je ústně oznamovali mně nebo Košťálovi a my jsme je vždycky oznamovali poradcům. V některých případech se stávalo, že je orgánové oznamovali poradcům přímo sami. Tak se pamatuji, že se jednalo o poznatky na Václava Kopeckého, Julia Ďuriše, Alexeje Čepičku, Gustu Fučíkovou, Jindřicha Kotála a snad ještě další. Patří sem i poznatky na ty osoby, o kterých byly některé

poznatky psány protokolárně a některé přejímány jen ústně. V některých případech jsme dostali pokyn, abychom o tom napsali zprávy. Pokyny jsme obvykle dostávali od sovětských poradců a zprávy měly být napsány jen v jednom vyhotovení a také jim odevzdány bez překladu. V některých případech sovětsští poradci říkali, že budou informovat ministra sami, že není třeba, abychom o tom hovořili my, jako tomu bylo u případu Alexeje Čepičky, Václava Kopeckého, u jiných naopak chtěli, abychom zprávy podali ministrowi sami. To bylo v případech Antonína Gregora, Gustava Bareše, Štefana Raise, Antonína Kabeše a ještě dalších, a v případě Gusty Fučíkové a Jindřicha Kotála říkali, abychom informovali náměstka Prehalu /Prehala/. V některých případech měly být poznatky ještě před napsáním zprávy upřesněny výsledkem podle pokynů nebo otázek, které jsme dostali. To bylo skoro u většiny případů, které jsem popisoval. Dále si vzpomínám v této souvislosti, že mně jednou poradce Galkin říkal, že pokyny k upřesnění takových některých případů dá sám přímo příslušným vyšetřujícím orgánům, abych nebyl dotčen tím, že se to stane beze mne. O které případy se jednalo, nevím. Většinou však byly tyto pokyny dávány mým prostřednictvím.

/.../

SÚA, Komise 1955 - 1957, II, sv. 5, a. j. 46 - 60. Těž Generální prokuratura, č. j. 1 Vv 13/57, 0370/II.

PŘÍLOHA 8

Opis

Seznam pracovníků VI. sektoru /r. 1951 - 1952/

Jméno	narozen	hodnost	býv. povolání	složil od
1. Bednář Bohumil	/.../ 1915	vstržm.	horník	1.11. 1948
2. Bechyně Petr	/.../ 1922	vstržm.	překladatel	10.4. 1949
3. Bernášková Milada	/.../ 1916	ml.stržm.	tov. dělnice	10.11.1949
4. Bernheierová Hana	/.../ 1929	ml.stržm.	úřednice	20.8. 1950
5. Blažek František	/.../ 1911	ml.stržm.	nástrojař	1.3. 1950
6. Blecha Slavoj	/.../ 1921	ppor.	studující	15.9. 1949
7. Buralt Karel	/.../ 1921	ml.stržm.	mechanik	12.12.1949
8. Čáp Hugo	/.../ 1912	ml.stržm.	stroj. zámečnick	12.12.1949
9. Čejka Josef	/.../ 1922	stržm.	holič. pomocník	15.4. 1949
10. Dařena František	/.../ 1918	ml.stržm.	holič a kadeřník	27.11.1949
11. Doubek Bohumil	/.../ 1919	škpt.	úředník	1.1. 1950
12. Drozenová Jarmila	/.../ 1925	ml.stržm.	dělnice	1.8. 1949
13. Dřevíkovský Alois	/.../ 1905	vstržm.	písmomalíř	20.5. 1949
14. Eiseltová Zdenka	/.../ 1928	stržm.	úřednice	23.1. 1950
15. Handzliková Ludmila	/.../ 1919	vstržm.	úřednice	17.3. 1949
16. Havránková Slávka	/.../ 1931	ml.stržm.	dělnice	1.9. 1950
17. Hejnic Karel	/.../ 1916	ml.stržm.	zámečnick	3.1.1950

18. Holvek Bořivoj	/.../ 1920	ppor.	koželuh	1.1. 1950
19. Homolka František	/.../ 1910	vstržm.	stroj. zámeč.	15.2. 1950
20. Hromádka Drahomír	/.../ 1912	npor.	advok. koncip.	1.1. 1949
21. Jeřábek Jaroslav	/.../ 1909	stržm.	obuvnický děl.	12.2. 1946
22. Ježek Karel	/.../ 1920	ml.stržm.	stroj. zámeč.	12.12.1949
23. Ježek Vojtěch	/.../ 1921	ml.stržm.	pekařský děl.	10.4. 1949
24. Jistebnický Alois	/.../ 1910	vstržm.	stroj. zámeč.	15.4. 1949
25. Kleisner Josef	/.../ 1924	ml.stržm.	zedník	15.8. 1949
26. Knedlík Josef	/.../ 1915	ppor.	lakýrník a mal.	21.12.1949
27. Kobík Jaroslav	/.../ 1925	ml.stržm.	obchodní přír.	3.1. 1950
28. Kolář Vladislav	/.../ 1922	por.	studující	20.6. 1945
29. Kohoutek Vladimír	/.../ 1912	npor.	prodavač-účetní	1.5. 1945
30. Konrád Josef	/.../ 1906	por.	topič	15.11.1949
31. Kořínek Miloš	/.../ 1924	stržm.	zedník	26.6. 1945
32. Košťál Karel	/.../ 1921	npor.	modelář	1.1.1950
33. Král Josef	/.../ 1927	stržm.	zedník	22.5.1949
34. Kramosil Václav	/.../ 1915	ml.stržm.	zlatn. dělník	19.11.1949
35. Kroček Lumír	/.../ 1910	pplk.	soudece	
36. Kropáček Alois	/.../ 1909	ml.stržm.	strojník	12.12.1949
37. Kříž Josef	/.../ 1922	štržm.	kovář	13.6.1945
38. Kuba Jaroslav	/.../ 1922	štržm.	strojní zámečník	6.2.1946
39. Kubielasová Anna	/.../ 1931	ml.stržm.	úřednice	6.2.1950
40. Kubišta Václav	/.../ 1920	stržm.	automontér	6.3.1949

41. Kušička Jan	/.../ 1911	stržm.	obuv. dělník	1.1.1949
42. Kutner Adolf	/.../ 1922	ml.stržm.	stroj. zámeč.	5.3.1949
43. Lédl Josef	/.../ 1926	ml.stržm.	zedník	19.11.1949
44. Leština Jaroslav	/.../ 1920	ml.stržm.	soustružník	3.1.1950
45. Macek Václav	/.../ 1924	šstržm.	tesař	1.7.1945
46. Majer Karel	/.../ 1925	ml.stržm.	tiskař	11.12.1949
47. Materna Albert	/.../ 1925	ml.stržm.	pokladník spoř.	27.11.1949
48. Mejstříková Milada	/.../ 1928	ml.stržm.	úřednice	15.3.1949
49. Mička Miroslav	/.../ 1922	šstržm.	krejč. dělník	27.10.1945
50. Motl Jan	/.../ 1915	ml.stržm.	malíř pisma	15.8.1949
51. Moučka Milan	/.../ 1922	škpt.	truhlář	1.10.1949
52. Mozola Josef	/.../ 1921	vstržm.	pomoc. dělník	2.11.1948
53. Musil Jan	/.../ 1913	por.	pekař	1.1.1950
54. Navrátil František	/.../ 1920	šstržm.	pomoc. dělník	30.10.1945
55. Novák František				
56. Novotná Milada	/.../ 1931	ml.stržm.	úřednice	1.4.1949
57. Nový Josef	/.../ 1925	šstržm.	soustruž. kovů	8.6.1945
58. Pacanda Miroslav	/.../ 1922	šstržm.	stroj. zámeč.	10.4.1949
59. Popeláková Marie	/.../ 1930	ml.stržm.	vyšivačka	1.8.1949
60. Pucherna Karel	/.../ 1907	ppor.	obuvnický děl.	1.11.1946
61. Rendl Ladislav	/.../ 1922	stržm.	topič	1.10.1948
62. Roček Václav	/.../ 1915	npor.	dělník	19.10.1949
63. Semínko Stanislav	/.../ 1922	vstržm.	stroj. zámečník	10.6.1945

64. Sirotek Karel	/.../ 1924	vstržm.	puškař	16.6.1945
65. Skalík František	/.../ 1918	ml.stržm.	svářeč	3.1.1950
66. Skálová Miroslava	/.../ 1924	ml.stržm.	úřednice	1.6.1950
67. Sedláček Jaroslav	/.../ 1920	por.	strojvůdce	1.1.1950
68. Sklenák Štefan	/.../ 1917	ml.stržm.	sedlář a čaloun.	3.1. 1950
69. Škorpík František	/.../ 1919	ml.stržm.	sazeč	27.11.1949
70. Šmíd Josef	/.../ 1924	ml.stržm.	soustružník	3.1. 1950
71. Šmíd Zbyněk	/.../ 1925	ml.stržm.	stroj. zámeč.	27.11.1949
72. Švejda Vladislav	/.../ 1922	ml.stržm.	techn. úřed.	28.11.1949
73. Tichý Karel	/.../ 1919	ppor.	mechanik	
74. Tůma Karel	/.../ 1926	ml.stržm.	stroj. zámečník	12.12.1949
75. Turek Stanislav	/.../ 1918	ml.stržm.	kovář	3.1. 1950
76. Uher Jiří	/.../ 1921	ml.stržm.	stroj. zámečník	3.1. 1950
77. Vališ Zdeněk	/.../ 1924	šstržm.	klempíř	14.6. 1945
78. Váňa Jan	/.../ 1923	ml.stržm.	soustružník	3.1. 1950
79. Vávrová Růžena	/.../ 1927	ml.stržm.	úřednice	5.1. 1950
80. Veselý Viktor	/.../ 1924	ml.stržm.	montér	1.1. 1950
81. Volkán Vlastimil	/.../ 1921	vstržm.	obchod. příručí	27.7. 1945
82. Zeipl František	/.../ 1921	vstržm.	malíř a natěrač	20.6. 1945

SÚA, Komise II, 1955 -1957, sv. 2, a. j. 14.

PŘÍLOHA 9

A) Bohumil Doubek a jeho pracoviště – věznice Ruzyně

B) V práci – se svým přítelem a kolegou Karlem Košťálem

snímek dole:

Z rodinného alba -
B. Doubek ve vstupu
Staroměstské radnice;
ostatní svatečkané
neidentifikováni

C) Pozdrav od K. Košťála k výročí VŘSR zaslaný z Moskvy 1953

D) Pracovní aktiv s kolegy a ukázka z Doubkova „svědectví“ psaného ve vyšetřovací vazbě

[A ještě jednu věc myslím, že mohu dodat k tomu co již jsem celekm napsal. V roce 1953 /začátkem/ přijeli do Prahy zástupci polské bezpečnosti. Byli dva a jeden z nich byl generál. Jména si nepamatuji. Byli mně představeni Prchalou s pokynem, abych vyhověl všem jejich požadavkům. Jednalo se jim o to, aby získali od nás nějaký materiál, který by se týkal Gomulky a který snad u nás vyplynul z vyšetřování případu Slánského a dále ještě materiál který u nás byl získán na některé osoby v Polsku k Fieldovštině.]

Kolář, u nás napsal 13/10/53 - Doubkový

Fota: A ÚV KSČ, KÚV II, sv. 40, a. j. 611, SÚA a Věznice Ruzyně.

KDO BYL KDO

/některé z osob procházejících publikací/

Abakumov Viktor, sovětský generál, ministr Státní bezpečnosti, popraven 1954

Adler Bedřich, švagr Rudolfa Slánského, vězněn

Achremenko Ivan, tlumočnick sovětských poradců ve věznici v Ruzyni

Aleš Václav, prokurátor v procesu se Slánským, informátor StB mezi prokurátory

Antl František, prokurátor v procesu se Slánským

Aresin Karel, vyšetřovatel StB

Bacílek Karol, 1952 - 1953 ministr národní bezpečnosti, 1953 - -1963 vedoucí tajemník ÚV KS Slovenska

Baláž Theodor, vedoucí pracovník bezpečnosti na Slovensku, vězněn

Barák Rudolf, komunistický politik, od 1953 ministr vnitra

Bareš Gustav, 1949 - 1952 tajemník ÚV KSČ, zbaven politických funkcí

Bartík Josef, generál, 1945 - 1946 velitel zpravodajské služby, v 50. letech vězněn

Bártl, předseda místní organizace KSČ

Bartuška Jan, 1954 – 1956 ministr spravedlnosti

Bašťovanský Štefan, *slovenský komunistický politik, vedoucí tajemník ÚV KSS*

Baudyš Stanislav, *náměstek ministra národní bezpečnosti*

Bechyně Petr, *tlumočnick ministerstva vnitra*

Bechyně Zdeněk, *sociálnědemokratický činitel, vězněn*

Bělkin, gen., *vedoucí sovětské zpravodajské služby pro střední Evropu ve Vídni*

Beneš Edvard, *prezident Československé republiky 1945 - 1948*

Beneš, *vyšetřovatel StB*

Berija Lavrentij, *sovětský komunistický politik, popraven 1953*

Bernášková Milada, *pracovnice StB*

Bína Antonín, *pracovník KSK, náměstek ministra národní bezpečnosti*

Blažek František, *vyšetřovatel StB*

Borek Vlastimil, *náměstek ministra zahraničních věcí*

Brož Jaroslav, *funkcionář Státní bezpečnosti*

Brůha Bohuslav, *vyšetřovatel StB*

Clementis Vladimír, *ministr zahraničních věcí, 1952 odsouzen k trestu smrti a popraven*

Čáp Hugo, *vyšetřovatel StB*

Čech Josef, *vedoucí pracovník Státní bezpečnosti*

Čejka Josef, *vyšetřovatel StB*

Čepička Alexej, *člen vedení ÚV KSČ, ministr spravedlnosti 1948 – 1950, ministr národní obrany 1950 -1956*

Černý Karel, *pracovník Státní bezpečnost, funkcionář ministerstva národní bezpečnosti*

Dahlem Franz, *vedoucí kádrového oddělení SED, po procesu se Slánským sesazen*

Dolanský Jaromír, *ministr, předseda Plánovacího úřadu, člen vedení KSČ*

Donát, *pracovník Státní bezpečnosti*

Doubek Bohumil, *vedoucí vyšetřovací skupiny (VI A) StB v době příprav a průběhu politických procesů s vedoucími komunistickými funkcionáři 1952 – 1954, 1955 uvězněn, 1957 předčasně propuštěn; zemřel 1975*

Doubrava František, *pracovník Státní bezpečnosti*

Doušek František, *soudce z lidu v procesu se Slánským a spol.*

Dřevíkovský Alois, *vyšetřovatel StB*

Dubová Růžena, *pracovnice krajského sekretariátu KSČ v Brně, vězněna v případě Šling*

Dulles Allan, *šéf americké zpravodajské služby CIA*

Đuriš Július, *ministr zemědělství*

Fabinger František, *generální ředitel Čs. závodů kovodělných a strojírenských, roku 1954 odsouzen v procesu se skupinou národohospodářů*

Falt'an Michal, *1948 -1951 pověřenec zemědělství, 1953 -1954 člen ÚV KSS*

Field Herrman, *americký občan, spolupracovník charitativní organizace, 1949 – 1954 vězněn v Polsku*

Field Noel, *americký diplomat, vedoucí americké charitativní organizace pro Evropu, 1949 - 1954 vězněn v Maďarsku*

Fierlinger Zdeněk, *od 1946 náměstek předsedy vlády ČSR, od 1953 místopředseda Národního shromáždění*

Fischl Otto, *1949 - 1951 náměstek ministra financí, 1952 odsouzen k trestu smrti a popraven*

Florin Theodor, *osobní tajemník V. Clementise*

Forbalská Dana, *pracovnice sekretariátu ministerstva vnitra*

Frank Josef, *tajemník ÚV KSČ, 1952 odsouzen k trestu smrti a popraven*

Frejka Ludvík, *1948 - 1951 vedoucí hospodářského oddělení Kanceláře prezidenta republiky, 1952 odsouzen k trestu smrti a popraven*

Friš Eduard, *1947 - 1952 šéfredaktor deníku ÚV KS Slovenska Pravdy, 1952 - 1959 šéfredaktor Slovenského vydavatelstva politické literatury*

Fučík Julius, *komunistický novinář a literární kritik, popraven nacisty 1943*

Fučíková Gusta, *vdova po J. Fučíkovi, funkcionářka Svazu žen*

Fuchs Vítězslav, *krajský tajemník KSČ v Ostravě, odsouzen v roce 1953 ve skupině pracovníků stranického aparátu KSČ*

Geminder Bedřich, *1946 - 1951 ved. mezinárodního odd. ÚV KSČ, 1952 odsouzen k trestu smrti a popraven*

Goldman Josef, *náměstek předsedy Plánovacího úřadu, zatčen, odsouzen v roce 1954*

Goldstücker Eduard, 1950 - 1951 *čs. vyslanec v Izraeli, 1951 zatčen a 1952 odsouzen na doživotí, 1955 propuštěn a rehabilitován*

Gomulka Wladyslaw, 1945 - 1949 *generální tajemník komunistické strany Polska (PRP)*

Gottwald Klement, 1945 - 1953 *předseda KSČ, 1948 - 1953 prezident ČSR*

Gregor Antonín, 1948 - 1952 *ministr zahraničního obchodu*

Haas, Gottwaldův lékař

Hajdů Vavro, *nám. ministra zahraničních věcí, 1952 odsouzen na doživotí, 1955 propuštěn, 1963 rehabilitován*

Hájek Bedřich, *funkcionář KSČ, 1954 odsouzen v procesu se skupinou pracovníků aparátu KSČ*

Hašek Antonín, *švagr Rudolfa Slánského, čs. diplomat, vězněn*

Haškovec Vladimír, *MUDr., univ. prof., osobní lékař K. Gottwalda, 1954 odsouzen*

Havelka Antonín, *prokurátor*

Hejzlar Zdeněk, *předseda ČSM*

Hložková Věra, *redaktorka deníku Pravda, 1948 zatčena a odsouzena*

Hodinová-Spurná Anežka, *členka ÚV KSČ, místopředsedkyně Národního shromáždění*

Holý Ivan, *ředitel n.p. Baťa, náměstek ministra lehkého průmyslu, vězněn*

Holvek Bořivoj, *vyšetřovatel StB, 1952 spáchal sebevraždu*

Homolka František, *vyšetřovatel StB*

Hora Jaroslav, *únor - prosinec 1951 velitel Státní bezpečnosti*

Horáková Milada, *poslankyně NS za stranu nár. soc., v procesu s tzv. Direktoriem odsouzena v roce 1950 k smrti a popravena*

Horváth Ivan, *čs. diplomat, odsouzen se skupinou tzv. slovenských buržoazních nacionalistů*

Hromek František, *příslušník eskortního střediska ministerstva vnitra Praha*

Hršel Emil, *vedoucí funkcionář Zemského oddělení bezpečnosti*

Husák Gustav, *1946 - 1950 předseda Sboru pověřenců, 1950 - 1951 ved. oddělení ÚV KSS, v únoru 1951 zatčen a 1954 odsouzen na doživotí, 1960 amnestován, 1963 rehabilitován*

Chruščov Nikita, *sovětský komunistický politik*

Innemann Květoslav, *pracovník aparátu ÚV a člen komise ÚV KSČ prověřující procesy 1955 - 1957*

Jankovcová Ludmila, *ministryně výživy*

Janoušek Pravoslav (též Jaroslav), *vyšetřovatel StB*

Janulík Jan, *člen senátu vyššího vojenského soudu, projednávajícího obžalobu Doubka a Kohoutka*

Jareš Václav, *soudce z lidu v procesu se Slánským*

Jistebnický Alois, *vyšetřovatel StB*

Kabeš Jaroslav, *1949 - 1953 ministr financí*

Kacerovská Dagmar, *úřednice, zatčena v lednu 1951*

Kalandra Závíš, *historik, publicista, 1950 v procesu s Miladou Horákovou odsouzen k trestu smrti a popraven*

Káňa Norbert, *velitel věznice v Ruzyni*

Kaňková Daniela, *úřednice, zatčena v listopadu 1951*

Kapetanovič Mensur, *jugoslávský státní příslušník, souzen v procesu s Kevičem*

Kapoun Josef, *předseda Komise stranické kontroly KSČ*

Kareš Jindřich, *vedoucí skupiny vyšetřovatelů StB*

Kauders Herbert, *odesílatel dopisu „Velkému Metaři“*

Kavan Pavel, *čs. diplomat, 1953 odsouzen ve skupině ministerstva zahraničních věcí*

Kevič Šefík, *vicekonzul jugoslávského zastupitelství v Bratislavě, odsouzen v září 1950*

Kleinová Dora, *interbrigadistka, 1951 zatčena*

Kleisner Josef, *vyšetřovatel StB*

Klička Otto, *pracovník ministerstva zahraničních věcí*

Klícha Bohumil, *pracovník Komise stranické kontroly ÚV KSČ*

Klinger Evžen, *přednosta tiskového odboru MZV, 1953 odsouzen za vyzvědačství*

Klos Karel, *náměstek ministra spravedlnosti*

Kloss Milan, *plukovník, velitel Správy věznic*

Kohnová - Glaserová, *úřednice, zatčena v letech 1949 a 1951, vězněna do roku 1955*

Köhler Bruno, 1945 - 1954 vedoucí pracovník sekretariátu ÚV KSČ, 1954 - 1963 tajemník ÚV KSČ

Kohoutek Vladimír, vyšetřovatel StB, v roce 1955 zatčen a 1957 odsouzen

Kolaja Miloslav, prokurátor Státní prokuratury

Kollár J. F., komunistický funkcionář, redaktor, odsouzen ve skupině národohospodářů

Konrád Josef, vyšetřovatel StB

Kopecký Jaromír, čs. diplomat (nár. soc.), 1948 - 1949 pracovník Čs. keram. závodů, 1949 zatčen, 1953 odsouzen

Kopecký Václav, ministr informací, náměstek předsedy vlády

Kopold Bedřich, zástupce náčelníka Hlavní politické správy MNO, odsouzen v procesu se skupinou důstojníků čs. armády

Kopoldová Jiřina, dcera Marie Švermové

Kopřiva Ladislav, 1949 - 1950 tajemník ÚV KSČ, 1950 - 1952 ministr národní bezpečnosti

Kostov Trajčo, vedoucí funkcionář KS Bulharska a vlády

Košický (Košecký), bývalý partyzán, funkcionář KSČ

Košťál Karel, vyšetřovatel StB a náměstek ministra vnitra

Košťál Václav, vyšetřovatel StB

Kotál Jindřich, náměstek ministra vnitra

Kotouč mjr., pracovník Státní bezpečnosti

Koubek, vyšetřovatel StB

Kovařík Václav, vyšetřovatel StB

Kožich, *vyšetřovatel StB*

Kroček Lubomír, *vedoucí funkcionář StB*

Kubinec Josef, *příslušník Krajské správy ministerstva vnitra Žilina*

Kukla, *pracovník Státní bezpečnosti*

Kühnel, *pracovník Státní bezpečnosti*

Kvis Jaromír, *funkcionář KSČ v Brně, zatčen 1950*

Lachout Stanislav, *pracovník Státní bezpečnosti*

Landa Mikuláš, *vedoucí tajemník KV KSČ v Ústí nad Labem, odsouzen v procesu se skupinou pracovníků aparátu KSČ*

Lenc Vladimír, *krajský tajemník KSČ*

Liška Antonín, *pracovník Státní bezpečnosti*

Liška Otakar, *prokurátor*

Lomský Hanuš, *vedoucí tajemník KV KSČ v Plzni, odsouzen v procesu se skupinou pracovníků aparátu KSČ*

London Artur, *náměstek ministra zahraničních věcí, 1952 odsouzen a vězněn*

Löbl Eugen, *náměstek ministra zahraničního obchodu, 1952 odsouzen a vězněn*

Lukšán Ladislav, *pracovník Státní bezpečnosti*

Mahulja, *jugoslávský generální vicekonzul*

Majer Karel, *vyšetřovatel StB*

Margolius Rudolf, *nám. ministra zahraničního obchodu, 1952 odsouzen k trestu smrti a popraven*

Markus Karel, *pracovník ministerstva zahraničí, odsouzen se skupinou ministerstva zahraničí*

Matoušek Ladislav, *pracovník Státní bezpečnosti*

Merker Paul, *do roku 1949 vedoucí funkcionář Jednotné socialistické strany Německa*

Michálek Josef, *vyšetřovatel StB*

Mikojan Anastas, *sovětský vysoký komunistický funkcionář*

Milén Ivo, *vedoucí důstojník bezpečnosti, odsouzen v procesu se skupinou pracovníků bezpečnosti*

Miller Jaroslav, *vyšetřovatel StB*

Mlčák Rudolf, *předseda senátu vyššího vojenského soudu projednávajícího obžalobu Doubka a Kohoutka*

Moučka Milan, *vyšetřovatel StB, vedoucí vyšetřovacího sektoru VI B (VI. B)*

Mozola Josef, *vyšetřovatel StB*

Mudra Vladimír, *vyšetřovatel StB*

Musil Jan, *vyšetřovatel StB*

Navrátil František, *vyšetřovatel StB*

Nevečeřal Rudolf, *agent-chodec*

Nosek Václav, *1945 - 1953 ministr vnitra, 1953 -1955 ministr pracovních sil*

Novák František, *vyšetřovatel StB*

Novák Jaroslav, *předseda senátu v procesu Slánský a spol.*

Novák Zdeněk, *generál, zatčen v lednu 1951, 1954 odsouzen v procesu se skupinou důstojníků čs. armády*

Novomeský Ladislav, *1945 - 1950 pověřenec školství a osvěty, 1951 zatčen, 1954 odsouzen na 10 let, 1956 propuštěn*

Novotný Antonín, *ved. tajemník KV KSČ v Praze, 1951 - 1953 tajemník ÚV KSČ, 1953 - 1968 první tajemník ÚV KSČ*

Nový Josef, *vyšetřovatel StB*

Nový Vilém, *šéfredaktor Rudého práva, v roce 1953 odsouzen*

Nun Josef, *náměstek ministra vnitra*

Oren (i Ohren) Mordechai, *činitel izraelských odborů a člen vedení strany Mapam, 1951 byl v ČSR zatčen a odsouzen, 1956 po udělení milosti opustil ČSR*

Orenstein (i Ohrenstein) Šimon, *1947 - 1950 izraelský diplomat v ČSR, 1951 zatčen a odsouzen, 1954 po udělení milosti opustil ČSR*

Okáli Daniel, *1948 - 1951 pověřenec vnitra, 1951 zatčen, 1954 odsouzen a do roku 1960 vězněn*

Otto Ernest, *tajemník L. Novomeského, odsouzen v procesu s Kevičem a spol.*

Outrata Eduard, *náměstek ministra - předsedy Státního úřadu plánovacího, 1952 zatčen, 1954 odsouzen*

Pacner Josef, *vyšetřovatel StB*

Patzak Václav, *pracovník ministerstva informací, vězněn od roku 1949, 1954 zemřel ve vězení*

Pavel Josef, *1947 - 1948 ved. branného a bezpečnostního odd. ÚV KSČ, 1949 nám. ministra vnitra, velitel vojsk MV,*

(Pavel Josef, pokr.) *gen. SNB, 1951 zatčen, 1953 odsouzen Nejvyšším vojenským soudem na 25 let, 1955 propuštěn, 1957 rehabilitován*

Pavlík Gejza, *ředitel cestovní kanceláře Čedok, 1950 odsouzen*

Pich-Tůma Miroslav, *vyšetřovatel StB, 1953 odsouzen se skupinou pracovníků bezpečnosti*

Pijade Moše, *vedoucí funkcionář KS Jugoslávie*

Plaček Štěpán, *velitel politického zpravodajství, vězněn od roku 1949, odsouzen v lednu 1954*

Planer (i Planner) Petr, *pracovník sekretariátu ÚV KSČ, zatčen 1949*

Pokorný Josef, *vyšetřovatel StB*

Polák Ervín, *funkcionář ministerstva vnitra a krajský tajemník KS Slovenska, 1954 odsouzen v procesu se skupinou pracovníků aparátu KSČ*

Prchal (chybně Prchala) Antonín, *vedoucí funkcionář Státní bezpečnosti, její velitel; od února 1952 náměstek ministra národní bezpečnosti a poté vnitra*

Procházka Jaroslav, *generál, náčelník Generálního štábu*

Procházka Rudolf, *pracovník StB a poté aparátu ÚV KSČ, 1951 zatčen*

Prokop Bohumil, *vyšetřovatel StB*

Pucherna Karel, *vyšetřovatel StB*

Rais Štefan, *1948 - 1950 přednosta vnitropolitického odboru Kanceláře prezidenta republiky, 1950 - 1953 ministr spravedlnosti*

Rajk László, *vedoucí činitel Maďarské strany pracujících a státu, ministr vnitra a poté zahraničí, v roce 1949 odsouzen k smrti a popraven*

Reiman Milan, *vedoucí Úřadu předsednictva vlády, 1949 zatčen, ve vězení spáchal sebevraždu*

Rendl Ladislav, *vyšetřovatel StB*

Revilák, *bývalý partyzán*

Rockefeller Nelson, *americký politik, poradce prezidenta Eisenhowera*

Roček Václav, *vyšetřovatel StB*

Rudinger Zdeněk, *vedoucí funkcionář Gen. ředitelství kovo-průmyslu a těžkého strojírenství, 1954 odsouzen v procesu se skupinou národohospodářů*

Rybín Jiří, *pracovník StB*

Sedláček Bedřich, *vyšetřovatel StB*

Sedláček Jaroslav, *vyšetřovatel StB*

Sedláková Zdenka, *pracovnice sekretariátu ministerstva vnitra*

Semínko Stanislav, *vyšetřovatel StB*

Schramm Augustin (mjr. Šram), *vedoucí partyzánského odd. ÚV KSČ, 1948 zastřelen při atentátu*

Simone André, *komunistický novinář, 1952 odsouzen v procesu s „centrem“ k smrti a popraven*

Slánský Richard, *čs. diplomat, bratr Rudolfa S.*

Slánský Rudolf, 1945 - 1951 *gen. tajemník KSČ, září - listopad 1951 místopředseda vlády, 1952 odsouzen jako vedoucí „centra“ k smrti a popraven*

Smola Bohumil, *vyšetřovatel StB*

Smrkovský Josef, *komunistický funkcionář, gen. ředitel Československých státních statků, 1954 odsouzen*

Smutný Jaromír, *bývalý kancléř prezidentské Kanceláře*

Sommer Josef, *lékař ve věznici v Praze - Ruzyni*

Soukupová Marta, *sekretářka B. Doubka*

Spurný Gríša, *vedoucí funkcionář ministerstva vnitra, náměstek ministra*

Stavinoha Josef, *člen senátu vyššího vojenského soudu, projednávajícího obžalobu Doubka a Kohoutka*

Steiner Bedřich, *poslanec Národního shromáždění*

Strejček, *vyšetřovatel StB*

Stýblo František, *soudce v procesu s „centrem“*

Svoboda Ludvík, 1945 – 1950 *ministr národní obrany*

Synková Heda, *pracovnice Ústředního sekretariátu ÚV KSČ, krátce i ministerstva vnitra*

Szönyi Tibor, *maďarský komunistický funkcionář, souzen v procesu s L. Rajkem*

Šára Vlastimil, *vyšetřovatel StB*

Šedivý František, *pracovník Státní bezpečnosti*

Šimáček Bohumil, *vyšetřovatel StB*

Škoda Václav, *ministr spravedlnosti 1956 - 1960*

Škopek Zdeněk, *obhájce V. Kohoutka*

Škorpík František, *pracovník Státní bezpečnosti*

Šling Otto, *ved. tajemník KV KSČ v Brně, 1952 odsouzen v procesu s „centrem“ k trestu smrti a popraven*

Šmejkal Rudolf, *vedoucí funkcionář podniku KSČ, gen. ředitel Koospolu, 1952 zatčen, odsouzen za hospodářské delikty, rehabilitován*

Šmidke Karol, *slovenský komunistický politik, člen ÚV KSČ, 1948 – 1950 předseda Slovenské národní rady*

Šonka Rudolf, *pracovník Státní bezpečnosti*

Šrubař Josef, *vyšetřovatel StB*

Štella Jiří, *soudce v procesu se Slánským*

Šváb Karel, *vedoucí evidenčního odboru Ústředního sekretariátu KSČ, 1950 – 1951 náměstek ministra národní bezpečnosti, odsouzen v procesu s „centrem“ k smrti a popraven*

Švach Eduard, *prokurátor*

Šverma Jan, *komunistický politik, zahynul v roce 1944 za Slovenského národního povstání*

Švermová Marie, *1945 - 1950 zástupce generálního tajemníka KSČ, odsouzena v procesu se skupinou stranických pracovníků*

Taussigová Jarmila, *pracovnice Ústředního sekretariátu KSČ, 1948 - 1951 členka Komise stranické kontroly a její ústřední postava; souzena v procesu se skupinou stranických pracovníků*

Tito - Broz Josip, *jugoslávský politik, od 1953 prezident*

Tomášek Jan, *prokurátor*

Trudák Karel, *soudce Státního soudu, odvolaný z případu Slánský a spol.*

Tůma Karel, *pracovník Státní bezpečnosti*

Ungár Arnošt, *obviněný jako trockista*

Urválek Josef, *prokurátor v procesu se Slánským*

Vais Zdeněk, *obhájce Bohumila Doubka*

Valeš Oskar, *komunistický funkcionář, velitel čs. zpravodajské služby, 1954 odsouzen se skupinou pracovníků v bezpečnosti*

Veselý Jindřich, *velitel Státní bezpečnosti 1948 - 1950*

Vlk Václav, *obviněn jako trockista, souzen ve skupině Velká trockistická rada*

Volkán Vlastimil, *vyšetřovatel StB*

Vondráček Josef, *vězeň využívaný vyšetřovateli jako univerzální svědek*

Voska Emanuel, *účastník prvního i druhého odboje, vězněn od roku 1950*

Weiskopf Josef, *pracovník ministerstva zahraničních věcí*

Zahajský Alois, *komunistický funkcionář v Brně*

Zámečník Stanislav, *vyšetřovatel StB*

Zápotocký Antonín, *1948 - 1953 předseda vlády, 1953 - 1957 prezident republiky*

Závodský Osvald, *komunistický funkcionář, pracovník Ústředního sekretariátu KSČ, 1950 - 1951 velitel Státní bezpečnosti*

Zenkl Petr, *náměstek předsedy vlády (nár. soc.), 1948 emigroval*

Zilliacus Koni, *poslanec britské Labour Party, levicově orientovaný*

Ždanov Andrej, *sovětský vysoký komunistický funkcionář*

Žingor Viliam, *partyzánský velitel na Slovensku, odsouzen k trestu smrti a popraven*

Životský Josef, *funkcionář KSČ, Brno, zatčen v roce 1951*

Sověťští poradci

Besčasnov (i Besčastnov) Alexej

Bojarskij Vladimír

Černakov (i Čelnakov)

Černov Ivan

Galkin Semjon

Gromov Georgij

Janov

Jesikov (i Jasikov, Jassikov) Boris

Lichačev

Makarov

Morozov Grigorij

Ponomarenko

Smirnov

JMENNÝ REJSTŘÍK

A

Abakumov Viktor · 152, 399
Adler Bedřich, dr. · 240, 320,
377, 399
Achremenko Ivan · 193, 297, 399
Aleš Václav · 147, 379, 380, 381,
382, 383, 384, 385, 399
Antl František · 147, 379, 380,
381, 382, 384, 399
Aresin Karel (i Arasim) · 29, 31,
32, 33, 210, 211, 271, 399

B

Babický J. · 160
Bacílek Karol, gen. · 27, 49, 129,
143, 146, 147, 164, 165, 260,
261, 268, 275, 276, 352, 382,
388, 389, 399
Baláž Theodor · 64, 130, 399
Barák Rudolf · 27, 34, 35, 36, 37,
49, 214, 310, 352, 399
Bareš Gustav · 94, 95, 370, 387,
390, 399
Bárta Jan · 156
Bartek Robert · 240, 321
Bartík Josef, gen. · 108, 399
Bártl · 197, 399
Bartuška Jan · 352, 399
Bašta J. · 156

Bašťovanský Štefan · 95, 400
Baudyš Stanislav · 70, 310, 400
Bednář Bohumil · 391
Bechyně Petr · 59, 141, 159,
193, 196, 221, 259, 278, 297,
380, 385, 391, 400
Bechyně Zdeněk · 70, 187, 206,
400
Bel Matěj · 130
Bělecký · 309
Bělina · 104
Bělkin, gen. · 53, 400
Benda · 362, 363
Beneš · 191, 400
Beneš Edvard · 67, 191, 400
Berija Lavrentij · 33, 42, 152,
224, 400
Bernášková Milada · 192, 391,
400
Bernheierová Hana · 391
Besčasnov Alexej (i Bezčastnov)
· 27, 102, 106, 108, 119, 120,
121, 126, 129, 148, 161, 163,
166, 275, 292, 373, 374, 378,
380, 382, 384, 387, 415
Bibza Samuel · 63
Bína Antonín · 86, 400
Blažek František · 69, 181, 188,
192, 229, 309, 329, 340, 365,
391, 400
Blecha Slavoj · 391
Boháč · 309
Bojarskij Vladimír (i Bojarský) ·
27, 61, 65, 71, 73, 74, 75, 76,
77, 78, 79, 82, 84, 85, 86, 87,

88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96,
97, 98, 99, 102, 103, 104, 105,
106, 107, 108, 112, 150, 161,
163, 210, 259, 260, 275, 292,
373, 415
Borek Vlastimil · 146, 400
Brož Jaroslav, Dr. · 85, 162,
173, 219, 230, 328, 339, 400
Brůha Bohuslav · 61, 68, 87, 102,
141, 146, 149, 160, 173, 174,
175, 176, 185, 190, 310, 365,
400
Bulander R., gen. · 81
Bulubášová Elena · 63
Buralt Karel · 391

C

Clementis Vladimír · 58, 59, 70,
71, 88, 93, 96, 103, 110, 119,
133, 177, 400, 402
Clementisová Ludmila · 240, 320

Č

Čambalík Štefan · 312
Čáp Hugo · 181, 191, 229, 310,
329, 340, 391, 400
Čehol J. · 131
Čech Josef · 214, 230, 329, 341,
374, 376, 377, 400
Čejka Josef · 181, 310, 391, 400
Čepička Alexej · 17, 106, 382,
389, 390, 400
Čermák Jiří · 31, 32, 33
Čermák Šimon · 130
Černakov (i Čelnakov) · 293, 415

Černík O. · 352
Černov Ivan · 121, 212, 293, 415
Černý Jaroslav (Moric Mittel-
mann) · 157, 158
Černý Karel, dr. · 130, 230, 239,
319, 328, 339, 401
Černý Oldřich · 145, 230, 328,
340

D

Dahlem Franz (i Dahlen) · 401,
226
Danko Jan · 240, 320
Dařena František · 391
Děvinský Ferdinand, dr. · 240,
320
Dolanský Jaromír · 136, 401
Donát · 194, 401
Dosoudil Rudolf · 33
Dostálek Josef · 158, 240, 320
Doubek Bohumil · 1, 3, 4, 5, 25,
26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,
34, 35, 36, 37, 38, 39, 43, 44,
45, 46, 47, 61, 71, 76, 80, 107,
114, 137, 228, 229, 232, 233,
234, 235, 236, 237, 239, 240,
241, 242, 243, 244, 247, 248,
303, 304, 305, 306, 307, 308,
309, 310, 311, 312, 313, 314,
316, 317, 318, 320, 321, 322,
323, 324, 325, 327, 333, 334,
342, 343, 344, 345, 346, 347,
348, 349, 350, 351, 352, 353,
354, 355, 361, 362, 391, 395,
396, 398, 401, 404, 411, 413,
428, 429, 430, 431, 432, 433

Doubková Věra · 354, 356
Doubrava František · 61, 310,
401
Doušek František · 147, 401
Drápalík · 33
Drozenová Jarmila · 391
Dřevíkovský Alois · 139, 186,
187, 188, 310, 391, 401
Dubová Růžena · 79, 83, 97, 103,
162, 163, 191, 203, 208, 240,
276, 320, 367, 401
Dufek Karel · 230, 238, 318, 328,
333, 336, 339, 341
Dulles Allan · 52, 401
Dupont · 115
Ďuriš Július · 389, 401
Dušek P. · 131

E

Eiseltová Zdenka · 391
Eisenhower Dwight · 411
Eisler Oto · 156
Eretová · 187

F

Fabinger František · 156, 401
Falt'an Michal · 222, 401
Federmanová · 134
Feitová-Kolářová · 214
Field Herman · 52, 57, 226, 401
Field Noel · 33, 51, 52, 53, 57,
59, 216, 225, 226, 402
Fieldová Herta · 52
Fierlinger Zdeněk · 105, 140,
387, 402

Fischl Otto · 118, 136, 137, 148,
156, 181, 183, 184, 366, 402
Florin Theodor · 59, 167, 240,
320, 402
Fodor Mikuláš · 130
Forbalská Dana · 343, 348, 402
Frank Josef · 106, 119, 135, 156,
160, 199, 200, 370, 402
Frejka Ludvík · 130, 135, 136,
156, 179, 184, 185, 186, 212,
402
Friš Eduard · 222, 402
Frouzová, MUDr. · 202
Fučík Julius · 139, 188, 402
Fučíková Gusta · 146, 389, 390,
402
Fuchs Vítězslav · 79, 83, 88, 103,
113, 128, 154, 367, 371, 402
Fuchsová Emílie · 240, 320
Fülöp E. · 63

G

Galkin Semjon · 65, 71, 73, 76,
90, 91, 92, 93, 102, 103, 106,
109, 111, 114, 118, 120, 121,
122, 125, 135, 136, 148, 159,
160, 161, 174, 176, 182, 183,
184, 185, 193, 197, 200, 201,
216, 225, 226, 259, 275, 277,
278, 292, 295, 363, 367, 368,
369, 372, 374, 385, 386, 390,
415
Geirenger-Grenwille (i Grenvile
aj.) · 116, 133, 168, 368

Geminder Bedřich · 106, 112,
133, 177, 179, 282, 283, 370,
372, 377, 402
Glaser Juraj · 130
Goldman Josef (i Goldmann) ·
128, 156, 230, 328, 333, 339,
402
Goldstücker Eduard · 100, 128,
145, 179, 191, 230, 238, 318,
328, 333, 336, 339, 341, 343,
345, 348, 350, 403
Gomulka Wladyslaw (Gomulka)
· 115, 123, 225, 226, 227, 302,
376, 403
Gottwald Klement · 37, 53, 55,
56, 58, 67, 68, 69, 71, 75, 86,
87, 93, 94, 95, 104, 106, 112,
119, 122, 141, 142, 143, 149,
151, 157, 169, 224, 403
Gregor Antonín · 121, 223, 387,
388, 390, 403
Gregor J. · 160
Gromov Georgij · 121, 139, 188,
193, 287, 292, 415

H

Haas, MUDr. · 275, 403
Hagarové (bratři) · 64, 274
Hajdů Vavro · 126, 134, 135,
140, 156, 177, 179, 190, 237,
282, 330, 341, 343, 345, 348,
350, 403
Hájek Bedřich · 100, 155, 188,
403
Hajšman V. · 160
Handzlíková Ludmila · 391

Hanka · 233
Hašek Antonín · 155, 156, 167,
168, 191, 204, 366, 377, 403
Haškovec Vladimír, prof.,
MUDr. · 128, 224, 275, 403
Havelka Antonín · 264, 403
Havránková Slávka · 391
Hejnic Karel · 392
Hejtmánek Albín · 240, 320
Hejzlar Zdeněk · 387, 403
Henner Kamil, prof., MUDr. ·
298
Hloušek Emil · 35
Hložková Věra · 57, 143, 158,
178, 330, 341, 403
Hodinová - Spurná Anežka · 387,
403
Hofman L. · 128
Hofman V. · 131
Holátko Bohumil · 145
Holdoš Ladislav · 230, 278, 328,
333, 339
Holub · 208
Holvek Bořivoj · 31, 50, 187,
368, 392, 403
Holý Ivan · 105, 156, 184, 186,
366, 403
Homolka František (i Homola) ·
69, 83, 135, 136, 184, 185,
186, 229, 309, 329, 340, 365,
392, 404
Hora Jaroslav · 27, 85, 86, 96,
104, 165, 210, 220, 230, 243,
308, 309, 311, 329, 340, 404
Horáková Milada · 42, 53, 58,
62, 128, 176, 196, 198, 379,
404, 405
Horna Josef · 387

Horský Mikuláš · 130
Horváth Ivan · 155, 222, 404
Horvathová Marie · 240, 321
Hromádka Drahomír · 392
Hromek František · 230, 329,
340, 343, 348, 404
Hršel Emil · 387, 404
Hrubý Pavel · 145
Hrubý Václav · 31, 33
Hrušák Jozef · 63
Hruška Čeněk, gen. · 131
Husák Gustáv · 56, 58, 96, 128,
155, 179, 222, 404

Ch

Chruščov Nikita Sergejevič · 9,
152, 404

I

Innemann Květoslav · 36, 404
Ivanovič · 139

J

Jankovcová Ludmila · 387, 404
Jankovský K. · 131
Janoušek Pravoslav (Jaroslav) ·
61, 85, 167, 190, 214, 219,
230, 233, 271, 309, 329, 340,
404
Janov · 292, 415
Janulík Jan, plk. VB · 342, 347,
404
Jareš Václav · 147, 404

Jech B. · 131
Jelínek E. · 310
Jeřábek Jaroslav · 392
Jesikov Boris (i Jasikov) · 87,
102, 105, 106, 107, 108, 109,
111, 114, 115, 117, 118, 120,
121, 122, 126, 161, 163, 166,
168, 169, 179, 193, 213, 275,
292, 294, 368, 369, 372, 373,
374, 382, 415
Ježek Karel · 88 (?), 392
Ježek Vojtěch · 88(?), 392
Jičínský Jaroslav · 156
Jindřich Josef · 309
Jirčík Jaroslav · 240, 320
Jirotko J. · 160
Jistebnický Alois · 136, 181, 182,
183, 186, 191, 230, 235, 309,
317, 329, 340, 343, 348, 392,
404

K

Kabeš Jaroslav · 387, 390, 404
Kacerovská Dagmar · 8, 143,
155, 156, 158, 178, 230, 328,
330, 339, 404
Kalandra Závěš · 58, 157, 405
Kalina · 310
Kalínský Emil · 33
Káňa Norbert · 193, 194, 258,
310, 405
Kane · 75, 76, 77, 209
Kaňkovská Daniela · 122, 123,
145, 230, 328, 339, 375, 405
Kapetanovič Mensur · 63, 405
Kapoun Josef · 387, 405

- Kareš Jindřich · 171, 195, 216, 217, 218, 310, 405
- Kárný Jiří · 156
- Kašina · 310
- Kauders Herbert · 122, 123, 375, 405
- Kavan Pavel, dr. · 145, 179, 191, 230, 238, 318, 328, 333, 336, 339, 341, 405
- Keppert · 309
- Kevič Šefik · 8, 56, 63, 64, 173, 181, 205, 216, 217, 379, 405, 409
- Khonová (Glásrová) Alice · 405
- Kleinová Dora · 156, 405
- Kleisner Josef · 191, 392, 405
- Klička Otto · 387, 405
- Klícha Bohumil · 208, 405
- Klinger Evžen · 59, 157, 205, 405
- Klos Karel · 387, 405
- Kloss Milan, plk. · 405
- Knedlík Josef · 392
- Kobík Jaroslav · 392
- Köhler Bruno · 37, 93, 94, 95, 406
- Köhlerová Milča · 94
- Kohnová - Glaserová Alice · 274
- Kohoutek Vladimír · 3, 35, 36, 37, 43, 50, 51, 58, 59, 65, 69, 101, 102, 112, 114, 115, 133, 134, 137, 138, 140, 141, 143, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 184, 185, 190, 191, 228, 229, 232, 233, 234, 237, 238, 239, 243, 244, 264, 278, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 314, 315, 318, 319, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 338, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 365, 367, 368, 369, 386, 392, 404, 406, 411, 412
- Kolaja Miloslav, JUDr. · 147, 148, 379, 380, 381, 382, 384, 406
- Kolář Vladislav · 392
- Kolářová (viz Feitová)
- Kollár J. F. · 156, 406
- Konečný Petr · 214
- Konrád Josef · 50, 215, 216, 392, 406
- Kopecký Jaromír, dr. · 65, 176, 230, 283, 327, 328, 329, 338, 339, 340, 406
- Kopecký Václav · 75, 76, 94, 95, 105, 283, 382, 389, 390, 406
- Kopič · 309
- Kopold Bedřich · 81, 82, 88, 97, 128, 189, 406
- Kopoldová Jiřina · 406
- Kopřiva Ladislav · 27, 29, 31, 32, 33, 34, 37, 49, 50, 60, 62, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 82, 85, 87, 89, 93, 103, 120, 121, 162, 163, 164, 166, 230, 241, 242, 252, 253, 258, 259, 260, 266, 268, 270, 271, 274, 284, 290, 291, 300, 301, 305, 307, 308, 309, 311, 329, 341, 343, 344, 348, 349, 368, 369, 370, 371, 373, 374, 386, 406
- Kořínek Miloš · 392
- Kostov Trajčo · 115, 129, 252, 302, 406
- Košický (i Košecký) · 268, 406

Košťál Karel · 34, 35, 39, 50, 62,
68, 69, 72, 75, 76, 77, 78, 80,
86, 87, 88, 89, 91, 92, 97, 98,
99, 101, 102, 105, 106, 107,
108, 111, 115, 117, 118, 121,
122, 123, 126, 129, 137, 141,
142, 149, 159, 160, 161, 162,
163, 166, 170, 171, 172, 173,
174, 175, 179, 180, 182, 183,
184, 185, 188, 190, 193, 196,
202, 209, 217, 221, 223, 230,
232, 235, 242, 243, 258, 259,
260, 264, 266, 268, 273, 277,
286, 287, 293, 307, 308, 309,
311, 314, 316, 329, 341, 343,
348, 365, 368, 369, 370, 371,
372, 373, 374, 376, 377, 378,
380, 383, 385, 386, 388, 389,
392, 406

Košťál Václav · 50, 406
Kotál Jindřich · 35, 389, 390, 406
Kotouč, mjr. · 194, 406
Koubek · 191, 406
Kovařík Václav · 50, 62, 66, 215,
216, 230, 259, 329, 340, 406
Kozel · 309
Kožich · 190, 407
Král Josef · 392
Kramosil Václav · 392
Kraus Martin · 130
Křištof Josef · 34
Kroček Lubomír · 181, 195, 202,
216, 218, 221, 310, 392, 407
Kropáček Alois · 392
Krysllová Jaromíra · 240, 321
Kříž Josef · 392
Kuba Jaroslav · 392
Kubielasová Anna · 392

Kubík Josef · 63
Kubinec Josef · 230, 310, 329,
340, 407
Kubišta Václav · 393
Kudrna Miloslav · 34
Kühnel · 211, 407
Kukla · 51, 138, 407
Kunštátová Miloslava · 38
Kušička Jan · 393
Kuthan Jan · 208
Kuthan Jaroslav · 208
Kuthan Karel · 208
Kutner Adolf · 393
Kvis Jaromír (i Kvíz) · 79, 208,
240, 276, 320, 367, 407

L

Lacina (falešné jméno) · 67
Lachout Stanislav · 50, 407
Lančarič Rudolf · 63
Landa Mikuláš · 79, 83, 88, 97,
103, 109, 110, 154, 163, 367,
407
Lédl Josef · 309, 393
Lehár Luboš · 37
Lenc Vladimír · 83, 183, 208,
367, 407
Leština Jaroslav · 393
Lewinter Matyáš · 156
Lias · 155
Lichačev (i Lichačov) · 27, 49,
53, 55, 58, 59, 62, 64, 180,
193, 198, 216, 292, 415
Lichner Ján · 63
Liška Antonín · 214, 215, 310,
407

Liška Otakar, JUDr. · 214, 215,
310, 312, 407
Löbl Evžen · 57, 58, 59, 103,
110, 112, 114, 137, 138, 156,
177, 222, 230, 234, 235, 315,
316, 328, 331, 333, 339, 367,
368, 369, 371, 407
Lomský Hanuš · 79, 83, 88, 97,
100, 103, 110, 113, 145, 154,
163, 190, 367, 371, 407
London Artur · 109, 110, 112,
114, 134, 138, 177, 179, 230,
237, 238, 263, 318, 319, 329,
330, 340, 341, 343, 345, 348,
350, 367, 368, 369, 372, 407
Luca · 302
Lukšan Ladislav · 211, 407

M

Macek Václav · 393
Mahulja · 63, 407
Majer Karel · 69, 136, 180, 181,
182, 183, 191, 192, 230, 235,
309, 316, 329, 340, 365, 393,
407
Makarov · 49, 53, 55, 56, 58, 59,
62, 64, 180, 193, 198, 216,
259, 292, 415
Malena · 310
Margolius Rudolf · 126, 138,
156, 407
Markus Karel · 59, 408
Mastný František · 34, 35
Materna Albert · 393
Matoušek Ladislav · 130, 213,
385, 408

Mejstříková Milada · 393
Merker Paul · 226, 227, 408
Micková Zdenka (viz Tikalová) ·
230, 240, 320, 328, 330, 340
Mička Miroslav · 393
Michálek Josef · 33, 140, 190,
230, 309, 329, 340, 408
Mikojan Anastas · 122, 408
Milén Ivo · 130, 166, 167, 205,
207, 210, 230, 233, 328, 339,
408
Miller, MUDr. · 202
Miller Jaroslav · 165, 202, 213,
385, 408
Mišeje František · 64, 274
Mittelmann Moric (viz Černý
Jaroslav) · 157
Mlčák Rudolf, JUDr. · 311, 342,
347, 408
Mlíčko · 362, 363, 364
Moravec František · 122
Morozov Grigorij · 121, 212,
293, 415
Motl Jan · 393
Moučka Milan · 27, 35, 62, 64,
135, 145, 168, 175, 190, 191,
195, 196, 197, 198, 199, 200,
201, 202, 206, 217, 218, 220,
222, 230, 243, 261, 277, 278,
306, 308, 309, 311, 322, 329,
340, 344, 349, 368, 379, 385,
393, 408
Moučková · 197
Mozola Josef · 168, 191, 230,
309, 329, 340, 343, 348, 393,
408
Mudra Vladimír · 85, 162, 173,
219, 271, 309, 408

Mucha František · 240, 320
Munk Ervín, dr. · 387
Musil Jan · 50, 62, 68, 72, 80,
102, 141, 149, 171, 172, 173,
196, 216, 217, 223, 287, 309,
380, 385, 393, 408
Myjavec Jan · 63

N

Navrátil František · 230, 310,
328, 339, 393, 408
Nečas L. · 131
Nechanický Jaromír · 8
Nejedlý F. · 131
Němec František · 310
Neufusová Ludmila · 240, 321
Neuman J. · 131
Nevečeřal Rudolf · 122, 408
Nosek, agent · 362
Nosek Václav · 27, 49, 222, 223,
362, 363, 387, 388, 408
Nová Lenka · 230, 328, 340
Novák František · 50, 82, 103,
145, 176, 181, 182, 263, 309,
379, 382, 383, 393, 408
Novák Jaroslav, JUDr. · 82, 103,
147, 176, 181, 182, 263, 309,
379, 382, 383, 408
Novák Zdeněk, gen. · 81, 82,
103, 176, 181, 182, 263, 309,
330, 341, 379, 382, 383, 409
Novomeský Ladislav · 56, 58,
88, 96, 100, 145, 146, 147,
155, 184, 185, 186, 222, 230,
278, 329, 340, 409
Novotná Milada · 393

Novotný Antonín · 34, 37, 38,
169, 352, 356, 409
Novotný F. · 38, 55, 214
Nový Josef · 69, 145, 184, 190,
217, 222, 393, 409
Nový Vilém · 57, 58, 59, 100,
103, 145, 184, 190, 217, 222,
230, 234, 235, 239, 295, 316,
320, 328, 339, 343, 345, 348,
350, 409
Nun Josef · 86, 409

O

Oatis · 8
Odvárka J. · 131
Oren Mordechai (i Ohren) · 8,
145, 268, 409
Orenstein Šimon (i Ohrenstein) ·
145, 268, 409
Okáli Daniel (i Okály) · 155,
191, 222, 263, 409
Otto Ernest · 56, 59, 63, 156,
194, 203, 258, 409
Outrata Eduard · 128, 156, 409

P

Pacanda Miroslav · 310, 393
Pacner Josef · 190, 309, 409
Pařka (Pařek) · 310
Patzak Václav · 104, 105, 156,
220, 409
Patzaková Alena · 105
Paukerová · 302
Pavel Josef · 83, 100, 109, 110,
128, 153, 163, 167, 188, 203,

207, 230, 238, 239, 319, 327,
330, 339, 409-410
Pavlík Alexander · 63
Pavlík Gejza · 51, 59, 62, 84,
156, 175, 176, 177, 230, 233,
329, 331, 340, 343, 345, 348,
350, 410
Pavlíková Charlotta · 51
Pazourek Karel, JUDr. · 312
Pešek · 310
Pich - Tůma Miroslav · 130, 167,
214, 220, 410
Pijade Moše (i Piade) · 140, 141,
410
Pixa Kamil · 32
Plaček Štěpán · 55, 108, 109,
156, 203, 205, 214, 233, 410
Planer Petr (i Planner) · 220, 410
Pluhař Stanislav · 145
Pohl O. · 131
Pokorný Bedřich · 233
Pokorný Josef · 130, 166, 190,
207, 263, 310, 369, 410
Pokštefl J. · 131
Polák Ervín · 79, 109, 110, 128,
154, 367, 410
Ponomarenko · 293, 415
Popeláková Marie · 393
Pospíšil · 310
Prchal Antonín (i Prchala) · 27,
114, 130, 131, 141, 147, 165,
166, 167, 168, 169, 183, 192,
197, 201, 203, 211, 213, 214,
215, 219, 223, 225, 230, 242,
269, 279, 281, 297, 306, 307,
308, 309, 311, 329, 341, 344,
349, 362, 363, 374, 375, 376,

377, 378, 379, 380, 381, 382,
383, 384, 385, 388, 390, 410
Procházka Jaroslav, JUDr. · 273,
388, 389, 410
Procházka Rudolf · 273
Prokop Bohumil · 194, 201, 220,
365, 366, 410
Příba Josef (Příb) · 310
Půček Z. · 131
Pucherna Karel · 51, 69, 143,
144, 188, 230, 278, 310, 329,
340, 365, 393, 410

R

Rais Štefan (i Reis) · 222, 382,
383, 387, 390, 410
Rajk László · 51, 52, 53, 55, 57,
58, 62, 63, 65, 84, 85, 115,
252, 302, 411, 412
Reicin Bedřich · 81, 82, 88, 103,
110, 139, 157, 174, 187, 188,
189, 282, 371
Reiman Milan · 216, 411
Rejsek J. · 131
Rejtmajer J. · 131
Rendl Ladislav · 69, 139, 187,
188, 189, 310, 393, 411
Revilák · 142, 268, 411
Richter (Richtr) · 310
Ristič · 139
Rockefeller Nelson · 115, 411
Roček Václav · 31, 50, 66, 94,
95, 96, 97, 98, 104, 301, 368,
393, 411
Rodová Ludmila · 225
Rohan · 310

Rotschild · 115
Roušar František · 145
Rudinger Zdeněk · 156, 230, 328,
339, 411
Růžek M. · 131
Rybín Jiří · 165, 212, 213, 385,
411
Rydrych O. · 131

Ř

Řezníček · 310
Řípa Zdeněk · 240, 320

S

Salzmann (i Salzman) · 133, 369
Sedláček Bedřich · 50, 56, 216,
217, 310, 411
Sedláček Jaroslav · 50, 180, 181,
216, 217, 310, 394, 411
Sedláková Zdenka, npor. · 343,
348, 411
Sedmík Viktor · 130
Semínko Stanislav · 310, 369,
394, 411
Schramm Augustin, mjr. (i Šram)
· 214, 411
Simone André · 126, 139, 140,
179, 190, 282, 411
Sirotek Karel · 394
Skalík František · 394
Skálová Miroslava · 394
Sklenák Štefan · 394
Slánský Richard · 155, 179, 190,
204, 366, 377, 411

Slánský Rudolf · 25, 31, 34, 37,
39, 49, 53, 66, 87, 88, 95, 97,
100, 104, 106, 107, 108, 109,
110, 111, 112, 113, 114, 115,
116, 117, 118, 119, 120, 121,
122, 123, 124, 125, 126, 127,
128, 129, 131, 132, 133, 134,
135, 136, 137, 138, 139, 140,
141, 142, 143, 144, 145, 146,
147, 148, 151, 155, 156, 157,
158, 164, 165, 168, 171, 172,
173, 176, 177, 179, 181, 182,
183, 184, 186, 190, 191, 192,
193, 202, 211, 212, 215, 221,
223, 224, 225, 226, 235, 236,
237, 239, 267, 268, 270, 276,
277, 279, 283, 285, 286, 287,
288, 301, 316, 317, 318, 320,
345, 350, 367, 368, 369, 370,
371, 372, 373, 374, 375, 376,
377, 378, 379, 383, 385, 386,
387, 388, 389, 399, 401, 403,
411, 412, 413, 430, 431, 432
Smíchovský, dr. · 233
Smirnov · 292, 415
Smola Bohumil JUDr. · 29, 31,
85, 108, 114, 134, 177, 218,
219, 271, 310, 368, 386, 412
Smrkovský Josef · 83, 100, 105,
109, 110, 128, 153, 154, 156,
184, 185, 186, 203, 208, 230,
236, 239, 317, 318, 320, 327,
330, 333, 338, 339, 366, 370,
412
Smutný Jaromír · 67, 412
Sommer Josef, MUDr. (i Somer)
· 194, 202, 203, 204, 219, 220,
221, 230, 299, 329, 340, 412

Souček J. · 131
Soukupová Marta · 192, 412
sovětští poradci · 415
Spurný Griša · 387, 412
Stalin J. V. · 15, 61, 106, 118F,
122
Starý Rudolf · 240, 320
Stavinoha Josef, plk. · 342, 347,
412
Steiner Bedřich · 387, 412
Strejček · 191, 412
Stýblo František · 147, 412
Svoboda Ludvík · 387, 388, 389,
412
Synková Heda · 210, 412
Szönyi Tibor · 52, 412

Š

Šára Vlastimil · 194, 412
Šedivý František · 190, 221, 310,
412
Šimáček Bohumil · 130, 131,
141, 211, 212, 213, 221, 385,
412
Šírek Josef · 66, 67, 156, 187
Široký Viliam · 56, 59, 352
Škoda Václav · 105, 352, 413
Škopek Zdeněk, JUDr. · 312,
413
Škorpík František · 68, 129, 141,
181, 192, 221, 380, 381, 385,
394, 413
Šlechta Antonín · 33
Šling Otto · 27, 64, 68, 71, 72,
73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80,
81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89,
90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97,
98, 99, 100, 102, 103, 104,
105, 107, 108, 110, 111, 112,
113, 118, 138, 145, 151, 153,
154, 157, 159, 160, 161, 162,
163, 164, 168, 169, 171, 172,
173, 174, 175, 181, 182, 183,
184, 188, 189, 190, 201, 203,
204, 206, 207, 208, 209, 210,
220, 222, 223, 235, 238, 239,
241, 242, 259, 260, 261, 266,
270, 275, 282, 283, 295, 307,
316, 319, 320, 367, 371, 373,
386, 401, 413
Šlingová Marie · 240, 320
Šmejkal Rudolf · 160, 175, 190,
413
Šmíd Josef · 394
Šmíd Zbyněk · 394
Šmidke Karol · 96, 413
Šmolka Vladimír · 130, 230, 233
Šonka Rudolf · 130, 133, 211,
212, 213, 223, 385, 413
Špirek Josef · 240, 320
Šrubař Josef · 51, 177, 234, 310,
413
Šťastný · 310
Štella Jirí, JUDr. · 147, 413
Štěpanovič · 63
Štrobl · 310
Šváb Karel · 27, 29, 37, 49, 50,
51, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60,
62, 64, 65, 66, 68, 71, 72, 78,
89, 110, 114, 115, 119, 138,
157, 162, 174, 190, 191, 197,
206, 207, 208, 210, 216, 220,
233, 253, 258, 259, 284, 291,

306, 307, 334, 344, 345, 349,
350, 369, 370, 413
Švach (Schwach) Eduard, JUDr.
· 35, 36, 152, 413
Švejda Vladislav · 394
Šverma Jan · 92, 132, 142, 413
Švermová Marie · 49, 74, 82, 83,
89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96,
97, 98, 99, 100, 103, 113, 128,
145, 146, 153, 163, 167, 174,
222, 223, 275, 282, 327, 339,
367, 370, 371, 406, 413

T

Taussigová Jarmila · 37, 73, 74,
85, 86, 88, 94, 106, 107, 128,
143, 144, 155, 165, 167, 171,
174, 206, 220, 271, 272, 370,
377, 413
Thoř Václav, gen. (i Tchoř) · 131
Tichý Karel · 394
Tikalová Zdenka (roz. Micková;
i Tikalová) · 230, 240, 320,
328, 330, 340
Tito - Broz Josip · 56, 84, 124,
127, 413
Tomášek Jan, JUDr. · 312, 343,
348, 414
Tomek Prokop · 78
Tomis (Tomič Milenko?) · 63
Tomšík · 79, 276
Trudák Karel, JUDr. · 379, 380,
384, 414
Tůma Karel · 69, 190, 214, 217,
310, 394, 414
Turčan Dominik · 311

Turek Stanislav · 394
Turner Oliver · 209

U

Uher Jiří · 394
Ungár Arnošt, dr. · 157, 194,
204, 258, 414
Urválek Josef · 105, 147, 379,
380, 381, 382, 383, 384, 385,
414

V

Vacková · 226
Vais Zdeněk, JUDr. · 312, 414
Vala J. · 63
Valášek Oskar · 130, 230, 308,
327, 339
Valeš Oskar · 130, 156, 166, 207,
210, 230, 239, 319, 328, 339,
414
Vališ Zdeněk · 394
Váňa Jan · 394
Vávrová Růžena · 394
Vejdovská Marie · 212
Veselák Petr · 310
Veselý Jindřich · 27, 223, 243,
308, 311, 414
Veselý Viktor · 394
Vierda Rudolf · 63
Viktor O. · 131
Viktorin Rudolf · 130
Vladimír (viz Bojarskij)
Vlk Václav · 143, 144, 145, 188,
278, 282, 283, 414
Volf · 310

Volkán Vlastimil · 191, 230, 297,
310, 328, 339, 394, 414
Vondráček Josef · 108, 109, 110,
114, 116, 117, 118, 132, 133,
142, 168, 219, 268, 367, 368,
414
Voska Emanuel · 70, 71, 72, 73,
77, 104, 159, 162, 171, 187,
206, 207, 373, 414
Vosková Otýlie · 70
Vovsi, prof. · 224

W

Weiskopf Josef · 387, 414
Wiesner B. · 214

Z

Zahajský Alois · 184, 414

Zámečník Stanislav · 51, 56, 259,
310, 414
Zápotocký Antonín · 3, 247, 355,
414
Závodský Osvald · 27, 37, 84,
85, 128, 130, 145, 166, 190,
207, 210, 219, 233, 334, 368,
414
Zeipl František · 394
Zeman, plk. · 131
Zenáhlík, dr. · 181, 215, 285
Zenkl Petr, dr. · 415
Zilliacus Koni · 140, 141, 179,
212, 415

Ž

Ždanov Andrej · 224, 415
Žingor Viliam · 63, 205, 216, 415
Životská Emilie · 240, 320
Životský Josef · 276, 415

RESUMÉ

Karel Kaplan: StB o sobě - Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka

Vyšetřovatel StB, podplukovník ministerstva vnitra Bohumil Doubek byl náčelníkem vyšetřovacího sektoru Státní bezpečnosti v době příprav a průběhu nezákonných politických procesů s vedoucími komunistickými funkcionáři v Československu v letech 1952 – 1954. Jím vedený útvar se soustřeďoval na vyšetřování tzv. nepřátel ve straně (tj. vedoucích komunistů) a připravoval v roce 1952 tohoto druhu největší proces s vedením „protistátního a protistranického centra“ v čele s generálním tajemníkem KSČ Rudolfem Slánským a spol.

Při prvé revizi politických procesů byl B. Doubek v roce 1955 uvězněn, vyšetřován a odsouzen za používání nezákonných vyšetřovacích metod, fyzického násilí a psychického nátlaku, za vynucování nepravdivých doznání a za falšování vyšetřovacích protokolů k devíti letům vězení. Ve vyšetřovací vazbě Doubek z vlastního rozhodnutí a dobrovolně napsal své poznatky o výrobě politických procesů. Jeho „svědectví“ tvoří hlavní dokument této práce, opatřený podrobnými poznámkami historika Karla Kaplana.

Doubkovo rozsáhlé „svědectví“ vypovídá nejen o konkrétním postupu při přípravě procesu se Slánským a spol., o motivech jeho uskutečnění, ale také o poměrech ve Státní bezpečnosti, o roli, činnosti a vlivu sovětských poradců, o úloze vedoucích politických činitelů, o počínání vězňených a vyšetřovaných obětí procesů. Doubkova dobrovolná zpověď je zveřejněna v plném rozsahu. Líčení popisovaných událostí je poznamenáno dobou, ve které vzniklo a tehdejšími názory a politickými postoji autora. Přesto poskytuje mnoho důležitých poznatků o zákulisí výroby nezákonných politických procesů.

„Vlastnoručně psaná výpověď Bohumila Doubka ke státně bezpečnostnímu vyšetřování v letech 1950 – 1953“ nenechává na pochybách o autorově přesvědčení, že veskrze věrně sloužil komunistické straně a uskutečňoval její politické záměry.

Úvod docenta Kaplana k rozsáhlému dokumentu stručně seznamuje s represemi komunistického režimu na přelomu čtyřicátých a padesátých let a pokouší se odpovědět na otázku o příčinách fanatické angažovanosti příslušníků Státní bezpečnosti (nejen) při výrobě politických procesů.

Rovněž se zabývá osudem B. Doubka po předčasném propuštění z vězení v roce 1957 a zájmem vedoucích komunistických funkcionářů o jeho sociální postavení. K tomuto tématu vypovídají i archivní dokumenty uvedené v přílohách.

RESÜMEE

Karel Kaplan: Die StB über sich selbst – Aussage des Ermittlers Bohumil Doubek

Der Ermittler der Staatssicherheit, der Oberstleutnant des Innenministeriums Bohumil Doubek war Chef des Bereichs Ermittlungen der Staatssicherheit in der Zeit der Vorbereitungen und des Verlaufs von gesetzwidrigen politischen Prozessen mit den leitenden kommunistischen Funktionären in der Tschechoslowakei in den Jahren 1952 - 1954. Die von ihm geleitete Behörde konzentrierte sich auf die Untersuchung der sog. Feinde in der Partei (d.h. der leitenden Kommunisten) und bereitete im Jahre 1952 den seiner Art größten Prozess mit der Leitung des „staatsfeindlichen und gegenparteilichen Zentrums“ mit dem Generalsekretär der Kommunistischen Partei der Tschechoslowakei Rudolf Slánský an der Spitze vor.

Bei der ersten Revision der politischen Prozesse im Jahre 1955 wurde B. Doubek verhaftet, untersucht und wegen Anwendung der ungesetzlichen Untersuchungsmethoden, der physischen Gewalt und des psychischen Druckes, wegen Erzwingung der unwahren Geständnisse und wegen Fälschung der Untersuchungsprotokolle zu 9 Jahren Haft verurteilt. In der Untersuchungshaft schrieb Doubek freiwillig und aus eigener Entscheidung seine Erkenntnisse über Herstellung politischer Prozesse nieder. Seine „Zeugenschaft“ versehen mit detaillierten Anmerkungen des Historikers Karel Kaplan stellt das Hauptthema dieser Arbeit dar.

Doubeks umfangreiche Zeugenschaft sagt nicht nur über die konkrete Vorgangsweise der Vorbereitung des Prozesses mit Slánský & Gesell., über die Motive seiner Durchführung, sondern auch über die Verhältnisse in der Staatssicherheit, über die Rolle, die Tätigkeit

und den Einfluss der sowjetischen Berater, über die Rolle der leitenden politischen Repräsentanten, das Verhalten der verhafteten und zu ermittelnden Opfer dieser Prozesse aus. Doubeks freiwilliges Bekenntnis ist in vollem Umfang veröffentlicht. Die Schilderung der beschriebenen Ereignisse ist durch die Ursprungszeit sowie durch damalige Ansichten und politische Stellungen des Autors gekennzeichnet. Trotzdem bietet sie viele wichtige Erkenntnisse über den Hintergrund der Herstellung ungesetzlicher politischer Prozesse.

Bohumil Doubeks „**Mit eigener Hand geschriebene Aussage zur staats-sicher-heitlichen Untersuchungen in den Jahren 1950 - 1953**“ scheidet jeden Zweifel aus, dass er ganz überzeugt der Kommunistischen Partei treu gedient und ihre politischen Absichten verwirklicht hat.

Die Einführung des Dozenten Karel Kaplan ins umfangreiche Dokument macht uns in der Kürze mit den Repressionen des kommunistischen Regimes and der Wende der vierziger und fünfziger Jahren bekannt und versucht eine Antwort auf die Frage über die Ursachen des fanatischen Engagements der Angehörigen der Staatssicherheit (nicht nur) bei der Herstellung politischer Prozesse zu geben. Er beschäftigt sich gleichfalls mit dem B. Doubeks Schicksaal nach seiner vorzeitigen Entlassung aus dem Gefängnis im Jahre 1957 und mit dem Interesse leitender kommunistischer Funktionäre über seine soziale Stellung. Die in den Anlagen angeführten Archivadokumente sagen viel zu diesem Thema aus.

SUMMARY

Karel Kaplan: The State Security about themselves – Testimony of investigator Bohumil Doubek

Lieutenant colonel Bohumil Doubek, the investigator of the State Security, was the chief of the investigating sector of the State Security in the period of monster processes against the top Communist Party leaders in Czechoslovakia in the years 1952 - - 1954. This sector concentrated on investigation of the so-called enemies in the Party (i.e. top party leaders) and in 1952 prepared the biggest process of this kind against the leaders of the subversive and anti-Communist centre with the General Secretary of the Communist Party of Czechoslovakia Rudolf Slánský & Co. at the top of the list.

In 1955, after the first revision of the monster processes, Bohumil Doubek was arrested, investigated and sentenced to 9 years in prison for using unlawful investigation methods, physical violence and psychological pressure, for forcing out false confessions and forging investigation records of proceedings. During his custody, Bohumil Doubek freely decided to put down his knowledge of stage-managing the monster processes. His testimony provided with detailed remarks by historian Karel Kaplan forms the main document of this work.

Doubek's extensive testimony gives evidence not only of the particular procedure of preparing the process against Slánský & Co. and the underlying motives, but also of the relations in the State Security, the role, activity and influence of the Soviet advisors, as well as the role of political leaders, and behaviour of imprisoned and investigated victims of the monster processes. Doubek's voluntary testimony is published in its entirety. His story of events is marked by the time of its origin and by Doubek's views and political approaches at that time. Nevertheless, it provides a lot of

important knowledge of the backstage of stage-managing the monster processes.

B. Doubek's **„Handwritten testimony to the state-security investigation in the years 1950 - 1953“** leaves no doubt about his conviction to have loyally served the Communist Party and fulfilled its political intentions.

In his introduction to the extensive document, Reader Karel Kaplan concisely describes repressions of the communist regime at the turn of the forties and fifties of the last century, trying to answer the question about the reasons of such a fanatical involvement of the State Security members in the stage-managing of monster processes (among others).

He also follows Doubek's fate after his early release from prison in 1957 as well as the interest of the top party leaders in his social position. This subject is also reflected in the archives records attached.

POZNÁMKY

POZNÁMKY

POZNÁMKY

POZNÁMKY

Karel Kaplan

**StB o sobě
Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka**

Editor Ladislava Kremličková
Typografická úprava Antonín Hrubec a Radek Srba
Obálka Judita Uhlířová

Vydává Úřad dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu PČR
v Tiskárně MV, p. o., Bartůňkova 4, Praha 415

2., upravené vydání edice SVĚDECTVÍ
náklad 1000 výtisků
Praha 2002

NEPRODEJNÉ

ISBN 80-902885-9-6